

Malmisanij

**ZAZACA – TÜRKE
SÖZLÜK**

**FERHENGÊ
DIMILKÎ – TIRKÎ**

Jina Nû Yayınları

Institut kurde de Paris

au re...

Mehmet Tayfun

Hyppingeplan 6-5 tr

lmisanij

163 62

spångg/SWEDEN

5-5-1987

PAN
JOYCE BLAU

Institut kurde de Paris

Jîna Nû Yayınları: 11

Birinci Baskı : Ocak 1987

Institut kurde de Paris

Adres:

Jîna Nû Förlaget

Post Box : 240 12

750 24 UPPSALA

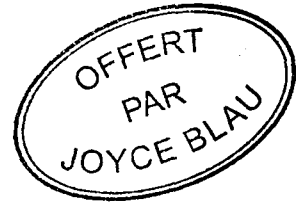
Postgiro : 50 37 99-9

ISBN : 91970747-72

Malmisanij

ZAZACA – TÛRKÇE SÖZLÛK

**FERHENGÊ
DIMILKÎ – TIRKÎ**

 Jina Nû Yayınları

Institut kurde de Paris

Geh be Tazi astini ber men zened gûyed "te'al!"
Geh be Kordi gûyedem "Borê nîşine w nan were"

Se'diyê Şirazi

Bazen el edip bana Arapça "te'al!"* der
Bazen de bana Kürtçe "Borê nîşine w nan were"** der

Se'diyê Şirazi
(XIII. yüzyıl)

*te'al: Arapçada "gel" demektir.

**Borê nîşine w nan were: Kürtçede "Gel otur, yemek ye" anlamına gelir. Bugünkü Dımı-
li lehçesindeki karşılığı "Biye ronîşe û nan bîwere" veya "Bê roşe û nan bore" biçimi-
mindedir.

Institut kurde de Paris

vatişê verni

Dımilki, Kurdistanê Rojhelatêvakuri de hirêş wilayetan mıyan dı tay qeza, qesaba û dewan dı qısey beno. Heyani ewro yew ferhengê zarava Dımilki çino. Ê kı bı na zarava qısey kenê, xo ra vanê Kird yan zi Kırmanç. Kurmanci (Kirdasi), yini ra û zarava yini ra vanê Dımili. Tıra Zaza, zarava yini ra Zazaki zi vajiyêno.

Des serri ra ver Kolık'ı dı mı dest bı ni ferhengi kerd. Kam gama kı mı firsê dı, ez sero xebetıyawo. No beyntar dı polisê Tırki ra nımitışi ver, des hezari ra vişêr kelimeyê kı mı pêser kerd bi, vındi biy. Hergû ray ez mecbur mendo mı newe ra dest pey kerd. Enawa ra nêbiyni, no ferhengo kı şıma dest dı, ka hına rınd bo.

No ferheng, cayanê binan hetı, hina vişê kelimanê dormarê Piran (Dicle), Sêwreg (Siverek) û Bingol'i nawneno.

Semedê kemi nusıyayışê Dımilki û çınbiyayışê ferhengê Dımilki ra, hedernayışê ferhengê enasarêni zor bı. Labrê fina zi gani yeweri dest pey bıkerdni. No kar nesibê mı bı, ez şad o. Eke wendox fikrê xo deraqdê ni ferhengi dı bıdo zanayış ez hına zerweş beno.

Malmisanij
Sebatı, 1984 / Paris

önsöz

Bugüne kadar bir sözlüğü bulunmayan Dımılı lehçesi, Kuzeybatı Kürdistan'da on üç ilin değişik ilçe, bucak ve köylerinde konuşulmaktadır. Bu lehçeyi konuşanlar, kendilerine Kırd ya da Kırmanc, konuştukları lehçeye de Kırdki veya Kırmanciki demektedirler. Kürtçenin Kurmanc lehçesini konuşan Kürtler ise bunlara ve lehçelerine Dımılı demektedirler. Aynı lehçeyi konuşanlar Zaza, konuştukları lehçe ise Zazaki (Zazaca) olarak da adlandırılmaktadır.

Ancak uzun aralıklarla üzerinde çalışabildiğim bu sözlüğü hazırlamaya on yıl önce Kolik'ta başlamıştım. Bu arada onbinden fazla sözcüğü içeren yüzlerce sayfalık çalışmalarımı, Türk polisinden korumak isterken yitirdim ve birkaç defa yeniden başlamak zorunda kaldım. Öyle olmasaydı elinizdeki sözlük daha zengin olabilirdi.

Bu sözlük, diğer yörelerin yanısıra daha çok Piran (Dicle), Siverek ve Bingöl yörelerinden alınan sözcükleri içermektedir.

Dımılı Lehçesinin yeterince yazılmamış olması ve daha önce hazırlanmış bir sözlüğünün bulunmaması, bu lehçede bir sözlük hazırlamayı ister istemez güçleştiriyordu. Fakat bunlara rağmen birilerinin bir yerden işe başlaması gerekiyordu. Bu iş bana nasip olduğu için mutluyum. Okuyucunun öneri ve eleştirileri beni ayrıca sevindirecektir.

Malmisanj
Şubat, 1984/Paris

deraqdê ferhengi dî

çend qisey

1-Keliman û vatanê ni ferhengi ra tay, kelime û vateyê kî mî zanay yan zi mî fekdê çend kesanê Dîmilki qisekerdoxan ra nuştê. Aybini mî tekstanê nuştan ra girewtê. Ni teksti, bibligorafya dî nawîyayê. Mî ca nêda kelimanê viraştanê wendan kî şar nêvano.

2-Heyana kî mî ra amey mî ca da asar keliman kî ca ra ca ciya vajiyênê. Ni keliman ra kamî kî ez bawer o hina raşt a mî me'na yay nuşte. Aybinan ver dî zi mî nuşt kî b'ewni na kelima vijmaya ra. Ma vajime kî, mî me'na "hargûş"î nušta. Kelimey kî no kok ra yenê labrê ciya telaffuz benê, mî hîni newe ra izêh nêkerdê, mî yini ver dî nuşt b. hargûş (yani: b'ewni kelima "hargûş"î ra).

3-Zarava Dîmilki dî gılengan yew yew kelima cay dî neri, cay dî mayki vajiyêna. Enasar kelimey kam ca ra kî giyriyayê bî hewabê ay cay nusîyayê. Yani eke kelima ay ca dî neri ya neri, mayki ya mayki nusîyay.

4-Tay kelimey estê kî cay xo dî zi gege bî -î (yan zi -e), gege zi bê -î (-e) vajiyênê. Mî beyntarê ni keliman û -î (-e) dî yew xêzekî ronay. Ma vajime:

dew-î /d : köy

dayk-e /d : anne

5-Kemi zi bibê, kelimey estê kî tîmo pirejmar (pluriel) ê. Beyntarê ni keliman û herfa "î" dî zi yew xêzekî ronîyay. Ma vajime:
zimbêl-î : bîyîk (bîyîklar)

6-Naman (nom propre) ra, ma ca da namanê qezayan, koyanê berzan, royan, tay mintiqan, 'eşiranê girdan û namanê mitoloji-kan yan zi tarixîyan.

sözlükle ilgili açıklamalar

1-Bu sözlükte yer alan sözcük ve deyimlerin bir kısmı, kendi bildiğimiz veya bu lehçeyi konuşan kişilerin ağızından derlediklerimizdir. Diğerleri ise bibliyografya bölümünde adı geçen metinlerin taranmasıyla elde edilen sözcüklerdir. Halkın kullanmadığı, aydınların türettiği sözcüklere yer verilmedi.

2-Aynı sözcüğün bölgeden bölgeye değişen değişik biçimlerine mümkün mertebe yer verilmiştir. Bu tür, bölgeden bölgeye farklı söylenen sözcüklerden doğru olanlarına göndermede bulunduk. Örneğin tavşan anlamına gelen “hargûş” sözcüğünün, aynı sözcüğün diğer biçimlerine göre daha doğru olduğuna inandığımız için “hargûş” sözcüğünü açıkladık. Bu sözcüğün değişik yerel söyleyiş biçimlerinden herbirinin karşısına ise b. hargûş (yani : bakınız hargûş sözcüğüne) diye yazdık.

3-Dımlı Lehçesinde bazı sözcükler bir bölgede eril iken, başka bir bölgede dişil olarak kullanılabilmektedirler. Böylesi sözcükler için, sözcüğün alınmış olduğu bölge temel kabul edildi. Yani sözcük, alındığı bölgede eril olarak kullanılıyorsa eril (e), dişil olarak kullanılıyorsa dişil (d) diye belirtildi.

4-Bazı sözcükler ise aynı yörede bile hem sonuna -ı (veya -e) alarak kullanılmakta hem de sonuna bu sesi almaksızın kullanılmaktadırlar. Böylesi sözcüklerle sözkonusu -ı (veya -e) arasına kısa bir çizgi koyduk. Örneğin:

dew-ı/d: köy

dayk-e/d: anne

5-Az olmakla birlikte bazı sözcükler de her zaman çoğul biçimiyle kullanılmaktadırlar. Böylesi sözcüklerin aslı ile çoğul takısı olan -i arasına kısa bir çizgi kondu. Örneğin:

zımbêl-i :bıyık (bıyıklar)

6-Özel adlardan il, ilçe, büyük dağ, nehir adları ; birkaç köyü kapsayan bölge ya da aşiret adları ile mitolojik veya tarihsel ünü olan kişi adlarına yer verildi.

Institut kurde de Paris

KISALTMALAR (ABREVIATION)

e : eril (masculin) : neri

d : dişil (féminin) : mayki

b : bakınız : b'ewni

Institut kurde de Paris

bibliyografya

1-Aliqemer, Çemê Muzır, Dengê Komkar (Kovara Federasyona Komelên Karkerên Kurdistan ı Elmanya Federal), Frankfurt, no:23 (Kanun 1980), r:9

2-Ali, Sabahattin; Estanda Mêsna, Tadayox: M. Dewij, Tirêj (Kovara Çande û Pişeyi), İzmir, no:1 (1979), r:39

3-Arif, Ahmed; Sinayişê Tû, Zerre dı, Tadayox: Malmisanij, Devrimci Demokrat Gençlik (Türkçe-Kürtçe Aylık Siyasi Gençlik Dergisi), İstanbul, no:3 (Nisan 1978)

4-Bariçek, Roşan; 1860 dı Zazaki, Tirêj, no:3 (1980), r:38

5-Bedîrxan, Celadet Ali; Mewlûda 'Usman Efendi û Zarê Dûmîli, Hawar (Kovara Kurdi), Şam, no:23 (27 Temûz 1933)

6-Bıra; Roştâ Ma, Roja Welat (Rojnama Siyasi û Çandi), Ankara, no:7 (22 Gulan 1978), r:11

7-Brindar, M. ; Engıştê Kejê, Tirêj, no:2 (1980), r:32

8-Brindar, M. ; Zazaki dır Pronav (Zamir), Tirêj, Stockholm, no:4 (1981), r:54

9-Dersimi, Dr. Vet. M. Nuri; Kürdistan Tarihinde Dersim, Halep, 1952, r:42-56, 110

10-Dewij; Çibenokê Zazaki, Tirêj, no:2 û 3

11-Dewij; Pira Hewt Sera, Tirêj, İzmir, no: 3 (1980), r:52

12-Dewij; Zazaki dır Vatey Verinan, Tirêj, no:1 û 4

13-Evren Çı ra Milet Este Zere, Dengê Komkar, no: 57 (17-9-1983), r:14

14-Farûq; Ê Ma Wo, Tirêj, no:2 (1980), r:57

- 15-Farûq; Xal û Warîza, Tirêj, no:2, r:60
- 16-Ferhad, Hüseyn; Vîlê Kurdan, Tadayox: Malmisanîj, Tirêj, Stockhalm, no:4 (1981), r:51
- 17-Gêlic; Ver Girotiş, Tirêj, no:3 (1980), r:48
- 18-Hadank, Karl û Mann, Oskar; Mundarten der Zaza (Hauptsächlich aus Siwerek und Kor), Berlin, 1932
- 19-Hes ve Destê Kam Ame Kîstene, Dengê Komkar, no:51-52 (10-4-1983), r:16
- 20-Heyder; Ay Wext, Hêvi (Kovara Çandîya Giştî), Paris, no:2
- 21-Hikmet, Nazım; Ayê, Tadayox: Malmisanîj, Tirêj, no:1 (1979), r:36
- 22-Huseyin, Hesên; (Name), Berbang, Stockholm, no:10 (Nisan 1983), r:22
- 23-Jaba, M. Auguste; Dictionnaire Kurde-Français, St. Petersburg, 1879
- 24-Le Coq, A. V.; Kurdische Texte, Berlin, 1903, r:63-103
- 25-Lerch, P.; Forschungen über die Kurden und die Iranischen Nord-Chaldäer, 1857, St. Petersburg
- 26-Macerai Silemoni Gînce, Roja Newe (Kürtçe-Türkçe Gazete), İstanbul, no:1 (15-5-1963), r:4
- 27-Malmisanîj; Bêri, Hêvi (Kovara Çandîya Giştî) Paris, no:2
- 28-Malmisanîj; Çend Deyirê ma, Berbang, Stockholm, no:12, r:16-17
- 29-Malmisanîj; Dîmilki dî Ciyayeya Vatîşan, Hêvî, Paris, no:2, r:86-103
- 30-Malmisanîj; Dîmilki dî Daçek, Berbang, Stockholm, no:15, r:15
- 31-Malmisanîj; Dîmilki dî Lêkerê Hevdudani, Hêvî, Paris, no:1 (Îlon 1983), r:67
- 32-Malmisanîj; Dîzd û Qral, Berbang, Stockholm, no:10 (Nisan 1983), r:16
- 33-Malmisanîj; Dil Konusunda Bir Araştırma, Devrimci Demokrat Gençlik, İstanbul, 1978, no:1-2-3-4-5-6-7-8-9-10-11
- 34-Malmisanîj; Etnik; Ktabê Ramîtey; Tirêj, no:2 r:27-29

35-Malmisanij; Ganfiday Dersimi, Berbang, Stockholm, no:11 (Gulan 1983), r:10-11

36-Malmisanij; Gune, Yasax û'Eyb, Berbang, no:17, r:11

37-Malmisanij; Ma Çı Waşt?; Errik; Deza; Tirêj, Stockholm, no:4, r:59-66

38-Malmisanij; Raberi, Tirêj, no:1-2-3-4

39-Malmisanij; Şiretê Kali, Tirêj, no:1 (1979), r:43

40-Malmisanij; Têkılıya Zaravayan, Berbang, Stockholm, no:7-8-9

41-Malmisanij; Zaza (Dımılı), Lehçesinde Yazan Bir Ozan: Melay Xasi, Devrimci Demokrat Gençlik, İstanbul, no:2 (Mart 1978)

42-Malmisanij; Zaza-Kürt Atasözleri, Armanc, Stockholm, no:5-6-7-8 (1979)

43-Malmisanij; Zerra Mı; Ewro û Meştı; Ma Bı Çıman Diy, Tirêj, no:3 (1980), r:22-29

44-Mehmed; Bımusne, Tirêj, İzmir, no:2 (1980), r:57

45-Qazi, Seyid; Dersim, Tirêj, Stockholm, no:4 (1981), r:50

46-Qazi, Seyid; (Dersim), Dr. Şıvan, Kürt Millet Hareketleri ve Irakta Kürdistan İhtilali, Stockholm

47-Tayfun, M.; Zaza-Kürt Türküleri, Özgürlük Yolu (Aylık Siyasi Dergi), Ankara, no:19 (Aralık 1976), r:71-83

48'Usman Efendi; Bıyışa Pêxember (Mewlûda Nebi-Bı Kurdiya Dımılı, Zaravayê Sêwrekê), Şam (Damascus), 1933

49-Xagû Vera, Dengê Komkar, Frankfurt, no:51-52 (10-4-1983), r:16

50-Xasi, Mela Ehmedê; Mewlîdê Nebi, Diyarbekir, Litografya Matbaası, 1899

51'Xezal", Roja Welat (Rojnama Siyasi û Çandi), Ankara, no:3 (Çıleya Pêşin 1977), r:12

52'Xonay Heci", Roja Newe (Kürtçe-Türkçe Gazete), İstanbul, no:1 (15-5-1963), r:4

53'Yeka Nek", Hêlin (Kovara Kurdi ya Zarokan), Stockholm, no:3 (1983), r:13

54-Zazaki-Tırki (Ferhengok), Tirêj, no:1-2-3-4

55-Zaza Lügatçesi Hakkında, Süreç (Üç Aylık Siyasay Kül-

tür Dergisi), no:2, r:11-13

56-Zerteng, Pankısar; Zazakiyê Ezırgani û Diyarbekır, Tîrêj, no:3 (1980), r:7

58-Zılfi; Dayê M1 Hêfê To Guret, Gaziya Welat (Ji bo Şerê Azadi û Wekheviyê Rojnama Mehi), Frankfurt, no:3 (1980), r:10

59-Zılfi; Dayê M1 Hêfê To Guret, Berbang, Stockholm, no:16, r:16

60-Zılfi; Ferhengok (Dımılki-Kurmanci-Tırki), Hêvi, Paris, no:1 (İlon 1983), r:107-123

61-Zılfi; Piyakerê Koledarunê Tırki, Ronahi, Zurich, no:22 (Gelawêj 1977),

62-Zılfi; Xelil, Hesên Qela, Şevdin, Pore; Özgürlük Yolu, no:43 (Aralık 1978), r:87

63-Zilan, Reşo; Kurtenivîsarek li Ser Dîroka Zimanê Kurdî yê Nivisandî, Berbang, Stockholm, no:11, r:7-8

A

a/d: o
aa: yaa, öyle mi?
aba: abla (hitap ederken kullanılır)
aba: anne (hitap ederken kullanılır)
abdestxane/e: apteshane, aptes yeri, ayak yolu
abeyiş: b. abıyayış
abıasan: öylece, benzeri
abı Hûmay: "Tanrıya yemin ederim ki" anlamında kullanılan bir söz
abırıyayış: b. abırıyayış
abırnayış: ayırmak
abırıyayış: ayrılmak
abıyayış: açılmak, çözülmek
a bını/d: diğeri
abişo: dün gece
abişoyên/e: dün geceki, dün gece-den kalan
abo gore: ona göre
abuqat/e: avukat
abuşên/e: dün geceki, dün gece-den kalma
abtışo: daha önceki gece
acêr: aşağıya doğru
'acız/e: aciz
acir: aşağı
açarnayış: 1)geri çevirmek, çevirmek 2)döndürmek

açınayış: örmek
'ad: yemin, and, söz verme
ada/d: o
adar: mart ayı
adaşt: öte taraf
aday/d: o, onu
'ad bo wa'd bo: "yeminler olsun" anlamında kullanılan bir söz
ademaqli: adamakıllı
adeşt: b. adaşt
adê/e: o, onu
adê: onlar
adıl/e: b. adır
adılkan/e: b. adırca, adırgan
adır/e: ateş
adırca/e: ateş yakılan ocak
adır dekewtış: 1)tutuşmak, yanmak, ateşe kapılmak 2)içine ateş düşmek 3)mecaz olarak: yanasıya ağrımak 4)içi içine sığmamak, duramamak
adır devıstış: yakmak, ateşe vermek
adire/e: bir cilt hastalığı
adırgan/e: ateş yakılan ocak
adırge/e: çakmak
adırın/e: ateşli
adırını/d: ateşli
adiri gırewtış: 1)ateşi fazla olmak, vücudu ateş basmak 2)tutuşmak, yanmak
adiri mendış: ateşe benzemek (çok keskin, hızlı, çevik ve beceriklilik için kullanılır)
adır kerdış: ateş yakmak
adır pa nayış: yakmak, ateşle tutuşturmak
adır pa neyış: b. adır pa nıyayış
adır pa nıyayış: yakılmak

adır pıra nayine: ateşe vermek, ateşle yakmak, yakmak

adır tepişiyayış: tutuşmak, yanmak

adır û şewat: (vücutta) şiddetli ateş, aşırı ağrı

adır varayış: b. adır varayış

adır varayış: ateş yağmak (aşırı pahalılığı veya çok sıkıntılı bir durumu ifade etmek için deyim olarak kullanılır)

adır varnayış: ateşe vermek, ateş yağdırırcasına davranmak

adır veşnayış: ateş yakmak

adır wekerdene: b. adır wekerdiş

adır wekerdiş: 1)ateş yakmak
2)kaba kuvvet kullanılarak birisine yapılan ağır baskıyı ifade eden bir deyim

adi/e: o, onu

adi: adi, bayağı

a dina: öbür dünya, ahiret

adiyey: adilik

'ad kerdış: yemin etmek

ado/e: o, o ki

'ad-wa'd kerdış: yemin billah etmek

'ad û wa'd: yemin, and

'ad û wa'd kerdış: yemin billah etmek

afatı/d: afet, afat

afetı/d: afet, felaket

afinaya/d: serilmiş olan

afinaye/e: b. afinaya

afinayış: sermek

afinayox/e: seren

afinayoxı/d: seren

afyon/e: afyon

a game/d: hemen, o an, anında

ageyraya/d: dönen

ageyraye/e: dönen

ageyrayine: geri dönmek

ageyrayış: geri dönmek, tersyüz olmak

ageyreno vano: "üstelik dönüp şöyle diyor" anlamına gelen bir deyim

ageyreno û vano: b. ageyreno vano

ageyrnayış: döndürmek, geri çevirmek

ageyrnayox/e: geri çeviren

ageyrnayoxı/d: geri çeviren

agırewtış: üzerine germek, örtmek

agırewtox/e: geren, üzerine geren

agırotış: b. agırewtış

aha: işte, haydi, hoppala

ahay gıdı: keşke, ah be!

a heta: o tarafa, o yandan

a hetı/d: o yan, öte

ahli: ahali, halk

aid: ait, ilgili

aja: ora, orada

ajan/e: ajan

ajaney: ajanlık

ajanı/d: b. ajan

ajgel/e: b. azgel

ak: b. hak

akerda/d: açık

akerde/e: açık

akerdene: açmak

akerde verdayış: açık bırakmak

akerdiş: açmak, çözmek

akewtış: (güneş, ay vb) doğmak

a kı: nasıl olsa, o ki

a kıştı/d: o yan

ala: hele

alaf: b. alef

Alan: Dersim ve Piran (Dicle) yöresinde bir aşiretin adı

alaqnayış: asmak

alawıtış: yoğurmak

alayi/d: askeri alay

alçax/e: alçak

alçaxı/d: alçak

aldak: taşlık

aldebalde/e: ilkbaharın yetişen bir bitki adı

Alduş: Adıyaman'a bağlı Gerger ilçe merkezinin adı

alef/e: hayvan yemi olarak kullanılan ot, saman vb.

'alem: dünya, yeryüzü, alem

aleman/e: bir tüfek çeşidi

Aleman: b. Alman

Alemanki: b. Almanki

aletı/d: 1)alet, araç 2)karasaban

Alewi: Alevi

Alewiye: Alevilik mezhebi

'alım/e: alim, bilgin

alım: alışma, alışkanlık

alım gırewtı: alışmak

'alımı/d: b. 'alım

alınça/d: erik (b. alıncı)

alınçêrı/d: erik ağacı

alınçı/d: erik

alışkı/d: yanak

alışvêrış: alışveriş

alışvêrış kerdış: alışveriş yapmak

ali/d: tükürük

ali: ahali

Alla/e: Allah

Alla wekil: Allah'a yemin ederim ki

alli/d: tükürük

alli kerdış: tükürüklemek

alliya...rokerdış: kısa zamanda bir işi yapması için özellikle çocuklara "yere tükürüyorum, tükürüğüm kurumadan gidip gelmelisin"

anlamında söylenen bir deyim

allû/d: tükürük

allû kerdış: b. alli kerdış

Alman/e: Alman erkeği

Almanı/d: Alman kadını veya kızı

Almanki: Almanca

Almanya: Almanya

almas/e: elmas

almost: b. almas

aloziyayış: buruşmak, kırışmak

altun/e: altın

altunên: altından yapılmış olan nesne

altunêne/d: b. altunên

altunin/e: altından yapılmış olan nesne

aluc: erik

alucêr/d: erik ağacı

alunçı/d: erik

alunçêrı/d: erik ağacı

aluşk-ı/d: yanak

Alû: Dersim'de bir aşiret adı (b. Alan)

al-vêr kerdış: alışveriş yapmak

'am: b. xas û 'am

amartış: saymak

amayene: gelmek (b. ameyine)

amayıs: b. ameyiş

amayış: gelmek

amendiş: (yağış) dinmek

amenna: "inandık", "diyecek yok", "kabul"

ameyine: gelmek

ameyine diyene: görülmek

ameyine hurend: yerine gelmek

ameyine hurê: anlaşımak
ameyine kıstene: öldürölmek
ameyine pêser: toplanmak
ameyine qırkerdene: kırılmak,
 toptan öldürölmek, jenoside tabi
 tutulmak
ameyine ra vir: hatırlamak
ameyine sare: başına gelmek, ba-
 şa gelmek
ameyine vırastene: yapılmak, ku-
 rulmak
ameyine war: aşağı inmek
ameyine wastene: istenilmek, is-
 tenmek
ameyine wendene: okunmak (b.
 ameyiş wendiş)
ameyine werdene: (yemek) yen-
 mek, yenilmek
ameyine werte: ortaya çıkmak,
 oluşmak
ameyine xapine: kandırılmak
ameyinı: b. ameyine
ameyiş: gelmek
ameyiş ca: yerine gelmek
ameyiş dayiş: verilmek
ameyiş dıwar: aşağı inmek
ameyiş diyayiş: görölmek, görö-
 nmek, bulunmak
ameyiş fa'm kerdış: anlaşılmak
ameyiş hetı: yanına gelmek
ameyiş kıştış: öldürölmek
ameyiş nuştış: yazılmak
ameyiş pê ser: bir araya gelmek,
 toplanmak
ameyiş qalda...ser: (birisinin) sö-
 züne gelmek
ameyiş rayırı ser: yola gelmek
ameyiş rotış: satılmak
ameyiş ser: 1)üzerine gelmek

2)üste çıkmak
ameyiş temaşe: seyretmeye
 gelmek
ameyiş towbe: tövbe etmeye gel-
 mek, tövbeye gelmek
ameyiş vatış: söylenmek
ameyiş verni: 1)yolu kesilmek
 2)yolunu kesmek
ameyiş vıraştış: yapılmak
ameyiş war: inmek, aşağıya
 gelmek
ameyiş wendiş: okunmak
ameyiş zanayiş: bilinmek
ameyox/e: gelen
ameyoxı/d: gelen
amên/e: (süt vb. için) maya (b.
 amin)
amıke/d: hala, bibi
amınan/e: yaz mevsimi
amıno: b. amınan
amıyayiş: gelinmek, gelmek
amin: amin
amin/e: (süt vb. için) maya
amin kerdış: (süt, yoğurt vb) ma-
 yalamak
amir: amir
'amiya: kamu, genel
amnan/e: yaz mevsimi
amnani: yazın
amnon: b. amınan
amnûn: b. amınan
amordene: saymak
amordış: saymak
Amriqa/d: Amerika
amver/e: yaşıt, denk
amverey: yaşıtlık, denk olma
 durumu
amverı/d: yaşıt, denk
-an: -ler (-lar) çoğul takısı

ana: böyle, öyle
anacı/d: künye
Anadoli/d: Anadolu
anasar: böylesi, böylesine
anaw': madem, öyleyse
ancax: ancak
ancıya: yine
ancıyayış: çekilmek
anci: yine, yine de
ancina: yine, yine de
andı: bu kadar, bunca
-ane: "lık" anlamını veren sıfat takısı
angıştane/e: yüzük (b. engiştane)
anıştış: konmak
anka: şimdi
ankerdiş: yapmak (b. hınkerdiş)
ano/e: bu
ansı: böyle
antiş: 1)sürmek (zaman almak) 2)çekmek 3)döllemek amacıyla atın çiftleşmesini sağlamak
antiş pêser: toplamak, yığmak
antiş we: çekmek
anû: böyle
anvard: aşağı
anver: aşağı
anvero: yukarı
anyayış: bakmak
apey: geri
apey dayış: 1)geri vermek, iade etmek 2)geriye bırakmak, geriye yönelmek 3)esirgemek, birisine çok görmek 4)saçı (vb. şeyi) örmek
apey verdayış: geri bırakmak
aqıl/e: akıl
aqıl/e: akıllı
aqıl ameyiş sere: akılı başına gelmek

aqılbalıx/e: ergin, reşit
aqılbalıxı/d: ergin, reşit (kız veya kadın)
aqıl dayış: akıl vermek, öğüt vermek
aqıldarıye/d: akıl verme, akıl hocalığı
aqılê xwı gırewtış xwı sare: akılnı başına toplamak
aqılê xwı girotış xwı sere: akılnı başına toplamak
aqılê xwı antış xwı sere: akılnı başına toplamak
aqılê xwı pernayış: akılnı kaçırmak
aqılê xwı vin kerdış: akılnı yitirmek
aqıl gırewtış: akıllanmak, ders almak, akıl almak
aqıl girotış: b. aqıl gırewtış
...aqılıyayış: farkına varmak
aqılı: akıllı
aqılı vınderdiş: uslu durmak
aqıl kerdış: akıl etmek
aqıl pernayış: akılnı kaçırmak
aqıl tamam nêbıyayış: akılı kıt olmak
aqıtıyayış: ayrılma
aqıtıyayış: ayırmak
aqılı: akıllı
aqreb/e: akrepa
aqreba: akraba
aqruba: akraba
aqubetı/d: akıbet
'ar/e: utanç
'ar: b. 'ardi
a ra: ötürü, o nedenle
ara: 1)b. arayı 2)yemek yememiş olan, karnı aç olan

ara bıyayış: aç karınla, bir şey yememiş olmak, karnı aç olmak

aradını/d: 1)aç karınla 2)kahvaltı

aradını kerdış: kahvaltı etmek

araq/e: ter

ara û bera: aç karınla, hiç bir şey yememiş durumda bulunma

ara xo kerdene: kahvaltı etmek

arayı: 1)açlık 2)kahvaltı, açlığı gidermek için yemek öncesi yenen ufak tefek yiyecek

arayı kerdış: kahvaltı etmek

arayıya xwu kerdış: kahvaltı etmek

arazi: arazi

arbançi/e: değirmenci

arbêş/e: tavşan (b. hargûş)

arcı/d: ucuzluk

arcon/e: b. erjan

'ard/e: yer, toprak (b. 'erd)

arda/d: getirilmiş olan

'arda nayış: yere koymak

'arda vıstış: yere çalmak

'ard bo, asmên bo: "nerede olursa", "mutlaka" anlamlarında kullanılan bir deyim

arde/e: getirilmiş olan

ardene: getirmek

ardê xasi: b. xas(II)

'ard gırewtış: 1)yer kaplamak

2)arazi satınalmak

ardım/e: yardım

'ar dı menda/d: 1)yerde kalan 2)

evde kalmış olan kız 3)değersiz

'ar dı mende/e: yerde kalan, değersiz

'ar dı mendış: 1)yerde kalmak 2)

(kız) evde kalmak 3) değersiz olmak

ardım kerdış: yardım etmek

ardın/e: unlu

ardış: 1)getirmek 2)doğurmak

ardış ca: yerine getirmek, ifa etmek

ardış dayış: getirtmek

ardış emani ser: aman dedirtmek, çok sıkıştırmak, zor durumda bırakmak

ardış meydan: meydana getirmek

ardış rayırı ser: yola getirmek, yolun üzerine getirmek

ardış sere: 1)baş a getirmek 2)başarmak

ardış teber: dışarı getirmek, çıkarmak

ardış war: aşağı indirmek

ardış xwı vir: hatırlamak

ardış xwı vira: hatırlamak

'ar dı verdayış: yerde bırakmak, yüzüstü bırakmak

ard-i: un

'ardi: kökü yerde olan, yerde, yer ile ilgili

'ardi bına: "cehennemin dibine", "varsın olsun" anlamında kullanılan bir söz

'ardiya: 1)eşya saklanan yer

2)pazarlama yeri

ardox/e: getiren

ardoxı/d: getiren

'ard û asmên: mutlaka, herşeye rağmen

'ard wışk, azmên berz o: "yer kuru, gök uzak", "yapılacak bir şey yok, elden bir şey gelmiyor" anlamında bir deyim

areme: arama

areme bıyayış: arama olmak,

aranmak
areme kerdış: üzerini aramak, yoklamak
areq/e: ter
arewançi/e: değirmenci
areye/e: değirmen
arezi: arazi
arê/e: değirmen
arê bıyayış: toplanmak, toplanılmak
arêdaya/d: toplanmış olan, derlenmiş olan
arêdaye/e: b. arêdaya
arê dayene: toparlamak, toplamak
arê dayış: toplamak, derlemek
arêdayox/e: toplayan, derleyen
arêdayoxı/d: b. arêdayox
arê dıyayış: toplanmak, derlenmek, derlenilmek
arêkerda/d: derlenen, toplanmış olan
arêkerde/e: b. arêkerda
arê kerdene: toplamak
arê kerdış: toplamak, derlemek
arêkerdox/e: toplayan, derleyen
arêkerdoxı/d: b. arêkerdox
arê şikiyayene: kafiyeli olmak, yakışmak
arêze: açık
argoş/e: b. hargûş
argûş: b. hargûş
'arîf: arif, anlayan
arîq/e: ter
arîqıyayış: terlemek
arısaya/d: dinlenen, dinlenmiş olan
arısaye/e: b. arısaya
arısayış: dinlenmek

arısayox/e: dinlenen, dinlenmiş olan, istirahat eden
arısınaya/d: dinlendirilen
arısınaye/e: dinlendirilen
arısınayış: dinlendirmek
arısınayox/e: dinlendiren
arısınayoxı/d: dinlendiren
arış/e: 1)ekmeklik tahıl
 2)değirmen
arıza: arıza, bozukluk
arî: b. arayı
arıya xwî kerdış: b. arayıya xwî kerdış
arıya xwî şıkıtış: açlığını gidermek, kahvaltılık birşeyler yemek
ar kerdene: b. 'ar kerdış
'ar kerdış: pişman olmak, tövbe etmek, utanmak
arko/e: inatçı, katı kişi
Armeni: Ermeni
Armîni: Ermeni
Armînkî: Ermenice, Ermeni dili
Arnawud/e: Arnavut
arnawud/e: inatçı, asi
arnawudı/d: inatçı, asi
'ar nayış: yere koymak, yere bırakmak
a roj: o gün
aroş/e: b. hargûş
arrı/d: yemlik
arrıncı: çok öğütme durumu, çok öğütülen
arrıncı kerdış: çok öğütmek, un ufak etmek
arrısayış: b. arısayış
arrış/e: ekmeklik tahıl veya un
arrîzi: aidiyet, iyelik, özel, kişiye ait
'ar sawıtış: yere sürmek

'arsız/e: arsız (b. bê'ar)
 'arsizey: arsızlık (b. bê'arey)
 arsi/d: değirmen taşı
 'arş/e: arş, göğün dokuzuncu katı
 'arşê Ellay/e: arş, Allah'ın arşı, Allah'ın katı
 artış: b. ardış
 'ar û namus: utanç ve namus
 arûş/e: tavşan (b. hargûş)
 arûzı/d: kıldan yapılan ve çuvalın ağzını dikmekte kullanılan ip
 arûzık-i: sıcak mevsimlerde suda cırlak bir ses çıkaran bir su hayvanı
 arwançi/e: değirmenci
 arwêş/e: b. hargûş
 arye/e: değirmen
 arye kerdış: b. arê kerdış
 asa/d: asa, değnek
 asan: kolay
 asan bıyayış: 1) dinlenmek 2) (has-talık) iyileşmek, ağrısı dinmek
 asaney: kolaylık
 asaney reydi: kolayca, kolay kolay
 asan vındertış: uslu durmak, yaramazlık etmemek
 asar: işaret verme
 asar: öylesine, öylesi
 asarên: öylesi
 asayene: b. asayış
 asayış: görünmek
 asê: asi, inatçı, aşılması güç, asi coğrafi yer
 asê geyrayış: ters davranmak, (iş) ters getmek
 asıl bıyayene: işlenerek terbiye edilmek
 asın/e: demir
 asın caweno, paxır rokeno: "çok güçlüdür", "istediğini yapabilir"

anlamında bir deyim
 asinên/e: demirden yapılmış olan nesne
 asingaz: demirden yapılmış olan nesne
 asinin/e: demirden yapılmış olan nesne
 asi: asi, isyankar
 asiman/e: gök
 ask-ı: keçiler için ad olarak kullanılan bir sözcük
 askonayış: b. eşkawnayış
 aslan/e: aslan (b. şêr)
 asme/d: ay, mehtap
 asmer/e: esmer, karayağız
 asmên/e: asmin
 asmêr: üzüm ağacı, asma
 asmi/d: ay (b. aşme)
 asmi/d: ay, mehtap (b. aşme)
 asmin/e: gök
 asminê feki/e: damak (b. azminek)
 asminê hewtine/e: göğün yedinci üst katı
 asmye/e: b. asmin
 asnawer/e: yüzen, yüzücü
 asnawerey: yüzücülük
 asnaweri/d: b. asnawer
 asnawı/d: yüzme
 aspar/e: atlı, süvari
 aspıcı/d: bit
 aspıjekı kerdış: insanda bulunabilecek bitleri bulup öldürme işi
 aspıjı/d: bit
 aspıjın/e: bitli
 aspize/d: bit
 aspızın/e: b. aspıjın
 astare/e: yıldız
 astarê serê sîpedî/e: şafak yıldızı

aste/e: kemik
astık/e: kemik
astonık/d: hikaye, masal
astor/e: at
astorı/d: dişi at
astuer/e: at
aswas: kuruntu, işkillenme, korku
aşanayış: eşelemek
aşanayox/e: eşeleyen, eşici
aşanayoxı/d: b. aşanayox
aşaneyiş: b. aşanıyayış
aşanıyayış: eşelenmek
aşayış: eşelemek
aşçı: aşçı, ahçı
aşık/e: 1)çingene 2)gezgin çalgıcı, gezgin sanatçı
aşıkey: çingenelik, yüzüzlük
aşıkey kerdış: yüzüzlük etmek, çingenelik etmek
aşıkı/d: b. aşık
aşıq/e: aşık olan, seven
aşıqı/d: aşık (kız veya kadın)
aşıq bıyayış: aşık olmak
aşı/d: aşı
aşı kerdış: aşı yapmak
aşır/d: aşiret (b. aşiret-ı)
aşiret-ı/d: aşiret
aşırı/d: küçük tuluk
aşkawnayış: (dikiş) sökmek
aşma payiziya peyeni/d: sonbaharın sonuncu ayı
aşma payiziya veryeni/d: sonbaharın ilk ayı
aşma/d: aylık
aşme/d: ay
aşme/e: aylık
aşmı/d: ay (b. aşme)
aşmı giyriyayış: ay tutulması durumu

aşm-i: ay
aşt: b. aşt û naşt
aşt: barışma, barışık
aşt bıyayış: barışmak
aştı kerdış: barıştırmak, yatıştırmak, dindirmek
aşt û naşt: ötede beride, şurda burda, bu yan öte yan
aşxane/e: lokanta
atê: 1)abla 2)yenge (ağabeyin eşi, üvey anne vb. için kullanılır)
atıkı/d: b. atê
atıle: fasıla, ara
atmece/e: atmaca
atmice: b. atmece
atmije/e: atmaca
atıqıyayış: ayrılmak, kopmak
Avasû: Dersim'deki bir aşiretin adı (Abasan)
avdestxane/e: apteshane, ayak yolu
avende: düzey, had, denk, hiza
avendedê xwu ra vındertış: had-dini bilmek, haddini aşmamak, konumuna uygun davranmak
aver: 1)ileri 2)öte taraf 3)önce
aver berdiş: ilerletmek
aver bıyayış: ileride olmak
aver şiyayış: ileri gitmek
avê: ilkin, önce (b. aver)
avinde: b. avende
avısta/d: serili olan (çamaşır vb)
aviste/e: serili olan
avistış: sermek
avlêr: söğüt ağacı
avring/e: davar kırkmakta kullanılan makas, kırklık
avzel: önemli
avzimek/e: dere

avzin: kayış tokası, kemer tokası

aw/d: 1)su 2)çay, dere, ırmak

aw/e: o

awa: öyle

awa: usül, adet (b. hewa)

awa gulan/d: gül suyu

awa goştı/d: et suyu

awan bıyayış: işlek olmak, şen olmak, bayındır olmak, düzenlenmek

awan kerdış: bayındır kılmak, işlek veya şen hale getirmek

aw antış: su çekmek

awa riy rıyayış: yüzünün suyu dökmek, utanmaz olmak

awa şamıkan/d: domates suyu

awa weri: içme suyu

awayi: sulak

Awa Zemzemîd: Zemzem Suyu

awca: ora, orada

aw dayene: b. aw dayış

aw dayış: sulamak, suvarmak

aw dı şıyayış: akan suya kapılıp gitmek, akan su tarafından götürülmek

awe(I): o

awe(II)/d: su

awekı/d: küçük su birikintisi, küçük çay

away dayış: kişiyi yok etmek

away dıyayış: yok edilmek

aw fek tı şıyayış: ağzı sulanmak, iştahı çekmek

aw gırewtış: su çekmek, su almak

awguzıyayış: durulanmak, süzölmek

awguznayış: arıtmak, süzmek, durulamak

awı: b. awe(II)

awı/d: o

awın/e: sulu, cıvık

awını/d: sulu

awi: 1)onlar 2)o (eril)

awi/d: meni, bel suyu

awi: 1)suda yaşayan veya suda yetişen 2)sulu arazi

awi: çimen

awi/d: kırağı, çiğ

awi kewtış: çiğ düşmesi, kırağı düşmesi

awka fırrıngıyan/d: domates suyu, domates salçası

awka riy/d: yüz suyu, utanç

awka riy rıyayış: utanmaz olmak, yüzünün suyu dökölmek

awka xwı antış: suyunu çekmek

awka zerdı/d: sarı su, safra

awke/d: su

awke/e: evdeki lavabo veya banyo yeri

awke...ra çarnayış: çalkalamak (su ile çalkalamak)

aw kerdış: ezberlemek, çok tekrarlama sonucunda iyi bilmek

awkı/d: su

awkı dı kerdış: suya atmak, akan suya bırakmak, suya salmak

awle: sivilce, küçük çıban, çiçek hastalığı

awleyın/e: çöpür, çiçek hastalığı geçirmiş ve yaralarının izi belli olan kişi

awleyını/d: b. awleyın

awnû: onlar

aw o, na wo: -den beri, o zamandan beri

awr/d: gebe hayvan

awra bıyayış: b. awre bıyayış

awre/d: gebe hayvan
awre bıyayış: (hayvan) gebe olmak
awrêş/e: tavşan (b. hargûş)
awrêz: suyun süzülmesi
awrış/e: tavşan (b. hargûş)
aw rışnayış: 1)işemek 2)su dökmek
Awropa/d: Avrupa
Awropayîj/e: Avrupalı erkek
Awropayîji/d: Avrupalı kadın
awrûpa: erkek şalvarlığı olarak kullanılan bir cins siyah bezin adı
Awrûpa/d: Avrupa
aw û wer: yiyecek içecek, su ve yemek
aw wardış: su içmek
aw wext: o zaman, o sırada
aw xwı ro kerdış: su dökünmek, düş olmak, yıkanmak
aw xwı ser zela kerdış: çok gecikmek anlamında bir deyim
awza: b. awca
awzê: su sızıntısı olan yer
awzilik: sarılık hastalığı
awzim: su sızdıran veya su belirtisi olan yer
ax: ah!
axa/e: ağa
axayey: ağalık
axayi: ağalık
axbandır: ilkbaharın tarlalarda biten yapraksız, çiçeksiz ve ince bir şerite benzeyen, kökü beyaz, gövdesi yeşil renkli bir bitki olup pişirilerek yemeği yapılır (bazı yörelerde bu bitkiye **mezlaq** denir)
axır: nihayet, en sonunda
axırı: nihayet, en sonunda, ne de

olsa
axır makina/d: ağır makinalı silah
axırwext: kıyamet zamanı, son zaman
axırzeman: b. axırwext
axler-i: ağa (ağalar)
axme/e: yağma
axme bıyayene: dağılmak, yayılmak
axme bıyayış: yağma edilmek
axme kerdış: yağma etmek
axpin: verimli bir çeşit toprak
axpir: verimli bir çeşit toprak
axret/e: ahiret, öbür dünya
exrete/d: ahiret
axrı: nihayet
axrike: nihayet, en sonunda
axrikı: nihayet, en sonunda (b. axrike)
axu/e: zehir
axur/e: ahır
ax wax kerdış: ah vah etmek, yakınmak, hayıflanmak, üzülmek
ay/e: o, onu, ona
ay: ah, of, ay!
ay: onlar
aya: uyanık (uyumamış olan)
aya/d: o
aya bıyayış: uyanmak, uyanık olmak (uyumamış olmak)
ayacıs/d: öylesi, o tür
ayadısı/d: öylesi, o tür
ayahewa: öyle
aya kerdış: uyandırmak
aya kı: nasıl olsa, o ki, madem
ayam/e: hava durumu (**Ewro**
ayam weş o: Bugün hava güzeldir)
ayawa: öyle

aybin/e: diğer, diğeri
ayca: ora, orası, orada
aycus: öyle, öylesi, o şekilde
ay daykê: “vay anası” anlamında acı duyma ve hayret ifadesi olarak kullanılan bir ünlem
aydı: öyle, o tür, o şekilde
aydus: öyle, öylesi, o tür, o şekilde
ayeti/d: ayet, Kur'an cümlelerinden herbiri
ayeti kerime: Kur'an ayeti
Ayet-kursı: Ayetü'l-kürsi duası
ayê/d: o
ayê: onlar
ayê nayê: onu bunu, şunu bunu
ay hesab bıke: öyle ki, düşün ki
ayi/e: o
ayi: onlar
ayi kerdış: 1)(çocuk dilinde) uyutmak, uyutmak 2)ninni söylemek
ayit: ait, ilgili
ay kı: nasılsa, o ki
ayle: aile
ayna: onlar
aynan: onlar
'ayne/e: ayna
ayno: onlar (b. aynan)
ayo/e: o
ayo: onlar (b. aynan)
ayo kı: nasıl olsa, o ki, madem
ay ra: ondan ötürü, o nedenle, ondan
ayre/e: değirmen
ayrek: mide
ay ri: ona
ay roj o, ıno roj o: o günden beri, o gün bu gündür, o zamandan beri
ay tewır: o tür, o şekilde
az/e: nesil

aza/e: üye, organ
azad/e: özgür
azadey: özgürlük
azadi/d: özgürlük
azadiye/d: özgürlük
azad kerdış: azad etmek, özgür kılmak
azan/e: ezan
azanê şerif/e: ezan-ı şerif
azayey: üyelik
azayi: üyelik
azenê: gibi (b. hezey)
azê azi: soyunun soyu, neslin nesli
azgel: bir ağaç türü
azı: dal
azmên/e: gök
azmin/e: gök
azminek: damak
azna/d: yüzme (b. asnawı)

B

ba/e: baba (b. babi, baw)
bab/d: kabile, aşiret (b. babı)
baba'egit/e: babayiğit
baba'egitey: babayiğitlik
babagundi/d: kargaşa, gürültülü-patırtılı durum
babançi/e: bağ koruyucusu, bağ bekçisi
babançiye: bağ bekçiliği
babet: çeşit
babi/d: kabile, aşiret
babi/e: baba
babik: pekmez, yağ ve ekmekten oluşan tatlı bir yemek
babko: b. babik
babo: baba (hitap sırasında kullanılır)
bac: vergi
bacenax/e: bacanak
baci: sonra (b. ba'di)
bacic: bakla
ba'dê coy: daha sonra
ba'di: sonra
ba'di cû: sonra, daha sonra
badihewa: bedava
bedilhewa: bedava
ba'dini: daha sonra
ba'do: sonra
ba'dû: sonra
bafin/e: alüminyum
bafinên: alüminyumdan yapılmış

olan eşya

bafinên/d: b. bafinên

bafını/d: alüminyumdan yapılan eşya

bahado: sonra (b. ba'di)

bahdê: b. ba'di

bahdo: sonra (b. ba'di)

bahs/e: konu

bahs kerdış: söz etmek, bahsetmek, sözünü etmek

bahs kewtış: şart tutmak, yarışmak

ba'jê...ameyiş: kızmak, kahrolmak

ba'jê...ardış: öfkelen-dirmek, kahretmek

ba'jê..., ... ra ameyiş: -den nefret etmek

bajık/e: biber

baji(I): sonra (b. ba'di)

ba'ji(II): öfke, kızgınlık, nefret

ba'ji...ardış: nefret ettirmek, kızdırmak, kahretmek

ba'jiyaya/d: 1)kahrolan 2)zamansız ölen

ba'jiyaye/e: b. ba'jiyaya

ba'jiyayış: 1)çok kızmak, öfkelenmek, kahrolmak 2)zamansız ölmek, çatlayıp ölmek, gebermek

ba'jneyiş: 1)kızdırmak, öfkelen-dirmek 2)kahretmek, kahredip öldürmek

bak/e: b. bawk

bakal/e: b. bawkal

bakıl/e: baba

bala: öyleyse, madem

Balaban: Erzincan yöresinde yaşayan bir aşiret

bala xwî dayiş: dikkat etmek,

gözmek

balcanı/d: patlıcan

balcûnı: b. balcanı

balçıqa/e: Belçika yapısı tabanca

Baldiwane/e: bir halk hikayesi kahramanı (**Behlül-i Divane**)

balduzı/d: baldız

balê: bari, hiç olmazsa

balışna/d: yastık

balıx/e: ergin, bülüğa eren

balıx bıyayış: bülüğa ermek, er-
ginleşmek

balıxey: erginlik, bülüğa erme

balıxey: beğenme, hayranlık
duyma

balıxey...ameyiş: birisine veya bir
şeye hayranlık duymak

balıxey...ardış: hayran kalmak

balıxı/d: b. balıx

balonı/d: balon

balqonı/d: balkon

balsna/d: b. balışna

balte/e: balta

baltuzı/d: baldız

balwer: bir çeşit kuş

-ban: meslek belirten bir sonek

ban/e: ev, bina

banı/d: çıplak, üzerinde giysisi
olmayan

ban akardı: ev soymak

bancan: patlıcan (b. balcanı)

bancı/e: küçük yaştaki köpek

bancıy/d: b. bancı

ban çarnayış: dam loğlamak

bander: öğretme, alıştırma,
öğrenme

banderbeyox/e: öğrenen, alışmış
olan

banderbıyaya/d: alışkın, öğren-

miş olan

banderbıyaye/e: b. banderbıyaya

bander bıyayış: öğrenmek,
alışmak

banderkerda/d: alışkın, kendisine
bir şey öğretilmiş olan kişi

banderkerde/e: b. banderkerda

bander kerdış: alıştırmak, öğ-
retmek

banderkerdox/e: öğreten veya
alıştıran

banderkerdoxı/d: b. bander-
kerdox

bandêrı/d: hakimiyet, egemenlik

bandır: b. bandêrı

bane/e: çıplak, üzerinde giysisi
olmayan

banek/e: çocukların yaptığı oyun-
cak evcik

banekey kerdış: evcilik oynamak

baneki vıraştış: evcilik oynamak

bane û banqılız/e: çıplak, hiç
giysisi olmayan

bani çımı/e: göz kapağı

bankıla/d: bakla

bankıla xatunan/d: bir cins yaba-
ni bakla

bano 'ardi/e: tek katlı ev

baqıl/e: akıllı

baqılêni/d: akıllılık

baqlewa/d: baklava

baqur/e: sığır sürüsü

bar/e: 1)yük 2)umursama, kaygı

barayış: 1)bağırarak 2)ağlamak

barayox/e: 1)bağırarak 2)ağlayan

barçawuş/e: başçavuş

bardaxı/d: bardak

bardış: götürmek

bare/e: pay, hisse

bare bıyayine: bölünmek, bölüşmek

bare kerdene: bölüşmek, paylaşmak

bare...kerdene gıran: yükünü ağırlaştırmak

bargıran/e: yükü ağır olan

bargını/d: loğ, yuvak

bargir/e: beygir

barı/e: ince

barı/d: pay, hisse

barıbıyaye/e: bölüşülmüş olan şey

barı bıyayış: bölüşülmek, paylaşılmak

barı bıyayış: incelmek

barıkerda/d: bölüşülmüş olan şey

barıkerde/e: b. barıkerda

barı kerdış: paylaşmak, bölüşmek

barı kerdış: inceltmek

barıkerdax/e: paylaştıran

barıkerdax/e: incelten

barıxı/d: kabile

barıyek/e: incecik

barıyekı/d: incecik

barıyêr/e: daha ince

barı: ince

barıçek/e: incecik, ipince, zarif

barıkey: incelik

bar kerdış: göçmek, yüklemek

barmayış: ağlamak

barmı/e: ağlama, ağlayış

baro gıran/e: ağır yük, riskli iş

bar ra: yüklü, yük ile

barrayış: 1) ağlamak 2) bağırarak

barr-bar: bağırtı çağırıtı, ağlama ve feryat sesi

barrı/e: ağlama

barrı/d: ağlama sesi

barrı-çızzi: ağlama ve feryat sesi

barrı kerdış: ağlatmak

barrı ro kerdış: ağlatmak

barut/e: 1) barut 2) (mecaz olarak) çok ekşi

barxane/e: kervanın konaklama yeri

baryêk/e: ince

barz/e: yüksek

barz bıyayış: b. berz bıyayış

barze/e: yükselti, yüksekçe

barz kerdış: kaldırmak, yükseltmek

basit/e: basit, sade

bask/e: kol, kanat

bask dayış: dal budak salmak

bastêx/e: pestil

bastonı/d: baston

baş/e: iyi

başat/e: değer

başı/d: iyi

baş kerdış: iyi etmek

baş kı: şükür, iyi ki

başna/d: b. balışna

başnekı/d: ökçe, topuk

başnekı şıkıtış: ayakkabının topuk kısmını içe doğru bükerek ayakkabıyı giyme

batım: doğum, doğuruş

batım: batın, gizli olan

batım ra zanayış: gaip olandan haberdar olmak, görünmeyen yer ve nesnelerle olaylar hakkında bilgi vermek

batırzan: b. çamur batırzan

bavo: 1) baba, babacığım 2) "vay be, mahfoldum" anlamında hayıflanma ifadesi

bavo gori: "vah yavrum" anlamında hayıflanma ve acıma ifadesi

bavo qırbano: “kurban oldu-
ğum”, “yazık oldu” anlamlarında
yakınma veya sevgi ifadesi

bavo qırvano: b. bavo qırbano

baw: baba, dede

bawç: b. bawk

bawer bıyayış: inanmak, ikna ol-
mak, güvenmek

baweri: inanma, inanç, kani olma

bawer kerdış: 1) inanmak 2) emin
olmak 3) güvenmek 4) ummak

bawı/e: baba

bawk/e: baba

bawkal/e: dede, ata

bawko: güç durumunda kalınca veya
ağlarken kullanılan bir çığlık
ifadesi

bawo: baba

bax/e: bağ, ip, şerit

baxçe/e: bahçe

baxdenos/e: maydanoz

Bayqan: Siirt'e bağlı bulunan
Baykan İlçesi. Bu ilçeye bağlı olan
Madaran, Çırır ve Xelikan (Xella-
n) köylerinde Dımbılı (Zaza) leh-
çesi konuşulur (b. Dımbılı)

baytar/e: baytar, hayvan hastalık-
ları hekimi

baz/e: doğan (kuşu)

bazar/e: 1) pazar günü 2) pazarlık,
pazarlama yeri

bazari: pazarla ilgili, pazara uy-
gun, pazarlık usulünce

bazar kerdış: pazarlık etmek

bazar vër bıyayış: başkasına
oranla daha iyi olmak

bazbend/e: bilek veya koldaki bağ
(b. bazûbend)

bazı/e: kol, kolun dirseği (b. bazû)

bazık: bilezik (b. bazın)

bazılcan: patlıcan

bazın/e: bilezik

bazû/e: kol

bazûbend/e: kol bağı

be: -e (ismin -e hali)

be: ile

bede: -e, ona

bedelıyayış: değişmek

bedelıyayox/e: değişen, değişikli-
ğe uğramış olan

bedelnaya/d: değiştirilmiş olan

bedelnaye/e: değiştirilmiş olan

bedelnayış: 1) başkasıyla değiştir-
mek 2) trampa usulü alıp satmak,
değiş tokuş

bedelnayox/e: değiştiren

bedelnayoxı/d: b. bedelnayox

bede mendış: -e benzemek

beden/e: gövde, vücut, beden

bedene/e: beden, sur

bedene/e: badana, sıva

bedenekerde/e: badanalı

bedene kerdış: badanalamak

bedew: 1) güzel 2) hanımefendi
anlamında kullanılan bir sözcük

be'dê: sonra

bedêl: 1) bedel, karşılık, kat
2) karşılıklı kız alıp verme durumu
ve bu tür evlilik 3) karasaban ve
öküzlerle çift sürerken öküzlerden
birinin dinlenebilmesi için yedekte
bulundurulmuş öküz

bedêlî/d: karşılıklı kız alıp verme
biçimindeki evliliklerde evlenen
kızlardan herbiri

bedêlî kerdış: karşılıklı kız alıp
vermek

be'di: sonra

bedl/e: kıyafet, giyecek
Bedlis: Bitlis
be'dû: sonra
be'ejiyayış: b. ba'jiyayış
be'ejnayış: b. ba'jnayış
beer bıyayış: b. ber bıyayış
beer kerdış: 1)yarayı deşmek ve içinden cerahatini çıkarmak
 2)yerden su çıkarmak
beg/e: bey
begem kerdış: beğenmek
behc: b. ba'ji(II)
behışt: cennet
behr/e: deniz
behriya: bahriye, denizcilikle ilgili
behs/e: b. bahs
behsê...kerdış: sözünü etmek, bahsetmek
bejik/e: b. zeftiyo bejik
beji: 1)karasal 2)su kıtlığı olan yer
bekar/e: bekar
bekçi/e: bekçi
bel/e: 1)dikleşmiş olan şey 2)dik kulaklı
bela/e(I): bela
bela/e(II): bela arayan kişi, başkasının başına musallat olan kişi, zorba
bela ardış xwu sere: kendi başına bela etmek, başına iş açmak
bela bıyayış: bela olmak
bela desawıyayış: kendisine bela bulaşmak
beladê...kewtış: belasına düşmek
bela erinayış: bela edinmek
bela geyrayış: bela aramak
bela kewtış: belaya girmek, belaya çatmak
belalık: ufak üzüm

bela sawıyayış: belaya bulaşmak
belaş: bedava, beleş, karşılıksız
belaşû/e: bir çeşit adi cinsten pamuklu bez
belate: meyvenin henüz yeni olgunlaşmaya başlaması
belate bıyayış: meyvelerin tek tük olgunlaşmaya başlaması
belate dekewtış: b. belate bıyayış
belay/d: b. bela(II)
belay...kewtış: belasına düşmek, belaya çatmak
belay kewtış: belaya girmek, belaya çatmak, belaya düşmek
belay seredê...bıyayış: başının belası olmak
belay seri/e: baş belası
belay..., ver xwı dayış: hışmını kendi üzerine çekmek, belasına bulaşmak
belay xwı desawıtış: -e musallat olmak, belasını başkasına bulaştırmak
belay xwı deyiş: belasını bulmak (b. belay xwu dıyayış)
belay xwı dıyayış: belasını bulmak
belay xwı tıra hera berdiş: -e bela olmamak, -e çatmamak
belay xwı tıra hera vıstış: -e bela olmamak, -e çatmamak
belay xwı viynayış: belasını bulmak
belazi: pancar
beledin: değerli
belediya/d: belediye
belek/e: alaca renkli, siyah-beyazlı
belekı/d: alacalı, siyah-beyazlı
belekın/e: alacalı

belengaz/e: 1)zavallı, yoksul
2)başiboş kişi

belengazey: zavallılık, yoksulluk

belengazı/d: b. belengaz

belengûş: kulak dibi, kulak me-
mesi, kulak arkası

belê: evet, peki

belg/e: giyecek, üst baş, kıyafet,
giysi

belge/e: vesika, belge

belı: belli

belı/d: b. bel

belı bıyayış: belli olmak

belingaz/e: b. belengaz

belingazey: b. belengazey

belingazey seri ser dı ameyış: ba-
şına kötülükler gelmek ve sıkıntı
çekmek

beli: belli

beli/d: palamut

beli gandê xo bıyayış: can derdi-
ne düşmek

belik: elle ufaltılmış olan tütün

belk/e: b. belg

belka: belki

belki: belki

belkiya: b. belki

bell/e: 1)dikleşmiş olan şey 2)dik
kulaklı (daha çok hayvanlar için
kullanılır)

bellı/d: b. bell

belli/d: palamut

belli: belli

bellu: belli (b. belli)

bellu/d: palamut

belluwer/e: palamut yiyen, vahşi

belo/e: b. bîlo

belxem/e: balgam

belxemin/e: balgamlı

belxul/e: bulgur

belya: belki

bencere/e: ekinlere zarar veren bir
yabani ot

bencire/e: b. bencere

bend/e: set, bent, duvar

bend/e: kin

bend antış: set çekmek

bend bestış: kin bağlamak

bende dı bıyayış: kollamak, izle-
yip beklemek

bendike/e: hayvana yüklenen
odun yükünde, iki yandaki odun
dizilerinden her biri

be'ndi: sonra (b. be'di)

be'ndi der: sonradan, daha sonra

bend kerdış: duvar yapmak, set
çekmek

beng: benek

beng/e: sarhoş edici

beng wardış: (mecazi olarak) sar-
hoş olmak, ne yaptığını bilmez du-
rumda olmak

beng werdış: b. beng wardış

bengi/e: kendinden geçmişcesine
bir şeye tutkun olan

beniadem/e: insanoğlu, be-
niadem

benişt: sakız

benka: bir kucak odun

beno: peki, olur, belki, mümkün

benzin/e: benzin

beqa nêkerdış: anında ölmek, ses
çıkaramadan ölmek

beqı/d: kurbağa

beqqal/e: bakkal

beqqaliya: bakkal dükkanı

ber/e: 1)kapı 2)dışarı (b. teber)

ber/e: taş

bera: bile, dahi

bera/e: erkek kardeş (b. bira, bırar)

be...ra: -e (ismin -e hali)

beraj/e: baraj

beran/e: 1)koş 2)mecaz olarak: yiğit

beraney: 1)koçluk 2)yiğitlik

beranı bıyayış: koyunun çiftleşme ihtiyacı duyması durumu, kösnümek

beran wardış: koyunun koçla çiftleşmesi

berar/e: erkek kardeş

berat/e: beraat, hapisten çıkma kararı

berat bıyayış: beraat etmek

berat kerdış: beraat etmek

beraza/e: erkek kardeşin oğlu (b. bira, bırarza)

berbanık/e: peşkir, peştemal, iş yaparken öne bağlanan önlük

berbat/e: berbat, kötü

berbatey: berbat, çok kötü durum

berbatey qırırıkı dı bıyayış: diz boyu rezalet içinde kalmak

berbatey ardış qırırıkı: her şeyi berbat etmek

berbatey pede ardış: çok kötü duruma düşürmek

berbatey ronayış: durumu büsbütün kötüleştirmek, ortalığı berbat etmek

berbayış: b. bermayış

berber/e: berber

berberay: berberlik

berberxane/e: berber dükkânı

berberrû: özellikle bağlarda biten zararlı ve dikenli bir bitki

ber bı ber geyrayış: kapı kapı do-

laşmak

ber bıyayene: bir şeyin önünün çıkması, bir şeyin görünmeye başlaması

ber bıyayış: 1)sıvı bir şeyin bulunduğu yerin kabuğunu yarıp dışarı çıkması 2)bir şeyin önünün çıkması (görünmesi)

berda/d: 1)evlendirilip kocasının evine götürülen kadın 2)kaçırılan kız veya kadın 3)götürülmüş olan

berde/e: götürülmüş olan (b. berda)

berdene: götürmek

berdene sere: başarmak, başarıyla sonuçlandırmak

berdın: b. berdene

berdiş: götürmek, kaçırmak

berdiş sere: 1)başarıyla sonuçlandırmak 2)başına götürmek

berdoş/e: berduş

bere: 1) -e, ona 2)haydi, hücum!

bere ameyiş: 1)uygun gelmek, yakışmak 2)iyi gelmek, yaramak 3)rastgelmek

bere aqlıyayış: farkına varmak

bere geyrayış: 1)-i aramak 2)bahane aramak

3)dokunmamak, karışmamak

bere gınayış: isabet almak, -e değmek

bere hıwayış: -e gülmek, dalga geçmek

bere homeyış: b. bere ameyiş

bereket/e: bereket, bolluk

bereket definayış: bereketli olmasını sağlamak, bereketlendirmek

beremenda/d: iyi, sık, uygun

beremende/e: b. beremenda

bere mendiş: başkasına benzetmek, -e benzemek

berendili/d: üç yaşından küçük olan koyun

bere nıştış: -e dokunmak

bereq/e: parıltı, parlama

bereqıyaya/d: parlayan, parlak

bereqıyaye/e: parlayan, parlak

bereqıyayine: parlamak, parıldamak

bereqıyayış: parlamak

bereqnaya/d: parlatılmış olan

bereqnaye/e: parlatılmış olan

bereqnayış: parlatmak

bereqnayox/e: parlatan

bereqnayoxı/d: parlatan

bere resayış: b. bide resayış

bere tadayış: 1)dolandırmak, haklı olan ücret veya eşyayı vermek 2)önce araları iyi iken sonradan (birisine) kötü davranmak

berew: kaş

berey: geç

berey biyayış: geç olmak

ber eyştış: düşük yapmak (hayvan için kullanılır)

bergir/e: beygir (b. bargir)

beri vera ageyrayış: kapıdan dönmek

berj/e: b. barz, berz

ber kerdış: b. beer kerdış

berket/e: bereket

berket devıstış: bereketlendirmek, bereketli olmasını sağlamak

ber kutış: kapıyı çalmak

bermayış: ağlamak

bermi/e: ağlayış

bermi ro kerdış: ağlatmak

bermok/e: b. bermokın

bermokın/e: sık sık ağlayıp sızlayan, ağlamaklı

bermokını/d: b. bermokın

bero/e: b. beran

berpa/e: ayaklar altında ezilen, muhtaç

berpay şari/e: başkasının ayağına düşen, başkasının hizmetine koşan

ber pıro akerdış: evine gidip ziyaret etmek, (birisini) görmeye gitmek

ber pıro padayış: üzerine kapıyı kapatıp içerde bırakmak

ber pıro qefelnayış: üzerine kapıyı kitlemek

berradi/d: bileği, bileme aracı, eğe

berrehı/d: eyvan, önü açık salon

berrezıyayış: bağırarak, haykırmak, çıkmak

berrezıyayox/e: bağırarak, haykıran

berrezıyayoxı/d: bağırarak, haykıran

berrızıyayox/e: b. berrezıyayox

berrıhı/d: eyvan, önü açık salon (b. berrehı)

berr: kara, toprak

berri/d: kara, toprak, kır, karasal, karaya ait, sahra

berril/e: yağsız, yağsız yemek

bers: b. barz, berz

bertil/e: rüşvet

bervayene: ağlamak

bervayış: ağlamak (b. bermayış)

ber ve ber: nesil nesil

bervıs/e: b. bermayış

ber vıstış: düşük yapmak (hayvan için kullanılır)

berx/e: kuzudan büyük olan küçük yaştaki koç
berxudar: ünlem olarak “be adam!” anlamında kullanılır
berxudar: b. berxudar bıyayış
berxudar bıyayış: en çok “berxudar bi” biçiminde; berhudar ol, sağol anlamında kullanılır
berz/e: yüksek, yüce
berz: odun dizisi
berzane/e: yüksekçe yer, yükseklik, yükselti
berz beyiş: b. berz bıyayış
berz bıyayış: 1)yükselmek, yüksek olmak 2)yükseltmek, kaldırılmak
berze/e: yükselti, yüksekçe yer
berzek/e: yüksekçe, biraz yüksek
berzey: yükseklik
berzêr/e: daha yüksek
berzêrî/d: daha yüksek
berzî/d: yüksek, yüce, yüksekçe
berzi: yükseklik
berzin/e: başın yatarken konduğu yüksekçe yer, başucu
berz kerdış: yükseltmek, kaldırmak
bes: yeter, sadece, yeter ki
bes bıyayış: yetmek, yeterli olmak
bese kerdene: gücü yetmek, yapabilmek
besetnayış: gerinmek, germek
besey: yeterlilik, yeterli
besılma/d: b. besılma
besıtnayış: b. besetnayış
besir: görüş, görme gücü
beskımatı/d: peksimet
besılma/d: besleme, hizmetçi kadın

besta/d: bağlı
beste/e: bağlı
besteyey: bağlılık
besteyiş: bağlanmak (b. bestıyayış)
bestî/d: kulaç
bestış: bağlamak
bestıyayış: bağlanmak
bestox/e: bağlayan, bağlayıcı
bestoxî/d: bestox
beş/e: 1)saç, perçem, kakül 2)oğlak vb. hayvanların başındaki aklık
beşer/e: insan, beşer
beşila/d: kavun
beşnî/d: boy endam, insan boyu
beşn û balı/d: boy pos, endam
beşnweş/e: güzel boylu, endamı güzel
betal/e: 1)işsiz, çalışmayan 2)aşırı, çok 3)kullanılmayan, işe yaramayan, kullanılmayan, geçersiz
betal bıyayış: 1)işsiz olmak, çalışmamak 2)aşırı veya çok olmak 3)geçersiz olmak
betal mendîş: işsiz kalmak, çalıştırılmamak
betalekî/d: çalışmama, boş durma
betalekî kerdış: çalışmayıp boş durmak
betaley: işsizlik
betaley û tırraley: tembellik, işlememek, kişinin atıl kalma durumu
betalı/d: işsiz kız veya kadın
betali: işsizlik
betel/e: yorgunluk
beteliyaya/d: yorgun
beteliyaye/e: yorgun
beteliyayış: yorulmak
beteliyayox/e: yorulan

betelnayış: yormak
betelnayox/e: yorucu, yoran
betıl/e: yorgunluk (b. betel)
betılıyayış: yorulmak (b. beteliyayış)
betılınayış: yormak (b. betelnayış)
betılınayox/e: b. betelnayox
betıl/e: yorgunluk (b. betel)
betı/d: bir çeşit ördek
b'ew: bak, şuna bak
b'ew bıder: şuna bak, -e bak
b'ewni: bak, şuna bak, bakınız, işte
bewran/e: güvercin
bewrane/d: dişi güvercin
bewrani: yoğurtla kabağın birbirine karıştırılmasından meydana gelen bir yemek
bewraq: b. boraqı
bewronı/d: b. bewrane
bexçe/e: bahçe
bexil/e: cimri
be xo hesyayış: uyanmak
bexş/e: bağış, bahş
bexşi...kerdış: bağışlamak, ...haktırına vermek
bexşiş/e: bahşiş
bexş kerdış: bağışlamak, bağışta bulunmak
bext/e: 1)baht, talih, şans 2)kişiden beklenen güvence
bexto siya/e: kara baht, kötü talih
bext çın bıyayış: 1)kalleş olmak 2)talihsiz olmak, şanslı olmamak
bext...nêbıyayış: güvenilmemek, güvenilmez olmak
bext û itibar: değer, saygınlık
bey/d: ayva (b. beyı)
beyan/e: bildirim, açık söyleme

beyan kerdış: beyan etmek, açığa çıkarmak
beyare/e: ekilmemiş arazi
beyı/d: ayva
beyıtı/d: beyit
beyış: b. bıyayış
beylu: b. belli
beynate/e: ara, arada
beyntar/e: ara
beyntar dı mendış: ortada kalmak
beyntari: aradaki, ortadaki, ortanca
beyntari kewtış: ortalığa düşmek, ortalıkta dolaşmak
beyntar kewtış: 1)ortalığa düşmek, ortalıkta dolaşmak 2)arayagirmek, ayırmak
beyraqdar/e: bayraktar
beyşla/d: kavun
beytı/d: beyit (b. beyıtı)
beytuti: bayat
beytuti bıyayış: bayatlamak
beytuti kerdış: bayatlamasına neden olmak
beytutıyey: bayatlık, bayat olma durumu
beze: kuraklık
bezirgan/e: bezirgan, tacir
bezn/e: yüz, çehre
bezne/d: b. beşni
bezor: zorla, zoraki
bezra/d: çekirdek
bezre/e: tohum, ekilen tane
bezre dekerdış: 1)yarıcılık sisteminde taraflardan birinin tohumu vermesi 2)tohum serpmek
bezre eştış: tohum serpmek
bezre eyştış: tohum serpmek

bezre vıstış: tohum serpmek
bezrı/d: sivilce, ufak çıban
bezrıkı/d: sivilce, ufak çıban
bezrın/e: sivilceli
bê-: önünde bulunduğu sözcüklerle “-sız (-siz)” olumsuzluk anlamını veren bir edat
bêaqıl/e: akılsız
bêaqıley: akılsızlık
bêaqılı/d: akılsız
bê’ar/e: arsız, utanmaz, haylaz
bê’arey: arsızlık
bê’arey xwı nayış: arsızlaşmak, arsızlığa vurmak
bê’arı/d: b. bê’ar
bêbask/e: kolsuz, kanatsız
bêbav/e: 1)kalles 2)merhametsiz, zalim, acımasız
bêbavey: kalleslik
bêbavı/d: b. bêbav
bêbereket: bereketsiz
bêbereketey: bereketsizlik
bêbext/e: 1)talihsiz, 2)kalles
bêbextey: 1)talihsizlik 2)kalleslik (b. bêbexti)
bêbextı/d: b. bêbext
bêbexti: 1)kalleslik 2)talihsizlik
bêbexti kerdış: kalleslik etmek
bêbextiye/d: bahtsızlık, kalleslik
bêbın/e: dipsiz
bêcus/e: soysuz
bêcusey: soysuzluk
bêcusı/d: b. bêcus
bêcusi: soysuzluk
bêçara/d: çaresiz
bêçare/e: çaresiz
bêçareyey: b. bêçareyi
bêçareyi: çaresizlik
bêçıke/d: parmak

bêdad/e: 1)tatsız 2)yaramaz
bêdadey: 1)tatsızlık 2)yaramazlık (b. bêdadi)
bêdadı/d: b. bêdad
bêdadi: 1)tatsızlık 2)yaramazlık
bêdarû: ilaçsız, dermansız
bêdej/e: ağrısız, acısız, üzüntüsüz
bêderd/e: dertsiz
bêderdı/d: b. bêderd
bêderman/e: çaresiz, ilaçsız
bêdesmac/e: 1)aptestsiz 2)cünup
bêdesmacey: 1)aptestsizlik
bêdesmacı/d: 1)kadında aybaşı olma durumu 2)cünup olma (b. bêdesmaci)
bêdesmacı/d: 1)kadının aybaşı olma durumu 2)aptestsiz kadın
bêdesmaci: 1)aptestsizlik
bêdest: 1)elsiz, kolsuz 2)korkak, başkasına karışmayan
bêdestey: 1)korkaklık 2)elsizlik
bêdest û bêpa: eli kolu bağlı, elsiz ve ayaksız
bêdeşmaj/e: b. bêdesmac
bêdeşmajey: b. bêdesmaci
bêdeşmajı/d: b. bêdesmacı
bêdeyax/e: sabırsız, dayanamayan
bêdeyaxey: sabırsızlık, dayanmazlık
bêdeyaxı/d: dayanamayan, sabırsız
bêdin/e: dinsiz
bêdin û bêiman: 1)dinsiz imansız 2)gaddar
bêduşmişi: düşüncesiz, düşünmeksizin
bêdeb/e: edepsiz
bêdebey: edepsizlik

bêedebı/d: b. bêedeb
bê'emel/e: kalleş, güvenilmez, kö-tü iş yapan
bê'emeley: kalleşlik
bêfayde: faydasız, yararsız
bêfesal/e: ölçüsüz, uyumsuz, yaramaz
bêfesaley: 1)yaramazlık, haylazlık 2)ölçüsüzlük, uyumsuzluk
bêfesalı/d: b. bêfesal
bêfêm/e: anlayışsız, kavrayışsız
bêfêmey: anlayışsızlık
bêfêmi/d: b. bêfêm
bêgan/e: cansız
bêguman: kuşkusuz
bêhal/e: halsiz, bitkin, ağır hasta
bêhaley: halsizlik, bitkinlik, ağır hasta olma durumu
bêhalı/d: b. bêhal
bêhayı: habersiz, gafil
bêhed: 1)saysız, sonsuz derecede çok 2)haddini bilmeyen
bêhedd û bêhesab: saysız, sınırsız derecede çok
bêhemd: istemeden, gayriihtiyari, doğal olmayan gelişme
bêhenekı: şakasız, gerçek
bêhesab: saysız, çok, pekçok
bêhewn/e: uykusuz
bêhewney: uykusuzluk
bêhewn mendış: uykusuz kalmak

bêheya: hayasız, utanmaz
bêhêş/e: unutkan, unutarak, unutkanlıkla
bêhêsey: unutkanlık
bêhêşı/d: b. bêhêş
bêhêvi: umutsuz
bêhêviyey: umutsuzluk, dayanık-

sızlık, desteksizlik
bêhuner/e: maharetsiz, beceriksiz
bêhunerey: beceriksizlik
bêhuneri/d: b. bêhuner
bêhûmayı: tanrıtanımazlık, ate-izm, Tanrı'nın emrine karşı gelecek şekilde davranma
bêilac/e: çaresiz, ilaçsız
bêilacey: çaresizlik
bêilajı/d: çaresiz, ilaçsız
bêiman/e: imansız
bêimaney: imansızlık
bêimanı/d: b. bêiman
bêimkan/e: olanaksız, imkansız
bêimkaney: olanaksızlık
bêisaf/e: insafsız
bêisafey: insafsızlık
bêisafı/d: b. bêisaf
bêj: çeşit
bêj/e: vergi, pay
bêj dayış: vergi vermek
bêj eyştış: vergiye tabi tutmak, alı-nacak parayı ödeyecek olanlar ara-sında bölüşmek
bêj kerdış: bir şeyin masrafının karşılığını aralarında bölüşmek
bêj vıstış: vergiye tabi tutmak, alı-nacak parayı ödeyecek olanlar ara-sında bölüşmek (b. bêj eyştış)
bêkar/e: 1)işsiz 2)evlenmemiş olan, bekar
bêkarey: 1)bekarlık 2)işsizlik
bêkarı/d: b. bêkar
bêkes/e: kimsesiz
bêkesey: kimsesizlik
bêkesı/d: kimsesiz (kız veya kadın)
bêkesi: kimsesizlik
bêkeşen: b. bêkesi
bêkeyf/e: 1)keyifsiz, neşesiz

2)hasta
bêkeyfey: 1)neşesizlik
 2)rahatsızlık, hastalık
bêkeyfı/d: 1)keyifsiz, neşesiz
 2)hasta
bêllu: b. belli
bêmalifet/e: terbiyesiz
bêmalifetey: terbiyesizlik
bêmalifetı/d: terbiyesiz (kız veya kadın)
bêmarı: annesiz, annesi olmayan
bêmay û bêpiy: annesiz babasız, öksüz
bêmcı: zavallı herif
bêmerhemet/e: merhametsiz
bêmerhemetey: merhametsizlik
bêmerhemetı/d: b. bêmerhemet
bêminnet/e: teklifsiz, teklifsizce
bêmrade: körolası, kahrolası, meret
bêmradı/d: b. bêmrade
bêmuqun: 1)kendisiyle başedilemeyen, yaramaz, afacan
 2)yapılması olanaksız, olmayacak iş, imkansız
bêna'f/e: yararsız
bêna'fey: yararsızlık
bêna'fı/d: yararsız
bênama/d: adsız
bêname/e: adsız
bênamus/e: namussuz
bênamusey: namussuzluk (b. bênamusi)
bênamusey xwu nayış: namussuzca işler yapmak
bênamusı/d: b. bênamus
bênamusi: namussuzluk
bênan û bêaw: aç ve susuz, ekmezsiz ve susuz

bênate/e: ara
bênımaj/e: namaz kılmayan kimse
bênesib/e: nasipsiz
bênomıs/e: b. bênamus
bênomısey: b. bênamusey
bêntırro/e: gelecek üçüncü gün
bênturro/e: b. bêntırro
bêosıl/e: 1)usülsüz 2)yaramaz, haylaz, edepsiz
bêosıley: 1)usülsüzlük
 2)yaramazlık
bêpaştı: arkası (tarafdarları) olmayan, dayanaksız
bêpaştey: dayanaksızlık, desteği (tarafdarları) olmama durumu
bêpere-y: parasız
bêperr: kanatsız
bêpir/e: kalles
bêpirı/d: kalles (kız veya kadın)
bêpiri: kalleslik
bêqedr: değersiz, saygınlığı olmayan
bêqewet/e: 1)kuvvetsiz 2)yoksul
bêqewetey: 1)kuvvetsizlik
 2)yoksulluk
bêqewetı/d: b. bêqewet
bêqeyd/e: kayıtlı olmayan, kayıtsız
bêqeydı/d: 1)kayıtlı olmayan
 2)resmi nikahı olmayan kadın
bêqıymet/e: kıymetsiz, değersiz
bêqıymetey: değersizlik
bêqusur/e: kusursuz
bêqasurey: kusursuzluk
bêqusurı/d: kusursuz
bêraqı/d: bayrak
bêraqı pa kerdış: bir şeyi açıkça ilan etmek, baş kaldırmak, bayrak

asmak

bêrar/e: b. bêrayir**bêraxı/d:** bayrak (b. bêraqı)**bêray:** yolsuz (b. bêrayir)**bêrayir/e:** 1)yolu olmayan, yolsuz

2)çaresiz 3)kötü yola sapan kişi

bêrayirey: 1)yolsuzluk 2)çaresizlik**bêrayırı/d:** b. bêrayir**bêrehm/e:** merhametsiz, gaddar**bêrehmı/d:** merhametsiz, gaddar**bêrexbet/e:** rağbetsiz, değersiz**bêrexbetey:** değersizlik, itibarsızlık**bêri/d:** özlem**bêri kerdış:** özlemek**bêriwanı/d:** süt sağıcı kız veya kadın**bêro:** ruhsuz**bêrro/e:** öbür gün**bêrsığı/d:** beşik**bêrûmet/e:** değersiz, saygınlığı olmayan**bêsebir/e:** sabırsız**bêsebrey:** sabırsızlık**bêsebrı/d:** sabırsız (kız veya kadın)**bêsere:** 1)başsız 2)uçsuz 3)başıboş**bêsere geyrayış:** başıboş dolaşmak**bêsol/e:** 1)tuzsuz 2)tatsız, yaramaz kişi**bêsoley:** 1)tuzsuzluk 2)tatsızlık, yaramazlık**bêsolı/d:** 1)tuzsuz 2)tatsız, yaramaz kişi (kız veya kadın)**bêsuç/e:** suçsuz**bêsuçj/e:** suçsuz (b. bêsuc)**bêşeref/e:** şerefsiz**bêşerefey:** şerefsizlik**bêşerefi/d:** b. bêşeref**bêşermey:** utanmazlık**bêşew:** dün gece (b. bişewka)**bêşik:** şüphesiz, kuşkusuz**bêşige/d:** beşik**bêtaluka/d:** tehlikesiz**bêtaluke/e:** tehlikesiz**bêta'm/e:** tatsız**bêta'mey:** tatsızlık**bêta'mı/d:** tatsız**bêta'mi:** tatsızlık**bêtebat/e:** yerinde durmayan, sabırsız**bêtedarık/e:** hazırlıksız, tedariksiz, tedbirsiz**bêtedarıkay:** hazırlıksızlık**bêter/e:** beter, daha çok**bêterarık/e:** b. bêtedarık**bêterbê/e:** terbiyesiz**bêterbêyey:** terbiyesizlik**bêterı/d:** b. bêter**bêters/e:** korkusuz**bêtewı:** ağrısız, sancısız, dertsiz**bêtım/e:** bütün, hep, tam, tümünden**bêtımı/d:** b. bêtım**bêujdan/e:** vicdansız**bêujdaney:** vicdansızlık**bêujdanı/d:** vicdansız**bêumıd/e:** ümitsiz (b. bêhêvi)**bêvan:** b. filan bêvan**bêvankes/e:** falanca kişi**bêvav:** b. bêbav**bêveng/e:** sessiz**bêvengey:** sessizlik**bêvengı/d:** sessiz**bêvınd:** durmaksızın, durmayan**bêvir/e:** 1)unutarak, yanlışlıkla

2)unutkan

bêvirı/d: unutkan**bêviri:** unutkanlıkla, unutarak;

unutkanlık

bêwayir/e: sahipsiz, kimsesiz

bêwayirey: sahipsizlik

bêwayır/d: b. bêwayir

bêwe/e: meret

bêwer/e: b. bêwayir

bêwext/e: 1)vakitsiz 2)normal zamanından önce doğan

bêwextı/d: b. bêwext

bêweyer/e: sahipsiz (b. bêwayir)

bêwıcdan/e: vıcdansız

bêwıcdaney: vıcdansızlık

bêwıcdanı/d: b. bêwıcdan

bêwıjdan/e: b. bêwıcdan

bêwıjdanı/d: b. bêwıcdanı

bêwıjdanı/d: b. bêwıcdanı

bêwıjdanı/d: b. bêwıcdanı

bêxeber/e: habersiz

bêxeberı/d: b. bêxeber

bêxebir/e: 1)habersiz 2)gayri ihtiyari, şuur dışı

bêxebir qalı kerdış: 1)sayıklamak

2)sayıklarcasına tuhaf konuşmak

bêxeyja: olmaksızın, hariç,

dışında

bêxeyr/e: yararsız, hayırsız

bêxeyra: olmaksızın, hariç,

dışında

bêxeyret/e: 1)gayretsiz, gayret sarfetmeyen 2)yapması gerekenleri yapmayan 3)hamiyetsiz

bêxeyretey: 1)yapılması gerekeni yapmama 2)gayretsizlik, hamiyetsizlik

bêxeyreti/d: b. bêxeyret

bêxeyrey: olmaksızın, hariç, dışında

bêxeyrey: hayırsızlık

bêxeyrê: olmaksızın, hariç,

dışında

bêxeyrı/d: b. bêxeyr

bêxêr: hayırsız (b. bêxeyr)

bêxof/e: korkusuz, ürpermeksizin

bêyom/e: uğursuz, tekinsiz

bêyomey: uğursuzluk

bêyomı/d: b. bêyom

bêzan/e: b. bêziwan

bêzar: aciz olan, güçsüz

bêzar bıyayış: aciz olmak, baş edememek

bêzarey: acizlik

bêzehmet/e: zahmetsiz

bêzerri: gönülsüz, istemeyerek

bêzıdı: takatsiz

bêzırar/e: zararsız

bêziwan/e: dilsiz

bı: -e (ismin -e hali için ismin başına gelen bir edat)

bı-: fiilin emir kipi çekiminde kullanılan bir fiil öneki (préverbe)

bı: ile, beraber

bı abo...: adına yemin edilen isimden önce gelip “-e yemin ederim ki” anlamında kullanılan bir sözcük grubu

bıbo nêbo: mutlaka, nasıl olsa, ne de olsa, hiç olmazsa, yine, ancak, ister olsun isterse olmasın, olsa da olmazsa da

bı cı: ona

bı çarebê...: kişinin adına yemin edilirken sözkonusu kişinin adından önce gelip “başı hakkı için” anlamında kullanılan bir sözcük grubu

bıçqı/e: testere, bıçkı

bıde: b. bıder

bıder: ona, -e, -i

bıder ameyiş: rastgelmek, yakışmak, uygun gelmek

bıder aqılıyayış: farkına varmak

bıder 'ebênayış: sokuşturmak

bıder geyrayış: 1)(onu) aramak
2) bahane aramak 3) vazgeçip karışmamak

bıder gınayış: 1) -e değmek ya da isabet etmek 2) -e dokunmak

bıder gunayış: b. bıder gınayış

bıder huwayış: dalga geçmek, birisine veya bir şeye gülmek

bıder mendış: benzemek

bıder nawıtış: -e göstermek

bıder nıştış: -e dokunmak

bıder qelebnayış: üzerine atmak, üstüne atmak

bıder resayış: 1) yetişmek, ulaşmak 2) -e vurmak

bıder şanayış: 1) dokundurmak, dayamak 2) içine katmak, üzerine serpmek

bıder şeyiş: birisine çekmek, birisine benzemek

bıder tadayış: beklenmedik biçimde birine hile yapmak, hakkını inkar etmek

bıh: 1) kapora 2) itimat, güven

bıh dayış: kapora vermek

bıh bere kerdış: -e güvenmek

bıho qet'i/e: kesin söz, kesin güvence

bı iznê...: sayesinde, izniyle

bıj: b. bıj bıj

bıj bıj: (çocuk dilinde) "çiş yap" anlamında kullanılan bir ifade

bıje: kirpik

bıje/d: bızı

bıjêk/e: b. bızêk

bıjı/d: (çocuk dilinde) çiş

bıko: yavru, oğul

bıkılmey: kısaca

bılbıl: fokurdama sesi, kaynayan sınının çıkardığı ses

bılbıl/e: bülbül

bılbıllık: 1) fokurdama, fokurtu
2) su kabarcığı

bılbılo: yanık kokusu

bıllabıyaya/d: dökülmüş olan

bıllabıyaye/e: dökülmüş olan

bılla bıyayış: dökülmek

bıllakerda/d: dökülen, dökük

bıllakerde/e: dökülen, dökük

bılla kerdış: dökmek

bıllakerdox/e: döken

bıllık/e: (çocuk dilinde) çük, penis

bılo/e: çük, penis (b. bıllık)

bılu'nayış: bir şeyi bütün olarak yutuvermek

bımbar: barsak (içi doldurularak pişirilip yenen barsak)

bımbarek: mübarek

bımbarık/e: mübarek

bımbarıkı/d: "iyi saatta olsunlar", cin

bımırı: geberesi, kahrolasın

bımıro-mano: ne pahasına olursa olsun, ister ölsün ister kalsın, mutlaka

bın/e: alt, dip, aşağı

bına: alttan, kökten, temelden

bına gırewtış: temelden almak, baştan başlamak

bına kerdış: 1) hububat vb. şeylerin tartısında hile yapmak
2) aşağıya sokmak, alta daldırmak

bınboç: kuyruk altı

bıncaran: temelli, kökten

bınçeng/e: koltuk altı

bındest/e: ezilen, egemenlik altındaki, el altındaki

bındestayine: egemenlik altında olmak, ezilmişlik

bındestey: egemenlik altında olmak, ezilmişlik

bındestı/d: b. bındest

bındestiye: egemenlik altında olmak, ezilmişlik (b. bındestey)

bındê çımana: göz altından (çaktırmadan bakma)

bındê...kewtış: alttan alta çaktırmadan birisini iknaya veya kandırmaya çalışmak

bındê lingan dı şıyayış: ayaklar altında ezilmek

bındê paydê mı ra: “cehennemın dibine”, “canıma değsin” anlamında kullanılan bir söz

bın dı: 1)temelli, kökten 2)hiç, ka-tiyyen

bıne: alt, dip

bıney: biraz

bıneyke: azıcık, birazcık, kısa bir süre

bıneykeki: birazcık, azıcık

bıneyna: biraz daha, az daha

bınê 'ardan: yerin dibi, yeraltı

bınê 'ardan dı ca nêverdayış: her yeri altüst etmek, kontrol edilmelik yer bırakmamak

bınê 'ardi: b. bınê ardan

bı nêbı: 1)olur olmaz, rasgele 2)doğar doğmaz

bınê çenganê...kewtış: 1)pohpohlamak 2)koltuğuna girmek

bınê destı ra: el altından, alttan al-

ta, gizlice

bınê estuna asmêni: yeryüzü, gö-ğün altı

bınê fıstani/e: kadınların fıstanın altına giydiği iç entari veya gecelik

bınê gûşı/e: kulak dibi, kulak memesi

bınêke/e: temel, kök

bınê lingon dı şıyayış: b. bındê lingan dı şıyayış

bınên/e: b. bınin

bınênı/d: b. bınin

bınê payan kewtış: ayaklar altına düşmek, ezilmek

bınê qalı dı mendış: başkasının işneleyici veya hakaretamiz lafının altında kalmak

bınê...vıstış: kızın kızlığını gidermek, kızla cinsel ilişki kurmak, ırzına geçmek

bınê xetı/e: sınırın ötesi (Suriye sınırının ötesi, Suriye tarafı)

bınê xwı dekerdış: 1)altını doldurmak 2)altını kirletmek, altına pislemek

bınfıstan/e: b. bınê fıstani

bın gırewtış: tenecere vb. yemek kaplarının yemek pişerken yanıp dip tutması

bınin/e: alttaki, aşağıdaki

bın kewtış: kızın kızlığının giderilmesi, bikrin izale edilmiş olması

bın kewtış: altına girmek, altına düşmek; altı düşmek

bın-kulawı: külahlardan birinin altına yumurta veya başka şey koyup başkasına bunu buldurmak suretiyle oynanan şans oyunu

bınpizze/e: binek hayvanlarında

koşumun (veya semerin) kolanı
bı pınani: gizlice, illegal, sinsice
bı qeybê...: ...için
bır/e: 1) bodur ağaçlar, çalı çırpı
 2) ormanlık, ağaçlık
bı...ra: ile, beraber
bıra/e: erkek kardeş (b. bırar)
bıra: bile, hiç, hatta, üstelik, sanki
bırak/e: ahbap, dost
bırakey: dostluk, ahbaplık, yarenlik
bırakeyna/d: erkek kardeşin kızı (b. bırarkeyna)
bırakı/d: dost, ahbap, yaren
bıra nêbo: hiç olmazsa, hiç yoksa
bırar/e: erkek kardeş
bırarey: kardeşlik
bırarkeyna/d: erkek kardeşin kızı
bırarza/e: erkek kardeşin oğlu
bıray axreti/e: ahiret kardeşi
bırayeni: kardeşlik (b. bırarey)
bırayey: kardeşlik (b. bırarey)
bıraza/e: erkek kardeşin oğlu (b. bırarza)
bırew-i: kaş
bırınc/e: pirinç
bırındılı/d: bir iki yaşındaki koyun (b. berendili)
bırıyaya/d: kesilmiş olan, kesik
bırıyaye/e: kesilmiş olan, kesik
bırıyayış: kesilmek
bırıyayışê hêvi: ümidi kesilmek
bırık/e: ağaçlık
bırke/e: karasaban tutağı
bırkı/d: siğil, ur
bırnaya/d: kesilmiş olan, kesik
bırnaye/e: kesilmiş olan, kesik
bırnayene: kesmek
bırnayış: kesmek

bırnayox/e: kesen, kesici
bırq/e: katran
bırr/e: iki grupla ve koşmak suretiyle oynanan bir oyun (b. çırır)
bırr/e: b. bır
bırrayış: bağırmaq, haykırmak
bırrekı/d: kesilmiş küçük ağaç dalı, çalı parçası
bırrık/e: testere
bırrıkın/e: tırtıllı, çentikli, dişli (araç)
bırrın/e: ağaçlık yer, ormanlık
bırwe: kaş, (b. bırew-i)
bı serebê...: bir kişinin adına yemin edilirken "başı hakkı için" anlamında söz konusu adın önünde kullanılır
bıseytı/d: salkımdan koparılmadan önce kurumuş olan üzüm tanesi
bısılmana/d: müslüman (kadın veya kız)
bısılmane/e: müslüman (erkek veya erkek çocuk)
bısılmaneyey: müslümanlık
bısılmaneyi: müslümanlık
bıske/d: saç kakülü, zülûf, perçem
bıskezerde/d: sarı zülûflü (kız veya kadın)
bısk-ı/d: saç kakülü, zülûf, perçem (b. bıske)
bısmilla: bismillahirrahmanirrahim sözünün kısaltılmış biçimi, besmele
bışewı: geceleyin
bışxı/e: b. bıçqı
bıter şewka: dün gecedan önceki gece
bıtı/d: kalça, but

bitim: bütün

bitirey: şımarıklık, büyüklük taslama

bitmêrî/d: bir tür yabancı fıstık ağacı

bitmir: b. bitmêrî

bıvo: yapıştırıcı bir madde, zambak

bı xo: kendisi, bizatihi

bı xwı: b. bı xo

bıyane: oluş, oluşum

bıyare/e: sürülmemiş toprak

bıyaya/d: 1)olumlu, varlıklı
2)olan, meful

bıyaye/e: 1)olumlu, varlıklı
2)olan, meful

bıyaye dı bıyayış: varlık içinde olmak, zengin olmak

bıyayene: olmak

bıyayış: 1)olmak, oluşmak
2)doğmak 3)yakışmak, uygun gelmek

bıyayış a: b. abıyayış

bıyayış çewt: eğilmek, eğrilmek
(b. çewt bıyayış)

bıyayış dı: dolmak (b. debıyayış)

bıyayış espar: ata binmek, süvari olmak

bıyayış pırr: dolmak, dolu olmak

bıyayış purı: üzerine dökülmek

bıyayış ra: b. rabıyayış

bıyene: 1)olmak 2)varlık

bız/d: keçi (b. bize)

bize/d: keçi

bızêk/e: oğlak

bızêke/d: dişi oğlak

bızı/d: keçi (b. bize)

bızıke/d: oğlak

bızme/e: gıysinin bilek kısmındaki daraltısı

bızmêrî/d: bir ağaç çeşidi

bızmıkı/d: sivilce, siğil

bızmure/e: ilkbaharda yeşeren yabancı bir bitki ve bunun çiğ olarak yenen yumru biçimindeki ürünü

bızor: zorla, zoraki

bızıya/d: oğlak (b. bızêke)

bızıye/e: oğlak (b. bızêk)

bızıyêk/e: oğlak (b. bızêk)

bı: b. bin

bia: birlikte (b. piya)

biayenı: olmak (b. biyayıne)

bıbıkı/d: gözbebeği

bıbıka çımı/d: gözbebeği

bıbıkı pêser nênayış: göz yummamak, hiç uyumamak

bıbıkı piya nênayış: b. bıbıkı pêser nênayış

biçare/e: çaresiz

bihar/e: b. bê'ar

bihêş/e: 1)sersem, aklı başında olmayan 2)unutkan

bihêş bıyayış: sersemleşmek, aklı başından gitmek

bikes/e: kimsesiz

bıla seve: boşuna, yersiz, sebepsiz (b. billa sebeb)

bilat/e: bilet

bıla teşbi: b. bila teşbih

bıla teşbih: "benzetmek gerekirse", "benzetmek gibi olmasın", "örneğin" anlamlarında kullanılan bir deyiş

bilazığ/e: bilezik (b. bazın)

billa sebeb: hiç yoktan, sebepsiz, boş yere

bilhessa: özellikle, bilhassa

billahi: billahi (yemin etmek için kullanılan bir sözcük)

billey-i: billahi

bin: diğer, öteki

bina/d: bina, yapı

binc/e: piç

binco heram: piç (hakaret için kullanılır)

bincurruk: 1)piç kurusu
2)hareketli, yaramaz çocuk veya ufak tefek anlamında genellikle hakaret için kullanılır

bine/d: diğer, öteki

binı/d: diğer, öteki (b. bine)

Bingol: Bingöl İli

bintero/e: gelecek üçüncü gün

binturro/e: gelecek üçüncü gün (b. bintero)

bir/e: kuyu

birek/e: derin olmayan suyu kıt kuyu

biro/e: öbür gün

bişewka: dün gece

bişığı/d: beşik

biwıkı/d: b. bibıkı

bixeber/e: habersiz

biyaya/d: 1)varlıklı 2)iyi, olumlu

biyaye/e: 1)varlıklı 2)iyi, olumlu

biyayıne: olmak (b. biyayış)

biyayış: 1)olmak 2)doğmak
3)yakışmak, uygun gelmek (b. biyayış)

biyayış pır: dolmak (b. pır biyayış)

biyene: b. biyene

biyene gırse: büyümek

bo/e: b. ban

bo: koku

boça xwı rep kerdış: kuyruğunu dikleştirmek

boça xwı wetırnayış: kuyruğunu

dikleştirip sallamak

boçe/d: kuyruk

boçı/d: kuyruk (b. boçe)

boçık: 1)kuyruk 2)kuyruk soku-
mu, belin alt arka kısmı 3)tarlanın başka tarla veya yerler arasındaki dar kesimi

boçık dekewtış: bel kayması

boçıkı/d: bir çeşit ayrıkotu ve bu-
nun ürünü

boçın/e: kuyruklu

boçını/d: kuyruklu

boçqol/e: kesik kuyruklu hayvan

boje: kirpik

boji/e: kol (b. bazı)

boka: belki, keşke

boka vergi: kurda yem olma

bol: 1)çok, epeyce, pek fazla 2)bol,
geniş 3)hayvan sürüsü (b. boll)

bolê bızan: keçi sürüsü (b. boll)

boll/e: hayvan sürüsü

bollagı/d: hayli, çok

bollıxey: bolluk, varlıklılık

bolû: belli

bom: aptal, salak

bombardıman kerdış: bombardı-
man etmek, saldırmak

bomêni/d: aptallık, delilik

bon/e: b. ban

bonder: b. bander

bonder biyayış: b. bander biyayış

bonder kerdış: b. bander kerdış

bone/e: b. bane

bonko: yağışlı havalarda saçakla-
rın üzerindeki toprağı dövüp sıkış-
tırmak için kullanılan tokaç (b. ko-
niy bani)

boqa...weriştış: 1)şımarıp ne ya-
pacağını bilmez durumda olmak

2)cinsel arzudan ötürü azgınlaşmak

boqboq kerdış: yersizce bağıırıp çağırmaq

bor/e: b. bure

boranı/d: güvercin

boraqı/d: adak olarak kesilen hayvan (Arapça aslında **Bûraq:** Peygamber Muhammed'in Mirac'da bindiğine inanılan binek)

boraqı dayış: adak olarak hayvan kesmek ve etini başkalarına dağıtmak

borekí/d: börek

borekí/d: küçük bir karınca çeşidi
borıncı/d: bir cins yabancı kuşburnu (İlkbaharda yetişen meyvesi zamanla kırmızılaşır ve yenince buruk bir tad verir)

borıncélı/d: bir çeşit yabancı kuşburnu ağacı (b. borıncı)

bori/d: boru

borr: 1)kestane rengi, kızıla çalan renk, doru 2)kızıl veya koyu kırmızı renkteki büyükbaş evcil hayvanlar için ad olarak kullanılabilen bir sözcük

bors: kazan

bostan/e: bostan, sebze bahçesi

boston/e: b. bostan

botan/e: iftira

bover/e: karşı taraf, öte yan

bovera: karşıda, öte yanda

bovero: b. bovera

bow bow: hayret ifadesi olarak "vay be!", "bak hele!" anlamlarında kullanılan bir ünlem

bowli: belli (b. belli)

bowse/e: boyunduruğun halka

şeklindeki bir parçası olup çift sürerken hayvanın boynuna geçirilir

boxar: çakıl taşları

boxaz/e: boğaz

boxaz bê!: döven dövme esnasında harman dışına çıkmadan hayvanı çalıştırabilmek için bazan böyle seslenilir (sözcük anlamı: boğaz gel)

boxçe/e: bohça

boxe/e: 1)boğa, erkek sığır 2)iriyarı ve güçlü

boy/d: koku

boyax/e: boya

boyax kerdış: boyamak

boye/e: boya (b. boyax)

boyeçi/e: boyacı

boyet: bağ kulübesi (bazı yörelerde "welladı" denir)

boyın/e: kokan, kokulu, pis kokusu olan

boyıne/d: b. boyun

boyını/d: b. boyun

boyılı: b. belli

boyılı bıyayış: belli olmak

boy qefeliyayış: canı sıkılmak, sıkıntıdan daralmak

boy ver dayış: rahatlamak, soluk almak

boz/e: 1)boz, gri, beyazımtırak 2)sarışın, kumral

bozek/e: açık sarı renkli bir incir çeşidi

bozek: kumral, hafifçe sarışın

bozekı/d: b. bozek

bozi/d: b. boz

bozo/e: 1)boz renkli 2)sarışın, kumral

bra: hiç, bile (b. bira)

bra/e: erkek kardeş (b. bırar)
brak/e: dost, yaren (b. bırak)
brakey: dostluk, yarenlik (b. bırakey)
brakı/d: b. brak, bırak
brew-i: kaş (b. bırew-i)
brindar/e: yaralı
brindar bıyayı: yaralanmak, yaralı olmak
brindarey: yaralı olma durumu, yaralılık
brindarı/d: yaralı
brindar kerdı: yaralamak
brını/d: yara
brını wegırıyayı: yarası ağırlaşmak, yarası büyümek
Bucaq: Siverek yöresinde bir kaç köyü kapsayan bir aşiret ve bu aşiretin yaşadığı bölge
bucur/e: bücür, ufak tefek kişi
buer: kestane rengi (b. borr)
bulbul/e: bülbül
bulel: yumak (b. gında)
bulıki: emekleme
bulıki geyrayı: emeklemek
bulıki şıyayı: emeklemek
buli: emekleme
buli geyrayı: emeklemek
buli kewtı: çocuğun emeklemeye başlaması
buli şıyayı: emeklemek
buluki: emekleme (b. bulıki)
bulu'nayı: yutuvermek
bum/e: baykuşun bir çeşidi
bum: bom, patlama sesi
bumba/d: bomba
buncuk: havuç
bune/d: diğer (b. bin)
bure/e: ekilmemiş arazi, ekilme-

miş olan tarla
burı/e: kaş (b. bırew-i)
burol: tencere
burr meydan o: hodri meydan!
burro dayı: düşürmek, devirmek
burro gınayı: düşmek
burro gunayı: düşmek (b. burro gınayı)
buru: kaş (b. bırew-i)
buruntı/e: enfiye
burxı/e: burgu
burxur/e: bulgur
busayı: uyumak
bu'ukı/d: (çocuk dilinde) böcek, kurt, böcü
buvı: (çocuk dilinde) yanma, ağırtma, yakıcı
buvıkı: (çocuk dilinde) yanma, ağırtma, yakıcı
buweçe/d: b. boçı
buweston: 1)b. bostan 2)karpuz
bux/e: buhar, buğu
buxur: tütsü, buhur, buğu
buy/d: koku (b. bûy)
buya xwı verra dayı: b. bûya xwı verra dayı
buy dayı: b. bûy dayı
buy-germaxı: fena koku (b. bûy-germaxı)
buy-germaxı dekewtı: b. bûy-germaxı dekewtı
buyı/e: b. bûyın
buyın/e: b. bûyın
buyını/d: b. bûyın
buy kerdı: b. bûy kerdı
buz/e: buz
buzrıkı/d: sivilce, küçük çıban
buzxane/e: buzluk, buzhan
bû/d: koku (b. bûy)

Bûcaq: b. Bucaq

bûça/d: bûtçe

bûça...tebiştîş: peşine takılmak, kuyruğuna yapışmak, takibetmek

bûçı/d: kuyruk

bûn: b. bin

bûraqı/d: b. boraqı

bûrekı/d: küçük bir karınca çeşidi (b. borekı)

bûros: bakraç, kazan

bûtan/e: b. botan

bûver: öte yan, karşı taraf

bû-y: koku

bûya kıjbûy: yanık kokusu (özellikle bez vb. eşyanın yanınca çıkarıldığı koku)

bûya kıjbûy ameyiş: yanık kokmak

bûya murdarı/d: leş kokusu, leş gibi kokma

bûya xwı gırewtîş: nefes almak, dinlenmek, mola vermek

bûya xwı verra dayiş: 1) nefes almak, dinlenmek, hava almak 2)deşarj olmak 3)kokusunu salmak

bûyci: köpek yavrusu

bûy dayiş: 1)kokmak, koku saçmak 2)koklatmak

bûy dekewtîş: kokmak, kokuşmak

bûy devıstîş: kokutmak

bûyfıssın-ı: sahte (iş)

bûy-germaxı/d: fena koku

bûy-germaxı dekewtîş: fena kokuşmak

bûyın/e: 1)kokan, kokulu 2)pis, kötü

bûyını/d: b. bûyın

bûy kerdîş: koklamak

bûy verra dayiş: koku saçmak, koku salmak

bûy verra dıyayiş: koku saçılmak, kokusu çıkmak

bûy vetiş: koku çıkarmak, kokutmak

bûy vırsıkı dıyayiş: etrafa koku saçılmak, koku yayılmak

bye: b. bê-

bye bextê: b. bê bextey

byesol: tuzsuz (b. bêsol)

C

ca/e: yer

ca: yatak

ca/d: o

ca ameyiş: yerine gelmek (b. ameyiş ca)

ca ardış: yerine getirmek

ca bedeliyayış: yeri değişmek, yer değişmesi

ca bedelnayış: yer değiştirmek

ca bı ca: yer yer, yerden yere

ca bıyayış: 1)yeri olmak
2)bulunmak

ca ca: yer yer

cacıxı/d: bir çeşit kabak

cacur /e: şarjör

ca dayış: 1)yer vermek
2)yerleştirmek

ca'de/e: cadde, yol

ca dekewtış: dayanabilmek, sabretmek

ca dest kewtış: yer bulmak, eline yer geçmek

ca'dey 'ami: ana yol, herkesin gidip geldiği yol

cadê xwu dı vındertış: 1)yerinde durmak 2)haddini bilmek

ca dayış: 1)yer vermek
2)barındırmak 3)yerleştirmek

ca dı: 1)yerinde 2)anında

ca dı dıyayış: uygun görmek, yerinde bulmak

ca'dıkeri/d: cadı, cadalo

ca'dı kewtış: yola düşmek

ca dı mende/e: 1)yerde kalmış olan, geride kalmış olan, artakalan, değersiz 2)yardıma muhtaç olan

ca dı mendış: 1)kalmak, geride kalmak, yerde kalmak 2)hemen kalmak, anında kalmak

ca dı verdayış: 1)bırakmak
2)boşamak 3)geride bırakmak
4)yerinde bırakmak 5)anında bırakmak 6)vazgeçmek 7)terketmek
cado cayin/e: 1)yerli yerine 2)çok uzak yer

ca finayış: bir şeyi eski yerine koymak

cag: kazak örmek için kullanılan şış

ca gırewtış: 1)yer almak
2)yerleşmek 3)yer kaplamak, yer tutmak

cahana/d: tay

cahdı/e: yol, cadde

ca hewelnayış: yer değiştirmek

cahil/e: 1)cahil 2)toy, genç

cahiley: 1)cahillik 2)gençlik

cahilı/d: b. cahil

cahil û cıwan/e: gencecik

ca kerdış: 1)bulmak 2)tespit etmek
3)iyice anlamak 4)yer etmek, yer edinmek

ca kewtış: yerine girmek

cal/e: acı

cam/e: cam

cama kerdene: b. cema kerdış

camat/e: b. cemat

camat gırêdayine: cemaat oluşturmak, toplanmak (b. cemat bestış)

cambaz/e: 1)cambaz 2)hayvan tüccarı
cambazêni/d: cambazlık
camekan/e: camekan
camende/e: geride kalan, yerde kalan, değersiz, artakalan (b. ca dı mende)
ca mendış: 1)boş yerin kalması 2)geride kalmak
camerd/e: 1)erkek 2)yiğit
camerday: 1)erkeklik 2)yiğitlik
camerday geyrayış: yiğitlik namı peşinde olmak, yiğitliğe heveslenmek
camerday kerdış: 1)yiğitlikte bulunmak, yiğitçe davranmak 2)yiğitlik taslamak
camerday ra kewtış: cinsel iktidarını yitirmek (erkek için kullanılır), erkekliğini yitirmek
camêrd/e: 1)erkek 2)yiğit
camêrdek/e: korkmayan, yiğit, erkekçe davranan
camêrdekey: erkeklik, yiğitlik, mertlik
camêrdeki: yiğitlik, mertlik
camî/e: cami
cam kerdış: camlamak
camurr/e: yanmış ateş közleri yığını
camus/e: manda
camuskeran: kışın parlayan bir yıldız
camusı/d: manda
can/e: can
cana/d: tay
canbaz/e: b. cambaz
cane/e: tay
ca nêdayış...: sıkıştırmak, rahat

bırakmamak
ca'nım/e: cehennem
ca'nıme ra: "cehennemin dibine kadar", "varsın olsun" anlamında kullanılan bir deyim
ca'nımı: cehennemlik
canmêrd/e: yiğit, mert
canmêrdek/e: yiğit, mert
canmêrdi: yiğitlik
ca ra: kökten, temelden, bir kere
ca ra ca: yerden yere, yer yer
ca ra heweliyayış: yerinden tepelenmek, yeri değişmek
ca ra hewelnayış: yerini değiştirmek, yerinden tepletmek
ca ra kay kerdış: yerinden tepelenmek, yeri sağlam olmamak
caran: hiçbir zaman
ca ra veciyayış: yerinden çıkmak
ca ra vetış: yerinden çıkarmak
ca resayış: varmak, yerine ulaşmak
carmêd/ç: b. canmêrd
carmêdek/e: b. canmêrdek
carmêrd/e: b. canmêrd
carmêrdek/e: b. canmêrdek
carmêrdi: b. canmêrdi
caro: b. caran
carrıs/e: inatçı, haşın
carrıt/e: ateş küreği (b. carrut)
carrut/e: ateş küreği
caruk/e: b. carrut
casus/e: casus
casusey: casusluk
casusey kerdış: ajanlık yapmak, casusluk yapmak
casusı/d: casus
casusi: casusluk
ca tebiştış: yer tutmak

cav/e: cevap

ca verdayene: bırakmak, boşamak
(b. ca verdayış)

ca verdayış: 1) bırakmak 2) geride bırakmak 3) yerde bırakmak 4) boşamak 5) vazgeçmek 6) terketmek

ca verdenı: b. ca verdayene

ca vıstış: bir şeyi eski yerine koymak

cawıta/d: çiğnenmiş olan

cawıte/e: çiğnenmiş olan

cawıtış: çiğnemek (dişlerle çiğnemek)

cawıtox/e: çiğneyen

cawıtoxı/d: b. cawıtox

cawıyaye/e: çiğnenmiş olan

cawıyayış: çiğnemek (dişlerle çiğnemek)

cawo cayın: 1) yerli yerine 2) çok uzak yer

cax/d: parmaklık, korkuluk, trabzan

caxı/d: parmaklık biçiminde yapılan basit avlu veya bahçe kapısı

caxekı/d: b. caxı

caxılme/e: parmaklıklı şey

cay: bir yerde, yerli

cay: sanki, niye

cay: yatak

cay/d: o, onun

cay bı, cay şı: "bir varmış, bir yokmuş" anlamında masalların başında söylenen bir söz

cay camêrdey kewtış: erginleşmek, bülüğa ermek (erkek için kullanılır)

cay cıwa tede cın bıyayış: dövülecek tarafı olmamak (güçsüz

olmak)

cay darbi tede cın bıyayış: dövülecek tarafı olmamak (güçsüz olmak)

cay...gırewtış: -nin yerini almak

cayi: 1) yerli, yerel, yerleşik 2) evcil

cayıl/e: 1) cahil 2) genç, toy (b. cahil)

cayız: caiz, uygun, cevaz verilen

cayke: bir yerde, bir yerlerde

caykı: bir yerde (b. cayke)

caykı bı, caykı nebı: b. cay bı, cay şı

caykı bı, cınêbı: b. cay bı, cay şı

cayna: başka bir yer, başka bir yerde

cay ra vejıyayış: 1) çıkagelmek 2) bir yerden çıkmak, bir yerlerden çıkmak

cay resayış: bir yere varmak, bir yere ulaşmak

cay rutış: yerleri süpürmek

cay sebri veşnayış: sabrını taşır-mak, çok aşırı gitmek

cay xwı bedelnayış: yerini de-ğiş-tirmek

cay xwı deyiş: yerini bulmak (b. cay xwı diyayış)

cay xwı dı: yerinde, durduğu yerde

cay xwı dı mendış: yerinde kalmak

cay xwı diyayış: yerini bulmak, yerini tutmak, hak ettiği yeri bulmak

cay xwı ra heweliyayış: yerinden oynamak, yerinden ayrılmak

cay xwı ra tê geyrayış: 1) teplenmek 2) yerinden oynamak

cazi/d: cadı
cebab/e: cevap (b. cewab)
cebab dayış: cevap vermek, cevaplandırmak (b. cewab dayış)
cebahir/e: cevahir
Cebaxçur: Bingöl Şehri
cebilxane/e: cephane
cebr: zorla, cebr
cebxane/e: cephane
ceddi newe/e: yepyeni
cefa/d: sıkıntı, cefa, meşakkat
cefa deyış: sıkıntı çekmek, eziyet görmek (b. cefa dıyayış)
cefa dıyayış: sıkıntı çekmek, eziyet görmek
cefa hêçî bıyayış: çektiği cefa veya gösterdiği çaba boşa gitmek
cefakêş/e: cefa çeken
cefa wardış: cefa çekmek, sıkıntı çekmek
cefa werdış: b. cefa wardış
celb/e: resmi makamların gönderdiği çağrı belgesi, celp
cele/e: biçilip dizilmiş ekin yığını
celeb/e: hayvan tüccarı
celî/e: b. cele
cellawî/d: 1)kara pekmez karıştırılarak oluşturulan yiyecek 2)b. celq
celq û cellaw: karla karışık çamur, karın oluşturduğu cıvıklık ve bataklık
cem/e: öğün, bir defada yenen yemek
cema/d: dizilerek oluşturulan küçük yığın, dizi
cema kerdış: dizip yığmak
cemat/e: cemaat, topluluk
cemat bestış: cemaat oluşturmak,

toplanmak
cematki: 1)toplumsal, toplumca, cemaat gibi, cemaate göre 2)b. cematki ronıştış
cematki ronıştış: iki bacağına içe doğru birbirinin altına katlayarak (yere) oturmak
cem bıyayış: karnı şişmek, karın şişikliği
cemed/e: buz
cemedin/e: buzlu, çok soğuk
cemediyaya/d: donan, donmuş olan
cemediyaye/e: donan, donmuş olan
cemediyayış: donmak
cemednaya/d: dondurulmuş olan
cemednaye/e: dondurulmuş olan
cemednayış: dondurmak
cemednayox/e: donduran, dondurucu
cemednayoxı/d: donduran, dondurucu
cem'et/e: cemaat
cemıdıyayış: b. cemediyayış
cemıdnayış: dondurmak
cemıd vıstış: kırağı çalmak
cemiyet/e: cemaat, cemiyet
Cenabê Heq: Allah, Cenabı Hak
cenawer/e: kurt, canavar
cenayış: 1)(çalğı) çalmak 2)işlemek (pamuk vb), dövüp doğramak 3)(yoğurt vb. için kullanıldığında) kıvam vermek 4)sokmak, daldırmak
cenaze/d: cenaze
cenc/e: b. genc
cenceni: b. gencey
cendeg: ceset, leş

cenderme/e: jandarma

cendirme/e: jandarma (b. cenderme)

cenekı/d: kadın, kadıncağız (b. cenêkı)

ceneykı/d: kadın, kadıncağız (b. cenêkı)

cenêkı/d: kadın, kadıncağız

cenêki: karı, karıcığım (kocanın karısına seslenirken kullandığı bir sözcük)

ceng/e: 1)savaş, cenk 2)kötülük

cengarı/d: pas, bakır pası

cengarı gırewtış: pas tutmak

cengarrın/e: paslı

cengarrını/d: b. cengarrın

cengba dındanan: aç karınla, hiç bir şey yememiş olma durumu

cengı/d: pas

cengı bestış: paslanmak, pas tutmak

cengı gırewtış: paslanmak, pas tutmak

cengı perrayış bıder: pas kapmak, paslanmak

cenıke/d: kadın, kadıncağız

ceni/d: kadın, karı, bayan

ceni tıra bêzar bıyayış: evlenebilecek yaş ve fiziksel yapıda olmak ("küçük değil, koskoca herif olmuş" anlamında genç birisinden yakınıırken kullanılır)

ceniya viyay/d: dul kadın

ceniye/d: kadın

cennet/e: cennet

cenneti/e: cennetlik

cephe/e: cephe

cerayine ra: geri dönmek

cerebnayış: denemek, sınamak

cerevnayene: b. cerebnayış

cergi/d: insan kümesi, grup

cerıbane/e: deneme

cerıbaney xwı vetış: kendi kendisini denemek, kendisini sınamak

cerıbnaya/d: denenmiş olan

cerıbnaye/e: denenmiş olan

cerıbnayış: b. cerebnayış

cerime/e: rüşvet

cerran: topraklaşmakta olan bir taş cinsi

ceryan: cereyan

cesaret/e: cesaret

cesaret kerdış: cesaret etmek

cesed/e: ceset, ölü gövdesi

cesur/e: cesur

cesurı/d: cesur (kız veya kadın)

cetwel/e: cetvel

cew/e: arpa

cewab/e: cevap, yanıt

cewab dayış: cevap vermek, cevaplandırmak, yanıtlamak

cewher/e: cevher, gevher

cew-xele: Bir olayın olumlu veya olumsuz biçimde sonuçlandığını

imalı olarak belirtmek için, **xele**

(buğday): olumluluk; **cew** (arpa):

olumsuzluk ifadesi olarak kullanılır.

Olayın olumlu yahut olumsuz

biçimde sonuçlandığını öğrenmek

için ise "**cew, xele?**" diye sorulur.

cewzerdi: arpaların sararma zamanı

cexra/d: sigara (b. cıxara)

cey/e: o, onun

ceyran: 1)elektrik akımı, elektrik

2)hava akımı, cereyan

ceyran bıriyayış: elektrik kesintisi olması, cereyan kesilmesi

ceza/d: ceza

ceza antış: ceza çekmek

ceza dayış: ceza vermek, cezalandırmak

ceza diyayış: cezalanmak, ceza görmek

ceza gırewtış: cezaya çarptırılmak, cezasını görmek

ceza kerdış: cezalandırmak

cezali: cezalı

ceza nuştış: ceza kesmek, ceza yazmak

ceza wardış: ceza yemek, ceza giymek, hüküm giymek, cezaya çarptırılmak

ceza xwı diyayış: cezasını bulmak, cezasını çekmek

cezbe/e: tarikat ehlinin kendinden geçme durumu, cezbe

cezbe kewtış: cezbeyle tutulmak, cezbeyle kapılmak

cezwe/e: cezve

cê: birbirini, birbirine, birbirinin, birbirinden

cê/e: o, onun, onu

cê: onlar

cêbı/d: cep

cêbkesean/e: yankesici

cêdı antış: çekip çekiştirmek, parçalara ayırmak

cêdı kerdış: birbirinden ayırmak, parçalara ayırmak, parçalamak

cêdikewta/d: dağınık, şapşal

cêdikewte/e: dağınık, şapşal

cêdı kewtış: birbirinden ayırmak, parçalara ayrılmak, parçalanmak, dağılmak

cêdı vetış: (derisini) yüzmek, (giysisini) soyamak, ayırmak, çözmek

cêdı vıstış: parçalarına ayırmak, sökmek

cê kerdış: ayırmak

cêko: -den beri, olalıberi

cêko çimê xwı akardı: doğalıberi, bileliberi, göreliberi

cêmıyankewta/d: karışık, dağınık

cêmıyankewte/e: karışık, dağınık

cêmıyan kewtış: birbirine karışmak, birbirine girmek

cênc: b. genc

cênike/d: kadın (b. cenêki)

cêpkeseanı/d: cepçi, yan kesici

cêr: aşağı, alt, güney

cê ra: birbirine, birbirinden

cêra: aşağıda, aşağıdan

cê ra aqıtıyayış: ayrılmak, birbirinden ayrılmak

cê ra bırayıne: parçalara ayırmak, birbirinden ayrılmak

cêra cor: baştan başa, baştan aşağıya kadar

cê ra kerdene: parçalara ayırmak, birbirinden ayırmak

cê ra şınasnayış: tanımak, farketmek, ayırabilmek, teşhis etmek

cê ra verra diyayış: 1) doğurmak 2) birbirinden kopmak, ayrılmak

cê ra vetış: birbirinden ayırmak, seçmek, farkında olmak, çözmek, ayırabilmek

cêrayıne ra: geri dönmek

cêrên/e: alttaki, aşağıdaki

cêrêni/d: aşağıdaki, alttaki

cêrın/e: aşağıdaki

cêri/d: elti

cêr kerdene: yuvarlamak

cêro: aşağıdan, alttan

cêrû: b. cêro

cêr û cor: alt-üst, aşağı yukarı
cêser dı vetiş: birbirinden ayırmak, tanımak
cê ser kerdış: birbirinden ayırmak
cê ser kewtene: b. cê ser kewtış
cê ser kewtış: birbirinden ayırmak, ayırmak
Cêxıye/e: bugün Bingöl'e bağlı bulunan Kiği ilçesi
cêz/e: çeyiz (b. ciz)
cı: o, onu, ona, onun; kendi
cı dayış: -e vermek,
cı fıstene: içine koymak, yerleştirmek
cıft: palamudun içinde bulunduğu yuvası, palamudun alt kabuğu
cı geyrayış: 1)vazgeçmek, dokunmamak, karışmamak 2)aramak
cıgır/e: kızma, küsme
cıgıriyaya/d: kızan, küsen, alınan
cıgıriyaye/e: kızan, küsen, alınan
cıgıriyayış: kızmak, küsmek
Cihud/e: Yahudi
Cihudı/d: Yahudi kadın veya kız
Cuhudi: Yahudi
cı kerdış: koparmak, kesmek
cı kewtene: içine girmek, içine düşmek (b. dekewtış)
cı kutış: vurmak, dokunmak
cıl: 1)elbise 2)semer, çul (b. cile, cılı) 3)yatak (b. cılı)
cıla heri/d: semer, palan
cıl-cok: yatak-yorgan, eşya
cıl-cor: pılı pırtı, eşya
cile/d: semer, palan
cılı/d: 1)yatak 2)semer, palan 3)giysi, elbise
cılı ser nayış: (merkebe) palan vurmak

cıllı/d: 1)yatak 2)giyecek 3)semer, çul
cıllı dı bıyayış: 1)aşırı hasta olmak, yatalak olmak 2)yatakta olmak
cıllı kewtış: 1)yatağa girmek 2)çok hasta olmak
cıllı pıra gırewtış: giyecek giymek, elbise giymek
cıllı xwu ra dayış: giyinmek, elbise giymek
cıl û belg: elbise takımı, giyecek, kılık kıyafet
cım: kayıp
cım bıyayış: kaybolmak, ortalıktan yok olmak
cım'e/e: cuma günü
cım'et/e: b. cem'et
cımırd/e: erkek (b. canmêrd)
cımlı/d: un ile yağ ve pekmez - yahut şekerden- yapılan bir tatlı
cım û celat: kayıplara karışma, ortalıktan yok olma
cınawır/e: kurt, canavar, vahşi hayvan
cınayine: çalgı çalmak (b. cenayış)
cınayış: b. cenayış
cınaza/d: cenaze
cınaza hewa nayış: cenazeyi defnetmek
cınaza wedarıtış: cenazeyi gömmek, cenazeyi defnetmek
cındar/e: 1)cinli, cin çarpmış diye bilinen sinir hastası, asabi 2)cin çarpmış diye bilinen sinir hastalarını tedavi eden, cin kovan kişi
cındarı/d: b. cındar
cine/d: cin
cine: onlar, onların

cınêker: (bir) kadın
cınıke/d: kadın
cı nıştene: -e binmek
cı nıştış: -e binmek
cınıtene: çalmak (çalgi vb. için kullanılır)
cını/d: kadın, karı, bayan (b. ceni)
cını kewtış: halk arasında "cin çarpması" olarak bilinen sinir hastasının kriz nöbetleri
cınnet/e: cennet
cınneti: cennetlik
cınnı/d: cin
cınnı dayış pıro: cin çarpmak
cınnın/e: cinli, cinlerce çarpılmış kişi
cınnıne/d: b. cınnın
cınni amey bere: cinleri tutmak, asabileşmek, cinleri başına üşüşmek
cınni kewtış: cinleri başına üşüşmek, cin çarpma, sinir krizi geçirmek
cınnno/e: cinli, asabi, sinirli
cı ra: -e, ona, kendisine; -den, ondan
cı ra ameyış: elinden gelmek
cı ra bırnayış: koparmak
cı ra cı kerdış: koparmak (-den koparmak)
cı ra çenayış: -den biçmek (-den koparmak)
cı ra gırewtış: -den almak
cı ra kerdış: kesmek
cı ra sıyayış: -e batmak
cı ra vetış: -den çıkarmak
cıreyış: b. cırıyayış
cı rê: ona
cırênayış: olay yaratmak (önemli

bir şey yapmak), önemli bir iş yapmak
cı ri: ona
cırıyayış: olay olmak, vukubulmak
cırm/e: 1) ceza, suç bedeli 2) yük, baş belası
cırm bıyayış: yük olmak, başa belala olmak
cırm dayış: ceza ödemek, suç bedelini ödemek
cırnı/d: dibek, soku
cırnı kutış: dibekte bulgur vb. dövmek
cırte: cirit
cıs/e: soy, cins, tür
cısan: erken olgunlaşan üzüm çeşidi
cıslı: soylu
cısn/e: cins, soy
cı şanayış: üzerine serpmek
cıta/d: çift, iki tane
cıte/d: çift, iki tane
cıte/d: çift (b. cıte kerdış)
cıte kerdene: çift sürmek (b. cıte kerdış)
cıte kerdış: çift sürmek
cıtê: bir çift
cıtêr/e: 1) çiftçi 2) yaklaşık olarak bir dönüm kadar olan ve bir çiftçinin bir günde sürebileceği arazi
cıtêrı/d: çiftçi kadın veya kız
cıtêrey: çiftçilik
cıtı/d: çift (b. cıte kerdış)
cıtı kerdış: çift sürmek
cı vera: önünde, (onun) yerine
cıwan/e: genç
cıwanı/d: genç (genç kız)
cıwaney: gençlik

ciwanêne: yaşamak (bıcıyao/ bıcı-
ayo: yaşasın)
ciwanîkî/d: korkusuz, becerikli,
çalışkan kız veya kadın
ciwen/e: harman (b. cuwen)
ciwin/e: harman (b. cuwen)
cixara/d: sigara
ciya: ayrı
ciya kerdîş: ayırmak
cızdan/e: b. cuşdan
cize/e: meme (b. çije)
cızık/e: meme
cızme/e: çizme, bot
ci/e: b. gı
cif/e: soluk, nefes
cif arê ro pêşiyayîş: soluğunu sık
sık alıp vermek, nefesi tıkanmak,
yorulmak
cif dayîş: soluk vermek
cifê xwî gîrewtîş: 1)soluk almak,
dinlenmek 2)nefesini tutmak, so-
luk almadan durmak
cif gîrewtîş: soluk almak
cif peysayîş: soluğu kesilmek
cif pîro peysnayîş: nefes aldırma-
mak, soluk almasına fırsat verme-
mek, kötü biçimde vürmek
cif ra bıyayîş: soluk soluğa olmak,
çok yorulmak
cif verro nêameyîş: 1)hava sızdır-
mamak 2)soluk almamak
cigerî/d: ciğer
cigera mî: “iki gözüm”, “ciğerim”
anlamında sevgi ifadesi olarak kul-
lanılan bir deyim
cigere/d: ciğer
cilat/e: jilet
cile/e: cila
cile kerdîş: cilalamak

cinegî/d: 1)yanağın iki yanındaki
saç, favori 2)başa takılan kadın süs
eşyalarından
cingana/d: çingene (kız veya
kadın)
cingane/e: çingene
cinîke/d: kadın
cinîye/d: kadın
cini: onlar
cipî/d: cip
ciq: çocukla oynarken gözler bir
süre kapatılıp aniden açılarak böy-
le seslenilir, ce
ciq kerdîş: 1)çocuğa “ce” demek
2)görünüp hemen kaybolmak, ce
demek
cir/e: aşağı
cirin/e: aşağıdaki, alttaki
ciran/e: komşu
ciraney: komşuluk
ciranî/d: komşu kız veya kadın
cir cir kerdîş: dır dır etmek, ciyak
ciyak ses çıkarmak
cirte: cirit
cirtîme/e: şıngıl(b. qanqîle)
ciwan/e: yakışıklı erkek
ciya: ayrı
ciya bıyayîş: ayrı olmak, ayrılmak
ciya ciya: ayrı ayrı
ciya kerdîş: ayırmak (b. ciya
kerdîş)
ciya mendîş: ayrı kalmak
ciyayey: ayrılık, ayrı olma duru-
mu (b. ciyayi)
ciyayi: ayrılık, ayrı olma durumu
ciz/e: çeyiz
co: için
co: b. ca
coamerd/e: erkek (b. canmêrd)

coamerdeni: erkeklik, yiğitlik
coka: o nedenle, bundan ötürü
coka ra: o nedenle, bundan ötürü
coleg: maraba
com/e: b. cam
comerd/e: 1)cömert 2)erkek
comerde/e: cömert
comerdekey: cömertlik
comerdey: cömertlik
comerdı/d: cömert
comerdi: cömertlik
comêrd/e: erkek, yiğit (b. canmêrd)
comırr/e: b. camırr
cona/d: tay (b. cana)
cone/e: tay (b. cane)
conık/d: cesaretli ve becerikli ka-
 dın (b. cıwanıkı)
cor: çukur, kuyu
cor/e: yukarı, üst
cora: o nedenle, onun için, bu ne-
 denle, ondan ötürü
cora cêr: baştan aşağı, baştan ba-
 şa, serapa
cor dı gırewtı: alttan alıp laf sız-
 dırmak
core: b. caran
corên/e: üstteki, yukardaki
corın/e: yukardaki
corû: b. caran
cow: b. cew
coy: -den, onun (b. cûy)
cuab/e: cevap (b. cewab)
cuamêrd/e: erkek (b. canmêrd)
cuar: yukarı (b. cor)
cuav/e: b. cuab, cewab
cua ver: b. cuwa ver
cua wet: bundan öteye, -den öteye
cube/e: cübbe

cümle: cümle
cümleten: hepsi, hepsi birden
cuer: yukarı, üst (b. cor)
cuera: o nedenle (b. cora)
cueri: yukardaki, üstteki (b. corên)
cuên/e: harman (b. cuwen)
Cuhud/e: Yahudi
Cuhudi/e: Yahudi
cumbuşı/d: cümbüş
cunıbet/e: cünup, boy aptestini
 gerektiren durumda olan
cunıbetey: cünup olma durumu,
 şer'en yıkanmayı gerektiren
 durum
cunıbeteya xwı vetış: boy aptesti
 almak, yıkanmak
cunıbetı/d: b. cunıbet
cunubet/e: cünup
cunubetey: cünup olma durumu,
 şer'en yıkanmayı gerektiren
 durum
cur'etli/e: cesaretli
curmi meşut: cürm-i meşhud,
 suçüstü
curre/e: gelişmeyip boyu küçük
 kalan (daha çok hayvan için kul-
 lanılır)
cus/e: 1)cins, çeşit 2)soy
cusan: erken olgunlaşan üzüm çe-
 şidinin genel adı
cusın/e: asil, soylu
cusli: b. cusın
cuwa: -den
cuwab/e: cevap (b. cewab)
cuwal/e: çuval
cuwan/e: genç (b. cıwan)
cuwa ver: daha önce, önceleri
cuwen/e: harman

cuwera: bu nedenle, ondan ötürü
(b. cora)

cuy cuy: civcivleri çağırırken ses-
leniş biçimi

cuzdan/e: cüzdan

cuzi/d: Kur'an'ın otuz iki parça-
sından herbiri, cüz

cuzme/e: çizme

cûna/d: b. cana

cûne/e: b. cana

cûserra: tan vakti, şafak vakti, sa-
bahleyin erkenden (b. dosere ra)

cûy/d: ağaç zamkı, badem ağacı-
nın yapışkan olarak kullanılan
salgısı

cûy: -den, için, o, onun

cwamêrd/e: b. canmêrd)

cwamêrdêni/d: b. camêrdi

Institut kurde de Paris

Ç

ça: 1)nere, neresi, nerede, nereye?
2)niye?

çadire/d: çadır

çadırı/d: çadır (b. çadire)

çahar: dört

çaket/e: ceket

çakêt/e: ceket (b. çaket)

çakuç/e: çekiç

çakut/e: b. çakuç

çale/d: çukur

çaleki/d: küçük çukur

çaleki/d: b. çalı(II)

çalı/d(I): çukur

çalı/d(II): örtü veya çıkın olarak kullanılan bez parçası

çalı/d: sarnıç, su çukuru, kuyu

çalıkı/d: küçük çukur

çalım/e: gösterişli tavır, çalım

çalım kerdış: gösterişte bulunmak

çalma/d: kuru pekmez

çam: çam ağacı

çamur/e: çamur

çamur-batırzan/e: fazla çamurlu yer, çamur ve bataklık

çamuri/d: çamur

çamurin/e: çamurlu

çanqıl/e: baston, ucu eğri sopa

çanqılıyayış: eğrilip bükülmek, dolanmak

çanqılınayış: eğip bükmek, dolanmasına neden olmak

çante/e: çanta

çap: şinik, tahlil için kullanılan bir ölçü birimi

çape/d: çap

çapanı/d: el açıldığında baş parmağın ucu ile işaret parmağının ucu arasındaki uzunluk

çapıksuwar/e: çevik, atik

çaq/e: diz, bacak, baldır

çaqe/e: baldır

çaqıl: çakıl

Çaqılçıman/e: çocukları korkutmak için bacadan içeri gireceği söylenen hayali, olağanüstü bir yaratık, bir çeşit gulyabani

çaqırın: dört yan, etraf

çaqırniy dina: dünyanın dört bucağı, dünyanın etrafı

çar(I): b. çehar

çar(II): 1)alın akıtma hayvan, hayvan alınındaki beyazlık veya alını böyle olan hayvan 2)tanınan, belli

çarber: avlu ve bahçe gibi yerlerin çitten yapılan kapısı

çar çar: b. çehar çehar

çarçewe: 1)pencere 2)çerçeve

çarçiba/d: 1)pencere 2)çerçeve

çardaxı/d: çardak

çare/e: alın

çare/e: çare

çare/d: b. çar(II)

çare berz kerdış: alnını yükseltmek, başını kaldırmak

Çarekan: Zara ile Divriği arasındaki bölgede yaşayan bir aşiret

çarekı/d: kuruyunca pıtrak olan dikenleri, taze iken beyaz çiçekleri olan bir bitki

çares: on dört

çaresın/e: on dördüncü

çare tokerde bıyayış: alını açık olmak

çarês: b. çares

Çarê Ūrışi/e: Rus Çarı

çarhıngı/d: kızıl renkli iri bir yaban arısı

çarı/d: b. çar(II)

çarığ: tahlil ölçüsü olarak on altılık birim

çarın/e: dördüncü

çarine/d: dördüncü

çarıng-ı/d: b. çarhıngı

çarix/e: çarık

çari: çalı çırpı (b. çarri)

çaring: b. çarhıngı

çarnayine: çevirmek (b. çarnayış)

çarnayış: 1)gezdirmek, dolaştırmak 2)fırsatını kollamak

3)çevirmek 4)kovalamak

çarox/e: çarık

çarqırını: etraf, dört yan (b. çehar qırını)

çarres: on dört (b. çares)

çarr-i: çalı çırpı

çarşeme: çarşamba (b. çarşembe)

çar sey: dört yüz

çarşefi/d: çarşaf

çarşembe/e: çarşamba

çarşeme/e: çarşamba

çarşı: çarşı

çarşıme/e: çarşamba (b. çarşembe)

çarşû/e: çarşı

çartelu: ilkbaharın yeşerip yazın kuruyan uzun dikenli bir ot

çat kerdış: (tüfek vb) çatmak

çatlıx: semiz

çatme bestış: özellikle yas tutarken kadınların alınlarına bağ bağlaması

çatmey rayıran: yol çatı, birkaç yolun kesiştiği kavşak

çatray: patika

çawış/e: çavuş

çawres: kırk

çawresın/e: kırkinci

çawresını/d: b. çawresın

çax/e: çağ, zaman

çaxano: -dığı zaman, ne zaman ki, -ince, o zaman, o sırada

çaxe: -ince, o zaman ki, ne zaman ki

çaxıl: çakıl

çax kerdene: tespit etmek, farkına varmak

çaxo: -dığı zaman, -ince, o zaman, o sırada

çaydanı/d: demlik, çaydanlık

çaye: nasıl, niye, niçin?

çayır/e: çayır, çayırılık

çayır û çiman: çayır çimen

çayxane/e: çayhane, kahvehane

çe: ne?

çe: b. keye

Çebaxçur: Bingöl Şehri

çeçik/e: meme

çehar: dört

çehar çehar: dörder dörder

çeharın/e: dördüncü

çeharını/d: 1)dördüncü 2)dört taş oyunu

çehar qırını: dört köşe, etraf

çehar visti: seksen (b. heştay)

çehar visti û des: doksan (b. neway)

çehendi: 1)kaç? 2)ne kadar?

3)onca, o kadar ki
çer: dört (b. çer)
çerın/e: dördüncü
çerine/e: dördüncü
çerını/d: dördüncü (b. çerine)
çer bı çer: dörder dörder
çergüşe: 1)dört köşeli 2)dört yan, dört taraf
çerla: dört misli
çerlet: dördüz
çerpay: dörnal
çerqat: dört kat, dört misli, kat kat fazlasıyla
çek/e: silah
çekerdış: fırlatmak, atmak, (b. çeng kerdış)
çekerdış miyan: içine atmak
çekal/e: eski ayakkabı
çekı/d: silah
çekı/d: giyecek
çeki dayış pera: giysi giydirmek
çekkal/e: b. çekal
çekma/d: yürüyüşü iyi olan binek hayvanı
çekme/e: b. çekma
çekos: cimri
çekule/e: deri kabuk
çekule bestış: derinin kabuk bağlaması
çekule vıstış: kabuk atmak, deri değiştirmek, kavlamak
çekur/e: kurumuş deri
çele: b. çelle
çelebi: saygın kişi, cömert
çelek/e: cimri, doyumsuz, başkasının malında gözü olan, obur
çelekey: tamahkarlık, oburluk
çeleki/d: b. çelek

çeleng-ı/d: şık, güzel kız veya kadın
çelle/e: karakış, zemheri, kışın en soğuk günlerine rastlayan belirli kırk günü
çelp: el çırpması veya bir şeyin suya değmesiyle çıkan ses
çelpi: el çırpması veya bir şeyin suya değmesiyle ses çıkması
çeltug/e: çeltik
çel û çuk: çoluk çocuk
çem/e: göz
çem/e: nehir, çay
çemberı/d: çember
Çemçeçû Paşa: masallarda geçen bir özel ad
çemçillık/e: suyun yüksek bir yerden damlaması veya akması sırasında donmasıyla oluşan sarkık buz parçası
Çemê Muzır: Munzur çayı
çemıc/e: ovalı
Çemişgezeg/e: Dersim yöresinde bir ilçe, Çemişgezek (b. Çemişgezeg)
çemle/e: kulp
çena: şey
çena: kız (b. keyna)
çend: 1)ne kadar? 2)kaç? 3)biraz, birkaç, o kadar ki
çende: 1)kaç, birkaç 2)ne kadar?
çendekı: 1)her defasında 2) - dıkça, ne kadar ki 3)her ne kadar 4)her şeye rağmen 5)bütün gücüyle
çendekı...de bi: var gücüyle
çendekı şına: var gücüyle, yapabildiğince
çendi: b. çend

çendî kı: 1)hepsi 2)her ne kadar
çene: niçin?
çene/e: çene
çeng/e: avuç
çengal/e: çengel
çengar/e: çengel
çeng bıyayı: 1)fırlamak
 2)fırlatılmak 3)zıplamak, hopla-
 mak, sıçramak
çenge: köşe
çengeziyayı: 1)fırlamak, sıçra-
 mak 2)denmesini yitirip düşmek
çengeznayı: tutup fırlatmak
çengile/e: kol
çengileki kerdış: kollarını fazla
 sallayarak yürümek
çengiziyayı: 1)sıçramak, fırla-
 mak 2)denmesini yitirip düşmek
çengiznayış: tutup fırlatmak
çeng kerdış: fırlatmak, atmak
çeng to dayış: avuçlamak, avuç-
 nu daldırıp doldurmak
çenik: çene
çennê: niçin?
çenyayı: biçmek, (meyve) kopar-
 mak (b. çinayı)
çep/e: 1)sol 2)solak 3)ters, sapa
çepe/d: soldaki, sol
çepel: 1)pis, kirli, kötü 2)çapak
çepay: 1)solda olma durumu
 2)soialık
çepi/d: b. çep
çepi: çarpma sesi
çepkani: sollayarak, sollamasına,
 sol yandan, solakça
çep kewtış: sapa olmak, ters düş-
 mek, sola düşmek
çepo/e: solak
çepraz: çapraz

çeçal/e: çakkal
çeçan ser kewtış: sezmek, farkına
 varmak
çeçayı: suyu kurumak
çeç kerdış: farketmek, tespit
 etmek
çeçmaq/e: çakmak
çeçmaqli/e: eski bir tüfek çeşidi
çeçqal/e: çakkal
çer: b. çehar
çerang: kırı (b. keron, şirit)
çeraya/d: 1)otlanmış olan
 2)hayvanlarca yenmiş olan ekin
 veya otlak
çeraye/e: b. çeraya
çerayı: otlamak
çerçim/e: açık göz
çer çıman rey dı pawıtış: dört
 gözle beklemek
çerçi/e: attar, çerçi
çerdene: b. çertene
çere/e: ot, çimen
çerepuz/e: çimen, yeşeren ot
çerexıyayine: 1)dönmek
 2)kaymak (b. çerrexıyayı)
çerez/e: çerez
çergüşe: dört köşeli olan şey, dik-
 dörtgen veya kare biçiminde olan
 şey
çerıyayı: otlanmak, hayvanlarca
 yenmek
Çerkez/e: Çerkez
Çerkezı/d: Çerkez kadın veya kız
çerkınar: 1)etraf 2)dört yanlı, dört
 köşeli
çerkınari: dört köşeli
çerm/e: deri, post
çerpay: dört nala
çerpayki: dört nala

çerqat: dört kat, dört misli, dört katlı
çerrexıyayış: kaymak
çerrexnayış: kaydırmak
çerrıxıyayış: b. çerrexıyayış
çerrıxnayış: b. çerrexnayış
çertelu/e: b. çartelu
çertene: b. çertiş
çertiş: otlamak, otlanmak
çerx/e: çark, bileği çarkı
çerxe/d: çark
çerxin/e: topuzlu
çerx kerdış: bilemek, çarkla bilemek
çeşit: çeşit
çeşit çeşit: çeşit çeşit
çet/e: iki dere veya yolun birleşme yeri
çetal: 1)çatal 2)çatallı
çetale/d: yemek çatalı
çetalê rayıran/e: birkaç yolun ke-siştigi kavşak
çetalın: çatalı
çete/e: çete
çetin/e: çetin, güç
çew: kimse
çewder/e: çavdar
çewek: çewwek
çewer: kimse, hiç kimse
Çewligi: Bingöl Şehri
çewres: kırk
çewresi: kırk günlük belirli süre (özellikle doğan bebeğin ilk kırk günü için kullanılır)
çewresi tê kewtış: başkasıyla kırkı çakışmak (aynı kırk günlük süre içinde meydana gelmek veya doğmak)
çewt/e: eğri, çarpık, ters, yanlış

çewt bıyayış: eğrilmek, eğri ol-mak, ters olmak
çewtek/e: eğrimsi, eğrice, eğri büğrü
çewtekı/d: b. çewtek
çewtey: 1)eğrilik 2)yanlılık (b. çewti)
çewti: 1)eğrilik 2)yanlılık
çewt kerdış: eğmek, bükmek
çewt û çewtvır: çok eğri, kıvrımlı, zikzaklı, eğri büğrü
çewwek: hiç kimse
çexmax/e: çakmak
çeye/e: ev (b. keye)
çeyregı/d: çeyrek
çê/e: b. keye
çêber/e: b. keyber
çêf/e: b. keyf
çêl û çûk: çoluk çocuk
çêna/d: kız (b. keyna)
çêneki/d: b. keyneki
çênê: b. keynê
çêr: yiğit
çêregı/d: çeyrek
çêrêni: yiğitlik
çêrıya doy: ayran yayarken tulu-mu gergin tutan ağaç
Çêrmûğı/d: Diyarbakır'a bağlı bulunan Çermik İlçesi
çêsık: b. kêsık
çêver/e: b. keyber
çêvesaya: b. keyveşaya
çêvesaye/e: b. keyveşaye
çêwer: b. keyber
çı: 1)ne 2)ne kadar da, nasıl da 3)hiç 4)ister, isterse 5)neden?
çı beno: nedir, ne var?
çı bı: hayret, nasıl olur, ne oldu?
çıce/e: meme

çıç1/e: meme (b. çıce, çıçe)
çıçe/e: meme
çıç1: ne?
ç1...,ç1...: ister..., ister...
çıç1 yo: nedir, ne oluyor?
çıç1: ne?
çıç1 ra: neden?
çıç1 rê: neye?, neden?
çıço: nasıl?
ç1 'ecêb a: ne tuhaf şey, hayret
ç1 'ecêb1: hayret, çok acayip
ç1 fayde: ne yazık ki, ne fayda, kaç para eder, boşuna
çifte/e: uğursuz, tekinsiz
çifte/e: çifte namlulu silah
çifte çifte: cıvıltı
çiftexas/e: beyaz patiska
çıhar: b. çehar
çıher: b. çehar
çıj bıj: sıvı maddelerin fişkırınca çıkardığı ses
çıje/e: meme
çık: b. ç1
çık: madeni veya cam eşyanın çıkardığı ses, tıkırtı
çıkara/d: neyin nesi, neci, kim?
çıkare/e: neyin nesi, neci, kim?
çıkayış: çıtlamak, tıkırdamak
çıkçık: cimri
çıke: çünkü (b. çunki)
çikes: 1)hiç kimse, kimse 2)kim, neyin nesi?
çık esto/e: hepsi, ne ise, tümü
çıkê: çünkü (b. çunki)
ç1 k1: ne kadar ki, her ne kadar, hepsi, ne kadar varsa
ç1 k1 b1: olsun, ne ise, hepsi
ç1 k1 tıra amey: elinden geldiğince, elinden ne geldiyse

çık1: madeni eşya veya cam eşya sesi, tıkırtı
çıkkes: hiç kimse
çıkos/e: cimri
çık o: ne, nedir?
çıkod/e: cimri
çıla/d: 1)çıra 2)bir çeşit gaz lambası
çılancık1/d: b. çıranek1
çılan1/d: sümük
çılanın/e: sümüklü
çılanını/d: sümüklü
çılantı/d: sümük
çılantın/e: sümüklü
çılay: b. çıla
çılay kerdış: perişan etmek, çirasını söndürmek, sarartıp soldurmak
çıle: b. çelle
çıley: b. çıla
çıley kerdış: b. çılay kerdış
çılke/d: damla
çılkeki kerdış: su sıçratmak
çılki/d: damla
çılle: b. çelle
çılm/e: sümük
çılmast: süzülmüş yoğurt
çılo/e: sümüklü
çılönç/d: sümük (b. çılantı)
çılönçık1/d: çörten
çılontı/d: b. çılantı
çım/e: göz
çım akerde şeyiş: gözü arkada kalarak ölmek
çımandê xwı ra şıyayış: gözlerini yitirmek, gözlerinden olmak, körleşmek
çımanê mı bıdıyni: "keşke", "gözlerimle bir görebilseydim"

anlamında kullanılan bir söz

çıman verra geyrayış:

1)gözlerinin önüne gelmek

2)görünecek şekilde dolaşmak

çıman verra nêşıyayış: gözünün önünden gitmemek, hayalini unutmamak

çım bar bıyayış: tahammül etmek, istemek (**çım bar nêbıyayış:** tahammül etmemek, çekememek)

çımbestekı/d: körebe oyunu

çım bırnayış: gözü kesmek, yapabileceğine inanmak

çım...de bıyayış: gözü (bir şeyde) olmak

çım de mendene: amacına ulaşmamak, isteği kursağında kalmak

çımdê...dı: gözünde, -e göre

çım...dı bıyayış: gözü (başkasında) olmak

çım dı xışın bıyayış: gözünde büyümek

çıme: 1)göz (evin bölümlerinden herbiri) 2)göze (su kaynağı) 3)etki alanı

çımê...vetış: hakkından gelmek (gözlerini çıkarmak)

çımê...tede bıyayış: 1)gözü...de olmak 2)niyeti olmak

çımê xwı akerdış: 1)hastalığı biraz iyileşmek 2)gözünü açmak, dikkat etmek

çımê xwı bıloqnayış: gözlerini faltaşı gibi açıp kötü kötü bakmak

çımê yê wardi: "gözünü seveyim" anlamında beğeni ifadesi

çımê yê wardo: b. çımê yê wardi

çımga/e: toprak altından çıkarılan ve kökü yumru biçiminde olup ye-

nen bir bitki

çım...gınyayış: gözü ilişmek

Çımışgezeg: Dersim (Tunceli) yöresinde bir ilçe, Çemişgezek

çımı çarnayış: göz gezdirmek

çımı dıyayış: gözüyle bizzat görmek

çımı pırrı hesri bıyayış: gözleri yaşla dolmak

çımı rayi ra mendış: gözleri yolda kalmak

çımı rayir dı bıyayış: gözleri yolda olmak

çımı roşn bıyayış: gözü aydın olmak, gözleri iyi görmek

çımı sere dı kay kerdış: gözleri fıldır fıldır dönmek

çımı tari bıyayış: gözleri görmez veya az görür olmak, gözleri kararmak

çımıya kewtış: göze ilişmek

çımka: çünkü

çımke: çünkü

çımkewta/d: göz dolduran, beğenilen

çımkewte/e: b. çımkewta

çım kewtış: beğenilmek, göz doldurmak

çımki: çünkü

çımlil/e: yeşil gözlü

çımı lilawı kerdış: gözleri (ağrıyıp) yaşarmak

çımı lil kerdış: gözleri berrakça parlamak

çımmırd/e: tokgözlü, gözü tok

çımmırd bıyayış: 1)gözü tok olmak 2)gözü doymak

çımmırdıy: tokgözlülük

çım nêakerdış: göz açmamak,

ağır hasta olmak

çım pa gunayış: gözü ilişmek

çım pê gınayış: göz göze gelmek, birbirini görmek

çım pê ra nênayış: göz yummamak, uyuyamamak

çım piya nênayış: göz yummamak, uyuyamamak

çım...ra kewtış: gözü ilişmek, göz-üne ilişmek

çım ra kewtış: gözden düşmek

çım rar dı bıyayış: gözü yolda olmak

çım ra vetış: gözden çıkarmak

çım rayıra mendış: gözü yolda kalmak

çım rayir dı mendış: gözü yolda kalmak

çımroşn/e: iyi görebilen

çımroşney: iyi görebilme, göz aydınlığı

çımroşnı: b. çımroşn

çım ser nayış: gözlemek, izlemek, kollayıp korumak

çım sero bıyayış: izlemek, gözlemek, kollayıp korumak

çımsiya/e: kara gözlü (beğeni ifadesi olarak kullanılır)

çımsiyay/d: b. çımsiya

çımsur/e: kızıl gözlü (beğenme ifadesi olarak kullanılır)

çımsurey: 1)zorbalık 2)kırmızı veya kızıl gözlü olma durumu

çımsurey kerdış: zorbalık etmek, baskı yapmak

çım şari dı bıyayış: gözü başkasında olmak, gözü elde olmak

çım şıkıtış: göz kırpmak

çım şıknayış: göz kırpmak

çım ta gunayış: gözü ilişmek

çım ta kewtış: gözü ilişmek

çım ta vıstış: gözü görmek, gözü-ne ilişmek

çım tede bıyayış: 1)gözü birinde veya bir şeyde olmak 2)yapmayı tasarlama, yapmaya niyetli olmak

çımteng/e: cimri, kıskanç

çımtengey: cimrilik, kıskançlık

çımtersaya/d: gözü korkmuş olan, yulgın

çımtersaye/e: b. çımtersaya

çım tersayış: gözü korkmak, yılmak

çım tersnayış: göz korkutmak, yıldırma

çım tıra bıynayış: gözü kesmek

çım ver...dayış: göz koymak, görmek

çım ver de dayış: göz koymak, görmek (gözü ilişmek)

çımveyşan/e: açgözlü

çımveyşaney: açgözlülük

çımveyşanı/d: açgözlü

çımzeng/e: mavi gözlü, yeşil gözlü

çımzêq/e: gözleri büyük ve fırlak olan kişi, büyük ve çirkin gözlü kişi

çın: yok

çına: ne?

çına: elbise, çamaşır

çına ra: niçin?, neden?

çınay: eşya

çınay rê: neden, niçin?

çınay sero: niçin, ne yüzünden?

çınay xwı vetış: soyunmak, giysilerini çıkarmak

çınbıyaye/e: 1)yokluk, yoksulluk hali 2)bulunmayan, mevcut olmayan

çın bıyayış: b. çınıbıyayış
çınd: 1)kaç 2)ne kadar 3)o kadar ki
 4)birkaç (b. çend)
çindekî: b. çendekî
çındı: b. çendi
çındolek: kökü yenen bir bitki
 (bazı yörelerde **qerqas** ya da **vıl-
 lık**ı denir)
çinebiyayene: yok olmak, yokluk
çineviene: b. çinebiyayene
çing: çingirtı, madeni eşyanın çı-
 kardığı ses
çingi: çingirtı
çınıbıyayış: yok olmak, olma-
 mak, bulunmamak
çinki: çünkü
çıp: düşen su damlasının çıkardığı
 ses, şıp, pıt
çıqa: b. çıqas
çı qal a: ne demek, lafı mı olur?, o
 nasıl söz?
çıqale: çağla
çıqas: 1)ne kadar? 2)her ne kadar
çıqas kı: 1)her ne kadar, ne kadar
 ki 2)bütün gücü ile, var gücü ile
çıqas: b. çıqas
çı qewmıyawo: ne olmuş, ne ol-
 du?, ne vukubulmuş?
çıqlık/e: 1)köz 2)kıvılcım
çıqlıkı dayış: gıdıklamak
çıqlıkı diyayış: gıdıklanmak
çıqlık perrayış: kıvılcım sıç-
 raması
çıq û çaqırını: her taraf, etraf, dört
 yan
çır: b. çırır
çıra: neden, niçin?
çıra/d: bir çeşit ilkel gaz lambası,
 çıra

çırılax: Alevilerde pirlere verilen
 maddi değer
çıranıkı/d: b. çıranekı
çırax/e: çırak
çıraxe/e: hekim
çıraxey: çıraklık
çıraxı/d: çırak (kız veya kadın)
çıray: hiç, hiçbir zaman
çirê: neden, niçin?
çirênayış: otlatmak
çırıng: tokat sesi, madeni eşyanın
 çıkardığı ses, şırak
çırıngayış: 1)parlamak 2)sırak di-
 ye ses çıkarmak
çıringi: tokat veya madeni eşyanın
 ses çıkarması durumu
çırısıyayış: parlamak
çırıyayış: hayvanlarca yenmek,
 otlanmak
çiri: niçin, neden?
çır kerdış: süt sağmak
çırpo: şıppadak, beklenmiyen ve
 ani bir zamanda
çırpoj: b. çerepuz
çırpoz: b. çerepuz
çırır/d: 1)kapı vb. şeylerin açılırken
 çıkardığı ses 2)yırtılma sesi
çırır/e: iki grupla ve koşmak sure-
 tiyle oynanan bir oyun (bazı yöre-
 lerde "bırır" denir)
çırıra şıtı/d: 1)basınça fişkiran süt
 2)süt beyazı, çok beyaz, tertemiz
çırıray: hiçbir zaman
çırirê: hiçbir zaman (b. çırıray)
çırırı/d: 1)basınçla fişkiran sıvı
 2)çeşme
çırırri: 1)kapı vb. şeylerin açılırken
 çıkardığı ses 2)yırtılma sesi
çirtan: oluk, çörten

çirtıkı/d: çıtçıt (bir çeşit düğme)

çirtıkı/d: fiske

çirtıkı/d: çörten

çirtıkı pa nênayış: fiske
vurmamak

çı serey to bidejna: konuşmakta
olan kişi tarafından “başını ağrı-
mayayım, kısa keseyim” anlamın-
da kullanılan bir deyim

çıt-ı: keçiyi kovarken (seslenirken)
çıkarılan bir ses

çıtaw: nasıl?

çıter a: nasılsın?

çı tewır: nasıl?, ne biçim?

çıturi: nasıl?

çıva o: nedir?

çı vatış o: ne demek, o da laf mı?

çı veyna: bir de ne göreyim (bek-
lenmedik şeyle karşılaşıldığını ifa-
de etmek için kullanılır)

çıvit: çivit (mavi renkli bitkisel bir
toz boya)

çıwa/d: çubuk, sopa, direk

çıwal/e: çuval

çıwareqekı/d: sopalarla oynanan
ve ebe olanın sopasını kırmayı te-
mel alan bir çocuk oyunu

çıwe/e: sopa, çubuk, direk

çıwey vıstış cı: sopalamak, sopay-
la vurmak

çıxari/d: gezinti

çıxdık/e: bir tür çığ otu

çıxe: sığırlara seslenirken kullanı-
lan bir sözcük

çıxe çıxe: b. çıxe

çıxını/d: çıkın

çıxır: çukur, çığır, karda açılan yol

çıxır dekerdış: karda yürüyerek
yol açmak

çıyo: şey, bir şey

çı yo: ne, nedir?

çı yo, çı kare wo: neyin nesidir,
kimdir?

çize: cız

çize: meme (b. çije)

çızık/e: meme (b. çije)

çızıleyiş: b. çızılıyayış

çızılıyaya/d: iyice sağılan

çızılıyayış: iyice sağılmak, bütün
verimi alınmak

çızılınaya/d: iyice sağılmış olan,
bütün verimi alınmış olan

çızılınaye/e: b. çızılınaya

çızılınayış: son damlasına kadar
sağmak, bütün verimini almak

çızılınayox/e: son damlasına dek
sağan, ürünün hepsini alan

çızıyayış: 1)bağırarak 2)şiddetle
ağrılamak

çızzi/d: bağırarak, viyaklama

çızzi dekewtış: 1)ağrıdan ötürü
veya kederden ötürü bağırarak, vi-
yaklamak 2)bir tarafında şiddetli

ağrı hissetmek

çi: şey, nesne

çiçeği/d:çiçek

çiçeğin: çiçekli

çi dey ri nêverdayış:

1)söylenmedik olumsuz söz bırak-
mamak 2)ona bir şey bırakmamak

çiê: bir şey

çik: 1)şey 2)ne?

çikayene: feryat edercesine ba-
ğırarak

çik-e: bir şey, şey

çillık/ekadın üreme organının içi,
klitoris

çilsipi: bembeyaz

çilsiya/e: simsiyah

çilsur: kıpkırmızı
çilzerd/e: sapsarı
çiman/e: çimen
çi-miy: eşya, ıvır zıvır
çimoto/e: çimento
Çin/e: Çin
çina: başka bir şey
çinaya/d: b. çinaye
çinaye/e: biçilmiş olan, biçili
çinayını: biçmek (b. çinayış)
çinayış: biçmek
çinayox/e: biçici, toplayıcı, devşirici
çinayoxı/d: b. çinayox
çi nêmend: 1)az kalsın, az daha, neredeyse 2)bir şey kalmadı
çinitene we: toplamak (b. we-çinayış)
çinko/e: tenekeden yapılma küçük su bakracı
çintene: biçmek
çip/d: baldır, ayak
çip: sıkı
çipçiplax/e: cırlıçiplak
çiplax/e: çıplak
çiç çiç: kahkaha sesi
çiç çiç huyayîne: kahkahayla gülmek
çirçiplax/e: cırlıçiplak
çirrım-i: paramparça
çirrımı çirrımı: parça parça, paramparça
çirrımı bıyayış: paramparça olmak
çirrımı kerdış: paramparça etmek
çi ser nayış: 1)yemek pişirmek 2)bir şeyin üzerine koymak, bir şeyi (başka şeyin) üzerine koymak

çi sero: neden, ne için?
çiştene: b. kıştış
çit/e: pamuklu basma, bez, kadınların kullandığı bir çeşit başörtü
çitale/e: mensucat, basma, bez eşya
çitare: b. çitale
çite/d: başörtüsü
çiv: 1)vızıltı 2)cıvıltı sesi
çivçiv: cıvıltı, kuş sesi
çivçiv kerdış: cıvıldamak
çivnayış: cıvıldamak
çiy/e: şey, nesne
çiy beyndê...nêkewtîş: kafasına bir şey girmemek, bir şey anlamamak
çiyek: hiçbir şey
çiyeki: b. çiyek
çiyêk: bir şey
çiy geyrayış: 1)bir şey aramak 2)çıkar peşinde olmak, parsa peşinde olmak 3)dilenmek
çiy hêş nêkewtîş: 1)akla yatmamak, bir şey anlaşılmamak 2)bir şeye yaramamak
çiy hêştê...kewtîş: 1)aklına yatmak 2)anlamak
çiy miy: eşya, edevat
çiyna: 1)başka bir şey 2)küsür 3)fazlalık
çiy nêmend: az kalsın, az daha, neredeyse
çiy pa nêverdayış: soyup soğana çevirmek, üzerinde bir şey bırakmamak
çiy pırcını ser vıstîş: bir şeyi başarmak, verim elde etmek, sonuca ulaşmak
çiy tıra hêş kewtîş: 1)bir şeye ya-

ramak, yararlı olmak 2) bir şey anlaşılmak

çiy weri: yiyecek maddesi

çiyeyki: hiçbir şey

çogamı/d: baston, ucu eğri sopa, asa

çoganı/d: baston, ucu eğri sopa, asa

çoganı/d: karlı veya çamurlu yerde yürümekte daha çok çocuklarca kullanılan çatallı uzun sırık (ayaklar bu çatallı bölümlere konarak yürünür)

çoha: ceket

çok/e: diz

çok bıyayı: diz çökmek

çok dayı: diz çökmek

çol/e: çamurlu yer, bataklık

çolax/e: çolak, eli veya kolu sakat olan kişi

çole: b. çale

çolek-ı/d: b. çoreki

çolemey: pestil, yağ ve undan yapılan tatlı bir yemek

çol û çomır: fazla çamurlu olan yer

çomır/e: çamur

çomırrın/e: çamurlu

çomır û batırxan: b. çamur-batırxan

çonçıl: sert cisimlerden kopup fırlayan veya sıçrayan parça

çond: b. çend

çonday: ne kadar, bunca

çonqılıyayı: aradan dolanmak, eğrilmek (b. çanqılıyayı)

çonte/e: çanta

çop/e: çöp

çöpçi/e: çöpçü

çöpçiyey: çöpçülük

çopol/d: tokat

çor: b. çehar

çor/e: hastalık, dert, veba

çoreki/d: çörek

çores: b. çewres

çormış bıyayı: çürümek

çormış kerdı: çürütmek

Çor Paşa: "çok büyük kimse" anlamında kullanılan bir ad

çor sey: b. çehar sey

çorsme: etraf, çevre, yöre, civar

çorşme: b. çorsme

çoşme: etraf, yöre, civar (b. çorsme)

çoşme geyrayı: etrafını dolanmak

çot: b. çewt

çow: b. çew

çowder/e: çavdar

çowres: kırk

çowt/e: b. çewt

çowtek/e: b. çewtek

çoxo/e: ceket

çukıs/e: cimri

çukısı/d: cimri

çuko: ne?

çulag/e: merkep veya at semeri yapan kişi

çulbeyt/d: özellikle kuru üzüm olarak kullanılan beyaz renkli ve iri taneli bir üzüm çeşidi

çume: b. çime(2)

çungal/e: b. çengal

çungırırıyayı: büzülmek, kırışmak

çünke: çünkü

çunki: çünkü, için

çuntık/e: küçük çanta

çuranekı/d: çörten, oluk
 çurani/d: çörten, oluk
 çuranıkı/d: çörten, oluk (b. çuranekı)
 çurıg/e: çürük
 çurıg dayış pıro: çürüğe çıkarmak, çürük göstermek
 çurıgey: çürüklük
 çurıgı/d: b. çurıg
 çurıg vejıyayış: çürük çıkmak
 çurımış bıyayış: çürümek
 çurnıkı/d: çörten (b. çuranekı)
 çurri/e: yırtık
 çurrı/d: b. çırrı
 çurtal: yırtık pırtık bez
 çurug/e: çürük
 çurup çurup: halay vb. oyunlarda "haydi" anlamında kullanılan bir deyiş
 çut: b. çutı
 çut bı çut: çiftler çiftler
 çut çut: çiftler çiftler
 çuter a: nasılsın?
 çutê: bir çift
 çutı/d: çift
 çutır: nasıl?
 çutırı: nasıl?
 çuturi: nasıl?
 çutme perrayış: çifte atarcasına zıplamak
 çuwa/d: sopa
 çuwareqekı/d: b. çıwareqekı
 çuwe/e: sopa, kalın direk
 çuxur/e: çukur
 çuye: sopa
 çû: eşeğe seslenirken çıkarılan bir ses, çüş
 çû: sopa veya değnek
 çûnçûwa: çelikçomak oyunu

çwal/e: b. cuwal

D

da/d: anne

da/e: b. dat, ded

da/d: o

da!: be!

da-: sayıların önüne gelerek "yaklaşık" anlamını verir (**davist:** yirmi civarında)

daax kerdene: b. deyax kerdış

da'ba/d: b. da'wa

da'ba bestış: anlaşma sağlamak, barıştırmak

da'ba çi ya: "nedenmiş o", "neden öyle olsun" veya "mesele neymiş?" anlamlarında kullanılan bir söz

da'ba kerdış: b. da'wa kerdış

da'ba...kerdış: bir şeyin davasını gütmek, iddiasında bulunmak

daban/e: dayanma gücü

dabançe/e: tabanca

dabonçe: b. dabançe

da'ba têra kerdış: olay yaratmak, kavga çıkarmak

da'ba vetış: b. da'wa vetış

daçewres: kırk civarında

dad: lezzet, tat

dadceni/d: amca karısı

dades: on civarında

dadi/d: anne

dad nêmendış: tadı kalmamak, tat kalmamak

dadza/e: amca oğlu

dahires: otuz civarında

dahiris: b. dahires

daima: daima

dake/d: b. dayke

dakerdış: doldurmak (b. dekerdış)

dakile/d: anne, annecik

Dakon: Govdere ile Bingol arasındaki bölge

dalde/e: dulda, تنها ve sakin olan gözden ırak yer, gizlenme yeri

daldedê xwî nayış: arkasına gizlemek, koruyup saklamak

dala: haydi ordan!, be!

dale da!: haydi bel, canım!

dalıke/d: meşelik, fundalık

dalpa/d: damla

dalpey kerdış: damlamak

dalux: b. darlox

dama: sonra, peşinden, ardından (b. dıma)

damarı/d: damar

damari/d: üvey anne

dame/e: dama

damêrri/d: üvey anne

damı/d: tuzak

damı kewtış: tuzağa düşmek

damı ronayış: tuzak kurmak

damıs biyayene: dayanmak

damış biyayış: dayanmak

damxa/d: damga

-dan: bir şeyin bulunduğu yer veya aracı ifade eden sonek (**çaydan:** demlik)

danequr/e: ağaçkakan

dapancas: elli civarında

dapirekî/d: nine, yaşlı kadın

dapirekî/d: uğur böceği

dapır-ı/d: büyük anne, nine

daponcas: b. dapanças

daçoq kerdış: buğday vb. tahıl ürünlerini tokaçla döverek sapından ayırmak

daqueç: beş taş

dar: 1)ağaç 2)tahta

-dar: sahip, -lı anlamını veren bir sonek

Darahêni: Bingöl'e bağlı bulunan Genç ilçe merkezi

dara tuyeri/d: dut ağacı (b. tuyeri)

daraxazi/d: darağacı

darb/e: 1)dövme, dayak 2)vuruş, darbe

darba guri: işin tam sırası

darba guri beyiș: işin tam sırası olmak

darba mergi: öldürücü darbe

darbı/d: 1)darbe 2)yara 3)uygun an

darbı dayiș pıro: darbe vurmak, birisine kötü bir şey yapmak

darbı pıro gunayiș: darbe yemek, kendisine kötü bir şey yapılmak, başına kötü bir şey gelmek

darb wardiș: dayak yemek

darb werdiș: b. darb wardiș

darçe/e: tokmak, tokaç

darçı/e: tokaç, çamaşır tokmağı (b. darçe)

darçin/e: tarçın

dard/e: b. derd

dar da kerdış: asmak, idam etmek

dardayine we: kaldırmak (b. we-dardayış)

dar de kerdene: idam etmek, asmak

dar dı bıyayiș: asılmak

dar dı kerdış: asmak, idam etmek

dare/d(I): ağaç

dare/e(II): Çıwa-regekı adlı çocuk oyununda çocukların yenilen ve oyunbozanlık edenin aleyhinde söyledikleri tekerleme. Bu tekerleme: "dare dare, pipik mare" şeklindedir

dare kerdış: b. dare(II)

darey/d: tahra, odun kesmeye yarayan demir araç

darên/e: ağaçlı, ağaçtan yapılan nesne

darênı/d: b. darên

darê tuyere: dut ağacı (b. dara tuyeri)

dar-ı/d: 1)ağaç 2)tahta, ağaç parçası vb.

darı: b. darı kerdış

darı darı: tay tay (küçük çocukları ayakta durmaya özendirmek için söylenir)

darık/e: ağaç parçası, tahta parçası

darı kerdış: tay durmak, küçük çocuğun ayakta tek başına durabilme durumu

darın: ağaçlık, ağaçlı

darıtış: dayamak, üzerine yıkmak

darloq/e: b. darlox

darlox/e: dam loğunun çekilmesi için kullanılan çatallı araç

darg/e: uzun

darneqo/e: ağaçkakan

darober: b. dar û ber

darsıpe: kavak ağacı, ak kavak (b. sıpêdar)

darsoq/e: tokaç, çamaşır tokmağı

darû/e: ilaç

dar û ber: 1)ağaçlı yer 2)orman

3)dağ taş

darû bıyayış: ilaçlanmak, derman olmak, ilaç olmak

dar û camêrd/e: yetişkin, koskoca erkek

dar û ceni/d: yetişkin kız, koskoca kız

darû kerdış: ilaçlamak, tedavi etmek

darze/e: b. derze

darzını/d: b. derzını

das/e: ince bitki sapı, çöp

dase: b. dasey

dasey: yüze yakın, yüz civarında

dasık/e: bitki sapının kırıntısı, çöp

daş/e: tuvalet, ayakyolu

daşesti: altmış civarında

daşt: 1)öte, karşı 2)beter

daşta: öteden, karşıda, karşıdan

daşta-naşta: ötede beride

dat/e: amca (b. ded)

datan: amcagil, amca tarafı

datiza/e: amacaoğlu

datkeyna/d: amca kızı (b. dedkeyna)

dato: amca

davist: yirmi civarında

da'wa/d: 1)kavga 2)olay 3)hukuk davası

da'wa kerdış: kavga etmek

da'wa piro nayış: kavga çıkarmak, olay yaratmak

dawar/e: davar

da'wa vetış: 1)olay çıkarmak 2)kavga etmek, kargaşa çıkarmak

da'weçi/e: davacı

da'wet/e: davet, ziyafet

da'wetkerda/d: davetli (kız veya kadın)

da'wetkerde/e: davetli

da'wet kerdış: davet etmek, ziya-fete çağırarak

da'wetli: davetli

dawılı/d: b. dawulı

dawulı/d: davul

dawulı cenayış: davul çalmak

dawulı kutış: davul çalmak

dax: dağlama, dağlama aracı

daxıl: dahil

daxılıye: dahiliye, içeri ile ilgili

Daxıstan/e: Dağıstan

dax kerdış: dağlamak

daxme: dağlama, damga

daxme kerdış: dağlamak, damgalamak

daxnaya/d: dağlanmış olan

daxnaye/e: dağlanmış olan

daxnayış: dağlamak

day/d: o, onun (b. daye-II)

day: anne (anneye seslenirken kullanılır)

daya/d: o

daya/d: 1)verilmiş olan 2)evlendirilen veya sözlü olan kız

dayçı/d: b. dayk-ı

daye/e(I): verilmiş olan şey

daye/d(II): o, onun

daye de: o anda; onda

dayene: vermek

dayene kıstene: öldürtmek

dayene pêro: dövüşmek, vurmak

dayene piro: vurmak

dayene waro: (yere) düşürmek, yere indirmek

daye ra: o nedenle, ondan

dayêl: anne (hitap ederken kullanılır)

dayi/d: anne
dayim: daima
dayima: daima, devamlı
dayimi: devamlı, devam eden, sürekli, daimi
dayimiş bıyayış: dayanmak
dayine ardene: getirtmek
dayine arê: toplamak
dayine to: daldırmak, içine saplamak (b. to dayiş)
dayira/d: daire, çember
dayire/e: daire, resmi iş yeri
dayiş: 1)vermek 2)(kızı) evlendirmek
dayiş burro: yere atmak, düşürmek
dayiş ceyran ro: cereyana vermek, elektrik şoku vermek (işkence yapmak)
dayiş dest: yakalatmak, ele vermek, teslim etmek
dayiş ditiş: göstermek, görünmesini sağlamak
dayiş 'erro: 1)yere atmak, yere çalmak, düşürmek 2)(güreşte) yenmek
dayiş-girewtiş: 1)alış veriş yapmak, alıp satmak 2)denemek, ölçüp biçmek, düşünüp taşınmak
dayiş-gırotiş: b. dayiş-girewtiş
dayiş hesab ro: hesaplamak, hesaba vurmak
dayiş icra: icraya vermek, icra yoluyla ödetmek
dayiş kerdış: yaptırmak
dayiş kınar: 1)bir kenara koymak 2)kenara çekmek, gizlemek
dayiş mıyano: 1)içine vermek 2)ortasına dalmak

dayiş nuştış: yazdırmak
dayiş pêro: kavga etmek, dövüşmek, vuruşmak
dayiş pêrû: b. dayiş pêro
dayiş pıra: giydirmek
dayiş pıro: 1)vurmak 2)(davul vb) çalmak
dayiş pıro şeyiş: çekip gitmek
dayiş pırue: b. dayiş pıro
dayiş pure: b. dayiş pıro
dayiş purı: (yılan, arı vb) sokmak
dayiş puroe: b. dayiş pıro
dayiş pyêr: b. pêro dayiş
dayiş qazix ro: kazığa vurmak
dayiş qırkerdış: kırdırmak, topluca öldürtmek
dayiş rı ro: yüzüne vurmak, yüze vurmak
dayiş serro: 1)kafasına vurmak 2)üzerine atmak 3)başına kakmak
dayiş şınasnayış: tanıtmak
dayiş şutış: yıkatmak
dayiş teber: 1)açığa vurmak, açığa çıkarmak 2)dışa vurmak, dışarıya yansıtmak
dayiş tebiştış: yakalatmak
dayiş vatiş: söyletmek
dayiş vetiş: çıkarttırmak
dayiş waştış: istetmek
dayiş wendiş: okutmak
dayiş xatirê...: ...hatırı için bağışlamak
dayiş xwı ra: giymek
dayiş xwı çokan ro: dövünmek, dizlerini dövme
dayiş xwı mıl ro: iftira etmek
dayiş zanayış: bildirmek, öğretmek
dayk-e/d: anne

daykê: “vay anam”, “vay be” anlamında hayret, yakınma ve acınma ifadesi olarak kullanılan bir sözcük

daykê dayanê: hayret ve yakınma ifadesi olarak “vay anasını”, “vay be!” anlamında kullanılan bir söz

dayk-ı/d: anne (dayk-e)

dayox/e: veren, verici

dayoxı/d: veren, verici

dayra/d: 1)daire, çember 2)resmi

çalışma yeri, daire

dayre: 1)resmi çalışma yeri 2)çember, daire 3)apartman katı, ev

dayza/e: b. datiza, deza

-de: ismin “de” hali (içinde anlamında)

-de: ile

de: “be!”, “haydi be!” anlamında kullanılan bir sözcük

de: artık, eğer, bir de, ama

de'a/d: dua

de'a kerdış: dua etmek, duacı olmak

de'a qebl bıyayış: duası kabul olunmak

debare/d: geçim

debarı/d: geçim

debestış: 1)bir şeye bağlamak 2)(öküzü) çifte koşmak

debeya/d: b. debıyaya

debeye/e: b. debıyaye

debeyış: b. debıyayış

debırıyayış: barınmak, geçinmek

debırnayış: geçinmek, idare etmek, katlanmak, barındırmak

debırnayış: başkasından esirgemek (yapılması gerekeni

yapmamak)

debıyaya/d: 1)dolu, dolgun

2)kızgın, öfkeli

debıyaye/e: b. debıyaya

debıyayış: 1)içine girmek, dolmak

2)öfkeli olmak, kızgın olmak

debo/e: depo

debra xwî tê kerdış: 1)nafakasını

sağlamak 2)hasadını yapıp ürün

kaldırmak

debrı/d: 1)geçim 2)geçimi sağlı-

yan ürün

dec: acı, ağrı

decayış: b. dejayış

decenayış: daldırmak, içine

sokmak

dad/e: amca

de...de: -de, içinde

dedkêna/d: amca kızı

dedo/e: amca

de 'ebênayış: sokuşturmak

deey: ta (ilerde)

de'ey/d: dua

de'ey kerdış: 1)dua etmek

2)dilemek

de'ey wendış: dua okumak, dua

etmek

def/d: tef

defina/d: define

defena: yine, tekrar

defereknaye/e: içine doğranmış

olan

defereknayış: içine doğramak

definaya/d: içine atılmış olan

definaye/e: içine atılmış olan

definayış: içine atmak

def kerdış: defetmek

defn kerdış: ölüyü gömmek

defter/e: defter

degeyrayış: aşağı inmek

de gıdı: "haydi, gözünü seveyim, yapmaya çalış" anlamında kullanılan bir teşvik sözü

de gıdı de: b. de gıdı

degınayış: b. degunayış

degırewte/e: 1)üzerine sarılan
2)üstü örtülen

degırewtış: üzerini örtmek

degırotış: b. degırewtış

degunayış: 1)takılmak 2)(yara) ağrımak 3)dokunmak

degurote/e: b. degırewte

degurotış: b. degırewtış

deh: (at için kullanılırken) dehleme sözcüğü

deh: atlatma

deh: 1)yok canım, hadi canım!
2)bak işte 3)hani, nerede?

deha: 1)al sana, al işte 2)yok canım, hadi ordan!

deha: daha, henüz

deh bıyayış: atlatılmak, baştan savulmak

de hesıyayış: farkına varmak

de hıma: artık, haydi

dehire/d: öğle zamanı

deh kerdış: 1)(at) dehlemek
2)atlatmak, savmak

dehl: b. dehl-ı

dehlêrı/d: kavak ağacı

dehl-ı/d: ağaçlık, söğütlük veya kavak ağaçlarının bulunduğu yer

dehlir/d: kavak ağacı (b. dehlêrı)

dej/e: ağrı, acı, üzüntü

dejaya/d: 1)ağrıyan, acıyan
2)kızıp alınan

dejaye/e: b. dejaya

dejayış: 1)ağrımak, acımak

2)kızıp alınmak

dejayox/e: 1)acıyan 2)ağrıyan
3)üzülen, alınmış olan kişi

dejayoxı/d: b. dejayox

dej dayış: acı vermek, acıtmak

dejnaya/d: 1)acıtılan 2)üzülen, alınmış olan kişi

dejnaye/e: b. dejnaya

dejnayış: 1)ağrıtmak, acıtmak, incitmek 2)üzmek

dejnayox/e: 1)acıtan, ağrıtan
2)üzzen

dekarda/d: b. dekerda

dekarde/e: b. dekerda

dekardış: dekerdış

dekerda/d: 1)doldurulmuş olan, dolu 2)dolgun, şişman 3)kızgın

dekerde/e: b. dekerda

dekerdış: içine koymak, doldurmak

dekewtış: 1)içine düşmek, içeri düşmek, içeri girmek 2)faka basmak

dekewtış binê payan: ayaklar altına düşmek, ezilmek

dekewtış cay camêrdan: bülüğarmek (erkek için kullanılır)

dekewtış cılı: 1)yatağa düşmek, yatağa girmek 2)hasta olmak

dekewtış damı: tuzağa düşmek

dekewtış dest: 1)yakalanmak, ele geçmek 2)eline geçmek

dekewtış mıyan: 1)içine dalmak, içine girmek, katılmak 2)içine düşmek

dekewtış zerre: içeri düşmek, içine düşmek

dekı/d: hile, kalleslik

dekı bedê kerdış: b. dekı beder

kerdış

dekı beder kerdış: 1) birisine kal-
leşlik etmek 2) birisine hile yapmak

dekı bere kerdış: b. dekı beder
kerdış

dekı bıder kerdış: b. dekı beder
kerdış

dekupeya/d: b. dekuپیaya

dekupeye/e: b. dekuپیaye

dekupeyiş: b. dekuپیayış

dekuپیaya/d: (demir vb. sert ci-
simlerde) içe doğru çöküntülü
olan

dekuپیaye/e: b. dekuپیaya

dekuپیayış: içe doğru çöküntü
olması (demir vb. sert cisimler için
kullanılır)

dekupnaya/d: içe doğru çökertil-
miş olan

dekupnaye/e: b. dekupnaya

dekupnayış: içe doğru çökertmek

dekupnayox/e: içe doğru çökerten

dekupnayoxı/d: b. dekupnayox

dekutış: dürtmek, dürtüklemek

dek û dılav: b. dek û dölav

dek û dölav: hile, sahtekarca iş

dela: be!, behey!

delal/e: iyi, güzel, değerli

delal/e: tellal

delal dayış: tellal çağdırtmak, tella-
lin çağırması

delaley: değerlilik, beğenilir olma,
sevimsilik

delaley: tellallık

delalı/d: güzel, dilber, iyi, değerli

delali: çok sevilen, değerli, iyi

delal veyndayış: tellal çağdırtmak,
tellalin çağırması

delane: delilik (b. deluane)

delane dı xwu nayış: 1) kendisini
deli gibi göstermek 2) çılgınca dav-
ranmak (b. deluane xwu nayış)

delavêre/e: dalavere, hile

delavêre kerdış: dalavere yapmak

dele/d: b. delı

deley/d: süt gibi bir salgısı olan ve
salgısı müşhil olarak kullanılan ze-
hirli bir bitki

delêlı/d: dalgınca oturup durma

delêlı kerdış: dalgınca ve işsiz
gücsüz oturup pinekleme

delı/d: 1) dişi köpek 2) kadın ve kız
için hakaret ve sövgü olarak kul-
lanılır

delil/e: 1) delil, belge 2) kılavuz

dellı: deli

dello/e: yahu, behey!

delo: b. dello

deloy lo: 1) türkülerde giriş ve na-
karat yahut bağlantılarda kullanı-
lan eril hitap sözü 2) bir şeye inanıl-
madığını, karşıdakinin yalan söy-
lediğini ifade etmek için kullanılır

dellu/e: deli

delluy/d: deli kız veya kadın

delu/e: deli

deluane: delilik

deluane xwu nayış: 1) kendisini
deli gibi göstermek 2) çılgınca dav-
ranmak

delu bıyayış: delirmek, deli olmak

Delu Fıkri: Deli Fikri adında bir
Türk yönetici olup adı halk arasın-
da acımasızlık ve gaddarlığı ifade
eder ve çocuklar bu adla kor-
kutulur

delu kerdış: delirtmek, delirmesi-
ne neden olmak

deluyey: delilik

delvargı/d: dişi kurt

delvergi/d: dişi kurt

delxa ameyiş bere: kafasına esmek

delxe: 1)dalga (dalga geçme) 2) dalgınca düşünce

delxe kerdış: dalga geçmek (boşa vakit geçirmek)

delxer/e: alacalı, hareli, dalgalı

dalxerek/e: alacalı, hareli, dalgalı

delxerı/d: alacalı, hareli, dalgalı

dem/e: zaman

dem/e: dem (çay demi vb)

demankerde/e: kiralanıp işletilen yer

deman kerdış: bir yeri kirayla alıp işletmek

demaskul/e: b. demaşkul

demaşkul/e: akrep

deme/e: süre, zaman

demekeyaya/d: 1)lekeli, benekli 2)yıkandığı halde lekeli belli olan

demekeyaye/e: b. demekeyaya

demekeyayış: lekelenmek, kirlenmek, yıkandığı halde lekeli kalmak

demeknaya/dyıkamakla gitmeyecek türden lekelenmiş olan, kirlenilen

demeknaye/e: b. demeknaya

demeknayış: lekelemek, kirlletmek

de me vajı kı: meğer ki, meğerse

demey: bir süre, bir zamanlar

demeykı: bir süre, bir ara

demeyna: bir süre daha

demey veri: geçenlerde, geçmişte

dem gırewtış: demlenmek, dem

tutmak

demikeyış: b. demekeyayış

demikıyaya/d: b. demekeyaya

demikıyaye/e: b. demekeyaye

demikıyayış: b. demekeyayış

demiknaya/d: b. demeknaya

demiknaye/e: b. demeknaye

demiknayış: b. demeknayış

demûnçe/e: tabanca

de naray: bu kez, ama bu defa

denayine: doldurmak

denayış: içine koymak

dendan/e: diş

dendık-ı/d: çekirdek, çekirdeğin yenen kısmı

dene: 1)tane 2)tahıl 3)ekin

deng/e: 1)sersem 2)az duyan, az işiten

dengbêj/e: ses sanatçısı

dengeser/e: inatçı, söz dinlemeyen, sersem

dengeserey: inatçılık, söz dinlemezlik

dergeserı/d: b. dengeser

dengi/d: ding, pirinç veya bulgur dövmekte kullanılan dibek

dengi/d: bağlı yük eşyası, denk

dengi bestış: denklere hazırlayıp bağlamak

dengiser/e: b. dengeser

dengisererey: b. dengeserey

dengiserı: b. dengeseri

dengiz/e: deniz

denıştış: -e dokunmak

denişkar/e: nişan töreni

denne/e: büyük kazan

depernayış: sokuşturmak

depiştış: 1)tutmak 2)yakalamak

deprem/e: deprem

deq: b. deqı

deqa/d: dakika

deq bı deqı: benek benek, nokta nokta

deqdeqên/e: noktalı, benekli, çilli

deqdeqênı/d: b. deqdeqên

deqdeqo/e: benekli, noktalı

deqeresıyayış: dürtüklenip sıkıştırılmak, bir tarafı incitilmek

deqeresnayış: dürtüklemek, sıkıştırmak, bir tarafını incitmek

deqesıyayış: 1) ayak vb. organların sert bir yerle şiddetli teması sonucu kan veya irin toplaması

2) ihtiyacını gidermesi için birisine başvurmak, birisine işi düşmek

deqı/d: nokta, benek

deqiqa: dakika

deqo/e: 1) noktalı, benekli 2) (aşık oyununda) işaretli aşık kemîği 3) köpek adı olarak kullanılan bir sözcük

deqqa/d: dakika

deqtilo/e: daktilo

der: -de (ismin “-de” hali), içinde

deraq: hakkında

deraqê: hakkında

derb: b. darb

derbetın/e: yaralı

derbetını/d: yaralı

derbı/d: darbı

derb wardış: b. darb wardış

derd/e: 1) dert 2) önemli olan

3) maksat 4) hastalık

der darıtış: üzerine bindirmek, üzerine dökmek, üzerine yığmak, üstüne yıkmak

derd erınayış: dert bulmak, kendi başına dert açmak, derde veya be-

laya bulaşmak

derdê...antış: derdine katlanmak, derdini çekmek

derdê ewladi/e: evlat acısı

derdê mı ay derd nıyo: “üstelik”, “ona yanmıyorum da”, “bu derdim yetmezmiş gibi...” anlamlarında kullanılan bir deyiş

derdên/e: 1) yanık, tutkun, istekli, hevesli 2) dertli

derdên bıyayış: istekli olmak, tutkunluk durumu

derdê...nêancıyayış: sıkıntısına katlanılmaz olmak, çekilecek cinsten olmamak

derdênı/d: b. derdên

derdê zerrı/e: 1) gönül tasası, gönül acısı 2) evlat acısı

derdi beder kerdış: birini kızdırmak, birinin başına dertler açmak

derdi bere kerdış: b. derdi beder kerdış

derdi bıde kerdış: b. derdi beder kerdış

derd kı: önemli olan, iş ki

derdo: 1) ağıt, ezgi, dertleri dile getiren uzun hava 2) “ey dert!” anlamında hitap olarak kullanılır

derd û bela: 1) dert ve bela 2) vergi

derd û kul: dert ve acı, dert ve yara

dere/e: dere

derebe/e: daraba

dereca/d: derece

dereq: için, hakkında

deresaya/d: olgunlaşmış olan (meyve vb)

deresaye/e: b. deresaya

deresayış: olgunlaşmak (meyve vb. için kullanılır)

deresnayış: olgunlaşmasını
 sağlamak
dereyiş: eğilmek, bükülmek
dereyiş-wereyiş: eğilip doğrul-
 mak, oturup kalkmak
dereynayış: eğmek, eğdirmek
derênayış: eğmek, bükmek
derg/e: uzun
dergaderg: uzunlamasına, uzunca
derganek: uzun boylu, uzunca,
 uzunlamasına
derganekey: uzunluk, uzuncasına
derganekey sero: uzunlamasına
derganekı/d: uzunca, uzun boylu
derg beyiș: b. derg bıyayış
derg bıyayış: 1)uzamak 2)uzun ol-
 mak 3)yatmak, uzanmak
dergek/e: uzunca, uzunluğu pek
 fazla olmayan
dergey sero: uzunlamasına, uzun-
 luğuna
der geyrayiș: 1)karışmamak, do-
 kunmamak 2)vazgeçmek, uğ-
 raşmamak
dergi/d: b. derg
dergi kerdış: uzatmak
derg kerdene: uzatmak
derg kerdış: uzatmak, yere
 uzatmak
dergo/e: uzun, uzun boylu
derg û dıla/e: upuzun
derg û dılay/d: upuzun
dergûşa/d: beşik
dergûşek: beşik (b. dergûşa)
dergûş-ı/d: beşik (b. dergûşa)
derhal: derhal, anında
derheq: hakkında
derica/d: derece (b. dereca)
derıyayış: eğilmek

derman/e: ilaç, derman
dermat: b. tari û dermat
der mendış: ziyaret etmek,
 uğramak
der qelebnayış: 1)bir şeyin üzeri-
 ne başka bir şeyi atmak 2)çevirip
 katlamak
ders/e: ders
ders bıyayış: -e ders olmak
ders dayiș: ders vermek, ders
 okutmak
derse/d: ders
ders gırewtıș: 1)ders almak
 2)öğrenmek
Dersim: Tunceli yöresinin eski adı
dersxane/e: derslik, derslane
der û cıran: konu komşu
Derwişcemalan: Dersim'de yaşı-
 yan bir aşiret (b. Dewrişcemalan)
derze/e: insanın sırtlayarak taşıdı-
 ğı ekin veya çalı yükü
derze pıro nayıș: 1)insanın sırtla-
 yacağı ekin veya çalı gibi yükü ha-
 zırlaması 2)yük yüklemek
derzeyiș: b. derziyayış
derziyayış: (dikiş) dikilmek
derzini/d: 1)dikiş iğnesi 2)iğne, aşı
derzini dayiș pıro: iğne veya aşı
 yapmak
derzini dayiș xwu ro: aşılınmak,
 kendisine iğne yaptırmak
des: on
desaweyiș: b. desawıyayış
desawıtış: üstüne sürmek, bulaş-
 tırmak
desawıttox/e: süren
desawıttoxı/d: b. desawıttox
desawıyayış: -e sürülmek, sıvaş-
 mak, bulaşmak

des bı des: onar onar

des des: onar onar

-de seri şıyayış: başa çıkmak, baş etmek

desın/e: onuncu

desını/d: 1)onuncu 2)onluk, on liralık

desla: on kat

deslet: onlu, onlu doğum

desmac/e: b. desmaj

desmaj/e: aptes

desmal-ı/d: mendil

desqat: on katı, on misli

dest/e: 1)el 2)oyunda sıra, el

dest: b. deştı

desta/d: 1)deste, demet 2)çalıdan yapılıp ahır vb. yerleri süpürmede kullanılan kaba süpürge

desta ameyış: 1)elinden gelmek, yapabilmek 2)(ot vb) tutulup çekilen şeyin sökülüp veya kopup elde kalması

desta beyış: b. dest a bıyayış

desta bıyayış: elinde olmak, insiyatifinde olmak

desta...bıyayış: (birisine veya bir şeye) taraftar olmak

desta dayış: çalıştırmak, ayak işlerini yaptırmak

desta geyrayış: hizmetinde çalışmak, işlerini yapmak

desta girotıış: b. dest ra gırewtıış

desta...gırewtıış: desteklemek, tarafını tutmak

desta herrikıyayış: b. dest dı herrikıyayış

destakerda/d: b. destakerde

destakerde/e: 1)eli açık (cömert) 2)dilenci, el açan 3)elleri açık du-

rumda olan

dest akerdıış: el açmak, dilenmek

desta kerdış: ele almak, eline almak

desta nayış: eline vermek, eline tutuşturmak

desta...nêkerdıış: bırakmamak, terkedememek

destarı/d: el değirmeni

destawı/d: def'i hacet, tuvalet ihtiyacı

destawı kerdış: def'i hacette bulunmak, tuvalet ihtiyacını gidermek, işemek

dest beder kerdış: girişmek, başlamak

dest beder resayış: eli yetişmek, gücü yetmek

dest berdıış xwu: 1)kavgada korkmayıp dövüşmek 2)(silah vb şeye) davranıp elini ona doğru götürmek

dest bere kerdış: girişmek, başlamak

dest bere resayış: eli yetişmek, gücü yetmek

destbesta/d: b. destbeste

destbeste/e: 1)eli (kolu) bağlı 2)başkasının egemenliğini kabul etmiş olan

destbê xwı : bizzat, kendi eliyle

dest bıde kerdış: girişmek, başlamak

dest bıde resayış: eli yetişmek, gücü yetmek

dest bı dest: el ele

dest dayış: elvermek, uygun olmak, sakıncası olmamak, hesabına gelmek

dest de bıyayine: elinde olmak

dest dı: satışta peşin, elde

dest dı bıyayış: 1) elinde (gücü dahilinde, yetkisinde) olmak 2) elinde bulunmak

dest dı herrikiyayış: 1) elde silahın istemeyerek patlaması 2) elinden kaymak

dest dı mendış: 1) elinde kalmak 2) maiyetinde kalmak 3) satılmayıp elde kalmak

dest dı tebişiyayış: elinde yakalanmak

dest dı tebiştış: elinde yakalamak

dest dı verdayış: elinde bırakmak (maiyetine terketmek)

dest dı wendış: (birisinin) yanında okumak, (birisinden) ders almak

deste/d: b. deştı

deste/e: 1) tutak, tutacak, sap 2) demet, deste

destek/e: destek

destek bıyayış: destek olmak, desteklemek

dest eştış: el atmak

destey: b. desta

destê Heqi: Tanrının izniyle

destê...nêgırewtış: eli varmamak, yapmaya kıymamak

destê nımaji/e: sabahleyin, şafak vakti

destê şefaqi/e: şafak vakti, sabah erkenden

destê xwı berdış xwı: elini koynuna götürecek biçimde davranmak

destê xwı dayış: tarikatte bir şeyhin bir müride kendi manevi yetki-

sini vermesi

destê xwı henne nayış: 1) eline kına yakmak 2) bir şeye çok sevinmek

destê xwı pa nayış: 1) elini dokundurmak 2) vurmak 3) beğenmek, beğendiği şeyi göstermek

destê xwı pa nênayış: karışmak, dokunmamak

destê xwı têpıstan kerdış: 1) ellerini koynuna sokmak 2) eli kolu bağlı olmak, bir şey yapamayacak durumda olmak

destê xwı tiro kerdış: 1) okşamak 2) elini sokmak, elini daldırmak

destê yewbinan gırewtış: 1) el ele tutuşmak 2) tokalaşmak

destê yewbinan tebiştış: 1) el ele tutuşmak 2) tokalaşmak

dest gırane dı bıyayış: eli (başkasının) yakasında olmak, hesap sormak

dest gıneyış: eline ulaşmak, (ele) değmek

destgrêdaye/e: eli bağlı kişi, tutsak

destık-i: 1) tutaç, tutacak 2) kolluk, iş yaparken kola takılan kolluk

desti: evcil

desti bestış: 1) el bağlamak 2) elpençe durmak

desti çıwa gırewtış: eli değnek tutmak

desti-nuşte: b. destnıwışte

dest kerdış: 1) mastrübasyon yapmak 2) elle işarette bulunmak

dest kewtış: 1) ele geçmek, eline geçmek 2) bulunmak 3) yakalanmak

destki/e: mayasız yapılan ekmek
destmal-ı/d: mendil

dest nayış ser: 1)el koymak 2)elini üzerine koymak (b. dest ser nayış)

dest nêronayış: kavga veya çalışmada durmaksızın çabalamak, boyun eğmemek

destnıwışte/e: el yazması, elle yazılan

desto çep/e: 1)sol el 2)sol taraf

desto rast/e: 1)sağ el 2)sağ taraf

desto rast: b. desto rast

dest pa kerdış: başlamak (b. dest pey kerdış)

dest pey kerdene: başlamak, girmişmek

dest pey kerdış başlamak, girmişmek

dest pê krdış: başlamak

destqol/e: kesik kollu, kolu kesik olan

destqolı/d: b. destqol

dest ra amayene: eline gelmek, eliyle beraber bir şeyin gelmesi

dest ra ameyiş: elinden gelmek

dest ra dayenı: el uzatmak, yardımcı olmak

dest ra gırewtış: 1)elden almak, elinden almak 2)elden düşme eşyayı satın almak

dest ra herrikıyayış: b. dest dı herrikıyayış

dest ra nezih vejıyayış: elinden kaza çıkmak

dest ra şıyayış: 1)eline batmak 2)elinden çıkmak, gitmek 3)iş işten geçmek

dest ra vecıyayış: b. dest ra vecıyayış

dest ra vecıyayış: 1)elinden çık-

mak 2)iş işten geçmek, fırsat kaçırmak

dest ra vejıyayış: b. dest ra vecıyayış

dest ser kewtış: eli yatkınlaşmak, eli yatmak

dest ser nayış: 1)el koymak 2)elini üzerine koymak

destsıvık/e: el işlerini seri yapabilen

destsıvıkey: el çabukluğu

destsıvıkı/d: b. destsıvık

destteng/e: eli dar, maddi sıkıntı içinde olan

desttengey: el darlığı, eli darda olma

desttengı/d: b. destteng

destur dayış: terketmek

dest û lngi ra bırıyayış: eli ayağı tutmaz olmak, eli ayağı tutmamak

dest û pay ra kewtış: eli ayağı tutmamak

destveng: 1)eli boş 2)silahsız, araçsız

destvengey: 1)eli boş olma 2)silahsız olma

dest xwı kerdış: kavgada boyun eğmemek, korkmadan gücünce vuruşmak, eli kalkmak

dest xwı ra verra dayış: 1)direnmemek, mücadeleyi bırakmak, karşı koymamak 2)kendisini boşlamak

des û çehar: on dört

des û dı: on iki

des û dıdı: on iki

des û heşt: on sekiz

des û hewt: on yedi

des û hire: on üç

des û hiyrê: on üç
des û jew: on bir (b. des û yew)
des û jû: on bir (b. des û yew)
des û new: on dokuz
des û panc: on beş
des û şeş: on altı
des û yew: on bir
des û zû: b. des û yew
deşanayiş: 1)(ağaç ile ilgili kullanıldığında) silkmek 2)bir şeyin ucuyla dokunmak, dürtmek
deşeyiş: b. deşiyayiş
deşiyayiş: içine girmek, sıgmak
deşmaj/e: b. desmaj
deşmaj herremiyayiş: 1)aptesi bozulmak 2)def'i hacette bulunmak
deşmaj ra: aptesli
deşta/d: dikilmiş olan
deşte/e: dikilmiş olan, dikili
deştenı: dikiş, dikmek
deştey: ovalık kesim
deş-ı/d: ova, düzlük alan
deşij/e: ovalı
deşiji/d: ovalı kız veya kadın
deş û beri: çöl, sahra
deva/d: dişi deve
deve/e: deve
deverdayiş: sarkıtmak, yere doğru sarkıtmak
deverdiyaye/e: sarkık
deverdiyayiş: sarkıtılmak, sarkıtmak, devrilmek
devistış: içine atmak
dew: dev
de'wa/d: 1)dava 2)kavga
devam: devam
dewam kerdış: devam etmek
dewar: sığır

dewar û bızı: sığır ve keçi sürüsü
dewe/d: köy
dewekı/d: 1)küçük köy 2)aşiret köyleri dışındaki köycük
dewesıyaya/d: tıkız, basılıp sıkıştırılmış olan
dewesıyaye/e: b. dewesıyaya
dewesıyayış: basılıp sıkıştırılmak, tıka basa dolmak
dewesnaya/d: basılıp sıkıştırılmış olan
dewesnaye/e: b. dewesnaya
dewesnayış: bastırıp sıkıştırmak, tıka basa doldurmak
dew-ı/d: köy
dewij/e: köylü
dewijey: 1)köylülük 2)aynı köyden olma durumu, hemşehrilik
dewiji/d: köylü (kız veya kadın)
dewısnayış: b. dewesnayış
dewız/e: b. dewij
dewl/e: deriden yapılmış kova (b. dowl)
dewlçe/e: küçük deri kova
dewletı/d: 1)devlet 2)maddi olanak, maddi varlık
dewletı gurıyayış: şans işlemek
dewm/e: devamlılık durumu, tahammül
dewqa bacı: etrafında dönüp durma, baş dönmesi
dewqa baci kerdış: 1)etrafında dönüp durmak 2)mecaz olarak: çok dolaşmak
dewqa...şıyayış: başı dönmek, baş dönmesi
dewqı/d: ekmek sacı
dewqı/d: baş dönmesi
dewr/e: 1)zaman, devir 2)dönme

3)aktarma, devir

dewran/e: devran

Dewrişcemalan: Dersim'de yaşıyan bir aşiret

dewr kerdış: 1)devir yapmak, tam dönmek 2)hatmetmek, okuyup bitirmek 3)(başkasına) devretmek

dewrêş/e: derviş

dewrêşek/e: gezginci derviş

dewrna: 1)bir kere daha 2)başka bir devir

dews: basma, sıkıştırma, basınç

dewseyiş: b. dewesiyayış

dewsnayış: b. dewesnayış

dewuj/e: köylü (b. dewij)

dewûz/e: köylü (b. dewij)

dexeriyayış: üzgünce düşünmek, üzüntülü olarak dalmak

dexireyış: b. dexeriyayış

dexl: buğday-arpa veya buğdaydarı gibi tahıl karışımı

dey/e: o, onun

dey: ta (uzakta)

deyamiş bıyayış: dayanmak

deyax kerdış: dayanmak

deyax wardış: dayak yemek

deye/e: çıkıntı, çentik, kерт, yiv

deyeyin/e: yivli

deyira kay/d: oyun havası

deyira yê beyiş: türküsü olmak, dillere destan olmak

deyira zerrı/d: aşk türküsü, sevda türküsü

deyirı/d: türkü, ağıt, ezgi

deyirı eştış ser: (üzerine) türkü yakmak

deyirı vetiş: türkü yakmak, türkü uydurmak

deyirı vıstış ser: (üzerine) türkü

yakmak

deyış: 1)görmek 2)bulmak

deykı/d: anne (b. dayke)

deylı/d: tülbent

deyn/e: borç

deyndar/e: borçlu

deyndarey: borçluluk

deyn kerdış: borç etmek, borçlanmak

deyra: bol, derya gibi

deyrbaz/e: türkücü, ses sanatçısı, türkü söyleyen

deyrbazey: türkücülük, ses sanatçılığı

deyr-ı/d: türkü (b. deyirı)

dey ri: ona (eril için kullanılır), bazı yörelerde "cı ri", "yê ri", "jey ri", "ey ri" biçiminde kullanılır

dey ri apey dayış: verilmesi gereken şeyi vermemek, esirgemek

dey ri bar beyiş: 1)önemsemek 2)yük olmak

dey ri bede geyrayış: -e bahane aramak

dey ri beder ameyiş: fırsat çıkmak, rastgelmek

dey ri bere ameyiş: fırsat çıkmak, rastgelmek

deyri bere geyrayış: -e bahane aramak

dey ri beyiş: b. dey ri bıyayış

dey ri bıyayış: 1) -e yaramak 2)çocuğu olmak 3)uygun olmak

dey ri decayış: 1)birisine acımak 2) -e üzölmek

dey ri derd beyiş: yüreğine dert olmak

dey ri derd kerdış: (başkasının) yüreğine dert etmek

dey ri derzinıpa nêkerdış: tırnağına değmemek (başkasına nisbetle çok değersiz olmak)

dey ri deyiş: (birisine) bulmak

dey ri duz kerdış: birisinin foyasını düzeltmek

dey ri 'etirıyayış: (birisi veya bir şey için) üzölmek, üzerine titremek

dey ri 'eyan bıyayış: (kendisince) bilinir olmak, ayan-beyan olmak

dey ri mal bıyayış: 1)(ona) mal olmak 2)mölkiyetine geçmek

deyri mendış: 1)ettiğı yanına kalmak 2)kendisine miras kalmak

dey ri pardax kerdış: foyasını düzeltmek

dey ri qe: umurunda olmama, tınmama

dey ri tepa dayış: b. dey ri apey dayış

dey ri verdayış: yanına komak, yanına bırakmak

dey ri wayırı kerdış: birisine sahip çıkmak, arka çıkmak, -e bakmak

dey ri wayır vejıyayış: -e sahip çıkmak

dey ri werey geyrayış: birisi için üzölmek, -i düşünmek

dey ri yew ber abıyayış: ... için bir yol bulunmak, bir çaresi bulunmak, fırsat çıkmak

dey ri yew-dı qalı kerdış: -e bir kaç laf etmek (hakkindan gelmek), gerekeni yapmak

deyšte/d: ova (b. deştı)

deyyus/e: deyyus

deyyusey: deyyusluk

dez/e: b. dej

deza/e: amca oğlu

dezge/e: tezgah

dê/e: o

dêb/e: dev

dê dayine: çevirmek (b. tadayış, dim dayış)

dêdiqodu: dedikodu

dêke/d: büyük anne, anne

dêkı/d: ebe, doğum yaptıran kadın

dêlı/d: başka yere götürmek veya bekletmek üzere, kesilen asma dalına dizilen üzüm

dêmarri/d: üvey anne

dêmax: demek ki

dêr: türkü (b. dêrı, deyırı)

dêre/e: kilise

dêrı/d: b. deyırı

Dêrsım: Tunceli yöresinin eski adı

dêrsım: inatçı, katı kişi

dês/e: duvar

dêv/e: dev

dêw/e: dev

dêw: köy (b. dewe)

dêza: çömlek, küp, testi

dêzi/d: çömlek, küp

dêzi/d: 1)büyük ot, ekin veya yaprak yığını 2)dizi, küme

dêzi kerdış: 1)yığmak 2)dizmek

dêzıkı/d: çömlek

dı: iki

dı: haydi (b. de)

-dı: -de (ismin -de hali), içinde

dıbare/e: dubara, hile (b. dubare)

dıbaxı/d: sepicilikte kullanılan madde, sepi

dıbaxı kerdış: sepilemek, ta-baklamak

dıberı/d: 1)dubara, hile, ikili tuzak 2)dokuztaş vb. oyunlarda çifte yönlü olumlu oyun şansını elde etme durumu, iki kapılı

dı bı dı: ikiye ikiye

-dı boyalı kerdış: belli etmek, çaktırmak

dıcem: iki öğün yemek

dıcey: iki parça, iki bölüm (b. dijej)

dıcey kerdış: ikiye ayırmak, yarılamak (b. dijej kerdış)

dıcnı/d: yağmur

dıdan/e: b. dından

dıdên: ikinci, ikincisi

dıdı: iki

dı dı: ikiye ikiye

dıdı dıdı: ikiye ikiye

dıdın: ikinci, ikincisi

dıdon/e: b. dından

dıfek/e: 1)iki ağızlı 2)iki tarafı keskin 3)kazma

dıgam: iki adım uzun atlama

dıgam perrayış: iki adım atlamak

dıgırewta/d: 1)yumuk, yumulu olan 2)kapalı, örtük

dıgırewte/e: b. dıgırewta

dıginayış: yummak, kapatmak, örtmek

dıgırıyayış: yumulmak, kapanmak, örtülmek (b. dıgırıyayış)

dıgirotış: b. dıgirotış

dıgoşe/e: iki köşeli

dıgrota/d: b. dıgırewta

dıgrote/e: b. dıgırewte

dı-hire: iki-üç, birkaç

dıhir-ı/d: öğle zamanı (b. dehire)

dı-hırı: b. dı-hire

dıje/e: kirpi

dıje: iki parça, iki bölüm

dıje bıyayış: ikiye ayrılmak, iki parça şeklinde bölünmek, yarılanmak

dıje kerdış: ikiye ayırmak, yarılamak

dıjna/d: b. vay dıjna

dıjnı/d: yağmur (b. dıcnı)

dıjnı/d: un, yağ ve tuzdan yapılan bir yemek

dıkan/e: dükkan

dıkançi/e: b. dıkandar

dıkançiyey: dükkancılık, bak-kallık

dıkandar/e: dükkancı, bakkal

dıkekı/d: 1)basamak, seki 2)çıkıntı

dıkı/d: 1)basamak, seki 2)çıkıntı

dıkuluk/e: ibibik kuşu

dıla: iki kat, iki misli

dılap-a/d: damla

dılavekı/d: dolapçık, küçük dolap

dılavı/d: dolap

dılbêr-ı: çınar ağacı

Dıldıl-ı/d: b. Duldulı

dıldo/e: b. dından

dıldon/e: b. dından

dılejg: çatallı, çift uçlu (hançer vb)

dıletı/d: ikiz

dılla: iki kat

dılule: çifte (çift namlulu tüfek)

dım: 1)arka 2)sonra 3)kuyruk

dıma: 1)sonra 2)ardısıra 3)arkasından

dıma geyrayış: 1)ardısıra (peşinde) dolaşmak 2)birisiyle metres hayatı yaşamak

dıma kewtış: peşine düşmek, peşisıra gitmek

dîma şeyiş: b. dîma şıyayış

dîma şıyayış: ardından gitmek, izlemek

dîmbılık: b. dumbılık

Dîmbılı: Baykan yöresindeki Dîmîliler (Zazalar) kendilerine Dîmbılı derler (b. Dîmîli)

dîmdîm: yılbaşı eğlencesi ve bu eğlence sırasında söylenen tekerleme

dîmduz: dümdüz

dîme: 1)arka, arkasına; ardından, peşinden 2)sonra

dîme/e: 1)koyun veya koç kuyruğu 2)kuyruk yağı

dîmgoşa/d: b. dîmgûşı

dîmgûşı/d: yabaya benzeyen çatallı bir araç olup harman, ot, diken vb. işlerde kullanılır

dîmı: peşinden, ardından

dîm-ı kewtış: 1)peşine düşmek 2)üstüne düşmek, üzerine düşmek

Dîmıl: Zaza, Dîmîl

Dîmîli: 1)Zaza 2)Zazaca, Zaza Lehçesi

Dîmîlki: Zazaca, Zaza Lehçesi

dîm nayış: 1)kovalamak 2)peşine düşmek

dîmo/e: b. dûman

dîmpıstıke/d: kırkayak

dîna: iki tane daha

dîndan/e: diş

dîndanê kursi/e: azı dışı

dîndan fek dı nêmendış: bütün dişleri dökülmek, ağzında diş kalmamak

dîndanî har bıyayış: dişleri kamaşmak

dîndanî qırçnayış: dişlerini gıcır-

datmak

dîndanî sexênayış: diş bilemek

dîndan vetış: diş çıkarmak

dîndan vıstış: diş dökmek, diş dökülmek

dîndû/e: b. dîndan

dîng: "dîng" diye çıkan ses

dînya/d: dünya

dînya xwı bedelnayış: vefat etmek

dînya xwı vıyarnayış: vefat etmek

-dı pêçi tadayış: (birisini) aşırı derecede ezmek, sıkmak

-dı qalı kerdış: ...ile konuşmak

dıqat: iki kat, iki misli

-dır: de (isimin -de hali), içinde, ile

dîrbet/d: yara

dîrbetın/e: yaralı

dîrdır: dîrdır, kuru kalabalık

dîremı/d: dirhem, çok az

dîremıtı/d: dinamit

dîrewtı /d: biz

dîreyış: yırtılmak

dırı: iki yüzölçü (eşya için kullanılır)

dırıke/d: b. dîrrıkı

dırıyayış: yırtılmak

dı ri: ona

dîrnayış: yırtmak

dîrrabıyaye/e: kopuk, kopan, kesilmiş olan, ayrılan

dîrra bıyayış: kopmak, ayrılmak, kesilmek

dîrrakerde/e: koparılmış, kesilmiş olan

dîrra kerdış: koparmak, ayırmak, kesmek

dîrrata/d: yırtık olan, yırtılan

dîrrate/e: yırtık olan, yırtılan

dırreya: b. dırrata
dırreya/e: b. dırrate
dırreyiş: yırtılmak
dırrıkêl-ı/d: böğürtlen ağacı
dırrıkı/d: böğürtlen
dırrıkın/e: yapışan, yapışkan, di-
kenli olup batan
dırrıyaya/d: yırtılan, yırtık
dırrıyaye/e: yırtılmış olan, yırtık
dırvet: b. dırbet
dırvetın/e: b. dırbetın
dıs: cins, tür, çeşit
dısare/e: iki başlı
dıseme: b. dışeme
dısembe: b. dışembe
dısere/e: 1)iki başlı 2)iki uçlu
dı sey: iki yüz (200)
dıskınayış: yapıştırmak
dısmalı/d: mendil (b. destmalı)
dısmen/e: düşman
dısmenên: düşmanlık
dısmenêni: düşmanlık
dıstari/d: el değirmeni
dışax/e: iki dallı, iki çatallı
dışembe/e: pazartesi
dışeme/e: b. dışembe
dışıme/e: b. dışembe
dışmen/e: düşman
dışmenayi: düşmanlık
dışmen bıyayış: düşman olmak
dışmen erinayış: düşman edin-
mek, başkasını kendisine düşman
etmek
dışmeney: düşmanlık
dışmeney kerdış: düşmanlık gü-
mek, düşmanlıkta bulunmak
dışmeni/d: düşman
dışmiş bıyayış: düşünmek
dışnış bıyayış: b. duşmiş bıyayış

dıveng/e: çift ses, çift ses çıkaran,
yankılı ses
dıvisti: kırk
dıvisti û des: elli
dıwar/e: aşağı, alt
dıwês: on iki
dıwwıs: b. duyyes
dıyayını: görmek, bulmak
Dıyerbekır: Diyarbakır
dıyes/e: duvar (b. dês)
dıyın/e: ikinci
dıyını/d: ikinci, ikincisi
dıyin/e: ikinci
dıyine/d: ikinci, ikincisi
dızd/e: hırsız
dızdek/e: hırsızca işler yapan,
hırsız
dızdeni: hırsızlık
dızdey: hırsızlık
dızdey kerdış: hırsızlık yapmak
dızdı/d: hırsız (kız veya kadın)
dızdi: hırsızlık
dızı/d: kale
dızıkı/d: kalecik, küçük kale, kale-
ye benzeyen yer
dıznayış: çalmak
di/d: o, ona
diane/e: torba veya çuval vb. ağız
diar/e: b. diyar
digrote/e: b. dıgırewte
digrotış: yummak, kapatmak,
örtmek
dik/e: horoz
dıkı/d: nine (b. dêke)
dıkı/d: ebe (b. dêkı)
dikleyr/e: küçük yaştaki erkek
keklik veya horoz
diko/e: horozlanan kişi, horoz gibi
olan

dikşır: 1)horoz dövüşü
 2)tarafı kızıstırıp birbirine saldırtmada şaka yollu “dövüşünüz!” anlamında kullanılan bir sözcük
dilbaz/e: güzel konuşan
dilberi/d: dilber
dillımı/d: dilim, parça
dillım kerdış: dilimlere ayırmak, paramparça etmek
dim dayış: çevirmek, ters katlamak
dim deyayış: devrilmek
dimlaşt: ters (giyecek vb. için kullanılır)
din/e: din
dina: iki tane daha
dina/d: dünya
dina 'alem: dünya alem
dina bêro pêser: “dünya bir araya gelse”, “ne olursa olsun”, “her şeye rağmen olmaz” anlamlarında kullanılan bir deyim
dina dar dı: yeryüzünde, hiç bir zaman
dinalık: dünyalık, dünya için
dina vajo: “kim derse desin”, “isterse herkes söylesin”, “her şeye karşı” anlamlarında kullanılan bir deyim
dina xwı bedelnayış: geçinmek, vefat etmek
dina xwı nêdiyayış: rahat yüzü görmemek, fırsat bulamamak
dina xwı viyarnayış: vefat etmek
dinc: sıhhatli, dinç
dindar/e: dindar, dine bağlı
dindarey: dindarlık, dine bağlılık
din deyayış: devrilmek
dine: onlar, onların

dinemitı/d: dinamit
dini: onlar
dini: dini, dinsel
dinû: onlar, onların
dıqet: dikkat
dı ra: ona, ondan
dıregı/d: direk
dı-rê: b. dı-hire
dıtış: görmek
diwan/e: 1)huzur, divan 2)üzerine oturuş divan, divanlık
diwanê herb: divan-ı harp
Diwanê Hûmay: Tanrı divanı, Allah'ın katı
diyar/e: 1)yukarı 2)üst 3)diyar
diyarê xurbet/e: gurbet diyarı
diyaya/d: görülmüş olan, görülen
diyaye/e: b. diyaya
diyayış: 1)görmek 2)bulmak
diyene: ikinci, ikincisi
diyeyış: görülmek
diyine: ikincisi
do: daha çok Siverek ağzında fiil çekiminde gelecek zamanla ilgili yahut olasılık ifade etmek için kullanılan bir sözcük (**o do bêro:** o gelecek)
do/e: ayran (b. dû)
docık: düdük
dodo/e: bir kuş adı
dolabı/d: dolap
dolavı/d: b. dolabı
dolbendı/d: tülbent
dolçe/e: bakraç, deri kova
dolço/e: şapşal, “ağız açık ayran delisi” anlamında kullanılan bir sözcük
dolı/d: 1)vadi, çukurluk alan 2)göl
dolımı/d: kere, kez (b. donımı)

dolma/d: dolma

dom: b. dewm

doman: çocuk

domaney: çocukluk

domare/e: b. dormire

domarı/d: b. damarı

domdar/e: devamlı, devam eden

dome/e: b. dame

domen: b. doman

domon: çocuk (b. doman)

domoneni: çocukluk

donımı/d: 1)kere, kez 2)dönüm

3)gidiş geliş, sefer

donımı: bir kere, bir gidiş geliş

donımına: bir kere daha, bir gidiş-geliş daha

dool: b. dawulı

dopol/e: öte yan, öte taraf, arka taraf, karşı taraf

dor: 1)etraf 2)o yan, o taraf

dor: sıra, oyunda el

doranı dekewtış: midesi boşalmak, çok acıkmak

do ra tıpiya: ondan sonra

dorı/d: 1)kere, kez 2)gidiş geliş, sefer

dorı/e: testi

dorı/d: büyük küp

dorı/d: sıra, oyunda el

dorıkı/d: küp, büyük çömlek

dorıkın/e: konik, elips biçiminde olan

dorıkını/d: b. dorıkın

dorımı/d: 1)kere, defa 2)gidiş geliş, sefer

dori: testi

dormale/e: etraf, çevre

dormar/e: etraf, yöre, çevre, civar

dormare/e: b. dormar

dormare pıro gırewtış: etrafını kuşatmak, etrafını çevirmek

dorme/e: b. dormar

dorme...guretene: çevresini kuşatmak

dor û dormire: etraf, çepeçevre

dos: b. doş

dosera: sabahleyin erkenden, tan vakti (b. dosere ra)

dosere ra: sabahleyin erkenden, tan vakti

dost/e: dost

dost bıyayış: dost olmak

dostey: dostluk

dostı/d: dost (kadın), yar, metres

dosya/d: dosya

doş: omuz

doş: yamaç, sırt

doş bıyayış: dönmek, dolaşmak, sendelemek

döşek/e: döşek

doş-i: omuz (omuzlar)

doş kerdış: döndürmek, yönünü çevirmek

dot: öte, karşı yaka

dotış: sağmak

dover: öte yan, karşı taraf, o taraf

dowl/e: deriden yapılmış olan kova (b. dewl)

dowlçe/e: b. dewlçe

dowletı/d: devlet

dowm/e: b. dewm

dowqa baci: b. dewqa baci

dowqa baci kerdış: b. dewqa baci kerdış

dowqa... şıyayış: b. dewqa...şıyayış

dowqı/d: b. dewqı

dowr: b. dewr

dowran/e: b.dewran
dowriya: devriye
dowr kerdış: 1)döven dövme esnasında öküzlerin (hayvanların) yönünü geriye doğru ters çevirip dış taraftaki öküzü iç tarafa almak 2)devretemk, tekrar gözden geçirmek 3)başkasına devretmek
dowsnayış: b. dewesnayış
doxan/e: doğan (kuşu)
doxız/e: domuz
doxızı/d: b. doxız
doxtor/e: doktor
doxtorı/d: bayan doktor
doyin/d: ayran çorbası
doyin/e: ayrınlı
du: iki (b. di)
dubare/e: dubara, hile
dubare kerdış: dubara yapmak, hile yapmak
dubrı/e: arka
duc: b. têtj
due/e: ayran (b. do)
dueş: yamaç, tepe sırtı (b. doş)
dugel: b. duyel
dugırıyayış: kapanmak, yumulmak, örtülmek
dugırotış: yummak, kapamak, örtmek
duginayış: kapamak, yummak
dukan/e: dükkan
Duldulı/d: Hazreti Ali'nin Döldül adındaki atı
dulık/e: bakraç, küçük su kabı
duma: ardından, peşinden, sonra
duman/e: duman
dumbılık-ı: dümbelek, bir çeşit trampet, küçük davul
dumılbaz/e: davul çalan kişi

Dundule/d: b. Duldulı
dunık: kiler
dunya/d: dünya
durbun/e: dürbün
durey: uzaklık
durıke/d: ağıt, ninni
durıknayış: kendi kendine türkü söylemek, ninni söylemek, ağıt söylemek
durıknayox/e: ninni söyleyen, ağıt söyleyen
durıknayoxı/d: b. durıknayox
durıst/e: dürüst
durıst bıyayış: 1)dürüst olmak 2)düzenli olmak, düzenlenmek
durıst kerdış: 1)dürüst olmasını sağlamak 2)düzene koymak
duri: uzak (**duri ra veyve weş o:** uzaktan davulun sesi hoş gelir)
duri kewtış: uzaklaşmak, ayrılma
duri mendış: uzak kalmak
duri vındertış: uzak durmak
duri vıstış: uzaklaştırmak
durıkêlı/d: b. dırıkêlı
durust/e: dürüst
Durzi: Dürzü
durziyey: dürzülük (kurnazlık, hınzırlık anlamında kullanılır)
dus: 1)gibi, benzer 2)çeşit, tür, cins
dusaye/e: yapışık, yapışmış olan
dusayış: yapışmak
dusayış pa: b. pa dusayış
dusmale/e: mendil (b. destmal-ı)
dusmalı/d: b. destmal-ı
dusmen/e: b. duşmen
dusnaye/e: yapıştırılmış olan, yapışık
dusnayış: yapıştırmak

dust/e: hiza, seviye, aynı boy veya büyüklükte

duşenbe/e: pazartesi (b. dışembe)

duşmen/e: düşman

duşmeney: düşmanlık

duşmeni/d: b. duşmen

duşmiş: düşünce, anlayış

duşmiş bıyayış: düşünmek

duta/e: sağılmış olan

dutış: sağmak

duwar: b. dıwar

duwe/e: ayran (b. do)

duwel/e: yabancı devlet ya da ülke

duwes: on iki

duy/e: duman

duy dayış: tütsülemek

duye/e: is

duyel/e: yabancı devlet veya ülke (b. duwel)

duyes: on iki

duyesey: iki yüz (200)

duyesın/e: on ikinci

duyesını/d: on ikinci, on ikilik

duyın/e: dumanlı

duy kerdış: duman çıkarmak, tütmek

duysey: iki yüz (200)

duyseyını/d: iki yüzlük, iki yüzüncü

duy vetış: tütmek, tüttürmek

duyyes: b. duyes

duyyesın/e: on ikinci

duyyesını/d: on ikinci

duz: düz

duzaduz: 1)dümdüz 2)doğrudan doğruya, direkt

duz bıyayış: düz olmak

duzd/e: hırsız (b. dızd)

duzdey: hırsızlık

duzdey kerdış: hırsızlık yapmak

duzdı/d: b. duzd

duzdkani: hırsızca, hırsızvari

duzdki: hırsız gibi, hırsızvari

duze: düzlük

duzgun/e: 1)dolgun, semiz, şişman 2)sağlığı yerinde olan

duzgun bıyayış: 1)dolgun olmak, semiz olmak, semizleşmek

2)sağlığı yerinde olmak

duzgune: 1)semizlik, şişmanlık, dolgunluk 2)sağlıklılık

duzgunı/d: b. duzgun

duz kerdış: 1)düzlemek 2)düzeltelemek, birisinin foyasını düzeltmek

duzmeydan: apaçık, açıkça, ortalıkta, doğrudan doğruya

duzraşte/e: 1)apaçık 2)meydan, ortalık

duz û rast: dümdüz

dû/e: ayran

dû/e: duman

dûdû: bir kuş adı

dûman/e: duman

dûn: duman

dûrı/e: testi

dûrı/d: büyük küp

dûri: uzak

dûri bıyayış: 1)uzak olmak 2)hicran 3)ilişkisi olmamak

dûy/e: duman

dûy dayış: tütsülemek, dumanlandırmak

dyês/e: duvar (b. dês)

E

e: evet
e: b. ez
'eba/d: aba
eba/d: ebe (b. dêkî)
'Ebbasi: Abbasi soyundan gelen
ebe: ile (b. ebî)
ebed: son, nihayetsiz, hiçbir zaman, ebed
ebedi: sonsuz, sonsuza dek kalıcı, ebedi
ebediyyen: ebediyyen, sonsuza dek
'ebênayîş: sokuşturmak
ebi: ile
'ebre/e: tartıda dara
'ecayib: acayip, hayret verici olan
'eceba: acaba
ecel/e: ecel
'ecele/e: acele
'ecele bıyayîş: acil olmak
'ecele kerdîş: acele etmek
'Ecem: Acem, İranlı
'ecemi: acemi
'ecemiyye: acemilik
'ecêba gırani: çok tuhaf, garip
'ecêbî/d: acayip, tuhaf
'ecêb mendîş: hayret etmek
'ecîz/e: acîz
'ecîz bıyayîş: bıkmak
'ecîzey: acizlik, bıkkınlık
'ecîzeyîş: b. 'ecîziyayîş

'ecîziyayîş: usanmak, bıkmak, yorulmak
'ecîz kerdîş: bıktırmak, usandırmak
'ecîznayîş: bıktırmak
ecme'in: hepsi
ecnebi: yabancı, ecnebi, gayri müslim
ecnebiya: yabancı ülkeler
ecr/e: günah, vebal
ecr antîş: 1)ahını çekmek
 2)günahının cezasını çekmek
ecr dayîş: günahının veya suçunun cezasını çekmek
'ecur-ı: acur
eczaci: eczacı
eczaxane/e: eczane
'eçî/d: bir çocuk oyunu, ebe, körebe
'eçî: (çocuk dilinde) vurma
'eçî kay kerdîş: ebe (oyunu) oynamak
'eçî kerdîş: (çocuk dilinde) vurmak
'eçî kerdîş: b. 'eçî kay kerdîş
eda kerdîş: yerine getirmek, ödemek, eda etmek
'edalet/e: adalet
'edalî/d: 1)mart-nisan aylarına raslayan bir ay adı 2)gelincik çiçeği
ede: behey, seni..., ulan!
edeb/e: edep, terbiye
edebîsîz/e: edepsiz, terbiyesiz (b. bêedeb)
edebdê xwî ra vîndertîş: haddini bilmek, olgun davranmak
'edeliyayîş: durdurulmak, bekletilmek
'edelnayîş: durdurmak, bek-

letmek

'edet/e: adet

'edetan ra teber: alışılmışın dışında

'edetan ra vete/e: alışılmışın (geleceklerin) dışında, acayip

'edeti: normal, usüle uygun, mükemmel

'edet kerdış: alışmak, adet edinmek

'edet ra vete/e: b.'edetan ra vete

'edı: inekler için ad olarak kullanılan bir sözcük

'edileyiş: b. 'edeliyayış

'edılınayış: b. 'edelnayış

'edız/e: acız (b. 'ecız)

'edızayış: b. 'edızıyayış, 'ecızıyayış

'edızıyayış: yorulmak (b. 'ecızıyayış)

'edle/e: b. 'ezele

'edliya/d: adliye

'edû/e: düşman

ee: 1)evet, tabii 2)"aman", "amma da yaptın", "olmadı" anlamlarında kullanılan bir ünlem

ee da: 1)tamam, anlaşıldı 2)"yok canım", "öyle mi?" anlamlarında kullanılan bir söz

eeli/e: ehl, ahali

'ef/e: af

ef'al: davranışlar, hareketler

'ef bıyayış: affedilmek, affolunmak

efendi/e: efendi

'eferım: aferin, bravo

'efi ver kewtış: affa uğramak

'efiyet/e: afiyet, sağlık, esenlik

efkar kerdene: efskarlanmak, üzülmek

'ef kerdış: affetmek, bağışlamak

eflatun: değerli

eftanayış: cesaret etmek, yapabilmek (b. efterayış)

efterayış: korkmamak, cesaret etmek, yapabilmek

'efû: af

'efû kerdış: affetmek

eger: eğer

egerse: şayet, eğer

egersow: şayet, eğer

'egit/e: yiğit

'egitey: yiğitlik

ehali/e: ahali

'ehbab/e: ahbap

'ehbabey: ahbaplık

ehe?: "ya, öyle mi?", "yok canım",

"hadi ordan sen de!" anlamlarında kullanılan bir soru sözcüğü

ehch: "olmadı", "hoppala", "haydi bakalım!" anlamlarında kullanılan bir ünlem

ehende: bunca, bu kadar

ehendi: bunca, bu kadar

ehendına: bu kadar daha, bir o kadar fazla

ehl/e: ehl

ehlaq/e: ahlak

ehlen sehlen: başkasıyla görüşülünce sevinç belirtmekte kullanılan Arapça bir söz

ehlê kıtab: Yahudilik, Hristiyanlık ve Müslümanlık Dinlerinden birine mensup olan (Tevrat, Zebur, İncil ve Kur'an'dan birine inanan)

ehli/e: ahali

ehli cenneti: cennetlik olan

ehli cınnet: b. ehli cenneti

ehli islam: İslam Dinine mensup olan, İslam toplumu

ehli kitab: b. ehlê kitab

ehli perde/d: 1)günahtır diye er-
gin yaştaki erkeklere görünmeden
yaşayan ve bu nedenle sürekli evde
(perde arkasında) kalan kadın
2)mecazi olarak: sakınan, utangaç

ehli perde/e: utangaç, sakınan,
dindar

ehli perdeyey: utangaçlık, çekin-
genlik, dindarlık (b. ehli perde)

ehli sunnet: Sünni denilen Hane-
fi, Şafii, Maliki, Hanbeli Mezhep-
lerinden birine mensup olanlar

ehliyet/e: yetki belgesi, ehliyet

ehmeq/e: ahmak

ehmeqey: ahmaklık

ehmeqı/d: ahmak (kız veya kadın)

ejdad/e: soy, atalar, sülale, céd

ejdeha/e: ejderha

ejdiha/e: ejderha (b. ejdeha)

ejne/e: doymamacasına çok yiyen

ejnebi: b. ecnebi

ek: b. eke

eke: şayet, eğer

e kerdış: 1)kabul etmek, onayla-
mak 2)kız istemeye gidildiğinde
kızın ebeveyenin kızlarını evlen-
dirmeyi kabul etmeleri

ekı: şayet, eğer

'ekıs/e: aksi, ters, inatçı (b. 'eks)

ekısew: şayet, eğer

'ekıs geyrayış: 1)ters gitmek, inat
etmek 2)zıddına davranmak

'ekıs kerdış: inat etmek

ekl/e: tad

'eks/e: 1)ters, aksine davranan
2)inatçı

ekseri: çoğunlukla, genellikle

ekseriya: çoğunlukla, genellikle
'eksê...şıyayış: zıddına davran-
mak, -nin dediğinin tersini
yapmak

eksıg/d: kadın

'eksi: 1)inatçı, geçimsiz, huysuz
2)ters, zıt

eksow: şayet, eğer

'elameti/d: alamet, belirti

elawıtış: yağurmak

elawıyayış: 1)yoğrulmak 2)mecaz
olarak: mahvolmak

elawnayış: yağurmak

'elbane/e: tef

'elbaneçi/e: tef çalan kişi

'elbekı/d: tahtadan yapılan bir çe-
şit kova

'elbı/d: tahtadan yapılan bir çeşit
kova

'elbıkı/d: b. 'elbekı

elbısım/e: ipek, ibrişim

elbısmên: ipekten yapılan, ipek
mamülü

'elbûne: b. 'elbane

'elefranga: alafranga, Avrupa işi,
Hıristiyan (Avrupa) alışkanlıkları

'elektirik: elektrik

'el'elo: hindi

'elem: (çocuk dilinde) sövgü ola-
rak kullanılan bir sözcük

elem/e: özlem acısı, manevi acı

Eleman/e: Alman

el-eman: illallah, yaka silkme

Elemanki: Almanca

'elem bıyayış: mahvolmak

'elem'eşkara: apaçık

elem kerdış: özlemek, özlemine
çekmek

eleqe/e: ilgi, alaka
eleqedar/e: ilgili, ilgilendiren
eleqedar bıyayış: ilgilenmek
eleqedarey: ilgilenme, ilgili olma durumu
'ele-texmin: tahmini olarak
'eleturka: alaturka, Osmanlıların veya Müslümanların yaşayışına göre
'Elewi/e: Alevi
'Elewiye: Alevilik
'eleyh: aleyhine, aleyh, karşıt
'eleyhiselam: "ona selam olsun" anlamına gelen Arapça bir ibare olup daha çok peygamber vb. din büyüklerinden birinin adı geçince kullanılır
'eleykumsılam: aleykümselem
'eleyla korı/d: b. 'eleylı
'eleylı/d: devekuşu
elfaba/d: alfabe
elfatiha: 1)hazır bulunanları Fatiha suresi'ni okumaya davet etmek için söylenen bir sözcük 2)bir işin bitimi
elhasıl: sonuç olarak, hasılı, velhasıl
'elım bıyayış: mahvolmak (b. 'elem bıyayış)
'elım kerdış: mahvetmek
elifba/d: alfabe
eliyet/e: b. ehliyet
elhemdulilla: elhamdülillah, Allaha şükürler olsun
Ella/e: Allah
ella: (çocuk dilinde) uyuma
ella kerdış: (çocuk dilinde) uyumak
Ellat'ala/e: Allahu teala, yüce

Allah

Ellay sineni: Allahını seversen, lütfen

'elle: üzüm vb. ürünleri taşımakta kullanılan çok büyük ve kulpsuz olan sepet

'eletirıkı/d: 1)elektrik 2)pille çalışan el feneri

em-: "bu" anlamına gelen ve daha çok zamanla ilgili olan bazı sözcüklerin başına gelen bir önek (**emşo:** bu gece)

eman: 1)aman, lütfen, ne olur 2)sakın 3)illallah (bıkkınlık ve kaçınma isteğini belirtirken kullanılır) 4)aman dileme, şikayetçi olma

Ella emana xwı imani sero bıgi-ro: "Allah canını (canımı) zamanında alsın" anlamında kullanılan bir deyim

emaneten: emanet olarak

emanetı/d: emanet

emanetı bıyayış: (bir şey) emanet olmak, emanet edilmek

emanet kerdış: emanet etmek

eman-hewar: "ne olur", "lütfen" anlamında yakınma ve dilek ifadesi

eman kerdış: illallah etmek, usanmak, bıkmak

eman-yeman: b. eman-hewar

'emar/e: b. 'embar

'emaret/e: b. 'emelet

'emaz/e: b. embaz

'embar/e: anbar

embaz/e: arkadaş

embazey: arkadaşlık

embazey kerdış: arkadaşlık yapmak, arkadaşlık etmek

embazı/d: arkadaş (kız veya kadın arkadaş)
'embırıla: tüylü yaprakları ve kekremesi tadı olan bir bitki
'emcê/d: amca karısı (hitap ederken kullanılır)
'emcı/d: amca karısı (b. 'emcini)
'emcıkı/d: 1)amca karısı 2)hala
'emcini/d: amca karısı
emegdar/e: emektar, emekçi
'emel/e: ishal, iç sürmesi
'emel/e: iş
'emela/d: işçi (kız veya kadın işçi)
'emel bere kerdış: -e güvenmek
'emel bide bıyayış: -e güvenilmek
'emel bide kerdış: -e güvenmek
'emel pey bıyayış: -e güvenilmek
'emel pey kerdış: -e güvenmek
'emele/e: işçi
'emelet/e: amelîyat
'emeleyey: işçilik, amelelik
emeni: ayakkabı (b. yemeni)
'emê/d: hala (babanın kızkardeşi-ne hitap ederken kullanılır)
'emı/d: hala
'emıkı/d: hala
emın: şey, nesne
'emır/e: yaş, ömür (b. 'umır)
emır/e: emir
emırber: emireri, subayların özel buyruğu altındaki er
'emirdê 'Uji ra: çok yaşlı ('Uj'un yaşıtı)
'emır dı: hiçbir zaman, hayatta
'emırıyayış: b. key mı 'emırıya
emır kerdış: emretmek
'emır kerdış: yaşamak, ömür geçirmek
'emırkırır/e: kısa ömürlü

emırname/e: emir belgesi
'emır vıyarnayış: ömür geçirmek, yaşamak
'emıza/e: hala oğlu
emin: 1)güvenen 2)güvenilir olan
'emkeyna/d: hala kızı
emlak: 1)taşınmaz mal (tarla vb) 2)emlak vergisi
emniyet/e: 1)güven, güvence 2)devletin polis ve askeri karakol kurumları, emniyet kuvvetleri 3)karakol
'emr/e: yaş, ömür
emr/e: emir, buyruk
emrê...de bıyayış: emrinde olmak
emrê Hûmay/e: Tanrı'nın emri
emr kerdış: emretmek, buyurmak
emsar: bu yıl
emser: bu yıl
emser vera: gelecek yıl
emsû: b. emşo
emşo: bu gece
en: en (en vışı: en çok, en fazla)
ena: böyle
ena/d: bu
ena dısı: böyle, bu tür, bu şekilde
ena game: bu anda, şu an, hemen
ena hele: şimdi, şu an
ena hewı: bu kez
ena ray: bu kez
enasar: böylesi
enasarên/e: böylesine, böylesi
ena vaje, qe me vaje: "tam da öyle", "tam doğruyu söylüyorsun" anlamında deyim
enawa: böyle, bu şekilde
enawa ra: 1)böyle olmaksansa... 2)bu nedenle, böyle olduğu için
enay/d: bu, bunu

enayın: bu şekilde, böylece
enbazz/e: arkadaş
enbrıyan: komşu
enca: burda, burası
'encê/d: b. 'emcê
'encı: b. 'emcı
'encıkı: b. 'emcıkı
'encını: b. 'emcını
encil/e: incir
encilor/e: incir ağacı (b. incilewr)
ende: bu kadar
endek: ufacık, şu kadarcık
ende ke: bunca, o kadar ki
endê: kadar
endi: bunca, bu kadar, o kadar ki
endihey: bunca, bu kadar
endihey ra: b. endihey
endikek: şu kadarcık, azıcık (bi-razcık)
endi: artık
endına: bu kadar daha, bir kat daha
'en'ena/d: sövgülerde geçen ve sü-
 lale, soy anlamında kullanılan bir
 sözcük
'enê: güya
enê: bunlar
enê/e: bu
'enê kı: güya
'enê vaja: "pardon", "güya şöyle
 diyecektim" anlamında kullanılan
 bir söz
engaz: karasaban
engele/e: kol, kolun üst kısmı
engemi/e: b. engemin
engemin/e: bal
engemên/e: b. engemin
engımye/e: b. engemin
engiştane/e: yüzük

engiştâ engiştani/d: yüzük
 parmağı
engiştâ eşhede/d: şahadet parma-
 ğı, işaret parmağı
engiştâ lıngan/d: ayak parmağı
engiştani: yüzük
engiştâ orti/d: orta parmak
engiştâ pile/d: başparmak
engiştâ pilli/d: başparmak
engiştâ qılancı/d: serçe parmak
engiştâ şade/d: işaret parmağı
engiştâ şadı/d: b. engiştâ şade
engiştere/e: yüzük
engiştı/d: parmak
engiştırı/e: yüzük
engura maran/d: yabani bir bitki
engura miçika-n/d: b. engura
 mılçıkan
engura mılçıkan/d: taneleri çok
 ufak olan üzüm
engûr-ı/d: üzüm
enhewa: böyle
eni/e: bu, bundan, bunu
eni: bunlar
eniyan: bunlar
enka: şimdi
enkay: şimdi, şimdiye dek
eno/e: bu
eno cus/e: bu tür, bu şekilde, bu
 cins, böylesi
eno dus/e: bu tür, bu şekilde, böyle
eno tewır: bu tür, bu şekilde, böyle
'Ensari: Ensari (Peygamber Mu-
 hammed'e Medine'de yardımcı
 olanlar)
en tewır: böyle, bu tür, bu şekilde,
 bu çeşit
'entika/d: b. 'entike
'entike/e: 1)antika 2)orijinal

3)mükemmel

enuşk/e: kirlenmiş olan insan

enuşkı/d: b. enuşk

enû/e: bu (b. eno)

enûe/e: bu (b. eno)

enwa: böyle

enyo: bunlar, bunları

epey: epey

epey-i: epey

epeyce: epeyce

(era cı) kotene: -e dokunmak

(era dest) kotene: ele geçmek

era dıme: ardisıra, peşine

era dıme kotene: peşine düşmek

era ser kotene: cesaret edip üstüne varmak

era ser verdayene: üstüne dökmek

erazi: arazi

erbab/e: usta, tatlı dilli, becerikli, ehil

erbabey: ustalık, tatlı dilli olma

erbabı/d: b. erbab

'erbane/e: tef

erbiş/e:(b. hargüş

ercan: ucuz

'erd/e: yer, toprak, tarla

'erdeş: sivri uçlu küçük çubuklarla çocukların oynadığı bir oyun ve bu oyunda kullanılan sivri uçlu çubuklar (b. mihin, pij)

erdiş: getirmek (b. ardış)

erdişi/d: sakal

erdişi sıpi kerdış: sakal ağartmak

erdişi verra dayış: sakal bırakmak

Erdurek: Palu'ya bağlı Gökdere Nahiyesi

'ereb/e: fotoğraf filmi, negatif

'Ereb/e: Arap

'Erebı/d: Arap (kız veya kadın)

'ereba/d: araba, motorlu taşıt aracı

'ereb bazarı: götürü usulü ile (pazarlık)

'Erebistan: Arabistan

'Erebki: Arapça

'erefat/e: arefe (bayramdan önceki gün)

ereq/e: ter

ereq dayış: terlemek

ereqê çari/e: alın teri

ereqıyaya/d: terli, terlemiş olan

ereqıyaye/e: b. ereqıyaya

ereqıyayış: terlemek

ereqıyayox/e: terleyen, terleyici

ereqıyayoxı/d: terleyen, terleyici

ereqi/d: rakı

ereqnaya/d: terletilmiş olan

ereqnaye/e: b. ereqnaya

ereqnayış: terletmek

ereqnayox/e: terleten, terletici

ereqnayoxı/d: b. ereqnayox

'ereq vetış: terlemek

ereqwer/e: rakı içen, içkici

'eresad/d: arsa

'eresat/e: mahşer yeri, mahşeri kalabalık

Erev/e: b. 'Ereb

erey/e: geç

erey kewtış: gecikmek

erê/d: ey! (kadına seslenirken kullanılır)

erê: geç (b. erey)

erê kewtış: b. erey kewtış

'erf û 'edet: örf adet, gelenek

erinaya/d: satın alınan

erinaye/e: satın alınan

erinayış: satın almak

erinayox/e: satın alıcı, satın alan

erinayoxı/d: b. erinayox
erişe/d: sakal
erişı/d: b. erişe
erişın/e: sakallı
erişsıpi/e: aksakallı
erj: değer, kıymet, fiyat
erjan/e: ucuz
erjan bıyayış: ucuz olmak, ucuzlamak
erjaney: ucuzluk
erjaya/d: değerli, değen, kıymetli
erjaye/e: değerli, değen, kıymetli
erjayış: değerli olmak, değmek, ...değerinde olmak
erjel/e: ecel, ömrün sonu
erji/d: 1)ucuzluk, fiyat düşüklüğü 2)değer, kıymet
erji/e: kurşun madeni
erjiyayıne: 1)atılmak 2)silah sıkılmak (b. erziyayış)
erjiyayış: b. erziyayış
erme/e: kol, omuz
ermı: b. erme
ero/e: behey, ulan, yahu!
'ero: yere, yere doğru
(ero cı) cêrayene: -i aramak
(ero cı) gınayene: -e değmek, dokunmak
ero cı şıyayene: -e benzemek
eron/e: b. ruwen
erq/e: b. ereq
erqê mergi/e: ölüm teri, ecel teri
erqê mergi rokerdış: ecel teri dökmek
erqi/d: b. ereqi
'erra geyrayış: 1)yerde dolaşmak 2)-i sürümek, yerlere sürtünmek
'errakewta/d: yatık, yere yatmış olan

'errakewte/e: b. 'errakewta
'erra kewtış: 1)yere serilmek 2)yere yatmak
'erra kırrancıyayış: sürüklenmek
'erra kırrantış: sürüklemek
'erra vecıyayış: yerden bitmek, yerden çıkmak
'erra vıstış: yere sermek, yere yatırmak, devirmek
errıkey: taacüp ve hayret ifadesi olarak kullanılan bir sözcük (b. errik)
errik: hayret ve şaşkınlık ile alaylı ifade biçimi olarak kullanılan bir sözcük
'erro dayış: düşürmek, yere çalmak
'erro gınayış: yere düşmek, düşmek
'erro gunayış: b. 'erro gınayış
'erro kerdış: yere sokmak, (yere) dikmek
'erroşıyaya/d: yere batasica
'erroşıyaye/e: yere batasica
'erro şıyayış: yere batmak, yere girmek, aniden kaybolmak
'err tik tik: koç yahut tekenin toslamasını sağlamak için söylenen bir söz
'ersa/d: arsa, yer
'ersat: b. eresat
'ersat qurmiş bıyayış: mahşeri kalabalık oluşması
'ersat ronıyayış: mahşeri kalabalık oluşması
'erş/e: arş
erşawıtış: göndermek
'erşê Ellay dı: "Allah'ın katında", "Allah nezdinde", "Allah da bili-

yor ki...”, “Allah’ın da bildiği gibi”
anlamlarında kullanılan bir deyim
olup söz konusu şeyin gizli olmadı-
ğını ifade eder

'erû: b. 'ero

erzaq/e: erzak

'erzele/e: b. 'ezele

erzihal/e: dilekçe, arz-ı hal

Erzingan: Erzincan

erziyayış: atılmak

'erz û 'eyal: çoluk çocuk

'esas: esas, aslında

esasen: aslında, esasen

esasında: aslında, esasında

'esbeti/d: soy, aşiret

'esebi: sinirli, asabi

eser/e: eser

eshebe/e: sahabe, sahabi, Peygam-
ber Muhammed zamanında yaşa-
yıp onunla muhatap olan veya onu
gören kimse

eshal/e: b. erzihal

'esid: dut pekmezi

'esiri/d: un ile yağ ve pekmez (ya-
hut şeker) den yapılan bir tatlı (b.
cımli)

'esira tırênaya/d: kavrulmuş un,
yağ ve pekmez (ya da şeker) den
yapılan bir çeşit helva

eskemle/e: sandalye, iskemle

eskence: işkence

Eskenderê Zülqerneyn: b. İsken-
deri Zülqerneyn

eskara: b. 'şkara

eskeft/e: mağara

esker/e: asker

eskerey/d: askerlik

eskeriya/d: askeriye

eskeriye/d: askerlik

eskıcı/d: kuru üzüm

eskıjı/d: kuru üzüm

eskınce/e: bağbozumunda üzü-
mün sırasını çıkarmak için kulla-
nılan cendere araçlarından

eskınce: işkence

eskıze/d: kuru üzüm

eskura/d: daha çok sıvı yiyecekler
için kullanılan bir kap

'esl: 1)asıl, temel 2)soy

'esla: asla, hiç bir zaman

'esla: aslında, zaten

'eslen: aslında, aslen

'esleten: asla katiyyen

'eslinde: aslında

'esl û fesl: soy-sop, aslı, öz

esmer: b. emser

esmer: esmer, kahverengi

esmo: b. emşo

esmû: b. emşo

esnaf/e: 1)esnaf 2)(bir şeyden) an-
layan, uzman

esnaw-ı/d: yüzme

esnaw kerdış: yüzmek

esnayını: duymak, dinlemek (b.
eşnawıtış)

espar/e: süvari, atlı

espar bıyayış: ata binmek, süvari
olmak

esparey: süvarilik

espar kerdış: bindirmek, süvari
olmasını sağlamak

espıcekı kerdış: insanın vücudu
veya giyisilerinde bulunabilecek
bitleri bulup öldürme işi

espıcı/d: bit

espıcın/e: bitli

espıcını/d: bitli

espıcı pa bıyayış: bitli olmak, üze-

rinde bit bulunmak
espîjî/d: bit
Esrafil/e: İsrail adındaki melek
Esrail: İsrail
esral/e: b. esrar
esrar/e: esrar, uyuşturucu bir madde
esrarkêş/e: esar içen
esselamû 'eleykum: selamün aleyküm
estafilla: estağfirullah
estaneka estemberî: masalların bitiminde söylenen bir tekerleme sözü
estanekî/d: masal
estanîk-1/d: b. estanekî
estar/e: astar
estarkerde/e: astarlı, astarlanmış olan
estar kerdîş: astarlamak
estare/e: yıldız
estareyîn/e: yıldızlı
estarey sıbay/e: sabah yıldızı (feci zamanı görünen yıldız)
estarey aşme/e: Venüs, Zühre yıldızı
estarê roci/e: Venüs, Zühre yıldızı
est bıyayîş: var olmak
este/e: kemik
estemberî: b. estaneka estemberî
Estembul: İstanbul
estene: atmak (b. eştiş)
estene zeri: içeri atmak (b. eştiş zere)
esteni: atmak (b. eştiş)
esteni tever: dışarı atmak (b. eştiş teber)
estere/e: boynuz
esteritene: b. esteritîş

esteritîş: sıyrıp silmek
este werdiş poste verdayîş: "çok uğraştırmak", "başını ağrıtmak" anlamında bir deyim
estewrîni/d: kısır, doğurmayan (hayvanlar için kullanılır)
estey...puç kerdîş: aşırı kötülükte bulunmak suretiyle çok üzme
estî/e: kemik
estî/e: yen, giyeceğin kolu
estîre/e: ustura
estîrî/e: boynuz
estonek-1/d: masal (b. estanekî)
estor/e: at, beygir
estora pêxemberan/d: ince yapılı ve yeşil renkli bir böcek
estore/d: b. estor
estorî/d: b. estore
estorrîni/d: b. estewrîni
estowrîni/d: b. estewrîni
estri/e: boynuz
estunî/d: sütun, kalın direk
estuwere: b. estor
'es û 'esbetî: soy-sop
'eşa: yatsı
'eşerey mubeşşere: aşere-i mübeşşere, İslam inancına göre bu dünyada cennete gidecekleri müjdelmiş olan on kişi
'eşeri/e: haşarı, cinsel gücü fazla olup azgınca davranan (daha çok hayvanlar için kullanılır)
'eşêfî/d: ekinlerin içindeki yabancı otlar
'eşêfî kerdîş: ekinlerin içindeki yabancı otları ayıklamak
'eşîrî/d: aşiret
'eşkara: açık olan, aşikar
eşkaweyîş: b. eşkawıyayîş

eşkawıta/d: b. eşkawıte
 eşkawıte/e: sökük
 eşkawıtış: (dikiş) sökmek, çözmek
 eşkawıyayış: (dikiş) sökölme
 eşkawıyayış: (dikiş, düğüm vb) sökmek
 eşkenayış: muktedir olmak, yapabilmek, edebilmek
 eşkenayış pey: gücü yetmek (birisine gücü yetmek)
 eşkera: aşikar, açık biçimde
 eşkırjı/d: kuru üzüm
 eşkuçı/d: b. eşkırjı
 eşnawıtış: ısıtmak, duymak
 eşnawutış: ısıtmak, duymak
 eşpıceki kerdış: b. espıceki kerdış
 eşpırjı/d: bit
 eşpırjı dekewtış: bitlenmek
 eşpırjı pa bıyayış: b. espıcı pa bıyayış
 eşpırış/d: bit
 eşq: aşk
 eşq dekewtış: şevkli olmak, (bir işe) çok isteklenmek
 eşqerı/d: keçiler için ad olarak kullanılan bir sözcük
 eşqi/e: eşkiya, şaki
 eşqiya: haydut, eşkiya
 eşraf: eşraf, asilzade
 eştış: atmak, fırlatmak
 eştış cı: -i vurmak, dövmek
 eştış dı: içine atmak
 eştış kendil: ipe çekmek, idam etmek
 eştış pê: birbirine silah sıkmak, atışmak, vuruşmak
 eştış ser: 1)üzerine atmak 2)üzerine yıkmak 3)baskın yapmak

eştış teber: dışarı atmak
 eştış werte: ortaya atmak
 eştış zere: 1)içine atmak, içeri atmak 2)mecaz olarak: hapishaneyeye atmak
 eşya: eşya
 'eterıyayış: 1)hayıflanmak 2) -e üzülmek
 'etif: meyve (ürün) toplanırken gözden kaçma vb. nedenlerle geride kalmış olan ürün
 'etif kerdış: asıl ürün kaldırıldıktan sonra kenarda kıyıda kalan ürünleri toplamak
 'etırıyayış: b. 'eterıyayış
 etiya: bura, burada, burası
 etya: b. etiya
 'evd/e: kul, abd
 'evdal/e: derbeder, zavallı, abdal
 eve: b. ebe
 'ew: hav (köpeğin havlarken çıkardığı ses)
 ew: ve de, ve veya
 ew: o
 'ewara/d: soytarı, serseri, aylak, avare
 'eware/e: b. 'ewara
 'eware beyış: b. 'eware bıyayış
 'eware bıyayış: zahmet etmek, zahmete girmek
 'eware kerdış: zahmete sokmak, zahmet ettirmek
 'ewareyey: avarelik, aylaklık, ser-serilik
 'ewayış: havlamak
 ewca: ora, orası, orada
 ewe: o (ewe wo: odur)
 'ew'ew: havlama sesi
 'ew'ewık/e: çakal

'ewi: uluma, havlama sesi
ewke: şey
ewlad/e: evlat
ewladey: evlatlık (evlat olma durumu)
ewladey ra eyştış: evlatlıktan men etmek, evlatlıktan atmak
ewladey ra vıstış: evlatlıktan men etmek, evlatlıktan atmak
ewladê ewladan: çocukların çocukları, torun
ewladı/d: evlat (kız çocuğu)
ewliya: evliya
ewnıyayış: bakmak
ewr/e: bulut
ewra: ora, orada
ewraq-ı: evrak
ewrêş/e: b. hargûş
ewro/e: bugün
Ewropa/d: Avrupa
ewropa: erkek şalvarı olarak kullanılan siyah renkli bir bez
ewroyin: bugünkü
ewsel: bahçelik yer
ewta: burası, burada
ewta ewra: burda orda (derken), şurda burda (derken)
ewtanayış: cesaret etmek (b. ewtarayış)
ewtarayış: cesaret etmek
ewwela: öncelikle, evvela
ewweliyat: evveliyat, öncesi, geçmiş
ewwıl: önce, evvel
ewwılı: önce, ilkin
'ewwûli: önce, ilkin
ewza: b. ewca
ex: ah
exi: 1)tükürünce çıkarılan ses

2)tüh (birisine kızınca hakaret etme ifadesi olarak kullanılır)
exin tuf: b. exi
exleb: genellikle, çoğunluk
exlemur/e: ıhlamur
exter/e: ihtiyar, yaşlı (b. extıyar)
extıyar/e: ihtiyar, yaşlı
extıyarey: ihtiyarlık, yaşlılık
extıyarı/d: ihtiyar, yaşlı kadın
exx: ah, keşke
exx bavo: "keşke", "vah bel!" anlamında hayıflanma ifadesi olarak kullanılan bir söz
exx gıdı: b. exx bavo
exx gıdino: b. exx gıdı, exx bavo
exx kı: keşke
ey/e: o
ey: onlar
ey...: (iyelik ifade etmek için kullanılır ve ilgili olduğu sözcükten önce gelir) -nın, -ki (ey to: seninki), b. yê
ey: yeter
ey: ey, hey, behey, yahu, ulan
eya/d: o
eya: evet, öyle, peki
eyam/e: hava durumu
'eyan: belli, açık, aşikar
'eyan bıyayış: belli olmak, açığa çıkmak, aşikar olmak
'eyan kerdış: açıkça belli etmek
'eyar: ayar, belirli ölçü, ölçü aygıtı
'eyar kerdış: ayarlamak
'eyarsız: 1)ayarsız, ayarı bozuk olan 2)ahlak veya karakteri bozuk olan kişi
'eyb/e: ayıp
'eyb o, **'eyb o**: "ayıp ediyorsun", "çok ayıp", "ne gezer?", "lafı mı

olur?" anlamlarında kullanılan bir söz

'eyb o to ri: b. 'eyb o'eyb o

'eyd/e: b. eyd û 'erefati

'eyd û 'erefati: bayram günleri, bayram arefesi

'eyel: 1)çocuk, küçük 2)kadın, eş

'eyel-meyel: 1)çoluk çocuk 2)karı, eş

eyi: o

eyino: onlar

eyjdiha/e: ejderha (b. ejdeha)

'eyl: b. 'eyel

eyla: fakat, ama

ey la: "be yahu", "behey", "ulan", "yeter be!" anlamlarında kızma ve çıkışma ifadesi olarak kullanılan bir söz

'eylek: çocuk

'eynad/e: inatçı

'eynadey: inatçılık, inat

'eynadey kerdîş: inat etmek, inatçılık etmek

'eynadı/d: inatçı

'eynad kerdîş: inat etmek, inatçılık etmek

'eynadı/d: inatçı

'eynad kerdîş: inat etmek

'eynbê xw1: 1)bizatihi, bizzat kendisi 2)kendi düşüncesi ile

'eynbê xw1 zanayîş: bile bile, bizzat bilmek

eynı/e: çeşme, kaynak

eyni: bunlar

'eyni: aynı, aynısı, tıpkı

eyno: onlar

ey ri/e: ona(ey ri mend: yanına kaldı, ettiği yanına kaldı)

eyro/e: bugün

eyrue/e: b. eyro

eyro roj/e: bugüne bugün

eyroyên: b. eyroyın

eyroyın/e: bugünkü, bugünlük

eyrû/e: b. eyro

eyşı/d: b. erişi

eyşo/e: sakallı

eyşşıpi/e: b. erişşipi

eyştîş: atmak, fırlatmak

eyştîş 'ard: yere atmak

eyştîş kopekbazaran fek: sopayı veriştmek, iyice sopalayıp dövmek

eyştîş mezate: açık arttırmaya çıkarmak suretiyle satmak

eyştîş...ser: 1)üzerine atmak, üzerine yıkmak 2)baskın yapmak, üzerine saldırmak

eyştîş tê fek: hepsini birden dövmek, tümüne vurmak, hepsini birbirine katmak

eyştîş xenceri fek: hançerlemek

eyştîş xw1 pey: arkasına atmak, himayesine almak, korumak

eyştîş xw1 ser: 1)kendi üzerine atmak 2)dökünmek 3)örtünmek 4)(kadınla ilgili kullanıldığında) kendi isteğiyle erkekle cinsel ilişki kurmak

eyv/e: b. eyb

eywanı/d: bir tarafı dışarıya açık olan salon veya oda, eyvan

ey xw1 dı bıyayîş: 1)kendi bildiğinden şaşmamak, hep aynı şeyde directmek 2)egoist olmak, hep kendi açısından değerlendirmek 3)kendi işinde olmak

ey xw1 ra nêmendîş: bildiğinden geri kalmamak, elinden geleni geri

komamak

eyyam: b. eyam

ez: ben

eza: ben, ben ki...

'eza/d: ölü için tutulan yas, yas, ta-
ziye, başsağlığı ziyareti

'ezab/e: işkence, azap, sıkıntı, ceza

'ezabê qebrî/e: kabir azabı

'ezabî/d: b. 'ezab

eza korî: "vah vah", "yazık oldu"
anlamında kullanılan bir söz

ezan/e: ezan (b. azan)

ezan wendene: ezan okumak

ezber: ezber

ezber kerdîş: ezberlemek

ezbet: aşiret, boy, soy

'ezeb/e: bekar

'ezebey: bekarlık

'ezebî/d: bekar, evlenmemiş olan
kız

ezel/e: ezel, en eski zaman

'ezele/e: bir nevi yazlık çardak,
bağ veya ağıl çardağı

ezêt/e: b. eziyet

ezi (ez zi): ben de, ben

Ezirgan: Erzincan

'ezim: büyük, ulu, azim

'eziyayîş: usanmak, bıkmak, yo-
rulmak (b. ecızıyayîş)

eziyet/e: eziyet

ez ke esta: böbürlenme ve kendisi-
ni büyük görüp büyük gösterme
ifadesi olarak "ben ki..." anlamın-
da kullanılan bir söz

ez kî esta ez: "varsa yoksa ben"
anlamında kullanılan bir söz

'ezle/e: b. 'ezele

ezman/e: b. asmin

ezmû/e: b. asmin

ezo (ez do): ben...

Ezrayil/e: Azrail

ez se vana: "ben ne diyorum bili-
yor musun?", "baksana", "diyo-
rum ki" anlamlarında kullanılan
bir söz

ez se vano, tî se vanî: "benim de-
diğim başka, sen yanlış anlıyor-
sun", "benim dediğim başka, se-
nin dediğin başka", "ben ne diyo-
rum sen ne diyorsun"
anlamlarında kullanılan bir söz

Ezurim: Erzurum

ez vano..., tî vaje...: "ben diye-
yim..., sen de...", "öyle dediğime
bakma, aslında daha..." anlamın-
da bir deyim

ezyet/e: eziyet

Ê

ê: evet
 ê/e: o
 ê: onlar
 ê: (iyelik için kullanılır ve ilgili olduğu sözcükten önce gelir) -nın, -ki (b. yê)
 ê: ey (hitap sırasında kullanılan bir ünlem)
 êdeg/e: yedik
 êdi: artık
 êhe: keçiyi durdurmak için çıkarılan bir ses
 êhekı: “peki, şimdi ne olacak”, “sonuca geldik” anlamlarında kullanılan bir sözcük
 êhtiyac/e: ihtiyaç
 êhtiyacey/e: ihtiyaç
 êleg/e: yelek
 êlul-ı/d: eylül ayı
 êm/e: yem
 êm dayış: yemlemek, yem vermek
 êmiş/e: yemiş, meyve
 êm kerdış: yemlemek, yem vermek
 -ênda: “bir tane” anlamını veren sonek
 êndi: artık (b. êdi)
 -êndo : “bir tane” anlamını veren sonek
 êne/e: cuma günü
 ênı: b. eynı

êqbal/e: şans, talih, ikbal
 -êr: daha, üstünlük, fazlalık anlamını ifade eden bir sonek (pilêr: daha büyük)
 êre/e: ikinci
 êrewo teng/e: ikindinin son saatleri, akşam üzeri
 êrey: ikinci zamanı
 -êrı: meyve adının sonuna gelerek ağaç anlamını veren bir sonek (gozêri: ceviz ağacı)
 êrı /e: b. ewro, eyro
 êrmı/e: kol
 êrxat/e: ırgat, işçi
 êrxatey: ırgatlık, işçilik
 êrxatey kerdış: ırgatlık yapmak, işçilik yapmak
 êrxatı/d: b. êrxat
 êsayış: b. asayış
 êwa: onunla birlikte
 êwan: eyvan
 êxım/e: 1)hasım, düşmanlık duyan 2)denk, aynı seviyedeki (kişi)
 êxrac kerdış: ihraç etmek
 Êzıdı/e: 1)Yezidi 2)Yezit
 Êzıdiyey: 1)Yezitlik 2)Yezidilik

F

fabrika/d: fabrika
fahm: anlayış, anlama
fahm bıyayış: anlaşılma
fahm kerdış: anlamak
faiz/e: faiz
fa'jı/d: adım
fa'ji kewtış: paytak paytak yürümek
fal/e: fal
fal akerdış: fal açmak, fala bakmak
falçı/e: falcı
falçıyey: falcılık
fal eyştış: fala bakmak
fal vıstış: fala bakmak
fam: anlayış, anlama (b. fahm)
fam bıyayış: anlaşılma (b. fahm bıyayış)
fam biyayene: anlaşılma (b. fahm kerdış)
fam kerdene: anlamak (b. fahm kerdış)
fam kerdış: anlamak
fani: geçici, ölümlü, fani
fanosı/d: fanus, fener
faq/e: adım, bacak
faqulta/d: fakülte
faran/e: bir çeşit büyük balık
Farıs: Fars
Farısı: Farsça (b. Fariski)
Fariski: Farsça

fasıd/e: karıştırıcı, bozucu, bozuk, fasit
fasıq/e: fasık
fasıqey: fasıklık
fasun/e: yünlü kumaş
fa's/e: ahlaksız, gereksiz aşırı davranışlarda bulunan
fa'sane: ahlaksızca, aşırı olumsuzca davranma
fa'sane dı xwı nayış: ahlaksızlaşmak, ahlaksızca davranmak
fa's bıyayış: ahlaksız olmak, aşırı ahlaksızca davranışlarda bulunmak
fa'sı/d: fahişe, ahlaksız kadın
Fatiha/d: Kur'an'ın ilk suresi olan Fatiha Suresi
fatiha: bir işin bitişini ifade eden bir sözcük
fayde/e: fayda, yarar
fayde bıyayış: yararı olmak, yarar olması
fayde kerdış: yararı olmak, çaresi olmak
fayde nêkeno: 1)zorunlu olarak, çaresi yok 2)yararsız, olanaksız
faydeli: faydalı, yararlı
fayiz/e: faiz
fecır/e: felç
fedakar/e: fedakar
fedakarey: fedakarlık
feg/e: b. fek
fehş: şımarık, kibirli
fek/e: ağız
fek/e: yalım, keskinlerin keskin yüzü
fekafeki: yaklaşıklık olarak, ne-redeyse
fekakerda/d: ağzı açık, salak

fekakerde/e: b. fekakerda

feka kerdış: ağzına koymak, yemek

feka nayış: yedirmek

feka nıyayış: yedirilmek, ağzına konmak

fekbê xwı dekewtış: kendi lafı ile düşmek, itiraf etmek

fekçarox/e: çarpık ağızlı olan, ağzı yara bere içinde olan

fek çeçayış: susuzluktan ağzı kurumak

fekdewlçe/e: ağzı geniş olan, ağzı büyük ve biçimsiz olan kişi

fekdê...kewta: "haddine mi düşmüş?" anlamında bir deyim

fekdowl/e: b. fekdewlçe

fekê gay/e: döven döverken ürünü yememesi için öküzün ağzına takılan ağızlık

fekê gay bestış: döven döverken ürünü yememesi için öküzün ağzını bağlamak

fekê..., xwı bınayış: kendisinin sözle sık sık rahatsız edilmesini önlemek

fekê xwı...kerdış: muhatap kabul ederek birisiyle sertçe konuşmak

fekê xwı pa nayış: tadına bakmak, yemek

fekhera/a: ağzı büyük olan, geniş ağızlı

fekmalêz/e: sümsük, şapşal

feknurr: yüzükoyun, tersyüz

feko perrayış: birisine karşı geerek her söylediğine karşılık başka bir şey söylemek, muhatap kabul ederek sözle atışmak

fek pêra nênyayış: ağzı kapan-

mamacasına çok konuşmak

fekra: 1)dopdolu, tıka basa dolu 2)ezbere, şifahi

fek ra ameyişê zerrı: yüreği ağzına gelmek

fekra bıyayış: dopdolu olmak, tıka basa dolu olmak

fekra kerdış: tıka basa doldurmak, iyice doldurmak

fek...ra verra dayış: 1)vazgeçmek, bırakmak 2)boşamak

fek ra vetış: ağzından çıkarmak, ağızdan çıkarmak

fek ro perrayış: b. feko perrayış

fekşırın/e: tatlı dilli, tatlı konuşan kişi

fekşırıney: tatlı dillilik

fekşırını/d: b. fekşırın

fektê...kewta: b. fekdê...kewta

fektê...kewtış: diline düşmek

fek tıra verdayış: 1)vazgeçmek, bırakmak 2)boşamak

fek tıra verra dayış: 1)bırakmak, boşlamak, ümidini kesmek 2)boşamak

fekuley pıro gınayış: esnemek

fekuley pıro gunayış: esnemek (b. fekulay pıro gınayış)

fekûrû: yüzükoyun, tersyüz

fek vajêna: dile kolay

fek verdayış: vazgeçmek, bırakmak

fek welayış: esnemek

fekweş/e: tatlı dilli

fekweşey: tatlı dillilik, tatlı sohbetli olma

fekweş/d: b. fekweş

felaketı/d: felaket

felaketı seri ser dı ameyış: fela-

ketlerle karşılaşmak, başına felaket gelmek

felaketı seri ser dı ardış: başına felaket getirmek

felc/e: felç

felc bıyayış: felç olmak

felc kerdış: felç etmek

felek/e: felek

felekı/d: neş'e, keyif

feleqe/e: falaka

felk: böbrek (b. velce)

fellı/d: tarla sürerken karasabanın giremediği ve dolayısıyla sürülemeyen, ancak kazma ile kazmak veya bellemek suretiyle ekin ekilen engebeli yer ve bu tür yerlerin bellenmesi

fellıh/e: çok çalışan, güçlü olup iyi çalışan

fellı kendış: b. fellı

fellı tede mendış: 1)karasabanın giremediği yerin sürülememesi, böyle yerlerin ekilemeden kalması 2)mecaz olarak: açığı kalmak

fellı verdayış: 1)tarla sürerken sürülmemiş yer bırakmak 2)açık bırakmak, açığı kalmak

fell-i: foya (foyalar), açık, kusur

felqe/e: parça

felqe/e: korkusuz kişi, korku nedir bilmeyen, baskı ve dayaktan çekinmeyen

felqe bıyayış: parçalanmak, yarılmak, bölünmek

felqe felqe: parça parça, paramparça

felqe kerdış: parçalamak, yarmak, bölmek

fen: hile, sahtekarlık

fen: fen

fenafilla: tarikatta ve genel olarak tasavvufta fenafillah mertebesi, Allah'ın varlığı içinde onunla bütünleşip yokolma

fenerı/d: fener

feni: gibi, aynı, eşit

feqet: fakat

feqi/e: medrese öğrencisi, fıkıh öğrenimi yapan kişi, fakih

feqir/e: fakir, yoksul

feqira meheyırı/d: zavallı kız veya kadın

fequireni: fakirlik, yoksulluk

fequirey: fakirlik, yoksulluk

feqir fıqare: fakir fukara

feqırı/d: fakir, yoksul

feqiro meheyır/e: zavallı

feqir û fıqare: fakir fukara

feraiz/e: feraiz, islam miras hukuku

feraset: anlayış, kavrayış, maharet

Ferat: 1)Fırat Nehri 2)büyük akarsu, nehir

ferayış: uçmak (b. fırrayış)

ferekıyayış: ufalanmak, doğranmak

fereknayış: ufalamak, doğramak

fereset/e: fırsat

fereza: faraza

ferfat: berbat, kötü

ferıknayış: ufalamak, doğramak

ferıknayox/e: ufalayıcı, doğrayan

ferın: fırın

ferız/e: farz

ferk/e: kırıntı, çok küçük parça

fermalû: 1)hakkında ferman çıkmış olan, fermanlı 2)kanun kaçağı 3)dillere destan olan

fermalû bıyayış: 1)fermanı çık-
mak, hakkında buyruk çıkmak
2)dillere destan olmak

fermalû kerdış: 1)hakkında fer-
man çıkarmak 2)dillere destan
etmek

ferman/e: buyruk, ferman,
emirname

ferman vera kerdış: fermanını
boynuna asmak, ölüm kararını
boynuna takmak

fermasun/e: farmason, mason

ferq/e: fark

ferq kerdış: 1)farkında olmak, ayı-
rımında olmak 2)farketmek
3)görebilmek

ferset/e: fırsat

fers/e: parça, kırıntı, tike

fers/e: delişmen, aşırı davranışları
olan (**fers kerdış:** aşırı olumsuz ve
anormal davranmasına neden ol-
mak, baştan çıkarmak, ayartmak;
rezil etmek)

fersane: delişmenlik, aşırı ve anor-
mal davranma durumu, baştan
çıkma veya baştan çıkarma (**fersa-
ne dı xwı nayış:** delişmence dav-
ranmak, zıvanadan çıkmak, aşırı
ve anormal davranmak)

fersbıyaya/d: aşırı olumsuz davra-
nışlarda bulunan

fersbıyaye/e: b. fersbıyaya

fers bıyayış: 1)aşırı olumsuz dav-
ranışlarda bulunmak 2)rezil
olmak

fersık/e: çok küçük parça, kırıntı

fersıkeye/e: b. fersıkıyaye

fersıkıyaye/e: çok ufak parçalara
ayrılmış olan

fersıkıyayış: çok ufak parçalara
ayrılmak

fersıkıyaye/e: çok ufak parçalara
ayrılmış olan

fersıkıyayış: çok ufak parçalara
ayırmak

fert: 1)fert, bir tane 2)tek, çiftin
zıddı

fert wehid: biricik, yalnız bir kişi

ferz: farz

ferzane: gereklilik, farz olma
durumu

ferz bıkı: faraza, farzet ki

ferz bıyayış: farz olmak

ferzê mehal: farzımuhal, faraza

ferzi mehel: b. ferzê mehal

ferz kerdış: 1)farz kılmak 2)farz
etmek, varsaymak

fesad/e: 1)fesat, karıştırıcı, bozucu
2)laf dolaştırma, dedikoducu

fesadey: 1)fesatlık, karıştırıcılık
2)laf dolaştırma, dedikoduculuk

fesadey kerdış: laf dolaştırmak,
dedikodu yapmak

fesadı/d: b. fesad

fesala guri/d: işin sırası, işe uygun
zaman

fesalekî: usulcacık, yavaşça

fesalı/d: uygun zaman

fesalı/d: 1)ölçü, uyum 2)yavaşça

feselnaya/d: b. feselnaye

feselnaye/e: ölçüsü alınmış olan,
biçilen giysi

feselnayış: 1)dikiş için ölçüp biç-
mek, ölçüsünü almak 2)hesabını
görmek

fesî/d: fes

fesih/e: fasih, açık ve anlaşılır olan

fesinî/d: kereste, odun vb. şeyleri

yararken yarılmış bölümlere bira-
kılan demir parçaları

fesl: b. 'esl û fesl

fesla/d: fasulye

fesle: fasulye

fesle/e: kısa süre, aralık, fasıla

fesubhanellah: şaşma veya kızma-
yı belirten bir sözcük, fesüpha-
nellah

feşeriyayış: şişmek, böbürlenmek

feşırıyayış: b. feşeriyayış

feteliyayene: gezmek, dolaşmak

feteliyayış: 1)renge solmak, renk
atmak 2)gezmek, dolaşmak

fetelnayene: 1)kovalamak
2)gezdirmek

fetelnayış: 1)kovalamak
2)gezdirmek

fetelnıyayine: gezdirilmek, dolaş-
tırılmak

feteq/e: çatlak

feteqayış: b. feteqıyayış

feteqıyayış: patlamak, çatlamak

feteqnayış: patlatmak, çatlatmak

fetesıyayış: boğulmak

fetih kerdış: fethetmek

fetiq: 1)patlak, çatlak 2)fitik

fetir: mayasız ekmek

fetiseyış: b. fetesıyayış

fetşal: fiistan veya etekli entari gi-
yip altına don, şalvar veya panto-
lon giymeme durumu

fetwa/d: fetva

fewt: ölüm haberi

fewt/e: namaz rekatlarından her
biri

fexr bıyayış: 1)sevinip ferahla-
mak, onur duymak 2)şımarmak,
kibirli olmak

fêhl/d: foya

fêm/e: anlayış

fênde/d: fen, kurnazca plan

fıçı/e: fıçı

fıjı/d: henüz çiçeğini bile atma-
mış, yeni oluşmuş olan küçücük
sebze ürünü

fık/e: ağız (b. fek)

fıkır/e: fikir

filan: filan

filan bêvan: falan filan, falanca
filanca

filankes: falanca kişi

filan bınê bêvan: falanca kişi, ün-
lü kişi

filan û bêban: b. filan bêvan

filfılık: kelebek

filfılka şew/d: gece keleşeği

filhan/e: nadas

filhan wekerdiş: anız bozmak,
nadasa bırakmak

filıtyayış: kurtulmak

filıtnayış: kurtarmak

filim/e: film

filite/e: bir çeşit tüfek, filinta

filqonos/e: laçka

filqonosı/d: laçka

fina: yine, tekrar

findayêni: durmak (b. findetene,
vındertiş)

findetene: durmak (b. vındertiş)

findı/d: mum

findıqı/d: fındık

fın fin: arasıra, bazan (b. ge ge)

fın-ı: kere, defa

fını: bir kere, bir defa

fıqare: yoksul (b. feqir)

fıraç: tas, tabak, kap kakak

fıraçşı/d: bulaşık suyu

fıraqsû/d: bulaşık suyu
fırayış: uçmak (b. fırrayış)
fır bıyayış: içilmek
fırçe/e: fıçı
fırçe/e: fırça
Fırengsüz/e: Fransız
Fırensa/d: Fransa
Fırensız/e: Fransız
Frensızı/d: Fransız kadını veya kızı
fırêze/e: 1)biçilmiş tarla ve buradaki ekin kökleri, anız 2)mecazi olarak: verim, yapılan iş
fırınçi: fırıncı
fırîngê neheyân: taze yeşil nohut
fırîng-i/d: domates
fırîngzehmeti: frengi hastalığı
fırız: kökleri yaygın olan bir cins yabanotu
fır kerdış: içmek
fırnayış: uçurmak, uçurtmak
fırnı/d: fırın
fırnık: burun (b. pırnık)
fırq: seyrek
fırr: soluk alıp verirken çıkarılan ses, fosurdama
fırr: pır
fırraya/d: uçan, uçmuş olan
fırraye/e: b. fırraya
fırrayış: uçmak
fırrayox/e: uçucu, uçan
fırrayoxı/d: uçan, uçucu
fırr çık: çocukla oynarken onu havaya fırlatıp tutma sırasında söylenen bir söz (bazan "fırr çıkey" denir)
fırr kerdış: içmek
fırsend/e: fırsat
fırsset/e: fırsat
fırsset deyiş: fırsat bulmak (b. fırsset dıyayış)
fırsset dest kewtış: fırsat ele

geçmek
fırsset dıyayış: fırsat bulmak
fırsset vinayış: fırsat bulmak
fırtine/e: fırtına
fırtıqalı/d: portakal
fısa vergi/d: kırlarda biten bir çeşit zehirli mantar
fısı/d: osuruk
fısıker/e: 1)osurgan 2)kaypak kişi, tutarsız kişi
fısı teder nêvîndertış: sır gizleyememek, duyduğu her lafı başka yerde söylemek
fıssı/d: osuruk
fıssıker/e: b. fısıker
fıssıkerey: 1)osurganlık 2)kaypaklık, tutarsızlık
fıssıkerı/d: b. fısıker
fıssı tedır nêvîndertış: b. fısı teder nêvîndertış
fıstan/e: fıstan
fıstene: atmak (b. vıstış)
fıst fıst kerdış: oynakça ve gösterişli yürümek
fıstıqı/d: fıstık
fısto: b. fıstan
fıstonekı/d: b. estanekı
fış: fışırta
fış:/ kof
fışey: kofluk
fış fış: soluk alıp verirken çıkarılan ses, fosurdama sesi
fış fış kerdış: soluk alıp verirken ses çıkarmak, fosurdamak
fışı/d: dalak
fışı/d: kof (b. fış)
fışı: soluk alıp verme sesi, fışırta
fışqı/e: fışkı, binek hayvanlarının dışkısı
fışsayış: soluk alıp verirken ses çıkarmak, fosurdamak

fişşi: soluk alıp verirken çıkarılan ses; fişirti

fişt: fişirdama sesi

fiştan/e: b. fiştan

fıtar: 1)iftar vakti 2)oruç tutmamış olan (oruçlu olmayan)

fıtar bıyayış: Ramazan'da oruç tutmamak

fıtar kerdış: iftar açmak, iftar yemek

fitıq/e: fituk

fitili/d: fitil

fitna/d: birisinden duyduğu lafı başka birisine söyleyen, fitne çıkarılan kız veya kadın

fitne/e: b. fitna

fitneyi: dedikoculuk, laf taşıma

fitneyi kerdış: birinden duyduğu lafı karşı tarafa söylemek, fitne sokmak

fitrı/d: fitre, fıtır sadakası

fituy/d: fetva

fitûy/d: fetva

fitûy dayış: fetva vermek

fitûy vetış: fetva çıkarmak

fızıl: dedikoducu, ispiyoncu

fızılêni/d: dedikoduculuk, ispiyonculuk

fidane/d: fidan

fil/e: fil

fila/d: file

filar/e: b. firar

filketi/d: firket

finaya/d: atılmış olan, düşürülen

finaye/e: b. finaya

finayış dı: içine atmak

finayış: 1)atmak 2)düşürmek 3)sokmak

fincanı/d: fincan

fineyış: atılmak (b. finıyayış)

finıyayış: atılmak

finna seqerı: "cehennemine dibine kadar yolu var" anlamında kullanılan ve Arapça "fi'nnari's-seqer"den bozulma bir söz

fiqayış: kahkaha atmak

fiqqıq: b. fiqqıqı

fiqqıqı/d: kahkaha

fırar/e: kaçak, fırar

fırarey: fıradan olma durumu, fırar etme durumu

fırarı/d: kaçak, fırar

fırar kerdış: fırar etmek

fırarı: fırarı

Fir'ewn/e: Firavun denilen eski Mısır hükümdarı

fırnayış: düdük veya ısıklık çalmak

Fir'own/e: b. Fir'ewn

fırnıke/d: düdük

fırırıkı/d: düdük (b. fırırıke)

fisebililla: fisebilillah, Allah yolunda

fıseg: b. fışekı

fısıkıyayış: sıvışmak, tıymek

fıstan: fıstan, entari

fıstene duri: uzaklaştırmak

fıstene tê: birbirine katmak (b. tê vıstış)

fış/e: fış, makbuz

fışekı/d: fışek, kurşun

fışıl/e: odun veya tahta parçası, taş parçası

fışılı kerdış: odun veya tahtayı yarmak, uzunlamasına parçalamak

fıştacı/d: ahlaksız kadın, orospu

fitık: resmi tebliğ belgesi, resmi belge, askerlikle ilgili resmi belge

fitike/d: ıslık
fom kerdış: b. fa'm kerdış
fonosı/d: fanus
fors/e: gösteriş, fors
fors kerdış: gösteriş yapmak, gösterişte bulunmak
fos: bozuk
fos bıyayı: bozuk olmak, bozulmak
fotêlî/d: fôtr şapka
fotêrî/d: fôtr şapka
fotıraf/e: fotoğraf
fowqel'ade: fevkalade, olağanüstü, çok iyi, mükemmel
fowqılade: fevkalade, olağanüstü, çok iyi, mükemmel
fowt: b. fewt
fowtê nımaji/e: namaz rekâtı
foye: foya
frên/e: fren
frêze/e: b. fırêze
fuqare/e: zavallı, fukara
fuzul/e: yaramaz, haylaz, münasebetsiz, gereksiz yere her işe karışan, kendisine düşmeyen sözler söyleyen, boşboğaz
fuzuley: yaramazlık, münasebetsizlik, haddini bilmezlik
fuzuley kerdış: yaramazlık yapmak, haylazlık yapmak, münasebetsizce davranmak, haddini bilmeyerek davranmak
fuzuli: gereksiz, fuzuli

G

ga/e: öküz

gac: b. gajı

gajı/d: iplik çilesi, iplik yumağı

gala bere kerdış: saldırmak, hü-cüm etmek

gale/e: heybenin eşya konan taraf-larından herbiri, büyük heybe

galır: zambak

gam: b. game

gam bı gam: 1)adım adım 2)an be an

game/d: an

game/d: adım

game eştene: adım atmak

gamê: bir an, bir süre

gamêş/c: manda

gam-ı/d: b. game

gamı ena gamı, se'eti ena se'eti:

“dem bu demdir”, “tam bu sıra-larda”, “tam zamanı” anlamların-da geçmiş bir olaya atıfta bulunur-ken de kullanılan bir söz

gamı: bir an, bir süre

gamina aver: bir an önce

gam û se'eti: sık sık, ikide bir, dakı-kada bir

gan/e: can

ganawır/e: canavar, merhametsiz

ganbo gani: diri diri, canlı haliyle

gan dayış: 1)can vermek 2)bir şeye çok düşkün olmak

gan dekewtış: canlanmak

gan devistış: canlandırmak, can vermek

gandê...kewtış: canına tak etmek, usanmak

gandê...vıstış: sabrını taşırmak, canını sıkmak, usandırmak, bez-dirmek

gandê xwı ra bêzar bıyayış: ca-nından bezmek, usanmak

ganê...waştış: canı istemek

ganê xwı ...ser nayış: uğruna can vermek, yoluna can koymak

ganfida/e: fedai

gangêr/e: can alıcı, Azrail, can alan melek (b. gangir)

gangêri ver dı bıyayış: komada olmak, ölüm meleşinin elinde ol-mak, ölüme yaklaşmak

gangêr...nawıyayış: ölümü yak-laşmak, Azrail kendisine gö-rünmek

gangıran/e: ağır canlı, hareketle-rinde yavaş davranan, üşenik

gangıraney: ağır canlılık, üşe-niklik

gangıranı/d: b. gangıran

gangir: can alan, Azrail

gani/e(I): canlı

gani(II): gerek, mutlaka

gani bıyayış: canlanmak, canlı olmak

gani gani: canlı canlı, diri diri

gani geyrayış: sağ gezmek, sağ kalmak

gani kerdış: canlandırmak

gani verdayış: sağ bırakmak, sağ komak

gani ver dı bıyayış: can çekişmek

ganiyey: canlılık, canlı olma, yaşama

gan û goşt: dolgun vucutlu, iriyar, şişman

gan û goştın/e: dolgun, iriyarı, şişman

gan û goştını/d: b. gan û goşt

gan û iman xwı ro gırewtış: canla başla çabalamak, kendisini çok yorarak uğraşmak

gan û iman xwı ro gırotış: b. gan û iman xwı ro gırewtış

gan vejıyayış: can çıkması, canı çıkmak

gan vetış: canı çıkmak, can çekişmek

gan weş bıyayış: canı sağ olmak

garan-ı/d: hayvan sürüsü

gargaro/e: b. garo

garm: sıcak

garo/e: genellikle ağaç kovuklarında yuva yapan karışık renkli bùyükçe bir kuş

garo-n/d: b. garan-ı

gasar/e(I): omça, asma kütüğünün kalın dalları

gasar/e(II): yük için kullanılan kalın ipin ucuna bağlı olup yükü bağlarken ipin uygun biçimde kullanılmasına yarayan çatallı ağaç parçasından ibaret olan bir araç

gastar/e: b. gasar(II)

gawan/e: sığırtaç, sığır çobanı

gawır/e: dinsiz, müslüman olmayan, gavur

gawırey: gavurluk, dinsizlik

gawırı/d: b. gawır

gawırı seri ser de nêro: "Allah

kimseye göstermesin", "gavurun başına dahi gelmesin" anlamında çok kötü bir durumu anlatmak için kullanılan bir deyim

gawırki: 1)gavur gibi, dine ters düşecek biçimde 2)çok gaddarca, zalimce 3)müslüman olmayan toplumların dili, ecnebi dili

gawo/e: b. gawan

gawon/e: b. gawan

gawur: b. gawır

gawırey: b. gawırey

gawırki: b. gawırki

gaxoni: "sernewe" veya "serra newey" denilen yılbaşı günü çocukların evleri dolaşarak topladıkları yiyecek türünden hediyeler

gaxoni arê dayış: yılbaşında evleri dolaşarak çerez, yiyecek vb. toplamak

gaxoni gêrayış: b. gaxoni arê dayış

gay cıtı/e: çift süren öküz, çifte koşulan öküz

gay dayış: 1)ineği boğayla çiftleştirmek 2)mecaz olarak: başına olmadık işler getirmek

gazı/d: ısıрма, dişleme

gazı/d: kerpeten

gazi-gaz: bağırtı çağırıtı

gazi: imdat çağırısı, çağırma, çağrı

gazi kerdış: sesli olarak çağırarak, bağırıp imdat istemek

gaz kerdış: ısırmak

gaz xwı ro bıyayış: 1)pişman olup ne yapacağını bilemez olmak, kendi kendini yemek anlamında bir deyim 2)gözü dönmek, saldırganlaşmak

ge: arasıra, bazan, bazı zamanlar

geber!: “geberesin!” anlamında birisine kızınca söylenen bir sözcük

geberbıyaya/d: geberesi

geberbıyaye/e: b. geberbıyaya

geber bıyayı̇: gebermek

geber kerdı̇: gebertmek

geda/d: kız çocuğu

gede/e: erkek çocuk

gede ardı̇: çocuk doğurmak

gedeyey: çocukluk (b. gedeyi)

gedeyi: çocukluk

gedi ver dı bıyayı̇: hamile, gebe, çocuk doğurmak üzere olmak

gefi/d: tehdit, övünüp başkasını tehdit etme

gefi bere wardı̇: başkasını tehdit ederek yakınmak

gefi dayı̇: bir şey hakkında yapılan ya da yapılacak olanları övünerek söylemek, övünüp tehdit eder gibi konuşmak

gefi kerdı̇: övünüp başkasını tehdit etmek

gefi wardı̇: birisini tehdit ederek yakınmak

gef û gurri: tehdit ve övünme sözleri

gegane: arasıra, bazan

ge ge: arasıra, bazan

geji: süpürge (b. gezi)

gelan gidan: gelen giden, yolcu

gelanke: kez, bir defa, bir kez

gelek: epey, hayli, çok

geleki: epey, hayli, çok

gellat: bedavacı

gelo: 1)ey, yahu, be! 2)acaba

gem/e: gem

gemar-ı/d: kir, pislik, toz

gemarın/e: kirli, kirlenmiş olan, pasaklı

gemarrın-ı/d: b. gemarın

gemarrıney: kirlilik, pasaklılık

gemernayı̇: kirliletmek

gemı̇/d: meşelik, ağaçlık, ormanlık

gemı̇rnayı̇: kirliletmek (b. gemernayı̇)

gemı̇rrıyayı̇: kirlenmek, pasaklı olmak

gemi/d: gemi

gemiye/d: gemi

gem kerdı̇: gem vurmak, binek hayvanına gem takmak

genc/e: genç

gencey: gençlik

genci/d: genç (kız)

gend û gemarı̇: kir pas, çer çöp

gend û gewel: b. gend û gemarı̇

gene/e: kene

genem: buğday (b. genım)

gengola/d: içinde bebek uyutulan ve beşik görevini gören salıncak (b. kengula)

genım/e: buğday

gepe: yudum, ağız dolusu

ger/e: uyuz

ger: eğer

gerange: bir kez, bir defasında, ke-re, kez

gerd: toz

gerden/e: gerdan, boyun, çene altı

gere/e: şikayet

gere: b. gerek, gani

gerek: gerek (b. gani)

gereke: gerek, gerekir ki (b. gani)

gerengi: b. gerange

gerewtı̇: almak (b. gırewtı̇)

Gerger: Adıyaman'a bağlı bulunan bir ilçe (b. Aldûş)

gergûş: b. dergûş-1

germ: sıcak

germa duyını/d: b. germey doyını

germagerm: sığağı sığağına

germawı/d: yemeklik bulgur, dövme vb.

germaxı: 1)kir pas, pislik
2)terlemekten dolayı insanın özellikle koltuk altlarında veya başka yerinde oluşan küçük sivilce

germaxıjın/e: pasaklı, kirli ve kötü kimse

germaxıjıney: pasaklılık, kirlilik

germaxıjını/d: b. germaxıjın

germaxın/e: pasaklı, kirli ve kötü kimse

germaxıney: pasaklılık, kirlilik

germaxını/d: b. germaxın

germe/d: çorba

germewer/e: çorba içici

germey: sıcaklık

germey doyını/d: ayran çorbası

germey punı: içine nane otu katılmış olan bir çeşit çorba

germı/d: çorba

germıke/d: ılıca

germın/e: 1)sıcak 2)ısıtan

germın bıyayış: ısınmak

germiney: sıcaklık, ısıtılma durumu

germını/d: 1)sıcak, ısınmış olan
2)ısıtan

germın kerdış: ısıtmak

germi: sıcaklık

germi/d: çorba

germiya duyene/d: ayran çorbası

germkerda/d: ısıtılmış olan

germkerde/e: ısıtılmış olan

germ kerdış: ısıtmak

germ kerdox/e: ısıtan, ısıtıcı

germo: kaplıca

gerong: b. gerange

gerr/e: uyuz

gerre/e: şikayet, ihbar

gerre kerdış: şikayet etmek

gerrey xwı bere kerdış: birisine şikayetini bildirmek, birisine şikayette bulunmak

gerrê...to ameyiş: eskiden yaptığı bir iş veya alışkanlığı yapmak istemek

gerrın/e: uyuzlu, uyuz olan

gerrıney: uyuz olma durumu

gerrını/d: b. gerrın

gerr vetiş: uyuz olmak

gerrey xwı tede kerdış: birisine şikayetini bildirmek, birisine şikayette bulunmak

gest: b. geşt

geşt/e: daha çok çingene veya dilenci gibi kimselere başkasının verdiği eşya yahut para, parsa

geveze/e: geveze

gevezıyayış: toz toprak içinde debelenmek

geveznayış: tozlu veya çamurlu yerde debelendirmek

gevizek1/d: tozlu veya çamurlu yerde debelenme

gevizek1 kerdış: tozlu veya çamurlu yerde uzanıp debelenmek

gevızıyayış: b. gevezıyayış

gevızıyayox/e: tozlu veya çamurlu yerde debelenen

geviznayış: b. geveznayış

gevz-1/d: b. gevizek1

gewat/e: pezevenk
gewatey: pezevenklik
gewatı/d: b. gewat
gewel: 1)salya 2)çöp, çöplük, artıklar
gewen/e: geven, keven
gewenda/d: ahlaksız, başıboş, ser-seri, soytarı
gewende/e: b. gewenda
gewendeyey: serserilik, soytarılık, ahlaksızlık
gew-ı/d: hayvanların içine konduğu üstü açık, etrafı çit veya duvarla çevrili olan yer
gewr/e: beyazımsı, beyazımtırak, kül rengi veya bu renklere haiz olan, kumral
gewre/d: b. gewr
gewrek/e: beyazımtırak, gri; kumral
gewrı/d: b. gewr
gewş/e: 1)gevşek 2)cimri 3)korkak
gewşek/e: 1)gevşek 2)cimri 3)korkak
gewşekkey: 1)gevşeklik 2)cimrilik 3)korkaklık
gewşekı/d: b. gewşek
gewşı/d: b. gewş
gewz: 1)beniz 2)(bitki için kullanıldığında)taze ve yeşil olan
gewzkewta: benzi soluk, rengi uçuk, suratı asık (morali bozuk) olan
gewzkewte/e: b. gewzkewta
geyraya/d: 1)çok gezip görmüş olan, gezen, dolaşan 2)dilenci
geyraye/e: b. geyraya
geyrayını: gezmek (b. geyrayış)
geyrayış: 1)gezmek, dolaşmak

2)aramak 3)dilenmek
geyrayış a: b. ageyrayış
geyrayox/e: 1)gezen, dolaşan 2)arayan 3)dilenen, dilenci
geyrı/d: yuvarlak, dairevi olan, silindir, çember
geyrnayış: dolaştırmak, döndürmek, gezdirmek
gez/e: bir çeşit kıymetli kumaş
gez/e: ılgın ağacının bir türü olup genellikle çay ve dere kenarlarında yetişen bir çeşit çalı
gezi/e: süpürge
gez-ı/d: külleme (bir bağ hastalığı)
gezı dayış pıro: bağda külleme hastalığının olması
gezı kerdış: süpürmek
gezwe: kudret helvası
gêj/e: sersem, bunalmış olan, şapşal
gêj bıyayış: sersemleşmek, şapşallaşmak, bunalmak
gêjey: sersemleşme, şapşallık, bunalma
gêjı/d: b. gêj
gêj kerdış: sersemleştirmek, bunalmak
gêjo/e: b. gêj
gêl/e: dal (b. gıl)
Gêl: Diyarbakır'a bağlı bulunan Eğil bucağı
gêlbızane/d: baharın yetişen ve yenebilen bir yaban bitkisi
-gêr: "alıcı, alan" anlamını veren bir sonek (**gangêr:** can alan)
gêrayış: gezmek, dolaşmak, aramak
gêrayış a: b. ageyrayış
gêre/e: şikayet (b. gerre)

gêrm: pilav yemeği, sulu sıcak yemek, çorba

gërma duye/d: b. germey doyını

gërma duyın: b. germey doyını

gêrrık: sudaki girdap

gêsi/d: saç örgüsü

gêsi kerdış: saç örgü yapmak

gêstı: b. gêsti merdiş

gêsti merdiş: çok acıkmak (açlıktan ölürcesine acıkmak)

gı/e: insan dışkısı, bok

gı: b. kı

gıbırı: (argoda) yüzü kara çıkan, mahcup olan

gıbırıy/d: b. gıbırı

gıcık/e: saç

gıdı: küçük, ufak

gıdı: "aman", "behey", "ey!" anlamında bir ünlem

gıdino: b. gıdı

gıdış: biçilip dizilmiş ekin yığını

gıjıj: 1) yanan şeyin çıkardığı ses

2) kuru kalabalık

gıjık/e: saç

gıjıkın/e: 1) saçlı 2) çok karışık dalları olan çalı

gıjıkını/d: b. gıjıkın

gıjj!: tahrik olup düvesimesi ve inekle çiftleşmesi için boğaya seslenişte kullanılan bir sözcük

gıjj bıyayış: boğanın çiftleşmek üzere tahrik olması

gıjj kerdış: 1) inek veya düve ile çiftleşmesi için boğayı tahrik etmek 2) saldırtmak

gıjolek: rüzgarın meydana getirdiği hortum (b.veyvey cınnan)

gıl/e: uç, tepe (**gilê kowû:** dağların tepeleri

gıl/e: dal

gıla/d(I): saç örgüsü (bazı yörelerde **gêsi** denir)

gıla(II): yine, bir kere daha (b. **gilana**)

gilabueç: saç örgüsü kısa olan (kız veya kadın)

gilana: yine, bir kere daha, tekrar

gilanga-n: bazan, arasıra

gilangı: kere, defa, kez

gilangi: bir defa, bir keresinde

gilangına: bir kere daha

gılar: 1) oğlak veya keçilerin boynularının alt kısmında sarkan küçük kesecik 2) boynunda böyle kesecik bulunan hayvan

gilbı/d: boğaz

gilçije/e: annenin ilk çocuğu

gıldanı/d: erken olgunlaşan iri taneli üzüm çeşidi

gıl dayene: dal budak salmak, filizlenmek

gıle: saç örgüsü (b. **gıla**)

gilêjgı/d: salya

gilêjgı kerdış: salya akıtmak

gilêjgın/e: salyalı

gilêjgını/d: b. **gilêjgın**

gılğıl/e: 1) darı 2) mısır

gılilok: b. **çımga**

gıl kerdış: dalını kesmek, budamak

gıllık: kadın üreme organının içi, klitoris

gılli/d(I): göz bebeği, göz

gılli/d(II): üzüm tanesi

gılli dekewtış: üzüm tanelerinin tek tük olgunlaşmaya başlaması

gılli kerdış: 1) üzüm yerken sadece salkımdaki bazı taneleri yemek

2)üzüm tanelerini salkımdan koparmak

güllikor/e: gözü kör olan, kör olası

güllikori/d: b. güllikor

gülliperraya/d: gözü çıkasica

gülliperraye/e: gözü çıkasica

güllü perrayış: 1)gözü çıkmak

2)"emdiği süt burnundan gelmek" anlamında çok yorulma ve güçlüklerle karşılaşmayı ifade eden bir deyim

güllü pernayış: birisinin hakkından gelmek, birisine hakettiği sertlikte davranmak, gözünü çıkarmak

güllü ra: dopdolu, tıka basa dolu, tıklım tıklım

güllürışaya/d: gözü çıkasica

güllü rışayış: "emdiği süt burnundan gelmek" anlamında çok yorulma ve güçlüklerle karşılaşmayı ifade eden bir deyim

güllü rışnayış: hakkından gelmek, birisine hakettiği sertlikte davranmak, gözünü çıkarmak

güllü to bırışı: "gözlerin kör olur inşallah" anlamında kullanılan bir ilenç sözü

güllü to perri: "gözlerin çıksın inşallah" anlamında kullanılan bir ilenç sözü

güllü vetiş: hakkından gelmek, (kötü) birisine hakettiği biçimde davranmak, gözünü çıkarmak

güllüya enguri/d: üzüm tanesi

güllüyanê to kor ko: "gözünü kör etsin" anlamında kullanılan bir ilenç sözü

güllüyekî kerdış: salkımı dalından

koparmadan üzüm tanelerinin bazılarını koparıp yemek

gılong-ı: b. gılangı

gılpoçı/d: saç örgüsü

gılor: yuvarlak (b. gılover)

gılover: yuvarlak, yuvarlak olan nesne

gılze/e: b. gırze

gılze kerdış: b. gırze kerdış

gım: b. hım gım

gımayış: 1)ateşin gür olarak yanıp ses çıkarması 2)ağız kapalı olarak çıkarılan ses

gımerre/e: fare pisliği

gımgım: ateş (veya sobanın) gür olarak yanarken çıkardığı ses, gümbürtü, anlaşılmayan ses

gına: b. gında

gınayene: değmek, dokunmak

gınayene waro: yere düşmek

gınayine ro...: değmek

gınayis waro: yere düşmek, düşmek (b. 'erro gınayış)

gınayış: 1)değmek 2)ulaşmak

gınayış 'ero: yere düşmek

gınayış pıru: b. pıro gınayış

gınayış pure: b. pıro gınayış

gınc: 1)eski püskü bez, çocuk bezi

2)elbise (b. kınc)

gında/d: yumak

gında kerdış: yumak yapmak, yumaklamak, yumak gibi sarmak

gında xwı tıra wekerdış: ümidi kesilip ilişkisini kesmek, elini eteğini çekmek

gındır bıyayine: yuvarlanmak

gındır dayış: yuvarlamak

gındır diyayış: yuvarlanmak

gındır kerdene: yuvarlamak

gındırnayiş: yuvarlamak
gındırırıyayiş: yuvarlanmak
gındolek: toparlak, yuvarlakça
gını: gerek
gıra/d: b. gıran
gıra/d: düğüm
gıra dayene: bağlamak
gıra dayiş: düğümlemek, bağlamak
gıran/e: 1) ağır 2) ağırbaşlı, olgun
gırane/e: yaka
gırane dayiş dest: yakayı ele vermek, yakayı kaptırmak
gırane weşanayiş: yaka silkmek
gıraney/d: 1) ağırlık 2) ağırbaşlılık
gıraney...tebiştîş: yakasına yapışmak, yakasını tutmak
gıranêr: daha ağır
gıranı/d: b. gıran
gıraniye/d: ağırlık
gırbestı/d: b. gırêbestı
gırçıkı/d: 1) ağaç veya ağaçtan mamul eşya parçasının boğumlu olan kısmı 2) çentik, kertik
gırçıkın/e: 1) ağaç veya ağaçtan mamul eşya parçasının boğumlu olması 2) çentikli, kertikli
gırd/e: büyük, cüsseli
gırd bıyayiş: büyümek, büyük olmak
gıregır: toplumda büyük kimse, eşraf, ileri gelen (kişi)
gırewta/d: 1) tıkalı, tıkanık 2) alınmış olan, tutulmuş olan 3) örtülü
gırewte/e: b. gırewta
gırewtış: 1) almak 2) kapatmak 3) tıkamak 4) yakalamak 5) tutmak 6) yummak 7) örtmek 8) ısıracı veya

zehirli hayvanın insanı kapması veya sokması
gırewtış xwu ser: üstüne almak, görev edinmek, üstlenmek
gırewtox/e: alan, alıcı
gırey/d: 1) düğüm 2) boğum
gıreya korı/d: kördüğüm
gıreya hokını/d: ilmik şeklindeki düğüm
gıreya hûkı/d: b. gıreya hokını
gıreya qırıkı: gırtlak
gırey vero ameyiş: 1) geçirmek 2) hık tutmak
gırêbestı/d: içine bir şey konup saklanmak üzere düğümlemiş olan küçücük çıkın
gırêdaya/d: b. gırêdaye
gırêdaye/e: 1) bağlı olan, bağımlı olan 2) düğümlemiş olan, düğümlü olan
gırêdaye bıyayiş: 1) bağlı olmak, bağımlı olmak 2) düğümlü olmak, düğümlemiş olmak
gırê dayene: bağlamak
gırê dayine: bağlamak
gırê dayiş: bağlamak
gırênaye/e: pişirilmiş olan, kaynatılmış olan
gırênayene: kaynatmak
gırênayiş: kaynatmak
gırêş/e: b. gırrêş
gırıyayiş: kaynamak
gırgırıyayiş: mızımızlanmak, kararsızca söylenip durmak, kararsız davranmak
gırmıke/d: yumruk
gıron/e: b. gıran
gırone/e: b. gırane
gırone weşayiş: yaka silkmek

gırone weşıyayış: 1)yaka silkmek
 2)kendisinden yaka silkinir olmak
gironêr: b. granêr
gırote/e: b. gırewte
gırotış: b. gırewtış
gırotış a: b. agırewtış
gırotış pıra: b. pıra gırewtış
gırr: 1)gür, sık 2)“gırr” sesi
gırr bıyayış: 1)gür olmak, sık olmak 2)(ateş ve kavga için kullanıldığında) alevlenmek
gırrêş/e: eski bez parçası
gırr kerdış: 1)gürleştirmek, sıklaştırmak 2)(ateş ve kavga için kullanıldığında) alevlendirmek
gırs/e: büyük, kocaman
gırse/d: büyük (b. gırs)
gırse biyene: büyümek
gırş: b. gırs
gırwe/e: iş
gırweyış: 1)işlemek 2)çalışmak
gıryane/e: yaka
gıryone/e: b. gıryane
gırz/e: büyük (b. gırs)
gırze/e: bağlanmış olan çalı, ekin, ot gibi şeylerin büyük demeti
gırze kerdış: “gırze” denilen büyük deste halinde bağlamak
gırık: süpürge
gıst: b. gıştı, engiştı
gıšta eşhede/d: işaret parmağı
gıšta mıyanêni/d: orta parmak
gıştane/e: 1)yüzük 2)yüksük 3)orakla ekin biçerken daha fazlasını elde tutup tutamı kontrol etmeyi sağlayan el aracı
gıšta orti/d: orta parmak
gıšta pilli/d: başparmak
gıšta qılancı/d: serçe parmak

gıšta şadı/d: işaret parmağı
gıšta xwı çım ra kerdış: “iyilik yapmak” anlamında kullanılan bir deyim (daha çok olumsuz biçimiyle kullanılır)
gıšta xwı pa nayış: 1)parmak basmak, imza atmak 2)beğenmek 3)vurmak, dövmek
gıştı/d: parmak
gıştı berz kerdış: parmak kaldırmak
gıştı dekutış: parmakla dürtmek, parmak atmak
gıştı pa nayış: 1)parmak basmak, imza atmak 2)beğenmek 3)vurmak, dövmek
gıştıri/e: yüzük
gıştı pê nawıtış: parmakla birbirine göstermek
gıştı pê nawıyayış: parmakla gösterilmek
gıştone/e: b. gıştane
gıx: süt çocuklarının çıkardığı sevinç sesi
gıxı: b. gıxxıki
gıxı kerdış: b. gıxxıki kerdış
gıxxıki: süt çocuklarının çıkardığı sevinç sesi
gıxxıki bıki!: süt çocuğuna ses çıkarması için söylenen bir söz
gıxxıki kerdış: süt çocuğunun sevinç sesi çıkarması
gıyın/e: boklu, pis
gıyını/d: b. gıyın
gızgalık/e: kıvılcım
gızgalıkı çıman ra perrayış: gözlerinden kıvılcımlar sıçramak; şiddetli baskı, basınç veya yediği dayaktan ötürü gözleri kararır olmak

gızgız: cızırtı

gızık/e: karışık veya dolaşık saç (b. gıjık)

gızı bıkı: (çocuk dilinde) dişleri yeni çıkan çocuğa “dişle!”, “ısır!” anlamında söylenen bir söz

gızı kerdış: (çocuk dilinde) ısır-mak, dişlemek

gızı kı: b. gızı bıkı

gızkine/d: b. gıjıkını

gıjı: çalı, çalı çırpı

Ginian: Sivas’a bağlı bulunan Za-ra dolaylarında yaşayan bir aşiret

gışt: b. gıştı, engıştı

gışta mıyonen/d: orta parmak (b. gışta mıyanêni)

gışta qılinc/d: serçe parmak (b. gışta qılancı)

gıştone/e: b. gıştane

giy darı/e: ağaç salgısı

giy goşi/e: kulak kiri, kulaktan çı-kan pislik

giyreyiş b. giyriyayış

giyriyaya/d: 1) tıkalı, tıkanık
2) alınmış olan, tutulmuş olan

giyriyaye/e: b. giyriyaya

giyriyayış: 1) alınmak 2) kapan-mak 3) tıkanmak 4) yakalanmak
5) tutulmak 6) yumulmak

giy vamêr/e: badem ağacının sal-gıladığı ve zamk olarak kullanılan bir madde

giy xwı dekerdış: bir şeyi iyice kötü duruma getirmek, içine et-mek, içine sışmak

giy xwı kerdış: tuvalet ihtiyacını gidermek, def’i hacette bulunmak, bokunu yapmak

giy xwı , xwı ro kerdış: altını kir-

letmek, pisliğini altına etmek

glongı/d: kere (b. gılangı)

gocagı/d: düğme

goçeri: göçebelik (b. koçeri)

goçını/d: çuvaldız

goelık/e: b. golık

goge/d: b. gogi

gogebaxan: ayçiçeği (b. verûjık)

gogercin: güvercin (b. boranı)

gogı/d: tahta veya ağaçtan yapılmış olan ve bazı çocuk oyunların-da kullanılan küçük top, tomak

gol/e: göl

gol: 1) beştaş (b. nuştar, xalxalo),
2) yuvarlak

gol/d: bok böceği de denilen siyah bir süne (b. golala gi)

golala gi/d: bok böceği, mayıs böceği

Gola Gocığı: Elazığ ili sınırları içinde bulunan Hazar (Gölcük) Gölü (Halk arasındaki bir inanışa göre, bu gölün suyundan içenlerin tükürüğü hayvanların hasta veya görmeyen gözlerine şifa verir).

golala giy/d: b. golala gi

golala zerrêni/d: parlak yeşil renkli bir süne çeşidi olup daha çok sıcak mevsimlerde ot, ekin veya ağaçlar arasında rastlanır

golalı/d: siyah renkli bir süne

golbıza/d: nevrüz çiçeği

golek/e: b. golık

goleki/d: küçük göl: gölcük

golı/d: göl

golıg: at

golıge/d: binek hayvanı, merkep, dişi at

golık/e: buzağı, dana

golıkı/d: dişi buzağı

gol kay kerdış: beştaş oynamak

gom: b. gam

gom bı ena gom a, se'et bı ena se'et a: dem bu demdir (b. gamı ena gamı, se'eti ena se'eti)

gom bı gom: b. gam bı gam

gome/e: içinde genellikle hayvancılıkla uğraşanların barındığı dağ-başlarında veya kırlardaki tek ev

gomêş/e: b. gamêş

gom-ı: b. game

gomik: bir an

gomina over: bir an önce

gom û se'et: b. gam û se'eti

gon/e: b. gan

gonar: "gözünü sevdiğim", "dini-ne yandığım", "koskoca" anlamlarında kullanılan bir sözcük

gonarı/d: b. gonar

gonên/e: kanlı (b. gonin)

gonênı/d: kanlı (b. gonını)

gongêr/e: b. gangêr

gongıl biyayış: yuvarlanmak

gongıro/e: b. gangıran

goni: gerek, mutlaka (b. gani)

goni: hayvan memesi

goni: canlı (b. gani)

goni/d: 1)kan, 2)kan davası

goni ameyış: kanamak, kan akmak

goni bıla biyayış: kan dökülme, çok sayıda insan öldürülmesi

goni bılla kerdış: kan dökmek, insan öldürmek

goni bına şıyayış: 1)kan işemek, ağır hasta olmak, 2)mecaz olarak: çok kızmak, kahrolmak

goni bırıyayış: akan kanın ke-

silmesi

goni bırnayış: akan kanı kesmek

goni biyayış: kanamak

goni dayış: 1)kan davasında diyet (vermek), öldürülen veya yaralananın ailesine mal yahut para vermek, 2)kana ihtiyacı olan hastaya kan vermek

goni dekewtış çım: gözü kanlanmak, gözüne kan girmek

goni dı mederıyayış: her tarafı kana bulanmak

goni dı medernayış: kana bulamak

goni dı mendış: her tarafı kan içinde kalmak

goni goni: canlı canlı (b. gani gani)

goni kerdış: kanatmak

gonin/e: kanlı

gonını/d: kanlı

goni pede şıyayış: 1)kanı akmak, kanlanmak, 2)kan işemek, kan kusmak

goni qelebnayış: 1)kan kusmak, 2) mecazi olarak: kızmak, kahrolmak

goni...ra ameyış: kanamak, -den kan gelmek

goni rışayış: kan dökülme, kan akmak

goni rışnayış: kan dökmek

goni...ro gurıyayış: -e kanı kaynamak

goni rokerdış: 1)kanını dökmek, 2)mecaz olarak: bı iş için çok uğraşmak

gonışırın: sempatik kişi, cana yakın

goni şırın bıyayış: cana yakın olmak, sempatik olmak

goni û gonaşır: kan revan, kana bulanmışlık

goni varayış: kan yağmak, çok kan dökülmek

goni verra dayış: kan aldirmek, kanını aldirmek

goni vındertış: 1)kanı durmak 2)akan kanın kesilmesi

goniwer/e: hunhar, kan içici, gaddar

goniweri/d: b. goniwer

goniya...fır kerdış: ...kanını içmek, birisine aşırı derecede kin duymak

goniya mergi qelebnayış: 1)kan kusmak 2)ecel terleri dökmek, çok çabalamak, çok yorulmak

goniya mergi rokerdış: 1)kan kusmak 2)ecel terleri dökmek, çok çabalamak, çok yorulmak

goniya ...wardış: kanını içmek, -e aşırı derecede kin duymak

gon ver dı bıyayış: b. gani ver dı bıyayış

gopah/d: ucu yuvarlak olan sopa

gopo/e: iri yarı ve biçimsiz olan

gor/e: mezar

gord-e/e: kılıç

gore: göre, kadar, yeterli

goreba: göre, kadar

gorımı/d: görümce

gorjalı/d: pıtrak

gormara korı/d: kör yılan

gormarı/d: kör yılan

gormorre: kargaşa

gorn/e: mezar

gorozı/d: tomar

gorr/e(I): b. gor

gorr/e(II): 1)sıcak mevsimlerde geceleri hayvan sürüsünün açık arazide bekletilmesi 2)hayvanların geceleyin bekletildiği açık arazi

gorr bestış: sıcak mevsimlerde geceleri hayvan sürüsünü açık arazide bekletmek (özellikle hayvan dış kısmının tarlada kalarak gübrelenmesi için hayvanlar belirli tarlalarda bekletilirler)

gort: bayır

gos/e: b. goş

gos dayene: b. goştari kerdış

gosedar/e: b. goştarey

gosırmıt bıyayış: kepaze olmak

gosırmıtı/d: rezalet, felaket, kötü durum

gosırmıtı seri ser dı ameyış: çok kötü duruma düşmek, felaketlerle karşılaşmak, kepaze olmak

gos nayine ro: b. goşi ronayış

gost/e: b. goşt

goş/e: kulak

goşa kewtış: kulağına gelmek, işitmek

goşare/e: küpe

goşa xwı ...nayış: kulak vermek, dinlemek, kulak asmak

goşbell/e: dik kulaklı

goşdari kerdış: dinlemek

goşe/e(I): salkım

goşe/e(II): 1)köşe 2)duvar yapısında kullanılan büyük kesme taş

goşê...antış: kulağını çekmek

goşê...gırewtış: kulağını tutmak, kulağına yapışmak

goşê...tepiştış: kulağını tutmak

goşê xwı gırewtış: 1)kulaklarını

sarîp bağlamak 2) kulaklarını tıka-
mak, dinlememek

goşê xwî ser nayîş: kulak kabart-
mak, kulak vermek, dinlemek

goşgîran/e: ağır işiten, sağır

goşgîraney: ağır işitme, sağırılık

goşgîranî/d: b. goşgîran

goşî bell kerdîş: kulaklarını dik-
leştirmek, dikkatle kulak ka-
bartmak

goşî gîran bîyayîş: ağır işitmek,
sağır olmak

goşî giyrîyayîş: 1) kulağı tıkan-
mak 2) kulağı örtülmek, kulağı ka-
panmak

goşî reqayîş: kulakları çınlamak

goşî ronayîş: kulak kabartmak

goşî vit kerdene: b. goşî bell kerdîş

goşle/e: salkım artığı, üzümü ko-
parılmış olan salkım çöpü

goş...nayîş: dinlemek, kulak
vermek

goş pa kewtîş: kulak asmak,
önemsemek, dikkate almak

goş sero bîyayîş: kulağı ... -de ol-
mak, dinlemek

goşt/e: et

goştarey: dinleme, kulak verme

goştartîş: dinlemek (b. gûş-
darîtîş)

goştartîtox/e: dinleyen, dinleyici

goştari kerdîş: dinlemek, kulak
vermek

goştdekerda/d: dolgun vücutlu
kız veya kadın

goştdekerde/e: dolgun vücutlu

goştê gandê...rîzayîş: 1) çok sıkın-
tı ve eziyet çekmek 2) etleri çürü-
yüp dökülmek

goştê gandê....wardîş: başının eti-
nî yemek

goştê...kewtîş: kulağına gelmek,
duymak

goştên/e: etli, eti budu yerinde
olan

goştgîran/e: iriyarı, dolgun
vücutlu

goştî: kavurma

gotîrge/e: uzun gövdeli olup ucun-
daki yuvarlak başlığında sık diken-
leri bulunan bir bitki

Govdere: Palu'ya bağlı bulunan
Gökdere (Erdurek) ve çevresinde-
ki bir bölge

govendî/d: halay, bir çeşit oyun

govendî gîrewtîş: halay çekmek,
halaya durmak

govendî kerdîş: oynamak, halay
çekmek

gow/e: b. gewî

gowr: b. gewr

gowrîk: kül renginde olan, beya-
zımsı toprak

gowşek: b. gewşek

goyîl/e: gönül (b. zerrî)

goynayene: övmek, methetmek

goze/d: ceviz

gozaçîx/e: açıkgöz, kurnaz,
uyanık

gozeke/d: ayak bileği kemiği, aşık
kemiği

gozekî/d: b. gozeke

gozêrî/d: ceviz ağacı

gozê xwî barî kerdîş: (birisiyle)

kozunu paylaşmak

gozî/d: ceviz

gozlîg: gözlük

gozmiçıkı/d: b. gozmirçıkı
gozmirçıkı/d: yuvarlakça yapılı ve çok hareketli, atık olan
guda miri/d: pazu, hamur topağı
guda vewrı/d: kar topu
gudı/d: 1)yuvarlak eşya 2)balyoz 3)topak, pazu 4)futbol topu
gudı kay kerdış: top oynamak, futbol oynamak
gudı kerdış: 1)yuvarlaklaştırmak, topak yapmak 2)top oynamak
gudıkı/d: küçük top, yuvarlakça olan küçük şey
gudıkın/e: yuvarlak, toparlak
gudlıkın/e: yuvarlak, toparlakça olan şey
gudlıkın biyayış: yuvarlaklaşmak
gudlıkın kerdış: yuvarlaklaştırmak
gudvewre/d: kar topu oyunu
gudvowrı/d: b. gudvewre
gueme/e: b. gome
guez: b. gozi
guherr: b. gorı (II)
guhn: içyağı
guj: kayma veya akma sırasında çıkan ses
guj guj: 1)akıntı veya geçiş dolayısıyla çıkan ses 2)akıcılığı ifade etmek için kullanılan bir söz
gujj: b. guj
gujji: kayma veya akma sesi
guk/e: b. golik
guke/d: b. goliki
gul: hayvanlara yedirilen yaprak
gulane/d: mayıs ayı
gulan feka nayış: kurşuna tutmak, kurşuna dizmek
gulang: saç örgüsü, b. gıla(I)

gulanı/d: b. gulane
gula qatqati/d: gül
gulaş/e: güreş
gulaş girewtış: güreş tutmak, güreşmek
gulaş tebiştış: güreş tutmak, güreşmek
gulbaxe: b. gulbaxey muran
gulbaxey muran: boncuk çilesi, henüz işlenmemiş olan boncuk dizilerinden her biri
gulbızık: nevrüz çiçeği
gule: saç örgüsü, b. gıla (I)
gule/d: gül
gule/e: gülle, mermi
gule/d: b. gilbı
gulêrı/d: gül ağacı
gulı/d: gül, çiçek (b. gule)
gulli: b. gilli
gulover: yuvarlak, yuvarlak yapılı olan
gum: yankılı ve gümbürtülü ses, gümbürtü, güm
gum: b. gumı
guman/e: şüphe, kuşku
guman biyayış: 1)bulunmak, nadir bulunmak 2)umulmak, kendisinden beklenmek
gumanê...kerdış: -den şüphelenmek
guman kerdış: ummak, beklemek
gumayış: 1)uğuldamak 2)gümbürdemek
gumê xwı dekerdış: yanakları şişercesine yudum almak, yudumunu doldurmak
gumgumıkı/d: Bir cins semender olup halk arasında, insanın dişlerini görünce sayacağı ve saydığı diş-

lerin dökülmelerine neden olacağı yolunda bir inanç vardır. Bundan ötürü onu gören çocuklar, dişlerini göstermemek için ağızlarını kapatıp onu öldürmeye çalışırlar.

gumi/d: ağız kapalı olarak şişirilen yanak, yudum, yudumluk

gumi: uğultu

guna: 1)günah 2)yazık

gunayış: 1)değmek, dokunmak 2)ulaşmak

gunayış pıro: -e değmek, üzerine düşmek

gune: gerek, gerekir ki, (b. gani)

gune/e: 1)günah 2)yazık

gunek: 1)yazık, günah 2)vay haline!

gunekar/e: 1)günahkar, suçlu 2)yalancı

gunekarey: 1)günahkarlık, suçluluk 2)yalancılık

guneke: yazık

gunekê to: 1)vay haline 2) (sana) yazıklar olsun!

guney...ameyiş...: 1)ahını almak 2)acımak

guney...şıyayış...: ahı tutmak

guraş/e: b. gulaş

gure/e: iş

gure dekewtış: işi düşmek

gurenayış: çalıştırmak, işletmek

guretene: almak

gurewo nebaş/e: 1)kötü iş 2)cinsel ilişki

gurewo xırab/e: 1)kötü iş 2)cinsel ilişki

gureyayene: çalışmak (b. guriyayış)

gureyene: b. guriyayış

gureyiş: b. guriyayış

gureyişê dewletı: şanslı işlemek, başına devlet kuşu konmak

gurênayış: işletmek, çalıştırmak

gur gur: 1)hüngür hüngür 2)şapur şupur (çıkan ses)

guriyayış: çalışmak, işlemek

gurm: gümbürtü

gurme-gurm: gümbürtü, gümbürtülü ses

gurmıka şekeri/d: şeker tanesi

gurmıkı/d: 1)yumru, şişkinlik, kabartı 2)tane (şeker tanesi ve benzeri için kullanılır)

gurmıkın/e: yuvarlakça, yumru şeklinde

gurmi: gümbürtü

gurota/d: b. girewta

gurote/e: b. girewte

gurotiş: b. girewtış

gurr: 1)gürleme, gümbürtü 2) hep birlikte gitme

gurrayış: gürlemek

gurri: 1)gürleme 2)guruldama sesi

gurri/e: aşırı kel olan kişi

gurri...ra ameyiş: gürlemek, gürüldemek

gurrnik: pıtrak (b. gorjalı)

gurwe/e: iş

gurz/e: gürz

gustire/e: yüzük

guvde/e: gövde

guvvayış: vınlamak

guvvi: vınlama sesi

guwaz: b. goze

guwend: b. gûyend

guweş/e: b. goş

guweşe/e: b. goşe (II)

guweşt/e: b. goşt

guweştari: b. goştarey
 guyen/e: hayvan memesi
 guzız/e: güve
 guzızıyayış: yağın bozulup acılaşması
 gû: ki (b.kû)
 gûk: b. golık
 gûlal: b. golalı
 gûler: b. gılover
 gûllık: 1) göz bebeği, b. gulli, gilli (I); 2) yumurta sarısı
 gûm: b. gûmı
 gûm gûm: gûmbürtü, gûm gûm
 gûmı/d: b. game
 gûn/e: b. gan
 gûnê xwı ...ser nayış: b. ganê xwı ...ser nayış
 gûngêr/e: b. gangêr
 gûni: hayvan memesi (b. guyen)
 gûni: gerek, mutlaka (b. gani)
 gûni: canlı (b. gani)
 gûni/d: kan
 gûni qelebnayış: b. goni qelebnayış
 gûni tıra ameyış: -den kan akmak, kanamak, kanı akmak
 gûni verra dayış: kan akıtmak
 gûniya xenziri bo: "haram olsun" anlamında kullanılan bir deyim
 gûn kewtış: canlanmak
 gûn vetış: b. gan vetış
 gûş/e: kulak
 gûşa kewtış: kulağına çalınmak, duymak
 gûşare/e: küpe
 gûşa xwı ...darıtış: dinlemek, sözünü dinlemek
 gûşdarıtış: dinlemek

gûşdari kerdış: dinlemek
 gûşe/e: salkım
 gûşe/e: 1) köşe, kenar 2) duvar yapımında kullanılan büyük kesme taş
 gûşle/e: üzümü alınmış salkım artığı, üzümsüz salkım çöpü
 gûş pa kewtış: 1) ilgilenmek 2) önemsemek
 gûş...ra kewtış: ilgilenmek, önemsemek, kulak asmak
 gûştarıtış: dinlemek (b. gûşdarıtış)
 gûta silli/d: tezek, sığır pisliği
 gûyend/e: kıldan yapılan kalın kışa ip
 gûzı/d: ceviz
 gûzi: acı (biber acısı)
 gwel: b. goli
 gwel: daire biçiminde, dairevi
 gwel: eski evlerde mutfak görevi gören bölüm
 gweme/e: b. gome
 gweştari: b. gûşdari kerdış, goştarey
 gweştari kerdış: b. gûşdari kerdış
 gwinı/d: kan (b. goni)
 gwinı billa kerdış: b. goni billa kerdış
 gwinı dayış: b. goni dayış
 gwinın/e: b. gonin
 gwinını/d: b. goninı
 gwinı rışnayış: b. goni rışnayış

H

ha: hayır

ha: efendim, buyur

ha: 1)haydi 2)işte, al sana, bak şimdi 3)öylece 4)öyle ise 5)habire 6)oldu, peki, tamam 7)ya, öyle mi?

ha bebem, de bebem: “derken”, “az gittik, uz gittik”, “nihayet” anlamlarında kullanılan bir deyiş

hac/e: hac

hacac/e: hacca gitmekte olan, hac ziyaretini yapan kimse

haceti/d: araç

hacı/d: 1)ihtiyac 2)araç

hachacıkı/d: kırlangıç

had: çok acı, çok tatlı, keskin tadı olan

haci/e: hacı, hacca gitmiş olan kişi

hadê: 1)haydi, haydi bakalım 2)haydi ordan, sen de (red etmek, kovmak için kullanılan bir ifade)

hadire: hazır, hemen

hadire bıyayış: hazır olamk

hadire kerdış: hazırlamak

hadi: haydi

hadre: b. hadire

hafız/e: ezbere Kur'an okuyan kişi, hafız, ezberci

ha gıdı ha: “haydi, seni göreyim” anlamında, birşey yapmak üzere olana işi başarıp bitirmesi için teşvik amacıyla söylenen bir söz

ha gıdı, de gıdı: b. ha gıdı ha

hagi/d: haber, malumat

hagidar: farkında olma, kollama, uyanık

hagidar bıyayış: gözkulak olmak, ilgilenmek, kollamak

hagidarey: 1)malumat 2)ilgilenme durumu

hagidar kerdış: haberdar etmek, uyararak

hagi pey bıyayış: farkında olmak, haberdar olmak

hagosi: hat, çift sürmede karasabanın çizdiği hatların her birisi, çizgi

hah: olması beklenen birşeyin gerçekleşmesi durumunda söylenen bir sözcük

hah: 1)ya? yok canım? öyle mi? 2)amaan!

ha ha: hemen hemen, aşağı yukarı

ha...ha...: 1)ister...ister... 2)istediği kadar (ha vaje ha vaje: istediğin kadar söyle)

haj: b. hac

haji/d: b. hacı

haj lenglengi/d: leylek, hacı leylek

hak/e: 1)yumurta 2)erkek yumurtalığı, taşak

haka bıyayış: b. hak ra bıyayış

hakım/e: hakim, yargıç

hakımey: hakimlik, yargıçlık

haki bın dı bıyayış: çok kurnaz olmak, kendisinden beklenmiyecek derecede hilekar ve kurnaz olmak

haki kerdış: yumurta tokuşturmak suretiyle oynanan oyunu oynamak, yumurta tokuşturmak

hak kerdış: yumurtlamak
hak ra bıyayış: yumurtlamak üzere olmak, tavuğun yumurtlayacak durumda olması
hal/e: hal, drum
hal/e: tehlikeli bir hastalık
hala: hele
halbıko: halbuki
hal bıyayış: halledilmek, çözüm-
 lenmek
halbuki: halbuki
hal çın bıyayış: takatsiz olmak, çok hasta olmak, güçsüz olmak
halet: karasaban (b. aleti)
halê...hewale bıyayış: hali harap olmak, hali duman olmak
halê...hewale kerdış: harap etmek, (halini) duman etmek
halên/e: yuva (b. halin)
halên: salıncak biçimindeki çocuk beşiği
halên bestış: yuva yapmak, yuvalamak, yuva kurmak
halên vıraştış: yuva yapmak
hal-hewal: hülasa, kısacası
halihazır: mevcut durumda, halihazır
halin/e: yuva
hal kerdış: halletmek, çözümlemek
hal-mesela: hülasa, kısacası
hal ra kewtış: takatten kesilmek, bitkin olmak
hal û hewal: durum, ahval
hal û kar: iş güç
halyen/e: yuva (b. halin)
hama: fakat, ama
hama: o anda, hemen; faraza
hama hama: hemen hemen, ne-

redeyse

hameyiş: gelmek (b. ameyiş)

Hamılkan: Amerikan, Amerikalı

hamûta: bihaber, ilişkisi bulun-

mayan, tümü ile habersiz olarak

hamver/e: yaşıt, tay, denk

hanci: yine (b. anci)

handê: kadar

hando: kadar

hani yo: işte, budur

hanqar/e: yöre, çevre

hanqas: azıcık, birazcık, o kadar-

cık; o kadar ki, hemen hemen

hanqeras: b. hanqas

Haq/e: Tanrı, Allah

haqe/d: hak, emeğin karşılığı

haqêni: haklılık

haqiya xo vinayene: vedalaşmak

Haq keni: "Allahını seversen",

"lütfe" anlamında kullanılan bir söz

haq...sero bıyayış: birinde alacağı olmak

har: kudurmuş olan, çılgın

har bıyayış: 1)kudurmak 2) (diş ile ilgili olarak kullanıldığında) di-

şi kamaşmak

harçi: b. herçi

hard/e: yer (b. 'ard)

hare/d: b. har

harey: kudurganlık, kudurmak

hargûş/e: tavşan

har kerdış: kudurtmak

hasayış: görünmek, görülmek

hasıd/e: kıskanç

hasıl: hasıl, verim, elde edilen

hasılı: kısacası, sonuç olarak, nihayet, hasılı

hasılı kelam: sözün kısası, kısaca

hasıl kerdış: 1)ürün elde etmek

2)işleyip verimini almak

has kerdene: b. hes kerdış

hast: b. aşt

hast bıyayene: b. aşt bıyayış

haşa: haşa

haşme/d: b. aşme

hata: -e kadar, -inceye kadar, ta ki, dek

hata ke: ta ki, -inceye kadar

hatıkı: belki, ola ki, bakarsın

hatiya: bura, burası (b. etiya)

ha vaje, ha vaje: "boşuna", "istediğin kadar söyle" anlamında kullanılan bir söz

ha vaji, ha vaji: b. ha vaje, ha vaje

havıl-ı/d: yardım, yarar

haw/e: o (b. aw)

haw: işte, şu anda

haw: b. hawn

hawa: hava

hawa dayış: kaldırmak

hawante: avanta, boşuna

hawle/d: b. hewlı

hawn: 1)uyku 2)rüya (b. hewn)

hawna: yine, tekrar, bir daha (b. hewina)

ha wo: "işte", "olmak üzeredir", "olmaktadır" anlamlarında kullanılan bir deyiş

hawtay: b. hewtay

hawtês: b. hewtês

hawtêsın: b. hewtêsın

hay: keşke, ah, eyvah

haya/d: sak, uyanık (uyumamış olan)

haya: sadece bu kadar, ancak o kadar

hayde: b. haydê

haydê: hayda, haydi

haydi: hayda, haydi

haye: sadece bu kadar, ancak o kadar

haye/e: sak, uyanık (uyumamış olan)

haye bıyayış: uyanık olamak (uyumamış olmak)

haye bıyayış: -den ibaret olmak, hazır bulunandan ibaret olmak, mevcut kadar olmak

haye kerdış: uyandırmak, uyanık tutmak

hay hay: baş üstüne, hay hay, tabii

hayi/d: haber, malumat

hayi: sak, uyanık (uyumamış olan)

hayi bıder bıyayış: gözkulak olmak, kollayıp korumak

hayi...bıyayış: 1)haberdar olmak, farkında olmak 2)gözkulak olmak 3)kollamak

hayi kerdış: uyandırmak

hayi pey bıyayış: gözkulak olmak, kollayıp korumak; -den haberdar olmak

hayi pey kerdış: gözkulak olmak, ilgilenmek, kollayıp korumak

hay kî: keşke, ah keşke

hay lemin: 1)"vay başıma gelen", "vay halime" anlamında kullanılan bir söz 2)feryat, bağırp çağırma 3)kargaşa, ana baba günü

haylo: ya?, öyle mi?

haylo: 1)hoppala, amma da 2)maşallah 3)eyvah, ne yazık!

hay wa'd bo: "tövbeler olsun", "yemin ederim ki" anlamlarında kullanılan bir söz

haza: b. ayca
hazar: bin
hazır: hazır
heb: 1)tane 2)birazcık 3)tahıl 4)hap, tablet
heba hebi: birer birer, teker teker, tek tek
hebalek: zırnık, azıcık
hebek: azıcık, birazcık
hebi/d: 1)tane 2)hap 3)tahıl, tohum 4)birazcık, azıcık
hebiki: hedik, kaynatılmış buğday
hebina: biraz daha
hecematı/d: hacamat
hecet/e: 1)araç 2)erkeğin üreme organı
haceti/d: araç
heci: hacı
hed/e: sınır, had
heddê xwî dî vîndertîş: haddinde durmak, haddini aşmamak
heddê xwî zanayîş: haddini bilmek
heddî/d: mezar taşı
hedef/e: hedef, nişangah
hedernayîş: hazırlamak
hedî/d: b. heddî
hedîre/d: can sıkıntısını giderme
hedîrnayîş: hazırlamak
hedis/e: hadis, peygamber Muhammed'in sözü
hedise/e: hadise
hediya/d: hediye
hediyayîş: dinmek, durmak, durabilmek, barınmak
hediye: hediye
hedre: hazır, çabucak, anında
hedre bıyayîş: hazır olmak, hazır bulunmak

hedre kerdîş: hazırlamak
heey: 1)hey! (çağırmak üzere birisine seslenirken kullanılır) 2)efendim (b. hey)
hefil/e: küspe (salkım küspesi)
hefilnayîş: bir şeyi yoğururcasına sıkıp deforme etmek
hefîrnayîş: b. hefilnayîş
hefl/e: b. hefil
hefs/e: hapis, cezaevi
hefsi: tutuklu, mahpus
hefsxane/e: hapishane, cezaevi
heft: b. hewt
hefte: b. hewte
heh: öyle mi?, ya?
hejetî/d: b. heceti
hejhejîkî/d: kırlangıç
hejire: yaban inciri
hekim/e: hekim
hekimey: hekimlik
heke/e: keklik, tavuk ve benzeri hayvanların erkeği, damızlık
hekmetî: hayli, çok, epeyce
hel: hal, çözüm
hel: kül rengi, gri
hela: hele
hela baci: çocuklar arasında, sağ elin işaret parmağı sol elin ayasının içine konarak dolaştırılmak suretiyle bir şey istemek amacıyla kullanılan bir deyiş
hela hela: "hele şuna bak!" anlamında beklenmeyen bir durum karşısındaki hayret ifadesi
helak: 1)helak 2)ağır hasta, komada olan
helak bıyayîş: çok ağır biçimde hasta olmak, yok olmak
helak kerdîş: 1)helak etmek 2)çok

ağır hasta olmasına neden olmak

helal/e: helal (**helal bo:** 1-maşallah, aşkolsun 2-“helal olsun” anlamında kullanılan bir söz)

helaley: helal olma durumu

helaley sero: meşru, helal biçimde

helaley waştış: helallaşmak

helaliye/d: helallaşma

helal kerdış: helal etmek

hela şani/d: öğleden sonra, öğlen sonrası

helaw: 1)helva 2)pekmez (b. helawı)

helawa awını/d: sıvı haldeki pekmez

helawa rıbi/d: pekmez (veya şeker), kavrulmuş un ve buğdaydan yapılan bir çeşit helva (b. 'esira tırênaya)

helawa wışkı/d: katı pekmez (pekmezin çok kaynatılmasıyla özel biçimde hazırlanan bir çeşit helva)

helawı/d: helva, pekmez

helawın/e: tatlı olan yiyecek

helawını/d: b. helawın

helawı/d: pekmeze un karıştırılarak özel biçimde hazırlanan bir çeşit helva

hela yeri/d: öğlen sonrası, öğleden sonra

helba/d: helva (b. helwa)

helbet: elbette

helbısım/e: b. elbısım

helbûy: bez veya yün gibi şeylerin yanınca çıkardığı koku

hele/e: an (b. helı)

heleket/e: b. hareket

helesıyaya/d: 1)ezilip bozulan, çü-

rüyen, çürüyüp kokuşan 2)mecaz olarak: hantal

helesıyaye/e: b. helesıyaya

helesıyayış: çürümek, ezilip bozulmak, çürüyüp kokuşmak

helesnaya/d: 1)çürütülüp kokutulan, ezilip bozulan 2)mecaz olarak: çok dövülen

helesnaye/e: b. helesnaya

helesnayış: 1)ezip bozmak 2)çürütüp kokutmak 3)mecaz olarak: çok dövmek

helênayış: eritmek

helfanekı/d: rastgele debeleşme

helfo/e: hantal ve sallapatı davranan

helfone/e: kır eğlencesi

helhele: kötü koku

helı/d: 1)an 2)öğle zamanı, öğle paydosu

heliyyayış: erimek

heli: bir an, bir süre

helim/e: uysal, halim

helimey: uysallık

helimı/d: b. helim

helke/e: kova

hella hella: 1)allah allah (olumsuz bir durum karşısında tepki ifadesi olarak kullanılır) 2)“yok canım?”, “öyle mi?” anlamında taacüp ifadesi olarak kullanılır

hella-hella: kargaşa, gürültülü patırtılı durum

helle: hoppala

helle helle: b. hella hella

hellı: b. helı

hellıseyış: b. helıseyayış

hellısnayış: b. helesnayış

helliyyayış: erimek

helm/e: soluk, koku
helmele/e: kargaşa, gürültü patırtı
helnaya/d: eritilmiş olan
helnaye/e: b. helnaya
helnayış: eritmek
helpez/e: etene, son, meşime
helqa/d: halka
helqa bestiş: daire teşkil etmek, halka bağlamak
hel û game: sık sık, ikide bir
helwa/d: helva
helye: bir süre, biraz (b. heli)
hem: hem, üstelik
hema: 1)ama 2)ancak
hema: 1)daha, henüz 2)hemen 3)o zaman, daha sonra
hemal/e: hamal
hemaley: hamallık
hemalı/d: b. hamal
hemalı/e: 1)hamal, bir çeşit muska 2)merkep semerinde bulunan bir kayış veya bağ
hemaliya/d: hamal ücreti, taşıma ücreti
hemalki: hamal gibi, hamalca
hemam/e: 1)hamam, banyo yapılan yer 2)evlerde lavabo veya bulaşık yıkama yeri
hembaz/e: arkadaş
hembazi: arkadaşlık
Hembeli: Hanbeli mezhebi veya bu mezhebe mensub olan kişi
hember: karşıt
hemçola/d: salıncak
hemd/e: hamd, şükür
hemdi/d: mezar taşı
hemd kerdış: şükretmek, hamdetmek
hemd û hal: 1)kendi isteğiyle, var

gücüyle 2)doğal gelişme
hemd û halê xwî : 1)kendi isteğiyle, insiyatifiyle 2)var gücüyle, bütün gücüyle 3)doğal gelişimiyle
hemd û sena: hamd ü sena, şükür
heme: hep, tüm, tümü, hepsi
heme: ama
heme: sanki (Heme ez ameya tı nêverdani: Sanki ben gelmişim de sen bırakmıyorsun)
hemekes: herkes
hemelnayış: sindirmek, tahammül etmek
hemet: koruma
hemet bıyayış: korunmak, sakınmak
hemetkerda/d: korunan, sakınan
hemetkerde/e: b. hemetkerda
hemet kerdış: korumak, korunmak, sakınmak
hemgên/e: b. hengemin
hem... , hem... : hem...hem...
hem... , hem ki: hem...hem de
hemı/d: (çocuk dilinde) yiyecek
hemı kerdış: (çocuk dilinde) yemek yemek
hemılınayış: sindirmek
hemın: hepsi (b. hemini)
hemila/d: hamile, gebe olan kadın
hemine: hepsi, hepsini (b. hemini)
hemini: tümü, hepsi, hepsini
hem kerdış: (çocuk dilinde) yemek
heml/e: gebe kadının karnındaki bebek
hemle/d: hamile, gebe kadın (b. hemila)
hemlık: semiz, şişmanca
Hemolek: masallarda adı geçen

bir masal kahramanı

hemşeri/e: 1)hemşehri 2)askerlik arkadaşı

hemşeriyey: 1)hemşehrilik 2)asker arkadaşlığı

hemşira/d: hemşire

hemti/d: yemeklik buğday ürünleri (bulgurluk, dövme ve benzeri)

hemzale/e: b. erzele

hen: böyle, öyle, öylesi, bu kadar (b. ena)

hena: böyle

hena: bu

henar: nar (b. henarı)

henarêrî/d: nar ağacı

henarı/d: nar

henarıyer/d: b. henarêrî

henciriyayine: sızlamak

hend: bu kadar, böylesine

henda: kadar

henday: kadar, bu kadar

hendayên: bunca, bu kadar

hendê: kadar

hendhey: bunca, bu kadar

hendı: bunca, bu kadar

hendı hey: bunca, bu kadar

hendi/d: karpuz

hendi: artık

hendina: bir kat daha, bu kadar daha

hendo: kadar

hene/e: kına

Henefi: Hanefi mezhebi veya bu mezhebe mensup olan kişi

henek: şaka (b. henekı)

henek: çene

henekerda/d: kınalı, kınalanmış, kına yakılmış olan

henekerde/e: b. henekerda

hene kerdış: kınalamak, kına yakmak

henekeya xwı .kerdış: (birisiyle veya bir şeyle) dalga geçmek

henekı/d: şaka

heneki: şakadan, şaka olarak, şakacıktan

heneki kerdış: şaka yapmak

heneyın/e: kınalı, kınalanmış olan

heneyını/d: heneyın

henê: böyle, böylesi

henên: böylesi, öylesi

hengemin/e: bal

hengı/d: arı

hengure/d: üzüm

heni: pınar, çeşme (b. eynı)

heni: bazı

heni/e: bu (b. ni, eni)

heni: bunlar (b. nê, eni)

heni: onca, öylesine, o kadar; öyle, böyle

heni: artık, henüz (b. hını)

hen ke: öylesine, onca, o kadar ki

henki: biraz

henne: b. hene

henne kerdış: kına yakmak, kınalamak

henney kerran/e: kara yosunu, taş veya kayaları kaplayan yosun

henney qurrınçan/e: kara yosunu, ağaçların üzerini kaplayan yosun

heno: o kadar, onca

heno/e: bu (b. eno)

hentê: bunca, bu kadar; onca, o kadar

henzar: bin

hepa: b. heppa

hepı: (çocuk dilinde) yiyecek,

mama

hepı kerdış: (çocuk dilinde) yemek yemek

hepıs/e: hapis, cezaevi

hepısxane/e: hapishane, cezaevi

heppa: (çocuk dilinde) yiyecek, mama

hep û hazır: büyükçe, koskoca

Heq/e: Tanrı

heq: 1)hak 2)borç

heqaret kerdış: hakaret etmek

heqa xo: gerek, gerekir ki (hakkıdır)

heqbe/e: b. heqibe

heqdê...ra ameyış: hakkından gelmek

heqdê xwı ra ameyış: becerikli olmak, kendi işlerini yapabilmek

heqê 'ardıya: depolama veya pazarlama ücreti

heqê qevdı: Hasat sırasında bir grup işçi topluca ekin (özellikle buğday) biçerken, ekin sahibinin hasat yerine gelmesi üzerine, bu işçi grubunun sağ başındaki "serpale" denilen işçi, ekin sahibine gösterecek şekilde elindeki biçilmiş ekin tutamını kaldırır; bu durumda ekin sahibi, "serpale"ye hediye verir, buna "heqê qevdı" denir.

heqı/d: hak, doğru, gerçek

heqıbe/e: heybe

heqıqi: hakiki, gerçek

heq kena: allahaşkına

heq kerdış: hakketmek

heqli: haklı

Heqo: Tanrım! (dilek ve dua için kullanılır)

heq o kı: gerek, gerekir ki

heq ra ameyış: 1)hakkından gelmek, üstesinden gelmek 2)işten anlamak

heq...sero bıyayış: birisinde alacağı olmak, birisinde hakkı olmak

heqtê...ra ameyış: hakkından gelmek, üstesinden gelmek

heqtê xwı ra ameyış: becerikli olmak, kendi işlerinin üstesinden gelmek

her: b. herri

her:her, hep, herbiri

her/e: 1)şek 2)şımarık, kibirli

hera: 1)geniş 2)uzak

hera beyış: b. hera bıyayış

hera bıyayış: 1)uzak olmak 2)geniş olmak, genişlemek

hera geyrayış: -den uzak gezmek, uzaklaşmak

hera kerdış: genişletmek

hera kewtış: 1)uzaklaşmak 2)uzak düşmek

heram/e: haram

heram bıyayış: haram olmak, zehirzakkım olmak

heram kerdış: haram etmek

heramwer/e: haram yiyici, haramzade

heramxur/e: b. heramwer

herane: şımarıklık, kibirlilik

herane dı xwı nayış: şımarıkmak, şımarıkça davranmak, laubalileşmek

herane xwı nayış: b. herane dı xwı nayış

heraret/e: hararet

hera vıstış: uzaklaştırmak

herayey: genişlik

herayey sero: genişliğine, geniş boyutuyla

herayêr: daha geniş

herayi: genişlik

herb/e: harp, savaş (Herbê Şêx Se-idi: 1925'de olan Şeyh Sait ayaklanması)

Herbê Umûmîya: Birinci Dünya Savaşı, umumi savaş

herbıyaya/d: şımarmış olan, şımarık

herbıyaye/e: b. herbıyaya

her bıyayış: şıarmak

herbi: açıkça

herbiya: harbiye

herb kerdış: savaşmak, savaş yapmak

herb ronayış: savaş ilan etmek, savaş çıkarmak

herb ronıyayış: savaş çıkması, savaşın ilan edilmesi

herçiqas: her ne kadar

herçiqaş: b. herçiqas

herçi: 1)bir kere, kesinlikle
2)şayet, ancak 3)hiç, hiçbir zaman
4)her ne ki

herd/e: b. 'erd

herdî: her ikisi, ikisi

herdinan: her ikisi, ikisi de

herdise/d: b. erdişî

here/d: b. herri

here/d: dişi eşek

heredıyayine: kızmak, alınmak

hereket/e: hareket

hereket kerdış: hareket etmek, kırmıldamak

herekî/d: gayri ciddi iş

herekî/d: büyük ay yıldız takımı

heremıyayış: 1)bozulmak, çürü-

mek 2)zayıflamak 3)kötüleşmek

heremusık: b. hermuşk

herey: şımarıklık, kibirlilik

herey: b. erey

herey kotene: b. erey kewtış

herê: ikinci zamanı (b. êre, yere)

herê: (kadına seslenirken) "yahu", "hey!" anlamlarında kullanılan bir sözcük

herê: söz veya türkü dinleyen kişi tarafından, duygulanınca, hayıflanma ve duygulanma ifadesi olarak kullanılan bir sözcük (bazan türkücü veya konuşmacıyı tasdik anlamında da kullanılır)

herê: b. nê herê

herê herê(I): "ya, öyle mi?", "hiç de öyle değil" anlamında söylenene inanılmadığını belirten bir söz
herê herê(II): kadın veya kıza hitaben kullanılan bir tehdit ve ya-kınma ifadesi

herê hero: erkeğe hitaben kullanı-lan çıkışma ve tehdit ifadesi

herê kı: b. herê herê (I)

herê mısri/e: 1)beyaz renkli büyük bir eşek cinsi 2)"koca herif", "kos-koca adam" anlamında hakaret ifadesi olarak kullanılır

herê şamî/e: beyaz renkli büyük bir eşek cinsi

herfî/d: harf

hergî: b. hergû

hergû: her bir

hergû...cay ro şıyayış: her biri bir tarafa dağılmak

hergû yew: her biri

hergû çî: her bir şey, herşey

herhal: herhalde

heri/d: toprak
heri/d: dişi eşek
herimiyayış: b. heremiyayış
herimnayış: herrimnayış
herındı/d: iz, yer (b. herundi)
herindi kerdış: iz bırakmak, iz yapmak
herını/d: b. herrın
heriş/e: ağız (sütten yapılan ağız)
heri mendiş: mecaz olarak: koca-man olmak, çok büyük olmak
herinayış: b. erinayış
heri nışno, kırri şino: "güçlüye gücü yetmiyor da güçsüzle uğraş-
 yor" anlamında bir deyim
herkendik/e: içe doğru oyuk olan küçük yar
her kerdış: şımartmak
herkes: herkes
herme/e: omuz, kol
hermele: kargaşa, gürültü, patırtı
hermele kerdış: gürültü patırtı etmek
hermend/e: meret, yok olasıca, kör olasıca (insanın dışındaki var-
 lıklar için kullanılır)
Hermenî: b. Armeni
hermet: meret
hermete/d: kadın, kadıncağız (ta-
 nınmıyan kadın için kullanılır)
hermetê/d: b. hermet
hermetr: b. hermete
hermusık: b. hermuşk
hermuşk/e: köstebek
hernayine: b. erinayış
her nê, kırri: "aşağı yukarı aynı şey", "ha şöyle ha böyle" anlamın-
 da bir deyim
her nı kırri: b. her nê kırri

hero/e: "ulan", "behey", "yahu"
 anlamlarında kullanılan bir hitap
 sözcüğü
heroz/e: her gün (b. her roj)
herraj/e: meydan okuma, kavga
 hevesi
herraj waştij: kavga istemek,
 meydan okumak
herre: "hoppala", "buyur
 bakalım!" anlamında kullanılan
 bir sözcük
herre: "defol", "hadi oradan" an-
 lamında kullanılan bir sözcük
herremiyayış: b. heremiyayış
herrên/e: topraktan yapılmış olan,
 topraklı
herrênı/d: b. herrên
herri/d: toprak
herrimnayış: 1)bozmak
 2)kötüleştirmek
herrın/e: topraktan yapılmış olan,
 topraklı
her roj/e: her gün
herriş/e: b. heriş
herrundi/d: b. herundi
herr û hera: çok geniş, genişçe,
 engin
herr û wellı: toz toprak
herr û wellı xwı serro kerdış:
 1)üzülüp dövünerek başına toz
 toprak dökmek 2)yapacağı birşey
 kalmamak, ne yapacağını bilmez
 olmak, çaresiz kalmak
hersı: b. hesrı
hersik: köstebek (b. hermuşk)
hersi rışnayış: gözyaşı dökmek (b.
 hesri rışnayış)
herş: b. hesrı (I)
herun: b. herundi

herundi/d: 1)iz, yer 2)yerine, yerinde

herune/d: b. herundi

herv/e: b. herb

herve: çabuk

her werdiş: "çok acayip ve olumsuz davranışlarda bulunmak", "şaşkınca davranmak" anlamlarında kullanılan bir deyim

heryew/e: her bir, her birisi

heryewe/d: b. heryew

herzale/e: b. erzele

herzel: b. erzele

herzel: eşya konan rafa benzer yer

hes: b. heş (I)

hes: b. heş (II)

hes/e: ses, çıt

hes: sevgi

hesab/e: hesap

hesabana: güya, hesaplamalara göre

hesaban gore: güya, hesaplamalara göre

hesab dayış: hesap vermek

hesabdê...ra : düşüncesine göre, hesabına göre, hesabınca

hesabê...bıyayış: 1)etkisi olmak, 2)saygınlığı olmak 3)hesabı olmak

hesabê...kerdiş: saymak, saygı göstermek

hesab kerdiş: hesaplamak

hesab nêameyış: 1)hesabına gelmemek 2)sayılmayacak kadar çok olmak

hesab persayış: hesap sormak

hesab ro dayış: hesaplamak, hesaba vurmak, hesabını görmek

hesad/e: hasat

hesav: b. hesap

hese/d: b. heş

hesebıyayış: 1)hesaplanmak, sayılmak 2)saygı gösterilmek, saygı duyulmak

hesebnayış: 1)hesaplamak, saymak, hesaba katmak 2)saygı göstermek

heseni: yuvarlak taneli yeşil renkli bir üzüm çeşidi

heser/e: özlem, efkar

hesê xwı kerdiş: sesini çıkarmak, konuşmak

hesıbnayış: b. hesebnayış

hesır: b. hesrı (I)

hesır antış: iç çekmek, imrenmek, b. hesrı (IV)

hesır bıyayış: defolmak

hesır kerdiş: kovmak, defetmek

hesır kerdiş: yaşarmak

hesır/e: esir

hesırı/d: hasır

hesıyayış bı xo: 1)uyanmak 2)aklı başına gelmek

hes kerdene: sevmek

hes kerdiş: 1)sevmek 2)istemek, can atmak

hesnayine: b. eşnawıtış

hesnayış: farkına vardırarak

hesret mendış: hasret kalmak

hesret-ı/d: hasret, özlem

hesrı/d(I): gözyaşı

hesrı/d(II): hasret, imreniş

hesrı/d(III): çıkırık

hesrı/d(IV): iç çekiş

hesrı antış: 1)iç çekmek 2)hasret çekmek

hesrı pıro antış: -e imrenmek

hesrı kerdiş: gözü yaşarmak

hesrı pêpey gunayış: gözyaşları

birikmek, gözleri yaşarmak üzere olmak

hesri rısnayış: gözyaşı dökmek

hesri war kerdış: gözyaşı dökmek

hest: katı, sıvı olmayan

hest: b. heşt

hestay: b. heştay

heste/e: kemik

hestey: katılık, sıvının karşıtı

heştês: b. heştês

hesti: b. heste, este

heş/e(I): ayı

heş(II): susma, suskunluk, "sus!" emri

heşa: haşa

heşa huzuri ra: haşa huzurdan

heşde: b. heştay

heşı/d: dişi ayı

heşı qul kerdış: birisine baskı yapanlara hitaben söylenen ve "çok mu güçlüsünüz?", "bunca yiğit misiniz?" anlamına gelen bir deyim

heşır bıyayış: kıyamette haşrolmak, ölümden sonra dirilmek

heşır kerdış: dinsel inanışa göre kıyamette ölüleri diriltmek

heşıyayine pê: b. pê hesıyayış

heşır/e: b. hesir

heşmetkar: hayran kalma, candan isteme, hayran kalan

heşr: gözyaşı (b. hesrı)

heşr bıyayış: b. heşır bıyayış

heşşı/d: dişi ayı (b. heşı)

heşt: sekiz

heştay: seksen

heştayın/e: sekseninci

heşt bı heşt: sekiz sekiz, sekizer

sekizer

heştês: on sekiz

heştêsın/e: on sekizinci

heştêsine/d: on sekizinci

heştêsını/d: b. heştêsine

heştın/e: sekizinci

heştine/d: sekizinci

heştını/d: b. heştine

heştla: sekiz kat, sekiz misli

heştlet: sekizli doğum, sekizli

heştqat: sekiz kat, sekiz misli, sekiz katlı

het: 1)yan, nezd, taraf (b. hete) 2) -e doğru, tarafına

heta: -e doğru

heta: -e kadar, kadar

heta...bıyayış: taraftarı olmak, tarafını tutmak

heta ke: ta ki, -inceye kadar

hetan: b. hetana

hetana: 1) -e kadar, -inceye kadar 2)dahi, bile, hem de, üstelik 3)ta ki

hetana kı: ta ki, -inceye kadar

hetani: kadar, dek

heta...ra şıyayış: -e doğru gitmek, -e yönelmek

heta...şeyiş: b. heta...ra şıyayış

heta...şeyiş: -e kadar gitmek

hete/d: yan, yön, taraf, -e doğru, nezd, kat, yanında, yanısıra, birlikte

hetek: b. hete

hetê...guretene: ...tarafını tutmak

hetı/d: b. hete

hetı bıyayış: yanında olmak

hetıkıyayış: pislige veya kötülüğe batarcasına bulaşmak, kepaze olmak, berbat olmak

hetıknayış: berbat etmek, kepaze

etmek, pislige veya kötülüğe iyice bulaştırmak

heti: -e doğru, tarafına

heti pey: geriye doğru, sonra

heti ra: bir yandan, bir yana

hetiya: etiya

heto bin: diğer taraf, öte yan

hetona: b. hetana

hetoni: b. hetani

heto yew ra: bir yandan

heto zû ra: b. heto yew ra

hetta: -e kadar

hetûni: b. hetani

hev/e: b. heb

heval/e: arkadaş

hevala: gelin götürme esnasında daha çok kadınlarca söylenen bir türkû çeşidi

hevaley: arkadaşlık

hevring/e: koyun veya keçi kırkmakta kullanılan büyük makas

hew: kez, kere (b. hewi)

hew: b. hewn

hewa/e: 1)hava 2)rüzgar

hewa: 1)şekil, biçim, tarz, çeşit 2)gibi

hewa dayiş: kaldırmak, saklamak

hewadis/e: havadis

hewa kewtış: havalanmak, havaya fırlamak

hewaki: havadan, havalı, havaya atarak

hewale: havale

hewale bıyayış: havale edilmek, havale olunmak, sevkedilmek

hewale kerdış: havale etmek, sevk etmek

hewanaya/d: 1)saklı, gizli 2)kaldırılmış olan

hewanaye/e: b. hewanaya

hewa nayış: 1)kaldırmak 2)gizlemek, saklamak

hewa nayış-ronayış: ölçüp biçmek, ölçüp tartmak, kaldırıp indirmek, evirip çevirmek, denemek

hewa neyış: b. hewa nıyayış

hewa nıyayış: 1)kaldırılmak 2)gizlenmek, saklanılmak

hewar/d: imdat çağrısı, imdat

hewas/e: heves

hewas kerdış: heves etmek, heveslenmek

hewa vıstış: havalandırmak, havaya uçurmak, havaya kaldırmak, havaya atmak

hewayış: gülmek

heway...kerdış: öykünmek, taklit etmek, ...gibi yapmak

heway ma: bizim gibi, bizim dilimiz (Zazaca)

hewe: kere, defa, kez (b. hewi)

heweliyayış: yeri değişmek, yerinden oynamak, teplenmek, yer değiştirmek

hewelnayış: yerini değiştirmek, tepletmek, yerinden oynatmak

heweskar/e: hevesli

hewêk: bir kere, bir kez

hewênayış: 1)barındırmak 2)avutmak

hewi/e: gülüş, gülmek

hewi/d: kez, kere, defa

hewıleyış: b. heweliyayış

hewılıyayış: b. heweliyayış

hewılınayış: b. hewelnayış

hewi: bir kere

hewi/d: avuntu, can sıkıntısının giderilmesi

hewina: bir kere daha
hewiya xwı ardış: avunmak, kendisini avutmak, kendi can sıkıntısını gidermek
hewl/e: iyi, değerli, uygun, cesur
hewla xwı ...ser vıstış: birisine iyiliği geçmek, iyilik etmek
hewl bıyayış: iyi olmak, değerli olmak, yiğit olmak
hewlêr: daha iyi
hewlı/d: b. hewl
hewlı/d: iyilik
hewlı...ser kewtış: iyiliği geçmek, iyilikte bulunmak
hewl kerdış: iyi etmek
hewlı kerdış: iyilik etmek
hewn/e: uyku, rüya
hewna: tekrar, yine, yeniden, bir daha
hewna: daha, henüz
hewna hewna: bir kere daha, bir daha
hewna kerdış: 1)söndürmek
 2)uyutmak 3)tekrar yapmak
hewn ameyış: uykusu gelmek
hewna şıyayış: 1)sönmek
 2)uyumak 3)tekrar gitmek
hewn deyış: b. hewn dıyayış
hewn dı beyış: uykuda olmak
hewn dı mendış: uykuda kalmak
hewn dıyayış: rüya görmek
hewnê serran/e: mecaz olarak: çok uzun süren uyku
hewnê şewan heram kerdış: uykuyu haram etmek
hewngırın/e: uykusu ağır olan
hewnıyayış: bakmak
hewn nêkerdış: uyku uyumamak, gözünü uyku tutmamak

hewn remayış: uykusu kaçmak
hewnsıvıkey: uykusu hafif olma
hewn veynayış: b. hewn viynayış
hewn viynayış: rüya görmek
hewq/e: kavis, kubbe, binada yuvarlak kemer, tonoz
hewr/e: bulut
hewrai: bulutlu
hewrın/e: bulutlu
hewsar/e: yular
hewş/e: avlu
hewt: yedi
hewtanayış: cesaret etmek, korkmadan yapabilmek
hewt asmêni: gö-
 gün yedi katı
hewtay: yetmiş
hewtayın/e: yetmişinci
hewtay bı hewtay: yetmişer yetmişer
hewtayını/d: b. hewtayın
hewt bı hewt: yedişer yedişer
hewte/e: hafta
hewtês: on yedi
hewt hewt: yedi yedi, yedişer yedişer
hewtın/e: yedinci, yedisi
hewtını/d: yedinci, yedili, yedisi
hewtla: yedi misli, yedi katı, yedi kat
hewtlet: yediz, yedili doğum
Hewt Nison: Rumi takvime göre Nisan'ın yedinci günü. Genellikle kadın ve çocuklar bugün kırlara çıkıp eğlenirler. Bu gelenek günümüzde de bazı yörelerde sürmektedir.
hewtqat: yedi kat, yedi misli, yedi kath

hewtsey: yedi yüz
hewz: yeşil
hewz bıyayış: yeşermek, yeşil-
 lenmek
hewzek: yeşilimsi, yeşile çalan
hewzên: yeşilli
hewzı/d: havuz
hey: efendim
hey: hey, behey, ey!
hey: hele, bir kere
heya: 1) -e kadar 2) ta ki, -inceye
 kadar
heya: evet, peki (b. eya)
heya/d: haya, utanma duygusu
heya kerdış: utanmak
heyana: 1) oluncaya kadar, dek
 2) dahi, bile, hem de, üstelik
heyani: 1) -ceye kadar 2) öyle ki, o
 kadar ki
heyasız/e: hayasız, utanmaz
heyat/e: hayat, yaşam
heyatı/d: salon
heyban: b. heywan
heybet/e: heybet
heybet kerdış: ürpermek, korku
 ile karışık saygı duymak
heybi kewtış: gıdırırcasına sinir-
 lenmek
heycan/e: heyecan
heyecan/e: heyecan
heyecani gırewtış: telaşlanmak,
 heyecana kapılmak
heyf: 1) yazık, heyhat 2) değmez-
 lik, değersizlik 3) hayıflanma
heyf/e: intikam
heyf gırewtış: öç almak, intikam
 almak
hey finayış: cezbeyle tutulmasına
 neden olmak

heyf k1: ne yazık ki
hey gıdı: "ah be!" anlamında
 özenmeyi ifade eden bir söz, keşke
hey hewar: 1) "vay be!" anlamında
 hayret ifade eden bir söz 2) imdat
 çağırısı
heykel: heykel
hey kewtış: cezbeyle tutulmak
heyne: bir kez daha
heyra: b. heyran
heyran: hayran
heyran bıyayış: hayran olmak
heyran kerdış: kurban etmek
heyran qırbân: yalvar yakar, hay-
 ran kurban
heyran û heşmetkar: çok istekli
 olma, çok sevmek, hayran olma
heyra qırba: b. heyran qırbân
heysiye/e: haysiyet
heyst: sekiz (b. heşt)
heystay: b. heştay
heystayın/e: b. heştayın
heystês: b. heştês
heystêsın/e: b. heştêsın
heystın/e: b. heştın
heystine/d: b. heştine
heystını/d: b. heştını
heyta: hem de, üstelik, daha da,
 habire, hala
heywan/e: hayvan
hey vıstış: cezbeyle tutulmasına
 neden olmak
heywax: eyvah, yazık, heyhat
heywo/e: b. heywan
hezar: bin
hezaz: toprak kayması
hezaz: bir çeşit cüzzam hastalığı
hezaz buko to: "cüzzam hastalığı-
 na yakalanasın!" anlamında bir

ilene

heze-y: gibi, kadar

hezhezıyayış: çürüyüp dökülme

heziran-ı/d: haziran ayı

heznı/d: yas, hüzn

Hezo: Siirt'e bağlı bulunan Kozluk ilçe merkezinin adı

hezret-i/e: peygamberler vb. din büyüklerinin adlarının başında saygı ifadesi olarak kullanılan bir sözcük

Hezurım: Erzurum

hê: daha

hê: efendim, ne dedin?, ne diyor-sun?, nasıl?, ne?, değil mi?, öyle mi? anlamlarında kullanılan bir sözcük

hê be hê: gide gide, gitgide

hêç/e: 1)cinsel dürtülerden dolayı azgınlaşan hayvan 2)mecaz olarak: azıtma , aşırı davranışlarda bulunma

hêç-ı/d: birdirbire benzeyen bir oyun

hêçı/d: b. hêç

hêçı bıyayış: hiçleşmek

hêçı kerdış: hiçleştirmek

hêç kerdış: 1) (hayvanı) azgınlaştırmak 2)azıtmasına neden olmak, şımartmak

hêdi: yavaş

hêdi hêdi: yavaş yavaş

hêdike: yavaşça

hêdiki: 1)yavaşça 2) derken

hêf/e: intikam, öç (b. heyf)

hêf: yazık (b. heyf)

hêfê...guretene: intikamını almak

hêga/e: tarla

hêgın/e: gücü yeten, yapabilen,

hakkından gelen

hêgın bıyayış: gücün yeterliliğinden ötürü bir şey yapabilmek, hakkından gelmek

hêlekı/d: düz ve yassı olan küçük taş, toprak tabanlı evlerin tabanını düzleştirip pekleştirmek için kullanılan düz ve yassı taş

hêlı/d: oyunda oyun merkezi olan yer veya direk

hêm/e: taraf, yan

hên: 1)böyle 2)öylesine, o kadar

Hênı: Diyarbakır'a bağlı Hani ilçesi

hênı/e: çeşme

hêrnayine: b. erinayış

hêrs/e: öfke kızgınlık

hêrs bıyayış: kızmak, sinirlenmek

hêrsê xwı ...sere kerdış: bir şeye olan öfkesi ile başka birisine kızmak

hêrsok/e: sinirli, çabuk kızan

hêrsokın/e: çabuk kızan, öfkeli, kızgın, sinirli

hêrsokıne/d: b. hêrsokın

hêrs: gözyaşı (b. hesrı)

hêruge/d: erik

hêsa: hisse, pay (b. hisse)

hêsir/e: esir

hêsir bıyayine: esir olmak

hêsir bıyayış: esir olmak

hêsirey: esirlik, esaret

hêsirey reyde: 1)binbir güçlkle 2)esaretle, esirlikle

hêsire/d: b. hêsir

hêş/e: bellek, us, akıl

hêş ameyış sere: akli başına gelmek

hêş çın bıyayış: belleği zayıf ol-

mak, unutkan olmak

hêşê xwı antış pêser: 1)aklını başına toplamak 2)hafızasını toplamak, hatırlamaya çalışmak

hêşê xwı antış xwı sere: aklını başına toplamak

hêşê xwı ser nayış: dikkat etmek

hêşê xwı vıla kerdış: aklını oynatmak

hêşin: yeşil

hêşir/e: b. hêşir

hêşirêni: esirlik, esaret (b. hêşirey)

hêşkewta/d: 1)akla yatkin olan, akla uygun olan 2)değerli, beğenilen

hêşkewte/e: b. hêşkewta

hêş kewtış: akla yatmak, akla uyumak, uygun olmak

hêş sere dı nêmendış: 1)aklı başında kalmamak 2)bellesi zayıflamak

hêş sere ra şıyayış: akli başından gitmek, kendini kaybetmek

hêş...sero bıyayış: dikkatleri...üzerinde olmak

hêş ser şıyayış: akli ermek, kavramak, anlamak

hêştê...kewtış: aklına yatmak, aklına uygun gelmek

hêş ver şeyış: b. hêş ver şıyayış

hêş ver şıyayış: akli ermek, anlamak

hêş vıla bıyayış: 1)aklı başından gitmek 2)bellesi zayıflamak, unutkan olmak

hêşyar/e: uyanık, farkında olan

hêşyar bıyayış: uyanmak, farkına varmak

hêşyar kerdış: uyandırmak,

uyarmak

hêt-ı/d: 1)kalça, baldır, uyluk 2)büyük et parçası

hêtim/e: yetim, anne veya babası ölmüş olan

hêtimey: yetimlik, yetim olma durumu

hêtimı/d: yetim (kız çocuğu)

hêtimxane/e: yetimhane, öksüz evi

hêvi/d: ümit, umulan, beklenen

hêvi bıyayış: umudu kesilmek, umudu kalmamak

hêvidar/e: umut eden, ümitli

hêvi kerdış: ummak, ümidetmek

hêwla/d: b. helwa

hêwna şıyayene: uyumak (b. hewna şıyayış)

hêz/e: güç

hêz dayış xwı : davranmak, gücünü toplayıp bir şey yapmaya kalkmak

hı: efendim, peki

hı: hayır

hıfz: muhafaza, koruma

hılçayış: nefes nefese solumak

hılç û hılç: sık sık soluk alıp verme

hıle/d: b. heli

hıleyayış: erimek (b. helıyayış)

hılık: b. xıllık

hılke/e: b. helke

hıllı: b. heli

hıll û gam: sıksık, ikide bir, dakikada bir

hılpayış: 1)hüngür hüngür ağlamak, hıçkırmak 2)ağlamadan sonra iç çekme, hık

hıl p hıl p: hüngür hüngür (ağlayış)

hılpi: hıçkırık

hılqık-i: geçirme

hıl û gamı: sık sık, ikide bir, dakikada bir

hım: hem, hem de

hım: “haydi” anlamında bir şeyin başladığını ifade eden bir sözcük (b. hım-gım)

hım: 1)ya, öyle mi? 2)“anlaşıldı”, “tamam”, “oldu” anlamlarında kullanılan bir sözcük

hım-gım: iki taraftan birinin “hım!”, birinin de “gım!” diyerek karşılıklı ve birlikte bir şeye başlaması anlamında kullanılan bir söz

hıma: 1) daha, henüz 2)ama 3)hemen 4)ancak, o zaman, ondan sonra 5)haydi, artık 6)isterse, diylim ki, yeter ki; faraza

hıma hıma: yaklaşık olarak, hemen hemen, neredeyse (b. hama hama)

hıma hıma kı: neredeyse, az daha, yaklaşık olarak

hıma ına: 1)uluorta, rasgele 2)aniden, böyle birdenbire

hım...hım... : hem...hem...

hımı: vurma sesi

hımı tıra ameyiş: vurunca ses çıkarmak, vuruluşunun sesi duyulmak

hım û gım: b. hım-gım

hım û hayê: dipekte bulgur veya dövme dövülürken karşılıklı söylenen sözlerden olup bunu söyleyene karşılık diğer kişi genellikle “perkutayê” der

hım zi: üstelik, hem de

hın: 1)o kadar, öyle, öylesine

2)böyle, bir de (hın di: bir de baktı)

hına: böyle (b. ena)

hına: daha fazla, daha da

hınarêrî/d: nar ağacı

hınarı/d: nar (b. henarı)

hına vişi: daha ziyade, daha çok

hınawlêrî/d: b. henarêrî

hın bıyo kı: artık öyle ki, öyle olmuş ki

hında: 1)kadar 2)bu kadar, bunca

hındey: kadar

hındê: kadar

hındı: 1)bu kadar, bunca 2)öyle, öylesine

hındî/d: karpuz

Hındustan: Hindistan

hing/d: b. hıngı

hing: gülüş sesi

hing/e: dönem, sıra, esna, zaman, an

hingerir: b. engûrî

hing hing: gülüş sesi, kahkaha

hing hing hıwayiş: kahkaha ile gülmek

hingî/d: arı

hingîle/e: kol

hingîley kındî/e: 1)tuluk olarak kullanılan hayvan derisinin bacak bölümü 2) (yağmur ile ilgili olarak kullanıldığında) “bardaktan boşanırcasına” anlamında çok yağış olduğunu belirten bir deyim

hingî-ling: tek ayakla yürüme

hingimên/e: bal

hingî: kahkaha

hingayiş: kahkaha atmak

hınîko: b. hınîko

hını: artık

hını: öyle, böyle

hını: bu, bunu (ni, eni)
hıniko: “işte budur”, “burdadır” anlamında kullanılan bir sözcük
hını yo: b. hıniko
hını,yo: öylesine
hınkerdiş: yapmak
hıntıka...vetiş: çok dövmek, pestilini çıkarmak
hınzar: bin
hınzar bin: binlerce, pek çok, bin bir
hınzar hınzar: milyon
hınzar û yew: bin bir
hırç: b. hırçi mendiş
hırçi mendiş: çok büyük ve kaba saba olmak
hışar: sarp kayalıklı yer
hıwateyiş: gülmek
hıwayiş: gülme, gülmek
hıwe/e: kürek
hıwı/e: gülme, gülüş
hi: ıslak, yaş (b. hiy)
hibe kerdış: hibe etmek
hicab: hicap, utanç, utanma duygusu
hicz kerdış: haciz koymak
hidi hidi: b. hêdi hêdi
hidiki: yavaşça, derken
higa/e: b. hêga
hıkaya/d: hikaye
hikmet: 1)hikmet 2)gizliyi bilme (b. hikmeti)
hikmeti/d: 1)hikmet 2) gizliyi bilme
hile/e: 1)hile 2)daha önce kırılmış ya da yerinden çıkmış, hastalık geçirmiş olan organ
hilebaz/e: hilekar, hile yapan
hilekar/e: hilekar, hile yapan,

sahtekar
hilekarey: hilekarlık
hilekari: hilekarlık
hile kerdene: hile yapmak
hile kerdış: hile yapmak
hileyın/e: 1)hileli 2)daha önce kırıklık çıkıklık geçirmiş olan organ, sakat, hastalıklı
him/e: kök
himı/d: büyük taş
hin: onlar (b. yini, inan)
hina: daha da, daha fazla (b. hına)
hini/e: pınar, çeşme (b. eyni)
hini: bu
hini: onlar (b. yini)
hini: böyle (b. enawa)
hira: geniş (b. hera)
hira bıyayene: açılmak, genişlemek
hira hire: kahkaha
hirayi: genişlik (b. herayi)
hire/d: b. ırı (II)
hire: üç
hire bı hire: üçer üçer, üç üç
hire hir: 1)at kışnemesi 2)kahkaha atarak gülme
hire hire: üçer üçer, üç üç
hires: b. hırıs
hiresey: üç yüz
hiresın/e: b.hırısın
hiresını/d: b. hırısını
hire vetene: b. ırı vetiş
hirê: üç
hirê hirê: üçer üçer, üç üç
hirêmêna: üçü, üçü de
hirês: on üç
hirê sey: üç yüz
hirêyên: üçüncü
hirhir: kahkaha, fıkırdıyarak

gülme

hirhir hıwayış: kakhaha ile

gülmek

hirı: üç**hirı bı hirı:** üçer üçer, üç üç**hiricem:** üç öğün (yemek)**hirigam:** üç adım uzun atlama**hirigam perrayış:** üç adım atlamak**hirigûşı/d:** üç dalı olan yaba**hirı kerrey desta nayış:** birisine

nikahı üzerine yemin içirmek

hirı kerrey...eyştış: boşamak**hirı kerrey...vıstış:** boşamak**hirıla:** üç kat**hirilet/e:** üçüz**hiriletı/d:** üçüz**hirın/e:** üçüncü, üçlü**hirına:** üç tane daha, üç daha**hirıne/d:** üçüncü, üçüncüsü**hirını/d:** üçüncü, üçlü, üçü (b.

hirıne)

hirıqat: üç kat, üç misli**hirıs:** otuz**hirı sey:** üç yüz**hirısın/e:** otuzuncu**hirısını/d:** b. hirısın**hirı vıstı:** altmış (b. şeyşti)**hirı vıstı û des:** yetmiş (b. hewtay)**hiro/e:** hekimlikte de kullanılan bir bitki**hirqe hirqe:** hıçkırık sesi, ağlama sesi**hirrayış:** atın kişeneyerek ses çıkarması**hirsey:** b. hirı sey**hirye:** b. hire**hiryes:** b. hirês**hiryın/e:** b. hirın**hiryine/d:** b. hirıne**hisse/e:** pay, hisse**hissedar/e:** mirasta payı olan, varis**hissedarey:** varis olma durumu, ortak olma**hisset/e:** haysiyet**hissetsız/e:** haysiyetsiz**hisey xwı gırewtıış:** 1)payını almak 2)kadının miras hukukuna göre payına düşeni alması**hissıdar/e:** b. hissedar**hişt:** hişt, hey, baksana!**hişyar/e:** uyanık, farkında olan**hit/e:** ıslak, yaş**hite/d:** ıslak, yaş**hittık:** tiftik yünü, tiftik keçisi**hivi/d:** ümit**hiy:** ıslak, yaş**hiy bıyayış:** ıslanmak, yaş olmak**hiyey:** ıslaklık, yaş olma durumu**hiy kerdış:** ıslatmak**hiy-zıwa:** b. hiy-zıwa kerdış**hiy-zıwa kerdış:** Şanslıyı tesbit etmek için veya bir şeyin bölüşülmesi sırasında başvuru bir yoldur. Ele alınan ince bir taşın bir tarafına tükürülerek ıslatılır. Karşıdaki kişi "hiy" (ıslak) veya "zıwa" (kuru) dedikten sonra taş havaya fırlatılır. Düşen taşın görünen tarafının karşıdaki kişinin söylediğine uygun olup olmamasına göre sonucun kimin lehinde olduğu anlaşılır.**hiyrês:** b. hirıs**hiz/e:** ahlaksızca davranışlarda

bulunan

hizane: ahlaksızca davranış, edepsizce davranış

hizane dı xwı nayış: b. hizane xwı nayış

hizane xwı nayış: iyice ahlaksızlaşmak, ahlaksızca davranmak

hizarekî/d: örtü veya çıkın olarak kullanılan ufak bez parçası

hizarî/d: örtü veya çıkın olarak kullanılan bez parçası

hiz biyayış: iyice ahlaksız olmak, ahlaksızlaşmak

hizî/d: hiz

ho: sığırlara sesleniş sırasında kullanılan bir sözcük

ho: 1)efendim, buyur 2)haydi, alsana

ho: hayır, değil

ho he: oha (sığırları durdurmak amacıyla kullanılır)

ho: kendi, kendisi (b. xo, xwı)

hok: yumurta (b. hak)

hok: köşe

hoka xwı pey vıstış: işini yapmak, işini yaptırmak, zor işi bitirmek, güçlüğü atlatmak anlamlarına gelen bir deyim

hokekî kerdış: 1)yan çizmek, bahane arayıp kaytarmak 2)yürürken veya koşarken dolambaçlı bir yol takip etmek

hokî/d: ilmik

hokî/d: 1)dönemeç 2)dolambaçlı yürüyüş veya koşma 3)yan çizme, sıvışmak için bahane arama

hokî dayış pıro: ilmikleme

hokî pey vıstış: b. hoka xwı pey vıstış

hokî pıro dayış: ilmikleme

hokmat/e: hükümet

hol/e: b. hewl, howl

hol a ya kı: en iyisi

holêr/d: kavak ağacı

holî/d: holî kerdış

holî kerdış: döven dövmeye başlamadan önce hayvanları harman yığını üzerinde dolaştırarak bu ekin yığınına düzeltmek

holîke/d: avcılıkta taş veya çalı ve yapraktan yapılan gizlenme yeri

Homa/e: Tanrı (b.Hûmay)

homarıtış: saymak

Homay: b. Hûmay

Homay zano: herhalde, galiba, (sözcük anlamı: Allah bilir)

homeyış: (ot vb. için kullanıldığında) bitmek

homeyış: b. ameyış

hon/e: b. hewn

hona: henüz, daha (b. hıma)

honde: 1)bu kadar 2)artık

honde ke: -inceye kadar, dek, o zaman

hondık: azıcık, şu kadarcık (b. endek)

honeyi: böyle (b. enawa)

honık/e: serin

honık biyayış: serin olmak

honık kerdış: serinletmek

honqeras: b. hanqas

hop: 1)hoppala, hop 2)"dur" anlamında kullanılan bir sözcük

hophop kerdış: hoplayıp zıplamak, gürültü patırtı etmek, rasgele davranmak

hopo/e: rasgele davranan, gayri

ciddi veya kaba saba davranışları olan kişi
hoppela: hoppala
hor/e: b. hewr
hora: zaten (b. xora)
hordı: ufak, küçük (b. hurdı)
horiye/d: huri
hortme/e: b. ortme
hostayêni: ustalık
hostı: b. heste, este
hoş: eşeğe seslenirken kullanılan bir sözcük
hot: b. hewt
hoto/e: ipsiz, başıboş, yarı çıplak, gayri ciddi vb. özellikleri olan kişi
hotoboz: otobüs
howl/e: iyi, değerli, cesur (b. hewl)
howla...ser kewtış: birisine iyiliği geçmek
howla xwı ...ser vıstış: birisine iyiliği geçmek, birisine iyilik yapmak
howl bıyayış: b. hewl bıyayış
howlı: b. hewlı
howlı/d: b. hewlı
howl kerdış: b. hewl kerdış
hown/e: b. hewn
howna: tekrar, bir kez daha (b. hewna)
howna kerdış: b. hewna kerdış
howna şeyiș: b. hewna şeyayıș
howna şeyayıș: b. hewna şeyayıș
hown deyiș: b. hewn diyayıș
hown diyayıș: b. hewn diyayıș
howneyiș: bakmak (b. hew-nıyayıș)
howq/e: b. hewq
howsar/e: b. hewsar
howt: yedi (b. hewt)

howtay: b. hewtay
howz: b. hewz
howzı/d: havuz
hoys: eşeğe seslenirken kullanılan bir sözcük
hozor: b. hezar
hu: kendi, kendisi (b. xo)
hucra/d: hücre
hucum: saldırı, hücum
hucuma bere kerdış: -e saldırmak
hucuma...kerdış: b. hucum kerdış
hucum kerdış: hücum etmek, saldırmak
hudut/e: hudut, sınır
hukım/e: hüküm, yargı (b. hukum)
hukım/e: 1)etki, egemenlik, hüküm 2)kuvvetlice, sert bir şekilde
hukımdar/e: 1) hükümdar, padişah 2)hükmeden
hukımdarey: 1)hükmetme durumu 2)hükümdarlık
hukım kerdış: 1)hükmetmek, egemenlik kurmak, egemenliğini sürdürmek 2)zorlamak, gücünü göstermek
hukımlı: 1)hükmeden, egemen olan 2) sertçe, kuvvetlice
hukmat/e: hükümet
hukmê şer'eti: şer'i (dini) hüküm
hukmê...ver: -nin zorundan, etkisiyle
hukmi reydi: sertçe, kuvvetlice
hukum/e: hüküm, yargı
hukum: 1)etki, egemenlik, hüküm 2)kuvvetlice, sert bir şekilde
hulla/d: evin içinden dama çıkmak için açılan büyük delikten yağış, toz vb. girmesini diye bu deli-

ğin üzerine siper olacak şekilde
 damda yapılan yer
hulla êri/d: b. hela yêri
hulle/e: aşık kemiği ile oynanan
 bir oyun
hullı/d: öğle zamanı (b. helı)
hullıkın/e: konik, koni biçiminde
 olan
hull û gamı: b. hıl û gamı
hunde: bunca, bu kadar (b. ende)
huner/e: beceri, güç
huner çın bıyayı: becerememek,
 gücü yetmemek
hunerê...zanayı: gücünü bilmek,
 yapısını bilmek
hunkuf/e: denk, aynı düzeydeki
 kişi
huni: böyle (b. ena, enawa)
huquq/e: hukuk
hurak/e: keser
hurdemênia: her ikisi, ikisi
hurdenı: ikisini
hurdı: ufak, küçük parça, kırıntı
 (b. wurdı)
hurdı hurdı: ufak ufak, küçük kü-
 çük, yavaş yavaş (b. wurdı wurdı)
hurdı kerdene: parçalara ayır-
 mak, doğramak (b. wurdı kerdış)
hurdi: ikisi, her ikisi, ikisini
hurdine: ikisi, her ikisi
hurende/d: yer, iz
hurê ardene: barıştırmak
hur.ke: her bir (b. hergû)
hur.ke jew: b. hergû yew
hurmet/e: hürmet, saygı
hurmetê hebibi kerdo: “inşal-
 lah”, “dilêrim ki” anlamında daha
 çok ilençlerde kullanılan bir söz
hurmet kerdış: saygı göstermek,

hürmet etmek
hurme: yabancı bir kadına hitap
 ederken kullanılan bir sözcük
hurmi/d: tanınmayan kadın
hurna: ikisi, her ikisi (b. hurdine)
hur-i: tümenden, bütünöyle, safi,
 sadece
hurriyet: 1)hürriyet, özgürlük
 2)Türkiye’de Cumhuriyet
 Dönemi
husk: b. wuşk
hut/e: balina
hut/e: nem
hut antiş: nem çekmek
hutê binê berriya-n: 1)yerin altın-
 da dolaştığına inanılan büyük bir
 hayvan 2)balina 3)mecaz olarak:
 çok iri yarı ve çok güçlü olan
hutın/e: nemli
hu ver sanayine: önüne katmak
 (b. xo ver şanayı)
huwate: gülerek, gülme, gülüş
huwatış: gülmek
huwayış: gülmek
huwe/e: kürek
huwiyet/e: hüviyet, kimlik
huwnayı: güldürmek
huyayine: gülmek
huyi/e: kürek (b. huwe, wiye)
huzur/e: huzur, yüzüne karşı
huzur/e: huzur, rahat etme
hûkekı kerdış: b. hokekı kerdış
hû kerdış: yuhalamak
hûkı: b. hokı
hûkı mûkı: sahte iş, yalan dolan,
 dönemeçli, dolambaçlı
hûkı tadayış: köseyi dönmek, dö-
 nemeci dönmek
hûmarıtış: saymak

hûmarıtox/e: sayan, sayıcı

Hûma-y/e: Tanrı

Hûmay bıko: inşallah, Allah vere

hûmaygırewta/d: b. hûmaygırewte

hûmaygırıwte/e: canı çıkasica, geberesi, Allah canını alasica

hûmaygırota/d: b. hûmaygırewte

hûmaygırote/e: b. hûmaygırewte

Hûmay keni: Allahını seversen, Allah için, lütfen

Hûmay kerd kı: bereket ki, iyi ki, şükür ki

Hûmay nêko: Allah göstermesin, Allah etmesin

Hûmay ra 'eyan a: "Allah bilir", "nasıl olsa Allah doğrusunu bilir" anlamında söylenenin doğru olduğunu anlatan bir söz

Hûmay sineni: Allahını seversen, Allah aşkına, lütfen

Hûmays keni: b. Hûmay sineni

Hûmay t'ala: Allahü teala, yüce Tanrı

Hûmay t'ala yew ber ako: "Allah bir çare bula", "inşallah bir çaresi bulunur" anlamında dilek ifadesi

Hûmay vajo: Allah izin verirse, inşallah

Hûmay vajo e: Allah izin verirse, Allah uygun görürse, inşallah

Hûmay zano: 1)herhalde, Allah bilir 2)doğrusu

hûnık/e: b. honık

hûri/d: huri, cennet kızı

hût/e: nem

hût antış: nem çekmek, nemlenmek

hûye/e: kürek (b.huwe)

hyedi: b. hêdi

hyedike: b. hêdiki

hyediki: b.hêdiki

hyega/e: b. hêga

Hyene: b. Hêni

hyeris: otuz

-ic: b. -ij

ihind: bu kadar, bunca (b. ende, ehende)

ih: 1)inlerken çıkarılan bir ses
2)ilenç veya dua ederken kullanılan bir sözcük

-ij: yer adının sonuna gelerek kişinin oralı olduğunu belirten mensubiyet takısı (**Piranij:** Piranlı; **şaristanij:** şehirli)

-ik: küçültme eki

imaz/e: b. embaz

'imbar/e: b. 'embar

imbarık: mübarek, kutlu (imbarık bo : mübarek olsun, kutlu olsun)

imbarkên: mübarek, kutlu (imbarkên bo : mübarek olsun, kutlu olsun)

imbaz/e: arkadaş (b. embaz)

imbazı/d: kız veya kadın arkadaş (b. embazı)

imbıryan: komşu

'ımı/d: b. 'emi

'ımıza/e: b. 'emıza

imno/e: b. aminan

imsar: bu yıl (b. emser)

ımşo: bu gece (b. emşo)

ın/e: bu (b. no, eno)

-ın: -lı, -li (solın:tuzlu)

ına: b. ena

ına/d: bu (ına wa, ına ya: budur)

ına: 1)böyle 2)bu tarafa

ına: bedava

ına dısı/d: bu tür, böyle, bu şekilde (b. ena dısı)

ına hewa: böyle, bu şekilde

ına kerd kı: "bir de baktı ki", "baktı ki" anlamında kullanılan bir söz

inasar: böyle, böylesi

inasarên: böylesi, böylesine

ınawa: böyle, bu şekilde, öyle (b. ına hewa)

ınay/d: bu, bunu (b. enay)

ınbaz/e: arkadaş

ınca: bura, burda, burası

ında: kadar (b. henda)

ındek: şu kadarlık, küçücük, azıccık (b. endek)

ındı: bu kadar, bunca (b. ende, endi)

ındı hey ra: bunca, bu kadar (b. endi hey ra)

ındı kı: bunca, onca, o kadar ki, öyle ki

ındi: artık (b. endi)

ındina: bu kadar, daha

ın dus: böyle, bu çeşit, böylesi

ınê/e: bu (b. enê)

ınê: bunlar (b. enê)

ingılısıyayış: uyuşmak (vücut organlarının uyuşması)

ingılısnayış: uyuşturmak (vücut organlarını uyuşturmak)

İngilistan/e: İngiltere

İngiliz/e: İngiliz

ingiliz/e: bir tüfek çeşidi, İngiliz tüfeği

İngilızı/d: İngiliz kız veya kadını

İngilizki: İngilizce

ingimin/e: bal (b. hengemin)

'ingırnayış: b. xwı 'ingırnayış

'ingırriyayış: somurtup durmak, sezdirmeden bakmak

ingıştı/d: b. engıştı

ingıştı/e: yüzük (b. engıştı)

ingurı/d: b. engûrı

inhawa: böyle (b. enawa, enhewa)

inhew: bu kez, bu defa (b. ena hewı)

inhewa: böyle, bu şekilde (b. enhe-wa, enawa)

-ını: -lı, -lık anlamlarını veren bir takı (desını: onlu, onluk)

ini/e: bu, bunu (b. eni, ni)

ini: bunlar (b. eni, nê)

inin: bunlar (b. eniyan)

inka: 1)şimdi 2)şimdiye dek (b. nı-ka, enkay)

inkay: şimdiye dek (b. enkay, nıkay)

inkey: şimdi, şu anda (b. nıka, enka)

inna/d: bu (b. na, ena)

innıyo: bunlar, bunları (b. eniyan)

innû/e: bu (b. no, eno)

innû: b. eniyan

ino/e: bu (b. no, eno)

ino çı gure wo: "bu ne biçim iş?" anlamında bir olay karşısında şaşkınlığı veya tepkiyi dile getiren bir söz

'ıntayış: ıklamak

'inte'ınt: ıkıntı, ıklama

ın tewır: bu tür, bu çeşit (b. eno tewır)

'ınt'ınt: ıkıntı sesi

'ınt'ınt kerdiş: 1)ıklamak

2)ımızganmak

'inti: ıkıntı

inya: bunlar (b. eniyan)

ısmar: b. emser

ıspar/e: b. espar

ıspenax/e: ıspanak

'spıde/d: bit (b. espıcı, espıjı)

ıstami/d: bir çeşit gelberi (b. osto-mi, pıstı)

ıstanek-ı/d: masal (b. estanekı, vıstonekı)

ıstanık: masal (b. estanekı)

ıstonık: masal (b. estanekı)

ıstare/e: yıldız (b. estare)

ıstere/e: boynuz

ıstiri: yıldız (b. estare)

ıstor/e: at (b. estor)

ıstre: b. ıstri, ıstere

ıstri/e: boynuz (b. ıstere)

ışkence: ışkence

ışkıje/d: kuru üzüm (b. eskıjı)

ışkıjı: b. eskıjı

ışmo: b. emşo, ımşo

ışna/d: vişne

ışne: b. ışna

ıştiri: boynuz (b. ıstere)

ıxtıyar/e: ihtiyar

-ız: b. -ıj, -ıc

i

-i: -ler, -lar çoğul takısı (keyneki: kızlar)

-i: -lik, lık anlamını veren bir takı (nêweşi: hastalık)

i/e: o

i: onlar

i: evet

i'ade: iade, geri verme

i'ade kerdış: iade etmek

ibabet/e: b. ibadet

ibadet/e: ibadet

ibadet kerdış: ibadet etmek

iblis/e: iblis, şeytan

ibna/d: ibne, orospu

ibne/e: ibne

ibneyey: ibnelik

'ibret: ibret

'ibret bıyayış: 'ibret olmak

'ibretê 'alemi: ibret-i alem, ibret

için, örnek alınması için

'ibret gırewtış: ibret almak

'ibreti 'alem: ibret-i alem

ibrişım: ibrişım, ipek

icab kerdış: icap etmek

icad/e: icat

icad bıyayış: icat edilmek, icat olmak

icad kerdış: icat etmek

icare: icar, işletmek üzere kiralamak

icare kerdış: işletmek üzere ki-

ralamak

icaze/e: icazet, diploma, ruhsat

icra: icra

'içalek/e: ufacık, ufak tefek olan

içtima: toplanma, ictima

'idam/e: idam, asmak suretiyle öldürme

'idam bıyayış: idam edilmek, asılmak

'idam kerdış: idam etmek

idara/d: fanus, bir çeşit gaz lambası

idare/e: idare, yönetim, geçim

idare bıyayış: 1) idare edilmek, yönetilmek 2) geçinmek

idare kerdış: 1) idare etmek, yönetmek 2) geçinmek, geçindirmek

idareten: idareten

iddi'a: iddia

ifade/e: ifade

ifade dayış: ifade vermek

ifade gırewtış: ifade almak

ifade kerdış: ifadesini almak, ifadeye çekmek

iflas: iflas

iflas kerdış: iflas etmek

iftıra: iftira

ihmalkar/e: ihmal eden, ihmalkar

ihmal kerdış: ihmal etmek

ihram: ihram, Kabe'yi ziyaret sırasında hacıların büründükleri örtü

ihtimal: ihtimal

ihtiyac/e: ihtiyaç, gereksinim

ihtiyacey/d: gereksinim duyma, ihtiyaç duyma durumu

-ik: b. -iz

ikramya/d: ikramiye

ikram kerdış: 1) ikram etmek

sunmak 2) indirim yapmak
ilac/e: ilaç
ilaj/e: b. ilaç
ilan/e: ilan
ilan bıyayış: ilan edilmek, ilan olmak
ilan dayış: ilan vermek
ilan kerdış: ilan etmek
ilawe/e: ilave, eklenti
ilawe bıyayış: ilave edilmek, eklenmek
ilawe kerdış: ilave etmek, eklemek
ilerigelan: ileri gelen, toplumun saygın kişisi, eşraf
'ilım/e: ilim, bilim
ille: ille, mutlaka
illeh: 1) ille, mutlaka 2) daha çok
illehi: b. illeh
illehim: b. illeh
'ilm/e: ilim, bilim
ilmuxeber/e: ilmuhaber, resmi durum belgesi
iltimas: iltimas
iltimas kerdış: iltimas geçmek, kayırmak
imam/e: 1)imam, cemaate namaz kıldırın kişi 2)tespihin ucundaki büyük ve uzun parça
imamey: imamlık
imamey kerdış: imamlık yapmak, namaz kıldırmaq
iman/e: iman
iman ardış: inanmak, iman getirmek
imansız/e: b. bêiman
imansız/d: b. bêımanı
imantiki: b. imantiki ra
imantiki ra: dopdolu, iyice dolu, hıncalı

imdad/e: yardım, imdat
imdad dayış: yardım etmek, imdada gitmek
imdad dı şeyış: imdadına gitmek, yardıma gitmek
imdadey: imdat durumu, yardım
imdadey dı şeyayış: b. imdad dı şeyış
imdad kerdış: yardım etmek
imdad waştış: imdat istemek, yardım istemek
imkan/e: imkan, olanak
imkan çın bıyayış: olanağı olmak, imkansız olmak
imkansız: b. bêimkan
imtihan/e: imtihan, sınav
imtihan bıyayış: imtihan olmak
imtihan dayış: imtihan vermek, sınav vermek
imtihan kerdış: imtihan yapmak, sınava tabi tutmak
imtihan kewtış: imtihana girmek, sınava girmek
imza/d: imza
imza dayış: imza vermek
imza eştış: imza atmak
imza kerdış: imzalamak
imza vıstış: imza atmak, imzalamak
-in: -lı, -li anlamını veren bir takı (rengin: renkli)
in: onlar (b. inan, yini)
ina: onlar (b. inan)
ina kerdış: b. inan kerdış
inam kerdış: b. inan kerdış
inan: onlar
inana/d: inanılır, güvenilir kadın; kendisine inanılıp güvenilen
inane/e: inanılır, kendisine inanı-

lıp güvenilen

inan bere kerdış: birisine güvenmek, birisine inanmak

inaney xwı ...kerdış: güvenmek, inanmak

inan kerdış: inanmak, güvenmek

İncıl/e: Hristiyanların kutsal kitabı İncil

incilewr/e: incir ağacı

incılı/d: incir

incılınayış: ezmek, suyunu çıkarırcasına dövmek

incilowr/e: b. incilewr

incırax: mahvoluş, bedensel olarak çok kötü biçimde yıpranma

incırax kerdış: mahvetmek, çırasını söndürmek

inci/d: inci

indi: artık (b. êndi)

ine: onlar

inê: onlar

ingılız/e: b. İngiliz

İngılız/e: b. İngiliz

İngılızı/d: b. İngiliz

İngılızki: 1)İngilizce 2)İngiliz gibi, İngilizvari

ını/e:çeşme (b. eynı)

ini: onlar, onları

inkar/e: inkar

inkarey: inkar etme, inkarcılık

inkareya...kerdış: inkar etmek

inkar kerdış: inkar etmek

inkey: şimdi

inko/e: b. imkan

ino: onlar (b. inan)

inon: b. inan

inqılab/e: inkılap, darbe, ihtilal

insan/e: insan

insan bıyayış: adam olmak, iyi in-

san olmak

insanetey: insanıyet, insanlık

insaney: insanlık, insan olma

insanı/d: insan, kadın

insanı bıyayış: b. insan bıyayış

inşalla: inşallah

inşat/e: inşaat

'ıntıka/d: antika; çok iyi mükemmel, ilginç

'ıntıke/e: b. 'ıntıka

intızam: intizam, düzenlilik

inû: onlar (b. inan)

inzıbat/e: inzibat

inzıbatey: inzibatlık, inzibat eri olma durumu

ipeg/e: ipek

iptal: iptal

iptal bıyayış: iptal olmak, iptal edilmek

iptal kerdış: iptal etmek

ıqrar/e: itiraf

ıqrar kerdış: itiraf etmek

İran: İran

İranij/e: İranlı

İranıjı/d: İranlı kız veya kadın

İraq: Irak

İraqij/e: Iraklı

İraqıjı/d: Iraklı kız veya kadın

ırı/d(I): bir tırtıl çeşidi

ırı/d(II): vücutta allerji sonucu belirli şişkinlikler ve beneklerin oluşmasıyla beliren bir hastalık

ırı vetış: vücutta şişkinlik ve beneklerle beliren bir hastalığa yakalanmak, b. ırı(II)

iro/e: hekimlikte de kullanılan bir bitki (b. hiro)

isa/e: b. insan

isaf/e: insaf

isaf kerdış: isaf etmek, insaflı davranmak

isafsız: b. bêisaf

insaflı: insaflı

isaf tede çın bıyayış: insafsız olmak, insaftan yoksun olmak

isan/e: b. insan

ısız/e: b. ıssız

ıssızey: b. ıssızey

İskenderi Zulqerneyn: Büyük İskender, İskenderi Zülkarneyn

iskıla/d: 1)iskele 2)inşaat yapılırken çıkıp inmek için kullanılan tah tadan yapılmış geçici merdiven

islam/e: islam, müslüman

islametey: b. islamiyetey

islamiye: b. islamiyet

islamiyet: islamiyet, islam dini

islamiyetey: islamiyet, müslümanlık

isleh: islah

isleh bıyayış: islah olmak, islah edilmek

isleh kerdış: islah etmek

islih: b. isleh

islih kerdış: b. isleh kerdış

ismê 'ezem: çok etkili olduğuna inanılan bir dua, Allah'ın değerinin en fazla olduğuna inanılan adı

iso/e: b. insan

isot/e: biber

ispat/e: ispat, kanıtlama

ispat bıyayış: ispatlanmak, kanıtlanmak

ispatıy: ispat durumu, kanıtlama

ispat kerdış: ispatlamak, kanıtlamak

ispenax/e: ispanak

isqat: ıskat, ölenlerin yerine getirmedikleri dinsel görevleri için verilen sadaka

isqat dayış: ıskat vermek

isqat weş kerdış: belli bir usûle uygun olarak ıskat vermek

israf/e: israf, gereksiz harcama

issaf/e: b. isaf

ıssız/e: ıssız, تنها olan yer

ıssızey: ıssızlık, tenhalık

issot/e: b. isot

istane: b. gıştane

istıda/d: istida, dilekçe

istifa: istifa

istifade: istifade, yarar, yararlanma

istifade kerdış: istifade etmek, yararlanmak

istifa kerdış: istifa etmek

istifa xwı dayış: istifasını vermek, istifa etmek

istif bıyayış: istiflenmek, dizilmek

istif kerdış: dizmek, istiflemek

istikam: istihkam

istıqamet/e: istikamet, yön

istıqaq/e: istihkak

istirehet/e: istirahat, dinlenme

istirehet kerdış: istirahat etmek, dinlenmek

istirhet/e: b. istirehet

istifar: istiğfar, Tanrıdan affedilmesini dileme

isyan/e: isyan

isyan bıyayış: isyan çıkması, isyan edilmesi

isyan kerdış: isyan etmek

iş/e: iş (b. kar)

işalla: b. inşalla

işaret/e: işaret

işaret dayış: işaret vermek, işaret etmek

işaret kerdış: 1)işaret etmek
2)işaretlemek

ışat/e: b. inşat

ışıkı/d: çocuk oyuncacı, oyuncak

ış kerdış: iş yapmak

ış k1: önemli olan, iş o ki

ışlıg/e: gömlek

ıştekerde/e: mayalanıp yoğrulan hamur veya böylesi hamurdan yapılan ekmek

ışte kerdış: hamura maya katmak, mayalamak

ışteh/e: iştah

ıştım: b. içtım

ıştım bıyayış: ictima olmak, toplanmak

ıştım kerdış: ictima etmek, toplamak

ıştırak/e: iştirak, katılım

ıştırı: boynuz (b. istere)

ita: bura, burada, burası

it'am/e: b. imtihan

ite'et/e: itaat

ite'et kerdış: itaat etmek, emre uymak

itham/e: imtihan (b. imtihan)

itham bıyayış: b. imtihan bıyayış

itimad/e: itimat, güven

itimas/e: iltimas

itıqad/e: itikat, inanç

itiraz/e: itiraz

itiraz kerdış: itiraz etmek, karşı çıkmak

itibar: saygınlık, itibar, güven

itibar bere bıyayış: -e güvenilmek

itibar bere kerdış: -e güvenmek

itibar bıde bıyayış: -e güvenilmek

itibar bıde kerdış: -e güvenmek

itibar bıyayış: güvenilmek, -e güvenilmek

itibar kerdış: güvenmek

ittıfaq/e: ittifak, birlik

ixbar/e: ihbar, ispiyon

ixbar bıyayış: ihbar edilmek, ihbar olmak

ixbar gırewtış: ihbar almak, ihbar edinmek

ixbar kerdış: ihbar etmek

ixlemur/e: ihlamur

ixrac/e: ihraç

ixrac kerdış: ihraç etmek

-iye: -lık, -lik anlamını veren bir takı (vêsanıye: açlık)

iyê: onlar (b. yê, ê)

-iz: b. zi

izehet/e: izahat, açıklama

izeh kerdış: izah etmek, açıklamak

izıbat/e: b. inzıbat

İzıdi: 1)Yezidi 2)yezit

İzıdiyey: 1)Yezidilik 2)yezitlik

izım-ı/d: odun

izımı vetış: odun kesmek

izın/e: izin

izın dayış: izin vermek

izın gırewtış: izin almak

izinli: izinli

izm: b. izın

iznê...dayış: izin vermek, müsaa-de etmek

'izzet-ikram: birisinin değerini bilip ikramda bulunma, iyi ağırlama

'izzet-ikram kerdış: birisine değer verip saygı göstermek, iyi ağırlamak

J

ja: ora, orada, orası (b. wıca, wuca)

ja/d: o (b. ya)

jan/e: dert, ağrı, sızı, sancı, hastalık, öldüren hastalık

jan dekewtı: 1)öldürücü hastalığın yayılması (birçok kişi veya hayvanın hastalığa yakalanıp ölmesi) 2)sancı yapmak, sancılanmak

jan dekewtı: özellikle el ve ayağın fazla üşümekten dolayı sızlayıp tutmaz olması, uyuşması

janın/e: hastalıklı, marazlı, dertli

janını/e: b. janın

jan kerdı: acı vermek, sızlamak

jan vetı: hastalığa yakalanmak

ja'r/e: zehir

ja'r bıyayı: 1)zehir olmak, zehir zıkkım olmak 2)zehir gibi olmak (çok acılaşmak) 3)bozulmak 4)çok sinirlenmek

ja'r dayı: zehirlemek, zehir vermek

ja'rên/e: zehirli, çok acı, çok sinirli

ja'rên/d: b. ja'rên

ja'ri/d: zehir, hayvanın zehirli salgısı

ja'rin/e: zehirli, çok acı, çok sinirli

ja'rını/d: b. ja'rin

ja'riya mari/d: yılan zehiri

ja'r kerdı: 1)zehir etmek, zehir

zıkkım etmek 2) (yemeği) çok acı veya çok tuzlu yapmak 3)çok sinirlendirmek

jay/d: o (b. ya)

je: b. ze, se

jen/e: b. zên(I)

jen kerdene: zên kerdı

je'r/e: zehir

je'ri/d: b. ja'ri

je'riya mari/d: yılan zehiri

jew: bir (b. yew)

jewbin: birbirini (b. yewbinan)

jewbina: birbirine (b. yewbinan)

jewbini: birbirini (b. yewbinan)

jewi: biri, birisi (b. yewi)

jewin: birinci (b. yewın, yewını)

jewna: bir tane daha (b. yewna)

jewndes: on bir (b. yewendes, yewndes)

je'y/e: o, onu (b. yey)

jê: o (b. yê, cı)

jê: gibi, benzer (b.zê)

jêde: b. zêde

jêhat/e: becerikli, açık göz, yaman (b. jihat)

jêhate/d: b. jêhat, jihatı

jên: b. zên

jêweg/e: işsiz güçsüz

jîmel: b. zîmbêl-i

jîmnû: birbirini (b. yewbinan, yewmın)

jîni/d: kadın, karı

jîrç: kuş pisliği (b.ziç)

jî: de, dahi (b. zî)

jî: b. zê

jiare/d: b. ziyarı

jihat/e: becerikli, açık göz, yaman

jihatay: beceriklilik, açık göz lük

jihatı/d: b. jihat

jil: uçurum

jil: b. zil

jindan/e: b. zindan

jini: onlar, onları (b. yini)

jipe/d: cip

jivayene: inlemek

jo: b. yew

joa: b. zuwa

jobina: b. yewna, sewbina

jondes: on bir (b. yewendes, yewndes)

ju: b. yew

juyi: birlik (b. yewey)

jû: b. yew

jû bi jû: b. yew bi yew

jûbin: birbirini (b. yewbinan)

jûbina: 1)birbirini 2)başka, bir başkası (b. yewna)

jûbini: birbirini, bir diğerini (b. yewbinan)

jûendes: b. yewendes

jûvin: b. jûbini, yewbinan

jûyeni: birlik, birliktelik (b. yewey)

jûyin: birinci, birincisi (b. yewın, yewını)

K

ka: b. kani

ka: 1) -se idi, -sa idi (olsaydı)
2)şimdiye dek, madem 3)bir de ba-
kardın

kaba/d: aşık (kemiği)

kabçıkı/d: b. kapçıkı

kabe/e: b. kaba

Kabe/e: Mekke'de bulunan ve
müslümanlarca kutsal sayılarak
ziyaret edilen Kâbe

kabe şak hameyiş: şansı yaver
gitmek

kabe şak kewtış: şansı yaver git-
mek, şanslı olmak

kabey kerdış: aşık oynamak

kacin: b. kamcin

kaf/e: yamaç veya kayalıktaki oyuk
yer, in, sığınak, kovuk

kafık/e: b. kaf

kafir/e: kafir, dinsiz

kafirbav/e: küfür olarak "kafirin
çocuğu" anlamında kullanılan bir
sözcük

kafirey: kafirlik, dinsizlik, vicdan-
sızlık

kafırı/d: b. kafir

kafi: kafi, yeterli

kainat/e: kainat

kal/e: dişsiz kişi, dişleri dökülmüş
olan

kal/e: yaşlı, dede

kal/e: çiğ, ham, pişmemiş olan, ol-
gunlaşmamış olan

Kalan: Tunceli

Kalan: Dersim yöresinde yaşayan
bir aşiret

kalan/e: bahçede veya ekinlerin
içinde bulunan yabancı bitkilerin
ayıklanması

kalani/d: b. kaleni

kalan kerdış: bahçede veya ekinle-
rin içinde bulunan yabancı bitkileri
ayıklamak

kaleke/d: belin yan tarafı

kaleni/d: kın (bıçak, hançer vb.
kını)

kaley: yaşlılık

kaley: dişsizlik, dişleri dökülmüş
olma durumu

kaley: çiğlik, hamlık, olgunlaşma-
mışlık

kalêni: yaşlılık

kalı/d: dişleri dökülen, dişsiz
kadın

kalı/d: olgunlaşmamış olan, çiğ,
ham, pişmemiş olan

kalık/e: 1)dede, ata 2)ihtiyar, yaşlı

kalık û pirık bi: "çok yaşiyasın",
"Tanrı uzun ömürler versin" anla-
mında kullanılan bir deyim

kalme/e: kılıç

kalni/d: b. kaleni

kalo/e(I): dede, yaşlı kimse

kalo/e(II): halk arasında "serra
newey (sernewe)" denilen yılba-
şında düzenlenen eğlenceli oyun-
larda, süslenip değişik kıyafetlere
bürünerek halkı eğlendiren ve çe-
şitli hediyeler, yiyecek vb. toplayan
kişi veya bu eğlencenin genel adı

kalo vıraştış: yılbaşında “kalo” denilen oyunlar düzenlemek, b. kalo (II)

kam/e: kim, hangisi

kamci: b. kamcin

kamcin: hangi, hangisi

kamder/e: hangisi

kamderı/d: hangisi

kamı/d: b. kam

kamıj: hangi, hangisi (b. kamci)

kamık/e: kim, hangi şey

kamıkı/d: b. kamık

kami/e: kim, hangisi; kimi, hangisini

kamkes: kim, her kim ki

kam keso: kim, kim ki

kamo: kim, kim ki

kan: b. keyen, kehen

kanca: nere, nerede, nereye, neresi

kanci: b. kamci

kancin: hangisi (b. kamcin)

kani: 1)hani, nerede 2)hele

kankılı/d: ceviz gibi yemişlerin bütün halindeki çekirdeği

kapanı/d: evin taban veya tavanında açılan ve bir insanın girip çıkabileceği büyüklükte olan delik

kapçıkı/d: bilek

kar: 1)iş 2)kazanç, kâr

kara: b. kerra

karban/e: b. karwan

kardış: b. kerdış

kardi/e: kırlarda biten ve pişirilerek yemeği yapılabilen bir bitki

kard-i/d: bıçak

kardi kerdış: bıçaklamak

kardiya 'alafıranga: iki tarafı kesen bıçak

kardiya bırrıkını/d: kesici tarafı testere gibi dişli olan bir bıçak çeşidi

kardiya çerkezi/d: kama, çerkez bıçağı

kardiya kaleni/d: 1)açılıp kapana-bilen bıçak, evde mutfak işlerinde kullanılan büyük bıçak, ekmek bıçağı 2)kama

kardiya verro kerdışi/d: kama

kare: b. kerre

kareki: hiç bir iş, iş

karge/d: tavuk

kargı/d: b. karge

karı/e: 1)arı kovanı, petek 2)ambar, tahıl ambarı

karıtış: b. karıtenı

karıtenı: ekin ekmek, tohum ekmek (karıt: ekti; bıkere: ek!)

kariy hebi/e: tahıl ambarı

kariy hıngan/e: arı kovanı

karker/e: çalışan, çalışan

kar kerdene: 1)iş yapmak, çalışmak 2)kar etmek

kar kerdış: 1) iş yapmak, çalışmak 2)kar etmek

karlı: karlı, kazançlı

karlı vejıyayış: karlı çıkmak

karm/e: kurtçuk

karm dekewtış: kurtlanmak

karmê...pıro ameyış: canı...istemek, eskiden yapmış olduğu bir şeyi yapmak istemek

karmê...to ameyış: b. karmê...pıro ameyış

karmê xo rıšnayış: kurtlarını dökmek, istediği bir işi yapıp ferahlamak

karmıjın/e: kurtlu, kurtlanmış

olan

karmijını/d: b. karmijın**karmi dayış pıro:** 1)kurtlanmak

2)çürümek

karmi dekewtı: kurtlanmak, içinde kurtçuk oluşmak**karm û kêz:** börtü böcek**kar û debarı:** iş güç**kar û gure:** iş güç**karwan/e:** kervan, yolcu kafilesi**karwançi/e:** kervancı, kervan işi ile uğraşan kişi**karwançiyey:** kervancılık**karwo/e:** b. karwan**kas:** b. kaş**kas kerdene:** b. kaş kerdış**kaş/e:** yamaç, yokuş**kaş:** çekiş, çekme**kaşanı/d:** iz, sürüklenen bir şeyin bıraktığı iz**kaşêlı/d:** sürüklenen bir şeyin bıraktığı iz, sürüklenen şey**kaşka:** keşke**kaşkan:** keşke**kaşkerda/d:** çekilen, yerde çekilmiş olan**kaşkerde/e:** b. kaşkerda**kaş kerdış:** çekmek, sürüklemek**kaş kerdış xo sere:** başına çekmek, örtünmek**kaşkerdax/e:** çeken, çekici**kaşkerdaxı/d:** b. kaşkerdax**kaşki:** keşke**kaş û kuş:** yamaç yokuş, dağ bayır**kata:** nere, nereye, hangi tarafa?**kata:** ateş ve külün altında bekletilerek pişirilen kalınca bir ekmek çeşidi**katatı/d:** kafa**kate/e:** kemik**katı/d:** kafa**katıb/e:** katip**katıbey:** katiplik**katıkı/d:** kafa**kavır/e:** kuzu, koç**kavır ardış:** kuzulamak, kuzu doğurmak**kavırı/d:** dişi kuzu**kaxıd/e:** kağıt**kaxıte/d:** kağıt**kay/e:** oyun, oynama**kay bırayene:** oynanmak**kaydaya/d:** oynatılan**kaydaye/e:** b. kaydaya**kay dayış:** 1)oynatmak 2) tepletmek, kıpırdatmak**kay gedan:** çocuk oyunu, ciddi olmayan iş**kay kerdene:** oyun oynamak**kay kerdış:** 1)oyynamak

2)teplenmek, kıpırdanmak

kaykerdax/e: oynayan, oyuncu**kaykerdaxı/d:** b. kaykerdax**kayinat/e:** kainat**kayinat vajo:** "kim söylerse söylesin", "isterse dünya söylesin, boşunadır" anlamında kullanılan bir deyim**ke:** ki**ke'an:** b. kehen**kebab/e:** kebab**kebab bıyayış:** kebab olmak, iyice pişmek**kebanı/d:** ev hanımı**kebonı/d:** b. kebanı**keç/e:** b. keçö**keçel/e:** kel**keçele/d:** kel kız veya kadın

keçekek/e: hafifçe kel olan kişi, kel

Keçekek: bir masal kahramanının adı

keçekek: kartala benzeyen bir kuş

keçekekî/d: hafifçe kel olan kız veya kadın

keçeley: kellik

keçelini: kellik

keçelî/d: b. keçe

keçel û gurri: tam kel olan

keçê: 1)erkeğin karısına seslenirken kullandığı bir sözcük (asıl anlamı: kız) 2)"kız", "kadın" anlamında hitap esnasında kullanılan bir sözcük

keço: 1)kimi yörelerde kadının kocasına seslenirken kullandığı bir sözcük 2)"herif", "be adam!" anlamında hitap esnasında kullanılan bir sözcük

ked/d: emek (b. kedî)

keda polan/d: el emeği

keder/e: keder, tasa, kaygı

kedî/d: emek

kef/e: köpük

kefalet: kefalet

kefaleten: kefaletle, kefaleten

kefaletname/e: kefaletname

kefarete: günah veya suç karşılığı olarak yapılan iş

kefarete gunan bo: sıkıntılı bir durumu geride bırakan kişiye hitaben "geçmiş olsun" anlamında kullanılan bir söz

kef dayiş: köpük saçmak, köpürmek

kefen/e: 1)kefen 2) mecaz olarak: bembeyaz, çok beyaz

kefen kerdış: kefenlemek, kefene

sarmak

kefgêr/e: b. kefgir

kefgir/e: kevgir

kefi/d: kefiye, bir çeşit baş örtüsü ve kuşak olarak kullanılan bez

kefil/e: kefil

kefil bıyayiş: kefil olmak

kefiley: kefillik, kefalet

kef kerdış: köpük saçmak, köpürmek

keftar/e: 1)sırtlan 2)çok yaşlı 3)yavaş hareket edebilen hantal kişi

kehen: eski

kej/e: sarışın, kumral

kejek/e: kumral, hafifçe sarışın olan kişi veya hayvan

kejekî/d: b. kejek

keje: sarışınlık, kumrallık

kejê: 1)sarışın veya kumral olan kız yahut kadına hitap ederken kullanılan bir sözcük 2)"güzel", "güzelim" anlamında kız veya kadına hitap ederken kullanılan bir sözcük

keji/d: 1)sarışın veya kumral saçlı olan kız yahut kadın 2)sarıya çalan renkteki hayvanlar için ad olarak kullanılan bir sözcük

kejo/e: 1)sarışın 2)sarıya çalan renkteki öküz vb. hayvanlar için ad olarak kullanılan bir sözcük

kek/e: ağabey

keka: (çocuk dilinde) şeker, meyve vb. yiyecek

keke/d: pire

kekî/d: b. keke

ke kı: b. kerd kı

kekka: b. keka
keko/e: 1)ağabey 2)baba
keko bırawo: “aman yarabbi”, “vay be!”, “abu!” anlamında hayret ifadesi olarak kullanılan bir söz
kekû/e: b. keko
kekû/e: guguk kuşu
kekû bırawo: b. keko bırawo
kel/e: teke
kel/d: b. keli
kela/d: kale
kela...ameyiş: canı istemek, eskiden yaptığı bir işi veya alışkanlığı yapmak istemek
kelakela amnani: yazın şidetli sıcaklığı
kelakeli: sınısıcak, sıcaklığı sıcaklığına
kela...weriştış: coşmak, canı...yapmak istemek
keli/d: 1)kaynama, kaynama noktası 2)kanı kaynama, coşma
Kelamê Ellay: 1)Kelamullah, Tanrı sözü, Kur'an 2)“Kur'an'a yemin ederim ki” anlamında yemin içmek için kullanılan bir söz
Kelamê Hûmay: b. Kelamê Ellay
Kelamê Qedim: b. Kelamê Ellay
kelandırı/d: tırpan
kelasing: taşı uzağa fırlatmaya yarayan bir çeşit sapan
kelasung: b. kelasing
kela...weriştış: “ayranı kabarmak”, “coşmak” anlamında kullanılan bir deyim
kelawı/d: külâh
kelax: kuzgun, bir çeşit karga
kelazı/d: kösnük inek, ineğin çiftleşme istekliliği
kel beyiş: b. kel bıyayış

kel bıyayış: keçinin kösnümesi, keçinin çiftleşme istekliliği
kelbut: b. kekebut
keldaya/d: kaynatılmış olan, kaynamış olan, çok sıcak olan, kızgın
keldaye/e: b. keldaya
kel dayış: 1)kaynatmak, kaynamak 2)çok sıcak olmak, kızgın olmak, ısısı fazla olmak
keldoş: b. keldweş
keldweş: ateş közleri ve külün altına konarak pişirilen ekmeğin yağ ve yoğurla karıştırılmasıyla yapılan bir yemek
kele/e: tere yağı
kelebıyaya/d: kudurmuş olan, huysuz, yaramazlık edip başkasını rahatsız eden
kelebıyaye/e: b. kelebıyaya
kelebıyayış: 1)kudurmak 2)yaramazlık yapıp başkasını rahatsız etmek
kelebıyayox/e: yaramazlık yapan kişi
kelebıyayoxı/d: b. kelebıyayox
kelebut: yaramazlık, haylazlık
kelebut kerdış: yaramazlık yapmak, haylazlık yapmak
kelek/e: direklerle bağlanmış olan şişirilmiş tulumlardan oluşan ve nehirlerde ulaşım için kullanılan bir çeşit sal, kelek
kelek bestış: kelek hazırlamak (b. kelek)
kelekçi: kelek işi ile uğraşan
kelekçiye: kelekçilik
kelekçiye kerdış: kelek işi ile uğraşmak, kelekçilik yapmak
kelekelı/d: b. kelakeli

kelemayış: b. kelemıyayış
kelemça/d: kelepçe
kelemçey: b. kelemça
kelemıyaya/d: dile gelip konuşan, dili çözülüp konuşan
kelemıyaye/e: b. kelemıyaya
kelemıyayış: dile gelip konuşmak, dili çözülüp konuşmak
kelendirı/d: tırpan
kelepur/e: 1)başkasından zorla alınan eşya 2)parsa
kelesungı/d: b. kelasing
keleş/e: haydut
keleşey: haydutluk
keleşey kerdış: haydutluk yapmak, korsanca davranmak
keleşı/d: b. keleş
keley/d: saçta veya hayvanda bulunan kepek
keleyn/e: kepekli olan
keleynı/d: keleyn
keleze/e: b. kelije
kelgırı: ağlamaklı olma, gözleri yaşarma durumu
kelheydanı /d: bir çeşit çorba
kelı/d: kaynama noktası, çok sıcak
kelıdaya/d: b. keldaya
kelıdaye/d: b. keldaye
kelı dayış: b. kel dayış
kelı dıyayış: 1)kaynamak 2)kaynatılmak 3)çok sıcak olmak, kızgın olmak
kelıste/e: 1)kereste 2) cüsse
kelı tiro ameyış: b. kelı to ameyış
kelı to ameyış: kaynama noktasına gelmek, kaynamak
kelı tû ameyış: b. kelı to ameyış
kelice/e: teke (b. kelije)

kelije/e: teke
kelimey şadet: b. kelimey şehadet
kelimey şehadet: şehadet kelimesi
kelje/e: b. kelije
kelm: kurt veya köpek dişi
kelme/e: boyundurukta bulunan ve öküzün boynuna geçirilip altta bağlanan iki küçük çubuktan her biri
kelmel/e: öteberi, eşya, yiyecek
kelmite/e: kesek, iri toprak parçası
kelnaya/d: b. keldaya
kelnaye/e: b. keldaye
kelp/e: köpek, it
kelpaça/d: obur
kelpaçe/e: 1)kellepaça 2)obur
kelpaçeyey: b. kelpaçeyi
kelpaçeyi: oburluk
kelpa heramı/d: kız veya kadına hakaret etme veya çıkışma esnasında "pis köpek", "pis herif!" anlamlarında kullanılan bir söz
kelpe/e: Bir cins semender olup halk arasında, gördüğü erkeğin hayalarını yakalayacağı yolunda bir inanç vardır. Yine bu inanca göre, erkeğin hayalarını yakalaması halinde şu şartla bırakabilir: Yedi değişik köyün değişik (renkli) yedi eşiği bir arada zırlayacak.
kelpay: itlik, köpeklik
kelpı/d: dişi köpek
kelpıza/d: kepaze
kelpıze/e: kepaze
kelpıze bıyayış: kepaze olmak, perişan olmak
kelpıze kerdış: kepaze etmek
kelpızeyey: b. kelpızeyi
kelpızeyi: kepazelik

kelpızıeyi pede ameyiş: kepaze olmak, başına kepezelikler gelmek
kelpızıeyi pede ardış: kepaze etmek, başına kepezelikler getirmek
kelpızıeyi seri ser dı ameyiş: başına kepezelikler gelmek

kelpo heram/e: birisine hakaret etme veya çıkışma esnasında "pis köpek", "pis herif" anlamlarında kullanılan bir söz

Kelûm Hûmay: b. Kelamê Hûmay

kel wardış: keçinin teke ile çiftleşmesi

kel werdış: b. kel wardış

kemal/e: değer, önem

kemañçe/e: kemañçe

kemane: az, yetersiz, kusur, eksiklik, azlık, yetersizlik

kemane/e: keman

kemaneyi: yetersizlik, azlık

kemaqıl/e: akıllı kıt olan, yarı deli

kemaqıley: akıllı kıt olma, yarı delilik, akıllı kıtlığı

kemaqılı/d: b. kemaqıl

kember/e: kemer

kemberi/d: keçi adı olarak kullanılan bir sözcük

kemer/e: taş

kemere/d: taş, kaya

kemerin: taşlı, taşlık, kayalık

kemey: azlık eksiklik

kemeyiş: b. kemiyayış

kemênayış: 1)azaltmak, eksiltmek 2)güç yitirmek, gücü zayıflamak

kemêr: daha az

kemilte/e: kesek, iri toprak parçası

kemi: 1)az, eksik 2)azlık, eksiklik

kemi kerdış: 1)azaltmak, eksilt-

mek 2)kısmak

keminayış: b. kemênayış

kemiyaya/d: eksilen, azalan

kemiyaye/e: eksilen, azalan

kemiyayış: eksilmek, azalmak

kemur: b. kemere

kemver/e: dar, genişliği az olan

kemverey: genişliği az olma

kemverı/d: b. kemver

kemzanaye/e: 1)az bilen, iyi bil-

meyen 2)az bilinen, eksik bilinen

kenar/e: kenar

kenari/e: kenardaki, kenarda olan

kenaya/d: kazılan, kazılmış olan

kenaye/e: b. kenaya

kenayını: kazmak, kazımak

kenayış: 1)kazımak 2)kazmak 3)kaşımak

kend/e: küçük yar veya yamaç

kenda/d: kazılan, kazılmış olan

kendal/e: yamaç, hafifçe dik olan yar

kende/e: kazılmış olan yer, hendek, çukur

kendık/e: b. kend

kendir/e: urgan, kendir

kendiş: 1)kazmak 2)kazımak

3)kaşımak 4)eşelemek

kendil/e: b. kendir

kendili qerefnayış: olmadık işler yapmak

kendox/e: kazan, kazıcı

kendoxı/d: b. kendox

kenef/e: ayak yolu, yüznumara

kenger/e: bir bitki ve bunun pişirilerek yapılan yemeği

kengula/d: salıncak, çocukların içinde uyutulduğu salıncak

keniyayış: 1)kazılmak, kazınmak

2)kaşınmak

kenkolay/db. kengula

kepegi/d: hububat veya unun elenmesinden sonra geriye kalan kırıntı ve ufak artıklar, kepek

kepekı...ver kerdış: 1)mat etmek, geride bırakmak, alt etmek, yenmek, perişan etmek, mahcup duruma düşürmek 2) (hayvan için kullanıldığında) ...önüne kepek dökmek

kepı/d: başlık, kep

kepuge/d: burun

-ker: "yapan", "yapıcı" anlamında bir işi yapanı ifade eden takı (zivker: kuyumcu)

ker/e: sağır (b. kerr)

kera/d: taş (b. kerra)

kerandış: çekmek (b. kırantış)

kerba/e: kirve (b. kerwa)

kerbayey: b. kerbayi

kerbayi: kirvelik

kerbayi kerdış: başkası ile kirve olmak, kirvelik yapmak

Kerbela: 1)Kerbela, Hz. Hüseyin'in öldürüldüğü yer 2)mecaz olarak: su kıtlığı olan yer, çok susama

kerbetin: kerpeten (b. gazı)

kerce/e: kene

kerda/d: 1)yapılmış olan 2)yapan

kerde/e: b. kerda

kerdene: yapmak, etmek

kerdene arê: toplamak

kerdene kola hu: omuzuna almak (b. xwı kolıki nayış)

kerdene pay: giymek (şalvar, ayakkabı vb. belden aşağı giyilen giyecek ve ayağa giyilen şeyler için

kullanılır)

kerdene pırr: doldurmak

kerdene tê ser û tê bın ra: altüst etmek

kerdene tê zere: birbirine katmak, birbirine geçirmek

kerdene tope: toplamak

kerdene tê ra :deşmek, karıştırmak

kerdene vindi: kaybetmek

kerdene ya: b. yakerdene

kerdış: yapmak, etmek

kerdış a: b. akerdış

kerdış de: doldurmak, içine koymak (b. dekerdış)

kerdış derg: b. derg kerdış

kerdış hordı: doğramak, ufaltmak

kerdış mıl: 1)boynuna atmak

2)boynuna takmak 3)yüklemek, birisinin üzerine atmak (b. mıl kerdış)

kerdış maney: b. maney kerdış

kerdış peyda: b. peyda kerdış

kerdış pıro: b. pıro kerdış

kerdış ra: b. rakerdış

kerdış tê mıyan: birbirine katmak, birbirine karıştırmak (b. tê mıyan kerdış)

kerdış tê vırare: kucak kucağa bırakmak, yanyana bırakmak (b. tê vırare kerdış)

kerdış ver: önüne bırakmak (b. ver kerdış)

kerdış vera: boynuna takmak, boynuna asmak, önüne takmak

kerdış vini: b. vindi kerdış

kerdış weya: b. weye kerdış

kerdış weye: b. weye kerdış

kerdış xo dest: eline almak, eline

veya bileğine takmak (b. xo dest kerdiş)

kerdiş xo pıstan: koynuna koymak, koynuna sokmak (b. xwı pıstan kerdiş)

kerdiş zıt: b. zıt kerdiş

kerd kı: “yapmak istedi”, “yapmaya davrandı”, “neredeyse yapacaktı” anlamında kullanılan bir söz

kerdax/e: yapan, eden, yapıcı, fa-il, özne

kerdaxı/d: b. kerdax

kere/e: kaya, kayalık, taşlık dağ kesimi

kere/e: tere yağı

kerebe: kehribar, oltu taşı

keramatı/d: keramet

kereşkû/e: klaşinkof markalı silah

kerga kore: “az şey”, “en ufak bir şey” anlamında kullanılan bir deyim

kerga mısri/d: hindi

kerga siyay/d: (uğursuz) kara tavuk

kerga siyay...veyndawo: şanssızlık, uğursuzluk ve musibet olduğunu belirten bir deyim

kerge/e: üzümün sıkılıp sırasının çıkarıldığı yer, bağbozumu

kerge/d: tavuk

kerгі/d: b. kerge

kergula/d: b. kengula

kering: turna (b. quling)

keriste/e: kereste, cüsse

keri: hayvan sürüsü, koyun sürüsü

kerim: yüce, büyük anlamında Allah'ın vasfı olarak kullanılan bir sözcük

kerjal/e: iş güç, zahmet

kerje/e: kene

kerkotı/d: buğdaydan yapılan bir çeşit dövme ve bunun çorbası

kerkuetı/d: b. kerkotı

kerkut/e: kükürt

kerkûtı/d: b. kerkotı

kerm/e: kurtçuk

kermatı: 1)hayli, çok 2)keramet

kermejin/e: b. kermijin

kermicın/e: kurtlu, kurtlanmış olan

kermicını/d: b. kermicın

kermijın/e: 1)kurtlu, hastalıklı, kurtlanmış olan 2)pis

kermijını/d: b. kermijın

kermık/e: kurtçuk

kermi dayış pıro: 1)kurtlanmak 2) (diş için kullanıldığında) çürümek

keron/e: dam direklerinin üzerine sıralandığı ana direk, kiriş

kerpe/e: özellikle eğimli arazide bir ağaç dizisi ve taşlardan oluşturulan set

kerpiç/e: kerpiç

kerr/e: sağır

kerra/d: taş

kerra 'ardi/d: bir bölümü toprağa gömülü olan taş

kerra bıbiyni feteqiyay bi: “taş olsa çatlardı” anlamında çok güç koşullarda olunduğunu ifade eden bir deyim

kerra bıbiyni helhiyayni: “taş olsa erirdi” anlamında bir deyim

kerra bıyayış: 1)taşlaşmak, taş kesilmek 2) aniden ölüvermek, ansızın cansız kesilmek, sesi soluğu kesilmek 3)çok sağlamlaşmak, sağ-

lam olmak, pekleşmek

kerra çekmaqi/d: çakmak taşı

kerra deyamiş nêbena: "taş olsa dayanmaz" anlamında kullanılan bir deyim

kerra kerdış: 1)taşlaştırmak
2)iyice sağlamlaştırmak
3)öldürüvermek, bir anda cansız hale getirmek

kerraki: çok sağlam, taş gibi sağlam, sımsıkı

kerra mendış: 1)çok sağlam ve dayanıklı olmak, sıkı ve pek olmak (taş gibi olmak) 2)çok sert olmak

kerrane: sağırılık, sağircasına

kerrane dı xwî nayış: sağırmış gibi davranmak, duymamazlıktan gelmek

kerr biyayış: sağır olmak, sağırlaşmak

kerre/e: kayalık, taşlık yer, büyük taş kütesi, kaya

kerre û kuçi: her taraf, her şey, dağ taş

kerre w kuçi: b. kerre û kuçi

kerre w lemi: b. kerre û kuçi

kerrey: sağırılık

kerrey desta nayış: 1)yemin içirmek (boşanma yemini içirmek)
2)karıyı boşamak; karısını boşatmak

kerrey...eştış: karısını boşamak

kerreyın/e: taşlı, taşlık

kerreyını/d: b. kerreyın

kerrey qeseba dı biyayış: çok yürekli olmak, korkusuz olmak

kerrey varayış: taş yağmak, beklenmedik kötü şeylerin olması

kerrey ver...dayış: 1)taşlamak, ta-

şa tutmak 2)yuhalamak, ayıplamak

kerrey...vıstış: boşamak

kerrey wegirotış: taş taşımak, taş sırtlamak, çok ağır işler yapmak anlamında bir deyim

kerrık/d: henüz olgunlaşmamış olan incir

kerri: sağırılık (b. kerrey)

kerr û gêj/e: sersem, bunak

kerr û lal/e: 1)sersem, bunak

2)sağır ve dilsiz

kert: çeyrek, dörtte bir

kert bı kerti: kerte kerte

kerti/d: kerte, kertik, çentik

kertıkı/d: kerte, kertik, çentik

kertıkın/e: çentikli, kertikli, tırtıllı

kertıkıne/d: b. kertıkın

kerti kerdış: kertmek, kertiklemek

kerwa/e: kirve

kerway/d: kirve (kadın)

kerwayey: kirvelik

kerwayi: kirvelik

kexxane/e: taşlık, taş ocağı, madden ocağı

kexxane/e: genelev, kerhane

kexxaneçi/e: kerhaneci (hakaret ve sövgü olarak kullanılır)

kerzık: b. kerje

kes: kişi, kimse, hiç kimse

kesa/d: 1)kaplumbağa 2)mecaz olarak: çok kısa boylu, ufak tefek

kese/e: b. kesa

kesegan: bir çeşit aygır

kesekı/d: kilit

kesha/d: arpacık soğanı

kesi: 1)kimse, hiç kimse 2)şahsi

kesk: yeşil

keskên/e: yeşilli, yeşil renkli
kesme/e(I): pekmeze un katılmak suretiyle kaynatılarak özel biçimde hazırlanan tatlı bir yiyecek
kesme(II): daha çok çocuklarda meydana gelen anüs hastalıklarından olup anüste kaşıntı ve kızartılı şişkinlik şeklinde belirir
kesme bıyayış: b. kesme (II)
kesmeyın/e: anüsünden hastalıklı olan, b. kesme(II)
kesmeyını/d: b. kesmeyın
kespere/e: bir çeşit iri saçma
kestane/e: kestane
keş: b. kes
keş/d: 1)şalvar veya mintanın bacaklar arasında kalan ön kısmı 2)büyük baş dişi hayvanların üreme organı
keşif: keşif
keşif kerdış: 1)keşfetmek 2)keşif yapmak, adli olayla ilgili keşif yapmak 3)kontrol etmek
keşiş/e: keşiş
keşk/e: ayranla pişirildikten sonra kurutulup daha sonra yemeği yapılan dövme buğday
keşkere/e: merkeple taş taşımak için kullanılan ve semerin iki tarafına sarkıtılan ağaçtan veya tahtadan yapılma araç
keten: keten
kevra: b. kerwa
kew/e: köpük
Kewan: Dersim yöresinde yaşayan büyük bir aşiret
kewani/d: b. kebanı
kewçika...dı vejıyayış: kendisine tesadüf etmek, şansına rastlamak

(genellikle olumsuz rastlantılar için kullanılır)
kewçike/d: kaşık
kewçıkı: b. kewçike
kewe: yeşil (b. kîho)
kewe kerdene: yeşil görünmek, yeşil olmasını sağlamak (b. kîho kerdış)
kewela: yeşil giysili, yeşilli, yeşilimtirak
kewır: çabuk kırılabilen yaşlı ağaç
kew kerdış: köpüklenmek, köpürmek
kewndêz/e: kepçe
kewo: mavi (b. kîho)
kewr: b. kewır
kewra: b. kerwa
kewri: b. kariy hebi
Kewser: Kevser, müslümanlarca cennette var olduğuna inanılan kutsal bir su
kewta/d: 1)düşen, düşük, düşmüş olan 2)yaşlı 3)yatalak, hasta olup yatakta olan 4)olanaksız, imkansız
kewte/e: b. kewta
kewte bıyayış: 1)düşmüş olmak 2)yaşlı olmak 3)yatalak olmak, yatakta yatacak derecede hasta olmak 4)olanaksız olmak
kewtene: düşmek (b. kewtış)
kewtene ra dıme: peşine düşmek
kewtene ra vir: b. vir kewtış
kewtış: 1)düşmek 2)inmek 3)dinmek 4)bitmek, yorulmak
kewtış beyntar: 1)araya düşmek 2)araya girmek, (kavga edenleri)ayırarak
kewtış cêr: aşağı düşmek
kewtış dest: dest kewtış

kewtış dı: b. dekwetış
kewtış dıme: peşine düşmek (b. dımı kewtış)
kewtışê tesli: ümidi kesilmek, vazgeçmek (b. tesli kewtış)
kewtış mahkima: b. mahkema kewtış
kewtış mıyan: b. mıyan kewtış
kewtış pê: b. pê kewtış
kewtış pê mıyan: b. tê mıyan kewtış
kewtış rayır: yola düşmek (b. rayir kewtış)
kewtış şapda...: ağına düşmek, -nin eline düşmek
kewtış teber: b. teber kewtış
kewtış tê: (ateş vb.) tutuşmak, canlanıp gelişmek, gelişip serpilme (b. tê kewtış)
kewtış tê mıyan: b. tê mıyan kewtış
kewtış war: aşağı düşmek
kewtış yobinû: birbirine düşmek
key: 1) ne zaman? 2)ta ki, -inceye kadar
key: b. kay
keya/e: muhtar, köy yöneticisi
keyber: 1)kapı, bahçe kapısı 2)evin önü
key bo kî: "bir an önce olsun" anlamında istek ifade eden bir söz
keye/e: ev
keye dı mendış: 1) (kız için kullanıldığı) evde kalmak 2)alıcısı bulunmamak
keyeker/e: evi ile ilgili gereksinimlerini giderecek biçimde davranan ve işini bilen, ekonomik davranan kişi

keye kerdış: ev kurmak, evinin gereksinimlerini karşılayıp işini gücünü bilmek, işinde gücünde olmak
keyekerey: evinin gereksinimlerini giderecek biçimde davranıp işini gücünü bilme, ekonomik davranma
keyekerı/d: iyi ev kadını (b. keyeker)
keyekı/d: çamaşırhane, çamaşır yıkama yeri
keyen/e: eski, köhne (b. kehen)
keyen bıyayış: eskirmek, eski olmak
keyenek/e: eski püskü, eskimiş olan
keyeney: köhnelik, eskilik, eskimişlik
keyenı/d: b. keyen
keyeni: eskilik
keyen kerdış: eskitmek
keye w kulfet: çoluk çocuk, ev bark
keyexerebıyaye/e: evi yıkılası
keyf/e: keyif
keyf...ameyış: sevinmek, sevmek, keyiflenmek
keyf ca de bıyayış: keyfi yerinde olmak
keyf dayış: keyif vermek, sevin-dirmek
keyfê...ardış: sevindirmek, neşelendirmek
keyfê...ca dı bıyayış: keyfi yerinde olmak, neşesi yerinde olmak
keyfi: keyfi, keyfe göre
keyf kerdış: 1)sevinmek, neşelenmek 2)keyif sürmek, eğlenmek

keyfli: 1)keyifli, neşeli
 2)eglendirici
keyf-sefa: b. keyf û sefa
keyf û sefa: zevk ve sefa, keyif
keyf û şayi: keyifve neşe
keyf weş bıyayış: 1)keyfi yerinde olmak 2)keyfi yerine gelmek, keyfi düzelmek
keyı/e: ev (b. keye)
keyif: keyif
key ke: -ince, olunca, olduğu zaman, ne zaman ki, ta ki
key kı: b. key ke
key mı bıxerrıpyo: “yazık, çok üzüldüm”, “vah vah” anlamında kullanılan bir söz
key mı ’emıre: b. key mı ’emırıya
key mı ’emırıya: “vah vah”, “çok üzüldüm” anlamında kullanılan bir söz
key mı veşo: “yazık, çok üzüldüm”, “vah vah” anlamında kullanılan bir deyim olup “key mı to ri veşo” biçiminde de kullanılır (kelime anlamı: evim yana, evim yansın)
key mı xerrıpya: 1)“evim yıkıldı”, “yuvam dağıldı”, “mahvoldum” anlamında kullanılan bir deyim 2)b. key mı bıxerrıpyo
key mı xerrıpe: b. key mı xerrıpya
keyna/d: kız
keyna: 1)ne zamandan beri? 2)ta ne zamandan beri, eskiden beri
keyneke/d: kız
keynekekı/d: kızcağız, zavallı kız, küçük kız

keynekey: kızlık, bıkır
keynekeya...tırı gırewtış: kızlığını gidermek, kızla cinsel ilişki kurmak
keynekey ra vıstış: kızlığını gidermek, kızla cinsel ilişkide bulunmak
keynekı/d: kız (b. keyneke)
keyney: b. keynê
keynê: 1)kıza hitap ederken veya çağırırken kullanılan bir sözcük 2)erkeğin: karısına seslenirken “kız!” anlamında kullandığı bir sözcük
keyo kı: b. key bo kı
key pêran/e: baba evi, aile ocağı
keyrı/d: bir veya iki yaşındaki keçî
keyveşaya/d: evi yanası kadın (hitap sırasında kullanılan bir sözcük)
keyveşaye: evi yanası herif (hitap sırasında kullanılan bir sözcük)
keyxerrıpyaye: b. keyxerrıpyaya
key...xerrıpnayış: evini yıkmak, ocağını söndürmek
keyxerrıpyaya/d: “evi yıkılacak”, “kör olası” anlamında yakınma ifadesi olarak kullanılan bir sözcük
key...xerrıpnayış: evini yıkmak, ocağını söndürmek
key xwı bar kerdış: evini başka yere taşımak
kez/e: sarışın (b. kej)
kezlatey: sıkıntı, eziyet, rezalet
kezzab/e: yalancı
kê/e: b. keye
kê: kim
kê: kişi
kêber/e: kapı (b. keyber)
kêf/e: keyif

kêfçi: tiryaki

kê hes kenî: istek ve sevinçle, seve seve

kêl/e: teke (b. kel)

kêla bînê adîrî/d: hamuru ateş közleri ve külün altına koyarak pişirmek suretiyle yapılan bir ekmek çeşidi

kêla mari/d: yılanın çöreği (yılanın daire biçiminde kıvrılıp durması)

kêlekî/d: 1)çocuklar için yapılan küçük ekmek 2)ortasında çoğu zaman bir delik bırakılan çörek şeklindeki ekmek

kêlî/d: 1)çörek (b. kêlekî) 2)yılan çöreği (b. kêla mari)

kêlî bestîş: (yılan vb.) çöreklenmek

kêlîkîn/e: dairevi, yuvarlak, halka biçiminde olan

kêlîkînî/d: b. kêlîkîn

kêlpenî: köpeklik, itlik (b. kelpey)

kêm: az, eksik

kêm kerdene: azaltmak (b. kemi kerdîş)

kêna/d: kız (b. keyna)

kênat/e: kin

kênat bestîş: kin bağlamak

kênekî/d: b. keynekî

kê qiymiş nêbenî: “insan kıymıyor”, “doyum olmuyor” anlamında kullanılan bir söz

kêrdî/d: b. kardi

kêrr: b. kerr

kês: kişi, kimse (b. kes)

kêsîk/e: para kesesi

kêş: b. kês, kes

-kêş: “...çeken” anlamında söz-

cüklerin sonuna bitişen bir takı (**renckêş:** eziyet çeken, zahmet çeken)

kêşî/d: dizi, yığın

kêşî bıyayîş: dizilmek, yığılmak

kêşî kerdîş: yığmak, dizmek

kêş kerdîş: b. kêşî kerdîş

kêvani/d: b. kebanî

kêver/e: b. keyber

kêwaniye/d: b. kebanî

kêwran/e: b. karwan

Kêxi: b. Kixi

kî: ki (b. ke)

kîdê kîdê: b. kîdî kîdî

kîdî: oğlağı çağırırken veya kovarken kullanılan bir sözcük

kîdî kîdî: oğlağı çağırma sırasında kullanılan sözcükler

kî ena w: madem, öyle ise, şayet böyle ise

kîfîr: sövme, sövgü, küfür

kîft: omuz

kîhaney: eskilik, eskime, köhnellik

kîhar/d: bir veya iki yaşındaki keçi (b. keyrî)

kîhêlî/d: cins at, küheylan

kîho: mavi, yeşil

kîho bıyayîş: yeşermek, yeşillenmek; mavileşmek, morarmak

kîho kalî: yemyeşil, mosmor

kîho kerdîş: 1)yeşertmek, yeşil olmasını sağlamak 2)morartmak 3)yeşil görünmek

kîhola: yeşilli, yeşil giysili (b. kewela)

kîhoyek: yeşilimsi, yeşilimtrak; mavimsi, mavimtrak

kîhoyey: mavilik, yeşillik

kîhoyî: mavilik, yeşillik

kına w: b. kına w

kıj: 1) cızırtı, yanma sesi 2) "boşa gitti", "yandı", "geçti" anlamında kullanılan bir sözcük

kıj bıyayış: boşa gitmek, yanmak
kıjbûy/d: özellikle bez veya yünlü eşyanın yanarken çıkardığı yanık kokusu

kıjık bıyayış: 1) iyice yanmak, tümüyle yanıp kül olmak 2) mecaz olarak: perişan olmak, mahvolmak, çok baskı görmek, kavrulmak

kıjık kerdış: 1) iyice yakmak 2) mahvetmek, perişan etmek, çok baskı yapmak

kıji: cızırtı

kıjj: b. kıj

kıjjık bıyayış: b. kıjık bıyayış

kıl: beyazımsı veya beyaz renkli olan (daha çok hayvanlar için kullanılır)

kıla adırı/d: yalaz, ateşin alevi

kıla amnani/d: yazın şiddetli sıcaklığı

kıla bınê 'ardi/d: 1) cemre 2) yer solucanı

kıla doan: ayran çalkalama

kıla hajıyan/d: çok gür olarak yanan ateşin çıkardığı büyük alev (daha çok açık havada yakılan büyük ateş alevi için kullanılan bir tamlama)

kılame/d: türkû

kılaşınge: b. kelasing

kılawı/d: külâh

kılbızıkı/d: nevrüz çiçeği, nevrüz otu

kıle/d: alev, yalaz

kıle pa nıso: yanasıca

kılı/d: göze çekilen sürme

kılı/d: alev, yalaz (b. kıle)

kılı bıyayış: 1) alevlenmek 2) ateşin alevlendirilmesi 3) çok sıcak olmak, çok ısınmak

kılı kerdış: 1) ateşi alevlendirmek, ateşe üfürüp yakmaya çalışmak 2) çok sıcak hale getirmek, iyice ısıtmak

kılımı/d: kilim

kılise/e: kilise

kilit/e: anahtar

kilitkerda/d: kitlenmiş olan

kilitkerde/e: b. kilitkerda

kilit kerdışkılıdemek

kılhayış: öksürmek

kıl/e: yapağı, koyun yünü

kılkıını/d: yünlü, pürtüklü

kıllı/d: b. kıllo

kıllı: b. kılı

kıllı bıyayış: b. kılı bıyayış

kıllı dekewtış bınê 'ardi: toprağa cemre düşmesi

kıll kerdış: b. kılı kerdış

kıllo/e: 1) hafifçe beyaz olan, abıraş 2) öküzb. hayvanlardan beyaz renkli olanlara verilen ad

kılm: kısa

kılm bıyayış: kısalma, kısa olmak

kılme/d: kısa

kılmey: kısalık

kılm kerdış: kısaltmak

kılmo/e: kısa boylu olan

kılwa komırı/d: kızgın kömürün alevi

kınar/e: kenar

kınar dayış: 1) bir kenara koy-

mak, yana bırakmak 2)çekilmek, bir kenara çekilmek, desteğini çekmek

kınarên/e: kenardaki, kıyıdaki

kınari: kenardaki, kıyıdaki

kınc/e: elbise, giysi

kınd/e: 1)su koyup taşımak için kullanılan ve özellikle bütünlüğü bozulmadan teke derisinden yapılan bir çeşit tuluk 2)mecaz olarak: çok yemek, çok içmek (b. xo kind kerdış)

kınıtene: kaşımak

kır/e: penis, erkeklik organı

kır: b. kırır

kırbas/e: beyaz renkli bir çeşit bez

kırbit/e: kibrit

kırç: kırılma ya da sürtünmeden çıkan ses

kırçayış: tıkırdamak (b. kırç)

kırçi: kırılma ya da sürtünme sesi

kırç kırç: kırılma ya da sürtünme sesi, tıkırtı

kırç kırç kerdış: kırılma veya kemirme sonucu ses çıkarmak, tıkırdamak

Kırd/e: 1)Dımıl, Zaza 2)Kürt 3)ağa veya bey aileleri ve asilzadeler dışında kalan halk tabakası

kırdane: kürtvare, kürtlüğe uygun olarak

Kırdas/e: Kurmanc, Kurmanc lehçesini konuşan Kürt

Kırdasi: Kurmanc, Kurmanc lehçesi

Kırdaşki: b. Kırdasi

Kırdki: 1)Dımılı lehçesi, Zaza lehçesi 2)Kürtçe 3)kürtvare, Kürt usûlünce

kıremit: kiremit

kırê/e: pazar günü

kırê heri, sey veri: (argoda) “aynen eskisi gibi”, “değişen bir şey yok” anlamında kullanılan bir deyim

kırêj/e: kireç

kırê şeytani tadayış: Kayıp eşyayı aramak (Eşyası kaybolan çocuklar, giysilerinin bir tarafını burarak kaybolan eşyayı ararlar. Burulan giysi parçası, şeytan penisi var sayılır ve burdukça kayıp eşyanın daha kolayca bulunacağı sanılır.)

kırısınayine: taşımak (b. kırıştış)

kırkinci/d: yengeç

kırm: gevrek bir şeyin kırılması veya çiğnenmesiyle çıkan ses

kırmi: gevrek bir şeyin kırılması ile çıkan ses

Kırmanc/e: 1)Dımıl, Zaza 2)Kurmanc 3)Kürt

Kırmanci: Kurmanc lehçesi

kırmanci/e: uzun namlulu bir tüfek çeşidi

Kırmanciye/d: Kırmanclık (Zazalık), Kürtlük

Kırmanciki: Dımili lehçesi, Zaza lehçesi

Kırmonc/e: b. Kırmanc

Kırmonci: b. Kırmanci

kıron/e: b. keron

kırır/e: kısa

kırır: sürtünme veya sürüklenmeden dolayı çıkan ses

kırır/e: kulağı güdük olan, küçük kulaklı oğlak, teke vb. hayvan

kırancıyayış: sürüklenmek, yerden çekilmek

kırrant/e: ilkbaharın kırlarda ve dağlık yerlerde biten, tadı ve yapısı yönünden soğana benziyen yabani bir bitki olup yeşil olan gövdesi yenir

kırrantiş: çekmek, sürüklemek

kırranti/d: acı sıvı, zehir

kırranti rokerdiş: midedeki zehirli veya acı sıvıyı kusmak

kırrantiya mergi bo: “zehir zıkım olsun”, “haram olsun” anlamında bir ilenç sözü

kırrantiya mergi rokerdiş:
1)midedeki zehirli sıvıyı kusmak
2)mecaz olarak: ecel teri dökmek, çok eziyet çekmek

kırıra qalı: sözün kısası, lafın kısacası

kırr bırnayış: kısa kesmek

kırrek/e: kısacık, kısa boylu olan

kırrekı/d: b. kırrek

kırrêki/d: tay, sıpa

kırrêseyiş: b. kırrêşiyayış

kırrêşiyayış: taşınmak, sürülenmek

kırrı/d: kısa

kırrı/d: kulağı güdük olan, küçük kulaklı oğlak, teke vb. hayvan

kırrı/d: kayalık tepe, kayadan olan yüksekçe yer

kırrı/e: sıpa, tay

kırrım kerdış: biçercesine dipten kesmek veya koparmak

kırrı reydi: kısaca, kısacası, hülasa

kırrıştış: taşımak

kırrı heri/e eşek sıpası

kırr kerdış: kısaltmak

kırr kırr: ktır ktır (gevrek şöyle-

rin kırılınca veya yenirken çıkardığı ses)

kırrontış: b. kırrantiş

kırt: en ufak ses, çıt (kırt nêkerdiş: çıt çıkarmamak)

kırta/d: köpek ve kurt gibi hayvanların yavrusu, enik

kırte/e: b. kırta

kırtıkı/d: 1)azıcık 2)tane (b. kırtıka sabuni)

kırtıka sabuni/d: sabun tanesi (bir kalıp sabun, bir kısmı kullanılmış olan küçük sabun parçası)

kırwas/e: b. kırbas

kırye/e: pazar günü (b. kırê)

kısı/d: ferç, rahim, kadın üreme organı, kadın ve dişi memeli hayvanların tenasül organı

kıssı/d: b. kısı

kıst: yan (b. kıştı)

kıst (kıştı) ameyiş: yan gelip yatmak

kıstene: öldürmek (b. kıştış)

kış: tavuk gibi kümes hayvanlarını veya kuşları kovmak için kullanılan bir sözcük

kışiyaya/d: öldürülen, öldürülmüş olan

kışiyaye/e: b. kışiyaya

kışiyayış: öldürülmek

kış kerdış: tavuk gibi kümes hayvanlarını veya kuşları kovmak için “kış” demek (b. kış)

kışını/d: küşne, karaburçak

kışta/d: öldürülen, öldürülmüş olan, maktul

kışta kewtış: yatmak, yan yatmak, uzanmak

kışta nayış: yana eğmek, yana yık-

mak, eğriltmek, eğmek

kışta vıstış: 1)yatırmak, uyutmak
2)yan yatırmak

kışte/e: b. kışta

kışte/d: 1)böğür 2)yan, taraf

kıştı/d: 1)böğür 2)yan, taraf (b. kışte)

kıştı kewtış: yan yatmak, kaykıl-
mak, uzanmak

kıştış: öldürmek

kıştkani: yan yan, ters, yanlama-
sına, çarpık, çapraz, çaprazlama

kıştkani hewnıyayış: yan yan
bakmak, ters bakmak

kıştox/e: b. kuştux

kıştoxı/d: b. kuştux

kışt û kınar: etraf, civar

kışt û kınari: etraf, civar, dört yan

kışt û kınari de: şu yanda bu yan-
da, sağda solda, şurda burda, öte-
de beride

kıtab/e: kitap

kıtabi: kitaba uygun, kitapta ya-
zıldığı gibi, kitabı, dine uygun

kıtav: b. kitab

kıtım/e: nüfus kaydı yapılmamış
olan, yazılmamış olan

kıx: (çocuk dilinde) pis, kötü şey,
yenmemesi gereken şey, kış, kaka

kıxayış: öksürmek

kıxı: b. kış

kıye/e: ev (b. keye)

kızır/e: tellal, resmi fermanları
halka duyuran kişi

ki: ki

ki: de, dahi (b. zi)

-ki: 1) -ce, -çe anlamını veren bir
takı (Farıski: Farsça) 2) -cesine, -
casına anlamını veren bir takı (za-

lımki: zalimcesine)

kiafir/e: b. kafir

kibar/e: 1) kibar, nazik 2)kibirli,
mağrur

kibarey: 1)kibarlık, naziklik
2)kibirliklik

kiler/e: kiler

kilit/e: b. kilit

kilit kerdışkilidemek

killi/d: gözbebeği (b. gulli)

killikor: gözü kör olan (b. gullikor)

kilo/e: kilogram

kilometre/e: kilometre

kilun/e: b. kilo

kin/e: kin

kin bestış: kin bağlamak

kin kerdış: kin gütmek, kinini sür-
dürmek

kip: dopdolu, tıkabasa dolu olan,
hınçahınç

kip bıyayış: iyice dolmak, tıka-
sa dolmak, dopdolu olmak

kip kerdış: iyice doldurmak, tıka-
basa doldurmak

kira/d: kira

kiraçi: kiracı

kiraçiye: kiracılık

kırqazi: koyu menekşe reğinde
ve geniş yapraklı olan bir bitki

kise/e: 1)kese, para kesesi
2)Osmanlı döneminde 500 kuruş-
luk para miktarı

kisedê marda xwı ra şıyayış:

1)yok yere gitmek, boşa gitmek
2)kim vurdıya gitmek

kısık/e: torba, kese (b. kise)

kistene: öldürmek (b. kıştış)

kışta/d: b. kışta

kışta kewtış: b. kışta kewtış

kışta nayış: b. kışta nayış
kışta vıstış: b. kışta vıstış
kışte/e: b. kışte
kıştı/d: b. kıştı
kıştış: öldürmek
kıştkoni: b. kıştkani
kivar: b. kibar
Kixi: Bugün Bingöl iline bağlı olan Kiği ilçesi
kiye/e: ev (b. keye)
ko/e: dağ
ko: ki, belki, ola ki
ko: fiilin başında kullanıldığında, olabilirlik ve gelecek zaman anlamı veren bir sözcük (ko bêro: gelecek, gelebilir)
koca: nerede, nere, neresi?
koç/e: göç, hicret
Koçan: Dersim yöresindeki bir oymak
koçe/e: tomurcuk, gonca
koçeki: köçekçe, kıvrak oyun
koçer/e: göçebe, göçer
koçerey: göçerlik, göçebelik
koçerı/d: göçebe kadın veya kız
koçeri: göçebelik
koçên: tomurcuk, gonca (b. koçe)
koçıke/d: b. kewçıkı
koçıkı/d: b. kewçıkı
koç kerdış: göçmek, göç etmek
kod/e: tahıl vb. şeyleri ölçmek için kullanılan ağaçtan yapılmış büyük kap
kodık/e: b. kod
kofi/d: kadınların başlıklarında bulunan ve özgün bir görünümü olan düğümlü bölüm
ko finayış: b. ko vıstış
koh/e: dağ

kohon: eski, eskimiş olan
kojeya/d: kemirilmiş olan
kojeye/e: kemirilmiş olan
kojeyiş: b. kojıyayış
kojıyaya/d: kemirilmiş olan
kojıyaye/e: kemirilmiş olan
kojıyayış: kemirilmek
kok/e: kök
ko kewtış: delirmek, çıldırmak anlamında kullanılan bir deyim
kokım/e: kocamış, yaşlı
kokıme/d: b. kokım
kokimeni: yaşlılık
kok ra: kökten, temelden
kok ra cı ardeni: kökünü kazımak, bitirmek, öldürüp tüketmek
kol: omuz
kol/e: b. koll
kola/d: kadın köle
kol bıyayış: keskinliği kalmamak, kesiciliğini yitirmek, körelmek, körlenmek
kole/e: köle
koley: körlük (kesiciliğini yitirme durumu)
koley: boynuzsuzluk
koleyey: kölelik
koleyin: kölelik
kolı/d: boynuzsuz keçi veya koyun vb. dişi hayvan
kolı/d: keskinliği olmayan, kör
kolı: b. koli
kolıki nayış: kişinin başkasını (özellikle çocuğu) omuzlarında taşınması (taşınan kişinin bacaklarından her biri, omuzlayan kişinin boynunun iki yanından öne doğru sarkacak biçimde)
koli: odun

koli nayış: b. koliki nayış
kol kerdış: köreltmek (kesiciliğini yitirtmek)
koll: boynuzsuz keçi, koyun vb. hayvan
koll/e: keskinliği olmayan, kör
kom/e: b. kam
kom: toplu, yığın
kom bıyayış: toplanmak, yığılmak, kümelenmek
komca: nere, neresi
komder: hangi, hangisi (b. kamder)
komı/d: b. kamı
komı/d: 1)grup, topluluk 2)toplanma 3)yığın, küme
komı/d: ağaç dalları ve direklerden yapılmış bir çeşit basit barınak
komık: kim, hangisi (b. kamık)
komır/e: kömür
kom kerdış: toplamak, yığmak
komur/e: kömür
kona/d: b. kone
kone/e: sinsi, kurnaz
konı/e: tokaç, tokmak
koni: b. kani
koni banı/e: yağışlı havalarda saçakların üzerindeki toprağı dövüp sıkıştırmak için kullanılan tokaç
konkolu/d: meşe ağacının bir çeşit kozalağı
kopek/e: köpek (insanlar için hakaret ifadesi olmak üzere kullanılır)
kopekbav/e: köpek oğlu, köpoğlu (küfür olarak kullanılır)
kopekbazari: sopa atmak, dayak
kopekzay: köpoğlu (küfür olarak kullanılır), köpek oğlu

kopekzay kopeki: köpek oğlu köpek (küfür olarak kullanılır)
kor/e: kör
kora: nere, nereye, nerede?
kor bıyayış: kör olmak, körelmek
korbela: kuzgun
korbeşik/e: köstebek
kor bıyayış: kör olmak, gözleri görmemek
kore/d: b. kor
kore/e: özellikle darı, mısır vb. bitkilerde tanelerin kararıp çürümesi biçiminde beliren bir hastalık
korek/e: darı
korek/e: gözleri iyi görmeyen, kör gibi olan
koremişk/e: tarla faresi
korey: körlük
korê/d: körolası (hitab sırasında kullanılır)
korfêm/e: anlayışsız, kavrama yeteneği kıt olan
korfêmi/d: b. korfêm
ko vıstış: “çıldirtmak”, “delirtmek” anlamında kullanılan bir deyim
korja/d: 1)sedeften olan bir çeşit süs ve nazar boncuğu olup çocukların giysisine takılır 2)gözbebeği
korkani: kör gibi, körcesine, ras - gele, tahmini
kor kerdış: 1)kör etmek, körleştirmek 2)kutsal bir şeyin kişiyi çarpması
kormêx/e: kazık
kormit/e: tadı acı olup ilkbaharda biten ve ekmekle yenebilen yeşil renkli bir bitki
kormuşk/e: tarla faresi

koro/e: kör herif, kör olası
kortekı/d: kafanın arka kısmı
kortı/d: kafanın arka kısmı
kose/e: b. köşe
kose/e: köse, yüzünde kıl çıkmayan
kose/e: b. kalo (II)
kose xemelnayış: b. kose xemılınayış
kose xemılınayış: 1)yılbaşı (serne-we) eğlencesi için "kose" veya "kalo" denilen kişileri giydirip süslemek 2)mecaz olarak: şaka, gayri ciddi iş, gizli kapaklı iş yapmak, hileli iş yapmak
koseyey: köselik, köse olma durumu
koseyey: yılbaşında düzenlenen geleneksel bir oyun ve eğlence
koseyey kerdış: 1)"koseyey" denilen yılbaşı eğlence oyununu oynamak 2)şaka, gayri ciddi iş yapmak (b. kose xemılınayış)
koseyi: b. koseyey
Ko Sıpi: b. Koyo Sıpi
kostek/e: kurnaz, ikiyüzlü
kostekey: kurnazlık, ikiyüzlülük
kostekı/d: 1)kurnaz, ikiyüzlü kız veya kadın 2)başkası için kız ayarlayan kadın
köse/e: köşe
koşkar/e: ayakkabı tamircisi, ayakkabı dikicisi
koşkarey: ayakkabı tamirciliği, ayakkabı dikiciliği
koşke/d: köşk
koşme: b. çoşme
kota: nereye, neresi?
kota/d: kemirilmiş olan

kotat/e: el, parmak, burun gibi bir uzvu sakat veya kesik olan, çolak
kotat bıyayış: çolak olmak
kotatey: çolaklık
kotatı/d: b. kotat
kote/e: b. kota
kotek: kötek, dayak
kotene: b. kewtış
kotene merax: meraklanmak
kotene ra cı: tutuşmak
kotene ra raye: yola düşmek, yola koyulmak
kotene ra werte: içine dalmak, içine düşmek, ortaya düşmek
kotene zere: içeri girmek, içeri dalmak
koter/e: saçını kesmiş olan kişi, saçsız veya saç çok az olan kişi
koterı/d: b. koter
koterı/d: üveyik, bir çeşit yabancı güvercin
koterı/d: kabuğu pürüzlü olan tatlı bir kavun çeşidi
koter kerdış: saçını dipten kesmek
kotile/e: yığın, küme, kütle
kotile bıyayış: yığılmak, kütle oluşturmak
kotılme/e: yığın, yığıntı, kütle
kotılme bıyayış: yığılmak, üst üste yığılmak, küme olmak
kotılme kerdış: yığmak, üst üste yığmak, küme oluşturmak
kotış: kemirmek
kotış: b. kewtış
kotış dı: içine düşmek (b. de-kewtış)
kotış ra: b. rakewtış
kotış rue: b. rokewtış
kotış viri: hatırlamak (b.vir

kewtiş)

koti: nere, nereye, nerde?

koti: kötü, kirli, pis, hastalıklı

kotin/e: kötü, pis (b. koti)

kotiney: pasaklılık, pislik

ko vıstış: delirtmek, çıldırtmak
anlamında bir deyim

kow: b. kew

kowndêz/e: b. kewndêz

Kowser: b. Kewser

kowtiş: b. kewtiş

kowtiş tê: b. tê kewtiş

koye/e: yığın, küme

koye bıyayış: yığılmak, küme
oluşturmak

koye kerdış: yığmak, kümelemek,
küme yapmak

Koy Ger: Dersim'deki Munzur
Dağı'nın yüksek bir tepesi

koyi: yabani, dağlı, ilkel

koy kise ra: boşu boşuna, boş
harcamak, havantadan

Koyo Sipi: Palu yakınlarındaki
Akdağ

Koy Qafdaği/e: Kaf Dağı

Koy Tujiki: Dersim yöresinde bu-
lunan yüksek bir dağ

Koy Zel: Dersim yöresinde bulu-
nan yüksek bir dağ

koz: cemre (**kozê 'erdi kewto:** top-
rağa cemre düşmüş)

koz/e: oğlakların barındığı yer (b.
kozık)

kozığ: kömür ocağı

kozık/e: yeni doğan oğlak, kuzu
veya buzağının içinde bakıma
alındığı yer

kozık/e: bir çeşit mevzi, pusu yeri

kozire/e: kor, ateş parçası, göz

yığını

kozire/e: harmanda arpa veya
buğdayın kalburlanması son-
ra artakalan başak ve saplar

kuare/e: 1) tahıl ambarı 2) petek,
kovan

kuç: b. kerre û kuçi

kuça/d: sokak

kuçani/e: ateş yakılan ocak

kuçe/e: b. kuça

kuçelan/e: ateş yakılan ocak

kuçeran/e: ateş yakılan ocak

kuçık/e: köpek

kuçike/d: ocak taşı

kuçlan/e: b. kuçelan

kuçlık/e: b. kuçelan

kuço: 1) (çocuk dilinde) köpek 2) b.

kuço kuço

kuço kuço: köpeği çağırmak için
böyle seslenilir

kud: linç, felç

kue/e: b. ko

kueli: b. koli

kuem: b. komı

kuer/e: b. kor

kuf: 1) "pof" 2) "yalan
söylüyorsun" anlamında kullanı-
lan bir sözcük

kufayış: "pof" diye ses çıkarmak,
homurdanmak, homurtulu ses çı-
karmak

kufeni: homurtu, horultu

kufıkı/d: küf

kufıkı bestış: küflenmek

kufıkı perrayış bere: küflenmek

kufıkı perrayış bider: b. kufıkı
perrayış bere

kufıkıyaya/d: küflü, küflenmiş
olan

kufıkıyaye: b. kufıkıyaya
kufıkıyayış: küflenmek
kufıknayış: küflendirmek, küflenmesine neden olmak
kufır: 1)küfr, dinsizlik 2)küfür, sövgü
kufır kerdış: sövmek (b. nengi çınayış)
kufi: homurtu, horultu, hışırta
kufkuf: 1) **po**f 2)yalan atma, atmasyon
kufnayış: 1)"**po**f" diye ses çıkarmak, homurdanmak 2)çok yalan söylemek
kufır: b. kufır
kufıta/d: köfte
kuftey dekerdey: içli köfte
kuftey qatıxını: b. kuftey qatıxı
kuftey qatıxı: dövmeden yapılan köftelerin yoğurt veya yağa katılmasıyla oluşan bir çeşit yoğurtlu köfte
kuho: mavi, yeşil (b. kışo)
kuj/e: ev içinde iki duvarın birleştiği yer, köşe
kuknayış: üveymek, baykuş vb. kuşların ötmesi
kul: 1)iyileşmesi güç olan hastalık veya yara, dert 2)bir kimseye kızınca "geberesin" anlamında kulanılan çıkışma ifadesi
kulav/e: keçe
kulawı/d: külah
kulbe/e: küçük çapa
kulbızıkı/d: nevrüz çiçeği
kulçi/d: palamudun içinde bulunduğu yuvası, oyuk (b. kulinçi)
kuleyê vewrı/e: kar taneciği
kulên/e: 1) ağır yarası veya hastalı-

ğı olan; dertli, acıklı 2)bir şeye düşkün veya tutkun olan
kulfet: karı; aile, çoluk çocuk
kulhayış: öksürmek
kulhayox/e: öksüren
kulhı/e: öksürük
kulhı gırewtı: öksürüğe yakalanmak, öksürecek derecede üşütmek
kulı/e: kalça
kulıke/d: külah
kulıkı/d: kabuk (nohut kabuğu vb. için kullanılır), post
kulın/e: 1) dertli, acısı fazla olan, ağır yarası veya hastalığı olan 2)bir şeye düşkün veya tutkun olan
kulinçi: palamudun içinde bulunduğu yuvası, oyuk
kuli...kerdış: birisini çok kızdırmak, çok üzme, başına olmadık işler getirmek
kulli: tüm, hep
kulli heram: tümüyle veya kesinlikle haram olan
kulmıkı/d: yumruk
kulxan/e: külhan
kumça/d: düğme
kumkomok: b. gumgumıkı
kunce/e: susam
kund/e: baykuş
kundez/e: kepçe (b. kewndêz)
kundo kor: 1)kör baykuş, baykuş 2)uğursuzluk belirtisi, uğursuz ötüş
kunês: itme, itişme
kunês kerdış: itmek, itişmek
kung: uyuşuk, uyuşmuş olan organ
kung bırayış: uyuşmak
kung kerdış: uyuşturmak

kung kerdox/e: uyuşturan, uyuşturucu

kung kerdoxı/d: b. kung kerdox

kuni/d: bir tarafı sivri ya da keskin olan iğne ve balta gibi araçların arka tarafı

kuniya derzını/d: 1)iğne deliği, iğnenin sivri olmayan arka ucu 2)iğne ucu kadar değersiz, çok önemsiz

kunya/d: künye

kup: sert bir cismin başka bir şeye değince çıkardığı ses

kupa aqlı: akıl küpü, çok akıllı olan

kupı/d: küp

kur: külah

kura: nere, nereye, nerede?

kura kı esto: neredeyse (olmak üzere olan bir durumu ifade etmek için kullanılır)

...kura, ...kura: ...nerde, ...nerde (düzeyleri çok farklı olan iki şeyin karşılaştırılamıyacak kadar farklı olduğunu, birinin çok daha olumlu, diğerinin olumsuz olduğunu veya bir şeyin çok uzak olduğunu ifade etmek için kullanılır)

kurani/d: kurna, yalak

kurani/d: ateş ocağı, fırın vb. ocağı

kurasi: b. kırbas

kurata/d: şaka, mizah (b. kuşad, kuşatey kerdış)

kurbışık/e: b. kurmuşık

Kurd/e: Kürt

Kurdêni: Kürtlük

kurdkani: kürtvari

kure: 1)demirci ocağı 2)mecaz ola-

rak: çok yalan söyleyen, yalancı

kureçi/e: demircilik yapan kişi

kureçiyey: demircilik

Kureysan: Dersim'de yaşayan bir aşiret

kurêk/e: bir çeşit darı (b. korek)

kurıh: badem çağlası

kuri: sığa (b.kurri)

kurkı/d: kürk

Kurmanc/e: Kurmanc, Kurmanc lehçesini konuşan kişi

Kurmanci/e: Kurmanc lehçesi

kurmanci/e: namluşu çok uzun olan eski bir tüfek çeşidi

kurmuşık/e: 1)köstebek, tarla faresi 2)su ile çok oynayan ve su ile oynamayı seven kişi için benzetme olarak kullanılır

kurnı/d: kurna, yalak

kurnıkı: beşik

kurr: çocuk uyutmak için kullanılan bir sözcük

kurr: sığa veya tay gibi hayvanlara seslenirken kullanılan bir sözcük

kurr bıyayış: b. kurrı bıyayış

kurrı/e: tay, sığa

kurrı /d: kulakları güdük olan keçi, koyun vb. hayvan

kurrı/d: kayalık tepe (b. kırrı)

kurrı bıyayış: başına üşüşmek, etrafına toplanılmak

kurrik/e: çorap

kurrı kerdış: başına üşüşmek, etrafına toplanmak

kurri/d: tay, sığa (b. kurrı)

kurr kerdış: b. kurrı kerdış

kurr kerdış: çocuk uyutmak için ninni söylemek

kursı/e: kürsü, sandalye

kursi: b. dındanê kursi
kurtık/e: bir çeşit yerel gocuk veya ceket
kurt kurt: dırdır, çok konuşma
kurt kurt kerdış dırdır etmek
kurtneyiş: dırdır etmek
kusera: nereye, hangi tarafa?
kuspo/e: vücudu toparlakça ve bo-yu kısa olan kimse
kuşad: şaka
kuşatey kerdış: şaka yapmak
kuşne/d: kuşne
kuşnı/d: b. kuşne
kuşta/d: öldürülen, öldürülmüş olan
kuşta kewtış: yatmak (b. kışta kewtış)
kuşte/e: b. kuşta
kuşttox/e: öldüren, katil, öldürücü
kuşttoxı/d: b. kuşttox
kutakut: tam, ne eksik ne fazla
kutenı: dövmek
kutıbxane/e: kütüphane
kutık/e: köpek
kutika asarênı/d: kız veya kadın için “boşver, ciddiye alma onu” anlamında kullanılır
kutıkbav/e: köpoğlu (sövgü olarak kullanılır)
kutike/d: dişi köpek
kutıkey: köpeklik, rezalet
kutık muy xwı rışneno: çok kötü ve ahlaksızca yapılan bir şeyi veya bir durumu ifade etmek için “ta-hammül edilecek gibi değil” anlamında kullanılan bir devim
kutiko asarên/e: “boşver, ciddiye alma onu” anlamında kullanılır

kutık purtê xwı rışneno: b. kutık muy xwı rışneno
kutık tukê xo erzeno: b. kutık muy xwı rışneno
kutıkwayır/e: öfkelenince eşya ve hayvan için “meret”, “körolası” anlamında kullanılan bir sözcük
kutıkwayırı/d: b. kutıkwayır
kutıkweer/e: b. kutıkwayır
kutıkzay: köpoğlu, köpek oğlu (sövgü olarak kullanılır)
kutıkzay kutiki: köpek oğlu köpek (sövgü olarak kullanılır)
kutış: dövmek
kutkane: köpek gibi, rezilce, reza-letle, bin bir güçlülle
kutkani reydi: b. kutkane
kutkeyi: rezillik, köpeklik
kuwarı: arı kovarı, petek
kuwarık/d: mantar
kuwayış: 1)dövmek, vurmak 2)dürtmek
kuwe/e: dağ (b.koh)
kuweyış: dövülmek
kuxayını: öksürmek
kuy/d: kabak
kuya şêxani/d: bir kabak çeşidi
kuya zımıstani/d: kışa saklanan bir kabak çeşidi
kuyaya/d: dövülen, dövülmüş olan
kuyaye/e: b. kuyaya
kuyayış: dövülmek
kuz/e: testi (b. kuze)
kuze/e: testi
kuze/e: sansar, porsuk
kû/e: dağ (b. koh)
kû: ki, ola ki, herhalde, muh-temelen

kû/d: kabak

kûç: göç (b. koç)

kûçe/e: b. koçe

kûç kerdış: göç etmek (b. koç

kerdış)

kûh/e: dağ

kûmı/d: b. komı

kûnı/e: tokaç (b. konı)

kûr/e: kör

kûse/e: köse

kûse/e: b. kalo (II)

kûseyi: b. koseyi

kûşkı/d: köşk (b. koşke)

kûyayene: düşmek

kûyayenı: b. kûyayene

kûyi: yabani, dağlı, ilkel

kwarı/d: b. kuare

Institut kurde de Paris

L

la/d: b. lay
la/e: iplik, sicim
la: 1)yahu, be, ulan, hey 2)erkeğin karısına seslenirken kullandığı bir hitap sözcüğü
-la: sayının sonuna gelerek misli, kat anlamını veren bir ek (dıla: iki misli)
la: 1)ya, peki, öyle, işte 2)ama, fakat, lakin
labante/e: parfüm, lavanta
labase: yufka ekmeği
labelê: fakat, yine de, lakin, ama, ancak
la'biker/e: kurnazca yalvaran, kurnazca konuşan veya davranan, yaltakçı
la'bikerey: kurnazlık, numara yapma durumu
la'bi: yaltaklanma sözleri, numara
la'bi kerdış: yaltaklanmak, numara yapmak
labnê: b. labelê
labrê: b. labelê
lac/e: oğul, erkek çocuk
lacek/e: erkek çocuk, oğlan
lacê bıray/e: erkek kardeşin oğlu
lacık: b. lacek
la ilahe illallah: 1)"Allah'tan başka tanrı yoktur" anlamında Arapça bir söz 2)"yapılacak başka bir

şey yok", "varsın olsun" anlamlarında kullanılan bir deyim
laj/e: b. lac
lajek/e: b. lacek
lakani: b. lekani
lakaya/d: sızlayan, yalvaran
lakaye/e: b. lakaya
lakayış: sızlanmak, yalvarmak, yakarmak
lakayox/e: sızlayan, yakaran
lakayoxı/d: b. lakayox
laka: peki, ya, eğer, şayet, madem, öyleyse
lakım: lakin, fakat
lal/e: dilsiz, kekeç
lal bıyayış: 1)dilsiz olmak, kekeç olmak 2)dili tutulmak, bir şey diyememek
lalek/e: kekeç
laleki/d: b. lalek
laley: dilsizlik, kekeçlik
lali/d: b. lal
lali: dilsizlik, kekeçlik
lal kerdış: 1)dilsizleştirmek, konuşamaz duruma getirmek 2)susturmak
lalo/e: dilsiz, kekeç
lal û tat/e: dilsiz ve durgun olan kişi, anlama ve konuşma yeteneği kısıt olan kişi
lamatı/d: tokat (b. lapat-ı)
lamba/d: lamba
lam û cim: lamı cimi, söylenecek fazla laf
lane/e: lahana
lane/d: 1)delik 2)in, ayı ini, mağara
lan-ı/d: delik (b. lane)
lani: b. lan-ı

lao: 1)be, ulan, yahu, hey 2)oğul!
lapık/e: eldiven (b. lepık)
laqe: alaka, ilgi
laqerdi: söz, konuşma, lakırdı
laqey tû pey niyo: “sen gerisine karışma”, “sen hiç karışma”, “hiç sorma, durum çok iyi” anlamlarında kullanılan bir söz
laqırdı: laf, konuşma, lakırdı
laqırdı kerdış: konuşmak
las: b. leş-e
laser/e: sel
lastık/e: lastik
lastkotin/e: pürtüklü ve kalın bir bez çeşidi
laşer: b. laser
lat/e: b. let
Latini: Latince, Latin alfabesi
la û las: perişan, sürünen kişi
lavrê: b. labelê
law/e: 1)yahu, be 2)oğul!
lawaya/d: havlayan, havlamış olan
lawaye/e: b. lawaya
lawayene: b. lawayış
lawayış: havlamak, ürümek
lawayox/e: havlayan, havlayıcı
lawayoxı/d: b. lawayox
lawıke/d: b. lawuke
lawnaya/d: emzirilen, emzirilmiş olan
lawnaye/e: b. lawnaya
lawnayış: emzirmek
lawnayoxı/d: emziren, emzirici
lawneyış: b. lawnıyayış
lawnıyayış: emzirilmek
lawo/e: b. law, lao
lawuke/d: türkü, ağıt
lawure/d: b. mundiya lawurı
lax kerdene: şaka yapmak

lay/d: dere, çay
layekı/d: derecik, küçük çay
layık/e: erkek çocuk, oğlan
layıq: layık, layık olan
layıq bıyayış: layık olmak
layıqı/d: b. layıq
lay leheyfı/e: yorgan dikmekte kullanılan kalın iplik
Laz: Laz
laz/e: oğul, erkek çocuk (b.lac)
laze: b. lacek
lazê bıray/e: erkek kardeşin oğlu, yeğen (b. lacê bıray)
Lazki: 1)Lazca 2)Laz gibi
lazım: lazım, gerekli
lazım bıyayış: lazım olmak, gereklemek
lazıme: gereklilik, lazım olma
lazut/e: mısır
le: b. lez
le: be, yahu, ulan, hey (b. la)
leb/e: el, avuç (b. lep)
lebat: çaba, çalışma tavrı
lebeyış: b. lebıyayış
lebıyayış: yalvarmak, yakarmak
lebleboy: leblebi
lec: kavga, savaş
lecı: b. lec
lecı kerdış: b. lec kerdış
lec kerdış: kavga etmek, savaşmak, mücadele etmek, direnmek
lee: yahu, be, ulan, hey (b. le, la)
lef: dalga
legan: leğen
legan/e: bir tabanca çeşidi
leheyf/e: yorgan (b. liheyf)
leheyf pıro dayış: yorgan kaplamak, yorgan dikmek
lehim/e: lehim

lehimkerda/d: lehimli, lehimlenmiş olan

lehimkerde/e: b. lehimkerda

lehim kerdış: lehimlemek, lehim yapmak

lehmacun/e: lahmacun

le'im/e: b. lehim

le'imkerda/d: b. lehimkerda

le'imkerde/e: b. lehimkerde

lej: kavga, savaşı

lejg-1: aynı kökten gelme çatallı bölümlerin herbiri, dal

leji: b. lezi

lej kerdış: kavga etmek, savaşmak

-lek: bir küşültme eki (wirdêlek: küçücük, ufak)

lek: on bin (10 000)

lekan-i: fazla kar yağın yerlerde kara batmamak için, yağın altına bağlanan bir çembere ağ şeklinde gerilmiş iplerden oluşan araç

lekate/e: biçilen ekinlerin tarlada kalan döküntü ve artıkları veya bunları toplama işi

lekate kerdış: ekinin biçilmesinden sonra tarlada kalan döküntü ve artık başakları toplamak

leke/e: leke

leke bıyayış: leke olmak, leklenmek

leke kerdış: lekelemek, leke yapmak

lekeyın/e: lekeli

lekeyını/d: lekeli

lekmatı/d: tokat, şamar

lekmatıkı/d: lakap, takma ad

lekmatıkı pa nayış: lakap takmak

lekmatıkı...vetış: lakap takmak

lekmatı pa vıstış: tokatlamak, to-

kat vurmak

lekmatı kerdış: tokatlamak, şamar vurmak

lekmi/d: benek

lele: be, yahu, canım!

lele/e: lala

leleri bere (bıder) vetış: ...başına olmadık işler getirmek

lekmatı/d: tokat, sille (b. lepat-ı)

lem/d: b. lemı

lemekı/d: b. lemı

lemet: yakınma, yerme, zemmetme

lemet/e: zimmet, zimmete geçen, borç

lemetê...dı bıyayış: yanında alacağı olmak

lemetê...kewtış: zimmetine geçmek

lemet kerdış: yakınmak, zemmetmek, kötülemek, birisinin gıyabında onun aleyhinde konuşmak

lemı/d: 1) ağaçcık, bodur ağaç topluluğu 2) sebze bitkisi

lemı: b. lemın

lemın: "vah be", "vay halime" anlamında kullanılan bir sözcük

lemıney: b. lemın

lemınê: b. lemın

leng: aksayan, topal

lengan/e: leğen

lengaya/d: aksayan, topal

lengaye/e: b. lengaya

lengayış: topallamak, ayağından aksamak

lengeri/d: büyük tepsi, tabak

lengeri/d: 1) dairevi olan 2) fötr şapka

leng-1/d: b. leng

lengı/d: b. nengı

lenglengi/d: leylek

lenglengo: tek ayak ile yürüme

lep/e(I): el, avuç

lep/e(II): bulamaç, lapa; kedi ve köpek gibi hayvanlar için un ve sudan hazırlanan yiyecek

lepat-ı/d: tokat, sille

lepık/e: eldiven

lepık/e: genellikle çocuklarca incecik ağaç dallarından düz olarak örölüp pestil veya pekmez helvası yapılırken içine birkaç kez batırılan ve kısa saklanıp tatlı kısmı yenen bir nesne (delikli küçük taşlara ip geçirilerek pestil veya pekmez helvasına batırılmak suretiyle yapılan çeşitleri de vardır)

lepuk/e: eldiven (b. lepik)

leq: kıpırdama

leq: bir şeyin yerinden oynamasıyla çıkan ses

leqam-ı/d: lakap

leqamı pa nayış: lakap takmak

leqamı...vetiş: lakap takmak

leqayış: 1)teplenmek, yerinden oynamak 2)sallanmak 3)asılmak

leqnayış: 1)tepletmek, yerinden oynatmak 2)sallamak 3)asmak

ler kerdış: yuvarlamak

lerzayenı: b. lerziyayış

lerzayış: b. lerziyayış

lerze: acele, çabuk (b. lezi)

lerze kerdene: acele etmek

lerz-ı/d: 1)sallantı, titreyiş, titreme 2)deprem

lerzı dekewtış: 1)ürpermek

2)sallantı olması, deprem olması

lerziyayış: titretmek

lerznayış: titretmek, sallamak

lese: b. leş-e

leş: savaş, kavga

leş-e/d: leş, ceset, gövde

leşı/d: b. leş-e

let/e: bir yere dikilmiş olan yuvarlakça bir taş, her oyuncunun elindeki düz taşları sırayla fırlatıp bu taşı dikili olduğu yerden uzaklaştırmaya dayanan bir çocuk oyunu ve bu oyunda her oyuncunun sahip olduğu düz taşın adı

lete/e: 1)parça, bölüm 2)ekmek parçası

lete bıyayış: parçalanmak, parçalara ayrılmak, dilimlere bölünmek

lete kerdış: b. letey kerdış

lete lete: parça parça, bölüm bölüm

letey kerdış: parçalamak, parçalara ayırmak, dilimlere ayırmak

letı: b. lete

let-ı: sayının sonuna gelerek o sayıda "doğum" anlamını verir (diletı: ikiz, ikili doğum)

letı bıyayine: b. lete bıyayış

lew/e: dudak

lew/d: b. lewı

lewalew: 1)dudak 2)ağızına dek dolu

lewçe/e: bir yerin ya da eşyanın ağız kısmındaki çıkıntılı veya kıvrık bölümü

lewçurrı/e: dudağı yarık olan, eğri dudaklı

lewçurrı/d: b. lewçurr

lewde/e: övendirenin sivri olmayan arka ucundaki yassı demir

lewe/d: öpücük (b. lewı)

lewe/e: tepe
lewe/e: yan, nezd, kıyı
lewe pıra nayine: öpmek
lewê xwı gaz kerdış: 1)dudağını ısırmak 2)imalı olarak bir şey kastetmek amacıyla birisine bakıp dudağını ısırmak
lewê xwı tuti kerdış: dudaklarını sarkıtmak, somurtmak
lewha/d: lewha
lewı/d: öpücük, buse
lewı pa dayış: öpmek
lewı pa nayış: öpmek
lewı...ra dayış: -i öpmek
lewıyayine: teplenmek, yerinden oynamak
lewı deverdayış: dudaklarını sarkıtmak, somurtmak, kızmak, üzölmek
lewı deverdıyayış: dudakları sarmak, somurtmak, kızmak, üzölmek
lewı kerdış: ağlamak üzere olanın dudaklarının hareket etmesi
lewı pê ra dayış: 1)öpüşmek 2)dudaklarını birbirine yapıştırmak, ağzını kapatmak
lewı pê ra şıyayış: öpüşmek, kucaklaşıp öpüşmek
lewı qırmıçıyayış: dudakları büzüölmek, dudakları solmak
lewı qırmıçnayış: dudak bükme
lew kerdene: öpmek
lewnayış: b. lawnayış
lew nayış...: öpmek
lew nayış pa: öpmek
lew nayış pıra: öpmek
lew pa nayış: öpmek
lew pıra nayış: öpmek

lew...ra dayış: öpmek
lew... ra nayine: -i öpmek
lew...ra nayış: -i öpmek
lewsurı/d: 1)kırmızı dudaklı, dudakları kırmızıya boyanmış kadın 2)orospu
lewşeqata/d: çatlak dudaklı, dudakları yarık olan
lewşeqate/e: b. lewşeqata
lewtenık/e: ince dudaklı
lewtenıkı/d: b. lewtenik
lewтік/e: oğlak ve kuzu gibi hayvanların annesinin sütünü emmesini engellemek amacıyla ağızlarına takılan ağızlık
lewтік: süt emmek (hayvan için kullanılır)
lewтіyayış: emzirilmek, süt emmek
lewтut/e: dudakları sarkık ve kalın olan kişi
lewтutı/d: b. lewтut
lewutene: hareket etmek
lewuye: hareket
lewverradaya/d: dudakları sarkık olan kız veya kadın
lewverradaye/e: dudakları sarkık olan kişi
lew verra dayış: dudaklarını sarkıtmak, somurtmak, kızmak
ley/d: direk, sırık
ley : yan, nezd
leyaq: layık, layık olan
leyaq bıyayış: layık olmak
leyaqı/d: layık, layık olan
leyekı/d: ince direk veya sırık
leyêke/d: fidan
leyir/e: 1)yavru, çocuk, çocukcağız 2)filiz, yeni biten darı veya mı-

sır bitkisi 3)civciv

leyirey: çocukluk, yavruluk, yavru olma durumu

leyirî/d: yavru, kızcağız

leyletul qedîr: Müslümanlara göre kutsal gecelerden olan Ramazan ayının 27. gecesi, leyle-i kadir

Leyl û Mejnun: 1)Leyla ile Mecnun 2)mecaz olarak: aşık olanlar, birbirlerini çok sevenler

leym/e: kir

leymîn/e: 1)kirli 2) koyu, siyahımsı

leymînek/e: 1)biraz kirli olan 2)hafif koyu renkli, siyahımsı

leymînî/d: b. leymîn

leymîn û lêşıkîn/e: kir pas içinde olan, kirli

leymîn û lêşıkînî/d: b. leymîn û lêşıkîn

leymunata/d: limonata

leymuneta/d: limonata

leymunî/d: limon

leym û lêşe: kir pas, pislik

leym û lêşıkî: b. leym û lêşe

leyr/e: b. leyir

leyrek/e: 1)hayvan yavrusu 2)çocuk

leyrekî/d: b. leyrek

leyreki bîn dî bıyayîş: “beklenmedik derecede kurnaz olmak”, “saman altından su yürütmek” anlamında kullanılan bir deyim

leyreki fırnayîş: 1)yavrularını büyütüp uçacak duruma getirmek 2)mecaz olarak: çocuklarını yetiştirip büyüterek evlendirmek

leyreki kerdîş: yavrulamak

leyreki pizze dî bıyayîş: kurnaz

ve hilekar olmak, içten pazarlıklı olmak

leyreki vetîş: yavrulamak

leyrî/d: b. leyirî

leyrîk/e: yavru, yavrucak (b. leyrek)

leyro/e: oğul, yavru!

leyro luri: ağıt ve türkülerde “oğul”, “yavrum” anlamında kullanılan bir söz

lez: kavga, savaş (b. lec, leş)

lez: acele, çabuk

lezalez: kolay kolay, çabucak

leza to ya: “acelen ne?”, “senin sıran mı be?” anlamında zamansız bir şey yapana hitaben söylenen bir söz

leze: kavga, savaş (b. lec, leş)

lezey: çabukluk, acele, acillik

lezî: çabuk, süratli, acele

lezî kerdîş: acele etmek, (bir işi) çabuk yapmak

lezkani: süratle, çabuk davranarak, aceleyle

lez kerdene: kavga etmek (b. lec kerdîş)

lez kerdîş: b. lezî kerdîş

lez lez: çabucak, süratli

lezzet/e: lezzet, tad

lê: kadına seslenirken kullanılan bir hitap sözcüğü

lê: yan, taraf, nezd (b. ley)

lêçek: bir çeşit küçük tül bent

lêl: b. lêlî

lêlê: kadına hitap için kullanılan bir sözcük, türkülerde giriş ve taksim bölümlerinde sıkça kullanılan bir sözcük

lêlî: bulanık (sıvı için kullanılır)

lêm/e: 1)irin 2)kir (b. leym)
lêmın/e: kirli (b. leymın)
lên/e: tencere, kazan
lêr bıyayış: yuvarlanmak
lêsiyayış: yalanmak
lêş: kir
lêşı: b. leym û lêşe
lêşıkı: b. leym û lêşıkı
lêşıkın: b. leymın û lêşıkın
lêşın/e: kirli
lêşını/d: kirli
lêyş: b. lêş
lêyşın: b. lêşın
lêzık/d: salgı, bulamaç gibi cıvık şey
lêzıkın/e: bulamaç gibi cıvık olan, salgılı
lêzıkını/d: b. lêzıkın
Lıcı: Diyarbakır'a bağlı bulunan Lice ilçesi
lıheyf/e: yorgan (b. leheyf)
lı'im/e: lehim
lı'im kerdış: b. lehim kerdış
Lıjı: b. Lıcı
lıla: yahu, be, ulan, hey
lımıtış: b. nımıtış
lıncı: çamur
lınci: b. lıncı
lınc û lêz: cıvık çamur, bataklık
ling/d: ayak
linga xwı ta vıstış: uğramak, baş vurmak
linge/d: ayak
linge estene: adım atmak, ayak basmak (b. lingı eştış)
linge estene ve...ver: çelme takmak (b. lingı eştış ver)
lingı/d: ayak
lingı eştış: adım atmak, ayak

basmak
lingı eştış ver: çelme takmak
lingı vıstış ver: çelme takmak
lıske: b. alışkı
lıştış: yalamak
lıtenı: süt emmek
lıvdı/d: dikenli bir bitki
lıvını/d: yatak
lız/e: kırlarda yetişen geniş yeşil yapraklı ve zehirli bir bitki
lızg: dal (b. lejg-ı)
lızna/d: b. lujna
lızz: b. lız
lıa: b. liya
lıç/e: çapak
lıçıkı/d: civciv
lıf/e: banyo yaparken vücudu temizlemek için kullanılan kese
lıl: mat renk, mavimsi
lılawı/d: hastalıktan dolayı akan gözyaşı
lılık/e: ayna
lıll: b. lil
lıllat'ala: lillahi teala, "Allah için", "Allah'a güvenerek" anlamlarında kullanılan Arapça bir söz
lıllawı/d: b. lilawı
lımın/e: kirli (b. leymın)
lır: b. leyir
lısa/d: lise
lısta/d: liste
lıtene: b. lewtış
lıter/e: litre, eskiden kullanılan se-kiz okkalık ağırlık ölçüsü birimi
lıya: yahu, be, ulan, hey! (b. la)
lıo: ya, yahu, be, ulan, behey, hey!
lobi: fasulye
locine/d: baca
locını/d: b. locine

lojını/d: b. locine

lok/e: naylon, plastik

lokên/e: naylondan yapılmış olan, plastikten yapılan eşya

lokın/e: lokên

lolık: bir tırtıl çeşidi

lolo: 1)erkeğe hitap sırasında kullanılan bir sözcük;hey, be, behey, yahu 2)türkülerde daha çok giriş ve bağlantılarda kullanılan bir sözcük

lomey: sitem, serzeniş, yakınma

lomey bıyayış: sitem edilmek, serzenişte bulunulmak, kendisinden yakınılmak

lomey kerdış: sitem etmek, serzenişte bulunmak, yakınmak

lonayış: b. lawnayış

lon-e: b. lane

lop/e: b. lep (I)

loq/e: çifte, hayvan tekmesi

loq/d: dam loğu, yuvak

loqante/e: lokanta

loqera/d: barsak, bağırsak

loqıla: b. loqera

loqım/e: lokum

loqımte/e: b. loqante

loqi eştış: hayvanın çifte atması, tekme atmak

loqi eyştış: b. loqi eştış

loqi vıstış: b. loqi eştış

loqla: b. loqera

loqloq: tırıs, binek hayvanının dörtnala olmayan sarsıntılı koşması

loqloq vazdayış: tırıs koşmak

loqloq xar dayış: hayvanı tırıs koşturmak

Loqman Hekim: Lokman He-

kim, bütün dertleri iyileştirdiğine inanılan efsanevi bir hekim

loqme/e: lokma

loqmey geyrayış: yemek yemek için başkalarına gitmek, başkalarından birşeyler koparmaya çalışmak

loqra/d: b. loqera

loqtızık: hayvanın zıplayıp koşarak attığı tekme

loqtızıkı eştış: 1)hayvanın çifte atması 2)mecaz olarak: sevinç duyup yerinden hoplamak, neşelenmek

loqtızıkı eyştış: b. loqtızıkı eştış

lorı/d: toprağın altını boşaltan ve toprak altında yuvalanan bir çeşit tarla faresi

lori: ninni, ninni söylerken kullanılan bir sözcük

lori dayış: çok dövmek, perişan etmek

loter/e: kalın parça (yumuşak şeylerin parçası için kullanılır)

loterı/d: b. loter

lowayine: b. lawayış

lowha/d: b. lewha

lox: b. loxi

loxı/d: loğ, yuvak

lox kerdış: loğlamak

loxme: b. loqme

loxmey geyrayış: b. loqmey geyrayış

lozene/d: b. locine

lozin: ocak (b. locine)

lucını/d: b. locine

lue/d: tilki

luela adırı/d: çömlek içine konularak ateş közleri ve kül altında pi-

şirilen bir çeşit ekmek
luela toqı/d: içine çökelek konularak sac üzerinde pişirilen bir çeşit pide
luelı/d: b. luwelı
luexı/d: b. lox
luh: büyük taş, kökü toprakta olan büyük taş
lui/d: tilki (b. luy)
lujına/d: evlek
lujını/d: baca
lukısı/d: lüks lambası
luks: lüks
lul/e: ağaç aşısı, bitki aşısı
lul: kıvrımlı, bükümlü
lula/d: uzun kemik
lul gırewtış: aşının tutması, aşı tutmak
lulı bend/e: kavalcı, kaval çalan
luli/d: kaval
luli/d: uzun kemik
luli/d: boru
luliya tıfıngı/d: tüfek namlusu
lul kerdış: bitki aşılama
lunayış: b. lûnayış
luwecını/d: baca (b. lujını)
luwel: ateş közlerinin altına konarak pişirilmek üzere hazırlanan hamur
luwelı/d: bir çeşit pide
luwi/d: tilki
luxet/e: lüğat, ağdalı konuşma
luxet qalı kerdış: lüğat parçalamak, ağdalı konuşmak
luy/d: tilki
luzım: lüzum, gereklilik
luzım bıyayış: lüzum olmak, gerekmek
luzım kerdış: lüzum etmek, ge-

reklemek
luzum: lüzum
luzum bıyayış: lüzum olmak, gerekmek
luzum kerdış: lüzum etmek
lû/d: tilki (b. luwi)
lûbi: fasulye, bakla
lûcını/d: baca
lûe/d: b. luyi
lûmey: b. lomey
lûnayış: tepletmek, yerinden oynatmak
lûrık nayış: ninni söylemek
lûwi/d: tilki
lûye/d: tilki (b. lûwi)
lyuli: b. luli

M

ma/d: anne

ma: biz

ma: niye?, sanki, be!

mabên/e: ara, orta

mabên çın bıyayış: arası olmamak, arası bozuk olmak, birisiyle küskün olmak

mabên heremıyayış: arası bozulmak

mabên heremnayış: arayı bozmak

mabên vıraştış: arayı yapmak, arayı düzeltmek

mabên weş bıyayış: ...ile arası iyi olmak, haşır neşir olmak

mabên weş kerdış: arayı düzeltmek, iyi geçinir olmak

mabin/e: ara, orta (b. mabên)

macir/e: muhacir, göçmen

macun/e: macun

ma'd/e: iştah

ma'd bıder şıyayış: iştahı çekmek

ma'd bıyayış: iştahı olmak

ma'd çın bıyayış: iştahsız olmak, iştahı olmamak

ma'de/e: 1) mide 2) iştah

ma'de giyırıyayış: iştahı olmamak, iştahı kaybolmak

madem: madem, madem ki

ma'den/e: maden

Ma'den: Elazığ'a bağlı bulunan

Maden ilçesi

ma'dê xo hera kerdış: sabırlı davranmak, tahammüllü davranmak

ma'dê xo teng kerdış: tahammülsüzce davranmak, tahammül edememek

ma'd giyırıyayış: b. ma'de giyırıyayış

ma'f: b. mahf

ma'fa/d: kutu

ma'f bıyayış: mahvolmak

ma'fize: b. mahfize

ma'f kerdış: mahvetmek

mahf: mahv, mahvolma

mahf bıyayış: mahvolmak

mahfize: 1) muhafaza 2) muhafaza birliği, koruyucu

mahfize bıyayış: 1) muhafaza olmak 2) muhafaza edilmek, korunmak

mahfize kerdış: muhafaza etmek, korumak

mahf kerdış: mahvetmek

mahine/d: kısarak

mahinı/d: b. mahine

mahkema/d: mahkeme

mahkema bıyayış: mahkeme olmak, mahkemeye çıkmak

mahkema kerdış: mahkemeye çıkarmak, mahkemesini yapmak

mahkema kewtış: mahkemelik olmak, mahkemeye düşmek

mahkıma/d: mahkeme

mahkum/e: 1) mahkemece aranan kişi, kanun kaçağı 2) hükümlü, tutuklu

mahkum bıyayış: 1) hüküm giymek, ceza yemek 2) kanun kaçağı olmak, dağa çıkmak

mahkume: 1)mahkumluk, mahkumiyet, tutukluluk, hüküm giyme durumu 2)kanun kaçağı olma durumu, haydutluk, dağa çıkma durumu

mahkumey kerdış: haydutluk yapmak, dağa çıkmak

mahkumı/d: b. mahkum

mahluq/e: mahluk, yaratık

mahluqı/d: b. mahluq

mahpusxane/e: hapisane, cezaevi

mahre/e: nikah

mahre bıyayış: nikahlanmak (kadının nikahlanması)

mahre kerdış: nikahlamak

mahsere/e: üzümün sıkılıp sırasının çıkarıldığı yer

mahşer/e: mahşer

maiyet: maiyet, emir altındaki

mak: düğme

make/d: dişi

maki: düğme (b. mak)

makina/d: 1)makine 2)otobüs vb. motorlu araç

ma'kum/e: b. mahkum

mal/e: 1)mal 2)davar

mala hali: "şu hale bak!" anlamında beğenilmeyen bir durumu tepkiyle belirten bir ifade

malaka mendış: bakakalmak

malba/d: b. marula

mal bıyayış: mal olmak

malêbı/d: yaba

malê dina/e: 1)dünya malı 2)mecaz olarak: değerli mal, çok fazla miktarda mal

malêvı/d: malêbı

malê xızna/e: hazine malı, hazine mülkü olan arazi

malêzı/d: bulamac

ma'lım/e: öğretmen

ma'lımı/d: bayan öğretmen

malifet/e: terbiye

malifetli: terbiyeli, uslu

Maliki: İslamiyetteki dört sünni mezhepten biri olan Maliki mezhebi ve bu mezhebe mensup olan kişi

maliyet/e: maliyet, mal oluş

malmalığı/d: kertenkele

malmalok: b. malmalığı

malmolık: b. malmalığı

malo pes/e: davar (b. mal û pes)

malueliki: hamur ve ince bulgur ile yapılan, daha sonra üzerine tarhana dökülerek hazırlanan bir yemek

ma'lum/e: 1)öğretmen 2)bilinen, malum

ma'lumat: malûmat, bilgi

ma'lumey: öğretmenlik

ma'lımı/d: bayan öğretmen

mal û ga: büyük baş hayvanlar

mal û hal: mal mülk, mal varlığı, mal ve hal

mal û hal ra bıyayış: maldan mülkten olmak, her şeyini yitirmek

mal û hal ra kerdış: maldan mülkten etmek, her şeyini yitirmesine neden olmak

mal û mülk: mal mülk

mal û pes/e: davar

mal vejıyayış: maden çıkmak, define çıkmak

malıyez: malêzı

malzeme/e: malzeme

ma maran/d: kayalıklarda yaşayan

büyük bir kertenkele cinsi

ma mazıyan/d: birbirine yapışık iki mazıdan meydana gelen büyük mazı çeşidi

Mameki: Tunceli

ma'mele/e: 1)muamele 2)cinsel ilişki

ma'meley xwı tê mıyan kerdış: birbiriyle alışverişte bulunmak, birbiriyle ilişki kurmak

ma'mile: b. ma'mele

ma'mur/e: memur

ma'muretey: memuriyet, memurluk

ma'murey: memurluk

ma'na/d: mana, anlam

ma'na kerdış: anlamını açıklamak

ma'na vetiş: anlam çıkarmak

manayış: benzemek

mandalina/d: mandalina

mandene: kalmak

mane: bahane

mane/e: b. mıyane

maney: bahane

maney geyrayış: bahane aramak

maney kerdış: bahane etmek

mang/d: ay

manga/d: inek

ma'ni: engel, mani

ma'ni bıyayış: mani olmak, engel olmak

ma'niki veyndayış: kendi kendine rasgele yüksek sesle türkü söylemek

manila/d: büyük taşları kaldırmakta kullanılan büyük madeni kaldıraç, lövy

mankere/d: dişi eşek

mankeri/d: dişi eşek (b. mankere)

manqal/e: mangal

manqır/e: mangır, eskiden kullanılan ikibuçuk para

manto/e: manto

manyaq/e: manyak

mapusxane/e: mahpusane, cezaevi

maqul/e: 1)güzel ve olgunca sözler söyleyen kişi, itibarlı kişi 2)makul, uygun

maquley: 1)olgunluk, itibarlılık

2)akla uygunluk, makul olma

maqulı/d: b. maqul

mar/d: anne

mar/e: yılan

maraz/e: maraz, müzmin hastalık (b. merez)

marazın/e: b. merezin

marcû/d: mercimek

marda xwı ra bıyayış: doğmak, anasından doğmak

marda xwı ra kewtış: (anasından) doğmak

marda xwı ra peyda bıyayış: doğmak

marda/d: ölü, ölmüş olan

marde/e: b. marda

mardış: 1)ölmek (b. merdiş)

2)sönmek (yanan şeyin sönmesi)

mare/e: nikah

mare betal bıyayış: nikahı geçersiz olmak

mare bırnayış: nikah kıymak

mare ca dı bıyayış: nikahı geçerli olmak

marekerda/d: nikahlanmış olan kadın, nikahlı kadın

mare kerdış: nikahlamak

mare ra berdiş: nikahlı kadını kaçırmak

mare ra bıyayış: nikahlı olmak (daha çok kadın için kullanılır)
mare ra rey kewtış: (kadın) nikahlı iken başka erkek ile kaçmak
mare ra şıyayış: (kadın) nikahlı olduğu halde başka erkek ile kaçmak
mare vıstış ser: kız veya kadını nikahlamak
marg/e: ölüm (b. merg)
marı/d: anne
marı/d: dişi yılan
marık/e: (çocuk dilinde) yılan, böcek
mari/d: dişi kuş, ana kuş; dişi keklik
marji/d: mercimek
marmalûk/d: kertenkele
marmase/e: yılanbalığı
maro siya/e: 1)kara yılan (halk arasında nazar etme ihtimali olan kişilere hitaben, nazar etmelerini önlemek amacıyla “pıst pıst, maro siya to ra pey” şeklinde bir söz söylenir), 2)mecaz olarak: kötü niyetli, düşmanca
marqa/d: marka
mar qılênayış ow...ver nayış: “e çok büyük bir kötülük yapmak” anlamında kullanılan bir deyim
martin: bir tüfek çeşidi olan martin
marul/e: marul
marula/d: kertenkele
mar û pırı: ana avrat (küfürlerde kullanılır)
masa: balık (b. mase)
masaya/d: şişkin, şişmiş olan
masaye/e: b. masaya
masayış: şişmek

mase/e: balık
mase/e: masa
ma'seran ra ameyiş war: bağbozumu döneminin sona ermesi
ma'sere/e: b. ma'sire
ması/d: şişman, şişkin, şişmiş olan
ma'sire/e: b. mahsere
masnayış: şişirmek
mast/e: yoğurt
mastawa/d: dövme, ayran ve yağdan yapılan bir yemek
mastba/d: b. mastawa
master/e: huni
masul/e: mahsül
masura/d: vücuttaki kabartı veya şişkinlik
masurey pa bestış: döverek vücudunda şişiklikler meydana getirmek
maşe/e: maşa
maşella: maşallah, bravo
ma'şêl/d: büyük asma ağacı
ma'şlêrî/d: büyük asma ağacı
maşut/e: ipek böceği cinsinden bir tırtıl
ma'tac/e: muhtaç
ma'tacey: muhtaç olma, gereksinim
ma'tacı/d: b. ma'tac
ma'taj/e: b. ma'tac
mat/e: şaşırان, şaşırmış olan
mat bıyayış: 1)şaşırmak, hayret etmek 2)mat olmak, oyunda tüm-den kaybetmek
mat kerdış: mat etmek, oyunda yenmek
mat mendış: hayret etmek, şaşırmak, afallamak
maturra/d: iş yapmayan, tembel,

boş gezen kimse

maturre/e: b. maturra

ma vâji: b. ma vâjime

ma vâjime: diyelim ki, söz gelimi, örneğin

mawerdı/d: gül

ma'win/e: muavin

ma'winey: muavinlik

maxı/d: 1)damın üzerini örtmekte kullanılan direk 2)odun dizisi

may/d: anne

maya xwı ra bıyayış: anasından doğmak, doğmak

maydenoz/e: maydanoz

maye/d: anne

ma'yene/e: muayene, kontrol

ma'yene bıyayış: muayene olmak

ma'yene kerdış: muayene etmek

ma'yenexane/e: muayenehane, kontrol yeri

mayenı/d: diş

mayê: anne (hitap sırasında kullanılır)

ma'yine/e: b. ma'yene

mayine/d: kısrağ (b. mahine)

mayını/d: b. mahını

mayke/d: diş, dişil

maykey: dişilik

maykı/d: b. mayke

mayki/d: diş, dişil, dişisel

may maron/d: b. ma maran

mazbut: sağlam

ma'zeme/e: malzeme

mazêrı/d: meşe ağacı

mazga/d: kuyruk sokumu kemiği

mazga dekewtış: bel kayması

Mazgêrt: Dersim yöresindeki

Mazgirt ilçesi

mazı/e: mazi

ma'zıme/e: malzeme

mazırma/d: şıra üzümü ve bunun teveği

mazi çınayış: b. mazi çıynayış

mazi çıynayış: mazi toplamak

mazi geyrayış: toplamak için mazi aramaya çıkmak

mazi û gezi: b. tê reydi mazi û gezi çınayış

mazot/e: mazot

me-: fillerin olumsuz emir formunda fillen önce gelip olumsuzluk anlamı verir (menuse: yazma!)

me'aş/e: maaş

meb'us/e: mebus, milletvekili

meb'usey: mebusluk, milletvekilliği

mecal: güç, fırsat, olanak, mecal

mecbur/e: mecbur

mecbur bıyayış: mecbur olmak

mecburen: mecburen, zorunlu olarak

mecburetey: mecburiyet, zorunluluk

mecburi: mecburi, zorunlu

mecbur kerdış: mecbur etmek

mecbur mendış: mecbur kalmak

mecırfe/e: b. mecrefe

mecide/e: mecidiye (Osmanlı döneminde kullanılan 20 kuruşluk para)

meclıs/e: 1)meclis 2)göz (evin bölümlerinden herbiri)

mecmu'a/d: dergi, mecmua

mecrefe/e: damın üzerinde biriken karı küremekte kullanılan uzun tahta kürek

mecırfe/e: b. mecrefe

medeniyet/e: medeniyet

mederiyaya/d: pislige bulaşmış olan, berbat olan

mederiyaye/e: b. mederiyaya

mederiyayış: pislige bulaşmak, berbat olmak

medernaya/d: pislige bulaştırılmış olan, berbat edilmiş olan

medernaye/e: b. medernaya

medernayış: pislige bulaştırmak, berbat etmek

medet: medet, yardım

medırayış: b. mederiyayış

medırnayış: b. medernayış

medinet/e: b. medeniyet

medresa/d: medrese

medrısa/d: b. medresa

meşet/e: menfaat, çıkar, fayda

mehal: b. mihal

mehcup/e: mahcup

mehcup bıyayış: mahcup olmak

mehcup kerdış: mahcup etmek

Meheli: Karacadağ yöresinde bir kaç köyü kapsıyan ve Dımılı (Zaza) lehçesiyle konuşan bir aşiret ile bu aşiretin bulunduğu yöre adı

meheyr/e: zavallı, yoksul, yoksun

meheyrey: zavallılık, yoksulluk

meheyrı/d: b. meheyr

mehla/d: mahalle

mehlan/e: zaman, vade, sıra

mehluq/e: mahluk, yaratık

mehluqat: mahlukat, yaratıklar

mehrum/e: mahrum, yoksun

mehrum bıyayış: mahrum olmak, yoksun olmak

mehrumetey: mahrumiyet, yoksunluk

mehrumey: mahrum olma, yoksunluk

mehrum kerdış: mahrum etmek, yoksun bırakmak

mehrum mendış: yoksun kalmak

mehşer/e: mahşer

me'ine/e: muayene

mejbür: b. mecbur

mejburen: b. mecburen

mejburi: b. mecburi

mejbür mendış: b. mecbur mendış

mejde/e: b. mecide

mejide/e: b. mecide

mejırfe/e: b. mecrefe

mejir/e: b. macir

Mejnun: 1)Mecnun (Leyla'nın sevgilisi) 2)mecaz olarak: aşık, çok seven, derbeder, sersem

mekan/e: mekan

mekruh/e: mekruh

mekteb/e: mektep, okul

mektebli: mektepli, öğrenci

mektev/e: b. mekteb

mektub/e: mektup

mekubı/d: yiyeceklerin üzerine kapatılarak onların korunması için veya içine eşya konmakta kullanılan geniş ve büyük sepet

mela: inşallah, Allah vere

mela/e: b. mella

melaiketi/d: melaike, melek

mele/e: 1)solucan, tenya 2)çekirge

mele/e: duvarcı malası

melem/e: b. melhem

meleşe/e: sivrisinek

melhem/e: merhem

melhemên/e: yumuşak tabiatlı, yumuşak huylu

melik/e: melik, padişah

mella/e: molla, din adamı, imam

mellayey: mollalık, imamlık
melmeket: b. memleket
melqe : bir çeşit yemek
melqep: dokumacılıkta kullanılan ve yumak saran bir çeşit makara
melqı: küfür
melul/e: efkarlı, üzgün, melul
melulı/d: b. melul
me'lum/e: b. ma'lum
mel'um: mel'un, lanetli, lanetlenmiş olan
meme: (çocuk dilinde) yiyecek, mama
memık/e: meme
memleket/e: memleket, ülke
memnun/e: memnun
memnunetey: memnuniyet, hoşnut olma
memnuniyet: memnuniyet, hoşnut olma
memnun kerdış: memnun etmek, sevindirmek
Mem û Zin: ünlü Kürt aşk destanı ve bu destanın iki kahramanı Mem ile Zin
me'na/d: mana, anlam
me'na kerdış: b. ma'na kerdış
menda/d: kalan
mendaye/e: kalan
mende/e: kalan
mendene: kalmak
mendiş: kalmak
mendiş: benzemek
mendox/e: kalan, kalıcı
mendoxı/d: b. mendox
men'e kerdış: men etmek
menewşe: menekşe
menfe'et/e: menfaat, çıkar
menfı'et: b. menfe'et

meng-ı/d: ay
mengiri/d: orta büyüklükte sini
menşur/e: meşhur
mentiq/e: mantık
mentıqe: mıntika
mentışe: menteşe
menzil/e: mesafe, menzil, erim
mepısxane/e: b. mahpusxane
meqam/e: makam
meqati...bıyayış: korumak, bakmak
meqati kerdış: bakmak, beslemek
meqbul/e: makbul
meqbuz/e: makbuz
meqera/d: makara
meqes/e: makas
meqesekı/d: uzun vantuzları olan çekirge büyüklüğündeki bir böcek
meqeşer/e: kuruyunca siyahlaşan bir çeşit nohutun, kabuklarından arındırıldıktan sonra geriye kalan kısmı olup bulgur pilavı vb. yemeklere katılır
meqlum: altı üstüne getirilmiş olan, ters döndürülmüş olan, ters, tersyüz
meqlumbıyaye/e: tersyüz olan, ters çevrilmiş olan
meqlum bıyayış: tersyüz edilmek, ters çevrilmek
meqlumkerda/d: tersyüz edilen, altı üstüne çevrilmiş olan
meqlumkerde/e: b. meqlumkerda
meqlum kerdış: tersyüz etmek, altını üstüne getirmek
meqlumkerdox/e: tersyüz çeviren, altını üstüne çeviren
meqsed/e: maksat
mer/e: bel, toprağı belleme aracı

meram: 1) meram, amaç 2)kin, garaz
meramî çarnayış: birisine karşı kinini sürdürüp bahane aramak, kin gütmek
meraq/e: merak
meraq bıyayış: merak olmak, merak edilmek
meraq kerdış: merak etmek
merasım/e: merasim, tören
meraz/e: b. merez
merci/d: mercimek
mercû/d: mercimek, mercimek çorbası
merd/e: cömert, yiğit
merda/d: 1)ölü, ölmüş olan 2)çok güçsüz ya da ağır hasta
merde/e: b. merda
merde bıyayış: 1)ölü olmak 2)ağır hasta olmak, komada olmak, ölmek üzere olmak
merdek/e: b. mêrdek
merdeki: ölü gibi, ölücesine
merdene: ölmek, ölüm
merdey: ölmek
merdım/e: 1)adam 2)akraba
merdımey: 1)insanlık, adam olma 2)akrabalık
merdı mı/d: 1)adam 2)kız veya kadın akraba
merdı: 1)ölmek 2)sönmek (yanmakta olan bir şeyin sönmesi)
merdiwan/d: merdiven
merdox/e: ölümlü, ölen
merdoxı/d: ölümlü, ölen
merdum/e: adam
merdumi: 1)akrabalık 2)insanlık, adam olma
merdumek/e: adamcık, adamca-

ğız, herif
merduşû: tenesir tahtası
mere/e: fare, sıçan
merekı/d: samanlık
merengoz/e: marangoz
merengozey: marangozluk
mereqaney: yerde debelenme, yerde yuvarlanma
mereqaney dayış: birisini yerde yuvarlamak, debelendirmek
merşe/e: sıvrısinek (b. meleşe)
merze/e: maraz, müzmin hastalık
merezin/e: hastalıklı, marazi
merezını/d: b. merzin
merezi ...kerdı: başına olmadık işler açmak, çok kızdırmak, çok kederlendirmek, verem etmek
merze kerdış: b. merzi...kerdı
merzezi: b. merzin
merge/e: ölüm
merge/d: çayırılık, mera, otlak
mergi/d: b. merge
mergi ra aver: çok acil (ölüm pa-hasına yapılması gerekli olan), çok önemli
mergi ra over: b. mergi ra aver
mergi ra xırabêr bıyayış: ölümden beter olmak, çok kötü durumda olmak, ağır hasta olmak
mergi verra ageyrayış: ölümden dönmek, çok tehlikeli bir durumu atlatmak
merg û cê: 1)ölüm kalım 2)her ihtimale karşı, ne olur ne olmaz
merheba/d: merhaba
merheba dayış: merhaba vermek, selamlamak, merhaba demek
merheba kerdış: b. merheba dayış
merhemet/e: merhamet

merhemet kerdış: merhamet etmek, acımak, insafa gelmek
meri/e: testi
merız: b. merez
merız kerdış: b. merez kerdış
merji/d: mercimek
merjir/e: b. mihacıır
merjueli: karınca
merkerda/e: bel ile bellenen yer, belenmiş olan
mer kerdış: bel ile bellemek
merkez: merkez
mermer/e: mermer
mermi/d: kurşun, mermi
meroe/d: b. meroy
meroy/d: armut
merr/e: b. mer
merram/e: b. meram
merram bestış: kin bağlamak
merram çarnayış: b. meramı çarnayış
merramê xwı debestış: birisine kin bağlayıp onun için bahane aramak
merre/e: b. mere
mersela/d: b. mesela
mersıla/d: mesela
merşe/e: sivrisinek (b. meleşe)
mertebe: mertebe, düzey
meru/e: testi (b. meri)
merx/e: ardıc
merxuta/d: 1)buğday ve mercimek benzeri şeylerin karşımından yapılan bir yemek 2)öğütülmemiş mercimekten yapılan bir çeşit çorba
merzi...kerdış: b. merezi...kerdış
mesafe/e: mesafe, uzaklık miktarı
mesah: sandık, çuval

mesayi/d: mesai, çalışma zamanı
mescıd/e: mescit
mesela/d: 1)hikaye, olay, mesele 2)mesela, örneğin
mesih kerdış: meshetmek
mesıla/d: b. mesela
mesıla rovetış: meseleyi açmak, konuyu açmak, konuyu açıp da-nışmak
mesinı/d: ibrik
meske/d: b. meşke
mesken/e: mesken, devamlı kalı-nan yer
mesleg/e: meslek
meslet: musallat
meslet bıyayış: musallat olmak
meslet kerdış: musallat etmek
mesqera: şaka
mesref/e: masraf
mesref bıyayış: masraf olmak, masraf edilmek, harcanmak
mesref kerdış: masraf etmek, harcamak
mest bıyayış: yorgun düşmek, do-yasıya tad almak, mest olmak
meste: b. meşte
meste biro: yarın öbür gün (b. meşte bërro)
mestı: b. meşte
mesul/e: mes'ul, sorumlu
mesuletey: sorumluluk, mes-²uliyet
mesuley: sorumluluk
meşhur/e: meşhur, ünlü
meşke/d: tuluk
meşkı/d: 1)tuluk, tulum (b. meş-ke) 2)karın, göbek
meşkın/e: göbekli
meşkını/d: göbekli

meşkı verra dayiş: 1)göbek bırakmak, şişmanlamak 2)göbeğini açmak, göbeğini açık bırakmak

meşko/e: göbekli, şişman

meşkoy/d: göbekli kız veya kadın, şişman

meşkurr/e: kurumuş hayvan derisi, kurumuş tuluk parçası

meşore kerdîş: meşverette bulunmak, birisiyle müşaverede bulunmak

meşrubat: meşrubat, içilecek şeyler

meşte/e: yarın

meşte bêrro: yarın öbür gün, yakında

meştî/e: b. meşte

meştî/e: b. meşte

meşur: b. meşhur

meşxul/e: meşgul

meşxul bıyayiş: meşgul olmak, uğraşmak

meşxul kerdîş: meşgul etmek, uğraştırmak

metbaxî/d: mutfak

metbe'a/d: matbaa

metbe'a ro gunayiş: matbaada basılmak, yayınlanmak, basılmak

metelîk/e: metelik

metelîk nêkerdîş: metelik etmemek, bir şeye yaramamak

metelîko sur/e: çok değersiz, beş para değerinde

metere/e: matara, su matarası

meterîs/e: pusu, pusu için özel olarak yapılmış yer

metqep/e: matkap, delgi

metre/e: metre

metre/e: b. metere

metres/e: pusu (b. meterîs)

mevaje ke: 1)meğer, meğerse, oysa 2)"sanma ki", "öyle düşünme", "deme ki" anlamlarına gelen bir deyiş

mevajî: b. mevaje ke

mevajî kî: b. mevaje ke

mewc: esinti, rüzgar esimi, rüzgar dalgası

mewcud: mevcut

mewj: şekil, çeşit, tür, tarz

mewlîd: mevlit, mevlîd in okunduğu dini ziyafet veya toplantı, mevlit

Mewlud/e: Peygamber Muhammed'in doğumunu konu alan manzum eser. Dîmîlî (Zaza) lehçesiyle yazılan Mevludlardan ilki 1898 yılında Mela Ehmedê Xasî tarafından, ikincisi ise 1903 yılında Siverek Müftüsü 'Usman Efendi Babîj tarafından yazılmıştır.

mewlud dayiş: mevlit okutmak, mevlit töreni düzenlemek

mewqî/e: 1)mevki 2)yöre

mewt: 1)"geber", "öl" anlamında kızgınlığı dile getiren çıkışma sözcüğü 2)umacı

mewzer/e: mavzer tüfeği

mexara/d: mağara

mexdur/e: mağdur, haksızlığa uğramış olan

mexdur bıyayiş: mağdur olmak

mexdur kerdîş: mağdur etmek

mexelî-d: hayvanların yatması

mexelî bıyayiş: hayvanların yatması, hayvanların bir arada durup beklemesi

mexelî kerdîş: hayvanları topluca

bekletip yerlerinde çöküp uzanmalarını sağlamak

mexelî kewtış: hayvanların yatması

mexenet/e: cimri

mexer/e: düz ve verimli arazi

mexera/d: mağara

mexeza/d: mağaza

mexfired: mağfired, bağışlama

mexl/e: götürü bağ, tohuri

mexlute: buğday ve mercimek benzeri tahıl karşımından yapılan yemek

mexmelekı/d: küçük ve beyaz tülbent veya bunun parçası

mexmeli/d: tülbent

mexmelsipi/d: mecaz olarak: kadın

mexsed/e: b. meqsed

mexreb/e: akşam, guruh vakti

mexsus: mahsus

meyd: koyun

meyasir: mayasıl

meybı/d: tevek, asma ağacı

meydan/e: meydan

meydan kewtış: meydana çıkmak, ortaya çıkmak

meydan waştış: meydan okumak, kavgaya davet etmek

Meydi: Mehdi (kimi inançlara göre kıyamet günü gelecek olan kurtarıcı)

meyes-e/d: sinek, karasinek

meyesı/d: b. meyes-e

meyit/e: ölü, ceset

meyit hewa nayış: ölüyü defnetmek, cenazeyi gömmek

meyjde/e: b. mecide

meyl: meyil, eğilim, eğim

meyman/e: konuk, misafir

meymani: konukluk

meymun/e: maymun

meymunı/d: dişi maymun

meyne/e: orta, bel, sırt (b. mıyane)

meysı/d: b. meyes-e

meys û mozi: börtü böcek, sinekler

meyste/e: yarın

meystı/e: b. meyste

meyt/e: ölü, ceset

meyvı/d: b. meybi

meywa: meyve

meywe: meyve

meyxane/e: meyhane

meyxoş: mayhoş

mezal: b. mecal

mezal dayene: fırsat vermek, aman vermek

mezate/e: mezat, açık arttırmayla satış

mezbut: mazbut, sağlam, sıkı, derli toplu

meze/e: evlerde rastlanan beyaz bir böcek, bir kurtcuk

mezel-e: 1) mezar 2) mezarlık

me'zeret/e: mazeret

mezg/e: beyin

mezheb/e: mezhep

mezlaq/e: İlkbaharın tarlalarda biten, yaprak ve çiçekleri olmayan, ince bir şerit biçiminde, kökü beyaz, gövdesi yeşil renkli bir bitki olup pişirilerek yemeği yapılır (bazı yörelerde "axbandır" denir).

mezlum/e: mazlum

mezra/d: mezra

mezun/e: mezun

mezun bıyayış: mezun olmak

mêjde/e.b. mecide
mêjik/e: çok yediği halde doymayan, doyumsuz,
mêjıkı/d: b. mêjik
mêjil/e: menzil, erim (b. menzil)
mêl/e: meyil, eğilim
mêl kerdış: tarafgir davranmak, taraf tutmak
mêl...sero bıyayış: eğilimi olmak, eğilimli olmak
mêman/e: konuk, misafir
mêmaney: konukluk, misafirlik
mêman gırewtış: misafir kabul etmek, konuk almak
mêman hewênayış: konuk ağırlamak, misafir almak
mêman kerdış: konuk etmek, misafir etmek
mêne/e: b. mıyane
mêneb/e: kiler, evde erzak vb. eşyanın konduğu oda
mêne qerefıyayış: beli kırılmak (mecaz olarak: sıkıntıya düşmek, çok güç durumda kalmak)
mêne qerefnayış: belini kırmak (mecaz olarak: mat etmek, perişan etmek)
mêra bestış: b. mêra dayış
mêra dayış: beline sarmak, beline bağlamak; kuşanmak
mêrat/e : meret
mêratı/d: meret
mêratmenda/d: meret, körolası
mêratmende/e: meret, körolası
mêrde/e: 1)evli erkek, koca 2)erkek
mêrdek/e: herif, adamcağız
mêrde kerdış: kocaya varmak, evlenmek

mêrdı/e: koca (b. mêrde)
mêrdım/e: 1)adam, insan 2)erkek akraba
mêrdımaney: 1)insanlık, adamlık 2)akrabalık 3)insanca davranış, iyilik
mêrdımani: b. mêrdımaney
mêrdımek/e: 1)adamcağız, herif 2)sözde akraba
mêrdımey: 1)insanlık, adam olma 2)akrabalık
mêrdımey kerdış: 1)akrabalık kurmak, kız alıp vermek 2)insanlıkta bulunmak, iyilik yapmak
mêrdımên/e: akraba düşkün, akrabalarına bağlı olan
mêrdımênı/d: b. mêrdımên
mêrdımı/d: 1)kadın 2)kadın akraba
mêrdımwere/e: yamyam, insan yiyen insan
mêrdımwerey: yamyamlık
mêrdımwereı/d: yamyam kadın
mêrdo: “be herif”, “be adam” anlamında çıkışma sözcüğü olarak kullanılır
mêrdum/e: adam, erkek
mêrık/e: herif, adam
mêrkuj/e: katil, adam öldüren
mêrkujey: katillik, insan öldürme
mêrri/d: üvey anne (b. damêrri)
mêrxas/e: kahraman, yiğit
mêsi/d: b. meyes-e
mêşe/e: koru, koruluk, meşelik, orman
mêşelıx/e: koruluk, meşelik, orman
mêşna/d: koyun

mêwe: meyve
mêw-ı/d: tevek, asma
mêx/e: çivi
mêx kerdış: mıhlamak, çivilemek, çivi çakmak
mêx kutış: çivi çakmak
mêxş: karasinek (b. meyes-e)
mı: ben (b. mın)
mıcew: kirpik
mıclewr: karınca
mıcowher/e: mücevhər
mıdafe: müdafaa, savunma
mıdafe kerdış: savunmak
mıdafi: müdafi, savunan
mıdur/e: müdür
mıdurey: müdürlük
mı'ezzem: muazzam
mıfetiş/e: müfettiş
mıfreze/e: müfreze
mıfte/e: anahtar
mıfti/e: müftü
mıft û belaş: yok pahasına, çok ucuz
mı gilli ko: "gözümü çarpsın", "gözüm çıksın" anlamında yemin etmek için kullanılan bir söz
mıhacı/e: muhacı, göçmen
mıhal: zaman (çı mıhal: ne zaman?)
Mıhemed: İslam dininin peygamberi olan Muhammed
mıheqqeq: muhakkak, mutlaka
mıherebe/e: muharebe, savaş
mıhin/e: 1)kazık 2)duvara çakılıp eşya asılmaya yarıyan bir çeşit kalın çivi 3)çocukların bir oyun sırasında kullandıkları ucu sivriltilmiş değnek ve bunlarla oynanan oyunun adı

mı'ine/e: b. ma'yene
mij/e: sis
mıja/d: kirpik
mıjdani/d: müjde (b. mızgını)
mıjdıyanı/d: müjde (b. mijgını)
mıje/e: kirpik
mıjew: kirpik
mıjlewrıkı/d: karınca
mıjlewrı/d: karınca
mıjlokı/d: karınca
mıjlorı/d: b. mıjlewrı
mıjlowr: b. mıjlewrı
mij û duman: sis ve duman, sis-pus
mıjûlıyayış: konuşmak
mıl/e: boyun
mılaketi/d: melek
mıl bıyayış: 1)boynuna atılmak, kendisine suç yüklenmek 2)boynuna takılmak
mılç: öpüş sesi, dudakların açılıp kapanırken çıkardığı ses
mılçewt/e: boynu eğik olan, boynu bükük olan, eğri boyunlu
mılçıkı/d: kuş, serçe
mılçı: öpme sırasında çıkan ses, ağız şapırdaması
mılç mılç: şapır şapır, öpme veya yemek yeme sırasında çıkan ses
mıldê...kerdış: b. mıl kerdış
mıldê...kewtış: b. mıl kewtış
mıl dı mendış: boynunda kalmak, (suç veya günah) üzerinde kalmak
mılaketi/d: 1)melek 2)mecaz olarak: halim selim, uslu, yumuşak huylu
mılet: millet (b. mılletı)
milê xwı , xwı ver nayış: boynunu bükmek, önüne bakmak, söyle-

yecek şey bulamamak, mahcup olmak, utanmak, üzgün olmak, sessiz kalmak

mılıçık: serçe

mılis: milis

mılk/e: mülk

mıl kerdış: 1)boynuna takmak
2)(suçu) boynuna atmak, suçu yüklemek, üzerine yıkmak

mıl kewtış: (suç veya günah) boynunda kalmak, üzerinde kalmak

mılkır/e: kısa boyunlu, boynu kısa olan kişi

mılla/e: b. mella

mille/e: b. mella

mılet/d: millet, halk; el

mılınayene: mırıldamak

mıloçike: karınca

mılosnayış: emmek

mıqlı/d: küfür, sövğu

mıllul/e: melul, üzgün

mıllul bıyayış: üzülmek, dalgın ve üzgün olmak

mılluley: üzünlük, melul olma durumu

mın: ben, beni

mınafıq/e: münafık

mınafıqey: münafıklık

mınafıqı/d: münafık kız veya kadın

mınaqaşe: münakaşa, tartışma

mınara/d: minare

mınasıb/e: uygun, münasip

mınasıbı/d: b. mınasıb

mınawre kerdış: manevra yapmak

mınnet/e: minnet

mınnet antış: yapılan iyiliğe karşı eziklik duymak (mınnet nêantış:

pervasızca davranmak, minnet altında kalmamak)

mınnet kerdış: yapılan iyiliği başa kakmak (mınnet nêkerdış: pervasızca davranmak, minnet etmemek)

mınewer/e: münevver, aydın kişi

mınewşe: menekşe

mınnet/e: b. minet

mınnet antış: minet antış

mınnetê xwı ...kerdış: b. minet kerdış

mınnet kaş kerdış: b. minet antış

mınnet wedarıtış: b. minet antış

mıntıqa/d: mıntıka, bölge, yöre

mın û tû wesi: “sana tavsiyem”, “benden sana tavsiye olsun” anlamında kullanılan bir söz

mı qala tû şekerı reydi bırnay: “sözünü balla kesiyorum” anlamında kullanılan bir nezaket sözü (kısaca “qala tû şeker” de denir)

mı vatışê to pey bı şeker bırna: b. mı qala tû şekerı reydi bırnay

mıqar/e: yontma kalemi, marangozlukta ve ağaç yontmak yahut delmekte kullanılan ucu yassı demir parçası

mıqayt: bakım, koruma

mıqayta: b. mıqayt

mıqayt bıyayış: beslenmek, korunmak, bakımı yapılmak

mıqayte: b. mıqayt

mıqayte bıyayış: b. mıqayt bıyayış

mıqayt kerdış: beslemek, bakıp korumak

mıqawe/e: mukavva

mıqıl/e: tava

mıqlê/e: tava

mıqnatıs/e: mıkñatıs
mırad/e: murat
mı ra kı: bence (sandım ki), güya
mıraz: b. mirad
mırcan: mercan
mırçık/e: kuş, serçe
mırçike/d: dişi kuş, serçe
mırd/e: tok
mırdal: leş, hayvan ölüsü
mırdane: tokluk, tok olma durumu, tokluğuna, doyarasına
mırdaq-ı/d: evin çatısını çatırmakta kullanılan ince çubuk veya tahta parçaları
mırda xo: doyasıya, doyuncaya dek, canının istediği kadar
mırd bıyayış: doymak, doymuş olmak, tok olmak
mırd kerdış: doyurmak
mırdi wardış: 1) doyasıya yemek 2) mecaz olarak: bolluk içinde yaşamaktan ötürü gözü dönmek
mırdyaq: b. mırdaq-ı
mırêba: maraba, yarıcı
mırênayış: 1) öldürmek, ölmesine göz yummak, ölmesine neden olmak 2) söndürmek
mırık: kepek
mırıkı bıyayış: (çocuk dilinde) ölmek
mırıçike/d: dişi kuş, serçe
mırıçıkı/d: b. mırıçike
mırid/e: mürit
mırıkı bıyayış: (çocuk dilinde) ölmek
mırıkı kerdış: (çocuk dilinde) öldürmek
mırıwa/e: b. mırêba
mırjan: b. mırcan

mırod/e: b. mirad
mıroy/d: armut
mıroyêrı/d: armut ağacı
mırozın/e: somurtkan, ekşi suratlı, asık suratlı, üzgün
mıruz/e: yüz hatları, surat
mırûzê xwı cal kediş: somurtmak, yüzünü buruşturmak, suratını asmak
mırûzê xwı tırş kerdış: suratını ekşitmek, yüzünü buruşturmak, somurtmak
mırw-ı/d: armut (b. mıroy)
mısa'de/e: müsaade, izin
mısa'de dayış: izin vermek, müsaade etmek
mısa'de kerdış: müsaade etmek, izin vermek
mısafır/e: konuk, misafir
mısafirey: misafirlik
mısafır hewênayış: misafir ağırlamak, misafir kabul etmek
mısaşı/d: övendir
mısaşwre/e: b. mışewre
mısaşwre: öğrenmiş olan, alışkın
mısaşwre: öğrenmek, alışmak
mısaşwre: öğrenmek
Mıs'ef/e: 1) Mushaf, Kur'an 2) yemin içerken kullanılan bir sözcük (b. Mışef)
mısewrı/e: b. mışewre
mıseyt: b. bıseyt
mıseli bıyayış: çok üşümek
Mışef/e: 1) Mushaf, Kur'an 2) yemin için kullanılan bir sözcük
mıslman/e: müslüman kişi
mıslmana/d: b. mıslman
mıslmane/e: b. mıslman
Mıslmaney: Müslümanlık, İs-

lamiyet

Mısılmaniye: b. Mısılmaney

Mısır: Mısır

misk/e: fare

misk û 'emer: misk ve anber, güzel koku

mısnayîne: göstermek

mısnayış: öğretmek, göstermek

mısqal/e: çok az, çok ufak, azıcık

mısqalek: azıcık, ufacık, küçücük

mısqalı/d: b. mısqual

mısqalı zerre: zerre kadar, zerrecik, miskal-i zerre

mıst: avuç

mıste/e: bir ekmek çeşidi

mısteheq: müstahak

mıstıba/d: bahçenin etrafına örülen taş duvar

mıstıheq: b. mısteheq

mıstnayış: göstermek

mıswak/e: misvak

mışeqqet: sıkıntı içinde olan kişi, perişan, meşakkat

mışeqqet bıyayış: perişan olmak

mışeqqet kerdış: perişan etmek

mışewre/e: meşveret, danışma

mışewre kerdış: meşverette bulunmak

mışewrıyayış: danışmak

mısmışêrî/d: kayısı ağacı

mısmışî/d: kayısı

mısmışyêr: b. mısmışêrî

mışone/e: b. muşone

mışore: b. mışewre

mışowre: b. mışewre

mıstaxe: düzeltilip sıvanarak, üzerine kurutulmak amacıyla meyve serilen yer

mıştêrî: müşteri

mıştêrî: b. mıştêrî

mışûtı/d: 1)geviş 2)yemek artığı

mışûtı kerdış: geviş getirmek

mıtaf/e: b. mıfte

mıtale: mütalaa, tetkik, okuma

mıtbaxı/d: mutfak

mıtehit/e: müteahhit

mıte'itey: mücahhitlik

mıterhı/d: karşılıklı birbirinin

işinde çalışma, imece

mıterhı kerdış: imece ile çalışmak

mıteserrıf/e: b. muteserrıf

mıtewli: mütevellî

mıtêl/e: döşek, yorgan vb. yatak eşyasının kılıfı

mıtfaxı/d: mutfak

mıtowlı: b. mıtewli

mıtırıb/e: çalgıcı, çingene

mıwafık: muvafık, uygun

mıxara/d: b. mexera

mıxenet: muhtaç

mıyan: iç, ara, orta

mıyana kerdış: içine daldırmak, sokmak

mıyançi/e: aracı, kavga edenleri ayıran kişi

mıyançiyey: aracılık, kavga edenleri ayırma

mıyançiyey kerdış: aracılık yapmak, kavga edenleri ayırmak

mıyandar/e: bulgur veya dövmenin daha ufaltılmış çeşidi

mıyandis/e: mühendis

mıyane/e: sırt, bel

mıyanê hele/e: öğle zamanı

mıyanê hıllı/e: öğle zamanı, öğle paydosu

mıyanên/e: ortanca, ortadaki, aradaki

mıyanêne/d: b. mıyanên
mıyanê roji/e: öğle, gün ortası
mıyanê şewe/e: gece yarısı
mıyani: 1)ortadaki, aradaki, or-
 tanca 2)gizli, gizliden
mıyan kerdış: 1)bir şeyi başka bir
 şeye katmak, içine katmak
 2)ortasına sokmak
mıyan kewtış: 1)içine dalmak
 2)araya girmek, ayırmak
mıyanpolan/e: iki omuz arası, sırt
mıyen: b. mıyan
mıyin/e: b. mihin
mıyo: b. mıyan
mıyon: b. mıyan
mız/e: b. mij
mız: mayhoş
mızewır/e: kurnaz, üçkağıtçı,
 sahtekar
mızgını/d: 1)müjde 2)verilen iyi
 bir habere karşılık olarak verilen
 hediye
mızgını dayış: müjde vermek
mızgını waştış: müjde istemek,
 müjdeye karşılık hediye istemek
mızımız: geveleme, konuşurken
 kem küm etmek
mızımızıyayış: gevelemek
mızımız kerdış: gevelemek, kem
 küm etmek
mızımıznayış: ağzında gevelemek,
 kem küm etmek
mız û duman: b. mij û duman
mi/e: koyun
niçalek: (çocuk dilinde) azıcık,
 birazcık, küçücük
miçıkı/d: b. mırıçıke
mıhrab/e: mihrap
mıkab: metre küp, metre kare

Mikayıl/e: Mikail adındaki melek
mil/e: kumluk, kumlu bataak
milar: b. milyar
milim: milimetre
millun/e: milyon
milluner/e: milyoner
milyar/e: milyar
mimber/e: minber
minder/e: minder
minibüsü/d: minibüs
miqdar: miktar
miqdari zerre: zerre kadar,
 zerrecik
miqrob/e: mikrop
mir/e: hamur
Mirac: Miraç, İslam inancına gö-
 re Peygamber Muhammed'in gö-
 ğe çıktığı gece
miras/e: miras
miraz/e: ekmeklik hamur için kul-
 lanılan maya
mirazkerde/e: mayalanmış ha-
 mur veya böylesi hamurdan yapıl-
 mış olan ekmek
miraz kerdış: hamura maya kat-
 mak, mayalamak
mırçık/d: b. mırıçıke
mire/e: bey
mire: aşık oyununda aşığın taraf-
 larından kısmen düz olan tarafı ve
 bunun görünecek şekilde dik
 durması
mireyey: beylik (b. mirey-i 1)
mireyi: 1)beylik, bey olma duru-
 mu 2)bir tüfek çeşidi
mir kerdene: hamur hazırlamak
mirza/e: beyzade
misal: misal, örnek
mitro/e: metre

mix/e: çivi

miyan: iç, ara orta

miyane/e: bel

miyanebari: ince belli

miye/d: koyun

miyer/d: koyun

miza xwı dekerdiş: içine etmek,

berbat etmek, içine işlemek

miza xwı ver...dayiş: b. miza xwı dekerdiş

miza xwı , xwı ro kerdış: 1)altına işlemek 2)çok korkmak

miz-e/d: sidik, çiş

miz-ı/d: b. miz-e

mızı kerdış: işlemek

miziker/e: altını ıslatan, çişini altına yapan kimse

mizikerı/d: b. miziker

mizi/e: penis, erkeklik organı

mizo/e: b. miziker

mizı/d: b. miz-e

mızı ver xwı dayiş: 1)altına işlemek 2)çok korkmak

mızı xwı ro kerdış: 1)altına işlemek 2)çok korkmak

mocla/d: karınca

mocle: karınca

Modan: b. Modkan

mode/e: moda

mode: göz ilacı olarak kullanılan ve içine su katılınca kırmızılaşan bir toz

modeli/e: bir tüfek çeşidi

modern: modern

Modkan: Mutki yöresindeki aşiretler ve bunların yaşadığı bölge (b. Modki)

Modki: Bitlis'in kuzeyine düşen dağlık bölge ve buradaki Mutki il-

çesi. Yöredeki aşiretler de Modiki veya Modkan diye adlandırılırlar. Mutki yöresindeki Mermend, Şen, Şênık, Kolaz, Meydan, Niç, Torxan, Ersan, Êxık, Sılınd, Cıraq ve Mısı köyleri ile yakınında bulunan Hezo (Kozluk), Baykan ve Sason ilçelerine bağlı birkaç köyde Dımılı (Zaza) Lehçesinin diğer yörelerden bazı yönleriyle ayrı olan bir şivesi konuşulur. Bu yöredeki halk kendilerine ve konuştukları lehçeye **Dımbılı** diyor.

mojla/d: karınca (b. morcela)

mojle: b. morcela

mojley kutikan: büyük bir karınca çeşidi

mojnayiş: göstermek

molet/e: mühlet, süre

molet dayiş: süre tanımak, mühlet vermek

molıkı/d: tenya, solucan

momın/e: mü'min

mone/e: b. miyane

money: b. maney

money kerdış: bahane etmek

monga/d: b. manga

mor/e: mühür

mor/e: b. mar

morcela/d: karınca

morčila/d: b. morcela

mordem/e: adam, insan; erkek

mordemek/e: herif, adamcağız (b. mêrdek)

mordemeni: akrabalık, insanlık

mordene: ölmek

mordene: saymak

mordenı: b. mordene

mordım/e: b. mordem

more/e: b. mare
moreke/d: boncuk
moreva/e: b. mırêba
morevaeni: marabalık (b. mırêbayi)
moridene: saymak (b. bımorim: sayalım)
morkerda/d: mühürlü, mühür-
 lenmiş olan
morkerde/e: b. morkerda
mor kerdene: mühürlemek, mü-
 hür vurmak, onaylamak
mor kerdış: mühürlemek, mühür
 vurmak, onaylamak
mornayenı: mühürlemek
mornayış: mühürlemek
mor pa nayış: mühürlemek, mü-
 hür vurmak, mühür yapıştırmak
morzela/d: karınca (b. morcela)
mose/e: balık (b. mase)
mosla/d: karasabanın en uzun
 parçası olan direk kısmı
mosnayış: öğretmek
Mosqof/e: Moskof, Rus
Mosquf/e: b. Mosqof
most: b. mast
motaz: b. ma'tac
Motıkan: b. Modki
motış: göstermek
Motki: b. Modki
motorı/d: motor
movet/e: muhabbet, sohbet (b.
 muhbet)
mowj: b. mewj
Mowlud/e: b. Mewlud
mowlud dayış: b. mewlud dayış
mowqı/e: b. mewqı
mowqıf/e: mevkuf, tutuklu
mowsım/e: mevsim

mowt: b. mewt
mowzer/e: b. mewzer
mowzı/e: mevzu, konu
mowzi: mevzi
mowzibehs: mevzubahis, söz
 konusu
moxlı/d: elek
mozi/d: bir çeşit eşek arısı, yaban
 arısı
mozi kerdış: bir çeşit yabani arı-
 nın -özellikle baharın- sığırları
 sokmasıyla bu hayvanların alabil-
 diğine koşması
mozır/e: kışkanç, başkasının yara-
 rını istemeyen kişi
mozırı/d: b. mozır
moz kerdış: b. mozi kerdış
mu: ben (b. mın)
muallimêni: öğretmenlik
muawin/e: muavin, yardımcı
muawiney: muavinlik
muayene/e: muayene
muayene kerdış: muayene etmek
muayenexane/e: muayenehane
mubah: mübah
mubaşır/e: mübaşir
mucadele/e: mücadele
mucahid/e: mücahit
mucewher/e: mücevher
muciza/dr: mucize
muçı/d: öpücük, öpüş
muçı bıyayış: öpülmek
muçı kerdış: öpmek
mudır/e: müdür
mudırey: müdürlük, müdür olma
 durumu
mudıriyet: müdüriyet, müdürlük
mud'umum/e: savcı, müddei
 umumi

muebbed: müebbed, sonsuz
muejnayış: b. mojnayış
muessese/e: müessese
mufreze/e: müfreze
mufti/e: müftü
mufto belaş: b. mıft û belaş
muhbet/e: muhabbet, yarenlik
muhim/e: mühim, önemli
muhit/e: muhit, çevre
muhterem: muhterem
muj/e: sis
muj/e: kirpik
muj û duman: sis ve duman, sis-pus
mukafat/e: mükafat, ödül
mukemmel: mükemmel
mulayim: mülayim, uysal
mulç: b. mılç
mulçi: b. mılçı
mulosnayış: mülösnayış
mumı/d: mum
mumkun: mümkün
munasıb/e: münasıp, uygun
munasıbı/d: b. munasıb
munday aşma Fatma/d: gök-kuşağı
munda Hezreti Fatma/d: gök-kuşağı
mundi/d: kuşak
mundiya lawurı/d: karışık renkli ve kalın bir kuşak çeşidi, Lahor kuşağı
munitene: örme (saç örgüsü vb. için kullanılır)
munkur/e: münkir, dinsel inançlara karşı çıkıp inkar eden
muntezem: muntazam, düzenli
Munzor/e: b. Munzur
Munzur/e: Dersim'deki bir dağ ve

ırmağın adı
muqawele/e: mukavele, sözleşme
muqayese/e: mukayese, karşılaşturma
muqaytê xo bıyayış: kendini korumak, kendisine dikkat etmek, dikkatli olmak
muqeddes/e: mukaddes, kutsal
mura/d: boncuk
muracat/e: müracaat, başvuru
muracat kerdış: müracaat etmek
murad/e: mura +
mura nefesi/d: nazar boncuğu
mura zengı/d: mavi renkli nazar boncuğu
murd/e: b. mırd
murdar/e: 1)mundar, kesilmeden ölen hayvan 2)pis, pasaklı
murdar bıyayış: mundar olmak, hayvanın kesilmeden ölmesi; haram olmak
murday: mundarlık, pislik
murdarı/d: b. murdar
murdar kerdış: mundar etmek, haram etmek, bir şeyi berbat etmek
murekeb/e: mürekkep
muriye/d: armut (b. miroy)
murız/e: b. miruz
murızê xwı cal kerdış: b. miruzê xwı cal kerdış
murızê xwı tırış kerdış: b. miruzê xwı tırış kerdış
muri: b. miroy
murû: b. miroy
musa'id/e: müsait, uygun
musaya/d: öğrenen, öğrenmiş olan, alışan
musaye/e: b. musaya

musayine: öğrenmek
musayış: öğrenmek, alışmak
musıbetı/d: musibet, felaket
musluxı/d: musluk
musnaya/d: kendisine bir şey öğ-
 retilmiş olan, alıştırılmış olan
musnaye/e: b. musnaya
musnayış: öğretmek, alıştırmak,
 göstermek
musnayış: b. mılosnayış
musteqil: müstakil, bağımsız
mustık/e: emzik
muş/e: köstebek, tarla faresi
muşahid/e: müşahit, gözlemci
muşane/e: döven (harmanda kul-
 lanılan araç)
muşane kutış: dövenle harman
 dövmek
muşanı/e: b. muşane
muşembe/e: muşamba
muşê 'ardı/e: köstebek
muşo kor/e: köstebek, tarla faresi
muşû kor: b. muşo kor
mu'teber: muteber, geçerli
mutesserrıf/e: Osmanlılar döne-
 minde sancaklardaki en büyük
 devlet yöneticisi, mutasarrıf
muwefeq: muvaffak
muwefeq bıyayış: muvaffak ol-
 mak, başarmak
muweqqet: muvakkat, geçici
muxaberat: haberleşme, muhabe-
 rat; istihbarat
muxabere/e: muhabere, ha-
 berleşme
muxalefet/e: muhalefet
muxalıf/e: muhalif
muxbir/e: muhbir, ispiyoncu, jur-
 nalleyen kişi

muxbirey: muhbirlik
muxtar/e: muhtar
muxtarey: muhtarlık
muxurb: akşam, gurup vakti (b.
 mexreb)
muy/d: kıl, tüy (b. muye)
muya heramı/d: vücutta erken çı-
 kan tüycük veya apışarası ile koltu-
 kaltlarında çıkan kıllar
muye/d: kıl
muyezzin/e: müezzin
muyın/e: 1)kılı 2)kıldan yapılmış
 olan
muy seri: 1)başta bulunan saç
 2)mecaz olarak: pek çok, sayısız
muy...tellu bıyayış: tüyleri diken
 diken olmak, çok kızmak, öfke-
 lenmek
Muzır: b. Munzur
mû: kıl, tüy
mûnayış: örmek
mûnda Hezreti Fatma/d: gök-
 kuşağı
mûndi/d: kuşak
mûnış yobinû: birbirine benze-
 mek, benzeşmek
mûra/d: boncuk
mûra zengı/d: mavi nazar
 boncuğu
mûrû: armut
Mûtki: b. Modki
mûxara/d: mağara
mûy/d: kıl, tüy
mûy bı mûy: "inceden inceye",
 "adım adım" anlamında kullanı-
 lan bir deyim
mûyın/e: kılı, kıldan yapılmış
 olan şey
mûyını/d: b. mûyın

mûy şeqnayiş: kılı kırk yarmak,
çok adil davranmak

Mûzır: b. Munzur

mûzır/e: kıskanç, başkasının yararını istemeyen

mûzırey: kıskançlık, başkasının zararını isteme

myerde/e: b. mêrde

myeşna/d: b. mêşna

Institut kurde de Paris

N

na/d: bu

na: böyle

na: b. nan

-na: itibaren, -den beri anlamını veren bir sonek (parna: geçen yıldan beri)

-na: sayının sonuna gelerek “iki misli”, “daha” anlamını veren bir ek (şeşna: altı daha)

naçar/e: çaresiz

nadıyene: bakmak (**nadênê:** bakıyorlar)

na'f/e: yarar, çıkar, menfaat

na'fet/e: yarar, çıkar

na'fet dayiş: yarar vermek, yararlı olmak

na'fet diyayiş: yarar görmek, yararlanmak

naha: şey

nakı/d: göbek

nakı bırnayiş: 1)göbek kesmek, göbeğini kesmek 2)saygı gereğine uymayıp kendisinden büyük olanlara ve saygın kişilere laübalice, adıyla hitap edenlerin bu davranışı için kullanılan bir deyim

na kıştı/d: bu taraf, bu yan, beri

nalayene: b. nalayiş

nalayiş: inlemek

nalbêri/d: nar ağacı

nalcix/e: balta

nale/e: nal

nale dayiş pıro: nallamak, nal çakmak

na'let: lanet

na'leti: lanetlenmiş olan, lanetli

naley kerdiş: 1)nallamak 2)çok dövmek, perişan etmek

nalên/e: nalin

nalı: b. neyılı

nalıkı/d: düve (b. neyılı)

nalını/d: inleyiş, inlemek

nali: inleyiş, inleme

nalmıki/d: küçük yemek tabağı

namdar/e: ünlü, tanınmış

namdarey: ünlülük, nam salma

name/e: ad, isim (**namey to bı xeyr?:** adını bağışlar mısın?, adın ne?)

namebê Hûmay: Tanrı'nın adına (yemin ederim ki)

namedar/e: ünlü, meşhur, tanınmış

name dayiş: 1)nam salmak, ün salmak 2)adını vermek, adını anmak

name geyrayiş: ün aramak, şöhret peşinde olmak, şöhret düşkünü olmak

name gırewtış: nam salmak, nam almak, meşhur olmak

name girotış: b. name gırewtış

name...ra nayiş: ad takmak, ad koymak

namerd/e: namert, sözünün eri olmayan

na'met/e: nimet

name wo çi yo: bir şeyin göstermelik olduğunu, gereksiz olduğunu ifade etmek için “ne gereği var?”

“çok mu önemli?” anlamında kullanılan bir deyim

name xwî ra nayîş: kendisini adlandırmak, kendisini dillere destan etmek; kendine ad takmak

namey...vıyartîş: adı geçmek

namheram/e: namahrem, gizli ve günah olan

namîtîş: bükme

namus/e: namus

namusli/e: namuslu

namussız/e: b. bênamus

namvet/e: insanın adını kötüye çıkaran, kişi ile ilgili bildiklerini başka yerde anlatıp kişiyi deşifre eden

namvetî/d: b. namvet

namzat/e: namzet, aday

namzed/e: namzet, aday

nan/e: ekmek

na...na...: ya...ya...

nana tire/d: oklava ile yapılan ince ekmek

nana veyekî/d: düğün yapıldıktan sonra evlendirilen çiftin yakınla-
rınca ve özellikle evlendirilen erke-
ğin ailesince konu komşuya gönde-
rilen ekmek, tatlı vb.

nana veyvî/d: b. nana veyekî

nana vêkî: b. nana veyekî

nane/d: ekmek, ekmek tanesi

na'ne/e: nane

nanê miçikan/e: bir çeşit ot

nanê tire/e: yufka ekmeği

nanê...vecıyayîş: nafakası temin olmak, ekmeği çıkarmak

nanê...vetîş: ekmeğini çıkarmak, geçimini sağlamak

nan işte kerdîş: ekmek yapmak üzere hamura maya çalmak

nankor/e: nankör

nanmîkî/d: b. nalmîkî

nano iştekerde/e: mayalı ekmek, mayalanmış olan ekmek

nano patire/e: mayasız ekmek

nano wîşk/e: b. nano wuşk

nano wuşk/e: yavan ekmek, kuru ekmek

nanpizze/e: karın tokluğuna

nanpizze xebetıyayîş: karın tokluğuna çalışmak

nan ra bırıyayîş: yemekten kesilmek, yiyemez olmak

nan û aw: yemek, yiyecek, ekmek ve su

nan û awkî: b. nan û aw

nan û solî: 1)ekmek ve tuz
2)mecaz olarak: yiyecek, yemek

nan vetîş: 1)başkasını ağırlamak üzere yemek hazırlayıp sunmak, yemek çıkarmak 2)nafakasını çıkarmak, ekmeğini çıkarmak (b. nanê...vetîş)

na o: işte, budur

nara: bu kez, şimdi

naray: bu kez, şimdi

narbe/e: filiz, dalda biten filiz

nardani/d: merdiven (b. nardiwanî)

nardiwanî/d: merdiven

nargile/e: nargile

narın: narın

naroj: bugün

nas/e: tanıdık, tanış

na's/e: haylaz, yaramaz

na's: b. ta's na's bıyayîş

nas bıyayîne: tanınmak

nas bıyayîş: tanıdık olmak, tanış olmak

nas kerdene: tanımak

nas kerdış: tanımak

naşı: toy, genç ve deneyimsiz kişi

naşıyey: toyluk, genç ve deneyimsiz olma durumu

naşt: beri

našta: beri yanda, beride, beriden

naşt-daşt: ötede beride, şurda burda

naşt-dašta: ötede beride, bu yandan o yandan

našta-yašta: b. naşt-dašta

naşt û aşt: ötede beride

nat: b. nata

nata: beri, beride, beriye, bu taraf, bu yan

nat-dot: b. naşt-daşt

nat ra: bu yandan, bu taraftan

nat û dot: ötede beride

nat-wata: o yan bu yan, ötede beride

na ver: bu yan, beri

navroce: ögle

nawa: böyle, bu şekilde

nawari: doksan (b. neway)

na'wayış: miyavlamak

nawıtış: göstermek

nawıyayış: gösterilmek, görünmek

nawnayış: göstermek

nawo: yeni (b. newe)

naxır: sığır sürüsü

raye: bu, bunu

nayê/d: bu, bunu

nayılı/d: düve

nayine: bunlar

nayine pa: (silah) sıkmak, ateş etmek

nayine ro: koymak, indirmek

nayış: koymak, yerleştirmek

nayış pa: b. pa nayış

nayış pıra: 1)b. pa nayış 2)ateşle tutuşturmak

nayış rayırı ser: 1)yola koyulmak, yola düşmek 2)yola koymak, yol üzerine koymak

nayış ro: b. ronayış

nayış rû: b. ronayış

nayış ser: b. ser nayış

nayış xwı ver: kendi önüne koymak

naylon/e: naylon

nayšta-dayšta: b. našta-dašta

naz: naz

nazbali/d: küçük yastık, kuş tüyüyle doldurulmuş olan ince yastık

nazık/e: 1)nazık 2)ince, şeffaf

nazıkek: nazık, bedensel yapısı ve davranışlarıyla nazık olan kişi

nazıkekı/d: b. nazıkek

nazıkey: nazıklık

nazıkı/d: b. nazık

Nazımıya: Tunceli'ye bağlı bulunan bir ilçe (b. Qızılkilise)

nazır/e: nazır, bakan

naz-i: naz, cilve

nazi kerdış: naz yapmak, nazlanmak

nazo/e: bir kaç kişinin serçe parmaklarıyla elele tutuşarak oynadıkları bir halk oyunu, bir çeşit halay

ne: b. ne...ne...

ne- : başına geldiği sözcüğe -sız, -siz olumsuzluk anlamını veren bir edat (nezan: cahil, bilgisiz)

nebalix/e: erginleşmemiş olan ki-

şi, henüz bülüğa ermemiş kişi
nebalıxey: bülüğa ermemişlik, er-
 gin olmama durumu
nebalıxı/d: b. nebalıx
nebaş/e: kötü, uygunsuz
nebaşey: kötülük, uygunsuzluk
necar/e: marangoz
necax/e: küçük balta, nacak
necıs/e: insan dışkısı
neçar/e: 1)sakat 2)zavallı, çaresiz
ne da ne gırewt: “anında öldü”,
 “ses çıkaramadan öldü” anlamın-
 da kullanılan bir deyim
nef/e: menfaat, çıkar, yarar
nefer/e: 1)er, nefer 2)fer t, tek bir
 kişi
nefes/e: 1)nefes, soluk 2)nazar
nefes bıyayış: nazara gelmek,
 kendisine nazar değmiş olmak
nefes dayış: soluk alıp vermek
nefes gırewtış: soluk almak
nefesın/e: başkasına bakınca na-
 zar eden kişi, başkasına nazar değ-
 diren uğursuz kişi
nefesını/d: b. nefesın
nefesê tû...dı: bir kişinin nazarın-
 dan korunmak için ona hitaben
 “nazarın -e olsun” anlamında kul-
 lanılan bir batıl inanç sözü olup
 “pışt pışt! nefesê tû pey kariyan
 dı” biçiminde de söylenir
nefes kerdış: nazar etmek, başka-
 sına nazar değmesine neden
 olmak
nefes peysayış: soluğu kesilmek
nefes peysnayış: soluğunu kes-
 mek, soluk kesmek
nefet/e: menfaat, yarar, çıkar
nefiqe/e: nafaka

nefis/e: nefis (b. nefis)
neflı/d: bir çeşit ot, yonca
nefret/e: nefret
nefs/e: 1)nefis, bedensel arzu, iş-
 tah 2)kendi, bizatihi
nefsê xwı pêt kerdış: arzuladığı
 halde iradesine hakim olup arzula-
 dığı şeyden uzak durmak
nefsê xwı şınayış: iradesine ha-
 kim olmak, arzularına gem vura-
 bilmek
nefs kewtış: çok arzulamak, çok
 acıkmak
nefspêt/e: iradesine hakim olan,
 arzularına gem vurabilen kişi
nefspêti/d: b. nefspêt
nefs...ra kewtış: b. nefis kewtış
nefssıst/e: nefesine düşkün olan kişi
nefssıstı/d: b. nefssıst
neft/e: petrol
neftalin/e: naftalin
nege/e: iftira
nege...kerdış: iftira etmek
nege w bêgirane: asılsız iftira
neha: şey
neha/d: nohut
ne henek a: dile kolay, şaka değil
neheq/e: haksız
neheqey: haksızlık
neheqey...kerdış: haksızlık et-
 mek, haksızlıkta bulunmak
neheqi: haksızlık
nehey siyay: kuruyunca kabuğu.
 siyahlaşan bir çeşit küçük nohut
nejar/e: b. necar
nejax/e: b. necax
nejırnayış: süslemek, süslemeli ve
 işlemeli dikiş yapmak, dikiş ile
 süslemek

nejdi: b. nezdi, nuzdi

nek: b. ne kı

nek/e: diş

neka: şimdi

nekay: şimdi, şimdiye dek

nekeh/e: nikah

nekes/e: cimri

nekê xwı qıç kerdış: ağız açık ka-
lıp dişlerini göstermek

nekı: yoksa, aksi takdirde

ne kı: değil ki, sadece...değil, -den
dolayı değil

neki seqênayış: diş bilemek

Nekneki: Nekir-Münkir (İslam
inancına göre ölüyü sorguya çeke-
ceklerine inanılan melekler)

nekqarsa/d: b. nekqarse

nekqarse/e: büyük dişli olan, diş
büyük olan

nekqıç/e: dişleri açıkta kalıp
görünen

nekqıçı/d: b. nekqıç

nekqoçıkın/e: dişleri fırlak ve bü-
yükçe olan kişi

nekqoçıkını/d: b. nekqoçıkın

nelamet/e: lanet, lanetli, kötü kişi

nemac/e: 1)namaz 2)sabah

nemaci: sabahleyin

nemaj/e: 1)namaz 2)sabah

nemaji: sabahleyin

nemır/e: 1)yumuşak 2)yumuşak
huylu kişi

nemır bıyayış: yumuşak olmak,
yumuşamak

nemırey: b. nemrey

nemır kerdış: 1)yumuşatmak
2)bir işi yumuşakça yapmak

nemır nemır: yumuşak yumuşak,
yavaş yavaş, yumuşakça

nemr: yumuşak (b. nemır)

nemrayi: yumuşak hava, yumu-
şaklık

nemrek: 1)yumuşakça, biraz yu-
muşak olan 2)yumuşak huylu

nemrey: 1)yumuşaklık 2)havanın
yumuşaklığı 3)yumuşak huyluluk

nemrı/d: b. nemır

ne...ne...: 1)ne...ne...

2)ya...veyahut...

neney: nine (hitap sırasında kul-
lanılır)

nengı/d: küfür, sövgü

nengi çınayış: sövmek

nengû/e: tırnak (**nengû qesnayış:**
tırnak kesmek)

neng û nengşori/d: küfür, sövüp
sayma

nengûy...nêkerdış: tırnağına değ-
memek, birisine kıyasla çok değér-
siz olmak

nepıxıyayış: şişmek

neq: b. neheq

neqeb/e: 1)duvarda veya dağlık ve
kayalık yerdeki geçit, gedik, açıklık
2)ceph

neqeb akerdış: gedik açmak, geçit
açmak

neqeb dekerdış: gedik açmak, ge-
çit açmak

neqeni: b. neheqi

neqernayış: b. neqırnayış

neqeşnayış: nakış yapmak, nakış
ile işleyip süslemek, nakışla
bezemek

neqılçı/e: nakliyecı, nakleden, eş-
ya aktaran

neqıl kerdış: nakletmek, ak-
tarmak

neqırnayış: değirmen taşını çentiklemek, diş açmak, dişemek, sert maddelerde ve taşta çentik açmak, kertik yapmak
neqış/e: nakış
neqışkerda/d: nakışlı, nakışla süslenmiş olan
neqışkerde/e: b. neqışkerda
neqış kerdış: nakış yapmak, nakışlamak
neqışnaya/d: nakışlanmış olan, nakışla süslü olan
neqışnaye/e: b. neqışnaya
neqışnayış: b. neqışnayış
neqi: b. neheqi
neqiye: b. neheqi
neql: nakil, aktarma
neqlı/d: çok büyük kazan
neqliya/d: nakliye
neqra/d: davul
neqşên/e: b. neqşin
neqşin/e: nakışlı
nequr/e: gaga
nequr dayış pıro: gagalamak
nequri kerdış: gagalamak
nequr kerdış: gagalamak
nequri kerdış: gagalamak
nequrr/e: b. nequr
nequs/e: çimdik
nequsıki: b. nequs
nequsıki tede tadayış: çimdiklemek, makaslamak
nequsi kerdış: çimdiklemek, makaslamak
nequs kerdış: b. nequsi kerdış
nequs tede tadayış: çimdik atmak, çimdiklemek, makaslamak
nerdiwan: merdiven
nerey: erkeklik, erillik

nergız : nergis
neri/e: eril, erkek
nerimayki: çift cinsiyetli kimse, cinsiyeti tam belli olmayan, erkek-si kadın veya kadınsı erkek, erselik, hünsa
nerm/e: yumuşak
nermıkı/d: bingıldak
neru/e: 1) bitkinin filiz kısmı ya da tohum veren ortadaki ana sapı 2) b. neruy piyanzi
neruy piyanzi/e: soğan bitkisinde yukarıya doğru daralan ve bir boru biçiminde olup yenen, ucu püs-kül biçiminde tomurcuklu, gövde kısmı hafifçe sertleşen ve kalınlaşan yeşil kısım
nesaxın/e: hastalıklı, sağlıklı olmayan, çürük
nesaxıney: hastalıklılık, sağlıksız olma durumu
nesaxını/d: b. nesaxın
neseb/e: nüfuz alanı, etki alanı
neseb/e: evin tabanında açılan ve bir kişinin girebileceği büyüklükte olan delik
neseliyayış: (suyu) süzülme, suyundan arınmak
neselnaye/e: süzölmüş olan, süzölü
neselnayış: suyunu süzmek, suyundan arındırmak
nes'et/e: nasihat
nes'et kerdış: nasihat etmek
nesıl: nesil, kuşak, soy
nesileyış: b. neseliyayış
nesılıyayış: b. neseliyayış
nesılınayış: b. neselnayış
nesib/e: nasip, kismet

nesib bıyayış: nasip olmak, kıs-
met olmak

neslı/d: nesil, soy

neşadır/e: nişadır

neternayış: b. netırnayış

netırnayış: gözetleyip kollamak,
sezdirmeden gözlemek

ne têda: hariç, dışında, ...sa-
yılmazsa

netica/d: netice, sonuç

netice: netice, sonuç

ne'ûzûbillah: neuzûbillah, Allah
korusun

ne verni ya, ne peyni ya: uçsuz
bucaksız, sonsuz, çok

new: dokuz

newa/d: 1)yeni 2)giysisi yeni olan
kız veya kadın 3)bir işin acemisi
olan kız veya kadın

newalı/d: vadi, dere

neway: doksan

newayın/e: doksanıncı

newayını/d: doksanıncı

newbetı/d: nöbet

newbı/d: nöbet, sıra

new bı new: dokuzar dokuzar

newe/e: 1)yeni 2)şimdi, daha he-
nüz 3)bir işin acemisi olan kişi

newe bıyayış: 1)yenilenmek, yeni-
leşmek, yeni olmak 2)yeni giysi
giymek, üzerinde yeni giysi bu-
lunmak

newekerda/d: kendisine yeni giysi
giydirilmiş olan, yenilenen

newekerde/e: b. newekerda

newe kerdış: 1)yenilemek, yenileş-
tirmek 2)yeni giysi giydirmek

newe newe: yeni yeni, daha yeni,
henüz yeni

newe ra: yeniden, yeni baştan

newerna: yeniden

newernayış: b. newırnayış

newese/d: b. nêweşı

newete/d: b. newbetı

neweyey: yenilik (b. neweyi)

neweyi: yenilik, yenileme, ye-
nilenme

newês: ondokuz

newın/e: dokuzuncu

newını/d: 1)dokuzuncu, dokuzlu
2)dokuz taş oyunu

newırnaya/d: dikişle süslenen, iş-
lemeli

newırnaye/e: b. newırnaya

newırnayış: 1)dikişle süslemek, iş-
lemek, nakış yapmak 2)abartmak,
süslü püslü anlatım

newke: şimdi

newla: dokuz misli, dokuz kat

newlet: dokuzlu doğum, bir do-
ğumda doğurulan dokuzlu

new new: dokuzar dokuzar

newqat: dokuz misli, dokuz kat,
dokuz katlı

newuye/d: yeni

newû ke: -inceye kadar, ya

newyes: b. newês

nexefıyaya/d: şişen, şişkin

nexefıyaye/e: şişen, şişkin

nexefıyayış: şişmek

nexıfıyayış: b. nexefıyayış

nexıfeyiş: b. nexefıyayış

nexıleyiş: b. nexıfıyayış

nexıfıyayış: dolu olmak, (ağaçtaki
meyve vb. için kullanıldığında)
çok olmak

nexış/e: nakış

nexışnaya/d: b. neqışnaya

nexışnaye/e: b. neqışnaye

nexışnayış: b. neqışnayış

nexş/e: nakış (b. neqış)

nexşên/e: b. neqşin

Nexşibendi: İslamiyetteki tarikat-
lardan biri, Nakşibendi

nexşin/e: nakışlı, işlemeli (b.
neqşin)

nexş kerdış: nakışlamak (b. neqış
kerdış)

nexş û nigar: nakış ve resim, işle-
me, süs

ney/e: bu, bunu

ney: hayır

neya nê: “yoksa öyle değil mi?”, “
değil mi?” anlamında kullanılan
bir söz

neyayış: konmak, konulmak (b.
nıyayış)

neyılı/d: düve

neyış: b. nıyayış

neylı/d: b. neyili

neyû tepya: artık, bundan sonra

nezaket/e: nezaket

nezan/e: cahil, bilgisiz, bilinçsiz

nezaney: b. nezani

nezaney kerdış: cahillik etmek

nezanı/d: b. nezan

nezani: cahillik, bilgisizlik, bilinç-
sizlik

nezaret/e: nezaret

nezaretxane/e: nezarethane,
karakol

nezdi: yakın

nezih/e: kaza, kötü olay

nezih vetış: olay çıkarmak, elin-
den kaza çıkmak, kaza yapmak

nezle/e: nezle

nê/e: bu, bunu

nê: bunlar

nê: hayır, değil

nê: ya, yahut, yoksa

nê-: sözcüğün başına gelen bir
olumsuzluk edatı (nêşermaye:
utanmaz kişi)

nêameyış hesabın: sayısız dere-
cede çok olmak

nêameyış vatış: söylenemeyecek
durumda olmak, söylenmemek,
anlatılmamak, dile getirilmemek,
söylenemeyecek kadar kötü veya
çok olmak

nê bıko, nê boro: “inşallah hemen
ölür” anlamında kullanılan bir
ilenç sözü

nêbıyaya/d: 1)yaramaz, kötü
2)olumsuz 3)olgunlaşmayan

nêbıyaye/e: b. nêbıyaya

nêbo: sakın, olmaya ki

nêbo nêbo: sakın ha, olmaya ki,
aman!

nêçar: çaresiz, yoksul

nêçe: nice, neçe

nê da, nê gırewt: “anında öldü”,
“hemen öldü” anlamında kullanı-
lan bir deyim

nêdiyo, bere 'ecêb mendo: sonra-
dan görme tipler için “görünce ne
yapacağını bilemez oldu” anla-
mında kullanılan bir deyim

nêgırewtışê destî: elin tutmama-
sı, eli tutmamak, eli varmamak,
kıymamak

nê herê: “kesinlikle olmaz”, “ha-
yır”, “yok canım” anlamında kul-
lanılan bir söz

nêjdi: b. nezdi

nêke: yoksa

nêkerdiş nenguy...: tırnağına değmemek

nê kerd, nê werd: “hiç bir şey yapamadan gitti”, “hemen ölüverdi” anlamında bir deyim

nêkî: yoksa, yahut, aksi takdirde (b. nêke)

nêm: yarım, yarı, buçuk

nêmbestî/d: yarım kulaç

nêmcet: 1)eksik, yarım, yarım yamalak 2)organlarından biri veya birkaçı sakat olan kişi

nêmcetek/e: b. nêmcet

nême: 1)yarı, yarım 2)yarıcılık, ortakçılık; ortak mal, ortaklaşa

nême bıyayış: 1)ortak olmak, yarı yarıya ortak olmak 2)yarılanmak, yarıya bölünmek; yarısı kalmak, yarıya inmek

nême kerdış: yarılama

nêmenda/d: b. nêmende

nêmende/e: 1)tükenesi, yokolasi, meret, kalmayasica, 2)kalmaya

nême nême: yarım yarım, yarı yarıya

nêmerdene: ölümsüzlük

nêmerdeni: ölümsüzlük

nême û nêmla: yarı yarıya, yarısı, yarının yarısı

nême û nêmlet: b. nême û nêmla

nêmewo yew: b. nêmew yew

nêmew yew: yarı yarıya, yarısı, bir taraftan, bir nedeni de

nêmey nêmlay: yarının yarısı, çeyrek

nêmey roji: gündüzün ortası, günün yarısı, yarım gün

nêmey şewî: gece yarısı (b. nimey şewî)

nêmjet: b. nêmcet

nêmla: yarı katı, yarım misli

nêmlet: b. nême û nêmlet

nêmlete/e: 1)yarım parça 2) ekmeğin dörtte biri; ekmeğin parçası

nêmletî: yarım, parça, yarım yamalak

nêmrar/e: b. nêmrayir

nêmrayir: yarı yol, yolun yarısı

nêmrayir ra verdayış: yarı yolda bırakmak

nêmserra/d: yarım yıllık, altı aylık olan

nêmserre/e: b. nêmserra

nêmwelçekî/d: yarım ölçek (b. welçekî)

nêmxeyr o: “ne olur”, “yapmaz olaydı”, “çok mu acayip?” anlamlarında kullanılan bir deyim

nêne: hayır, değil, hayır öyle değil
nê...nê... : 1)ya...ya... 2)ne...ne de...

nêpawîta/d: korunmayan, sakinmeyen

nêpawîte/e: b. nêpawîta

nêpewta/d: ham, çiğ, pişmemiş olan, pişirilmemiş olan

nêpewte/e: b. nêpewta

nêpowte/e: b. nêpewta

nêr: eril cins (b. neri)

nêresaya/d: yetişmemiş olan, varmamış olan; olgunlaşmayan, büyümemiş olan

nêresaye/e: b. nêresaya

Nêribey: Diyarbakır'ın Hani ilçesi yöresinde Nêrib adıyla anılan yedi köy ve buralarda yaşayan bir aşiret

nêrız: çok iyi, çok değerli (eşya ve

hayvanlar için kullanılır)

nêşermaya/d: utanmaz, hayasız
kız veya kadın

nêşermaye/e: utanmaz, hayasız

nêt/e: niyet

nêt ardış: niyet etmek

nêtê...xırab bıyayiş: niyeti kötü
olmak

nêt heremnayış: niyetini bozmak,
kötü bir şey yapmak amacıyla ka-
rarını değiştirmek

nêt kerdış: niyet etmek, niyet-
lenmek

nêto xırab/e: kötü niyet, art
düşünce

nêt xırab kerdış: niyeti bozmak,
kötü bir şey yapmaya karar vermek

nêwedarıtış: 1)kaldırmamak
2)(silah vb.) ateşlenmemek

nêwedarıyayiş: 1) çekilmez ol-
mak, çekilmemek 2) kalkınmamak

nêwenda/d: okumamış olan, oku-
ma yazması olmayan, analfabet

nêwende/e: b. nêwenda

nêwes/e: b. nêweş

nêweseni: b. nêweşani

nêweş/e: 1)hasta 2)nahış, hoş
olmayan

nêweşa gedi/d: gebe kadın, hami-
le, lohusa

nêweşani: hastalık

nêweş bıyayiş: 1)hasta olmak
2)nahış olmak

nêweşen: b. nêweşani

nêweşey: 1)hastalık 2)nahışluk,
tatsızlık

nêweşey 'eyeli/d: gebe kadın, ha-
mile (b. nêweşa gedi)

nêweşı/d: b. nêweş

nêweşi/d: 1)hastalık 2)nahışluk,
tatsızlık

nêweşine/d: hastalık

nêweşiye/d: hastalık

nêweş kewtış: hastalanmak, hasta
düşmek

nêweşyayi: hastalık (b. nêweşi)

nêzanayış ters çı yo: korku nedir
bilmemek, hiç korkmamak

nê zi: yahut, ya da, veya

nı-: fiil çekiminde fiilden önce ge-
lererek olumsuzluk anlamı verir

(**nışno/nışkeno:** yapamıyor,
edemiyor)

nıcaq/e: nacak, küçük balta

nıha/d: nohut (b. neha)

nıjdi: b. nızdi

nıka: şimdi, şimdiye dek, herhalde

nıkay: şimdiye dek, herhalde

nıkayın/e: şimdiki

nık û newe: 1)yepyeni 2)hemen
şimdi

nımac/e: 1)namaz 2)sabah

nımaj/e: b. nımac

nımajê tırbêhan/e: teravih
namazı

nımajı: sabahleyin

nımaj kerdış: namaz kılmak

nımaj taxernayış: namazı gecik-
tirmek, geç namaz kılmak; namazı
ertelemek

nımaj vernayış: b. nımaj vi-
yarnayış

nımaj viyarnayış: namazı kaçır-
mak, namazı kılamadan zamanın
geçmiş olması

nımaz/e: namaz

nımeyiş: saklanmak (b. nı-
mıyayiş)

nımita/d: 1)saklı, gizli
 2)defnedilmiş olan
nımite/e: 1)saklı, gizli
 2)defnedilmiş olan
nımitene: gizlemek
nımitiki: gizli, gizlice, illegal
nımitış: 1)saklamak, gizlemek
 2)defnetmek
nımıyayış: 1)saklanmak, gizlenmek
 2)defnedilmek
nımız: alçak, yüksek olmayan
nımız bıyayış: alçalmak, alçak olmak
nımızkani: alçak olarak, alçak bir şekilde
nımoz: b. nızım
nınga xwı ta vıstış: b. linga xwı ta vıstış
nıngı/d: b. lıngı
nıqar: keser
nıqıki: hık tutma
nıqıki verı ameyış: hık tutmak
nıqıtıkı/d: son nefes
nıstene: konmak, inmek, oturmak (b. nıstış)
nıstene ro: oturmak (b. ronıstış)
nıstenu: b. nıstene
nısayış: 1)konmak, inmek
 2)dinmek
nıška: aniden, birdenbire, ansızın
nışkê: b. nıška
nışk ra: aniden
nışnayış rue: oturtmak (b. roşanayış)
nıştayını: binmek
nıstene ro: binmek
nıstış: 1)konmak 2)inmek
 3)oturmak 4)binmek 5)dinmek, yatışmak 6)dokunmak

nıstış: b. nuştış
nıstış cı: -e binmek
nıstış pa: b. pa nıstış
nıstış ro: b. ronıstış
nıstış rûe: b. ronıstış
nıstış we: binmek (b. wenıstış)
nıwıst: muska (b. nıwışt)
nıwıstene: yazmak (b. nuştış)
nıwışte/e: 1)muska 2)yazılı olan, yazı
nıwışttox/e: yazan, yazar
nıx: deveyi yatırabilmek için söylenen bir söz
nıxtıka peyenu/d: ölüm anındaki son nefes, ölüm anı (b. nıqıtıkı)
nıya: böyle
nıyan: bunlar
nıyan: ya, veya
nıyanên: böylesi, böyle
nıyanêne/d: böylesi
nıya...nıya...: ya...ya...
nıya ra tepıya: bundan böyle, bundan sonra
nıyayış: konulmak, koyulmak, konmak
nıyayış pa: 1)konulmuş olmak
 2)yapışmak (b. pa nıyayış)
nıye: hayır (b. ney, nê)
nıyet/e: niyet
nıyet kerdış: niyet etmek
nıyoncık: yumruk (b. nuncıkı)
nızdi: yakın
nızdi bıyayış: yakın olmak, yaklaşmak
nızdi kerdış: 1)yaklaşmak
 2)yaklaştırmak
nızdiy...kerdış: yaklaşmak
nızdiyey: yakınlık
nızım: alçak, yüksek olmayan

ni/e: bu, bunu
ni: bunlar
ni: ya, yahut
ni: 1)değil 2)fiil çekiminde kullanıldığında olumsuzluk anlamını verir (b. nê)
ni'aw: miyav (kedi sesi)
niçık/e: en uç nokta, doruk noktası
nihayet: nihayet, sonunda
nikih/e: nikah
nim: yarım, yarı
nimçe: eksik, yarım
nime: namaz (b. nımaz)
nime: 1)yarı, yarım 2)orta 3)ortak mal; yarıcılık, ortakçılık
nime kerdış: yarılamak, yarım bırakmak, yarım yapmak
nimet/e: nimet
nimey şewı/e: gece yarısı
nimê şewe/e: gece yarısı
nimrayır/e: yarı yol
nimroj/e: öğle, yarım gün
nimruej/e: b. nimroj
nina: bunlar
nine: bunlar, bunları
ninım nina: b. ninna
ni...ni...: ne...ne de...
ninna: daha çok oyun türkülerinde geçen bir nakarat sözcüğü
ninnayey: b. ninna
ninnayê: b. ninna
nino: bunlar (b. niyan)
nire/e: boyunduruk
nireyiş: b. niriyaış
niritış: ileriye veya sağa sola sallamak suretiyle çalkalamak (yoğurt vb. için kullanılır)
niriyayış: ileriye geriye veya sağa

sola sallanmak suretiyle çalkalanmak (yoğurt vb. için kullanılır)
nisan/d: b. nisanı
nisan: b. nişan
nisanı/d: nisan ayı
nişan/e: 1)nişan 2)işaret 3)silah sıkılan yer, hedef 4)"**nişanekı**" oyununda dikili taşlardan herbiri (b. nişanekı)
nişan bıyayış: 1)nişanlanmak 2)işaret edilmek
nişanekı/d: İki grup oyuncu tarafından oynanan bir çocuk oyunu. Bu oyunda iki taraf, birbirine karşı ve aynı hizaya gelecek şekilde birkaç taş dikerler. Daha sonra sırayla karşı tarafın dikili taşlarına elle taş fırlatmak suretiyle düşürmeye çalışırlar. Rakip tarafın bütün dikili taşlarını önce düşüren grup, galip sayılır. Galip oyuncular, yenilen oyunculara iki grubun taşlarının bulunduğu mesafe boyunca binerler ve yenilenlerce taşınırlar.
nişankerda/d: nişanlı kız, nişanlanmış olan, işaretlenmiş olan
nişankerde/e: nişanlı, nişanlanmış olan
nişanlı: nişanlı (b. nişankerde, nişankerda)
nişan kerdış: 1)nişan almak, bir yeri hedef seçmek 2)nişanlamak, evlendirilecek olan kıza nişan takmak
nişan pa kerdış: b. nişan kerdış
niwes/e: b. nêweş
niweşi/d: hastalık
niy/e: bu, bunu
niy: bunlar

niya/d: bu, bunu

niya: böyle

niyadayene: bakmak

niyajê/d: amca karısı

niyan: bunlar, bunları

niyanê: böylesi

niya nê: “değil mi?”, “yoksa öyle değil mi?” anlamında kullanılan bir söz

niyaz: adak

niyet/e: niyet

niyet dı bıyayış: yapmayı düşünmek, niyetlenmek, ...niyetinde olmak

niyet kerdış: niyet etmek, niyetlenmek

niyo: bunlar, bunları (b. niyan)

nizam intizam: nizam intizam, düzenlilik

nizamiya: nizamiye, askeri kışla ve garnizonlardaki genel giriş çıkış kapısı

no/e: bu

no: veya, yahut

no: b. new

no/e: b. nan

nobeçi/e: nöbetçi

nobetı/d: nöbet

nobı/d: nöbet, sıra

nobı gırewtış: nöbet tutmak

nogın-ı/d: düve

nomdar/e: b. namdar

nome/e: ad, isim (b. name)

nometış: eğmek

nomıs: b. namus

non/e: b. nan

no...no... : ya... veya...

nor/e: bu yan

nor-dor/e: etraf, çevre

normal: normal

norre/e: b. nor

nover/e: bu taraf, bu yaka, bu yan, beri

now: b. new

nowba bızan/d: sürüyü gütmeye sırası (bazı köylerde sırasıyla her gün davar sahiplerinden birisi köyün davarını güder), keçileri gütmeye sırası

nowbetı/d: nöbet, sıra

nowbı/d: nöbet, sıra

nowbı kerdış: bir işi nöbetleşe yapmak, nöbetleşmek

nuç: “hayır”, “olmaz” anlamında çıkarılan bir ses

nuçıkı/d: yumruk (b. nuncıkı)

nuçıkı kerdış: yumruklamak

nufus: nüfus

numıtış: gizlemek, saklamak (b. nımtış)

numre/e: numara

numro/e: numara

nuncıkı/d: yumruk

nuqta/d: nokta

nuqtıka peyeni/d: ölüm anındaki son nefes

nur/e: nur

nurr: devrik, tersyüz edilmiş olan şey (daha çok içi boş olan şeyler için kullanılır)

nurri bıyayış: 1)devrilmek, eğilmek 2)tersyüz olmak (b. nurr)

nurri kerdış: 1)devirmek

2)tersyüz etmek, ters çevirmek

nusıyaye/e: yazılı, yazılmış olan

nusıyayış: yazılmak

nuskı dayış: itmek, itelemek

nuskı dıyayış: itilmek, itelenmek

nusnayış: yazmak

nusxan: 1)noksan, eksik 2)zayıf, güçsüz 3)kör (b. nuxsan)

nusxaney: 1)noksanlık, eksiklik 2)zayıflık, güçsüzlük 3)körlük (b. nuxsaney)

nuşta/d: 1)kayıtlı olan, kaydedilmiş olan 2)yazılı, yazılmış olan kişi veya şey

nuştar/e: beş tas

nuşte/e: 1)muska 2)b. nuşta

nuşte kerdış: 1)yazmak (b. nuştış) 2)muska yapmak

nuştış: yazmak

nuştış kerdış: yazmak (b. nuştış)

nuştox/e: yazar, yazan

nuştoxı/d: b. nuştox

nutı/d: sirke (bit yumurtası)

nutıke/d: sirke (bit yumurtası)

nutıq/e: nutuk, söylev

nutıq dayış: nutuk vermek, nutuk çekmek

nutıq wendiş: nutuk çekmek, nutuk okumak

nux: eğik, hafıçe kambur

nuxsan/e: 1)noksan, eksik 2)zayıf, güçsüz 3)kör, gözleri iyi görmeyen kişi

nuxsaney: 1)noksanlık, eksiklik 2)zayıflık, güçsüzlük 3)körlük, görme zayıflığı

nuxsanı/d: b. nuxsan

nuxta/d: nokta

nuxtıkı/d: nokta, benek

nuxtıkın/e: noktalı, benekli

nuxtıkını/d: b. nuxtıkın

nuzayış: inlemek, hafifçe inlemek

nuzdi: yakın

nuzdi bıyayış: yaklaşmak, yakın

olmak

nuzdi kerdış: yaklaşmak

nuzdiyey: yakınlık

nû/e: bu (b. no)

nû/e: b. nan

nû: ya, yahut (b. nê)

nûn/e: b. nan

nûna tire/d: oklava ile yapılan ince

ekmek (b. nana tire)

nûncık: b. nuñcıkı)

nûr/e: nur

nûrani: nurlu

nya: ya, yahut (b. nê, nıyan)

nye: hayır (b. nê, ney)

nye-: b. nê-

o/e: o

-o: -dır, -dir (zerd o: sarıdır)

obal/: vebal

obin/e: diğer, diğeri, öbürü

ocax/e: ocak, aile ocağı

ocaxê to kor bo, berê to mor bo:
“ocağın sönsün” anlamında bir
ilenç sözü

ocaxkor/e: 1) çocuğu olmayan, er-
kek çocuğu olmayan 2) ocağı ba-
tasıca

ocaxkorı/d: b. ocaxkor

oda/d: anne

oda/d: oda

odır/e: b. adır

of: 1) of, uf (acı duyarak veya sızla-
narak çıkarılan ses) 2) öf (usanc ve-
ya tiksinti belirten ses)

offoyş: of, aman! (acı veya sızı du-
yulunca çıkarılan ses)

offoyşek: b. offoyş

ohe: oha (sığırlara seslenirken çı-
karılan bir ses)

o kı: nasılsa, madem ki, o ki

Oli: Ali (Hz. Ali)

omarıtış: saymak

omarıtox/e: sayan, sayıcı

ombaz/e: arkadaş

ometa Mihemedi/d: Muham-
med'in ümmeti, müslümanlar

ometi/d: ümmet, herkes, kamu

omeyiş: b. ameyiş

omeyiş war: inmek (b. ameyiş
war)

omış bıyayiş: b. pê ameyiş

omıyayiş: gelmek (b. ameyiş)

omno/e: b. aminan

omver: b. amver

-on: b. -an

ona: 1) böyle (b. ana) 2) boşuna,
bedava

onca: yine, tekrar (b. ancina,
onciya)

onceyiş: b. anciyayiş

oncina: yine (b. ancina)

onciya: yine (b. anci, oncina)

onciyayine: çekilmek (b. an-
ciyayiş)

ondêr: sahipsiz, meret

onı/d: bedava

onıyayiş: bakmak (b. ewnıyayiş)

ontene: çekmek (b. antış)

onteni....ser de: üzerine gitmek,
üzerine saldırmak

ontış wu: sıvamak (paçaları
sıvamak)

or: aşağı (b. war)

o ra dıma: sonra, ondan sonra

oracı/d: evrak (b. ewracı)

ordu/e: ordu

'ore'or: böğürme sesi, sığırın bö-
ğürme sesi

orês: ardıc ağacının bir çeşidi (b.
wers)

orês: dağların tepelerinden yuvar-
lanan büyük kar kütlesi, çığ (b.
vewrês)

Orım/e: Rum

Orımı/d: Rum kız veya kadını

Orımki: 1) Rumca 2) Rum gibi

Orıs/e: Rus

Orısı/d: Rus kız veya kadını

orısıpi/d: orospu

Orıski: Rusça

orıspi: orospu

orıspıyey: orospuluk, fahişelik

'ori: böğürme

Orrım: b. Orım

Orrıs: b. Orıs

ortaq/e: ortak

ortaqey: ortaklık

ortax/e: ortak

ortaxey: ortaklık

ortaxey kerdış: alışverişte bulunmak, ortaklaşa iş yapmak

ortaxı/d: b. ortax

orte/e: orta

orte dı mendış: ortada kalmak

orte dı wardış, kiştı dı rokewtış:

“çaktırmadan nimetlerinden yararlanıp riskine katlanmamak” anlamında kullanılan bir deyim

ortey kewtış: ortalığa düşmek, ortalığı yaygaraya vermek, yaygara koparmak, rasgele herkesle konuşup ilişki kurmak

orti: ortanca, ortadaki

ortme/e: evlerin yanında bulunan ve evin bir kapısının damına açıldığı tek katlı küçük binanın damı

osayine: b. asayış

osıl/e: 1)usül 2)yavaşça

osılı reyde: 1)usülüne göre 2)yavaşça

osıl osıl: usülcacık, uslu uslu, yavaşça

osıl vındertış: uslu durmak

osın: b. asın

ospar/e: atlı (b. espar)

ostıne/d: direk, sütun (b. estunı)

ostomi: bir çeşit ateş küreği, bir çeşit gelberi

ostor/e: b. estor

ostorı/d: b. estore

oşt: hoş

otapızı/d: otobüs

otıbusı/d: otobüs

otır: öyle, öylesi (b. otur)

otur: öyle, öyleşi, o tür

over: 1)öte yan, öte taraf 2)ileri, öne doğru, ön (b. aver)

over şıyayış: ileri gitmek (b. aver şıyayış)

over tepa: ileri geri

ow: b. aw

ow: ve, ve de, bir de

o waxt: o sırada, o zaman

owca: ora, orası, orada

owe/d: b. aw

owı/e: o

owı/d: b. aw

owkı/d: b. awkı

owlad/e: b. ewlad

owladey: b. ewladey

owladey ra eyştış: evlatlıktan atmak, evlatlıktan reddetmek

owladey ra vıstış: evlatlıktan atmak, evlatlıktan reddetmek

owliya/e: evliya

owneyış: b. ewniyayış

ownıyayış: b. ewniyayış

owra: ora, orda, orası (b. ewra)

owrês/e: b. hargûş

owta: b. ewta

ox: oh

oxır: uğur (oxır bo: uğurlar olsun, güle güle)

oxıro xeyrên: hayırlı yolculuklar,

uğurlu

oxmo: meğer

oxmo k1: meğer, meğerse

oxweş: “oh”, “canıma değsin”,

“çok iyi” anlamında memnuniyet

ifade eden bir sözcük

oxxeş: b. oxweş

oxxeşek: b. oxweş

oxxeş kerdış: (yapmakla) çok iyi etmek

oy: acı duyma veya feryat ifade eden bir sözcük

oyın: numara, hile, oyun

oyniker/e: numaracı, hilekar, kurnaz

oyni kerdış: numara yapmak, kurnazlık yapmak, sahte sözlerle aldatmaya çalışmak

oynikerey: numara yapma durumu, kurnazlık, hilekarlık

oynikerı/d: b. oyniker

oyo k1: nasıl olsa, madem, madem ki, o ki

ozev/e: b. 'ezeb

ozeve/d: b. 'ezebi

Institut Kurde de Paris

P

pa/e: ayak, tekme

pa: 1)ile, beraber, beraberinde
2)takılı, yapışık

pa'a: "vay be!" anlamında hayret ve acınma ifadesi olarak kullanılan bir ünlem

pa anıştış: üzerine konmak (b. pa niştış)

pa'ay: b. pa'a

pabe: bekleyiş, bekleme, beklenti

pabe bıyayış: beklemek

pabesta/d: bağlı, bağımlı, ilgili, yapışık

pabeste/e: b. pabesta

pabeste bıyayış: bağlı olmak, yapışık olmak

pa bestış: -e bağlamak

pabe verdayış: emaneten birisinin yanına bırakmak, gözetimine terketmek

pabe vındertış: -i beklemek

pabey...bıyayış: -i beklemek

pabey...verdayış: b. pabe verdayış

pa bıyayene: 1)(gidip) bir şeye takılmak 2)b. pa bıyayış

pa bıyayış: 1)beraberinde olmak, yapışık olmak, üzerinde olmak 2)(bitki vb. için kullanılırken) ürünü olmak

paca/d: pencere

pace: b. paca

paç/e: 1)gömlek 2)entari (b. paçı)
3)bez

pa çerayış: sırtından geçinmek, otlanmak

paçı/d: uzun entari, fistan

pa'col: ezme, eziliş

pa'col bıyayış: ezilmek

pa'col kerdiş: ezmek

pa'colnayış: ezmek

padaya/d: kapalı, yumulu, örtük

padaye/e: b. padaya

padayış: kapatmak, örtmek, yummak

pa dayış: ...ile birlikte vermek

padıyayış: kapanmak, örtülmek, yumulmak

padişa/e: padişah

padişah/e: padişah

padişayey: padişahlık

padusaya/d: yapışık

padusaye/e: yapışık

pa dusayış: -e yapışmak, -e tutunmak

padusek1/d: yapışkan bir bitki

pa dusnayış: yapıştırmak, tutturmak

padusok/e: yapışkan

pa est bıyayış: b. pa bıyayış

pa finayış: 1)sertçe vurmak, (tokat) yapıştırmak 2)çengellemek, sürgülemek

pag1/d: arsa

pa gunayış: 1)aniden hastalığı ağırlaşmak 2)değmek

pa guretene: giymek

pah: b. peh

paha: b. pehe

pahliwan/e: pehlivan

pahn: geniş, enli, yassı

pahn bıyayış: geniş olmak, enli olmak, yassı olmak

pahney: enlilik, genişlik, yassılık

pahnı/d: b. pahn

pahn kerdış: genişletmek, yassılaştırmak

paij: b. payız

paj: beş (b. panc)

paja/d: b. paca

pajın/e: beşinci, beşlik (b. pancın)

pajını/d: beşinci, beşlik, beş liralık (b. pancine)

pajıtış: kabuğunu soyamak (b. patış)

pajla: b. panjla

pak: temiz (b. pank)

pak kerdış: temizlemek (b. pank kerdış)

pa kerdış: takmak

pa kewtış: 1)üzerine düşmek 2)uğraşmak 3)değmek 4)...ile beraber düşmek 5)asılı kalmak, takılmak

pa kewtış: (ağaç için kullanıldığında) ürün vermek

pakêti/d: paket

pala/d: kadın ırgat, işçi kadın, kol emekçisi kadın

palan/e: bir yıldız adı

palaxı/d: ot veya bitkilerin kuruyup yerde kalan birikintisi

palax û pûş: b. puş û pelaxı

palazı/e: b. perazı

pale/e: ırgat, işçi, kol emekçisi

palto/e: palto

paleyi: ırgatlık, işçilik

Palı: Elazığ'a bağlı bulunan Palu ilçesi

pali: 1)ekin biçimi 2)işçilik, ır-

gatlık

pa'liwan/e: b. pahliwan

pa'liwaney: pehlivanlık

palka/d: b. paluka

palsna/d: topuk

paluka/d: fabrika

pa mendene: b. pa mendış

pa mendış: 1)üzerinde kalmak

2)takılı veya asılı kalmak

3)beraber kalmak, birlikte kalmak

pampolı/d: şose, karayolu

pa'n: geniş (b. pahn)

panayene: 1)(silah vb.) sıkmak

2)vurmak

panayış: 1)yapıştırmak

2)dokundurmak, değdirmek, dokunmak 3)(silah vb.) sıkmak, ateş

etmek 4)(ad, lakap vb.) koymak

5)(ateş vb.) yakmak, tutuşturmak

6)(el vb.) sürmek

pa'n bıyayış: b. pahn bıyayış

panc: beş

pancas: elli

pancasın/e: ellinci

pancasını/d: ellinci, ellilik

panc bı panc: beşer beşer

pance/e: 1)paça 2)kırkılan keçinin

sırtında ve arka bacaklarında kır-

kılmadan bırakılan kısım

pancekerda/d: arka kısmı kırkıl-

mamış keçi (b. pancey kerdış)

pancey kerdış: keçiyi kırkarken

arka kısmını ve arka bacaklarının

kollarını kırkmamak

pancês: onbeş

pancêsın/e: onbeşinci

pancêsını/d: onbeşinci

pancı/e: paça (pantolon veya şal-

varın ayak bileği kısmı), b. pance

pancın/e: beşinci
pancine/d: beşinci
pancını/d: b. pancine
panc panc: beşer beşer
panc visti: yüz (100)
pa nıştış: üzerine konmak, konmak, yapışmak
pa niyayış: 1) yapıştırılmak
 2) dokundurulmak, değdirilmek
 3) (silah vb.) sıkılmak, kendisine ateş edilmek 4) (ad, lakap vb.) kendisine takılmak 5) tutuşturulmak, tutuşmak, yanmak 6) -e sürülmek
panj: beş (b. panc)
panj bı panj: beşer beşer (b. panc bı panc)
panjin: b. pancın
panjını: b. pancını
panjla: beş misli, beş kat
panjletî/d: beşiz
panjqat: beş misli, beş kat, beş katlı
panj visti: b. panc visti
pank: temiz
panka/e: 1) açık hava 2) açık ve soğuk havada esen bir rüzgar
pank bıyayış: 1) temiz olmak, temizlenmek 2) bir şeyden kurtulmak
pa'n kerdış: b. pahn kerdış
pankey: temizlik
pankısar/e: temiz kişi, temizliği seven ve temizliğe dikkat eden kişi
pankısarey: temizlik, temizlikseverlik
pankısarı/d: b. pankısar
pank kerdış: temizlemek
pank û delal: tertemiz
pansey: beşyüz

pantile/d: b. pontili
pantor-i: pantolon
panz: b. panc
panzşembe: perşembe
paporî/d: şose, karayolu
paqlewa/d: baklava
par: geçen yıl
par: pay
parçe/e: 1) parça 2) korkusuz kişi, zır deli
parçe bıyayış: parçalanmak, parça olmak
parçe kerdış: parçalamak
parçe parçe kerdış: paramparça etmek
parcı: b. parçe
parçin/e: b. perçin
pardax kerdış: foyasını gizlemek, eksikliğini giderip gizlemek
pardım/e: paldım, kuskun
pardisû/e: pardesü
parên/e: geçen yılki (b. parin)
parênî/d: b. parên
parêz: perhiz
parî/d: pay
parî kerdış: paylaşmak
parin: geçen yılki, geçen yıldan kalma
pars/e: sorma, soru
pars: sadaka
pars arê kerdene: dilenmek, sadaka toplamak
parsayış: sormak (b. persayış)
parse/e: dilenme, dilencilik
parsek/e: dilenci
parsekçi/e: b. parsek
parse kerdış: dilenmek, dilencilik yapmak
parsekey: dilencilik, tamahkarlık

parsek1/d: b. parsek
parsıncı: dilenci
parsıncıyey: dilencilik
partal: elbise yırtığı, yırtık pırtık bez
parti/d: parti
parxêl: kağıt, at arabası
paryine/d: b. parêni
parzım/e: süzgeç, süzgü (b. parzum)
parzım bıyayı: b. parzum bıyayı
parzum/e: süzgeç, süzgü
parzum bıyayı: süzölmek (süt vb. için kullanılır)
parzumkerde/e: süzölmüş olan, süzölü
parzum kerdış: süzmek
paseport/e: pasaport
pasey: b. pansey
passer dı: b. paşti ser dı
paste: pasta
pastexane/e: pastahane
Pasûr: Diyarbakır'a bağlı bulunan Kulp ilçe merkezinin adı
paşa/e: paşa
paşayey: paşalık
pa şendılıyayı: bir yere asılı kalmak, sarmak
paşepart/e: pasaport
paşêne/e: cumartesi
pa şıyayı: birlikte gitmek, beraberinde gitmek
paşkil/e: tekme
paşkil eşti: tekme atmak, çifte atmak
paşkil vıstış: b. paşkil eştiş
paşmêr/e: birisine destek olan veya arka çıkan kişi
paşmêrey: birisine arka çıkma ve-

ya destek olma
paşmura/d: koyruksokumu kemiği
paşna/d: topuk, ökçe
paşt: sırt, arka
pašta...gırewtı: tarafını tutmak
pašta nayış: yüklemek, birisinin sırtına bırakmak
pašta...tebiştış: ...tarafını tutmak
paşti/d: 1)sırt, omuzların arka kısmı 2)arka 3)destekleyen, taraftar, dayanak
paşti dayış: destek olmak, güç vermek, sırtını vermek
paşti ser: b. paşti ser dı
paşti ser dı: sırtüstü, geriye doğru
paşti ser dı kewtı: sırtüstü yatmak
paştêr/e: yük taşımaktan dolayı sırtı yara olan binek hayvanı
pa't/e: basık, yassı
pa't bıyayı: yassılaştırmak, genişliğine incelmek
pa'tıkı/d: mantar
pa'tıkın/e: yassı, basık
pa'tıkını/d: b. pa'tıkın
patış: kabuğunu soyarak
patil: b. pontılı
patile: mayasız ekmek (b. patire)
patile: b. patira
patira/d: yufka ekmeğin içine çökelek vb. maddeler koyarak yağlanması gibi değişik biçimlerde hazırlanan hamur işi yiyecek (bunun çökelekli olanına "patira tora-qi", şekerli olanına "patira şeker" denir)
patira tora-qi/d: b. patira
patire/e: mayasız yapılan ince

ekmek

pa't kerdış: yassılaştırmak, genişliğine inceltmek

patron/e: patron

pa vıstış: sertçe vurmak, yapıştırmak

pawita/d: korunan, sakınan; beklenen

pawite/e: b. pawita

pawıtış: 1)beklemek, durmak

2)kollamak, korumak 3)ummak

pawıtox/e: bekleyen, bekleyici

pawıtozey: bekleyicilik, bekçilik

pawıtoxı/d: b. pawıtox

pawıyayış: beklenmek, beklenilmek; korunmak

pawutene: beklemek (b. pawıtış)

pawutış: 1)beklemek, durmak

2)kollamak 3)ummak

Pax/e: Dersim merkezinde bir nahiye

paxır/e: bakır

pay dayış pıro: 1)bozmak, sabote etmek 2)ayakla ezmek 3)ayakla vurmak

paydos/e: paydos

paydos kerdış: paydos etmek

paye/e: gösteriş, kibir

payedar/e: kibirli, gösteriş meraklısı

payedarey: kibirlilik, üstünlük taslama

payedarı/d: b. payedar

paye gırewtış: nam kazanmak

payeker/e: kibirli, gösteriş meraklı kişi, gösteriş yapan

paye kerdış: kurumluluk, üstünlük taslamak, kibirli davranmak

payekerey: kibirlilik, kurumluluk

payekeri/d: b. payeker

paye kewtış: kibirlenmek, gururlanmak, böbürlenmek, kibirliliğe kapılmak, şıarmak

pay hakan nayış: çok yavaş yürümek anlamında kullanılan bir deyim

payıbê...verdayış: -nin yanına bırakmak, emanet etmek

payıb verdayış: b. pabe verdayış

payıtext/e: başkent

payız/e: sonbahar

payıza/d: 1)sonbahara ait 2)güzün doğan oğlak, kuzu vb. hayvan

payize/e: b. payıza

payizo peyen/e: güzün son bölümü, sonbaharın sonları

pay kerdış: giymek (belden aşağı giyilen giyecekler veya ayağa giyilen şeyler için kullanılır)

pay kewtış: yürüyebilir duruma gelmek, yürümeye başlamak

pay...nayış: -e basmak

pay ra: ayakta dikili, ayaküstü

pay ra vındertış: ayakta durmak

pay şeyış: b. pay şıyayış

pay şıyayış: yürümek, yayan gitmek

paytext/e: başkent

paytunı/d: fayton

pay vazdayış ser: ayakla üzerine çıkıp ezmek

pay vındertış: ayakta durmak

pay vınertış: b. pay vındertış

pay xwı nayış ser: b. pay xwı ...ser nayış

pay xwı ...ser nayış: (ayağı ile) bir şeyin üzerine basmak

pazın: pazen, bir çeşit pamuklu

bez

pede: -e, içine

pede ameyiş: 1)başına gelmek
2)içinden (sıvı) sızmak, içine sızmak

pede ardış: başına getirmek

pede dayene: b. pede dayış

pede dayış: (yılan arı vb. için kullanıldığında) sokmak

pede finayış: üzerine atıp sarkıtmak, sarkacak şekilde takmak

pede giyriyayış: tutulmak (bir organın çalışamaz duruma gelmesi)

pede kerdış: 1)ağzından doldurmak, ağzından içeri atmak
2)ağzına tutmak, yedirmek 3)içine salmak

pede kewtış: 1)bir şeye tutunup asılı durumda kalmak 2)sarkmak

pede şendeliyayış: sarkmak, bir yere tutunup kendisini sarkıtmak

pede şendelnayış: -den sarkıtmak, üzerine atıp sarkıtmak

pede şendileyiş: b. pede şendeliyayış

pede şeyiş: b. pede şıyayış

pede şıyayış: 1)içine katılıp beraberinde gitmek, (suya vb.) kapılıp gitmek 2)sırayla söylemeye devam etmek 3)içine (sıvı) sızmak

pede vıstış: b. pede finayış

pedikerdi: ayrına ekmek doğranarak hazırlanan bir yiyecek

pedi kerdış: 1)içine atmak, akıntıya vermek 2)içine doğramak, içine katmak

peen: b. peyen

peh: beğenme veya alay etme sırasında kullanılan bir sözcük olup

“maşallah”, “vay bel”, “amma da...” anlamlarında kullanılır

pehe: b. peh

peh peh: b. peh

pejmrıyayış: b. pejmrıyayış

pejmrıyayış: düşünmek

pejn: bir şeyin hareket ettiğini belli belirsiz sezdiren ses

pel/e: yaprak, kanat, sayfa

pelas/e: kıldan yapılan bir çeşit basit kilim

pelaxı/d: b. palaxı

peleknayış: gözleyip kollayacak şekilde beklemek

pelesqa/d: palaska

pelexıyayış: b. pelıxıyayış

pelexnayış: b. pelıxnayış

pelg/e: yaprak, kanat

pelhel: 1)bulamaç 2)mecaz olarak: çok yumuşak

pelıxıyayış: ezilmek

pelıxnayış: ezmek, sıkmak suretiyle ezmek

pele tıra neyayış: kanat sahibi olmak, kanatlı hale gelmek, kanatlanmak (b. perri pa nıyayış)

pele tıra nıyayış: b. pele tıra neyayış

pellısıyayış: solgunlaşmak (b. pulısıyayış)

pellısnayış: soldurmak, solmasına neden olmak (b. pulısnayış)

pellıxnayış: b. pelıxnayış

pelpelık/e: kelebek

pelxaçı/d: 1)kül altında pişirilen bir çeşit kalın ekmek 2)mecaz olarak: hantal, hareket edemeyen veya çok yavaş hareket eden

peme/e: pamuk

pemeyin/e: pamuklu
penas/e: b. pense
penc/e: pençe, yırtıcı hayvanların pençesi
pence/e: ayakkabı pençesi
pencera/d: pencere
pencey kerdış: (ayakkabı) pençelemek, pençe vurmak
pencıra/d: b. pencera
penci dayış pıro: pençelemek, pençesi ile vurmak
penci kerdış: pençelemek, pençesi ile tırmıklamak, tırmalamak
penci pıro bıyayış: pençesi ile tırmıklamak, pençelemek
pencurri/e: pençe, tırmık, tırnak beresi
pencurri kerdış: tırmıklamak, tırmalamak, pençelemek
pencurri pıro bıyayış: pençelemek, pençesi ile tırmıklamak
pendurrıtı/d: bir çeşit yemek (b. mastawa)
pendusayış: şişmek, su toplayıp şişmek
peni: b. peyni
penir/e: peynir
pense/e: kadınların boyunlarına veya başlıklarına taktıkları madeni pul
pensı/e: b. pense
pensı/d: pens
penzere: b. pencera
pepaz/e: papaz
pepi kerdış: (çocuk dilinde) giymek
peppa: (çocuk dilinde) ayak; giyme; ayakta durma, kalkma
peppû/e: baharın yeşeren ve yene-

bilen yeşil renkli küçük bir kır bitkisi
pepû/e: bir kuş
pepûg/e: b. pepûk (I)
pepûk/e(I): Guguk kuşu, ibibik kuşu. Halk arasında bu kuş ile ilgili etiolojik bir hikaye anlatılır. Buna göre, aslında bir kız olan bu kuş ile küçük erkek kardeşi birlikte birgün kenger toplamaya giderler. Eve dönerken küçük kardeşle bulunan torba yırtık olduğundan torbadaki kengerler dökülmüştür. Kız, torbada kenger bulunmadığını görünce, küçük kardeşini kengerleri yemekle itham eder. Masum olan küçük kardeş, onu ikna edemez ve “istersen bu bıçakla karnımı yarıp bak” der. Bunun üzerine bacısı bıçakla kardeşinin karnını yarıp bakar fakat kardeşinin karnında sadece kurtlu bir ot çıkar. Küçük kardeşini böylesine haksız bir nedenle öldürmüş olmanın acısıyla “**way leminê pepû-kê!**” diye feryat eder ve o anda “**pepûk**” oluverir. Öterken halen şöyle dediği varsayılır: “**kek-ko!/mı nekuşt, xencer kuşt/dısmal pışt** (ağabey!/ben öldürmedim, hançer öldürdü/mendil sardı).
pepûk/e(II): zavallı, perişan olan
pepûng/e: b. pepûk
per/e: kanat, yaprak, sayfa
pera gırewtı: giymek (b. pıra gırewtı)
perarey: iki gün önce, daha önceki gün

perayene: 1)fırlayarak düşmek
2)uçmak (b. firrayış)

perayış: b. perrayış

perazı/e: kuş veya tavuk kanadı

perçe/e: parça

perçin/e: çit

perçinkerde/e: çitli, çitle çevrili olan

perçin kerdış: çitlemek

perde/e: perde

pere/e: para

pere kerdış: para etmek; kabul edilmek, etkisi olmak

perey: önceki gün

pereyın/e: önceki günkü, önceki günden kalma

pereyın/e: paralı

perey wardış: rüşvet yemek (para yemek)

pergende/e: 1)perişan, durumu kötü olan 2)dağınık, düzensiz kişi

pergende bıyayış: perişan olmak

pergendeyey: perişanlık, perişan olma, zavallılık

peri/d: peri

peri pa neyiş: b. perri pa niyayış

perişan: perişan

perişan bıyayış: perişan olmak

perişaney: perişan olma durumu, perişanlık

perişaney seri ser dı ameyiş: başına çok kötü olaylar gelmek, perişan edici bir durumla karşılaşmak

perişanı/d: perişan kız veya kadın

perişan kerdış: perişan etmek

periyen/e: entari (fıstan veya gömleğin altında giyilen yakasız ve uzun bir giysi olup erkeğin giydiği beyaz renklidir), **b. pirên**

perjun/e: b. pırojını

perkuta: b. hım û hayê

pernayış: 1)uçurmak, kaçırmak

2)aşırmak, çalmak 3)bir şeyi kesip atmak

pernayış: b. depernayış

pero: -e, ona (b. pıro)

pero dayine: vurmak

pero dayis: b. pıro dayış

pero ginayine: çarpmak, değmek

peroj: öğle vakti

peroji/d: öğle yemeği

perojiye/d: öğle yemeği

peroz: öğle vakti

perozayın: öğle yemeği (b. perojiye)

perperık/: kelebek

perperık/e: pul (tülband vb. eşya için süs olarak kullanılan ortası delik metal levhacık)

perpetıyayış: çırpınmak, debelenmek, yüpürmek

perpızıyayış: çırpınmak, debelenmek, yüpürmek

perr/e: yaprak, kanat, sayfa

perraye/e: 1)kaçak, firar 2)uçan, sıçrayan

perrayış: 1)uçmak 2)sıçramak, atlamak 3)hayvanın ürküp sıçraması

perrayış ceni: kadına sarkıntılıkta bulunmak, el atmak

perrayış cı: (yılan vb.) sokmak (mar perra bi cı: onu yılan sokmuştu)

perrayış ser: 1)üzerine atlamak, üstüne atlamak 2)(hayvan için kullanıldığında) çiftleşmek

perrayış xwı ser: sıçırarak aniden uyanmak

perrazi/e: b. perazi

perre: taraf

perrê...ameyiş: (sevincinden) kanatlanmak, (neşesinden) uçar gibi olmak

perri pa nıyayiş: 1)kanat sahibi olmak, kanatlanmak 2)mecaz olarak: neşesinden adeta uçmak

perro peyso: “hiç kalmadı”, “hiç yok” anlamında kullanılan bir deyim

perrşıkta/d: kolu kanadı kırık, ümitsiz

perrşıkte/e: b. perrşıkta

perr û bask: kol kanat

pers/e: soru

persayine: sormak

persayiş: sormak

persayox/e: soran

pers kerdene: sormak

pers kerdış: sormak

perşıkta/d: b. perrşıkta

perşıkte/e: b. perrşıkta

pertal/e: yırtık pırtık giysi veya bez

per û bask: kol kanat (b. perr û bask)

perû dayiş: vurmak (b. pıro dayiş)

pervaz: menteşe

perzım/e: b. parzum

perzım bıyayiş: b. parzum bıyayiş

perzım kerdış: b. parzum kerdış

perzum/e: b. parzum

pes/e: davar, hayvan sürüsü

pesewe/d: gece, akşam

pesing/e: b. pısing

peşkımâtı/d: peksimet

peşkofi/d: geyik, yaban keçisi

peşeme/e: perşembe

peşm/e: yün

peşmên/e: yünlü

peşmêne/d: yünlü

peşmırıyayiş: gülümsemek

peşmi: yün (b. peşm)

peşti/d: b. paştı

petage: petek

petatızı/d: patates

pewcıyayiş: pişmek, pişirilmek

pewjıyaya/d: pişen, pişkin

pewjıyaye/e: pişen, pişkin

pewjıyayiş: pişmek, pişirilmek

pewta/d: pişirilmiş olan, pişirilen

pewte/e: b. pewta

pewtış: pişirmek

pey: ile, vasıtasıyla; -e; -i

pey: 1)son, sonra 2)ard, arka, geri

peya/d: yaya kız veya kadın

pey ameyiş: ...ile bir şey satınalı-nabilmek

peya nıştış: arkasına binmek, arkasına konmak

pey beran: hapishane

pey beri dı bıyayiş: hapishanede olmak, tutuklu olmak

pey bı: ile, vasıtasıyla

peyda: bulunan, meydana olan

peyda bıyayiş: 1)bulunmak, temin edilmek 2)çıkagelmek, aniden ortaya çıkmak, peydahlanmak 3)doğmak, -den çıkmak

peyda kerdış: bulmak, edinmek, sağlamak, temin etmek

pey de: ötesinde, ardında, arkasında, gıyabında, arkada

pey dı: sonra, arkada, ardında, gıyabında (b. pey de)

pey...dı hasayış: destek olmak, desteklemek, desteğini göstermek

(arkasında görünmek)

pey dı mendış: 1)arkada kalmak, ardında kalmak 2)geç kalmak

pey dır: b. pey dı

pey dı verdayış: geride bırakmak, arkasında bırakmak

pey dı ver dı kerdış: öne arkaya sallamak, ileri geri yalpalamak

peye/e: 1)yaya, piyade 2)koruyucu erkek, yiğit

peye bıyayış: inmek, yaya olmak

peye kerdış: yayan hale getirmek, indirmek

peyen/e: 1)sondaki, en arkadaki 2)en sonunda, nihayet

peyene/d: 1)sonuncu, sondaki, arkadaki 2)sonunda, nihayet, son

peyenı: b. peyene

peyeyey: 1)yiğitlik 2)yayan olma durumu, piyadelik

peyeyey kerdış: yiğitlik yapmak, yiğitlikte bulunmak

peyeyi: 1)yiğitlik 2)yayan olma durumu, piyadelik

peyeyi kerdış: yiğitlik yapmak, yiğitlikte bulunmak

peyê cû: sonra, -den sonra

peygoş kerdış: kulakardı etmek, önemsememek

pey hesıyayış: duymak

pey heşıyayını: duymak (b. pey hesıyayış)

pey iman ardış: -e iman getirmek, inanmak

peykani: gerisingeri (**peykani şıyayış:**arkasına bakmadan geriye doğru yürümek)

pey kay kerdış: ...ile oynamak, dalga geçmek

pey iman kerdış: -e iman getirmek, iman etmek, inanmak

pey kewtıış: 1)ardına düşmek, peşine düşmek 2)-den dolayı düşmek, ...ile düşmek

peymaweyış: ölçülmek, tartılmak (b. peymawıyayış)

peymawıta/d: ölçülen, tartılan

peymawıte/e: ölçülen, tartılan

peymawıtış: ölçmek, tartmak

peymawıtox/e: ölçen, ölçücü

peymawıtoxı/d: b. peymawıtox

peymawıyayış: ölçülmek, tartılmak

pey merdış: -den dolayı ölmek (yedığı) bir şeyden dolayı ölmek

pey nayış: arkasına bindirmek, hayvanın üzerindeki birisinin arkasına başkasını bindirmek, arkasına koymak

pey nıştıış: arkasına binmek, arkasına konmak

peyni: 1)son, arka, ard 2)kıç, göt 3)sonuç, nihayet, sonunda

peyni ameyış: 1)sona ermek, sonu gelmek, bitmek 2)sonda gelmek, sonunda gelmek

peyni ardış: 1)sonuçlandırmak 2)bitirmek, sonunu getirmek, hepsini tüketmek

peyniya...ardış: sonunu getirmek, bitirmek, hepsini tüketmek

peyni pıro ardış: b. peyni ardış

peyniya peyniyan: en son, en sonunda, en sondaki, nihayet

peyniya...zanayış: sonunu bilmek, içyüzünü bilmek, ne olacağını önceden bilmek

peyniye/d: son, arka

pey paye kerdış: ...ile gösteriş yapmak, ...ile övünmek

pey paye kewtış: b. pey paye kerdış

pey perdi kewtış: kadının sürekli olarak evde kalması ve namahrem olarak bilinen erkeklerle yüzünü göstermemesi

peypeyki: gerisingeri (**peypeyki şıyayış:** arkaya bakmaksızın gerisingeri yürümek)

pey ra: 1)arkadan 2)sonra, sonradan, iş işten geçtikten sonra

pey ra mendış: arkada kalmak, geride kalmak

pey ra pey kewtış: peşine takılmak, arkasına düşmek, kuyruğuna takılmak

peysayış: kurumak (sıvının kuruması ya da kesilmesi), tükenmek

peyser: geriye doğru, geriye, arka üstü

peyser çarnayine: geri döndürmek, geriye çevirmek

peysnayış: (sıvının) kaynağını tüketmek, kurutmak

pey şanayış: arkasına dayamak

peysayış: pişmek (b. pewjıyayış)

pey şeyış: b. pey şıyayış

pey şıyayış: 1)su (veya sıvı) sızdırmak 2)...ile gitmek 3) -den ötürü gitmek 4)mecaz olarak: -den dolayı ölmek veya iflas etmek

pey şınayış: b. şınayış pey

pey vındertış: 1) -den ötürü durmak 2)(yenilen bir yiyecekten dolayı) uzun süre acıkmamak

pey vıraştış: ...ile yapmak, ...ile oluşturmak

pey xwı nayış: yanına alıp vermemek, sahip çıkıp korumak

pey zanayış: 1)haberdar olmak, bilmek 2) -den dolayı bilmek, ...ile bilmek

pê: birbirine, birbirini

pê: ile, vasıtasıyla (b. pey)

pê ameyış: uyuşmak, birbirine uygun gelmek, anlaşmak, barışmak, (iş) rast gelmek

pê ardış: 1)uydurmak, yalan uydurmak 2)barıştırmak 3)uyumlarını sağlamak

pêçe/e: peçe

pêçek/e: 1)küçük bebek 2)bebek kundağı

pêçekerda/d: peçeli kız veya kadın

pêçe kerdış: peçe takmak, peçelemek

pêçeki/d: 1)kundaktaki bebek 2)sarmaşık bitkisi

pêçi/d: yükün sıkı bağlanması amacıyla, yük sarmakta kullanılan ipe geçirilerek dolandırmak suretiyle sıkılamak kullanılan küçük çubuk parçası

pêçi tede tadayış: mecaz olarak: kişiyi çok sıkılamak, eziyet etmek

pêda: b. peyda

pêda bıyayine: b. peyda bıyayış

pê darıtış: birbirine dayamak, birbirinin üzerine yıkmak

pêdest: el ele, birlikte

pêdest antış: (bir şeyi) birbirinin elinde çekiştirmek

pêdest kewtış: el ele tutuşmak, birbirine destek olmak

pêdi: birbiriyle, bir diğeriyle

pê feka neyış: b. pê feka nıyayış

pê feka nıyayış: yüzyüze gelmek, dalaşmak, karşı karşıya gelmek

pê feko perrayış: ağız kavgası yapmak, sözle dalaşmak

pê fek ra vatış: hep bir ağızdan söylemek, birbirinin ağzından kapıp söylemek

pê geyrayış: 1)birbirini aramak 2)birbirinden vazgeçmek, birbirine karışmamak

pê gınayış: birbirine katılmak, katışmak, birbirine değmek

pê gırewtış: birbirine yapışmak, birbirine tutunmak

pê gore: uygun, birbirine göre, orantılı

pê gunayış: b. pê gınayış

pê guretene: yakalamak, tutmak

pê hesıyayış: 1)birbirinin farkına varmak, birbirinden haberdar olmak 2)duymak (b. pey hesıyayış)

pê heşıyayene: haberdar olmak, enformasyon almak (b. pê hesıyayış)

pêhetı: yanyana, bir arada

pê huyıyayene: -e gülmek, ...ile alay etmek

pêjımın: birbirini (b. yewbinan)

pê kerdış: anlaşılmak, birbiriyle uyum sağlamak, uyuşmak

pê kewtış: tartışmak, birbirine düşmek

pê kırrancıyayış: kavga etmek üzere çekişmek

pêlek/e: torba

pêlı/d: dalga (su veya hava dalgası)

pêlın: dalgalı

pê manayış: birbirine benzemek, benzeşmek

pê mendış: birbirine benzemek, benzeşmek

pê mışewrıyayış: birbirine dalaşmak

pêmiteni: ölçmek (b. peynawıtış)

pê nawıteni: birbirine göstermek

pê nawıtış: birbirine göstermek

pêndır/e: peynir (b. penir)

pêni/d: son; sonunda, nihayet (b. peyni)

pê persayış: birbirinin hal hatırını sormak, birbirini sormak, birbirine sormak

pêpey gınayış: ardarda yığılmak, birikmek

pêpey gunayış: b. pêpey gınayış

pêpey nayış: arka arkaya koymak

pêpey nıştış: birbirinin arkasında (hayvana) binmek, arka arkaya binmek

pê pis bıyayış: birbiriyle bozuşmak, birbirine karşı kötüleşmek

pêr/e: baba, ata

pêr: b. pêro

pêra: birbirine, birbirinden

pêrabesta/d: birbirine bağlı olan

pêrabeste/e: b. pêrabesta

pêra bestış: birbirine bağlamak

pêrabestox/e: birbirine bağlayan, bağlayıcı

pêra dayış: örtmek, kapatmak

pêra dıyayış: örtülmek, kapanmak

pêra dusayış: birbirine yapışmak

pêra dusnayış: birbirine yapıştırmak

pêra kewtış: birbirine değmek, birbirine takılmak

pêra nayış: 1)birbirine yapıştır-

mak 2)birbirine silah sıkmak
pêra nıyayış: birbirine yapışmak
pêrar: geçen yıldan önceki yıl
pêrarên/e: geçen yıldan önceki yı-
 la ait, bir önceki yıldan kalma
pêrarênı/d: b. pêrarên
pêrarı/d: küçük yol, patika
pêra weş bıyayış: birbirinden hoş-
 nut olmak, araları iyi olmak
pêrd/e: baba
pêre: 1)hepsi (b. pêro) 2)birbirine,
 birbirlerine
pê resayış: 1)birbirine ulaşmak,
 birbirine yetişmek 2)birikmek,
 toplanmak 3)kıyasıya vuruşmak,
 kıyasıya dövüşmek
pê restene: b. pê resayış
pê reştênı: b. pê resayış
pêrêz: art arda, dizi, sıralanış
pêrez bıyayış: art arda sıralan-
 mak, dizilmek
pêrêz kerdış: art arda dizmek, sı-
 ralamak
pêrı: b. pêro
pêrîko: hepsi, tümü
pêrın: b. pêruni
pêro: 1)hepsi, hep, tüm 2)birbirine
pêro bıyayış: dalaşmak, birbiriyle
 kapışmak
pêro dayene: döğüşmek, vuruş-
 mak, birbirine vurmak,kavga et-
 mek (b. pêro dayış)
pêro dayine: b. pêro dayene
pêro dayis: b. pêro dayış
pêro dayış: döğüşmek, vuruşmak,
 kavga etmek, savaştirmek
pêro gunayış: birbirine değmek,
 çarpışmak
pêrone: hepsi, tümü, hepsinin

pêruni: hepsi, tümü, hepsinin
pêrû: b. pêro
pêser: üst üste, birbiri üzerine, bir
 araya, bir arada
pêser: b. peyser
pêser bıyayış: birikmek, toplan-
 mak, yığılmak
pêser dı: birbiri üzerine, üst üste
pêser dı kerdış: üst üste giymek,
 üst üste asmak
pêser kerdış: biriktirmek, derle-
 mek, toplamak, yığmak, üst üste
 yığmak
pêser nayene: b. pêser nayış
pêser nayış: üst üste koymak,
 yığmak
pêser nıyayış: üst üste konmak,
 yığılmak
pêsero: üst üstte, topluca, tümü
pêserra kerdış: üst üste yığmak,
 üst üste sokuşturup dizmek
pêserra kewtış: birbiriyle cinsel
 ilişkide bulunmak
pêserro: birbiri üzerine, biribiri-
 nin üstüne
pêserro dayış: birbirine katmak,
 birbirinin üzerine yere atmak
pêserro gınayış: birbirinin üzeri-
 ne yere düşmek, birbirinin üzerine
 yığılmak
pêserro gunayış: b. pêserro
 gınayış
pêser sıyayine: gerilemek, geriye
 gitmek
pêser sıyayine: b. pêser sıyayış
pêser sıyayış: birbirine benze-
 mek, benzeşmek
pêser vısnayış: birbirinden ko-
 parmak

pê şa bıyayış: birlikte sevinmek, birbirine kavuşup sevinmek

pê şanayış: 1)katıştırmak, birbirine karıştırmak 2)birbirine dayamak 3)monte etmek

pê şa'tnayış: çekişip sözle birbirini kırmak, bozuşmak

pêşin: peşin

pêşmalı/d: peştemal

pêşt: arka, sırt

pêt: 1)sağlam, güçlü, sıkı, sert, pek, dinç 2)yüksek ses, sesli 3)zengin 4)hızlı

pêta xwı ardış: vargücülle davranmak, bir şeyi yapmak için tüm gücünü kullanmak

pêt bıyayış: 1)sağlam olmak, pek olmak, sıkı olmak 2)dinç olmak 3)zengin olmak

pêtey: 1)sağlamlık, güçlülük, sıklık, peklik, dinçlik 2)zenginlik 3)seslilik

pêt kerdış: 1)sağlamlaştırmak 2)sıkılamak, sıkılaştırmak 3)zenginleştirmek 4)(ses vb. için kulla - nılırken) yükseltmek

pêvera kewtış: birbiriyle karşılaşmak

pêvero: yanyana

pêvero kerdış: ödeşmek, fit olmak,ödeşmeyi sağlamak

pêvero kewtış: yanyana yatmak, kucak kucağa yatmak, yanyana yere düşmek

pêvero nayış: 1)yanyana koyup ölçmek,kıyaslamak, karşılaştırmak 2)yanyana dizmek, yanyana dikmek

pêvero neyış: b. pêvero nıyayış

pêvero nıyayış: 1)yanyana konulup ölçülmek 2)kıyaslanmak, karşılaştırılmak 3)yanyana dikilmek, yanyana dizilmek

pêvero şeyış: b. pêvero şıyayış

pêvero şıyayış: 1)yanyana (birlikte) gitmek 2)yarışmak

pêverro kerdış: birbirinin yanına sokuşturup sıkıştırmak

pê vıraştış: ...ile yapmak (b. pey vıraştış)

pêw: birbirine (b. pê)

pê werdene: kavgada dayak yemek

pêxember/e: peygamber

pêxemberey: peygamberlik

pêxemberê axırzemani/e: son peygamber (Muhammed)

pêzeweng/e: pezevenk

pêzewmbini: birbiri

pıçpıç: fısıltı, fısıldaşma

pıçpıç kerdış: fısıldaşmak, fısıltılı konuşmak

pıf: üfürme sesi

pıf kerdış: üfürmek, üflemek

pılar: etene, (hayvanlarda) son

pılas/e: b. pelas

pılêş/e: etek

pılık/e: b. pıllık

pılıntı/e: kötü, pis, kirli

pılıntı/d: b. pılıntı

pıllık/e: şapkanın siperi

pılol: bulamaç, suda pişirilen unlu bir yiyecek

pılor: bulamaç, suda pişirilen unlu bir yiyecek

pıloziyayış: sıkılıp veya basılıp ezilmek

pıloznayış: (sulu meyve veya bir yarayı vb) sıkıp ezmek, basıp

ezmek

pılıpılık: kelebek (b. pelpelik)

Pılumer: Dersim yöresinde bulunan Pülümür ilçesi

pınani: gizli, gizlice, illegal

pıncar/e: yenebilen bazı otlar

pıncı/d: tuluk veya deride sıvıyı sızdırabilen çok küçük delik

pındısıki/d: olgunlaşmak üzere olan incir

pınti/e: b. pıntın

pıntin/e: pasaklı, kirli, pis

pıntiney: pasaklılık, kirlilik, pis olma durumu

pıntını/d: b. pıntın

pıntın û pis/e: b. pıntın

pıntın û pısı/d: b. pıntın

pır: dolu (b. pırr)

pır: sümkürme sesi

pıra: 1) -e, ona 2) -den, ondan, içinden

pıra: ile

pıra bestiş: -e bağlamak

pıradaya/d: 1)örtük olan, giyinik 2)örtlen, giyilen şey

pıradaye/e: b. pıradaya

pıra dayış: örtmek, üzerini kapatmak, giydirmek

pıra gırewtış: 1)giymek, giyinmek 2) -den almak

pıra guretene: pıra gırewtış

pıra kerdış: sokmak, içine sokmak, takmak, içine koymak (b. tıra kerdış)

pıra kerdış: üzerine sürmek

pıran/e: lokma (pıranê nani: ekmek lokması, yemek lokması)

pıra nayine: -e silah sıkmak

pıra nayış: yapıştırmak, daldırmak

pıranek/e: bir lokmacık, azıcık

pıranê meşna/e: ilkbaharda yetişen ve pişirilerek yenebilen bir bitki

pıra şanayış: üzerine serpmek

pıra şanıyayış: üzerine serpilmek

pıra şıyayış: 1)içinden gitmek,

içinde gitmek 2)üzerinden gitmek,

üzerinde gitmek 3)içine girilmek

4) -e batmak

pıra şonayış: b. pıra şanayış

pır bıyayış: dolmak, dolu olmak

pırç/e: saç, kıl, tüy

pırçıkın/e: kıllı, tüylü

pırçıkını/d: b. pırçıkın

pırçıkıyış: tüylerini yolmak

pırçın/e: tüylü, kıllı

pırçı ra wardış: tümünden yemek, her şeyi ile birlikte bir çırpıda yemek

pırç ra werdiş: b. pırçı ra wardış

pırd/e: köprü

pırdı: anında, çabucak, bir çırpıda, hemen

pırên/e: gömlek veya fistanın altında giyilen uzun entari (erkeklerin giydiği beyaz renklidir)

pırênbaz-i: kadınların giydiği uzun şalvar

pırêntaq: yalnız entari giyme durumu veya böyle giyinmiş olan kişi

pırjını/d: b. pırojını

pır kerdene: doldurmak

pır kerdış: doldurmak

pır kerdış: sümkürmek

pırnıkan ra ameyış: burnundan gelmek

pırnıkan ra ardış: burnundan getirmek

pırnıke/d: burun

pırnık-ı/d: burun

pırnıkı berz bıyayış: burnu havada olmak, kibirlenmek

pırnıkı tadayış: yüz çevirmek, ilgilenmemek, yüzünü çevirmek

pırnıkı veşayış: utanmak

pırnıkkotat/e: burnu kesik, burnu kopuk veya burnu ezilmiş olan

pırnos/e: yüzün ön kısmı, somak, surat

piro: -e, ona

piro berrezıyayış: b. pıro berri-zıyayış

piro berrızıyayış: -e bağışlamak

piro bestış: 1)yüklemek, sırtına bindirmek 2)yükünü bağlayıp hazırlamak

piro bırnayış: ceza kesmek, birisinin başkasına verdiği zararı tespit edip kendisine ödetmek

piro bıyayış: 1)üzerine dökülmek, üstüne dökülmek 2)kapıp almak, el atmak

piro cenayış: batırmak, içine daldırmak

pirocını/d: kalbur

piro çızzayış: -e bağışlamak

piro çungurrıyayış: tırmanmak

piro dayene: vurmak

piro dayis: b. pıro dayış

piro dayış: vurmak

piro gınayış: 1) -e değmek, -e isabet etmek 2)çarpmak, değmek 3)üzerine (üstüne) çökmek, üzerine düşmek

piro gırewtış: üzerine örtmek

piro gunayış: b. pıro gınayış

pirojını/d: kalbur

piro kerdış: üzerine dökmek, üzerine serpmek

piro kurr kerdış: b. kurrı kerdış

piro mal bıyayış: -e mal olmak, üzerine mal olmak, kendisine ait sayılmak

piro mal kerdış: -e mal etmek, üzerine mal etmek, -e ait saymak

piro masnayış: (bir tarafını) şişirmek

piro nayış: yükü bağlayıp hazırlamak

piro nurri kerdış: (bir şeyin kapğını vb.) üstüne geçirmek, üzerine kapatmak, üzerine indirmek

piro pêser bıyayış: başına üşüşmek, üstüne toplanmak, başına toplanmak

piro pêser kerdış: 1)başına üşüşmek, başına toplanmak 2)üzerine yağmak, üzerine toplamak

piro qelebnayış: üzerinden aşmak; alt etmek, yenmek

piro sur bıyayış: bir işe içtenlikle sarılıp yapmak, canla başla uğraşmak, (işe) ısınmak

piro şanayış: üzerine serpmek

piro şıkıtış: 1)kötülemek 2)bir tarafını kırmak

piro şıyayış: benzemek, -e çekmek

piro tadayış: -e hile yapmak, daha önce yaptığı veya söylediğinin tersini yapmak

pirozine/d: kalbur (b. pırojını)

pırpar/e: semizotu

pırpırok/e: çabuk kızan

pırr: dolu

pırrawo: bravo, yaşı, aferin

pırr bıyayış: dolmak, dolu olmak

pırr kerdene: doldurmak
pırr kerdış: doldurmak
pırt/e: b. purt
pırt: eşya, pılı pırtı
pırtıqalı/d: portakal
pırto perarey: bugünden önceki dördüncü gün
pırto perey: bugünden önceki üçüncü gün (b. perarey)
pırto pêrar: bu yıldan önceki üçüncü yıl
pırt-pêrar: b. pırto pêrar
pıryen/e: b. pırên
pısa /d: şalvarın uçkur geçirilen üst kısmı
pıseki/d: şalvar veya donun iki bacak arasındaki kısmı
pısık: b. pısing
pısing/e: kedi
pısinge/d: dişi kedi
pısingi/d: dişi kedi (b. pısinge)
pıskı/d: zülûf, kakül, saç perçemi
pıskı/d: gübre
pıskılı/d: püskül
pıskılın/e: püsküllü
pıskılne/d: b. pıskılın
pıskıvıtı/d: bisküvi
pıskonı/e: bir tarafı yanıp ateş haline gelen odun veya ağaç parçası
pıskule/d: püskül
pısqılıtı/d: bisiklet
pısqulı/d: b. pıskılı
pıstan/e: insanın koyunu, memelerin alt kısmı
pıstandê xwı nayış: koyuna koymak, saklamak
pıstın/e: b. pıstan
pısti/d: pışmekte olan ekmek vb. yiyecekleri çevirmekte kullanılan

demir araç, bir çeşit gelberi
pıstiya tıfıngi/d: tüfek namlusunun içini temizlemek ve eskiden tüfeklere patlayıcı madde doldurmak için kullanılan ince madeni çubuk
pıstpıst: fısıltı
pıstpıst kerdış: fısıltıyla konuşmak
pış: kediyi kovmak için seslenirken kullanılan bir sözcük, pıst
pışê: 1) kediyi çağırırken kullanılan bir sözcük, kediyeye sesleniş biçimi, pisipisi 2) (çocuk dilinde) kedi
pışıkı nıştış: öfkesi dinmek
pışi/d: akciğer
pışkayış: hapsirmek
pışkı/d: davranış, iş
pışkı/d: gübre
pışkı/d: bir şeyin bölüşülmesi sırasında veya bir şeyin tesbit edilmesi için başvurulana bir yöntem, bir çeşit kura çekme
pışkı kerdış: Bir şeyin bölüşülmesi veya tesbiti için bir çeşit kura çekme işlemine başvurmak. Bu işlem şöyle yapılır: Örneğin iki tarla iki kardeş arasında bölüşülecekse, hakem görevini gören ve paylaştırmayı yapacak olan kişi, eline iki çöp alarak bir diğer kişiyle beraber hangi çöpün hangi tarlayı temsil ettiğini belirler. Daha sonra bu belirlemeden haberi olmayan kardeşlerden birisi, çöplerden birini seçer. Seçtiği çöp, hangi tarlayı temsil ediyorsa, o tarla kendisine, diğer tarla da diğer kardeşe ait olur. Yahut çöpler kişileri temsil

edecek şekilde belirlenebilir. O zaman, seçimi yapacak olan kardeş, her çöpü bir tarlaya doğru atar ve çöp hangi tarlaya doğru atılmışsa o çöpün temsil ettiği kişi, o tarlaya sahip olur.

pışkılı/d: koyun, keçi, tavşan, deve gibi hayvanların dışkısı, kış

pışkı vıstış: b. pışkı kerdış

pışo/e: 1)kedi çağırırken kullanılan bir sözcük, kediye sesleniş biçimi 2)(çocuk dilinde) kedi, pisipisi

pışotı/d: yemek artığı

pış pış: pisipisi (kedileri çağırarak için kullanılan sözcük)

pışt: kedi kovmak için kullanılan bir sözcük, pışt

pışta/d: sarılı olan, örtük

pışte/e: b. pışta

pıştı: b. pışt

pıştış: sarmak, sarmalamak

pıştı: b. pışt

pışûtı/d: b. pışotı

pıt/e: çocuk

pıt: çıt, en ufak ses (**pıt nêkerdış:** çıt çıkarmamak)

pîtê: 1)bebek (kız çocuğu) 2)erkeğin karısına seslenirken kullandığı bir sözcük

pıtı/d: bebek (kız çocuğu)

pıtık/e: bebek (erkek çocuk)

pıtıkı/d: bebek (b. pıtı)

pıto/e: 1)bebek (erkek çocuk) 2)kadının kocasına seslenirken kullandığı bir sözcük

pıtpıt: fısıltı, kendi kendine söylenme; dırdır

pıtpıtıyayış: kendi kendine söylenme

pıtpıt kerdış: kendi kendine söylenmek, fısıldaşmak; dırdır etmek

pıx: daha çok hayvanları ürkütmek amacıyla beklenmedik bir anda çıkarılan ses

pıxêri/d: ateş yakılan ocak, baca
pıx kerdış: hayvan veya insanı ürkütmek amacıyla beklenmedik bir anda seslenmek

pıya: birlikte, beraber

pıyabeste: birbirine bağlı olan

pıyadiyayış: örtülmek, kapanmak

pıya nayış: birbirine yapıştırmak veya birbirine değdirmek

pıyanz/e: soğan

pi/e: baba

pîj/e: 1)ucu sivri ağaç parçası 2)aynı adla anılan oyun için çocukların kullandığı ucu sivriltilmiş kısa çubuk

pijeman-i: pijama

pijeme-y: pijama

pîjık/e: ucu sivri ağaç parçası

pîji kay kerdış: ucu sivriltilmiş kısa çubuklarla yumuşak-ıslak toprak üzerinde bu çubukları dikine çakarak birbirinin çubuklarını düşürmeye dayanan oyunu oynamak (b. pîj)

pil/e: büyük, yaşça büyük olan

pılan/e: plan

pılaqı/d: plak

pilaw : pilav

pil beyış: b. pil bıyayış

pil bıyayîne: büyümek

pil bıyayış: büyümek, büyük olmak

pile/d: büyük (b. pil)

piley: büyüklük, yaşça büyük olma
pilêne: büyüklük
pilêr/e: daha büyük
pılı/d: b. pile
pili: büyüklük
pil kerdış: büyötmek
pill/e: büyük (b. pil)
pilley: büyüklük
pillêr: daha büyük
pil qali kerdış: büyük konuşmak, kendisini aşan bir konuda büyük laf etmek
pil û peleng: çok büyük
pil û qız: büyük küçük
pimawıtış: ölçmek
pinc/e: piç
pine/e: yama
pine bıyayış: yamalanmak
pineçi/e: ayakkabı tamircisi, yamacı
pineçiyey: ayakkabı tamirciliği
pinekerda/d: yamalı
pinekerde/e: yamalı
pine kerdış: yamalamak, yamamak
pine pa dayış: yamalamak, yamamak
pineyın/eyamalı
pineyıney: yamalılık, yamalı olma durumu
pipık: şiş, şişkinlik
pipıke/d: (çocuk dilinde)popo
pipıkı/d: şiş, şişkinlik
pipıkı bıyayış: şişmek
pipıkı kerdış: şişirmek
pipık mare: b. dare (II)
piqabı/d: 1)gramafon, teyp
 2)küçük kamyonet

pir/e: 1)yaşlı 2)Alevilikte dinsel anlamda büyük kişi, pir
pira ca'dıkerı/d: cadı, kocakarı
pira dusayış: b. pêra dusayış
Piran: Diyarbakır'a bağlı bulunan Dicle ilçe merkezinin eski adı
pirar: b. pêrar
pirbab/e: ata, dede (b. pirbav)
pirbav/e: ata, dede
pir bıyayış: yaşlanmak
pire/d: yaşlı kadın
pirek/e: yaşlıca, yaşlı olan
pirekı/d: yaşlıca, yaşlı kadın
pi resayış: b. pê resayış
pirey: yaşlılık, ihtiyarlık
pirı/d: 1)yaşlı kadın 2)erkeğin karısı (bazı küfürlerde bu anlamda kullanılır) 3)kocakarı, cadı 4)nine
pirık/e: dede
pirıka şıti/d: süt kaymağı
pirıke/d: örümcek, örümcek ağı
pirıkı/d: nine, büyük anne
pirıkı/d: kaymak (süt kaymağı)
pirıkı bestış: (süt vb.) kaymak bağlamak
pirıkı bestış: ağ örmek, örümcek ağı bağlamak
pirıkıyayış: ağ (örümcek ağı) bağlamak, örümceklenmek
pirıkıyayış: 1)(süt vb.) kaymak bağlamak 2)büzölmek, kırışmak, kırışıkların oluşması
pirkeçel/e: saklambaç oyunu
pirkeçeleki/d: saklambaç oyunu
pir kerdış: ihtiyarlatmak, yaşlanmasına neden olmak
Pirmansur: Şerefnamedeki bilgilerden 10. yüzyılda yaşadığı anlaşılan bir ermiş olup halkın ziyaret-

gahı olan mezarı halen **Piran** yâkınlarındaki **Dêrey** (**Dêran**) köyündedir. Egil-Mırdasi beylerinin atalarından olduğu belirtilen Pirmansur, halk arasındaki söylentiye göre, önceleri bir hırsız iken çaldıklarını yoksullara verdiği için ermiş olur (**Pirmusur** ve **Pim-sur** de denir).

piro: hep, hepsi (b. pêro)

Piron: b. Piran

Pironey: Diyarbakır'a bağlı bulunan Piran (Dicler) ilçe merkezi ile Bazbendi, Kuferbı, Kormıgi, Dızdeyni, Culbeyni köylerinin bulunduğu bölgenin ve buralarda oturan aşiretlerin genel adı.

pirû: hepsi (b. pêro)

pir û pırbab: atalar, dedeler

pis/e: pis, çirkin, kirli

pis bıyayış: kirlenmek, kötüleştirmek, kötü olmak, pis olmak, çirkinleşmek, yaramaz olmak

pısey: pislik, pis olma durumu, çirkinlik, kirlilik

pısı/d: b. pis

pis kerdış: kirletmek, pis olmasına neden olmak, kötüleştirmek

pıştı: b. pışt

pıştış: sarmak (b. pıştış)

piya: birlikte, beraber

piyade/e: piyade

piya bestış: birbirine bağlamak

piya kerdış: 1)anlaşmak (b. pê kerdış), 2)birlikte yapmak

piya nayene: b. piya nayış

piyanz/e: soğan

piyare/e: üvey baba

piyase/e: piyasa

piyase kerdış: dolaşmak, tur atmak

piya weş bıyayış: barışmak, anlaşmak, araları iyi olmak

piya weşi bıyayış: b. piya weş bıyayış

piya weşi kerdış: barıştırmak

piyayey: birliktelik

piyaz/e: soğan (b. piyanz)

piyê pêr/e: dede (babanın babası)

piyonz/e: b. piyanz

piyor: hepsi, hep (b. pêro)

piyo zura/e: üvey baba (b. piyare)

piyûz/e: b. piyanz

pize/e: karın, mide

pizeveşn/e: merhametli, başkasına acıyan

pizeveşney: merhametlilik, yufka-yürekli

pizze/e: karın

pizze bere veşayış: -e acımak

pizze bere veşnayış: -e acımak

pizze bider veşayış: -e acımak

pizze bider veşnayış: -e acımak

pizzedê xwı dı vatış qey: sanmak (b. xwı pizze dı vatış qey)

pizze dı bıyayış: 1)düşünmek, gönlünde olmak, niyeti olmak 2)karnında olmak

pizze dır bıyayış: b. pizze dı bıyayış

pizzedo safi ra: içtenlikle, yürekten

pizze fek ra ameyış: 1)yüreği ağzına gelmek, çok korkmak 2)çok koştuktan dolayı nefes nefese yorgun olmak

pizze pey veşnayış: -e acımak

pizzepil/e: 1)obur 2)karnı büyük

olan, büyük karınlı
pizzepiley: oburluk
pizzepili/d: b. pizzepil
pizzera: içten, yürekten, içtenlikle
pizze şeyiş: b. pizze şıyayış
pizze şıyayış: ishal olmak
pizze...veşayış: 1) -e acımak
 2) mide veya karın yanması (ağ-
 rıması)
pizzeveşn/e: merhametli
pizze...veşnayış: -e acımak
pizzeveşn bıyayış: merhametli
 olmak
pizzeveşney: merhametlilik
pizzew safi ra: içtenlikle, yürekten
pizzew şenık/e: göbeğin altı,
 küçük karın
pizzew werdi: b. pizzew şenık
pizzexışın/e: 1) obur 2) karnı bü-
 yük olan
pizzey xwı dı watış: içinden söy-
 lemek, düşünmek; sanmak (b. xwı
 pizze dı watış qey)
pizzi ver dı bıyayış: doğurmak
 üzere olmak, gebe olmak
plaqı/d: b. pılaqı
plor: b. pılor
poçı/d: kuyruk
po finayış: örmek, takmak
po gıyayene: farkına varmak
poj: b. panc
pokerde/e: takılı, boyuna asılmış
 olan
po kerdış: takmak, başkasının
 boynuna asmak
pol/e: 1) omuz, kol 2) kucak dolusu
 3) taraf, yan
pola/e: çelik (b. polat)
pola bıyayış: kolunda olmak,

omuzunda olmak
polad/e: çelik
pola kerdış: omuzuna takmak,
 omuzunda taşımak, koluna tak-
 mak, omuzlamak
polat/e: 1) çelik 2) silah kurşunu 3)
 çok sağlam, çok sert
polate: silah kurşunu
polayın/e: çelikli, çelik mamulü;
 çok sağlam, çelik gibi sağlam olan,
 dayanıklı
polis/e: polis
politiqa/d: politika
pol nayış: omuzuna koyup taşı-
 mak, omuzuna koymak, omuz-
 latmak
pompoli/d: şose veya asfalt ka-
 rayolu
ponc: beş (b. panc)
poncas: b. pancas
poncsey: beş yüz (500)
poncı/e: paça (b. pance)
ponj: beş (b. panc)
ponjın/e: beşinci (b. pancın)
ponjını/d: b. ponjın, pancine
ponsey: beş yüz (b. pansey)
pontile/d: b. pontili
pontılı/d: burularak sarılan ot de-
 meti (kışlık hayvan yemi olarak
 kurutulup saklanır)
pontoli: pantolon
pontori: b. pontoli
por/e: saç
porcını/d: kalbur (b. pırocını)
pordergi/d: uzun saçlı (kız veya
 kadın)
porkeje/e: sarı saçlı
porkejeý: sarı saçlı olma durumu,
 sarışnlık

porkeji/d: sarı saçlı kız veya kadın
porr/e: saç (b. por)
porsıpi: aksaçlı, yaşlı
porsiya/e: siyah saçlı
porsiyay/d: siyah saçlı kız veya kadın
posman bıyayine: b. poşman bıyayış
postal: ayakkabı
poste/e: deri, post
poste/e: posta
poste bıyayış: derisi yüzülmek
posteci/e: postacı
poste kerdış: derisini yüzmek
postexane/e: postane
poşman: pişman, pişman olan
poşman bıyayış: pişman olmak
poşmaney: pişmanlık, pişmanlık duyma
poşman kerdış: pişman etmek, pişman ettirmek
poşte/d: b. paşti
poşti/d: b. paşti
poşti kerdene: sırtlamak
potene: b. pewtış
potin: potin
po vıstış: örme, takmak
powjiyayış: pişmek
powta/d: pişen, pişmiş olan, pişkin
powte/e: b. powta
powtış: pişirmek
pox: çabuk kırılabilen beyaz renkli bir taş çeşidi
poxnotı/d: lira, pangınor
poz: poz, gösteriş
poz dayış: poz vermek
pozmık: burunun delinmesi suretiyle buruna takılan bir süs

pro: b. pıro
pro beyış: b. pıro bıyayış
pro dayış: b. pıro dayış
puç: çürük, kof
puç/e: çorap
puç bıyayış: çürümek
puçey: çürüklük
puçık: çorap (b. puç, punc)
puç kerdış: çürütmek
pueh: b. peh
puehe: b. peh
puf: püf, ağızla üfleme, üfürme sesi
puffayış: 1)puflamak 2)homurdanmak
puf kerdene: b. puf kerdış
puf kerdış: üfleme, püfleme, üfürme, söndürme
puk/e: soğuk hava, tipi
pul/e: tepe
pul/e: pul
pulıs/e: b. polis
pullısıyaya/d: solgun, pörsümüş olan, pörsük
pullısıyaye/e: b. pullısıyaya
pullısıyayış: solmak, pörsümek, solgunlaşmak
pullısnayış: soldurmak, pörsümesine neden olmak
pun/e: kümes
punc: çorap
puncı/d: küçük bitki ve ot tanesi
pund/e: filiz, gonca
pund dayış: filizlenmek, goncalanmak
pune/e: güzel kokusu olan ve bazı çorbalara katılan bir bitki
purçıkın/e: kılı (b. pırçıkın)
pure: -e, ona (b. pıro)

pure bıyayış: b. pıro bıyayış
pure dayış: vurmak (b. pıro dayış)
pure kerdış: üzerine dökmek (b. pıro kerdış)
purı: -e, ona (b. pıro)
purı cenayış: 1)(bir şeyin kapağını vb.) kapatmak 2)batırmak
purı dayış: vurmak (b. pıro dayış)
purı kerdış: üzerine dökmek (b. pıro kerdış)
purı şonayış: üzerine serpmek (b. pıro şanayış)
pur kerdış: doldurmak (b. pırr kerdış)
puro: -e, ona, onda (b. pıro)
puro dayış: vurmak (b. pıro dayış)
puro şonayış: b. pıro şanayış
purozını/d: kalbur
purt/e: tüy, pürtük, kıl, saç
purtık: pürtük
purtıkın/e: tüylü, pürtüklü, yün-lü, kıllı
purt kerdene: tüylerini yolmak
puskulu/d: püskül
pusula/d: pusula
puş/e: yaprak
puşê piyanzi/e: 1)yeşil soğan 2)soğan kabuğu
puşoti/d: yemek artığı
puşırığı/d: bir çeşit bulamaç, lapa
puşt/e: 1)gözü kız veya kadınlarda olan yahut onlarla gayri meşru ilişki kuran kişi 2)kalles, puşt
puştey: puştluk, namussuzluk
puştı/d: iffetsiz kız veya kadın
puş û pelaxı: yaprak veya ot artıkları birikintisi
put/e: oğul, çocuk, bebek
putek/e: bebek, oğlan çocuğu

putekı/d: bebek, kız çocuğu
putı/d: küçük kız çocuğu, bebek
puxur: buğu, buhar (b. bux)
puze: otlak
pûc: çürük, kof (b. puç)
pûc bıyayış: çürümek (b. puç bıyayış)
pûk/e: tipi, kar fırtınası
pû kerdış: (boynuna) takmak (b. po kerdış)
pûş/e: yaprak (b. puş)
pûncı/d: b. punci
pûnk: b. pank
pûrt: b. purt
pûş û palaxı: b. puş û pelaxı
pyer: b. pêro
pyerû: b. pêro
pyeser: üst üste, birlikte (b. pêsero)
pyêro: hep, hepsi, tüm (b. pêro)
pyor: 1)hep, hepsi 2)birbirlerine (b. pêro)
pyore: b. pyor, pêro

Q

qab/e: 1)kap 2)kapak, kılıf
qabas/e: asker, Osmanlı askeri, kavas (b. qewas)
qebaxêrî/d: kavak ağacı
qabe/e: kahve, kahvehane
qaberengi: kahverengi
qabkerda/d: kaplı, kaplanmış olan
qabkerde/e: b. qabkerda
qab kerdîş: kaplamak
qabqalını/d: kırmızı renkli ve iri taneli bir üzüm çeşidi
qaçax/e: kaçak kişi veya eşya
qaçaxçi/e: kaçakçı
qaçaxçiyey: kaçakçılık
Qadiri: Kadiri tarikatı veya bu tarikata bağlı olan kişi
qaf/e: kafa, kafatası
qaf/e: kabuk
qaf: b. qafek
Qaf/e: b. Qaf Daxi
Qaf Daxi/e: Kaf Dağı (masallarda adı geçen bir dağ)
qafek: hurda, eski veya kırık eşya
qafık: 1)kabuk 2)b. qafek
qafike/d: kafa
qahar: kahır, üzüntü
qaharnayîş: kızdırmak, üzmek, kahretmek
qahp/e: namussuz, kahpe
qahpıkı/d: kahpe, orospu

qahpo/e: b. qahp
qahr/e: kahır, üzüntü, sıkıntı, meşakkat
qahr bıyayîş: çok üzülmek, kahrolmak
qahrê xo...kerdîş: 1)kızdırmak, üzmek 2)kahretmek
qahrıyayîş: 1)kızmak, üzmek 2)kıskanmak 3)küsmek
qahri...kerdîş: 1)üzmek, kızdırmak 2)kahretmek
qahr kerdîş: kahretmek, üzmek
qahrnayîş: kızdırmak, üzmek
qahwalti/d: kahvaltı (b. aradını)
qahwe/e: kahve
qala...kerdîş: sözünü etmek, bahsetmek
qala ma wa cadê xwî dî bo: “laf aramızda”, “söz aramızda kalsın” anlamında kullanılan bir deyim
qalan reydi: sözlü olarak, sözle
qala...pere kerdîş: sözü para etmek, sözü geçmek
qala peyenî/d: son söz
qala tû şeker: b. mî qala tû şekerî reydi bîrnay
qala vengî/d: boş laf, boş iş, bir şeye yaramayan
qala vernî û peyenî/d: son ve kesin söz, ilk ve son söz
qala...vıyartîş: sözü geçmek, sözü dinlenmek
qalayîş: melemek
qalda xwî ra nêmendîş: sözünü sakınmamak, lafını esirgememek
qalda xwî sero vındertîş: sözünde durmak
qalê...kenî: “sözünü ettiklerine göre”, “dediklerine göre”, “şöyle-

diklerine bakılırsa” anlamında kullanılan bir söz

qalê...kerdene: sözünü etmek (hakkında konuşmak)

qalê...kerdiş: sözünü etmek

qalê...mekî: “hiç sözünü etme”, “sözünü etmeye değmez” anlamında kullanılan bir söz

qalê...nêbenî: sözü edilmeye değmez, sözü edilemeyecek kadar olumsuz

qalê...pê vıyartış: lafla dalaşmak, sertçe münakaşa etmek, sözle birbirini kırmak, sözle kavga etmek

qalê...zi benî: -nin de sözü mü olur?, çok değersiz, önemsiz

qalı/d: söz, laf

qalı apey dayış: b. qalı tewa dayış
qalib: kalıp

qaliba sabuni/d: sabun tanesi, sabun kalıbı

qalib bestış: 1)kalıplamak, kalıp yapmak 2)kalıbını hazırlamak

qalı bere gunayış: -e laf dokunmak, söz dokunmak

qalı bere kerdiş: 1)-e kırıcı ve kötü laf söylemek 2)b. qalibı bere kerdiş

qalı bere şanayış: laf dokundurmak, dokunacak laf söylemek

qalibı/d: oyunda kazanılan her bir parti, oyunda galibiyet

qalibı/d: kalıp

qalibı bere kerdiş: oyunda yenmek, oyunda galibiyet almak

qalı bider kerdiş: b. qalı bere kerdiş

qalı bider şanayış: b. qalı bere şanayış

qalı bınayış: 1)sözünü kesmek,

lafını kesmek 2)söz kesmek

qalı cawıtış: 1)çok soru sorarak gereksiz detayları öğrenmeye çalışmak 2)dedikodu yapmak, çok konuşmak

qalı derg kerdiş: sözü uzatmak

qalı eşnawıtış: 1)söz dinlemek 2)laf işitmek, yapılan bir şeyden ötürü azarlanmak

qalı fam nêkerdiş: söz anlamamak

qalı fek dı bınayış: başkasının sözünü kesmek, sözünü tamamlatmamak

qalı fek kewtış: yeni öğrendiği ya da duyduğu bir şeyi sık sık söyleyip durmak

qalı hamey qalı: “laf lafı açtı”, “laf açıldı”, “sözü edildi”, “söz açılmışken” anlamlarında kullanılan bir deyim

qalık: kabuk (b. qalığı)

qalıka şekeri/d: şeker tanesi

qalıka vinci/d: sakız tanesi

qalı kewtış: önemsenip kendisinden söz edilmek, konuşma konusu olmak, değeri artmak

qalığı/d: kabuk

qalığı/d: göz çukuru

qalığı/d: sakız tanesi (b. qanığı)

qalın/e: kalın

qalın/e: başlık (b. qelen)

qalınçı/d: bağ budama vb. işlerde kullanılan orağa benzer bir çeşit küçük tahra

qalınay: kalınlık

qalınêr: daha kalın

qalı qal a: “söz sözdür”, “verilen sözde durulmalıdır” anlamında

kullanılan bir deyim

qalı qala...bıyayış: hep...-den söz-zedilmek

qalı qırf tebiştış: sözü kendisine yönelik olumsuz anlamda söylenmiş gibi kabul etmek, sözü hakaret olarak (olumsuz anlamıyla) anlamak veya öyle değerlendirmek

qalı...ra antış: -den laf çekmek, laf almak

qalı...ra gırewtış: -den laf almak, laf çekmek

qalı...ra teber kerdış: laf sızdırmak, söz söyletmek, ağzından laf almak

qalı...şanayış: laf dokundurmak, dokunacak söz söylemek

qalı tebiştış: 1)söz dinlemek, söze uymak 2)sır tutmak

qalı tede vındertış: sır saklamak, söylenmemesi gereken sözü başkasına söylememek

qalı tepa dayış: sözünü esirgemek
(**qalı tepa nêdayış:** sözünü esirgememek)

qalı vıstış: sözünü ettirmek, önemsenecek duruma gelmesine neden olmak, -den söz edilmesine neden olmak

qalızav/e: geveze, çok konuşan

qalızavey: gevezelik

qalı kenê: “söylediklerine göre”, “sözünü ettiklerine bakılırsa” anlamında kullanılan bir söz

qalı keni: b. qalı kenê

qalı kerdış: 1)konuşmak 2)sözünü etmek, söz etmek

qalı kewtış: 1)lafa dalmak, konuşmaya dalmak 2)çocuğun konuşa-

bilir duruma gelmesi, konuşmaya başlamak

qalı pê vıyartış: sözle dalaşıp birbirini kırmak, kavga etmek

qalı ver bere dayış: b. qalı ver bıder dayış

qalı ver bıder dayış: -e laf atmak, söz dokundurmak

qallıke/d: kabuk

qallıke/d: b. qanıkı

qaltaxı/d: kaltak, iffetsiz kadın

qaluçi/d: orak

qalune/d: pipo

qalunı/d: b. qalune

qalûbela: kalûbela

qal û qırfı: laf, dedikodu

qama/d: kama

qamçi/d: kamçı

qamçi/d: iki grup oyuncuyla oynanan ve rakip oyuncuya kamçı vurmaya dayanan bir oyun

qamçi kay kerdış: “qamçi” oyunu oynamak (b. **qamçi**)

qamçi kerdış: 1)kamçılama, kamçı ile vurmak 2)b. **qamçi kay kerdış**

qamçur/e: emlak vergisi, vergi, mal vergisi

qamet: namaza başlarken söylenen sözler, kamet

qamet ardış: kamet getirmek

qamı/d: boy

qamı vetış: boy atmak, boyu uzamak

qamış/e: kamış

qampirekı: mantar

qamyonı/d: kamyon

qanat/e: kat, tabaka

qan bıyayene: kandırılmak

qancıxı/d: kancık
qancuxı/d: kancık
qandê...: ...için, nedeniyle
qandê cey: onun için, o nedenle
qandê coy: onun için, o nedenle, bu nedenle
qanıka vılinci/d: sakız, sakız tanesi
qanıki/d: sakız
qanqile/e: şingıl, salkım parçası, küçük salkım
qanqole/e: b. qanqile
qanser/e: kanser
qantır/e: katır
qantırı/d: katır
qantırı mendış: “çok büyük olmak”, “iriyarı olmak” anlamında (daha çok hakaret etmek için) benzetme olarak kullanılır
qantut: grup halinde oynanan bir çocuk oyunu
qanun/e: kanun, yasa
qanunen: kanunen, yasal olarak
qanuni: kanunî, yasal
qanzı/d: kaz
qa’p: b. qahp
qapan/e: kantar
qapan: çevrili, kapalı
qapax/e: kapak
qapaxê...dayış pıro: kapağını kapamak, kapağını örtmek
qapaxê seri/e: kafatası
qapı/d: kahpe
qapıkı/d: kahpe, orospu
qapiy mıradan/e: murat kapısı, dilek yeri
qapqapık: takunya, nalın
qapsunı/d: kapsül
qaput/e: kaput, palto

qaq/d: koni biçiminde olan bir topaç çeşidi
qaqı/d: kafa
qa’r: b. qahr
qar antış: kahır çekmek
qardı/d: borç, emanet
qardı dayış: ödünç vermek; emanet olarak vermek
qardı kerdış: ödünç almak; emaneten almak
qardıyan/e: gardiyan
qareman/e: kahraman
qaremaney: kahramanlık
qareyis: b. qahriyayış
qarê...antış: kahrını çekmek
qarış bıyayış: karışmak
qarıyayene: b. qahriyayış
qarkê/e: kahır çeken, eziyet çeken, acılara katlanan, zorluklara karşı dayanıklı olan kişi
qarme/e: kavurma (b. goştı)
qarmış bıyayış: karışmak
qarna/d: karne
qarnaqsi: sevimsiz, can sıkıcı, karınağrısı
qarnayış: b. qaharnayış
qarse/e: ucu sivriltilmiş olan çubuk, uzun kazık
qarsı/d: çok üşüme
qarsı dekewtış: çok üşümek, donarcasına üşümek
qarşû/e: karşı
qart/e: kart, karton parçası
qart/e: kart, yaşlı, bayat
qarton/e: karton
qas: b. qasê
qasa/d: kasa
qasê: kadar, miktarınca
qasıd/e: elçi

qasıdı: sağlam
qasıdı kerdış: sağlamlaştırmak, sağlam yapmak
qaş/e: b. qaşık
qaşık/e: kabuk
qaş kerdış: kabuğunu soyamak
qat: kıt, kıtlık
qat/e: kat, tabaka
qat bı qat: 1)kat kat, birkaç misli 2)tabaka tabaka
qat bıyayış: katlanmak, kıvrılıp bükülmek
qat bıyayış: kıt olmak, bir şeyin kıt bulunması
qatê cıllan/e: elbise takımı
qatıl/e: katıl
qatır/e: katır
qatire/d: katır
qatırı/d: katır (b. qatire)
qatırı mendış: b. qantırı mendış
qatırleyr/e: yavru katır
qatıx/e: 1)süt ürünleri 2)yoğurt
qatıxın/e: yoğurtlu
qat kerdış: katlamak
qatma/d: b. patıra
qatqatı/d: yağlanmış yufka ekmek
qav û qacax: kapacak
qawanozi/d: kavanoz
qawaxe/d: kavak
qawe/e: kahve, kahvehane
qawerengi: kahverengi
qaweçi/e: kahveci
qawexane/e: kahvehane
qawısız: arsız, utanmaz
qawışı/d: b. qawuşı
qawıte/d: buğdayın kavrularak öğütülmesinden sonra yağda kızartılması suretiyle yapılan bir yiyecek, kavut

qawi: niçin? (b. qey)
qawul: kabul (b. qebul)
qawul kerdış: kabul etmek (b. qebul kerdış)
qawunı/d: kabuğu kalın ve dayanıklı olduğundan uzun süre bozulmadan kalabilen bir kavun çeşidi, kışlık kavun
qawuşı/d: koğuş
qawxe/e: kavga
qaxıd/e: 1)kağıt 2)mektup
qaxıdı/d: lira, varak
qay: 1)herhalde, galiba 2)için 3)tabii, elbette
qay cınay: niçin, neden?
qayde/e: 1)kaide 2)türkü, türkü makamı
qaydê: için, nedeniyle
qaydi reydi: usülen, makamına göre, kaidesiyle
qayfeçi/e: kahveci
qayıl: isteyen, istekli, razı
qayıl bıyayıne: istemek, razı olmak
qayıl bıyayış: istemek, razı olmak
qayim: sağlam, yerine oturmuş olan
qayim bıyayış: sağlam olmak, sağlamlaşmak
qayim kerdış: sağlamlaştırmak
qayış/e: kayış, deri kemer
qayış/e: kin, kin gütme, inat
qayışekı/d: kin gütme, birisinin inadına davranma, birisiyle inadına yarışma
qayışekı kerdış: kin gütme, birisinin inadına davranmak, birisiyle inadına yarışmak
qayış kerdış: b. qayışekı kerdış

qayit kerdene: beslemek (**ez qayit**
kon: ben besliyorum)

qay la: 1)tabii, elbette 2)herhalde

qaymax/e: kaymak (süt
vb.kaymağı)

qayme/e: yokuş, yukarıya doğru
qayme gunayiş: yokuşu çıkmak,
yokuş yukarı çıkmak, yokuşa yö-
nelmek

qaymeki: yukarıya doğru, yokuş
yukarı

qaymeqam/e: kaymakam

qaymeqom/e: b. qaymeqam

qaynax/e: kaynak, lehim, yapış-
tırıcı

qaynax kerdış: lehimlemek, iki
madeni parçayı kaynakla birbirine
yapıştırmak

qayta bıyayış: bakılmak, beslen-
mek, korunmak (b. mıqayt
bıyayış)

qaytakerda/d: bakımlı, korunan,
beslenen

qaytakerde/e: b. qaytakerda

qayta kerdış: bakıp korumak, bes-
lemek, bakımını yapmak (b. mı-
qayt kerdış)

qaz: 1)kaz 2)hindi

qaz: gaz, gazyağı

qazanc/e: kazanç

qazanc kerdış: kazanmak, kar
etmek

qazax/e: kazak, fanila

qazaxi/d: gazyağı

qazı/d: 1)dişi kaz 2)dişi hindi

qazık/e: kazan

qazıx/e: kazık

qazıx ro gınayış: kazığa vurul-
mak, kazığa çakılmak

qazi/e: kadı

qazux/e: kazık

qazux ro gunayiş: b. qazıx ro
gınayış

qe: hiç, katiyyen (b. qet)

qe'a: b. qıxe

qebale/e: götürü iş, kabala

qebale/e: deri, kabuk, post

qabale bestış: kabuk bağlamak

qebale eştış: b. qebale vıstış

qebale gırewtış: götürü iş almak,
götürü usulü iş yapmak

qebale kerdış: götürü usulü iş
yapmak

qebale vıstış: kabuk atmak, ka-
buk değiştirmek, deri değiştirmek,
derisi soyulmak

qebale webıyayış: kabuğu soyul-
mak, derisi soyulmak, kabuk veya
deriden büyük bir parçanın so-
yulması

qebedayi/e: kabadayı

qebebet/e: kabahat

qeb'et/e: b. qebebet

qeb'et/e: ırza geçme, cinsel ilişki

qeb'et bere kerdış: b. qeb'et bider
kerdış

qeb'et bider kerdış: ırzına geç-
mek, birisiyle zorla cinsel ilişki
kurmak

qeb'et kerdış: 1)kabahat işlemek,
suç işlemek 2) b. qeb'et bider
kerdış

qebhet/e: b. qebebet

qebız: kabız

qebız bıyayış: kabız olmak

qebila/d: kabile, akrabalar, soy
sop

qebrax/e: namussuz, deyyus,

serseri

qebraxey: pezevenklik, deyyus-luk, serserilik

qebraxı/d: namussuz kadın, iffet-siz, serseri kadın

qebırı/d: mezar, kabir

qebıstan/e: mezarlık, kabristan

qebul: kabul

qebul bıyayış: kabul olunmak, kabul edilmek

qebul kerdış: kabul etmek

qebz: kabız

qebz bıyayış: kabız olmak

qecek/e: çocuk

qeq/e: çocuk, yavru

qeqek/e: b. qeq

qeqekey: çocukluk

qeqekı/d: kız çocuğu

qeqkey: b. qeqekey

qeda/e: kaza, bela; facia, felaket

qeda û bela: kaza ve bela

qedayif: kadayıf

qedehtı/d: kadeh

qedeme/e: kademe

qedemli: kademli

qedena/d: iriyarı, biçimsizce bü-yük olan, kadana (**qedeni mendış:** kadana gibi olmak, iriyarı olmak)

qedene/e: b. qedena

qeder/e: kader

qeder: 1)kadar 2)miktar

qeder: kıymet, kadir

qederê ilahi: 1)Tanrının belirledi-ği kader 2)tesadüfen, rastlantı

qedeynayış: bitirmek (b. qe-dênayış)

qedênayış: bitirmek

qedihı/d: kadeh

qedım/e: keser

qedıyayenı: bitmek, tükenmek

qedıyayış: bitmek, tükenmek

qedife/e: kadife

qedıyayış: bitmek (b. qedıyayış)

qedr/e: değer, kıymet, kadir, say-gınlık

qedrê...zanayış: değerini bilmek, kadrini bilmek

qedro/e: kadro

qedr û qıymet: değer, kıymet, say-gınlık

qedr zanayış: değerini bilmek

qedum/e: keser

qedıyayış: b. qedıyayış

qeeri: hariç, gayri, dışında

qefçıl: çirkin, pis

qefçılıye: çirkinlik, pislik

qefelayış: b. qefeliyayış

qefeliyaya/d: 1)kilitli 2)yorgun 3)üşümüş olan

qefeliyaye/e: b. qefeliyaya

qefeliyayene: yorulmak (b. qefeli-yayıne)

qefeliyayıne: 1)yorulmak 2)kit-lenmek 3)üşümek

qefeliyayış: 1)kitlenmek 2)üşümek 3)yorulmak 4)tıkanmak, tutukluk yapmak

qefelnaya/d: 1)kitlenmiş olan, kilit-li 2)üşütölmüş olan

qefelnaye/e: qefelnaya

qefelnayış: 1)kilitlemek 2)gücü yet-mek 3)üşümesine neden olmak 4)sıkıca tutmak, sıkıca yakalamak

qefeliyayış: b. qefeliyayış

qefes/e: 1)kafes 2)evlerde süs eşya-sı, boncukla işlenmiş baş örtüsü, kap kakak gibi eşyanın içine kon-duğu camekanlı küçük dolap

qefileyiş: b. qefeliyayış
qefiliyaya/d: b. qefeliyaya
qefiliyaye/e: qefeliyaye
qefiliyayış: b. qefeliyayış
qefilnayış: b. qefelnayış
qefilyayış: b. qefeliyayış
qefliyyayış: b. qefeliyayış
qeher/e: kahr
qeheriyayış: kızmak, üzmek, kıskanmak (b. qahrıyayış)
qehernayış: b. qaharnayış
qehr/e: kahr, üzüntü
qehr bıyayış: b. qahr bıyayış
qehrıyayış: b. qahrıyayış
qehr kerdış: b. qahr kerdış
qehrnayış: b. qehernayış
qej'a/e: dondurucu soğuk, buz, buzul
qej'a bestış: buzlanmak, donmak
qejek/e: çocuk (b. qeçek)
qela: kalay
qel'a/d: kale
qelaçi/e: 1)kalaycı 2)mecaz olarak: kirli kişi
qelafet/e: vücut, boy pos
qela kerdış: kalaylamak
qelancıke/d: karga
qelancıkı/d: serçe parmak (b. enğısta qılancı)
qelas/e: kalas
qelaşık/e: kabuk
qelaw: b. qelew
qelb/e: kalp, gönül, yürek
qelb/e: kusmuk
qelbê...ameyiş: 1)midesi bulanmak, kusacak duruma gelmek 2)mecaz olarak: tiksirmek, nefret etmek
qelbı/d(I): kible

qelbı/d(II): harmanda döven dö-verken altta kalan dövülmemiş ekin saplarını üste çıkarmak için harman yığınına ters çevirme işi
qelbı dayış: b. qelbı (II)

Qelbiney: Seferan ve Melekan denilen iki büyük aşiretin bir kısmının da kaldıkları, bugün Diyarbakır'ın Dicle (Piran) ilçesine bağlı bulunan Qelbin, Dêrey (Dêran), Zeydan, Gulzan, Golan köylerinin ve bu köylerin bulunduğu yörenin genel adı olup merkezi Qelbin (Bozova) köyüdür.

qelb şıkıtış: gönül kırmak, üzmek
qelb verdayış: gönül kırmak, üzmek, darıltmak

qelebalıx: kalabalık

qelebıyaya/d: 1)devrilmiş olan, devrik 2)yatın 3)ters çevrilmiş olan

qelebıyaye/e: b. qelebıyaya
qelebıyayış: 1)yatmak, uzanmak 2)devrilmek 3)kusulmak (bir şeyin kusulmuş olması) 4)ters çevrilmek, katlanmak

qelebıyayox/e: 1)yatın 2)devrilen 3)ters çevrilen, katlanmış olan

qelebıyayoxı/d: b. qelebıyayox
qelebnaya/d: 1)devrilen, devrik 2)ters çevrilen, katlanmış olan 3)kusulan şey 4)yatırılan

qelebnaye/e: b. qelebnaya
qelebnayış: 1)yatırmak 2)devirmek 3)kusmak 4)ters çevirmek, katlamak

qelebnayox/e: 1)deviren 2)kusan 3)ters çeviren, katlayan

qelebnayoxı/d: b. qelebnayox

qeleşçi/e: kaleci
qeleşçi/e: kalaycı
qeleşiyey: kalaycılık
qeleşiyey: kalecilik
qelefet: b. qelafet
qelemı/d: kalem
qelem kerdış: ağaç vb. şeyleri rasgele üstten kesmek
qelen/e: başlık
qelew/e: şişman, dolgun, besili, gelişkin, semiz
qelew bıyayış: semiz olmak, dolgun vucutlu olmak, şişman olmak, şişmanlamak
qelewey: semizlik, şişmanlık, dolgun vucutluluk
qelfe/e: kalfa
qelfe: b. qıfle
qelibeyış: b. qelebıyayış
qelibıyaya/d: b. qelebıyaya
qelebıyaye/e: b. qelebıyaya
qelibnayış: b. qelebnayış
qelım kerdış: b. qelem kerdış
qelın/e: başlık (b. qelen)
qelışıyayış: yarılmak
qelışnayış: yarmak, uzunlamasına bölmek
qelite: kalite
qelleş/e: kalles (b. bêbext)
qelleşey: kalleslik (b. bêbextey)
qelm/e: b. qelen
qeln/e: b. qelen
qelp/e: 1)geçersiz olan nesne, kalp, sahte 2)sahtekar
qelp/e: tembel
qelp bıyayış: sahte olmak, geçersiz olmak, bir şeyin kalpazanca olması
qelp bıyayış: tembel olmak, tem-

belleşmek
qelpy: geçersizlik
qelpy: tembellik
qelpy kerdış: tembellik yapmak
qelpy xwı nayış: tembel davranmak, tembelleşmek
qelpı/d: tembel kız veya kadın
qelp vejıyayış: sahte çıkmak, geçersiz olduğu anlaşılmak
qelsayış: yarılmak (b. qelışıyayış)
qelûnı/d: b. qalune
qem'a/d: harman yerindeki ürün artığı, çerçöple karışık tahıl taneleri
qemamı/d: b. qem'a
qemer: 1)karayağız, esmer 2)b. qemen
qemerı/d: keçiler için ad olarak kullanılan bir sözcük
qe mevaje: "deme gitsin", "hiç sözünü etme", "hiç sorma" anlamlarında kullanılan bir söz
qemtı/d: kadın başörtüsü veya kuşak olarak da kullanılabilen ince bez parçası
qemtıkı/d: b. qemtı
qenal: kanal
qencele/e: b. qırincele
qenepçe: simli iplikle yapılan oya
qen'et/e: kanaat
qen'et bestıyayış: kanaat hasıl olmak, ikna olmak
qen'et hasıl bıyayış: kanaat hasıl olmak
qen'et kerdış: inanmak, kanaat getirmek
qe nêbo: hiç olmazsa, bari, nisbeten
qenı/d: kış, göt, anüs

qenti/d: b. qemti
qeqere ra: “ne olursa olsun”, “vız gelir”, “cehenemin dibine kadar” anlamlarında kullanılan bir söz
qequba: b. qequbo
qequbo: 1)kekliğin ötüşü 2)meydan okuma
qer: 1)siyah 2)siyah renkli kişi, eşya veya hayvan
qeraçi: b. qereçi
qeraj/e: yokuş, yamaç
qeram/e: b. qerram
qeram bestiş: b. qerram bestiş
qeraqol/e: karakol
qerar/e: karar
qerar dayiş: karar vermek
qerarname/e: kararname
qerawatı/d: kravat
qeraz: b. qeraj
Qerbegan: Elazığ’a bağlı bulunan Palu ilçesinin bir yöresini kapsayan ve otuz dört köyde yaşayan bir aşiret ile bu aşiretin yaşadığı köylerin genel adı
Qerbego: b. Qerbegan
Qerbegoney: b. Qerbegan
qerebafunı/d: gramafon
qerebalıx: kalabalık
Qerebegoney: b. Qerbegan
qerebine/e: karabina, eski bir tüfek çeşidi
Qere Çarşeme: halkın geleneksel olarak kutladığı eğlence günlerinden biri
qereçi: 1)çingene 2)kalbur, yüzük, nazarlık gibi eşya yapıp satan ve halkın verdiği eşya ile geçinen göçebe bir topluluk
qereçiyey: 1)çingenelik 2)mecaz

olarak: utanmazlık, dilencilik, yüzsüzlük
qerefiyayış: kopmak
qerefnaya/d: koparılmış olan, kopuk
qerefnaye/e: b. qerefnaya
qerefnayış: koparmak
qerek/e: siyahımsı
qereke/d: boğaz
qerekı/d: 1)siyahımsı 2)siyah renkli dut veya üzüm çeşidi
qeremendû: erkek şalvarlığı olarak da kullanılan siyah renkli adicinsten bir bez
qeremıyayış: vücutta kırgınlık olması
qeremnayış: b. xwu qerımnayış
qereqol/e: karakol
qerequş/e: b. qerquş
qerese/e: iriyarı
qeresıyayış: donarcasına çok üşümek
qerewana/d: karavana
qerez/e: garaz, kin
qerfeyiş: b. qerefiyayış
qergund: başa gelen belalar, kargaşa
qergundi: gürültü patırtı, kargaşa
qerı/d: b. qer
qerıfiyayış: b. qerefiyayış
qerıfnayış: b. qerefnayış
qerımnıyayış: vucutta kırgınlık olması
qerısnıyayış: donarcasına çok üşümek
qerısnayış: çok üşümesine neden olmak
qerı/d: olgunlaşınca koyu mor veya siyah renkte olan bir üzüm

çeşidi

qerm/e: vücut kırıngılığ

qero/e: b. qer (2)

qerpoz: gürbüz

qerqesun: kurşun

qerqit/e: katran

qerqol/e: b. qereqol

qerquş/e: bir cins kartal, akbaba

qerraj/e: b. qeraj

qerram/e: yosun

qerram bestiş: yosun tutmak, yosunlanmak

qerremıyayış: b. qerımıyayış

qerrımeyış: b. qerımıyayış

qerrımıyayış: b. qerımıyayış

qersune/d: b. qerşun

qerşun: kurşun

qert/e: 1)kart, geçkin 2)yaşlı

qert/e: kart, fiş

qertal/e: kartal

qerteliyayış: b. qertılıyayış

qertelnayış: b. qertılınayış

qertılıyaya/d: 1)aşağı doğru sarkan, sarkık 2)yırtılan

qertılıyaye/e: b. qertılıyaya

qertılıyayış: sökün etmek; kopup

aşağı sarmak, yırtılmak

qertılınayış: koparıp aşağı sarkıtmak, yırtmak

qerxın/d: çömlek, yemek kabı

qesa/d: söz, laf, konuşma

qesab/e: kasap

qesabey: kasaplık

qesas/e: kısas, intikam

qesas dayış: yaptığı kötülüğün veya işlediği suçun karşılığını ödemek, yaptığının cezasını çekmek

qesas gırewtış: intikam almak

qesba/d: b. qeseba

qesd/e: 1)kasıt, bile bile yapma 2)yalan

qese: b. qesa

qeseba/d: ciğer

qeseba...cızayış: yüreği sızlamak, ...için üzülmek, acımak

qeseba honık bıyayış: yüreği ferahlamak, yüreği rahatlatmak, istediği gerçekleşmek

qesebapêt/e: yüreği pek olan, yürekli, cesur

qesebapêt bıyayış: 1)yüreği pek olmak 2)korkusuz olmak, yürekli olmak, yiğit olmak 3)yüreği dayanmak, dayanıklı olmak

qeseba pırr kerrey bıyayış: “korkusuz olmak”, “yüreği pek olmak” anlamında bir deyim

qeseba veşayış: 1)midesi ekşimek 2)yüreği sızlamak, acımak, üzülmek

qeseba xwı honık kerdış: yüreğini rahatlatmak, özlemini çektiği bir şeyi doyasıya yapmak

qeseba xwı rehet kerdış: b. qeseba xwı honık kerdış

qesetura/d: kasatura

qesey bıyayene: konuşulmak

qeseyış: b. qesıyayış

qesey kerdene: konuşmak

qeseykerdox/e: konuşan, konuşmacı

qesê kerdene: konuşmak

qesê vırênan: atasözleri

qesı kerdene: b. qesey kerdene

qesıyaya/d: 1)kesilen, kesilmiş olan (süt vb.), 2)kırpılan, kırılmış olan 3)yorgunluktan dolayı vücudunda kırıngılık olan

qesıyaye/e: b. qesıyaya
qesıyayış: 1)kesilmek, kırılmak, kırılmak 2)vücut organlarında yorgunluk sonucu kırgınlık olması 3)süt, ayran vb. sıvıların kaynatılırken kesilmesi
qesida/d: kaside
qesnaya/d: b. qesnaye
qesnaye/e: kırılmış, kesilmiş olan
qesnayış: 1)makasla kesmek 2)kırmak, kırpmak
qesrı/d: kasır, köşk
qest/e: 1)kasıt, bile bile yapma 2)yalan
qest/e: parça
qestikên/e: sahte, yapay, gerçek olmayan, şakadan
qestiki: güya, sözüm ona
qestikin: b. qestikên
qestiko: şaka, mahsus söyleme, yalan yere
qesti: kasıtlı; şaka; mahsus söyleme, yalan yere
qesti kerdış: şakadan söylemek, mahsus söylemek
qesti kerdış: büyük parçalar halinde kesmek
qest kerdış: inadına davranmak, aksine davranmak, birisinin kızacağı şeyleri yapmak, kasıtlı davranmak
qest kewtış: inatlaşmak, biribirinin inadına davranmak, başkasıyla yarışmak, -nin tersine davranmak, kasıtlı davranmak
qest û qerez: kasıt ve garaz, kasıt ve kin; mahsus, inadına
qesti ra: b. qesti
qes/e: köpük

qeşa-y: susuz bölge, suyu bulunmayan yöre
qesbû/e: kaşağı
qesbû kerdış: kaşağılamak
qesernayış: kabuğunu soyamak
qesır/e: b. keşr
qesıyı/d: b. qesa
qes kerdış: köpüklenmek
qesmer/e: maskara, soytarı, komik kişi, ciddiyetsiz
qesmeray: maskaralık, komiklik, soytarılık, ciddiyetsizlik
qesmeraya xwî .kerdış: dalga geçmek, alaya almak
qesmerki: komikçe, ciddiyetsizce, serserice
qesr/e: kabuk (tahıl ürünleri vb. için kullanılır)
qet: asla, hiç
qet/e: parça, koparılan parça
qetaf kerdış: bir giysi veya aracın aşınan, yırtılan veya kırılan parçasının yerine yenisini koymak
qethane: katiyyen, kesinlikle hayır
qetıfnayış: sıkıca tutup kavramak
qetfe/e: karasabanda tutak ile karasabanın uzun direği arasında bulunan küçük parça
qetife/e: b. qetfe
qet'iyyen: katiyyen, kesinlikle
qet nêbo: hiç olmazsa, hiç yoksa
qetran/e: katran
Qetrepoz/e: çocukları korkutmak için bacadan gireceği söylenen hayali, olağanüstü bir yaratık, bir çeşit gulyabani
qetrı/d: sağanak, yağmur (b. dıcnı)
qevdı/d: 1)tutam, demet 2)kabza

qevdı hewa nayış: b. heqê qevdı
qewaxêrî/d: kavak ağacı
qewas/e: asker, Osmanlı askeri, kavas
qewernayış: b. qewırnayış
qewet/e: kuvvet, güç
qewet bo: çalışmakta olana hitaben “kolay gelsin” anlamında söylenen bir söz
qewet çın bıyayış: gücü olmak, güçsüz olmak, yoksul olmak
qewet dayış: kuvvetlendirmek, güç vermek
qewete ra kewtene: güçsüzleşmek, takati kalmamak
qewete wastene: yardım istemek, kuvvet istemek
qewet kerdış: gücü yetmek, yapmaya çalışmak
qewetli: kuvvetli
qewırıyayış: kovulmak
qewırnayış: kovmak
qewl/e: söz
qewlîx/e: b. qowlîx
qewl vırastene: anlaşmak, sözleşmek
qewm/e: kavim, akraba, kabile, konu komşu
qewmıyayış: vuku bulmak, olmak, (olay) meydana gelmek
qewqızıyayış: durduğu yerde hareket etmek (insan için kullanılır), sendelemek, debelenmek
qews/e: mimari yapıda yuvarlak kemer, yapılarda kavisli bölüm
qewul: kabul (b. qebul)
qewum: sıkıştıрма
qewurnayış: kovmak (b. qewırnayış)

qewxa: kavgâ
qewxe/e: kavgâ
qey: 1)niçin, niye? 2)için, sebebiyle
qeybê...: ...için
qeyd: 1)kayıt, yazma, yazılma 2)b. qeyd-i
qeyd bıyayış: kaydolmak, kayıt yaptıрма, yazılmak
qeyde/e: 1)türkü, türkü makamı 2)kaide, kural
qeyde vatiş: türkü söylemek
qeyd-i: bukağı
qeydi kerdış: ayağına bukağı takmak, prangaya vurmak
qeydkerda/d: 1)kayıtlı olan 2)resmi nikahı kıyılmış olan kadın
qeydkerda/d: bukağılı olan, ayağına pranga vurulan
qeydkerde/e: b. qeydkerda
qeyd kerdış: 1)kaydetmek, kaydet-tirmek, yazdırmak 2)resmi nikah yaptırmak
qeydli: kayıtlı
qeyd vıraştış: kaydını yapmak, kayıt yaptırmak, kaydetmek, kaydolunmak
qeyekî/d: kayık
qeyê: b. qey
qeyil: b. qayil
qeyl: b. qayil
qeyl bıyayış: b. qayil bıyayış
qeyme/e: yokuş (b. qayme)
qeymeki: b. qaymeki
qeymeqam/e: b. qaymeqam
qeymeqom/e: b. qaymeqam
qeyme ro gunayış: b. qayme gunayış
qeyntirme/e: yokuş, bayır

qeysan: b. qeysi (I)
qeysi(I): dam loğunun çekilmesinde kullanılan genellikle ağaçtan yapılma çatallı araç
qeysi(II): okkalı (küfür)
qeysi(III): yeşil soğanın büyük ve kalın cinsi
qeytan: kaytan
qeyxane: yumurtanın yağda kızartılmasıyla hazırlanan bir yemek
qeza/e: kaza, ilçe
qeza/e: kaza, beklenmedik kötü olay
qeza/e: kaza, zamanında yapılmayan dini görevi sonradan yapma
qeza dest ra vejıyayış: elinden kaza çıkmak
qeza kerdış: kaza etmek, dini görevini sonradan yerine getirmek
qeza kerdış: trafik kazası yapmak
qeza wû qeder: kaza ve kader
qezay qudreti ri: tesadüfen, hasbelkader, kazara
qezenc/e: kazanç
qezenc kerdış: kazanmak
qezete/e: gazete
qê: b. qey
qê: b. qet
qêdayış: b. qedıyayış
qêlekı/d: su konan küçük tuluk parçası
qêlı/d: b. qêlekı
qê mevaze: b. qe mevaje
qêret/e: gayret, yardım (b. xeyret)
qêretê...kerdene: -e yardım etmek
qêşı kerdene: b. qesey kerdene
qêyde/e: b. qeyde
qı: b. qe

qıb'et/e: 1)kabahat 2)cinsel ilişki, ırza geçme
qıb'et bere kerdış: ırzına geçmek, birisiyle zorla cinsel ilişki kurmak
qıb'et kerdış: kabahat işlemek
qıbı/d: kubbe, kubbeli yapı
qıble: kible
qıbrax/e: b. qebrax
qıbraxı/d: b. qebraxı
qıc/e: 1)küçük, ufak 2)çocuk
qıcaıyış: bağırarak (b. qıjayış)
qıcek/e: b. qıc
qıcı/d: kız çocuğu, küçük
qıcık/d: b. qıjık
qıdem/e: kıdem
qıdemli: kıdemli
qıfle/e: grup, insan topluluğu, kabile
qıfle/e: ucu sivri ağaç veya taş parçası (b. qıfle ro gunayış)
qıfle ro gunayış: ucu sivri ağaç veya taşla takılıp yırtılmak
qıj/e: 1)küçük 2)çocuk
qıj: gri, alacalı, beyazımsı olan
qıj'a: 1)kırığı 2)dondurucu soğuk
qıj'ay dayış pıro: kırığı çalmak
qıjayış: bağırarak
qıjek: gri, alacalı
qıjek/e: b. qıcek
qıjık/e: karganın bir çeşidi
qıjjayış: b. qıjayış
qıjkek: küçücük
qıl/e: küçük dağ, tepe
qılancı/d: serçe parmak
qılancık/d: karga (b. qelancık)
qılancıkı/d: karga (b. qelancık)
qılalaşıyayine ra: b. raqılalaşıyayine
qıl'aynayış: ağacı veya dalı teme-

linden koparmak, söküp almak
qılçekı/d: 1)düzgün kesilmiş kü-
 çücük bez parçası, üçgen biçimin-
 de kesilmiş olan bez parçacığı
 2)tarla veya arazinin başka tarla
 veya araziler arasında kalan dar
 bölümü

qılçı/d: b. qılçekı

qılçix: kılçık

qılçix: belirli bölümlerle çevrili
 olan küçük tarla parçası

qılçı: içi çökelek, soğan, et vb. yi-
 yeceklerle doldurularak pişirilen
 ince ekmek, bir çeşit çörek

qıler/e: kir (b. qılêr)

qılerine/d: kirli (b. qılêrın)

qıleyiş: b. qılıyayış

qıl'eynayış: b. qıl'aynayış

qıleynayış: kızartmak

qılênayış: kızartmak

qılêr/e: kir

qılêrın/e: kirli

qılêşene re: çatlamak

qılıyayış: kızarmak, yağda kızar-
 mak, pişmek

qılincle/e: kurbağa (b. qırincle)

qılınç: serçe parmak

qıllêr/e: b. qılêr

qıloncıkı/d: karga (b. qılancıke)

qılor: yuvarlak

qıl qıl: kızartılan yağ vb. yiyecek-
 lerin kızartılırken çıkardığı ses

qınasta: zayıflıktan ötürü etsiz
 olan kalça

qında/e: cinsel sapık erkeklerin
 cinsel ilişki kurduğu erkek, oğlan,
 homoseksüel

qınday/d: erkeklerin kendisiyle
 sapıkça cinsel ilişki kurduğu kadın

(daha çok hakaret için veya sövgü
 olarak kullanılır)

qındaye/e: b. qında

qındayey: oğlanlık, edilgin homo-
 seksüellik

qınekı kerdış: yan çizmek, sav-
 saklamaya çalışmak

qıneste/e: kalça, sağrı

qın'et: kanaat

qını/d: göt, kış, anüs

qını nayış: cinsel ilişkide bu-
 lunmak

qır/e: beniz, yüz rengi

qır: beyazımtırak, gri, alacalı, be-
 yazımsı

qır: kırağı

qıral/e: kral, müslüman olmayan
 devletlerin hükümdarı

qıraleıy: krallık

qırar/e: karar (b. qerar)

qırar dayış: karar vermek

qırati/e: korkuluk

qırban/e: kurban

qırban bıyayış: kurban olmak, fe-
 da olmak

qırban dayış: kurban kesmek,
 kurban vermek

qırban kerdış: kurban etmek, fe-
 da etmek

qırbelek: alaca renkli, alacalı

qırç: sert ve kuru şeylerin kırılma-
 sından ya da sürtünmesinden çı-
 kan ses, gıcırta

qırç: çalı çırpı kırıntısı(b. qırçıkı)

qırçayış: sert ve kuru bir şeyin kı-
 rılıp ses çıkarması, gıcırdamak

qırçık: b. qırçıkı

qırçıkı/d: yakılmak için kullanılan
 çalı çırpı kırıntısı, çalı çırpı

qırçı: sert ve kuru şeylerin kırılmasından ya da sürtünmesinden çıkan ses, gıcirtı

qırçnayış: gıcirdatmak

qırçqırç: gıcirtı

qırçqırç kerdış: gıcirdamak

qırê...kewtış: benzi solmak, üzgün olmak, morali bozuk olmak

qırêncile/e: kurbağa (b. qırincele)

qırıf/e: kopuk parça

qırıf: b. qırıfı

qırıfek/e: kopuk parçacık

qırıfı/d: hakaretamiz söz, laf (b. qırıfı eyştış)

qırıfı eyştış: laf atmak

qırıfı ver...dayış: laf atmak

qırıfı vıstış: laf atmak

qırıf qalı kerdış: imalı konuşmak, imalı konuşup laf atmak

qırıf tebiştış: b. qalı qırıf tebiştış

qırıf û qalı: laf, dedikodu, laf atma

qırıfnayış: b. qerêfnayış

qırık-e/d: boğaz, gırtlak (qırıkero nêşıyayış: boğazından geçmemek)

qırincele/e: kurbağa

qırincele/e: b. qırincele

qır kerdene: kırmak, topluca öldürmek, katliam yapmak

qır kerdış: b. qır kerdene

qırme/e: ağacın gövdesi, ağaç kütüğü, kesilen ağacın toprakta kalan kökü

qırme/e: kırma (bir tüfek çeşidi), av tüfeği

qırımıç/e: büzgü, kıvrım, kırışik, kırışma

qırımıçıyaya/d: kırışik, büzülmüş olan

qırımıçıyaye/e: b. qırımıçıyaya

qırımıçıyayış: kırışmak, büzülmek, kıvrılmak

qırımıçnaya/d: kırışik duruma getirilen, büzülen

qırımıçnaye/e: b. qırımıçnaya

qırımıçnayış: kırıştırmak, büzmek

qırımıç/e: kesilen ağacın kökü, kesilen ağacın küçük parçası, kütük parçası

qırımızi/d: kırmızı renkli bir üzüm çeşidi

qırını/e: 1)iki duvarın birleştiği köşenin dış tarafı 2)köşe, kenar 3)duvar yapımında kullanılan kesme köşe taşı

qırınik: bir çeşit kene

qırıpı/d: gürk, kuluçkadaki kümes hayvanı

qırıpıçık...gırewtış: gırtlığına yapışmak, boğazına yapışmak

qırıpıçık...tebiştış: gırtlığına yapışmak, gırtlğından yakalamak (hesap sormak)

qırıpıçıkı/d: gırtlak, boğaz

qırıpı kewtış: 1)kuluçkaya yatmak, gurka yatmak 2)mecaz olarak: yerinden teplenmemek, çok beklemek

qırpoz/e: b. qerpoz

qırqır/e: ağız dalaşı, ağız kavgası

qırqırıyayış: mızırdanmak, yalvarıcı bir dille konuşmak

qırqır kerdış: ağız kavgası yapmak, mızırmazlık etmek

qırqışun: kurşun

qırırı/d: boğaz, gırtlak

qırırka...tebiştış: b. qırıpıçık...tebiştış

qırrıkı/d: boğaz, gırtlak

qırrıkı dekewtış: sesi kısılmak

qırrıkı pır bermı bıyayış: ağla-maklı olmak

qırr kerdış: b. qır kerdene

qırs: b. qırş

qırş/e: çöp, çöp parçası

qırşık/e: b. qırş

qırşıkın/e: çöplü, çöpe bulanmış olan

qırş û qalı: çerçöp, toz toprak

qırt: kopan şeyin çıkardığı ses

qırtê...qerefiyayış: ödü patlatmak, çok korkmak

qırtê...qerefnayış: ödünü patlatmak, çok korkutmak

qırtı ra bıyayış: çok korkmak, ödü patlarcasına korkmak

qırtqırt: 1)ağız kavgası, sert tartışma 2)kendi kendine söylenircesine konuşma 3)kopan şeyin çıkardığı ses

qırvan/e: b. qırban

qısa/d: söz, laf

qıse: söz, laf

qıse kerdış: konuşmak

qısey kerdış: konuşmak

qısım/e: kısım

qıskek: b. qıjkek

qısle: kışla

qısım/e: b. kısım

qısmet/e: kismet

qısmêk: bir kısım, bir kısmı

qısmi: bir kısım, bir bölüm

qıssa: b. qısa

qıssa xwı gûşıya kerdış: söz dinlemek, laf dinlemek

qısse: b. qıse

qıssey kerdış: konuşmak

qıssê kerdış: konuşmak (b. qısey kerdış)

qıştınayış: ötmek (karga vb. kuşların ötmesi)

qıtı/d: çiğ yenen ve hıyara benzeyen bir sebze

qıtıl/e: katil, öldürme, öldürülme

qıtıl dekewtış mıl: katillik suçu veya günahının kişinin üzerinde kalması

qıtıl kerdış: öldürmek, katletmek

qıtıl...mıl kerdış: katillik suçunu...üzerine yıkmak

qıtıl sero mendış: katillik suçunun kişinin üzerinde kalması, katillik suçunun kişiye yüklenmesi

qıt'i: kat'i, kesin

qıtlı/e: katil, adam öldüren

qıtlıyey: katillik

qıxe/e: 1)karga 2)mecaz olarak: hazır yiyici, doymayan

qıyafet/e: kıyafet

qıyametı/d: kıyamet

qıyamgırewta/d: beceriksiz, her şeyi abartıp başaramayacağını söyleyen

qıyamgırewte/e: b. qıyamgırewta

qıyamı/d: kıyamet

qıyamı ameyış: kıyamet kopmak, kıyamet gününün gelip çatması

qıyamı ardış: kıyamet koparmak, bir olayı veya işi olumsuz yönde çok büyük gösterip abartmak

qıyamı xwı dı ardış: aşırı şekilde korkakça veya cimrice davranmak

qız/e: küçük (b. qıç, qıj)

qızbanêrı/d: melengiç ağacı, çitlembik ağacı

qızbanı/d: çitlembik, melengiç

qızbon: b. qızbanı
qızbonêrî/d: b. qızbanêrî
qızbûn: b. qızbanı
qızbûnîr: b. qızbanêrî
qızek: b. qıcek
Qızılbaş/e: Alevî, Kızılbaş
Qızılbaşey: Alevîlik, Kızılbaşlık
Qızılkilise: Tunceli'ye bağlı bulunan Nazmiye ilçesinin diğêr adı
qızkek: küçücük (b. qıjkek)
qızlı/e: harmanda ekinin dövülmesi veya ürünü kaldırılmasından sonra geriye kalan başaklarından ayrılmamış ekin artıkları
qızvan/d: b. qızbanı
qızvan: dişi köpeğin çiftleşme istekliliği
qızwonı/d: b. qızbanı
qi/d: b. qını
qıjayış: 1)bağırmaq, ağlamak 2)çığlık atmaq, ciyaklamak
qıji: 1)çığlık, bağırta, ağlayış, haykırış 2)ağaç vb. cisimlerin yarılırken veya koparken çıkardığı ses
qıji dekewtış: çığlık koparmak, ağlamak, bağırmaq
qıjj: b. qıji
qıjjayış: b. qıjayış
qıjji: b. qıji
qıjqij kerdış: ciyaklamak, ciyak ciyak bağırmaq
qıj-wij: bağırış, gürültü
qim: yetinme, yeterli
qima: kıyma, kıyılmış et
qima kerdış: kıyma gibi ezmek, kıyma haline getirmek
qimet: kıymet, değer
qimetın: kıymetli
qimiş bıyayış: kıymak (qimiş nê-

bıyayış: kıymamak)
qim kerdey: yetmek, yeterli olmak
qim kerdış: yetmek, yeterli olmak
qınatı/d: bir çeşit şinik, tahıl ölçmekte kullanılan bir araç olup bazı yörelerde **çap** da denir (b. çap)
qır/e: zift
qırayış: bağırmaq, haykırmak, çığlık atmaq
qıreqir: bağırıp çağırma, çığlık, bağırta, böğürme sesi
qırnayış: bağırmaq, haykırmak, seslenmek
qırqır kerdış: bağırıp çağırmaq
qırarayış: b. qırayış
qırri: bağırta, haykırış, çığlık
qıştnayine: ötmek (karga vb. kuşların ötüşü için kullanılır)
qit/e: 1)küçük, ufak 2)çocuk
qitalek/e: küçücük, ufacık
qitaleki/d: b. qitalek
qitek/e: 1)küçücük, ufacık 2)küçük çocuk
qitekı/d: b. qitek
qitı/d: b. qit
qıvırran/e: müsrif, savurgan, hesabını kitabını bilmeyen
qıvırraney: müsriflik, savurganlık
qıyafet/e: kıyafet
qıyda/e: b. qında
qıyday/d: b. qınday
qıydayey: b. qındayey
qiymet/e: kıymet, değer
qiymet dayış: kıymetini bilmek, değer vermek, önem vermek, saygı göstermek
qiymetê...zanayış: değerini bilmek, saygı göstermek

qiymetli: kıymetli, değerli

qiymiş bıyayış: kıymak

qiyım kerdış: yetmek, yeterli olmak

qiy nayış: cinsel ilişki kurmak

qiy qırı qiqi: horozun öterken çıkardığı ses

qiyır/e: b. qır

qiy sero rojanayış: kış üstü dikmek, kış üstü oturtmak

qiyvırran: b. qıvırran

qoat/e: b. qewet

qocag: b. gocagı

qoceman/e: kocaman, büyük, iriyarı

qoç/e: boynuz

qoçan/e: koçan, makbuz

Qoçan: Dersim'de yaşayan bir aşiret

qoçbê gay şêro: "nereye giderse gitsin", "dünyanın öbür bucağına gitse dahi (bulunur)" anlamında kullanılan bir deyim

qoçıkêrî/d: ahlat ağacı

qoçıkı/d: 1)ahlat 2)yumru

qoçıkın/e: yumrulu

qoçıkını/d: b. qoçıkın

qoçi kerdış: boynuzlamak, süsmek, toslamak

Qoçû: Dersim'de yaşayan bir aşiret (b. Qoçan)

qoj/e: 1)kütük 2)bir kısmı yanmış olan odun kütüğü

qol/e(I): 1)kısa, bodur, tıknaz 2)kesik, kopuk 3)kuyruğu kesik olan hayvan

qol/e(II): 1)gömlek 2)kadınların giydikleri uzunluğu bele kadar olan ve genellikle kadifeden yapı-

lan bir giysi

qol bıyayış: 1)kesilmek, kopuk olmak 2)kesik kuyruklu olmak

qolçi/e: bekçi, muhafız

qolek/e: b. qol (I)

qolekî/d: b. qol (I)

qolî/d: 1)b. qol (I) 2)kadın veya kızlara hitap ederken sevimlilik ifadesi olarak kullanılan bir sözcük

qolık: gömlek (b. qolıkı)

qolık/e: davulcu tokmağı

qolıkî/d: gömlek

qolınc/e: 1)iki omuz arası 2)bel

qolınc: ishal

qolınd: b. qalın

qol kerdış: 1)kesmek, koparmak 2)hayvanın kuyruğunu kesmek

qolo/e: b. qol (I)

qom/e: b. qewm

qomedine/d: komodin, küçük dolap

qomî/d: b. qamı

qomî vetiş: b. qamı vetiş

qomiser/e: komiser

qomonist/e: komünist

qomonistey: komünistlik

qomunist/e: komünist

qonax/e: konak

qoncıxî/d: kancık (b. qancıxı)

qonç/e: boynuz

qondire/e: kundura

qonqıl: b. çıngır

qonqile/e: b. qanqile

qontax/e: kontak

qontil/e: kütük, yumru biçimindeki ağaç parçası

qontrol/e: kontrol

qontrol kerdış: kontrol etmek

qop/e: 1)ucu kesik olan 2)kesik el

veya kol 3) yuvarlak olan nesne, yuvarlakça

qopal/e: eli veya kolu kesik olan kişi

qopalek/e: eli veya kolu birazcık kesik olan kişi

qopalıkın/e: yuvarlakça, yuvarlak yapılı olan

qoq bıyayış: 1) dikilmek 2) başına toplanmak

qoqı/d: baş, kafatası

qor/e: dizi, tabaka

qorayış: böğürmek

qor be qor: b. qor bı qor

qor bı qor: dizi dizi, tabaka tabaka

qor bıyayış: dizilmek, sıralanmak

qorçêr: ahlal ağacı (b. qoçikêrı)

qoreni: böğürtü, hayvan böğürmesi

qoreqor: böğürme, böğürtü

qorık/e: sırt

qorıkçewt/e: kambur

qorıkçewtı/d: kambur (kız veya kadın)

qori: bazısı

qorr/e: b. qor

qorrayış: b. qorayış

qorrı/e: koruluk, ağaçlık

qorrik/e: sırt (b. qorık)

qorri: bazısı, bazıları

qorri: böğürme, böğürtü

qorri: b. qorri

qospalıkın/e: yuvarlak yapılı, yumru gibi olan

qot/e(I): 1) kesik, kopuk 2) eli veya ayağı kesik olan 3) kesilen ağacın kökünün dışarda kalan kısmı, kurumuş ağaç kökü, odun parçası 4) kısa boylu

qot/e(II): tepe, tümsek

qota cexra/d: izmarit

qot bıyayış: 1) kesilmek

2) budanmak 3) kesik olmak, kopmak

qote/d: b. qewet

qotek/e: b. qot (I)

qotekı/d: b. qotı

qotı/d: b. qot (I)

qotı/d: kafa, baş

qotık/e: zıkkım

qotı cı kerdış: kesmek, kafasını kesmek

qotkerda/d: 1) kesilmiş olan, kesik 2) budanmış olan

qotkerde/e: b. qotkerda

qot kerdış: 1) kesmek 2) budamak

qotme/e: kavun vb. sebzelerin sertleşip bozulmalarına yol açan bir hastalık

qotmi dayış pıro: kavun vb. sebzelerde hastalık meydana gelmesi (b. qotme)

qotnayış: kesmek, budamak

qowl/e: kavil, söz

qowlıx/e: 1) tabanca vb. silahların kılıfı 2) cüzdan

qowm/e: b. qewm

qowmıyayış: b. qewmıyayış

qowqızıyayış: b. qewqızıyayış

qowrnayış: kovmak (b. qewrnayış)

qows/e: b. qews

qowxe/e: b. qewxe

qowxe/e: deriden yapılan kova, deriden yapılan su kabı

Qozlıx: Siirt'e bağlı bulunan Kozluk ilçesi (bu ilçe merkezinin eski adı Hezo'dur).

qrincle/e: b. qırincele

quba/d: kubbe, kubbeli bina

qubbe/e: kubbe

qube qube: kabaca, laubalice

quçekı/d: 1)küçük taş yığını

2)küçük yığın, kümecik

3)insanların üst üste binerek yığılması

quçekı kerdış insanların üst üste binerek yığılması ve bu şekilde oynanan bir oyun adı

quçı/d: 1)taş yığını 2)yığın, küme

quçma : eşyalara yapıştırılan madeni pul

qudret: kudret, şifa verici olan

quel: kısa (b. qol)

qufa/d: küfe, küçük sepet

qufıkı/d: küçük küfe

qul/e: kul, köle, insan

qula heşı/d: ayı ini

qul bıyayış: delinmek

quleng: b. quling

qulı/d: delik

qulı/d: kadın (b. qul)

qulı bıyayış: delinmek

qulıkay zıncı/d: burun deliği

qulı kerdış: delmek

qulıkı/d: 1)delik, küçük delik
2)hapisane 3)küçük ve tek gözlü ev

quling/e: turna

qulıx: b. qullıx

qul kerdış: delmek

qulız/e: kambur, sırtı eğik olan

qulız bıyayış: kamburlaşmak

qulizey: kamburluk

qulızı/d: kambur kız veya kadın

qullı/d: delik (b. qulı)

qullıkı/d: b. qulıkı

qullıx/e: karakol, nezarethane

Qullowella: Kur'an'ın "Qul huwellahu" diye başlayan İhlas süresi

Qulp: Diyarbakır'a bağlı bulunan Kulp ilçesi (b. **Pasûr**)

qulp/e: kulp

qulqulıka goşı/d: kulak deliği

qulqulıkı/d: delik

qultı/d: yudum

qultıki: geçirme

qultıki vero ameyiş: geçirmek

qultı kerdış: yudumlamak

qulto qult: 1)anlaşılmayan sesler çıkarma, anlaşılmayan dille konuşma 2)su içerken çıkarılan ses

qum/e: kum

qumandan/e: kumandan

qumandar/e: kumandan, komutan

qumando/e: komando

qumar/e: kumar

qumarçı/e: kumarçı

qumar kay kerdış: kumar oynamak

qumar kerdış: kumar oynamak

qumarxane/e: kumarhane

qumaş/e: kumaş

qumbera/d: kumbara

qumça/d: düğme

qumılı/d: kımıl

qumqumık: b. gumgumıkı

qumrı/d: kumru

qunax/e: konak, köşk (b. qonax)

qunax/e: 1)konaklama yeri, konak
2)bir günlük yol

qundax/e: 1)bebek, kundaktaki çocuk 2)kundak, bebeği sarmakta kullanılan sargı

qundax/e: dipçik, tüfek dipçiği
qundax kerdış: bebeğin bezlerle sarılması
qundire/e: kundura
qundırme: kundura (b. qundire)
qunitı/d: nutuk
qunitı wendış: nutuk çekmek, nutuk okumak
Qur'an/e: Kur'an
Qur'ani Kerim/e: Kur'an-ı Kerim, Kur'an
qurban/e: 1)kurban 2)müritlerin şeyhlerine hitap etme sırasında kullandıkları bir sözcük
qurban bıyayış: kurban olmak, kurban edilmek
qurban kerdış: kurban etmek
qure: kura
qure eştiş: kura çekmek
Qureyşan: Erzincan ve Dersim (Tunceli) yöresinde yaşayan büyük bir aşiret (b. Kureysan)
qurış/e: kuruş
qurix/e: yazın ortalarında görünen bir yıldız
qurmuçayene are: buruşmak (b. qırmaçıyayış)
qurnaz/e: kurnaz
qurnazey: kurnazlık
Qurqur Paşa: istihzai ve imalı olarak "büyük adam", "paşa" anlamında kullanılan bir ad
qurqur: guruldama sesi
qurqur kerdış: guruldamak
qurrayış: guruldamak
qurre/e: kibirli, gururlu
qurre/e: kura, kura çekme
qurre antış: kura çekmek
qurre kaş kerdış: kura çekmek

qurreyey: büyüklük taslamak, kibirlilik
qurreyey kerdış: kibirlilik taslamak, büyüklük taslamak
qurreyi: kibirlilik, büyüklük taslama
qurrıncı/d: küçük ağaç parçası, çalı parçası
qurs/e: kurs
quruş/e: kuruş
quruşeki kerdış: 1)kuruşlar toplayarak bir şeyi satın almaya kalkmak 2)cimrice davranmak, kuruş hesabı yapmak
qurvetiye/d: gurbet, gurbetlik (xurbetey)
qusır/e: kusur
qusûr/e: kusur
qusxane/e: b. quşxane
qusxanı/e: b. quşxane
quşxana/d: b. quşxane
quşxane/e: küçük tencere
qut/e: 1)yem, azık, yenecek şey 2)tavuk, kuş vb. hayvanların yemi
quta...ronayış: bitirmek, tüketmek, sonunu getirmek
qut bıyayış: 1)bitirmek, tükenmek 2)kesilmek, koparılmak, ortadan veya üstten kesilmek
qutê kergan/e: tavuk yemi
quti/d: kutu
qut kerdış: 1)bitirmek, tüketmek 2)üstten veya ortadan kesmek
qutni: pamuklu dokuma
quwet/e: kuvvet
quwetli: kuvvetli
quzılqut: b. quzılqurt
quzılqurt: çağırın veya seslenen birisine cevap olarak ve hakaret

için söylenen “geberesin!”, “zıkkımın kökü!” anlamlarında kullanılan bir sözcük

Institut kurde de Paris

R

ra: yol (b. ray)
-ra: 1) -den, -dan 2) -e
ra-: fiilden önce gelerek bileşik fiil meydana getiren bir önek (rakewtiş: yatmak)
raar/e: b. rayir
...ra ba'jiyayış: birisine çok kızmak, -den nefret etmek, -i kıskanmak
rabırıyayene: ayrılmak
...ra bırıyayış: -den kesilmek, yapamaz olmak
rabiyayene: açılmak, başlamak
rabiyayış: 1) açılmak 2) serilmek
racayış: kapatmak, örtmek
racêrayine: dönmek (b. ageyrayış)
raçarnayine: çevirmek
radayış: 1) kapı almak 2) davranmak, kalkmaya davranmak 3) (kumarda) yitirmek
radio/d: radyo
raê...dayış: göstermek
rafizi: dinsiz, rafizi
rafınayış: 1) yatırmak 2) sermek
rageyrayış: çekip gitmek, terk etmek, terk-i diyar etmek
rakerda/d: serili olan, serilmiş olan
rakerde/e: b. rakerda
rakerde/e: açık
rakerdene: 1) açmak 2) kaldırmak

rakerdiş: 1) sermek 2) (kumarda) yitirmek
...ra kerdış: -e sokmak, takmak
rakewta/d: yatan, yatmış olan
rakewte/e: b. rakewta
rakewtiş: yatmak, uzanmak
rakotiş: b. rakewtiş
rakowtiş: b. rakewtiş
...ra lomey bıyayış: -den yakınılmak
...ra lomey kerdış: -den yakınmak
ramayış: kaçmak (b. remayış)
ramazan: ramazan ayı (b. remezan)
rame: rahmet, yağmur (b. rehmet)
rameyış: b. ramıyayış
-ra mird bıyayış: -den usanmak, -e doymak
ramita/d: sürülü, ekili olan
ramite/e: b. ramita
ramitene ser: üzerine hücum etmek, üzerine saldırmak
ramıtis: b. ramıtış
ramıtış: 1) ekmek, sürmek 2) hayvanı sürmek, yürütmek
ramıtış ser: üzerine saldırmak, üzerine yürümek, hücum etmek
ramıyayış: 1) sürülmek, ekilmek 2) yürütülmek, hayvanın sürülmesi
ram-i: apış arası kılları
rampa/d: rampa
ran/e: rehin
-ra naşta: -den beri, beride
ran kerdış: rehin etmek
...ra pawıtış: -den beklemek, ummak
...ra pey: -den sonra
rapor/e: rapor

raqılaşayına: b. raqılaşıyayına
raqılaşıyayına: yarılmak
raqılaşıyene: b. raqılaşıyayına
rar/e: yol, çare, çözüm (b. rayır)
raray: bazan, zaman zaman
rar bırnayış: yol kesmek (b. ray bırnayış)
rar deyiş: yolunu bulmak, çare bulmak
rarê...çın bıyayış: çaresi olmamak
rar geyrayış: b. rayır geyrayış
rar kewtış: yola düşmek (b. ray kewtış)
raro heq/e: 1)doğru yol, hak yolu
 2)din yolu, Tanrı yolu
rar tede deyiş: çaresini bulmak, yolunu bulmak (**rar tede nêdeyiş:** çaresini bulamamak)
...ra sadır bıyayış: -den meydana çıkmak, -den ortaya çıkmak
...ra sadır kerdış: -den meydana getirmek, -den meydana çıkarmak
rasanıyayına: sallanmak, dalgalanmak
rasanayına: sallamak, silkmek
rasnı/e: b. resene
rast: 1)doğru, gerçek 2)sağ taraf
 3)direkt, dosdoğru
rast ameyiş: rastlamak, rast gelmek
raste/e: meydan, düzlük
rastey: doğruluk, gerçeklik
rastê...ameyine: rastlamak, rast gelmek
rastı/d: doğru, gerçek, gerçek olarak
rastı/d: doğruluk, gerçeklik
rast kerdış: düzeltmek, doğrultmak

rast vıcıyayış: doğru çıkmak, gerçek olduğu anlaşılmak
raşanayış: 1)sallamak
 2)dağıtmak, savurmak, saçmak, serpiştirmek
raşonayış: b. raşanayış
raşt: b. rast
raşt: doğru söz, doğru sözlü kişi
rašta: doğru, gerçek, gerçekten, sahi, doğrusu
raşt ameyiş: 1)rastlamak, rast gelmek, tesadüf etmek (b. rast ameyiş) 2)rastgele, tesadüfi
rašta jey: b. rašta yê
raştaraşt: direkt, dosdoğru, doğrudan doğruya
rašta yê: doğrusu
raşt bıyayış: 1)doğrulmak, doğru olmak 2)(birisine karşı) dürüst olmak, samimi olmak
raşte/d: sağ taraf, sağdaki
raşte/e: meydan, düzlük (b. raste)
raşte dı mendış: açıkta kalmak, meydanda kalmak, eli boş (parasız) kalmak
raşte kewtış: 1)açığa çıkmak, meydana çıkmak 2)düzlüğe çıkmak 3)ortalığa düşmek, olur olmaz yerlere başvurmak
raştaraşt: direkt, doğrudan doğruya
raştey: doğruluk
raştey kewtış: b. raşte kewtış
rastê...ameyış: -e rastlamak, tesadüf etmek, ...ile karşılaşmak
rastê...ra: hizasında, hizasından
raşt hameyiş: b. raşt ameyiş
raşt-henekı: doğru veya şaka, yalan ya da doğru

raştıkên/e: gerçek, sahici, hakiki
raştiko: gerçek, gerçekten, doğrusu
raştıkoyên: gerçek, sahici, sahte olmayan, hakiki
raşt kerdış: 1)doğrultmak 2)yoluna koymak 3)düzenlemek, kurmak
raşt û çep: sağ sol, çaprazlama
...ra teber: dışında, hariç, ...olmaksızın
...ra teber kerdış: -den çıkarmak; laf sızdırmak, ağzından bilgi veya laf almak
raver: ileri, ön, önce
raver berdene: ileri götürmek, ilerletmek
ravernayış: geçirmek
raver seyis: b. raver sıyayine
raver sıyayine: ileri gitmek
ravey: ileri, ön (b. raver)
ravêrdene: geçmek
ravêretene: geçmek
ravêretiş: geçmek
...ra vêretiş: 1) -den geçmek, vazgeçmek 2)boşamak
ravêrtiş: b. ravêretiş
ravistış: sermek, yatırmak
...ra vışıyayene: -den kopmak, -den geri kalmak
...ra vıyartış: 1) -den geçmek, vazgeçmek 2)boşamak
...ra vıyarnayını: -den geçirmek, geçirmek
ra vir ameyine: aklına gelmek, hatırlamak
ravor de: aşağıya doğru
rawustene: kalkmak (b. weriştış)
ray/d: yol

ray/d: kez, kere, defa (b. raye)
ray/d: rey, oy
raya cı dayış: -e göstermek
raya jewbina dayış: birbirine göstermek
rayan/e: yolcu (b. raywan)
rayaney: yolculuk
rayanı/d: kadın yolcu
rayan kerdış: yolçulamak
raya pê jewbina dayış: birbirine göstermek, birbirine öğretmek
raya rastı/d: doğru yol
rayber/e: Alevilikte bir din adamı, rehber
ray birnayış: yol kesmek
ray bıyayış: gönderilmek
raye/d: yol
raye: kere, kez, defa
rayer/e: yol
rayeri pira simerine/e: samanyolu
rayêr/e: yol (b. rayir)
rayı/d: yol (b. raye)
rayır/e: 1)yol 2)çare, çözüm
rayirê heqqı/e: doğru yol, hak yolu
rayirê pırı/e: samanyolu (b. rayeri pira simerine)
rayirê xwı ra şıyayış: yoluna gitmek, yoluna devam etmek, işine bakmak
rayirê xwı şaş kerdış: yolunu şaşırmak
rayırı ser nayış: yola düşmek, yola koyulmak
rayır pawıtış: yol beklemek, yolunu beklemek, yolunu gözlemek
rayır ra vecıyayış: yoldan çıkmak
rayır/e: 1)yol 2)çare, çözüm (b.

rayir)

rayir akardı: yol açmak

rayira mendı: yolda kalmak

rayira verdayı: yolda bırakmak

rayir dayı: yol vermek, geçmesi için yol vermek

rayir dekerdı: yol açmak, bir yerden gide gele yol açılmasına neden olmak

rayir dı şeyı: b. rayir dı şeyayış

rayir dı şeyayış: yolda gitmek, yürümek

rayir diyayış: yol bulmak, yolunu bulmak, çaresini bulmak

rayirê...gırewtı: ...yolunu tutmak

rayirê...tebiştı: ...yolunu tutmak

rayir geyrayış: yol aramak, çare aramak

rayiri sero bıyayış: yola koyulmak üzere hazır olmak, yol üzerinde olmak, yolda olmak

rayiri ser nayış: yola koyulmak, yola düşmek

rayir kewtı: yola düşmek, yola koyulmak

rayir...nawıtı: yol göstermek, akıl vermek

rayiro raşt/e: doğru yol, haklı yol; haklı çözüm

rayir ra mendı: yolda kalmak, yolundan geri kalmak

rayir şaş kerdı: yolunu şaşırmak, yolu şaşırmak

rayir ta kewtı: yol uğramak, yolu düşmek, yolun üzerinde olmak

rayir tede deyiş: yolunu bulmak, çaresini bulmak

rayir tede veynayış: yolunu bulmak, çaresini bulmak

rayir vin kerdı: yolu kaybetmek, yolu şaşırmak

rayir viynayış: yolunu bulmak, çare bulmak

rayke: bir kere, bir kez, bir defasında

ray kerdı: yollamak, göndermek, yolculamak

ray kewtı: yola düşmek, yola koyulmak

raykı: b. rayke

ray mendı: yola koyulmak, yola çıkmak

rayna: yine, tekrar, bir kere daha, başka bir defasında

raywan/e: yolcu

raywon/e: b. raywan

razi: razı, hoşnut

razi bıyayış: razı olmak, hoşnut olmak, yetinmek

razi kerdı: razı etmek, hoşnut etmek

re'a: reaya, halk tabakası

rebabı/d: bir çalgı aleti, rebap, rebab, rübab

Rebbi/e: Rab, Tanrı

rebbigırewte/e: b. hûmaygırewte

rebbi keni: b. hûmay keni

Rebbi't'ala/e: Allahü teala, yüce Tanrı

rebeqe/e: tarladaki biçili ekin dizisi

reca/d: rica, dilek

reca kerdı: rica etmek, yalvarmak

recefiyayış: titremek

recefnayış: titretmek

recfi/d: ürperdi, ürperiş, titreme, titreyiş

recfî dekewtîş: titreme tutmak, titremek, ürpermek

recîfîyayîş: b. recefîyayîş

recim: recim, taşlama şeklindeki ceza

recim kerdîş: recmetmek

reçete/e: reçete

reddê...dayîş: reddetmek

red kerdîş: reddetmek

ref/e: 1)kuş sürüsü 2)dizi, kitle

ref/e: raf

ref bestîş: dizilmek, dizi oluşturmak, dizi dizi durmak

ref bî ref: 1)sürü sürü, sürüler halinde kuşlar 2)dizi dizi

refîq/e: olay arkadaşı, ortak, refik

refşî/d: b. recfî

refşî dekewtîş: b. recfî dekewtîş

refşîyayîş: b. recefîyayîş

refşnayîş: b. recefnayîş

reh: uyluk

rehet: rahat

rehet bıyayîş: rahat olmak, rahat etmek

rehetey: rahatlık

rehetey reydi: kolayca, rahatlıkla, kolay kolay

rehet kerdîş: 1)rahat etmek 2)rahatlatmak 3)kolayca yapmak

rehet rehet: rahatça, kolayca, kolay kolay

rehet vîndertîş: uslu durmak, rahat durmak (**rehet nêvîndertîş:** uslu durmamak, yaramazlık yapmak)

rehman/e: rahman, merhamet eden, Tanrı

rehmani: rahmani, merhametli

rehmet: 1)rahmet 2)yağmur, yağış

rehmet...bêro: “Allah rahmet etsin”, “Allah selamet versin”, “üzerine rahmetler olsun” anlamlarında kullanılan bir deyiş

rehmeti/e: merhum, rahmetli

rehmet mar û pêrdê to bêro: “Allahın rahmeti annen ve babanın üzerine olsun”, “teşekkür ederim” anlamında kullanılan bir söz

rehmet varayîş: rahmet yağmak, yağmur yağmak

rehmet varnayîş: rahmet yağdırmak, yağmur yağdırmak

rehmî/d: 1)merhamet, acıma duygusu 2)rahmet, yağmur

reis/e: reis

reja/d: b. reca

reja kerdîş: b. reca kerdîş

reja mînnet: rica minnet, güçlülük

rejîm: b. recim

rejîm kerdîş: b. recim kerdîş

rekat/e: rekat

rem/e: kaçış, kaçma, firar etme

remaya/d: kaçan, kaçmış olan, kaçak

remaye/e: kaçan, kaçmış olan, kaçak

remayîş: kaçmak, tüymek

remayîşê hewni: b. hewn remayîş

remayox/e: kaçan, kaçıcı, kaçak

remezan: ramazan ayı

remil/e: gaipten haber verme, bir çeşit fal, remil

remil/e: lığ, aluvyon

remildar/e: gaipten haber veren kimse

remil eyştîş: gaipten haber vermek, fala bakarak gaipten haber vermek

remiliyayış: liğlanmak
remil vıstış: b. remil eyştış
remnaya/d: kaçırılan kız veya kadın
remnayış: kaçırmak
remnayox/e: kaçırın, kaçırıcı kişi
Remtele: bir masal kahramanının adı
remtele/e: yarı deli kişi
remtut: tadı ekşi olan dut çeşidi
remtutêrî/d: meyvesi ekşi olan dut ağacı
remzan: b. remezan
renca helalı/d: helal emek
rencber/e: rençper, emekçi
rencberay: rençperlik
rencı/d: emek, çaba
renckêş: 1)emekçi 2)eziyet çeken, zahmet çeken
reng/e: renk
reng bı reng: rengarenk, çok renkli
rengdar/e: rengen bulanmış olan, boyanmış olan, renkli
rengdar bıyayış: rengen bulanmak, boyanmak
rengên/e: renkli
reng kerdış: boyamak, renklendirmek
rep/e: sert bir cismin yere değmesiyle veya bir yere çarpmasıyla çıkan ses
rep/e: dik duran şey
repal: b. rut û repal
rep bıyayış: 1)şışıp uzanmak 2)şışıp sertleşmek 3)cansızca uzanır hale gelmek 4)dikleşmek
repi: rap
repkerda/d: 1) sereserpe yere uza-

tılmış olan, cansızca yere serilmiş olan 2)dikleştirilen
repkerde/e: b. repkerda
rep kerdış: 1)yere sermek, cansızca yere düşürmek, gebertmek 2)dikleştirmek
repp/e: b. rep
rep rep: rap rap diye çıkan ses, düzenli ve sert adımlarla yürüyenlerin ayaklarından çıkan ses
rep tep: patırtı, pat küt sesi
rep û raşt: dümdüz, dosdoğru olan şey
req: b. req û rut
req: takırtı (b. req teq)
reqabet/e: rekabet, yarış
reqabet kerdış: rekabet etmek, yarışmak
reqamı/d: rakam
reqayış: tıkırdamak, çınlamak
reqayışê gûşi: kulak çınlaması
reqesıyayış: b. reqısıyayış
reqesnayış: b. reqısnayış
reqıs/e: raks, dans, oyun
reqısıyayış: oynamak, dansetmek
reqısnayış: raksettirmek, oynatmak, dansettirmek
reqi: takırtı, tıkırtı
reqi/d: rakı (b. ereqi)
reqib/e: rakip
reqo teqo: tak tuk sesi, takırtı, pat küt
req req: takırtılı ses
reqs/e: b. reqıs
reqs kerdış: raksetmek, dansetmek, oynamak
req teq: takırtı sesi, tak tuk (sesi)
req û rut: kupkuru

resane/e: b. resene

resaya/d: 1) yetişkin, olgun
2) ulaşan, varan

resaye/e: 1) yetişkin, olgun
2) ulaşan, varan

resayış: 1) ulaşmak, varmak
2) yetişmek, olgunlaşmak

resayox/e: ulaşan, yetişen

resayoxı/d: b. resayox

rese: b. resene

resen/e: b. resene

resene/e: kıldan yapılan ve yük bağlamak vb. işler için kullanılan ip, urgan, halat

Resikû: Dersim yöresindeki bir aşiret adı

resim/e: resim, fotoğraf

resim kaş kerdış: fotoğraf çekmek, fotoğraf çektirmek

resim vıraştış: resim yapmak

resmen: resmen

resmi: resmi

resmiya: resmi

resnayox/e: ulaştıran, yetiştiren

resnayoxı/d: b. resnayox

resnayış: yetiştirmek, ulaştırmak, vardırmak

resne/e: b. resene

restayıne: yetişmek, varmak

restene: yetişmek

resul/e: resul, peygamber

resulullah/e: resulüllah, Allah'ın elçisi

reşbelek: siyahlı beyazlı; karın kısmen erimesi sonucu yer yer toprağın görünmesiyle beraber bazı yerlerin henüz karla kaplı olması durumu

reşle/e: sürüler halinde dolaşan bir

kuş çeşidi

reşme/e: saçak (poşunun saçakları)

reşme verra dayış: mecaz olarak: kabadayılık taslamak

reşmeyın/e: saçaklı, püsküllü

reşmeyını/d: b. reşmeyın

reştış: göndermek (b. rıştış)

ret: b. rehet

rew: 1) erken 2) çabuk

rewan/e: rahvan, dörtñala

rewarew: kolay kolay, çabuk çabuk (rewarew neterseno: kolay kolay korkmaz)

rew erey: er geç

rewêr: daha çabuk, daha erken

rewna: çoktan, eskiden beri

rew ra: çoktan beri, epey zamandan beri, erkenden

rew rew: b. rewarew

rewti/d: uzunca sırık, ince direk

rewûte/d: b. rewti

rexbet/e: rağbet, değer

rexbet zanayış: değerini bilmek, kadrini bilmek

rexdek/e: gevşek

rext/e: fişeklik

rey: yol (b. ray)

rey: kere, kez (b. raye)

reya: 1) bitki kökü 2) damar

reyayış: 1) kurtulmak 2) (dügüm vb. için kullanıldığında) çözülmek 3) (kol, ayak vb. için kullanıldığında) yerinden çıkmak

reyde: birlikte, ile

rey de mendış: yolda kalmak

reydı: birlikte, ile, beraber (b. reydır)

reydır: birlikte, ile, beraber

reye/d: yol (b. ray)
reye: bir kere (b. raye)
reye/e: 1)bitki kökü 2)damar
reye dayış: kök salmak
reyeyiş: b. reyayış
reyis/e: reis
rey kewtış: 1)yola düşmek, yola koyulmak 2)beraberinde gitmek 3)(kız veya kadınla ilgili olarak kullanıldığında) erkekle kaçmak, ailesinin rızası olmadan kocaya kaçmak
reyna: yine, bir kez daha (b. rayna)
reynayış: 1)kurtarmak 2)(kol, ayak vb. için kullanıldığında) yerinden çıkarmak
reyra: ile, birlikte, vasıtasıyla
rez/e: bağ
reza/d: rıza
rezalet: rezalet
rezalety: rezalet, rezillik, ke-pazelik
rezan ra ameyiş war: bağ bozumunun sona ermesi
rezbirin-i: bağ budama, bağ budama mevsimi
rezil/e: rezil
rezil bıyayış: rezil olmak
reziletey: rezalet
reziley: rezalet, kepa-zelik
reziley antış: rezalette katlanmak, sıkıntılı ve kötü koşullara katlanmak
rezili: rezalet, rezillik
rezil kerdış: rezil etmek
rê: yol (b. ray, rey)
-rê: -e, için
rêber/e: rehber

rêberey: rehberlik
rêç: kök
rêçı/d: iz
rêdayış: yerden toplamak, derlemek
...rê derd bıyayış: yüreğine dert olmak, zoruna gitmek
...rê dest dayış: elvermek, ...için uygun olmak, uygun görmek
rêjıyayış: (sıvılar ile ilgili olarak kullanılır) sızdırmak
rêkerdış: yerden toplamak, derlemek
rêm/e: irin
rêm dekewtış: cerahat toplamak, irinli hale gelmek, iltihaplanmak
rêrê: arasıra, bazan
rês/e: 1)egrilmiş olan yün 2)yün iplik
rêsên: yünlü, yünden yapılan
rêşa serre/d: kara yara
rêşı/d: yara, ur
rêşta/d: kirmen, iğ
rêşta/d: kıldan yapılan ve çuvalın ağzını dikmek için kullanılan kalın ip
rêw: b. rew
rêwi: yolcu
rêxı/d: sığırların veya insanın cıvık olan dışkısı
rêxıjın/e: 1)sık sık dışkı yapan kişi veya hayvan, altını kirleten 2)boklu, pis, pasaklı
rêxıjını/d: b. rêxıjın
rêxo/e: 1)sık sık dışkı yapan veya altını kirleten 2)pis
rêz: 1)dizi, sıra 2)satır
rêz bı rêz: sıra sıra, dizi dizi
rêz bıyayış: dizilmek

rêze/e: 1)dizi, sıra 2)çizgi, hat
rêzılı/d: zincir
rêzılı pa kerdış: zincir takmak
rêzıl rêzıl: zincirleme, halkalı, dizi dizi
rêz kerdış: dizmek, sıralamak
rêz rêz: dizi dizi, sıra sıra
rı/e: 1)yüz, surat 2)(giyecek, yatak vb. için kullanıldığında) dışarıya bakan taraf
-rı: b. -ri, -rê
rıb/d: pekmez
rıbês/e: gövdesi çiğ yenebilen ve mayhoş tadı olan bir bitki
rı bı rı: yüz yüze, yüzüne karşı
rica/d: rica
rica kerdış: rica etmek
rica minet: rica minnet, yalvar yakar
ricıyayış: yıkılmak (b. rijıyayış)
rı cın bıyayış: yüzü tutmamak, utanmak
rı dayış: yüz vermek, şımartmak
rıdê...ra: yüzünden, yüzü suyu hürmetine
rı 'erro şıyayış: mahcup olmak, utanmak, yerin dibine batmak
rı gırewtış: yüz bulmak, şı-marmak
rıhan: reyhan, fesleğen
rijeyış: b. rijıyayış
rijıyayını: yıkılmak
rijıyayış: yıkılmak
rijnaya/d: yıkık, yıkılmış olan
rijnaye/e: b. rijnaya
rijnayış: yıkmak
rijnayox/e: yıkan, yıkıcı
rijnayoxı/d: b. rijnayox
rık: b. rıkı

rık: b. rık vındertış
rıka Armini/d: Ermeni inadı, çok inatçı olma
rıkât/e: rekat (rıkâtê nımaji: namaz rekatı)
rıka xwı bıder bestış: -e musallat olmak, bir şeye kafayı takmak, inadına uğraşmak
rıka xwı çarnayış: inat etmek, inadını sürdürmek
rıka xwı debestış: musallat olmak, -nin başına bela olmak; inadına uğraşmak
rık'et/e: rekat
rıkêf: b. rıkêf kerdış
rıkêf kerdış: saldırmak, hücum etmek
rıkêf kerdış ser: üzerine hücum etmek
rık hewnıyayış: dik dik bakmak
rıkı/d: inat
rıkı çarnayış: inat etmek, inadını sürdürmek
rıkı kerdış: inat etmek
rıkın/e: inatçı
rıkını/d: inatçı kız veya kadın
rıko/e: inatçı
rık vındertış: durup dik dik bakmak, duruvermek
rım/e: mızrak, kargı
rınd: güzel, iyi
rınd bıyayış: güzel olmak, iyi olmak, iyileşmek, düzelmek
rînde/d: güzel
rînde: güzel, sevimli, güzelce, güzelim
rîndekey: güzellik, sevimlilik
rîndeki: güzellik, iyilik
rîndekine: güzellik

rındene: güzellik, iyilik

rındey: güzellik

rındê/d: güzel (hitap sırasında kullanılır)

rındê cı: en iyisi, iyisi

rındêl b. rındêr

rındêni: güzellik, iyilik

rındêr: daha güzel, daha da

rındı a ya kı: en iyisi, iyisi mi

rındi: güzellik, iyilik

rındine: güzellik

rındiye: iyilik, güzellik

ring: madeni eşyanın veya sert cisimlerin birbirine çarpmasıyla çıkan ses

ringi: b. ring

riperr/e: sayfa

ripêt/e: yüzü pek olan, utanmayan, çekinmeden konuşabilen veya isteyebilen kişi

ripêt bıyayış: yüzü pek olmak

ripêtey: yüzü pek olma

rı ser nayış: ısrar etmek

rısêney: yüzkarası, rezalet, kötü durum

rısêney bıyayış: kötü duruma düşmek, rezil olmak, kepaze olmak, yüzü kara olmak, mahcup olmak

rısêney kerdış: rezil etmek, kepaze etmek, güç durumda kalmasına neden olmak, mahcup etmek

rısêney seri ser dı ameyış: başına olmadık kepezelikler gelmek

rısım/e: resim, fotoğraf

rısım antış: fotoğraf çekmek, fotoğraf çektirmek

rısıpi/e: yüzü ak olan, ak yüzlü

rısıya/e: yüzü kara olan, rüsva, ya-

lancı, ayıblı olan

rısıya bıyayış: 1)yalancı olmak, rüsva olmak, yalancı çıkmak, yüzü kara çıkmak 2)ayıblı ortaya çık-mak, mahcup olmak

rısıya kerdış: 1)yalancı çıkarmak, yalanını açığa çıkarmak, rüsva etmek 2)mahcup etmek

rısıyay/d: b. rısıya

rısıyayey: b. rısıyayi

rısıyayi: yüz karalığı, yüz karası, utanç verici durum, mahcubiyet

rısmi: resmi

rısınayine: dökmek (b. rısnayış)

rıspêney: yüz aklığı, olumlu sonuç

rıstem/e: gaddar, dayanıklı

Rıstem: b. Rustemi Zal

rısvet: b. ruşwet

rıswa: b. rısıya

rıswet/e: b. ruşwet

rıswa/e: b. rısıya

rısaye/e: dökülmüş olan, dökük, döküntü, saçıntı, serpinti

rısayış: dökülmek

rı şermayış: utanmak, yüzü kızarmak (b. şermayış)

rışış/e: çisenti, ince yağmur

rışışê varani/e: yağmur çisentisi (b. rışış)

rışıyayi: b. rısıyayi

rışıye/d: burularak sarılan ve kurutulup kışlık hayvan yemi olarak saklanan ot demeti (bazı yörelerde "pontılı" denir)

rışkı/d: yavşak, sirke, bit yu-murtası

rışkın/e: yavşaklı, bitli, kirli

rışkını/d: b. rışkın

rışnaya/d: dökülmüş olan, dökük

rışnaye/e: rışnaya
rışnayış: dökmek
rışot/e: rüşvet (b. ruşwet)
rıšta/d: eğrilmiş olan, örülmüş olan
rışte/e: 1) bir şeyi bağlamaya veya sarmaya yarayan ince çaput parçası, küçük bez parçası 2) b. rıšta
rışte/e: gönderilen, yollanan
rıştık/e: bir şeyi bağlamaya veya sarmaya yarayan küçük çaput parçası, küçük bez parçası
rıştış: eğirmek, örmek
rıştış: göndermek, yollamak (b. erşawıtış)
rı û pey: b. rı wû pey
riwen/e: yağ
riweno ke/e: tereyağı
riwen pede kerdış: -e yağ katmak
riweş/e: tatlı yüzlü, sevimli
rı wû pey: dış yüz ve arka, yüz ve astar (giyecek ve yatak eşyası vb. için kullanılır)
riye/d: b. rêxı
rız/e: pirinç
rıza/d: rıza, istek
rızayış: çürüyüp dökülmek
rızıq/e: rızık, azık
rıznayine: yıkmak, bozmak (b. rijnayış)
rıznayış: çürüyüp bozulmasına neden olmak, çürütmek
rıznayış: dökmek (b. rışnayış)
rızq/e: rızık
rızıyayış: yıkılmak (b. rijıyayış)
ri: yol (b. ray, rayır)
ri: sakal (b. erişe)
-ri: -e, için (b. -rê)
riba/d: faiz

...ri bar bıyayış: umursamak, dert edinmek
...ri bıyayış: -e yaramak, uygun gelmek
rica minnet: rica minnet, güçlük-le razı etmek
riçal/e: reçel
riçık/e: dallardan çıkan küçük filiz (b. riçık kerdış)
riçık kerdış: filizlemek (**rez riçık kerdış:** bağı gereksiz filizlerini budamak)
rim/e: irin, cerahat (b. rêm)
rippi: hilekarca davranış veya söz, numara, aldatıcı söz
rippiker/e: aldatıcı sözler söyleyip durumu farklı göstermeye çalışan, kandırmak için çeşitli numaralar yapan, hilekar, üçkağıtçı
rippiker bıyayış: hilekar olmak, numaracı olmak, üçkağıtçı olmak
rippikerey: aldatmak için numara yapma durumu, hilekarlık, üçkağıtçılık
rippikerı/d: b. rippiker
rippi kerdış: aldatmak için numara yapmak, kandırmak için veya durumu olduğundan farklı göstermek için aldatıcı sözler söylemek
riwayet: rivayet
riya/d: riya
riyakar/e: riyakar
riy 'ardan/e: yeryüzü
riy...erro şıyayış: utancından yerin dibine batmak, mahcup olmak
...ri yew ber abıyayış: b. dey ri yew ber abıyayış
riyê xo taştış: sakal traşı olmak
riy...gırewtış: yüzü tutmak, utan-

mayıp söyleyebilmek veya yapabilmek

riy...tebiştış: yüzü tutmak

riy...ra: yüzünden, yüzü suyu hürmetine

riy...sıpi kerdış: yüzünü ağartmak

riy...siya kerdış: yüzünü kara etmek, mahcup etmek, güç durumda bırakmak

riy tû siya bo: “yalan söylüyor-sun”, “yüzün kara olsun” anlamında kullanılan bir deyim

riy xwı siya kerdış: yüzünü kara etmek, yalan söylemek

riy xwı pêt kerdış: çekinmeden veya utanmadan söylemek

ro/e: ırmak

ro: b. ruwen

-ro: -e, içine doğru

ro-: bir fiil öneki (**rokerdış:** yere dökmek)

ro/e: b. ruh

roayene: filiz vermek

robıyayış: 1)inmek 2)yere dökmek

roc/e: b. roj

roca ra yew roc: b. rojan ra yew roj

roce/e: b. roje

rocey remezani/e: b. rojey remezani

rocêk: bir gün (b. rojê, roji)

rocike: b. rojike

rodayış: (sıvı) sızdırmak, sızmak

roj: (bazı yörelerde eril, bazı yörelerde dişil olarak kullanılmaktadır) güneş, gün, gündüz

roj akewtış: güneşin doğması

roja mehşeri/d: mahşer günü

rojanayış: bir şeyi yere sokup dikmek

rojan ra yew roj: günlerden bir gün, günün birinde

rojawan/e: batı

roj bı roj: günden güne, gün be gün, günü gününe

roje/e: 1)oruç, oruç tutulan ay

2)oruçlu kişi 3)günlük

roje gırewtış: oruç tutmak

roje şıkıtış: orucu bozmak, oruç bozmak

roje tebiştış: oruç tutmak

roje tewiştış: b. roje tebiştış

roje wardış: orucunu bozmak, oruç tutmamak

rojey remezani/e: ramazan orucu, ramazan ayı

rojê/e: bir gün, günün birinde

rojê mehşeri/e: mahşer günü

rojên: 1)bir gün, günün birinde 2)günlük, güne ait

rojê qıyamı/e: kıyamet günü

Rojê Zıyarı/e: İlkbaharın belirli bir cuma gününde, kırdı topluca yemek yemek ve oyunlar oynamak suretiyle kutlanan bir şenlik günü (örneğin 1983'te Rojê Zıyarı, Pıran yöresi köylerinde mayıs ayı ortalarında kutlandı).

roj giyrıyayış: güneş tutulması

rojhelat/e: doğu

roji: bir gün, günün birinde

rojike: bir gün

rojo meştên/e: yarın, ahiret günü, öbür dünyada

rojo rojên/e: ilk günden beri, eskiden beri, vakti zamanında; en önemli günde

rojo siya/e: kara gün, kötü gün
rojo teng/e: dar gün, kötü gün
roj şıyayış awan: güneşin batması
roj-teştare: gündüz ortası, güpe-gündüz
roj û şew: gece gündüz, devamlı
roj vejıyayış: güneşin doğması, güneşin çıkması
rokerde/e: yere dökülmüş olan
rokerdene: b. rokerdış
rokerdış: yere dökmek
rokewtış: hayvanın yerde yatması
...ro kurr kerdış: -nin başına üşüşmek, etrafında toplanmak
rom/e: çete, soyguncu, eşkıya
romerdıyayını: erimek
rom geyrayış: soyguncu veya yol kesicilerin dolaşması, çete halinde dolaşmak
romıtış: b. ramıtış
ron/e: yağ (b. ruwen)
ronayene: yere koymak
ronayış: 1)(ağaç vb.) dikmek 2)koymak, indirmek, yere bırakmak
ronayış ver: b. ver nayış
ronık/e: yere serilip üzerine ek-mek ya da yiyecek bırakılan örtü, sofraya bezi
ronistene: oturmak (b. ronıştış)
ronışta/d: oturan, oturmuş olan
ronışte/e: b. ronışta
ronıştış: 1)oturmak 2)tuvalet ihtiyacını gidermek, def'i hacet
ronışti ra: oturarak, oturmuş vaziyette
rosn: b. roşn
roste/d: ışık (b. roşta)
roşan/e: bayram

roşanayış: 1)oturtmak 2)(çocuğa) kakasını yaptırmak
roşanayış: (ağaç dalı vb.) silkmek, silkelemek
roşanıyayış: oturtulmak
roşanıyayış: (ağaç, meyve vb.) sil-kelenmek
Roşanê Hajiyan/e: kurban Bayramı
Roşanê Remezani/e: Ramazan Bayramı, Şeker Bayramı
roşeyış: satılmak (b. roşıyayış)
roşıyayış: satılmak
roşn/e: aydın, aydınlık, ışıklı, parlak
roşna/d: ışık, aydınlık
roşna çımı/d: göz nuru, göz ferri
roşnayı/d: aydınlık
roşn bıyayış: aydınlanmak, aydınlık olmak, ışıklı olmak
roşney: aydınlık, ışıklı
roşn kerdış: aydınlatmak, ışıklan-dırmak
roşt-e: ışık, aydınlık
roştıy: ışıklı, aydınlık
roştin: ışıklı, aydınlık
rotene: satmak
rotış: satmak
rotox/e: satan, satıcı
rotoxı/d: b. rotox
...ro vejıyayış: -e çıkmak, tırmanmak
rovetış: meseleyi açmak, ortaya at-mak, sorunu deşmek
rowtı/d: b. rewti
roz: 1)gün 2)güneş (b. roj)
rozawa: batı (b. rojawan)
roze/d: gün (b. roj)
roz ve roz: günden güne, gün be

gün (b. roj bı roj)
ruçık/e: yüz hatları, yüz tipi, surat
ruçıkıyayış: yolunmak
ruçıknaya/d: yolunmuş olan
ruçıknaye/e: b. ruçıknaya
ruçıknayış: yolmak
ruçıksız/e: tipsiz, çirkin kişi
ruekerdiş: b. rokerdiş
ruenayış: b. ronayış
rueniştış: b. ronıştış
ruen/e: b. ruwen
rueno kere/e: tereyağı
ruh/e: ruh
Ruha/d: Urfa
ruh ameyine cı: canlanmak
ruh dayış: can vermek, ruhunu teslim etmek
ruhê...gırewtış: canını almak
ruh gırewtış: can almak
ruh vejiyayış: canı çıkmak, ruhu çıkmak
rukû/e: rüku, namazda vücudu yarı yarıya eğme hareketi
rusnayene: göndermek, yollamak (b. rıştış)
Rustemi Zal: Zaloğlu Rüstem adındaki güçlü efsanevi kahraman
ruşot/e: rüşvet (b. ruşwet)
ruşot dayış: rüşvet vermek
ruşot wardış: rüşvet yemek
ruşwet/e: rüşvet
rut/e: 1)çıplak 2)tırıl, evsiz barksız, yoksul, boş gezen
rutbe/e: rütbe
rutbet/e: rütubet, nem
rut bıyayış: 1)çıplak olmak, soyunuk olmak, çıplaklaşmak 2)tırıl olmak, evsiz barksız olmak, yoksul olmak

rute/e: süpürülmüş olan
rutey: 1)çıplaklık 2)tırılık, yoksulluk, evsiz-barksızlık
rutı/d: b. rut
rutıbet/e: rütubet, nem
rutıbet antış: nem çekmek, nem kapmak
rutış: süpürmek
rut kerdış: 1)soymak, çıplaklaştırmak 2)varını yoğunu elinden almak, evsiz barksız hale getirmek
ruto/e: 1)çıplak 2)tırıl, bir şeyi olmayan, itibarsız kişi
rutubet/e: rütubet, nem
rut û repal: çırılçıplak
ruwej/e: b. roj
ruwen/e: yağ
ruwenin/e: yağlı
ruwenını/d: b. ruwenin
ruweno kele/e: tereyağı
ruweşn/e: b. roşn
ruweşonayış: oturtmak (b. roşanayış)
rû: yüz, surat (b. rı)
rûc/e: b. roj
rûcike: b. rojike
rûçık/e: b. ruçık
rûmet/e: değer, kıymet
rûmıtış: sürmek (b. ramıtış)
rûmıtış ser: b. ramıtış ser
rûn/e: yağ (b. ruwen)
rûnın/e: yağlı (b. ruwenin)
rût-rûpal: b. rut û repal
rûvetış: b. rovetış
ryex/d: b. rêxi

S

sa: ne (b. se)
sa: b. şa
saba/d: 1)yeni doğan oğlak, kuzu
vb. hayvan 2)geç doğan oğlak, kuzu vb. hayvan
sabe/e: b. saba
sabıqe: sabıka
sabıqeli: sabıkalı
sabit/e: sabit
sabun/e: sabun
sabun kerdış: sabunlamak
sabur/e: keçinin tümüyle kırılması
sac/e: saç, demir tabaka
sade/e: b. şade
sadır bıyayış: -den meydana çıkmak, ortaya çıkmak
sadır kerdış: ortaya çıkarmak, elde etmek
safı/d: saf, sıra
safı bestış: saf bağlamak
safi: 1)safi, duru, sadece 2)kurtulma, bitme
safi bıyayış: 1)duru olmak, arı olmak 2)bitmek, sona ermek, silip süpürülmek, tükenmek, kurtulmak
safi kerdış: bitirmek, sonunu getirmek, sonuçlandırmak, temizlemek, silip süpürmek
sahnayış: kontrol etmek, yokla-

mak, üzerini aramak
sakıl: ağaç yaprağı (b. şakıl)
sala desti/d: el ayası
salda beleki ni: argoda "alacağın olsun" anlamında yakınma ve tehdit ifade eden bir deyim
sale/d: şal
salekı/d: b. salı,(II)
salı/d(I): el ayası
salı/d(II): yassı, ince ve düz olan küçük taş
salıh/e: salih, kötülük yapmayan, günah işlemeyen
salıhên/e: salih
salıhênı/d: b. salıhên
salıkı/d: b. salekı
salıncı/d: erik (b. sarıncı)
salıncêrı/d: b. sarıncêrı
salıx: haber, salık
salıxan gore: salık verildiği kadarıyla, salık verildiğine göre
salıxi: b. salıx
salıxi dayış: salık vermek, özelliklerini söylemek, tavsiye etmek
salonı/d: salon
sallê: b. inşalla
salme/e: başıboş gezme, başıboş bırakma, salma
salme geyrayış: başıboş dolaşmak, rastgele dolaşmak
salmeki: salarcasına, salarak, rastgele bırakma, rastgele dolaşma
salmeki geyrayış: b. salme geyrayış
salme verra dayış: başıboş salmak (özellikle hayvanlar için kullanılır)
salte/e: salatalık, hıyar
salux: b. salıx

same/d: b. şami
samıke/d: b. şamıke
sami/d: b. şami
samimi: samimi
samimiyet/e: samimiyet
san: b. şan
sanayene: dayamak (b. şanayış)
sanayine: dayamak (b. şanayış)
sanayine hard: yere dayamak
sanayine xwı ver: önüne katmak
 (b. xwı ver şanayış)
sanayış: sallamak (b. tê şanayış)
sa'nayış: b. sahnayış
sancı/e: 1)sancı 2)üşütme sonucu
 ishal olma, ishal
sancı gırewtış: 1)sancısı tutmak
 2)üşütmeden ötürü hastalanıp is-
 hal olmak
sancı kerdış: sancımak, sancı
 yapmak
sancı gırewtış: sancısı tutmak,
 sancımak
sancû/e: 1)sancı 2)üşütme
sane: b. şane
sandıqı/d: sandık
sanekı/d: masal
sanıke/d: b. sanekı
sanıkı/d: b. sanekı
saniya/d: saniye
sanka: sanki
sanki: sanki
sano çıvor/e: yün taranılmasında
 kullanılan ve sivri demir telleri
 olan bir alet
sankila: sanki
santımı/d: santimetre, santim
sap/e: sap, bitki sapı
sape: sapa
sape kewtış: sapa düşmek, ters

düşmek
sapık/e: küçük sap, bitki sapı
saq/e: baldır
saqe/e: 1)ayak bileği ve diz arasın-
 daki baldıra geçirilen yünden örül-
 müş giyecek, bir çeşit yarım çorap
 2)diz boyu (kar vb)
saqe/e: eskiden tüfek için kullanı-
 lan ve içine barut gibi patlayıcı
 madde konan çaput
saqın: sakın
sar: üst, üzeri (b. ser)
sar/e: b. şar
-sar: "gibi", "benzeri" anlamını
 veren bir sonek (asar: öylesi; ena-
 sar: böylesi)
sara/d: b. saray
saray/d: saray
sarbına/d: üzüm teveğini dik tut-
 mak için destek olarak kullanılan
 çubuk
sard/e: soğuk
sare/e: baş (b. sere)
sare bırnayine: kafasını kesmek,
 boğazlamak
sare wedardayene: başkaldırmak
sarincêrı/d: erik ağacı
sarıncı/d: erik
sarna/d: b. sarbına
sarrı/d: yıl (b. serri)
sas: b. şaş
sas: b. şaş
sas bıyayine: şaşmak (b. şaş
 bıyayış)
sas kerdene: b. şaş kerdış
Sason: Siirt'e bağlı bulunan Sason
 ilçesi
sate/d: saat
satıl/e: kova

satılcan/e: satılcan, zatülcenp
satın/e: saten, pamuklu bir çeşit bez
satırı/d: satır, yazı dizisi
satlecan: b. satılcan
satolı/d: b. satorı
satorı/d: satır, büyük bıçak
sava/d: b. saba
sava: b. seba
sav bıyayış: nezle olmak
sawa/d: b. saba
sawax: b. sebox
sawax kerdış: b. sebox kerdış
sawite/e: 1)sürülen, bir şeye sürülmüş olan 2)bilenmiş olan
sawıtış: 1)sürmek, -e sürmek 2)sürtmek 3)bilemek
sawıyayış: 1)sürtünmek, sürülmek 2)bilenmek
sawl/e: b. sewl
sawt/e: ses
sax/e: 1)sağlam, çürük olmayan 2)saf, saf kişi
sax/e: sıg, derinliği az olan
sax bıyayış: 1)sağlam olmak, çürük olmamak 2)saf olmak, kişinin saf olması
saxek/e: saf kişi, safça davranan
saxekey: saflık
saxekı/d: b. saxek
saxekey: 1)sağlamlık 2)saflık
saxi/d: sağlamlık
sax kerdış: araştırıp tespit etmek, öğrenip anlamak
sax kerdış: sağlamlaştırmak, çürüklüğünü gidermek
saxlem/e: 1)sağlam 2)güvenilir, emin
saxlemey: 1)sağlamlık 2)güveni-

lirlik

say /d: elma

Saya Xelati/d: Ahlat elması (masallarda adı geçen ve tılsımlı olduğu varsayılan elma)

say bın 'ard: yer elması

say bıyayene: bir şeyden sayılmak

say bıyayış: sayılmak

saye/e: 1)çizilmemiş, yazılmamış, temiz, düz olan 2)karartısız, açık renkli, göğün bulutsuzluğu

saye: saye, neden, yüzünden (sayedê: ...sayesinde)

sayekı/d: ayak bileği kemiği

sayê kerdene: aramak

sayê kı: sanki

sayêrı/d: elma ağacı

sayir: b. şayir

saz: saz, çalgı

sazbend/e: saz çalan, çalgıcı

sazbendey: çalgıcılık, saz çalma

saz bıyayış: kurulmak, işlemek

sazê...dayış: hakkından gelmek, -i iyice dövmek, cezasını vermek

saz kerdış: bozuk bir aracı tamir edip işler duruma getirmek, düzeltmek

se: ne (Tı se keni?: Ne yapıyorsun?)

se: yüz (100)

se: kadar (b. ze, heze); gibi (se teney: is gibi, kapkara)

se: ise, eğer, şayet

seba: için, nedeniyle, yüzünden

seba: b. sebah

sebah/e: sabah, sabahleyin, yarın

sebale: biçilmiş ekini harman yerine taşıma işi

sebale kerdış: biçilmiş ekini har-

mana taşımak

sebatek1: kedilerin çiftleşme istekliliği veya çiftleşme dönemi

sebatek1 kerdış: kedilerin çiftleşme istekliliği, kedilerin çiftleşmesi

sebatı/d: şubat ayı

sebox/e: siva, sıvacılık

seboxçi/e: sıvacı

seboxçiyey: sıvacılık

sebox kerdış: sıvamak

sebeb/e: sebep, neden

sebeb bıyayış: sebep olmak

se beno: 1)lütfen, ne olur, ne var
2)nedir, ne oluyor, ne olacak?

sebir/e: sabır

sebir kerdış: sabretmek

se bı se: yüzer yüzer

sebi/e: sabı, küçük çocuk

sebkan/e: nişancı (b. sekman)

sebox/e: eli ağır, yavaş davranan, yavaş iş yapan

seboxey: eli ağır olma, yavaş iş yapma, hantallık

seboxnayış: geciktirmek, ağır davranmak

secde/e: secde, namaz kılarken başı yere koyma

secde berdiş: secde etmek

secde kerdış: secde etmek, secdeye varmak

sede/e: çift sürerken uzunlamasına sürülen arazi bölümü

sedefı/d: düğme

sedeqa/d: sadaka

sedeqe/e: sadaka

sedır/e: sedir, kerevet

se'et/e: saat

se'et/e: sıhhat, sağlık (se'et bo: afiyyet olsun, sıhhatler olsun)

se'eta seqerı/d: tekin olmayan an, işlerin sarp sardığı an, zamansız, beklenmeyen rastlantı anı

se'etı/d: saat (altmış dakikalık süre)

se'etweşey: sağlıklı olma, sıhhatlilik

sef: saf, insanların oluşturduğu sıra

sefa: sevinç hali, ferahlık

sefaq: b. şefeç

seferbilig/e: 1)seferberlik, savaş
2)Birinci Dünya Savaşı

seferi: uzun yolculuk yaptığından ötürü oruç tutmayan kişi

seffı/d: saf, insanların dizilmesiyle oluşan sıra, camide namaz kılanların oluşturduğu sıra

sefin: b. fesini

sehan: sahan, büyük tabak (b. seheni)

sehebe/e: sahabe

sehenı/d: sahan, büyük tabak

sehid/e: b. şehid

sehife/e: sahife, sayfa

seke: nasıl ki, -ince (olunca, olur olmaz)

seker/e: b. şeker

sekeratı/d: can çekişme

se kerd nêkerd: ne yaptıysa olmadı, bütün çabasına rağmen (olmadı) anlamında bir söz

sek hal o: b. sek1 hal o

sek1: gibi, benzer, nasıl ki, olunca, adeta, sanki (b. seke)

sek1 hal o: öyle anlaşıyor ki, durum gösteriyor ki, anlaşıldığı kadarıyla

sek1 ma vajê: örneğin, diyelim ki,

sanki, gibi
seki vanê: söylediklerine göre, söylenenlere bakılırsa, denildiği gibi, söylendiği üzere
seki nêva: dediği gibi, dendiği gibi, söylendiği üzere
seklawî: iyi bir at cinsi
sekman/e: nişancı, nişana iyi isabet ettiren kişi
sekmaney: nişancılık
sekratî/d: sekeratî
sekre/e: bent, set, bûğet
sekre bestîş: bent çekmek, taşma veya aşındırmalara karşı suyun olumsuz etkisini gidermek amacıyla set çekmek
sekte: kusur
sekte ardîş ser: kusur bulmak, kara çalmak, gölge düşürmek
sekû/d: taraça, seki (b. sekûy)
sekû be sekû: taraçalı, taraça taraça
sekûy/d: taraça, seki
sekwi/d: b. sekûy
sel: b. selî
sela/d: cuma namazı sırasında veya cenaze için okunan Arapça dinsel metin, sala
selam/e: selam
selate/e: salata
selbî/d: şişmanca ve hantal olan kız ya da kadın
selbo/e: şişmanca ve hantal olan kişi
selef/e: faiz
selef wardîş: tefecilik yapmak, faiz almak
selefwer/e: tefeci
selehiyet/e: yetki, salahiyet

selekî/d: b. sellekî
seleqnayene: hafifçe kavurmak
selete/e: salata
selewatî/d: salavat
selexnayîş: derisinin soyulmasına neden olmak, derisini sıyırmak, derisini soymak
sellekî/d: sepet, sele, küçük sepet
sellexiyayîş: b. sellîxiyayîş
sellî/d: 1) sele, sepet 2) mecaz olarak: hantal, ağır
sellîkî/d: b. sellekî
sellîxana/d: hantal, iyi koşamayan, ağır davranışlı
sellîxane/e: sellîxana
sellîxaneyey: hantallık, ağır davranışlılık, iyi koşamamazlık
sellîxiyayîş: derisi soyulmak, derisi sıyrılmak
sellox: insan yükü (b. şallagı)
selsela/d: silsile, sülale
sembe: b. şenbe
sembullay: bir yemin etme sözcüğü
sembure/e: sincap
semed: için, ötürü, sebep, neden
semedê: b. semed
semere/d: semer
semernayine: (kolları vb.) sıvamak
Semîkû: Dersim yöresinde yaşayan bir aşiret
semsemîk/e: yeni yeşeren meşe ağacında biten ve yenebilen bir ürün
semt/e: semt, yöre
sen: b. seno
senceyîş: b. senciyyayîş
senci/d: tartı

sencıyayış: tartılmak

sendalı/e: sandalye

sendoqı/d: sandık

sened/e: senet, belge

senede/d: senet (b. sened)

sened kerdış: senetlemek, tapulamak

sen'et/e: sanat, zanaat

sen'etkar/e: sanatçı, sanatkar, zanaatkar

senê: nasıl, ne biçim?, nasıl ki

senê bo: nasıl olsa, ne de olsa

senê k1: -ince, olunca, nasıl ki (**senê k1 vana:** "tam dediğim gibi", "nasıl söylüyorsam öyle" anlamlarında kullanılan bir söz)

senên: b. senin

senê nêbo: nasıl olsa, ne de olsa

senêwa: nasıl, ne şekilde?

senık: az, hafif (b. şenık)

seni: 1)nasıl, ne türlü? 2)gibi

senin: nasıl?

seniwa: nasıl, ne biçimde?

seniye: nasıl (b. seni)

seno: gibi, kadar

seno se: gibi, kadar

sepeti/d: sepet

sepiyarı/e: b. sêpare

sepi: beyaz (b. sıpi)

seqlnayı: topraktan olan evin tabanını yassı bir taşla bastırıp düzgünleştirme işi

seqet/e: sakat

seqetek/e: hafifçe sakat olan kişi

seqetey: sakatlık

seqênayı(I): enemek, kısırlaştırmak (b. sexênayı -I)

seqênayı(II): bilemek

seqılınayı: b. seqlnayı

se qırş: çöp gibi, değersiz, hafif

seql/e: b. seqlnayı

ser: 1)üst, üzeri, üzerine 2)baş, kafa (b. sere)

sera: nere, nereye?

sera: üzerinde, üzerinden, üstten (b. serra)

sera/d: b. sıra

serab/e: b. şerab

seracêr/e: 1)baştan aşağı 2)aşağı doğru, yokuş aşağı 3)inişli yer

sera çarnayı: üzerinde dolaştırmak, üzerinde gezdirmek

sera k1 şı/d: geçen yıl (b. par)

sera pari/d: geçen yıl

sera paryine/d: geçen yıl

serapıran ra: zamansız olarak, çok yaşlanmış olduğu bir sırada, yaşlı haliyle, bu yaştan sonra, bunca şeyden sonra

seraser: 1)baştanbaşa, büsbütün 2)ticarete başabaş değiştirme, trampa

seraser bedelnayı: trampa, başabaş değiştirmek

sera şıyayı: 1)üzerinden geçmek 2)(sıvı) taşmak

serawa: uzun hava, müzikte taksim

serba: için, nedeniyle

serbar/e: hayvana yüklenen yükün, hayvanın sırtına rastlayan ortadaki kısmı

serbena/d: b. sarbına

serber/e: kapının içinde bulunduğu dikdörtgen çerçevenin, eşğin karşısına düşen üst kısmı

serbest/e: 1)serbest 2)cüretkar

serbest bıyayı: serbest olmak

serbestey: serbestiyet, serbest olma durumu

serbest kerdış: 1)serbest bırakmak 2)serbestçe yapmak

serbest mendış: serbest kalmak

serbest verdayış: serbest bırakmak

serbê...: "...başı hakkı için" anlamında, adına yemin edilen kişinin adından önce kullanılır (b. serebê...)

serbê...ra: üstünde, üzerinde; üzerinden

serbın: b. ser û bın

serbına/d: b. sarbına

serbûna: b. sarbına

sercıl/e: 1)semerin altına konulan örtü 2) mecaz olarak: hantal, davranışları ağır olan

serçime/e: göze, su kaynağı

serd/e: soğuk

serd bıyayış: soğuk olmak, soğumak

ser darıtış: üzerine yıkmak, üzerine dökmek

ser dayış ...ro: -e uğramak, uğrayıvermek

serd dayış xwı : üşütmek

ser de: üzerine, üzerinden, başına, üzerinde

...ser de ameyine: başına gelmek

ser de kerdene: soymak

serdest/e: 1)galip, hakim olan 2)üst kesim

serdey: soğukluk

serdgerm: ılık

serd gırewtış: üşütmek, nezle olmak, soğuktan ötürü hasta olmak

ser dı ageyrayış: bir şeye doğru

yönünü geriye çevirmek, geriye dönmek

ser dı ameyış: üzerine gelmek, baskına gelmek, saldırmak amacıyla gelmek

ser dı kerdış: 1)üzerine asmak, üstüne asmak 2) (derisini) yüzmek

serdın/e: soğuk, üşütücü

serdın bıyayış: soğumak, soğuk olmak

serdine/d: soğumuş olan, soğuk

serdın kerdış: soğutmak

ser dı perrayış: üzerinden atlamak

ser dı qelebnayış: 1)üzerinden aşırarak 2)üzerine yıkmak

ser dı şeyış: b. ser dı şıyayış

ser dı şıyayış: 1)üzerinden geçip gitmek 2)üzerinden (zaman) geçmek 3)taşmak 4)üzerine yürümek, üzerine gitmek

ser dı verra dayış: üzerinde sarkıtmak

ser dı verra deyış: b. ser dı verra dıyayış

ser dı verra dıyayış: üzerinden sarkıtılmak, sarkmış olmak

serd kerdış: 1)üşütmek, soğuktan çabuk etkilenmek 2)soğutmak

serd û pûk: soğuk-tipi, ayaz

sere/d: yıl (b. serrı)

sere/e: yıllık (b. serre)

sere/e: 1)baş, kafa 2)başkan 3)uç, tepe, zirve 4)başak

sere/e: sıra, fırsat, zaman, esna

sere asan bıyayış: rahat olmak, kafasını dinlemek, bir sıkıntıdan kurtulmak

sereasaney: rahatlık

sere bere ameyiş: fırsat çıkmak, rast gelmek, pundunu bulmak
serebeste/e: başı bağlı olan
serebê...: “başı hakkı için” anlamında başına yemin edilen kişinin adından önce kullanılır
sere birıyayiş: boğazlanmak, başı kesilmek
serebırnaye/e: başı kesilmiş olan, boğazlanan
sere bırnayiş: başını kesmek, boğazlamak
sere bıyayiş: ucuna eklenmek
sere cı kerdış: kafasını kesmek, boğazlamak
sere decayiş: b. sere dejayiş
seredej: baş ağrısı, baş belası
sere dejayiş: başı ağrımak
sere dejejey: başı dertte olma
sere dejnayiş: başı ağrıtmak
sere doş bıyayiş: başı dönmek
sere gırewtış: 1)gemi aziya almak, atın hırsı ve kontrol edilemeden koşması 2)baş ağrısı tutmak, başı ağrıtmak
sereher/e: eşek başlı, eşek kafalı, koca kafalı
serek/e: baş, baştaki, başkan
sere kerdış: ucuna eklemek, ulaşmak, ilave etmek
serekê derdan/e: baş sorun, dertlerin en önemlisi
serepışta/d: başı sarılı olan, başı örtülü olan
serepışte/e: b. serepışta
sererast: düzenli, yolunda
sererut/e: 1)dazlak kafalı 2)başı açık, başında başlık veya örtü bulunmayan

sere şıyayiş: olumlu bitmek, sonuçlanmak
sereşikite/e: başı kırık olan, ucu kırık olan
seretêj/e: ucu sivri, keskin
sere ver pê dayiş: 1)kafa tokuşturmak 2)mecaz olarak: çok bol olmak
serewerd: kahrolası, meret
sereweşey: başsağlığı (b. sereweşi)
sereweşi: başsağlığı
sere w gûşi asan bıyayiş: rahat etmek, bir sıkıntıdan kurtulmak
sere w gûşi...ra asan bıyayiş: -den kurtulmak
serewışk/e: inatçı, sert kafalı
sere w pay ra: sık sık, ikide bir
sere w sırot: yüz göz, surat, çehre
serey...berdış: kafasını şişirmek
serey...boro: kahrolası, geberesi
serey...cı kerdış: kafasını kesmek
serey...dayiş pure: kafasını kesmek, boynunu vurmak (kesmek)
serey...dejnayiş: başını ağrıtmak
serey heri/e: 1)eşek başı, eşek kafası 2)kaba, kavrayışsız
serey muy: kıl ucu kadar, pek az
serey...tewnayiş: başını ağrıtmak, kafasını ağrıtmak
serey...wardış: 1)başını yemek, birisinin hayatını yitirmesine neden olmak 2)başını ağrıtmak, kafasını şişirmek
serey xwı asan kerdış: bir sıkıntıyı defedip rahat etmek, rahata kavuşmak, rahatlamak
serey xwı berz kerdış: 1)başını kaldırmak 2)fırsat bulmak, kısmen rahatlamak

sery xwı boro: kahrolasica, geberesice

sery xwı gırewtış: başını örtmek, kafasını bir şeyle sarmak

sery xwı ronayış: 1)yatmak 2)ölmek

sery xwı şutış: banyo yapmak, kafasını yıkamak

sery xwı wardış: kendi başına iş açmak, kendini harcamak, kendi başına olmadık işler açmak, kendi başını yemek

sery xwı , xwı ver nayış: başını önüne eğmek

sery zıwani dı bıyayış: dilinin ucunda olmak, hatırlamak üzere olmak

serêk: bir yıl, yılın birinde

serên: üstteki

serê pıskı: ayrıcalıklı olan, imtiyazlı

serê...ro: üzerine, üzerinde

serê sıbay/e: sabahın erken saatleri, sabahleyin, şafak vakti

serê şiti/e: süt kaymağı

serê xwı gırewtış: 1)kavurması yapılan hayvanın kendi iç yağının kavurma için yeterli olması 2)olumlu sonuçlanmak, başarıyla yapılmak

serf/e: sarf, harcama

serfiyat/e: sarfiyat, harcamalar

serf kerdış: harcamak

serf û nehıw: dilbilgisi, sarf ve nahiv

sergırewte/e: üstü kapalı olan, üstü tıkalı olan

ser gırewtış: 1)üzzerini kapatmak, üzerini örtmek 2)b. serê xwı gı-

rewtış 3)süt vb. şeylerin üstünün kısmen katılşması

sergovend: "govend" denilen oyunda başı çeken, baş oyuncu

sergovendi: b. sergovend

serhed/e: serhat, hudut bölgesi, sınırı bölgesi

serıdıyayış: 1)başaklanmak 2)hububatın kalburdan geçirilmesi

serıdnayış: hububatı kalburdan geçirmek

seri: b. seri berdış

seri berdış: başarmak, başarıyla sonuçlandırmak

seri çıman ser: baş göz üstüne

serin/e: üstteki

seri ser de ameyış: 1)başına (bir şey) gelmek, başından geçmek 2)başüstü yere gelmek

...seri ser dı ameyış: b. seri ser de ameyış

...seri ser dı ardış: başına getirmek

seri sıbay: b. serê sıbay

seri şeyış: b. seri şıyayış

seri şıyayış: 1)başa çıkmak, baş etmek 2)başarılmak, olumlu sonuçlanmak

ser kerdış: 1)üstüne varmak, sıkıştırmak 2)üzerine eklemek, üstüne katmak 3)hayvanın semer veya eyerini indirmek 4)üstünü açmak

serkewte/e: 1)galip, yenen 2)üste çıkan, üste çıkmış olan

ser kewtış : 1)üzerine çıkmak, üste çıkmak, yukarı çıkmak 2)alışmak, yatkinlaşmak

serm/e: şerm

sermayene: b. şermayış

serme/e: b. şerme

sermetıyayış: kaymak(b. sermı-tıyayış)

sermetıyayox/e: kayan

sermetnayış: kaydırmak (b. sermıt-nayış)

sermên/e: 1)sermaye 2)yönetici

sermên antış: -den yana olmak, bir yarışmada veya paralı oyunda birisinin kazanmasını istemek

sermêney: yöneticilik

sermêney kerdış: 1)yönetmek 2)yönetmeye kalkışmak, büyüklük taslamak

sermênê keyi/e: evin yöneticisi, evin büyüğü

sermıtıkın/e: kaygan

sermıtıyayış: kaymak

sermıt-nayış: kaydırmak

sermıyan/e: sermaye

sermıyandarey: sermaye sahibi olma, sermaye sahipliği

sermusteqım: sıkışık bir durumda, zamansız, yersiz

serna: gelecek yıl

ser nayene: b. ser nayış

ser nayış: 1)üzerine katmak, üstüne koymak 2)birisinin üzerine atmak, (suç vb. için kullanıldığında) üzerine yıkmak 3)uğruna feda etmek, yolunda harcamak 4)pişirmek, kaynatmak

sernewe/e: yılbaşı

ser nıyayış: 1)üzerine konmak 2)üzerine atılmak, (suç vb. için kullanıldığında) üzerine yıkılmak 3)yolunda harcanmak, uğruna

harcanmak 4)pişirilmek, kaynatılmak

sero: 1)üzerinde, üstünde, üzerine 2)için, yüzünden, nedeniyle 3)yukarıda 4)taşarcasına dolu

serobinê aşmı: bir çocuk hastalığı

serobını: bir çocuk hastalığı (b. serobinê aşmı)

sero bıyayış: 1)üzerinde olmak, üstte olmak 2)evlendiği halde ebeveyniyle aynı evde yaşamak 3)(derisi) soyulmak, yüzülmek

sero cerayını: üzerinde dolaşmak, başında dolaşmak(b. sero geyrayış)

sero geyrayış: 1)üzerinde dolaşmak, başında dolaşmak 2)bir şeyi yapmaya uğraşmak ve bunun için gidip gelmek

sero ispat bıyayış: üzerinde ispatlanmak

sero ispat kerdış: kanıtlamak, üzerinde ispatlamak

sero kerdış: 1)(derisini) yüzmek, (kabuğunu) soymak 2) -i soymak 3)bir işle birlikte başka bir işi yapmak

sero kewtış: rahatsız edecek kadar başkasının evinde kalmak, başkasına yük olmak

sero mendış: 1)üstünde kalmak, üzerinde kalmak 2)birisinin yanında alacağı kalmak

sero ronayış: üzerine bırakmak, üstüne koymak

sero sermêney kerdış: b. sermêney kerdış

sero şadi dayış: hakkında tanıklık yapmak, aleyhinde şahitlik

yapmak

sero şıyayış: (derisi veya kabuğu) soyulmak

sero vındertış: üzerinde durmak, ilgilenmek

serpala/d: b. serpale

serpale/e: ekin biçen işçi grubunun sağ başta olanı, işte başı çeken

serpaleyi: ekin biçen işçilerin başını çekme (b. serpale)

serpali: b. serpaleyi

ser pernayene: başını uçurmak

serpirana: b. serapiran ra

serqalun/e: pipo başlığı

ser qelebnayış: 1)üzerini başka şeyle örtmek 2)örtüsünü kaldırmak

serqot/e: başı açık kişi, başında başlık bulunmayan kişi

serquç: taşarcasına dolu

serquçı/d: b. serquç

serra: 1)üstüne, üstünde, üstünden, üzerine, üzerinde, üzerinden 2)üstelik, fazladan

serra ağırewtış: üzerini kapatacak şekilde üzerine germek

serra dayış: 1)üzerini örtmek, üzerine örtmek, üstüne atmak, üstünü kapatmak 2)trampada üstüne para veya eşya vermek 3)üstten veya üzerinden vermek

serradi/d: kalbur

serraf/e: sarraf

serrafey: 1)sarraflık 2)işin ehli olma, bir şeyden iyi anlama

...ser ra gırewtış: 1) -den üstün tutmak, yeğ tutmak 2)trampada üstüne para veya eşya almak

serra kerdış: 1)sıkıştırmak sure-

tiyle üzerine koymak 2)üzerinden geçecek şekilde bir yere silah sıkmak veya bir şey fırlatmak 3)üzerine sürmek

serra kewtış: 1)ırsına geçmek, cinsel ilişki kurmak 2)üzerinden düşmek, üstünden düşmek

serra newey/d: b. sernewe

serra pari/d: geçen yıl

serra şıyayış: üstünden gitmek, üzerinden (zaman) geçmek

serra vındertış: başında beklemek, başında dikilmek; üstte durmak

serrawext: yıl boyunca, sürekli

serra zewecıyayış: kuma getirmek, evli olduğu halde yeniden başkasıyla evlenmek

serre/e: yıllık (**des serre:** on yıllık, on yaşında)

serrednayış: b. serıdnayış

serrê.vıyarte bıyayış: yılları geçkin olmak, yaşlı olmak

serrê... vıyartış: yaşı ilerlemek, yaşı geçmek

serrı/d: yıl, yaş

serrıdıyayış: 1)başaklanmak 2)hububatın kalburdan geçirilerek saman ve çöplerden ayrı hale getirilmesi

serrıdnayış: b. serıdnayış

serri beyntar kewtış: aradan yıllar geçmek, araya yıllar girmek

serri ser dı şıyayış: yıllanmak, üzerinden yıllar geçmek

serro dayış: 1)kafasına vurmak 2)üzerine yıkmak 3)üzerine örtmek, kafasını örtmek

sersem/e: sersem

sersemey: sersemlik
serseri/e: serseri
serseriyey: serserilik
sersey/d: gölge
sersêw/d: gölge
sersıway/e: b. serê sıbay
sersi/d: gölge
ser şeyiş: b. ser şıyayış
ser şıyayış: 1)dolmadığı için girecek yeri olmak 2)üzerine gitmek 3)üst kata çıkmak, üstüne çıkmak 4)benzetmek 5)taşmak
ser şıyayış: başı dönmek
sert/e: sert
sert: b. şert
sertey: sertlik
ser û bın: alt üst, altı üstü, topu topu
ser û bınê aşmı: bir çocuk hastalığı
ser û bını kewtış: çocuğun belli aralıklarla yakalandığı bir hastalıktan dolayı hasta düşmesi (b. ser û bınê aşmı)
ser û çıman ser: baş göz üstüne, hayhay
serû de: ...sıralarda, sıralarında
serva: için, nedeniyle, ...yüzünden
ser vejayene: kazanmak, galip gelmek
servetıyayıne: derisi soyulmak
serwet/e: servet, mal mülk, zenginlik
serxoş/e: sarhoş
serxoş bıyayış: sarhoş olmak
serxoşey: sarhoşluk
serxoş kerdış: sarhoş etmek
serye/e: b. serin
ses: altı (b. şeş)

se se: yüzer yüzer
seser: yüzyıl
seserra/d: yüz yıllık, yüz yaşında, çok eski, çok yaşlı
seserre/e: b. seserra
seserrı/d: yüzyıl, asır
sestêlın: altı telli (çalgı)
sesti: b. şeşti
set: yüz
seta/d: tartılmış olan
setarı/d: barınak
setar kerdış: barındırmak
sete/e: tartılmış olan
seterı: ceket
setırnayış: barındırmak
setış: tartmak
setrenc/e: satranç
se'ur/e: sahur
seveta: için, nedeniyle (b. samedê)
sevetê: b. samedê
sevev/e: b. sebeb
sew: şayet, eğer
sewab/e: sevap
sewal/e: sual, soru
sewbi: başka, ayrıca
sewbina: başka, ayrıca
sewe/d: b. şewı
seweta: için, yüzünden, nedeniyle (b. samedê)
sewkı: eğer, şayet
sewl/e: ayakkabı
sewle/e: şule, ışık, aydınlık
sewlderz/e: ayakkabı dikicisi, ayakkabı diken
sewq/e: sevk, yollama, gönderme
sewqat/e: sevkıyat, asker gönderme işi
sewq bıyayış: sevkedilmek
sewq kerdış: sevk etmek, gön-

dermek

sewra: b. şewra

sews: akli denge bozukluğu (özel-likle hayvanlar için kullanılır)

sewsi dayış pıro: akli dengesi bozulmak (b. sews)

sewt/e: ses (**sewtê xwî nêkerdış:** sesini çıkarmamak)

sewt...ra vejıyayış: -den ses çık-mak, sesi çıkmak (**sewt tıra nêve-jıyayış:** sesi çıkmamak, -den çıt çıkmamak)

sewzı: sebze

sexênaye/e: enek, erkekliği gide-rilmiş olan, iğdiş, burulmuş

sexênayış(I): enemek, burup kı-sırılaştırmak, erkekliğini gider-mek, iğdiş etmek

sexênayış(II): bilmek (b. seqênayış-II)

sexlet/e: kalabalık

sext/e: sahte

sextekar/e: sahtekar

sextekarey: sahtekarlık

sextekarey kerdış: sahtekarlık yapmak, sahtekarlıkta bulunmak

sey: gibi, kadar

sey/d: gölge

sey: öksüz

seyd/e: av

seyda/e: büyük din adamı, medre-selerde ders veren hoca

seydbaz/e: avcı

seydewan/e: avcı

seyd kerdış: avlamak, ava çıkmak

seyehet/e: seyahat, yolculuk, gezi

seyek/e: öksüz

seyı/d: gölge

seyın/e: yüzüncü (100.)

seyine/d: yüzüncü (100.), yüzlük; yüz liralık

seyını : b. senin

seyid/e: Peygamber Muhammed'in soyundan olan kişi

Seyid Qaji (Qazi): Dımılı (Zaza) lehçesinde söyleyen Dersimli bir halk ozanı

seyin: nasıl? (b. senin)

seykur: öksüz

Sey (Seyid) Rıza: 1937 Der-sim halk ayaklanması ve direnişi-nin lideri olup 1937'de Türk yön-e-ticileri tarafından asılan Seyid Rıza

sey sere ra şıyayış: akli dengesini geçici olarak yitirip baygınlık ge-çirmek

seytan/e: b. şeytan

sê: gibi

sêgam: üç adım uzun atlama

sê kerdene: b. sêr kerdene

sêkur/e: yetim, öksüz (b. seykur)

sêkurı/d: yetim kız çocuğu

sêm/e: gümüş

sêmên/e: gümüşten yapılan şey, gümüşlü

sêne/e: 1)göğüs, sine 2)yamaç

sêne verra dayış: göğsünü açık bı-rakmak, yakası iyice açık olmak

sêni/d: sini

sêpare/e: sabah yemeği, kahvaltı

sêpê: sehpa

sêr/e: sihir, büyü

sêrbaz/e: sihirbaz

sêrbazey: sihirbazlık

sêrçi: sihirbaz, numaracı

sêrçiyey: sihirbazlık

sêrçiyey kerdış: sihirbazlık yap-

mak, numara yapmak
sêr kerdene: seyretmek
sêr kerdış: sihir yapmak, büyü yapmak
sêrsi/d: gölge
sêsembe/e: salı (b. sêşeme)
sêşeme/e: salı
sêşime/e: b. sêşeme
Sêwan: Palu yöresinde birkaç köyü kapsayan bir bölge ve burada oturan aşiretin adı
Sêwaney: Sêwan yöresi ve aşiretleri (b. Sêwan)
Sêwas: Sivas İli
sêwı/d: b. şewı
Sêwon: b. Sêwan
Sêwoney: b. Sêwaney
Sêwregı/d: Siverek İlçesi
sêxı/d: sivri uçlu küçük çubuk
sıba/e: yarın, sabahleyin
sıba-dısıbay: yarın öbür gün, yakında
sıbatı/d: şubat ayı
sıbayên/e: yarınki
sıbêde: sabah (b. sıpêde)
sıbha/e: yarın, sabahleyin
sıcıl/e: sicil
sıfaq/e: b. şefeq
sıfır: sıfır
sıfır/e: bakır
sıfırnı/e: saçak
sıfqêr: eşik (b. zıfqêlı)
sıfır/e: bakır (b. sıfır)
sıfre/e: sofra
sıfre xemılınayış: sofra donatmak
sıfrên/e: bakırdan yapılmış olan nesne
sıft/e: cumartesi
sıfte: ilkin, önce

sıftên: ilk
sıftı: b. sıfte
sıkır: b. şıkır
sıkıtene: kırmak (b. şıkıtış)
sıkıyayîne: kırılmak (b. şıkıyayış)
sıkre/e: su bendi, set
sıl/e: gübre, sığır pıslığı, tezek
sılam/e: selam
sılam dayış: selam vermek
sılamet/e: esenlik, selamet
sılametey: esenlik, selamet
sılametey reydı: selametle
sılameti: selamet, selametle
sılam gırewtıış: selam almak
sılamı kerdış: selam söylemek, selam göndermek
sılamû 'eleykum: selamün aleyküm
sılasnayış: b. şınasnayış
sılecı: gurbette olan, gurbetçi
sılımı/d: merdiven basamağı, taraça
sılı: b. şılı
sılıye/d: yağmur (b. şılı)
sılı û sıpeliye: b. şılı û şepeli
sılo/e: gübre veya çerçöp yığıntısı, çöplük, gübrelilik (b. zıbilge)
sılom/e: selam (b. sılam)
sılqı/e: 1)şeker pancarı 2)mecaz olarak kıpkırmızı
sıluk/e: tasavvuf mensubu kişinin halvete çekilmesi, riyazet
sılûm/e: b. sılam
sılval: şalvarın altında giyilen uzun beyaz don, şalvar
sım/e: toynak, dört ayaklı hayvanların tırnağı
sıma: b. şıma
sımaq/e: somak, ekşilik vermesi

için yemeğe konan kırmızı ve ekşi taneler veya bunun ağacı

sımbil: b. şimbêlî

sımer/e: saman

sımerın/e: samanlı

sımitayını: içmek (b. şımitış)

sımitene: içmek (b. şımitış)

sımitis: b. şımitış

sımil: bıyık (b. zimbêl-i)

sımiri/d: dövme (bulguru) ve bundan yapılan çorba

sımsiya: simsiyah

sımondi: ayakkabı veya çarık bağı

sımore/e: b. sembure

sımsıme/d: halk arasında oynanan bir oyun

sımsıpi: bembeyaz

sım û sıpi: bembeyaz

sınzêrî/d: alıç ağacı

sımsı/d: alıç

sımsır: b. sımsêrî

sımsorî/d: samanlık

sınasnayış: tanımak (b. şınasnayış)

sınaşi: b. şınasi

sınaşnayış: tanımak (b. şınasnayış)

sınc: iğde, iğde ağacı

sıncêr: bir çeşit iğde ağacı

sıncıqı/d: b. sincoqı

sıncıqı/d: 1)sucuk 2)hayvan barsağının içine pirinç vb. maddeler doldurularak pişirilmek suretiyle yapılan bir yiyecek 3)ceviz veya badem içinin üzüm şirasından yapılan helvaya batırılması ve kurutulması suretiyle hazırlanan tatlı bir yiyecek

sındoqı/d: sandık

sın'et/e: sanat

sın'etkar/e: sanatkar, sanatçı

sınıfı/d: sınıf

sının: nasıl? (b. senin)

sınır/e: sinir

sıpe: beyaz

sıped: b. sipêde

sipê: beyaz (b. sıpe)

sıpêdar: kavak, kavak direği

sıpêde/e: sabah

sıpêla/e: beyazlı, beyazlar giymiş olan

sıpêloç/e: beyazımtırak, beyazımsı

sıpêloçek/e: beyazımtırak, beyazımsı

sıpêloçı/d: b. sipêloç

sıpi: beyaz, ak (b. sipid)

sıpi bıyayış: beyazlaşmak, aklaşmak, beyaz olmak

sipid: beyaz

sıpi kerdış: 1)beyazlatmak

2)beyaz görünmek

sıpiyek/e: beyazımsı, beyaza çalan

sıpiyey: beyazlık, aklık

sıpnayış: emmek

sıpsaxlem/e: sapasağlam

sıpyerdış/e: aksakallı (b. erişsıpi)

sıra/d: sıra

sıraşnayış: b. şınasnayış

sıratê musteqim/e: doğru yol, sıratı müstakim, Müslümanlarca cennete gitmek için cehennem üzerinde kurulacağına inanılan, çok dar ve geçilmesi güç olan köprü.

sıre: sıra, esna

sırf: 1)sırf, sadece, ancak

2)tamamıyla, büsbütün

sırf safi: sadece

sırm/e: kalın barsağın alt kısmı

sırmê...vejiyayiş: çok zorlanmak, çok sıkışmak

sırmê vetiş: çok dövmek, çok zorlayıp güç duruma sokmak

sırot/e: surat, yüz

sırr/e: sır, gizli tutulup başkasına söylenmeyen söz veya bilgi

sırsi/d: karasaban demiri, saban kulağı

sırş/d: b. sırsi

sırtê...ra: -nin sırtından, -nin yüzünden

sırtê seri/e: sırt, omuzlar arası

sıskı/d:koruk suyundan yapılan sirke

sıst/e: 1)gevşek 2)yoksul

sıst bıyayiş: 1)gevşemek, gevşek olmak 2)yoksul olmak, yoksullaşmak

sıstek/e: 1)gevşek, gevşekçe 2)yoksul olan

sısteni: gevşeme, gevşeklik

sıstey: 1)gevşeklik 2)yoksulluk

sıst kerdış: gevşetmek

sıstki: gevşekçe

sısto/e: gevşek, beceriksiz

sıt/e: süt

sıtıl/e: kova

sı'ud/e: şans

sı'ur/e: sahur

sıvık/e: 1)hafif 2)olgun olmayan, hafif kişi 3)atik, iyi koşabilen 4)tez, çabuk

sıvık bıyayiş: 1)hafif olmak, hafifleşmek 2)atik olmak, hızlı yürüye-

bilmek veya koşabilmek

sıvıkey: 1)hafiflik 2)olgun olma-
ma 3)atiklik, hızlı yürüme veya
koşma durumu

sıvıkêr: daha hafif olan

sıvık kerdış: 1)hafifletmek, hafif-
leştirmek 2)çabuk yapmak, tez
yapmak

sıvıng/e: saçak

sıvil/e: sivil

sıviley: sivillik

sıviliya: sivil, siyillik

sıwe/e: kepek, öğütülen tahıldan
veya elenen undan artakalan ka-
buk kırıntıları

sıwe/e: b. şuphe

sıweyın/e: kepekli (b. sıwe)

sıxıntı/d: sıkıntı

sıxıntı dayış...: sıkıntı vermek, sı-
kıştırmak

sıxi: sıkı

sıxiye/e: sıhhiyeci, sıhhiye, sağlık
işleriyle uğraşan kişi

sıxlet: kalabalık

sıxre/e: angarya, hizmet, ayak işi

sıxre kerdış: angarya yapmak,
hizmet etmek, ayak işlerini
yapmak

sıya/e: siyah

sıyay/d: siyah, siyahlı

sıyayını: b. sıyayiş

sıyeşeme: b. sêşeme

sızme: b. helawa wışkı

si/d: taş

sikke/e: sikke

sıla/d: sille, tokat

sil bıyayiş: silinmek

silge/e: silgi

silih/e: silah
silih wekerdış: silah çekmek
siliksor/e: bir çeşit yapıştırıcı, so-
 lüsyon
sil kerdış: silmek
silla/d: sille, tokat
silme: dopdolu, hepsi
sille: sille, tokat
silley kerdış: tokatlamak
sim/e: gümüş
simsar/e: simsar
simsarey: simsarlık
simsariya/d: simsarlık hakkı
sinaya/d: sevilen, sevimli
sinaye/e: sevilen, sevimli
sinayış: sevmek
sinayox/e: seven
sindor/e: sınır
sindordaş/e: sınırdaş
sine/e: sine, göğüs (b. sêne)
sinema/d: sinema
sini/d: sini, büyük tepsi
siniya dibani/d: çok geniş olup
 sofraya olarak üzerinde yemek ye-
 mek için de kullanılan sini
sinor/e: sınır (b. sindor)
sinordaş/e: sınırdaş (b. sindordaş)
sipariş: sipariş
siper/e: siper
sipor/e: spor
six/e: sarmısak
sirawı/d: sarmısaktan yapılan bir
 çorba
sirawi/d: sarmısak ve toz biberle
 yapılan bir çorba
sirij/e: çiriş, çirişotu
sirkutık/e: ufak tefek yiyecek
 maddelerini ezmekte kullanılan
 küçük tokmak

Siweregı: Siverek İlçesi
sixorta/d: sigorta
siy/d: taş
siya çeçmaqi/d: çakmak taşı
siya/e: siyah
siya kerdış: 1)karartmak, siyah-
 laştırmak 2)siyah görünmek
siyala/e: siyah giysili, siyahlı
siyalay/d: b. siyala
siyaset: siyaset
siyasi: siyasi
siyatala/d: b. siyatale
siyatale/e: siyah kılıklı, siyahımsı,
 yağız
siya w sût: simsiyah, siyaha bulan-
 mış olan
siyay/d: siyah, siyahlı
siyayek/e: siyahımsı, hafifçe kara
 olan
siyayekı/d: b. siyayek
siyayey: siyahlık, karalık
siyayış: b. şıyayış
siyayi: 1)siyahlık, karalık 2)kara,
 toprak 3)karın eridiği yer
soba/d: soba
soba/e: b. siba
So-bê: Dersim yöresinde Kur-
 manc Lehçesi ile konuşanların, yer
 yer Dımılı (Zaza) Lehçesi için ve
 bu lehçe ile konuşanlar için kullan-
 dıkları ad (sözcük anlamı: git-gel)
sobina: başka, ayrıca
soci/d: saç, ekmek sacı (b. sac)
sodır/e: sabah
sofi: sofı, dindar, tarikat mensubu
sofiyey: sofuluk
sohbet/e: sohbet
soj: saç, demir levha, ekmek sacı
 (b. sac)

soja surı/d: kızgın saç
soji/d: saç, ekmek sacı (b. sac)
sol/e: ayakkabı
sola mergi/d: aşırı tuzlu
sola vergan/d: mermere benzeyen fakat kolayca küçük parçacıklara ayrılan bir çeşit parlak ve düz taş
solawı/d: tuzlu su
solderz/e: ayakkabı diken, ayakka-bı dikicisi (b. sewlderz)
sole/d: tuz
solı/d: b. sole
solı devistış: içine tuz atmak, tuz katmak
solıke/d: b. salı-II
solı kerdış: tuzlamak
solın/e: tuzlu
somid: darıdan yapılan bir çeşit çorba veya tatlı
son/e: b. şan
soncı/e: b. sancı
soncı girewtış: b. sancı girewtış
soncı kerdış: b. sancı kerdış
sond: akşam (b. şan)
sond/e: yemin (b. suwend)
sond dayış: b. suwend dayış
sond wardış: yemin içmek, yemin etmek
sond wendış: yemin içmek
sond werdene: yemin içmek
soqa/d: topaç
soqal/e: ayağı veya kolu sakat olan kişi
sor: kırmızı (b. sur)
sorıncı/d: kızamık
sorıncı/d: bir bitki adı
soringı/d: kırmızı renkli bir top-rak çeşidi
soringın/e: kırmızı renkli toprağı

olan yer veya bu toprağa bulanmış olan
soringını/d: b. soringın
sornı/e: saçak (b. sıfırnı, siving)
sorva/d: b. şorba
sosıne: kokulu bir bitki ve bunun çiçeği
sosret û xax: skandal, "dillere des-tan olma", "elaleme karşı rezil ol-ma", "görülmedik kötü durum" (b. xax û gosırmıt)
soteri: soytarı
sowbi: b. sewbi
sowbina: b. sewbina
sowkı: eğer, şayet (b. sewkı)
sowl/e: ayakkabı (b. sewl)
sowlderz/e: ayakkabı dikicisi (b. sewlderz)
sowq: b. sewq
sowt/e: b. sewt
sowzı: sebze (b. sewzı)
soxır/e: sorgu
soybina: başka (b. sewbina)
soye/d: b. say
soyin: son, netice
soz dayış: söz vermek
sozdê xo sero bıyayış: sözünde durmak, sözüne bağlı olmak
sozdê xo sero vındertış: sözünde durmak
sozê xo sero vındertış: sözünde durmak
sozê xo tebiştış: sözünü tutmak
soz girewtış: söz almak, garan-tilemek
soz kerdış: birbirine söz vermek, sözleşmek
spar: b. espar
spêdar: kavak ağacından yapılan

kalın direk
spêde/e: sabah
spêloç/e: beyazımsı, beyazımtı-
 rak, gri
spêloçek/e: beyazımsı, beyaza ça-
 lan gri
spêloçekı/d: b. spêloçek
spi: beyaz
Stembul: İstanbul
stor/e: at (b. estor)
sual: tuz (b. solı)
sual/e: soru, sual
sual bıyayış: sorulmak
sual kerdış: sormak
suand wendış: b. suwend wardış
sube/e: soba
subhanella: fesuphanallah
suc/e: suç
sucê...kerdış: suçlamak
sucırıyayış: ısınıp kızgın hale gel-
 mek, kızarıp yanma derecesine
 gelmek (bez, kumaş vb. dokuma
 eşyası için kullanılır)
şucırnayış: ısıtıp kızgın hale getir-
 mek, ısıtıp yanma derecesine getir-
 mek (bez, kumaş vb. dokuma eşya-
 sı için kullanılır)
sucli: suçlu
suend/e: b. suwend
sufre/e: b. sıfre
suhbet/e: sohbet
suistimal: kötüye kullanma, su-
 istimal
suj/e: b. suc
suke/d: şehir
suked: şehirli (b. sukij)
sukı/d: şehir (b. suke)
sukıj/e: şehirli
sukıjı/d: şehirli kız veya kadın

sukut: sükut, susma, sessizlik
sukut kerdış: susmak
sulala/d: sülale, soy sop
sulh/e: barış, sulh
sulh kerdış: barış sağlamak
sulh ronıyayış: barış sağlanmak
sulı: b. sılo
sultan/e: sultan, padişah
suluk/e: b. siluk
suluk kewtış: irtizaya çekilmek,
 dervişçe yalnızlığa çekilmek
sulumı/d: basamak, çıkıntı
sumer/e: saman
sumerın: 1)samanlık 2)samanlı
sumure/e: b. sembure
sungi/d: süngü
sunıx: sönük, güçsüz, kısık, yoksul
sunnet/e: sünnet
sunnet bıyayış: 1)sünnet olmak
 (bir şeyin sünnet olması) 2)sünnet
 edilmek
sunnetçi/e: sünnetçi
sunnetçiyye: sünnetçilik
sunnetkerde/e: sünnetli, sünnet
 edilmiş olan
sunnet kerdış: sünnet etmek
supe: beyaz
sur/e: 1)kırmızı 2)kızgın, kızartıl-
 mış olan, çok ısınmış olan
sur: b. surrı
sur: sır
surahi/d: sürahi
sura vıtıkını/d: b. sur û vıtıkın
sur bıyayış: 1)kırmızılaşmak, kır-
 mızı olmak, kızarmak 2)kızgın ol-
 mak, çok ısınmış olmak, kızgın-
 laşmak
surbunı/d: çıban
sur cenayış: suru üfleme

sure/d: 1)kırmızı 2)kızgın, kızarmış olan

surek/e: 1)kırmızımtırak, kırmızımsı 2)bir çeşit darı

surela: kırmızı giysili, kırmızılı, kırmızımtırak

suret: surat, yüz

surey: kırmızılık

surêla: b. surela

surgêç/e: süzgeç (b. suzgêç)

surgım/e: b. surgun

surgum/e: b. surgun

surgum bıyayış: b. surgun bıyayış

surgum kerdış: b. surgun kerdış

surgun/e: sürgün

surgun bıyayış: sürgün edilmek, sürülmek

surgun kerdış: sürgün etmek, sürmek

surı/d: kırmızı (b. sure)

surıncı/d: b. sorıncı

suri: 1)kırmızılı 2)kırmızı renkli bir üzüm çeşidi

surkerda/d: b. surkerde

surkerde/e: 1)kırmızılaştırılmış, kırmızıya boyanmış olan 2)kızartılmış olan, kızgın

sur kerdış: 1)kırmızılaştırmak, kırmızı renge boyamak 2)kızartmak, kızgın hale getirmek 3)kırmızı görünmek

surme/e: b. surmey tıfıngi

surmey tıfıngi/e: tüfeğin mermisini namluya sürmeye yarıyan mekanizması

suro/e: kırmızı, kızıl, kırmızı renkli, kırmızımsı olan

surot/e: yüz, çehre, surat

surra vay/d: rüzgar esintisi, esim

surrı/d: b. surra vay

surrıkiyayış: kaymak

sursurık/e: 1)kalın barsağın alt kısmı, anüs 2)biçimsizce sarkık veya çıkıntılı olan şey

sur û sıpi: 1)al al, alaca bulaca, kırmızı ve beyaz, rengarenk, güzel renkli 2)sağlıklı, neşesi yerinde olan

sur û vıtıkın/e: kıpkırmızı olan (insan için kullanılır), kızıl

sus/e: kırmızı renkli bir güve

sus/d: süs

sustali/d: sustalı

sutal: b. sutale

sutale: soytarı, serseri

su'ud/e: şans, talih

su'udê...bıyayış: şanslı olmak

suwar/e: süvari

suwar beyış: b. suwar bıyayış

suwar bıyayış: 1)at vb. binek hayvanına binmek, süvari olmak 2)dama ve satranç oyununda rakibin taşını utma durumunda olmak

suwarey: binicilik, süvarilik

suwari/e: süvari, atlı

suwariyey: süvarilik

suwar kerdış: bindirmek (binek hayvanına bindirmek)

suwe/e: öğütülen tahılların veya elenen unun artakalan kabuğu, kepek

suwend/e: yemin

suwend dayış: yemin içirmek

suwend wardış: yemin etmek

suxte/e: medrese öğrencisi

suxteyey: medrese öğrenciliği, öğrencilik

suzde/e: seccade

suzgêç/e: süzgeç

sû/d: b. şew-e

sûk: şehir (b. sukı)

sûkı/d: şehir (b. sukı)

sûnd wendiş: b. suwend wardış

sûng: mantar

sûr: 1)kırmızı 2)kızgın, ısıtılıp kızgın hale getirilen, çok sıcak olan nesne

sûra/d: sure

sûret/e: suret

sûrêla: kırmızılı, kırmızılar kuşanmış kişi

sûrıncı/d: kızamık (b. sorıncı)

sûrıncı/d: bir bitki adı

sûrıngın: b. soringın

sûrkerde/e: b. surkerde

sûr kerdış: 1)kırmızılaştırmak
2)kızartmak 3)kırmızı görünmek

Ş

şa: sevinçli, neşeli (b. şad)

şa/e: şah

şa: b. siya

şabe: b. şabey

şabeweş/e: cana yakın kişi, sempatik

şabeweşey: cana yakınlık, sempatik olma durumu

şabey: yüz hatları

şabey...mendîş: yüz hatları benzetmek, andırmak

şabey...ser şıyayış: -e benzemek, sima olarak birisine çekmek

şabey ta kewtış: b. şabey...ser şıyayış

şabey weş bıyayış: cana yakın olmak, görünüşüyle sempatik olmak

şabık/e: kakül, saç perçemi

şa bıyayış: sevinmek, mutlu olmak

şad: sevinçli, neşeli

şada/d: kadın veya kız şahit, tanık

şad bıyayış: mutlu olmak, sevinmek, neşelenmek, şad olmak

şade/e: şahit, tanık

şadetname/e: diploma, şehadetname, belge

şadew zûra/e: yalancı şahit

şadi: şahitlik, tanıklık

şadi dayış: tanıklık yapmak, şahitlik etmek

şadi kerdış: tanıklık etmek

Şafi: Şafii Mezhebi veya bu mezhebe mensup olan kişi

şagırd/e: şagirt, çırak, çömez

şagırdey: öğrencilik, çıraklık, şagirtlik

şahıd/e: şahit, tanık

şahrestan/e: şehir

şak ameyiş: b. kabe şak hameyış

şa kerdış: mutlu kılmak, sevindirmek

şakıl: ağaç yaprağı

şak û şalwar-i: ceket ve şalvar, elbise, giyim kuşam

şal: şalvar, dokuma yünden yapılan şalvar (b. şal-i)

şalagı/d: sırtta taşınan yük, selek

şalbar-i: şalvar (b. şalwar-i)

şalbêr: b. şavlêr

şalên/e: 1)şaldan yapılan

2)kahverengi

şal-i: şalvar, dokuma yünden yapılan şalvar

şallagı/d: b. şalagı

şalwar-i: şalvar

şam: 1)akşam 2)akşam yemeği (b. şame)

şamdanı/d: şamdan

şame/d: akşam yemeği

şamı/d: b. şame

şamıke/d: domates

şamıkı/d: vucuttaki ben

şami/d: akşam yemeği, yemek

şampiyon/e: şampiyon

şampiyoney: şampiyonluk

şan/e: akşam

şa'n: bal peteği, arının yuva olarak kullandığı yer

şanayış: dayamak

şan bı şan: akşam akşam, akşam-
 dan akşama
şan dı: akşamleyin
şane/e: tarak
şane/e: b. şıwane
şanekerde/e: taranmış olan
şane kerdış: taramak
şanek-i: Küçükayı yıldız takımı
şaney mari/e: kırkayak
şa'no/e: 1) benekli, karışık renkli
 2) öküz adı olarak kullanılan bir
 sözcük
şan ra şan: akşamdan akşama, ak-
 şam akşam
şans/e: şans, talih
şapda...kewtiş: ağına düşmek
şapda xwı vıstiş: ağına düşürmek
 (kendi ağına düşürmek)
şaq/e: 1) bacak, iki bacak arası
 2) bölüm, yarık
şaqul/e: çekül
şar/e: el, halk, başkası, yad
şarbet/e: şerbet
şarlık/e: küçük testi
şarestan/d: yosma, hafifmeşrep
 kadın
şarê duri: gurbet ehli, gurbetçi
şarge/e: daha çok bahçe veya bağ-
 larda meyve yahut sebze saklanan
 yer
şa'rı/d: kadınların başörtü olarak
 veya kofî denen başlığa sarmak
 için kullandıkları siyah poşu
şaristan/e: kent, şehir
şaristanıj/e: şehirli
şaristanıjı/d: şehirli kadın veya
 kız
şaro xerib: el, eloğlu, yabancılar
şaş/e: 1) yanlış, eğri 2) yanılan,

yanılğı
şaş/e: 1) şaşı gözlü kişi 2) şaşkın,
 şaşırma
şaş/d: sarık (b. şaşı)
şaşbıyaya/d: b. şaşbıyaye
şaşbıyaye/e: şaşırmış olan, şaşkın
şaş beyiş: b. şaş bıyayiş
şaş bıyayiş: 1) şaşırmak
 2) yanılmak, yanlış olmak (bir şe-
 yin yanlış olması) 3) şaşı olmak
şaşey: 1) şaşılık 2) şaşkınlık
 3) yanlışlık
şaşı/d: 1) yanlışlık 2) şaşı gözlü (kız
 veya kadın)
şaşı/d: sarık
şaşı bestiş: sarık bağlamak
şaşı kerdış: şaşırmak, şaşkın-
 laşmak
şaşıkı/d: sarık
şaşıkı bestiş: sarık bağlamak
şaşı/d: b. şaşey
şaşkani: 1) şaşkınca 2) şaşılabilir gibi
 3) yanlışlıkla, şaşırarak
şaş kerdış: 1) şaşırtmak, yanıltmak
 2) yanlış yapmak, hata yapmak
şaş mendiş: şaşmak, hayret et-
 mek, şaşırmak
şa'teya/d: b. şa'tıyaya
şa'teye/e: b. şa'tıyaya
şa'teyek/e: b. şa'tıyayek
şa'teyekı/d: b. şa'tıyayek
şa'tıyaya/d: zayıflamış olan, zayıf,
 cılız
şa'tıyaye/e: b. şa'tıyaya
şa'tıyayek/e: zayıfça, zayıflamış
 olan
şa'tıyayekı/d: b. şa'tıyayek
şa'tıyayiş: zayıflamak, bozulmak
şa'tnayış: 1) bozmak, yanlış iş yap-

mak 2)zayıflatmak
şavlêr: bir cins meşe ağacı
şavlır: b. şavlêr
şawıtış: göndermek
şawıyayış: gönderilmek
şawşewuke/d: b. şewşewike
şawutış: göndermek (b. şawıtış)
şax/e: dal, kol, budak
şayax-i: pantolon
şayet: şayet
şayi/d: 1)sevinç, neşe, şenlik 2)iyi hava
şayi dekewtış: 1)şayia dolaşmak
 2)sevinç duymak, neşelenmek
şayır/e: şair
şayirey: şairlik
şayi ronıyayış: 1)neşeli bir ortam oluşması, ortalığın şenlenmesi
 2)havanın düzelmesi
şayış tê: silkmek, sallamak (b. tê şanayış)
şay maran/e: şahmaran
şebake/d: b. şıbake
şebaş: düğün vb. eğlencelerde oyuncu, çalgıcı veya evlenenlere verilen hediye
şebaş kerdış: 1)b. şebaş 2)parsa toplamak
şebeke: şebeke
şecere/e: şecere, soyağacı
şedde/e: şedde
şeer: b. şehir
şef/e: şef
şefağ/e: b. şefeğ
şefağ: yarın, sabahleyin
şefe't/e: şefa,at, birinin bağışlanması için aracılık etme
şefeğ/e: şafak, sabah
şefeğ bestıyayış: şafak sökmek

şefeği dayış pıro: şafak sökmek
şefeği pıro dayış: b. şefeği dayış pıro
şef'et/e: şefa,at
şehid/e: şehit
şehidı/d: şehit olan kız veya kadın
şehir: şehir
şehwet/e: şehvet
şe'ire/e: şehriye
şe'ire bırnayış: şehriye kesmek, şehriye hazırlamak
şek/e: seçkin, yiğit
şek/e: şüphe, şek
şeker/e: şeker
şe kerdış: tanımak, bilmek, anlamak
şekerek/e: gezginci derviş
şekerın/e: şekerli
şekerını/d: şekerli
şekerloxme/e: lokum
şekeri: beyaz renkli ve çok tatlı olan bir üzüm çeşidi
şekıl/e: şekil, biçim
şekil: şekil, biçim
şekşeko/e: beş taş
şel: toprağıyla birlikte çim
şelaqı/d: büyük taş
şele/d: ağaç topluluğu
şelle/e: biçilip dizilmiş olan ekin yığını (b. cele)
şellıqıyaya/d: 1)yüzü veya derisi kırmızı ya da pişik olan 2)yarılmış olan, çatlak
şellıqıyaye/e: şellıqıyaya
şellıqıyayış: 1)derisi güneşte yanıp kızarmak 2)pişik olmak 3)yarılmak
şellıqnayış: nohut gibi pişince çatlayan yiyecekleri pişirmek

şelnaye/e: teyelli
şelnayış: teyellemek
şelp: ıslak bir şeyin düşmesi veya sert bir cismin ıslak eşyaya çarpmasıyla çıkan ses
şelpayış: iyice ıslanmak, ıpslak olmak
şelpıza/d: perişan (b. şerpıza)
şelpize/e: perişan (b. şerpize)
şelpi: b. şelp
şelpnayış: iyice ıslatmak
şelta/d: hantal, davranışları ağırca olan
şelte/e: 1)şilte, çaput, eski bez
 2)hantal kişi
şelteyin/e: 1)giysileri yırtık pırtık olan 2)hantal 3)şapşal, sünepe
şelteyini/d: b. şelteyin
şeltok/e: b. şelteyin
şemate/e: şamata
şeme/e: cumartesi (b. şenbe)
şemıtyayış: kaymak
şemşa/d: şemşiye
şemşêr/e: b. şimşêr
şemşi/d: şemşiye
şenayış: yapabilmek, muktedir olmak (b. şınayış)
şenayış vatış: söyleyebilmek
şenbe/e: cumartesi
şendeliyaya/d: sarkık
şendeliyaye/e: b. şendeliyaya
şendeliyayış: sarkmak
şendelnaya/d: sarkıtılmış olan
şendelnaye/e: b. şendelnaya
şendelnayış: sarkıtmak
şendilyayış: şendeliyayış
şendılınayış: b. şendelnayış
şenik: 1)hafif 2)küçük
şenikek/e: küçücük

şenikeki/d: b. şenikek
şeniki/d: b. şenik
şep tep: ıslak eşyadan çıkan ses, şapırdama, paldır küldür
şeq: tak (sesi)
şeq/e: 1)yarık, çatlak 2)çatallı bir şeyin parçalarından herbiri 3)apış arası
şeqal/e: yarık, çatlak
şeqata/d: yarılmış olan, çatlak
şeqate/e: b. şeqata
şeqatış: yarmak
şeqayış: b. şeqiyayış
şeqiyayış: yarılmak
şeqnayış: yarmak, bölmek
şeqo teqo: 1)takır tukur, pat küt 2)"derken", "uğraşıp dururken"
şeqseq: şakırtı, sertçe çıkıp tekrarlanan ses
şeqseqo/e: genellikle ekinler arasında biten bir bitki
şeq-teq: b. şeqo teqo
şer/e: b. şerr
şerab/e: şarap
şerabi/d: olgunlaştığında dahi mayhoş tadı olan siyah renkli bir üzüm çeşidi
şerabwer/e: şarap içen, içkici
şerbet/e: şerbet
şerdin: b. serdin
şeref/e: şeref, onur
şerefsız/e: b. bêşeref
şer'en: şer'an, şeriata göre
şer'et/e: şeriat
şer'et kerdış: şeriat kurallarına göre olan yargıyı kabullenmek, şeriata göre yargıda bulunmak, şer'i mahkemeye uygun yargılamak
şer'i: şer'i, şeriata göre

şerm/e: utanç, utanma, utangaçlık, haya
şermayış: utanmak
şermayox/e: utanan, utangaç
şerme/e: utanç, utangaçlık
şerme remayış: 1)yüz göz olmak, saygıyı ortadan kaldıracak kadar aşırı samimi olmak 2)çekingenliği kalmamak, açılmak
şerme remnayış: 1)yüz göz olunmasına meydan vermek, saygıyı ortadan kaldıracak kadar samimiyet yaratmak 2)çekinmemesine, açılmasına fırsat vermek
şermezar/e: mahcup
şermezar bıyayış: mahcup olmak
şermezarey: mahcubiyet, utanılacak durum, yüz karası
şermezar kerdış: mahcup etmek, utandırmak
şermizar: b. şermezar
şermizar kerdış: b. şermezar kerdış
şermok/e: utangaç
şermokı/d: b. şermok
şermokın/e: utangaç
şermokını/d: b. şermokın
şerpıza/d: perişan (kız veya kadın)
şerpize/e: perişan
şerpize bıyayış: perişan olmak, rezil olmak
şerpize kerdış: perişan etmek, rezil etmek
şerq/e: şark, doğu
şerqi/d: şarkı
şerr/e: şer (hayırın karşıtı), kötülük
şert/e: 1)şart 2)bahse girme, şart koşma

şert kerdış: 1)şart kılmak, şart koşmak 2)bahse girmek
şeş: altı
şeş bı şeş: altışar altışar, altılı olarak
şeşdarb/e: eski bir tabanca çeşidi, tabanca
şeşderb/e: b. şeşdarb
şeşık: Ramazan Bayramı'ndan hemen sonra tutulan altı günlük oruç
şeşın/e: altıncı
şeşını/d: b. şeşın
şeşla: altı misli, altı kat
şeşlet: altız
şeşme/e: saçma (silah saçması)
şeşqat: altı kat, altı misli
şeş şeş: altışar altışar, altılı olarak
şeşt-i: altmış
şevak: b. şıbake
Şewa Beratı/d: Berat Gecesi (Muhammed'e peygamberliğin geldiği söylenen şaban ayının on ikinci gecesi)
şewa kı şi/d: geçen gece
Şewa Leyletul Qedri/d: Kadir Gecesi
Şewa Qedri/d: Kadir Gecesi
şewat/e: ateş (hararet), yanma (b. adır û şewat)
şewa tari/d: karanlık gece
Şewaz: Sivas
şewbnayış: benzetmek
şewe/d: 1)gece 2)gecelik (dışewe: iki gecelik)
şew-ı/d: gece (b. şewe)
şewi: bir gece
şewna: 1)başka bir gece 2)gelecek gece, yarın gece

şewq/e: aydınlık, ışıq
şewqa/d: şapka
şewq dayiş: ışık saçmak, ışıklan-
 dırmak, aydınlatmak, parlamak,
 şavkımak
şewqi/d: şapka
şewq kerdış: aydınlatmak, ışımak,
 şavkımak
şewra: 1) sabah, sabahleyin
 2) gecedən, sabah erkenden
şewşewike/d: yarasa
şewşewıkı /d: yarasa
şewşewuke/d: yarasa
şewşı/d: gece körlüğü, tavuk kara-
 sı hastalığı
şewşı gırewtış: gece körlüğüne ya-
 kalanmak
şewşı/d: b. şewşı
şewşibıyayış: sendelemek
şewta tadaya: 1) bükülmüş veya
 burulmuş olan değnek 2) mecaz
 olarak: atik, çevik, atletik kişi
şewtı/d: değnek
şew û roj: gece gündüz, devamlı
şexıs/e: şahıs, kişi
şexs/e: şahıs, kişi
şexsen: şahsen
şexsi: şahsi, kişisel
şexsiyet: şahsiyet, kişilik
şeyir: şehir
şeyiş: b. şıyayış
şeyiş hetı: 1) yanına gitmek
 2) koynuna girmek
şeyiş howna: b. hewna şıyayış
şeyiş over: ileri gitmek
şeyiş rehmet: b. şıyayış rehmet
şeyiş verni: b. şıyayış verni
şeyiş zeyi: b. şıyayış zeyi
şeylı/d(I): bağcılıkta pekmez ölçü-

sü olarak kullanılan pekmez dolu-
 su kazan
şeylı/d(II): disk (yarışmak sure-
 tiyle uzağa atılan ağırlık)
şeylı eştış: disk atmak
şeylı vıstış: b. şeylı eştış
şeyştın: altmışıncı
şeyşti: altmış
şeyştıyın: altmışıncı
şeytan/e: 1) şeytan 2) mecaz olarak:
 yaramaz, haylaz, kovucu, karıştı-
 rıcı; çok kurnaz
şeytaney: 1) şeytanlık, şeytanca
 2) kötülük, yaramazlık, karıştı-
 rıcılık, kurnazlık
şeytani...xapênayış: b. xapênayi-
 şê şeytani
şeytar/e: binayı bölmelere ayır-
 mak için ağaç dallarıyla örülen in-
 ce duvar
şeytar kerdış: binanın bölmelerini
 özel olarak ağaç dallarından örü-
 len ince bir duvarla birbirinden
 ayırmak
şeyta tadaya/d: b. şewta tadaya
şeyta tıfıngı/d: tüfeği temizlemek
 ve doldurmakta kullanılan ince
 çubuk
şeytı/d: değnek (b. şewtı)
şêl: b. şeylı
şêllık/e: geçim, geçinme
şêllık bıyayış: geçinilmek
şêllık kerdış: geçinmek
şêm/e: b. sêm
şêmên/e: sêmên
şên: işlek, nüfusu kalabalık olma,
 şen
şênayi: işleklik, nüfusu kalabalık
 olma, şen

şênayiş: yapabilmek (b. şınayiş)
şên bıyayiş: işlek olmak, canlanmak, şenlenmek
şêne: b. sêne
şêney: işleklik, nufusu kalabalık olma, şen
şênî/e: terazi
şên kerdene: işlek hale getirmek, şenlendirmek, çalıştırmak, bayındır hale getirmek
şêpiye/d: sehpa
şêr/e: 1) aslan 2) mecaz olarak: yiğit, mert
şêrî/d: dişi aslan
şêx/e: şeyh
şêxey: şeyhlik
Şêx Se'îd (1864-1925): 1925'te Piran'da başlayan ayaklanmaya önderlik ettiği için Türk yöneticilerince aynı yıl Diyarbakır'da asılan Şeyh Sait
şêyr kerdene: seyretmek, bakmak
şıb/e: şap
şıbike/d: duvarın iç tarafında içine eşya konmak için yapılan küçük boşluk, küçük iç pencere
şıbakî/d: b. şıbike
şıd/e: b. şıt
şıdeyiş: b. şıdıyayiş
şıdênaya/d: sağlam, sıkı, pek, sıkıca bağlanmış olan
şıdênaye/e: b. şıdênaya
şıdênayiş: sıkıştırmak, sağlamlaştırmak, sıkmak, sıkıca bağlamak
şıdıyaya/d: sıkıca bağlı olan, sıkı, pek, sağlam
şıdıyaye/e: b. şıdıyaya
şıdıyayiş: 1) sıkıca bağlanmak, sıkışmak 2) pekişmek, sağlam-

laşmak
şıdnayiş: b. şıdênayiş
şıfaq/e: b. şefeç
şıfe/e: b. şuphe
şıfe kerdış: şüphelenmek
şıfeli: b. şupheli
şıfıl/e: b. şıflê kardi
şıflê kardi: bıçağın kabza dışında kalan madeni kısmı
şıırî/d: şiir
şı'ire/e: şehriye
şıji/d: ayranın üste çıkan su kısmı, ayranlı su
şıkeftî/d: mağara
şıkıl: şekil, biçim
şıkır: şükür
şıkır kerdış: şükretmek
şıkita/d: 1) kırık, kırılmış olan 2) yaşlı
şıkite/e: b. şıkita
şıkıtış: kırmak
şıkıyayene: kırılmak
şıkıyayiş: kırılmak
şıkl/e: şekil, biçim
şıkınayiş: kırmak
şıkrê xo ardış: şükretmek, haline razı olmak
şıkte: 1) kırık 2) yaşlı (b. şıkite) 3) taşlık-kayalık
şıkıyayiş: b. şıkıyayiş
şıl: yaş, ıslak
şılabend/e: uçkur
şılı/d: b. şılli
şılı û şepî: yağmur, karla karışık yağmur, fazla yağış
şılıki/d: üzerine pekmez katılarak yenen cıvık hamurdan yapılmış yufka şeklindeki incecik ekmek

şilli/d: yağmur, yağış
şılwalındı/d: uçkur
şılwar: b. şalwar-i
şıma: siz
şım'a/d: balmumu
şimbêli/d: birçok tutamın bir araya gelmesiyle oluşan tarladaki biçilmiş ekin dizisi
şimêl: b. şimbêli
şımık: terlik
şımıştı/d: üzüm teveğinin kesilmiş olan ince, kuru dalları
şımıtene: içmek
şımıtış: içmek
şımıyayış: içilmek
şımıyel: b. şimbêli
şımşêr/e: kılıç (b. şımşir)
şımşir/e: kılıç
şımşyêr/e: b. şımşir
şımûnd: kıldan yapılan ve çuvalın ağzını dikmekte kullanılan ip (b. arûzı)
şınaseyış: b. şınasıyayış
şınasıyayış: tanımak
şınasi: tanıdık
şınasnayış: tanımak
şınasnayış dayış: tanıtmak
şınasnayox/e: tanıyan
şınawıtış: duymak, işitmek
şınawutış: b. şınawıtış
şingê xatunan: bir yemlik çeşidi (b. şıngı)
şıngı/d: yemlik (ilkbaharın biten ve çiğ olarak yenen bir kır bitkisi)
şınık/e: küçük, ufak (b. şenik)
şıqı/d: 1)parça 2)kilim vb. örtü ya da bezin bir parçası 3)küçük tarla, tarlanın bir parçası
şıqoqı/d: ahlak

şırasnayış: b. şınasnayış
şırık/e: ortak, şerik
şırit/e: damın üzerini örten direklerin üzerine sıralandığı ana direk, kiriş
şırnayış: iyice ıslatmak, ıpslak hale getirmek
şırr: şırıltı
şırrayış: iyice ıslanmak, ıpslak hale gelmek
şırri: şırıltı
şırr mızzi ver xo dayış: korkudan altına işlemek
şırşır: şırıltı, şırl şırl, su şırıltısı
şirt/e: b. şert
şirt: ip, şerit
şirt kerdış: şart koşmak, bahse tutuşmak
şış: b. şeş
şıt/e: süt
şıtawı/d: beyaz topraktan yapılan sıva, kireç sıvası, duvarı beyazlatmakta kullanılan beyaz toprakla karışık sıvı
şıt dayış: 1)süt vermek 2)hayvanın sağılması sırasında usluca durması (şıt nêdayış: hayvanın kendisini sağdırmaması, süt vermemek)
şıtê marı/d: anne sütü
şıtê may/e: anne sütü
şıtê...peysayış: sütü tükenmek
şıtê xo helal kerdış: sütünü helal etmek
şıtê xo heram kerdış: sütünü haram etmek
...şıt gırewtış: sağlamak, sütünü almak
şıtıl/e: 1)fide 2)bir bitki
şıtıle/e: arı kovanı, kovandaki

arılar

şıtın/e: sütlü

şıtış: yıkamak (b. şutış)

şıtlane/e: süte benzer sıvı salgılayan bir bitki

şıtlaney hingan/e: arı kovanı, kovandaki arılar

şıt ra bırnayış: (süt çocuğunu vb) süttten kesmek, süt vermemek

şıt û şeker: süt ve şeker (gibi), tatlı, helal, uygun

şıtwer/e: süt emen

şıv: değnek, ince dal

şıving/e: saçak (b. siving)

şıwana/d: kadın veya kız çoban

şıwane/e: çoban

şıwaneyey: çobanlık (b. şıwaneyi)

şıwaneyi: çobanlık

şıware/d: ağıt, türkû

şıwari: b. suwari

şıweyiş: yıkanmak

şıwıyayış: yıkanmak

şıxulıyayış: işlemek, çahşmak

şıyayış: gitmek, gidilmek

şıyayış û ameyiş: gidiş geliş, gidip gelmek

şıyayış dest: teslim olmak, kendisini ele vermek

şıyayış dı: b. deşıyayış

şıyayış rehmet: vefat etmek, rahmete kavuşmak

şıyayış ver: 1)yanına gitmek, önüne gitmek 2)karşılama (b. vera şıyayış)

şıyayış...ver: 1)önüne gitmek 2)beklemeye (korumaya) gitmek

şıyayış verni: (birisinin) önünü kesmek, yolunu kesmek; önüne gitmek

şıyayış warey: yaylaya gitmek, yaylamak

şıyayış zeyi: yeni evlenen kadının baba evini ilk ziyareti

şıyes: on altı (b. şıyıs)

şıyıs: on altı

şı: gölge (b. sey)

şıa: b. siya

şıfa: şifa

şıfon: kızların başlarına örttükleri çiçekli küçük tülbent

şıkayat/e: b. şikayet

şıkayet/e: şikayet

şıkayet bıyayış: şikayet edilmek, şikayet olunmak

şıkayetçi: şikayetçi

şıkayet kerdış: şikayet etmek

şil/e: taş ya da ağaç parçası, taş kırıntısı

şilgerm: ılık (b. şirgerm)

şilpatı/d: tokat, sille

şilpaxe/d: tokat, sille

şim/e: b. sêm

şinate/d: b. sen'et

şınayış: muktedir olmak, yapabilmek, edebilmek

şınayış bere: b. şınayış bıder

şınayış bıder: -e gücü yetmek

şınayış pey: -e gücü yetmek

şınayış xwı: kendisine hakim olabilmek, kendi kendisine gücü yetmek

şiniye/d: b. sini

şınor: b. sindor

şin û şıware: b. şin û şıwan

şin û şıwan: yas tutup ağlama, feryat-figan

şıpe şipe: şıp şıp diye çıkan ses

şıpı/d: burgaç, girdap, keskin su

akıntısı

şıqayış: yüksek ses çıkarmak, yüksek sesle konuşmak

şiqi: şingirtı, yüksekçe ses

şir/e: süt (b. şıt)

şir: tatlı, bir hamur yemeği

şirayış: kişnemek (atın kişnemesi)

şirboni: bir çeşit halay oyunu

şire/e: şıra, üzüm suyu

şire: b. şirey vıstış

şiren/e: b. şirin

şirene/d: b. şirını

şiret/e: öğüt

şiret kerdış: öğütlemek

şirey engurı/d: üzüm şırası

şirey vıstış: belli bir yaşa gelen büyükbaş hayvanın diş dökmesi

şirgerm: ılık

şirikê padişay/e: Osmanlı parası

şirin/e: tatlı

şirin bıyayış: tatlı olmak, tatlılaşmak

şiriney: tatlılık

şirını/d: tatlı

şirını: tatlılık

şirit/e: ip, urgan

şirız/e: yapıştırıcı olarak kullanılan bir bitki kökü ve bunun tozu, çiriş, çirişotu

şirketi/d: şirket

şirne/e: 1)tatlı yiyecekler 2)nişan sırasında verilen ziyafet ve bu ziyafette yenen tatlılar

şirne kerdış: tatlı hazırlamak, üzüm şırasından pestil, helva vb. tatlılar yapmak

şirne wardış: 1)nişanlama için ziyafet düzenlemek ve bu ziyafette tatlılar yemek 2) sözlü veya nişanlı

durumuna getirmek

şis: beyaz

şışı/d: şış, ince demir çubuk

şışko/e: şışko, şişman

şışkoy/d: şışko (kız veya kadın), şişman

şitı/d: çok sert yapılı bir taş çeşidi

şiy: gölge (b. sey)

şıya: b. şiya

şıyayene: gitmek

şıyayış: yapabilmek (b. şınayış)

şıyayış: gitmek

şıyayış...ser: üzerine çıkmak, üzerine gitmek

şıyayox/e: giden, gidici

şıyes: b. şıyış

şıyesın/e: on altıncı

şıyış: on altı (b. şıyış)

şoane/e: b. şıwane

şoanêni: çobanlık (b. şıwaneyi)

şofor/e: şoför

şomi/d: b. şami

şon/e: akşam (b. şan)

şonayış: 1)sallamak 2)(yayık ile ilgili olarak kullanıldığında) yayık yaymak

şone/e: tarak (b. şane)

şone/e: b. şıwane

Şonkuş: Diyarbakır'a bağlı bulunan Çüngüş İlçesi

şop: b. şope

şope/d: iz

şopı/d: iz (b. şope)

şor: b. şorrı

şorba/d: çorba

şorık: salya

şorıkın/e: salyalı

şorrı/d: kahpe, orospu, kötü işler yapan kadın

şoşman/e: şişman
şoşo/e: şayia
şoşo dekwetış: şayia çıkmak
şotı/d: değnek (b. şewtı)
şow: b. şewe
şowbnayış: b. şewbnayış
şowq/e: şavk, ıstık, aydınlık
şowşı/d: b. şewşı
şowşibıyayış: b. şewşibıyayış
şuane/e: b. şıwane
şufır/e: şoför
şufirey: şoförlük
şuj/e: b. suc
şullimpe: karla karışık yağmur
şuma: siz (b. şıma)
şunayış: sallamak
şundor/e: b. sindor
şupe/e: b. şuphe
şuphe/e: şuphe, kuşku
şupheli: şupheli, kuşkulu
şurub/e: surup
şuşa/d: şişe
şuş bıyayış: fırlamak (canlı için kullanılır), ileri doğru sıçramak
şut/e: b. şıt
şuta/d: yıkanmış olan, yıkanık
şuta ruta/d: tertemiz olan, tertemiz hale getirilen
şute/e: yıkanmış olan, yıkanık
şute rute/e: b. şuta ruta
şutıkı/d: poşu, tülbent, büyük mendil
şutış: yıkamak
şutış dayış: yıkatmak
şutox/e: yıkayan, yıkayıcı
şutoxı/d: yıkayan, yıkayıcı
şuwane/e: çoban (b. şıwane)
şuxulıyayış: b. şuxulıyayış
şuxul/e: iş, meşgale

şuxulıyayış: çalışmak, işlemek
şuxulnayış: kullanmak, çalıştırmak, işletmek
şuyeyiş: yıkanmak
şû: b. şûy
şûbe/e: şube
şûnayış: b. şûwnayış
şûne/e: b. şıwane
şûwnayış: sallamak
şûy: 1)yunak (yıkanılan yer)
 2)yıkama zamanı 3)yıkama
şûye/d: dağ sırtı
şwane/e: b. şıwane
şwari/e: b. suwari
şyêr/e: b. şêr

T

ta/e: dolu olan çuval
ta: 1)sıtma 2)hastalık nöbeti
ta: yaşıt, tay, denk
ta: b. tıya
ta: b. ta ardış
ta-: (-e, ona anlamında) bileşik fiil yapımında kullanılan bir önek
ta ameyiş: yapmaya fırsat bulmak, yetiştirmek
ta ardış: bir işi yapmaya fırsat bulmak, yetiştirmek
tabih: tabi, bağımlı
ta'bir/e: bağ sürme (b. ta'bir kerdış)
ta'bir kerdış: bağ sürmek
ta'birê reza/e: 1)bağın sürülmesi 2)bağ sürme mevsimi
tabur: b. taburı
taburçi: taburcu
taburçi bıyayış: taburcu olmak, taburcu edilmek
taburçi kerdış: taburcu etmek
taburı/d: tabur
tabut: tabut
tac/d: taç
taçarnaya/d: b. taçarnaye
taçarnaye/e: 1)çalkalanmış olan 2)içinde gezdirilmiş olan
taçarnaye bıyayış: 1)çalkalanmış olmak 2)içinde gezdirilmiş olmak
taçarnayış: 1)çalkalamak 2)içinde dolaştırmak, içini gezdirmek

ta'da/d: baskı, eziyet, zulüm
tadaya/d: çevrilen, döndürülen, bükülen, burulan
tadaye/e: b. tadaya
tadayene: b. tadayış
tadayış: çevirmek, döndürmek, burmak, bükmek
tadayox/e: çeviren, çevirmen; döndüren, bükün
tadeyış: b. tادیayış
tادیayış: çevrilmek, dönmek, bükülmek
ta'et/e: taat, ibadet
ta'et kerdış: ibadet etmek
tafinayış: 1)takmak, çengellemek 2)(sigara vb) yakmak, tutuşturmak
tafineyış: b. tafiniyayış
tafiniyayış: 1)takılmak, çengel lenmek 2)tutuşturulmak
tageyrayış: 1)içini dolaşmak, içini gezmek 2)karıştırmak,deşmek
tahda/d: baskı, işkence, eziyet
tahfil kerdış: bir şeye dokunduğu veya bulaştığı için temizlik yapmak yahut yedi kere yıkamak, dezenfekte etmek
tahsildar/e: tahsildar
tahsil kerdış: 1)ürün almak, tahsil etmek 2)tahsil yapmak, öğrenim yapmak
tahtı/d: büyük ve düz taş (b. tehtı)
tain: bazıları (b. tay)
taja seri/d: baş tacı, taç
tajı/d: taç
tajı/d: b. tanzı
taket naket: tereddüt, ikirciklilik
taket naket kerdış: tereddüt etmek

ta kewtış: takılmak, değmek, isabet etmek

takêş/e: salak, şaşal

tal: boş (b. tol)

ta'l: acı (badem acısı)

talan/e: talan

talan kerdış: talan etmek, yağma etmek

talazık: hortum (havada oluşan hortum)

ta'l bıyayış: acı olmak, acı tad vermek, acılaşmak

taldı: b. dalde

tale/d: acı (b. ta'l)

ta'lekı/d: yabancı bir bitki

ta'let/e: taharet, aptes için avret yerlerini temizleme

ta'let gırewtış: avret yerlerini temizlemek

ta'ley: acılık, acı olma durumu

talıb/e: talip

talih/e: şans, talih (**talıho siya:** kötü talih, karayazı)

ta'lim/e: talim, askeri eğitim

ta'limat/e: talimat

ta'lim dayış: talim ettirmek, eğitmek

ta'lim dıyayış: talim ettirilmek, eğitilmek

ta'lim kerdış: talim etmek

taluke/e: tehlike

ta'lim veynayış: talim görmek, eğitim görmek

ta'l kerdış: acılaştırmak, acı tat vermesine neden olmak

taloq/e: talik, erteleme

taloq eyştış: talik etmek, ertelemek (mahkemenin ertelenmesi)

taloq vıstış: b. taloq eyştış

ta'm/e: tat

tam: tam, tamam

tamar: b. damarı

tam dayene: tat vermek

ta'm dayış: tat vermek

ta'm dayış: itmek

ta'mê cenneti: cennet taamı

ta'mıjıyaye/e: tat alıp alışan, tadına alışan, dadanan

ta'mıjıyayış: tadını almak, tadına alışmak, dadanmak

ta'mıjnayış: tadına alıştırmak, dadandırmak

ta'mıkar/e: tamahkar, açgözlü

ta'mıkarey: tamahkarlık, açgözlülük

ta'mir/e: tamir, onarım

ta'mirat: tamirat

ta'mir kerdış: tamir etmek, onarmak

ta'm kerdış: tatmak, tadına bakmak

ta'mul/e: tahammül

ta'mul kerdış: tahammül etmek

ta'm xo ra nêdiyayış: hayattan tad alamamak, rahat edememek

ta'm xo ra nêveynayış: b. ta'm xo ra nêdiyayış

tanayış: (yakacak) yakmak

ta'nayış: b. tehernayış

tanca: bir yere kadar, bir bakıma, bir yerde; az yer

ta'nebi/d: bir üzüm çeşidi

tanekı/d: cep

taneki: azıcık, birazcık

tani: 1) bazı, biraz, bazısı, bazıları

2) az, azlık, azınlık

tanikeki: azıcık, birazcık

tanini: bazıları, bazısı

tankêş/e: b. takêş

tanzi/e: tazi

tanzi/d: dişi tazi

tapo/e: tapu

tapokerde/e: tapulu, tapulanmış olan

tapo kerdış: tapulamak

taq/e: kat, takım (giyecek için kullanılır)

taqa/d: b. şibake

taqat/e: takat, güç

taqat/e: tahkikat, araştırma

taqet/e: takat, güç

taqib/e: takip

taqibat/e: takibat, kovuşturma

taqib bıyayış: takip olunmak, izlenmek

taqib kerdış: takip etmek, izlemek

taqıqat/e: tahkikat, araştırma

taqoz/e: takoz

taq taq: 1)kah kah gülme, kahkaha sesi 2)tak tak diye çıkan ses

taq û toq: b. teq û tuq

tar: bir çalgı

tar/e: b. tarr

tari/e: karanlık

tari bıyayış: karanlık olmak, kararmak; koyu olmak, koyulaşmak

ta'rif/e: tarif

ta'rif kerdış: tarif etmek

tari kerdış: karartmak, karanlık olmasına neden olmak

tari ra tari: şafaktan şafağa, sabah erkenden, karanlıktan karanlığa, akşamdan akşama

tari û dermat: zifiri karanlık, kap-karanlık (b. tari û zurmat)

tari û zurmat: kapkaranlık

tarix/e: tarih

tarixi: tarihi, tarihsel

tarn/e: b. tern

tarr/e: pişirilerek yenen semizotu, tereotu, sebze vb. yiyecek maddelerinin genel adı

tarrı/d: orakla ekin biçerken sol elde tutulan, daha fazla biçmeyi ve tutamı kontrol etmeyi sağlayan bir el aracı

tarruz/e: taarruz

tarruz kerdış: taarruz etmek

tarr û turr: sebze

tarsnayış: korkutmak

tar û tur: b. tarr û turr

tarve/d: b. darbı

tarva cigere/d: ciğer yarası, evlat acısı

tarvı/d: b. darbı

tasekî/d: küçük taş

tası/d: tas

tasıkı/d: b. tasekî

ta's-na's bıyayış: harcanmak, çarçur edilmek

ta's-na's kerdış: çarçur etmek, rasgele harcamak

tastene: b. taştış

tastı/d: b. taştı

ta's û na's kerdış: b. ta's-na's kerdış

taşdere/e: öğlen (b. teştare)

taşêle bıyayene: çok ağlamak

taşta/d: 1)kabuğu soyulan 2)traş edilmiş olan

taşte/e: b. taşta

taştış: 1)yülümek, traş etmek 2)kabuğunu soymak

taştı/d: öğleden önce yenilen yemek

ta şuya bıyayış: çalkalanmış

olmak

ta şuyayış: çalkalanmak

tat: b. lal û tat

ta't: b. tehti

ta'ta çari/d: alın kemiği

ta'ta meytan/d: üzerine ölünün
konduğu büyük taş, tenesirlik

ta'tı/d: b. tehti

ta'tı kerdış: anında öldürmek, ge-
bertmek, cansız hale getirmek

ta'tın: taşlı, taşlık, kayalık

ta'til/e: tatil

ta'til bıyayış: tatil olmak, tatil
edilmek

ta'til kerdış: tatil etmek

Tatos: bugün Erzurum'a bağlı bu-
lunan Tekman ilçe merkezi

tavilê: aniden

ta vıstış: 1)takmak, çengellemek
2)(sigara vb) yakmak, tutuş-
turmak

tawa: şey, nesne

tawe/e: tava

tawi: sağanak

tawure/d: b. taburı

tawus: tavus kuşu

taxım/e: sigara içmek için kullanı-
lan ağızlık, pipo

taxım/e: takım, grup

taxımekı kerdış: karşıt gruplara
bölünerek çekişmek, karşı grupla
yarışmak, grupçuluk yapmak

taximê cexra/e: sigara ağızlığı,
pipo

taxırıyayış: gecikmek

taxırnayış: geciktirmek

tay: 1)az, biraz 2)bazı, bazısı, ba-
zıları

taye: bazı

tayen: b. tayn

tayeki: biraz, azıcık

tayey: azlık

tayê: bazıları, bazı

tayên: bazı, bazıları

tayın/e: sıtmal

tayî: 1)bazı, bazısı 2)azlık, azınlık

tayin: bazıları, bazısı

tayin/e: tayin, atama; belirtme

tayinan: bazıları

tayin bıyayış: tayin edilmek,
atanmak; belirtilmek

tayinê: bazısı, bazıları

tayinê.vejıyayış: atanmak, tayini
çıkarmak

tayını/d: tahin, ekmek tanesi (da-
ha çok resmi kurumlarda örneğin
hastanede ve askerlikte verilen ek-
mek için kullanılır)

tayini: bazısı, bazıları

tayin kerdış: 1)tayin etmek
2)belirtmek

tayinû: bazıları, bazısı (b.
tayinan)

taykeki: azıcık, birazcık

tay mend: az kalsın (b. tayn mend)

tayn: az, bazı, biraz

tayna: b. taynan

tayna: biraz daha

taynan: bazıları, bazılarını

tayne: bazısı, bazıları, bazılarını

tayn mend: az kalsın, az kaldı, az
daha, neredeyse

tayn-vêşi: az çok

tayştış: b. taştış

tay tay: 1)bazıları, bazısı 2)azar
azar

tay-zyêdi: az çok

taz: taç (b. taji)

tazi/d: b. tanzi

teba: şey, nesne; hiç bir şey

tebarık/e: b. teberik

tabaşır/e: tebeşir

tebat/e: dayanma, direnç

tebat dekewtış: sabredebilmek, dayanabilmek, durabilmek, dinmek

tebat kerdış: 1)sabretmek, dayanmak, durmak, dinmek
2)sancımak, ağrı yapmak

tebax: b. toz û teboxı

teboxı/d: tabak

tebeq/e(I): bir sığır hastalığı, şap hastalığı

tebeq/e(II): tabaka, kat

tebeqe/e: tabaka, kat, katman

tebeqe vıstış: tabakalar halinde dökülmek, pul pul dökülmek

tebeqın/e: şap hastalığına yakalanmış olan hayvan

tebeqın: tabakalı, katlı

teber/e: 1)dış, dışarı 2)hariç, dışında

tebera: dışarda, dıştan

tebera verdayış: dışarda bırakmak

teber dayış: dışa vurmak, belli etmek

teberık/e: 1)ermiş olarak bilinen kişilerin verdiği ve uğurlu olduğuna inanılan şeker vb. yiyecek
2)mecaz olarak: başkasına verilen çok az şey

teber kerdış: dışarı çıkarmak, kapa dışarı etmek, kovmak

teber kewtış: 1)dışarı çıkmak
2)gizlisi açığa çıkmak, foyası çıkmak

teber kowtış: b. teber kewtış

teber vecıyayış: 1)dışarıya çıkmak
2)def'i hacette bulunmak, tuvalet ihtiyacını gidermek

tebetıyayış: 1) durmak, dayanmak, dinmek 2)barınmak

tebetnayış: 1)dindirmek, durmasını sağlamak 2)barındırmak

tebeçça/d: küçük tabak

tebiq: b. tebeq (I)

tebitıyayış: b. tebetıyayış

tebitnayış: b. tebetnayış

tebişıyayış: tutulmak, yakalanmak

tebišta/d: 1)tutulan, yakalanan
2)cimri, tutumlu

tebişte/e: b. tebišta

tebiştış: yakalamak, tutmak

teblıx/e: tebliğ

teblıxat/e: tebligat

teblıx kerdış: tebliğ etmek

tebrık: b. teberik

tebsıyayış: b. tebişıyayış

tecawuz/e: 1)tecavüz, saldırma
2)sarkıntılık, ırza geçme

tecawuz kerdış: 1)tecavüz etmek, saldırmak 2)ırzına geçmek, sarkıntılıkta bulunmak

tecil kerdış: tecil etmek, sonraya ertelemek

tecizat/e: teçhizat, donatı

tecrube/e: tecrübe, deneyim

tecrube belaş o: "isteyen densen", "denemesi bedava", "hodri meydan!" anlamında kullanılan bir söz

tecrube gırewtış: deneyimden ders çıkarmak, ders almak

tecrube kerdış: denemek

tecrubey xo kerdış: kendi kendisini denemek

tecrubey xo vetış: kendi kendisini denemek

tecwid/e: tecvit, Kur'an'ın kural-larına uygun olarak okunması

te'da/d: b. ta'da

tedarik/e: tedarik, temin, hazırlık

tedarikê xo diyayış: tedarikte bulunmak, hazırlığını yapmak

tedarikê xo kerdış: tedarikte bulunmak, hazırlık yapmak

tedarik kerdış: tedarik etmek, temin etmek

tedawi: tedavi

tedawi bıyayış: tedavi olmak

tedawi kerdış: tedavi etmek

tedbir/e: tedbir, önlem

tedbir gırewtış: önlem almak

tede: onda, içinde; beraberinde (b. teder)

tede behs kerdış: birisiyle boy ölçüşmek

tede dejayış: -e üzülmek

tede gırewtış: birisiyle birlikte almak, birisinin bir şeyi almasına veya taşımasına yardım etmek

tede kar kerdış: -i etkilemek, -e işlemek, etki bırakmak, -de kar etmek, dokunmak

tede mahkema bıyayış: 1)...ile mahkemelik olmak 2)...ile tartışmak

tede mendış: 1)bir olay üzerine duraklayıp düşünmek 2)içinde kalmak 3)yanında (bir şey) kalmak

teder: onda, içinde; beraberinde

tede rayir deyış: (bir) yolunu bulmak, çaresini bulmak

tede seri şeyiş: baş etmek, başa çıkmak

tede şeyiş: b. tede şıyayış

tede şêllık bıyayış: 1)...geçinilmek 2)içinde barınılabilmek

tede şêllık kerdış: 1)...ile geçinmek 2)içinde barınmak (geçinmek)

tede şıyayış: 1)beraberinde gitmek 2)(hayvan) gütmek

tede tey vetış: farkına varmak, hissetmek

tedır: onda, içinde, beraberinde (b. teder)

teera/d: b. teyara

teer kı: yeter ki, sadece (b. ter kı)

teertış: kazımak, yontmak (b. tertış)

tefekkur/e: tefekkür, düşünme

tefeyiş: b. tefıyayış

tefênaye/e: söndürülmüş olan, sönük

tefênayış: söndürmek

tefıyaye: sönmüş olan, sönük

tefıyayış: sönmek

tefsir/e: tefsir, Kur'an'ın açıklama ve yorumu

teftiş/e: teftiş

teftiş kerdış: teftiş etmek

tef û duman: toz duman

tef û dumân sero bestış: toza dumana boğmak

teftal/e: eşya, ıvır zıvır, öteberi, pılı pırtı, takım taklavat

tegel/e: teyel

tegel kerdış: teyellemek

tehdit/e: tehdit

tehdit kerdış: tehdit etmek

teheqquq kerdış: tahakkuk etmek

tehernayış: öğütme
tehlîyık: beyaz bir üzüm çeşidi
tehnayîne: öğütme (b. te-
 hernayış)
tehnayış: öğütme (b. tehernayış)
tehnebi: erken olgunlaşan beyaz
 renkli bir üzüm çeşidi
tehran/e: kaya
tehrnayış: b. tehernayış
tehsil/e: tahsil, öğrenim
tehsilat: tahsilat, para alımı
tehsil bıyayış: tahsil olunmak,
 tahsil edilmek
tehsildar/e: tahsildar
tehsildarey: tahsildarlık
tehsil dıyayış: tahsil görmek, öğ-
 renim görmek
tehsil kerdış: 1) üretmek, tahsil et-
 mek 2) tahsil yapmak, öğrenim
 yapmak
tehsilli: tahsilli
tehsil veynayış: tahsil görmek,
 öğrenim görmek
tehsil vinayış: tahsil görmek, öğ-
 renim görmek
tehtı/d: büyük ve düz taş
tek: yan, nezd, yanına, yanında
 (tek ra: yanından)
tek: 1) tek, bir tane, çift olmayan
 2) eşsiz, yegane 3) benzer, eş
tek bı tek: teker teker
tekbir/e: tekbir
tekbir ardış: tekbir getirmek
tekelekı/d: tekerlek
tekerı/d: teker
teker teker: teker teker, birer birer
tekêna: bir tane daha
tekın: uğurlu (tekın nêbıyayış:
 tekinsiz olmak, uğurlu olmamak)

tekiya/d: tekke
teklif/e: teklif, öneri
teklif kerdış: teklif etmek
Tekman: b. Tatos
tekmil: tekmil, tamam, mükem-
 mel, hepsi
tekmil dayış: (askerlikte) tekmil
 vermek
teknik/e: teknik
tekrar/e: tekrar
tek tek: tek tek, birer birer
tek tuk: tek tük, nadir
tek û tuk: b. tek tuk
tek wehid: tek başına, yapayalnız
tekyā/d: tekke, sevap kazanmak
 için muhtaçlara yemek yedirilen
 yer
telaq/e: boşama, erkeğin karısını
 boşaması
telaq sond werdış: b. telaq su-
 wend wardış
telaq suwend wardış: boşama ye-
 mini içmek
telaşe/e: talaş, kabuk
telaşe vıstış: kabuğunu atmak,
 kavlamak
teleb/e: 1) talep, istek 2) kısrak veya
 atın çiftleşme isteği duyması,
 kösnük
teleba/d: kız öğrenci
telebe/e: talebe, öğrenci
telebeyey: talebelik, öğrencilik
telef/e: telef
telefāt: telefāt, can kaybı
telef bıyayış: telef olmak, yok
 olmak
telefiyayış: çok korkmak
telef kerdış: telef etmek,
 harcamak

telefnayış: çok korkutmak
telefon/e: telefon
telefon kerdış: telefon etmek
telefûn/e: b. telefon
televizyon/e: televizyon
televizun/e: b. televizyon
teli/e: b. tellu
teli/e: b. tellu
telisî/d: seyrek dokulu bir çeşit çuval
tellıfeyış: b. telefıyayış
tellıfıyayış: çok korkmak (b. telefıyayış)
tellıfnayış: çok korkmak (b. telefnayış)
tellıqıyaya/d: kösnük
tellıqıyayış: dişi köpeğin kös-nümesi
telli/e: diken (b. tellu)
tellu/e: diken
tellu bıyayış: dikenleşmek
tellu kerdış: etrafını dikenle kuşatmak
telluy mari/e: yılan iskeleti
telp: düşme sesi
telqeraf/e: telgraf
telqîn/e: talkın, ölüyü gömdükten sonra mezar başında imamın söylediği dinsel sözler ve dua
telqîn dayış: talkın vermek
telu/e: b. tellu
telxıraf/e: telgraf
tem/e: istek, eğilim, niyet
tema: tamahkarlık, cimrilik
temafılı/d: otomobil vb. motorlu taşıt
temam: 1)tamam 2)yetişkin kişi,
temam bıyayış: 1)tamamlamak, tamam olmak 2)büyülemek

3)büyük olmak
temamen: tamamen
temamila: temamiyle
temami ra: tamamen, tümüyle
temam kerdış: 1)tamamlamak, tamam etmek 2)büyütmek
temas/e: temas
temas kerdış: temas etmek, ilişki kurmak
temaşe/e: 1)temaşa 2)ilginc 3)çok
temaşe kerdış: seyretmek
temaşıır/e: tebeşir
tembel/e: tembel
tembeley: tembellik
tembelî/d: tembel kız veya kadın
tembur/e: tambur
tembur cenayış: 1)tambur çalmak, saz çalmak 2)gürültü patırtı etmek
tembure: tambura, bir çalgı
temeh/e: 1)tamahkar, açgözlü 2)açgözlülük
temel/e: temel, binanın temeli
temey kerdene: b. temên kerdış
temezi/d: ipekli ve renkli bir çeşit poşu olup kadın başlığı olan kofiyeye sarılarak da kullanılır
temê...bıyayış: eğilimi olmak, niyeti olmak
temên/e: tembih, öğüt
temên gırewtıış: öğüt tutmak
temênkerda/d: tembihli, tembihlenmiş olan
temênkerde/e: b. temênkerda
temên kerdış: tembihlemek
teminat/e: teminat, güvence
temin kerdış: temin etmek, sağlamak
temiz/e: temiz

temiz bıyayış: temiz olmak, temizlenmek

temiz kerdış: temizlemek

temmuz/e: yazın en sıcak döneminde tiz bir ses çıkararak öten bir böcek

temmuzı/d: temmuz ayı

temsıl/e: temsil, söz gelişi, misal

temtene/e: tentene, dantel

temuz: temmuz ayı (b. temmuzı)

temuz: temyiz

temuz kerdış: temyiz etmek

temzi/d: b. temezi

ten/e: 1)kişi 2)tane

tena: yalnız, tek, yalnızca

tenayey: yalnızlık

tencā/d: evlere yakın olup bazı sebzelerin de ekilebildiği arazi, çöplük

tencıra/d: tencere

tencire/e: tencere

tendûrı/d: tandır

tene: 1)tane 2)biraz 3)tohum 4)tahıl

tenefus/e: teneffüs

teneke/e: teneke

teneki: biraz

teney/d: is

teneyê: biraz

tenezul/e: tenezzül

tenezul kerdış: tenezzül etmek

tenê: 1)biraz 2)bir tane 3)yalnız

tenê kî mend: 1)neredeyse, az daha, az kalsın 2)bir süre sonra, az sonra

tenêna: biraz daha

teng/e: 1)dar 2)binek veya yük hayvanının kolanı

tengane: 1)darlık 2)sıkıntılı

durum

teng bıyayış: dar olmak, daralmak

tenge: dar, darlık

tenge de mendene: darda kalmak

tengey: 1)darlık 2)tahammülsüzlük

tengê xwı şıdênayış: 1)doyasıya yemek-içmek 2)sıkıca giyinip kuşanmak

tengî dı mendış: darda kalmak

teng kerdış: daraltmak, darlaştırmak

tenî/d: vücut, sırt (**tena xwı dês darıtış:** sırtını duvara yaslamak)

tenî: tahıl (b. tene)

tenik/e: ince

tenik bıyayış: incelmek, ince olmak

tenikey: incelik

tenik kerdış: inceltmek, ince yapmak

teni: yalnız, yalnızca

teni bıyayış: yalnız olmak

tenke/e: b. teneke

tentene/e: tentene, dantel

tenurı/d: tandır (b. tendûrı)

tenya: 1)yalnız 2)sadece

tenzilāt/e: tenzilat, indirim

tep : kût (sesi)

tepa: geri, geriye

tepa ageyrayış: geriye dönmek

tepe/e: tepe

tepika silli/d: tezek, sığır pisliği

tepinkı/d: içi boş şişkinlik, şiş

tepiştış: b. tepeştış

tepiā/d: geriye, geri (b. tepya)

tepişıyayış: tutuşmak; tutulmak, yakalanmak

tepiştış: tutmak, yakalamak

tepiya: sonra, geriye

tepsi/d: tepsi

teptepik: içi boş şişkinlik, şiş

teptepik: büyük altın tanesi

teptepik qerefiyayış: ödü kopmak, çok korkmak

tepya: 1)sonra, -den beri 2)geri

tepya verdayine: geri bırakmak

teq: tak (sesi)

teqa/d: duvarın iç tarafındaki küçük boşluk, duvarın iç tarafındaki pencere

teqawut/e: emekli

teqawutey: emeklilik

teqawut bıyayış: emekliye ayrılma

teqayış: 1)çatlamak, patlamak, infilak etmek 2)çok öfkelenmek

teqdiri ilahi: takdiri ilahi, Allah'ın takdiri

teqênayış: b. teqnayış

teqıl/e: ağırlık, sıklet

teqılqıran/e: vücutça ağır olan, davranışları yavaş olan, yavaş davranan, hantal

teqılsıvık/e: davranışlarında atik olan, çabuk hareket edebilen veya koşabilen

teqi: patlama sesi, tak

teql: b. teql

teqla/d: takla

teqla eystış: takla atmak

teqlê xo...ser darıtış: ağırlığıyla (bir şeye) yüklenmek, -e yaslanmak

teqnayış: 1)patlatmak, çatlatmak 2)çok kızdırmak

teqo pa nayış: (pat diye) -e silah sıkma

teq req: tak tuk, gürültü patırtı

teq req kerdış: tak tuk diye ses çıkarmak

teqsim/e: taksim, bölüştürme

teqsim kerdış: bölüştürmek

teqsir/e: taksir, kusur, kısıntı

teqsir kerdış: bir şeyi yapabildiği halde yapmamak, esirgemek

teqsit/e: taksit

teq û tuq: tak tuk (sesi)

teqwa/d: takva, dinin yasakladığı şeylerden kaçınma

teqwim/e: takvim

teqwiye/e: takviye

teqwiye kerdış: takviye etmek

teqyayış: b. teqayış

tera: -den, -e, ona, ondan (b. tıra)

tera/d: b. teyara

tera kerdış: kesmek, koparmak (b. dırta kerdış)

terampe/e: trampa

terampe kerdış: trampa etmek

teraqı/d: b. terraqı

terarık/e: hazırlık

terarıkê xo dıyayış: hazırlığını yapmak, hazırlığını görmek

terarıkê xo kerdış: hazırlığını yapmak, tedbirini almak

terarıkê xo veynayış: hazırlığını görmek, hazırlığını yapmak

teraş/e: traş

teraş bıyayış: traş olmak

teraş kerdış: traş etmek

terawih-i: teravih namazı

terazı/e: terazi

terazû/e: terazi

terbê/e: b. terbiye

terbê dayış: b. terbiye dayış

terbê gırewtış: b. terbiye gırewtış

terbê kerdış: b. terbiye kerdış

terbêsiz/e: b. bêterbê
terbiye/e: terbiye
terbiye dayış: terbiye vermek, terbiyelendirmek, uslandırmak
terbiye gırewtış: terbiye almak, terbiyelenmek, uslanmak
terbiye kerdış: terbiye vermek, terbiyeli olmasını sağlamak
terbiyesız/e: b. bêterbê
Tercan: bugün Erzincan'a bağlı bulunan Tercan İlçesi
tercih/e: tercih
tercih kerdış: tercih etmek
tercuman/e: tercüman
tercumaney: tercümanlık
tercume/e: tercüme, çeviri
tercume kerdış: tercüme etmek, çevirmek
teref/e: taraf
tereftar: taraftar, yandaş
tereftarey: taraftarlık
tereknayış: terk etmek, bırakmak
tereqnayış: sohbet etmek, şaka yapmak, gülecek ya da güldürecek biçimde konuşmak
teres/e: korkak
teresbav/e: herif, "namert herif", "behey adam!" anlamlarında kullanılan bir sözcük
tereseck/e: korkak, korkakça davranan kişi
teresekey: korkaklık
teresekey: korkaklık
tereşiyayış: 1)derisi ya da kabuğu soyulmak 2)budanmak
tereşnayış: (ağacı) budamak (b. terişnayış)
tereyış: b. teriyayış
terfi/e: terfi

terfi kerdış: terfi etmek
terfi pa kerdış: terfi takmak
terfiye/e: terfi
terhi/d: tınaz, ekin yığını
terhi/d: kayalıklardaki doğal barınak, sığınak
terhis/e: terhis
terhis bıyayış: terhis olmak, askerliği bitirmek
teriknayış: terketmek
teriknayış: çatlatmak
terine/e: tarhana
teriqnayış: b. tereqnayış
terişnaya/d: budanmış olan
terişnaye/e: b. terişnaya
terişnayış: b. terişnayış
teriyayış: yontulmak, kazıma işine konu olmak
teriqet/e: tarikat
Terjal/e: Deccal
terk/e: terk
terk/e: çatlak
terkaye/e: çatlak, çatlamış olan
terkayış: çatlamak, yarılmak
terke/e: ekin
terkê...dayış: terk etmek
terkê dina bıyayış: yerini yurdu-
nu terketmek
ter kı: yeter ki, sadece
terkisela: serseri, başıboş kişi
terkiweten/e: vatanını terketme,
vatanını terkeden
terk kerdene: terk etmek
terk kerdış: terk etmek
terknayene: b. tereknayış
terlık/e: terlik
term/e: ceset, ölü, leş
tern/e: yaş, kuru olmayan, taze
terne/e: b. terine

terney: yaşlık, tazelik
tern û cıwan/e: gencecik, çok genç
tern û cıwanı/d: b. tern û cıwan
ternza/d: yeni doğuran, yeni doğurmuş olan
terrafi/d: ateş yığını, küllenmeye yüz tutmuş ateş yığını
terrampe/e: b. terampe
terraqı/d: sohbet, güldürücü konuşma
terraqçı/e: güldürücü konuşan, şakacı, sohbeti tatlı olan kişi
terreqnayış: b. tereqnayış
terriqıyayış: kızarıp gevrek hale gelmek, kavrulmak
terriqnaya/d: kızartılıp gevrek hale getirilen, kavrulan
terriqnaye/e: b. terriqnaya
terriqnayış: kızartıp gevrek hale getirmek, kavurmak
terrişnaya/d: budanan
terrişnaye/e: b. terrişnaya
terrişnayış: 1)(ağacı) budamak 2)derisini hafifçe sıyırtıp soymak
ters/e: korku
tersaya/d: b. tersaye
tersaye/e: korkmuş, korkak
tersayene: korkmak
tersayış: korkmak
tersdê...ver: ...korkusundan
tersi ver: korkudan, korkudan ötürü
tersnaya/d: korkutulmuş olan, korkutulan
tersnaye/e: b. tersnaya
tersnayış: korkutmak
tersok/e: korkak
tersokın/e: korkak
tersokını/d: korkak kız veya kadın

tersonek/e: korkak
terş/e: davar veya sığır sürüsü
terş û dewar: sürü, davar
terta/d: yontuk, yontulmuş olan, sıyrılmış olan
terte/e: b. terta
tertele/e: yağma malı, yağma
tertış: yontmak, silip sıyırmak, kazımak
tertib/e: tertip, düzen, dizi
tertibat/e: tertibat, dizge, araç gereç hazırlığı
terviye: b. terbiye
terz/e: tarz, biçim
terzi/e: terzi
terzixane/e: terzihane
terziyey: terzilik
tesaduf/e: tesadüf, rastlantı
tesadufen: tesadüfen
tesadufi: tesadüfi
tesbit: tespit
tesbit kerdış: tespit etmek
tesdiq/e: tasdik, onay
tesdiq bıyayış: tasdik olmak, tasdik olunmak
tesdiq kerdış: tasdik etmek, onaylamak
tesdiqname/e: tasdikname
teseli/d: teselli, umut
tesir/e: tesir, etki
tesisat/e: 1)tesisat, döşem 2)araç gereç
teskere/e: tezkere, askerliği bitirme belgesi, resmi izin belgesi
teskere gırewtış: tezkere almak, askerliği bitirme belgesi almak, askerliği bitirmek
teskere vıstış: zorunlu askerlik süresi bittiği halde istekli olarak as-

keri görevde çalışmaya devam etmek
tesli/d: teselli, umut (b. teseli)
tesli kewtış: umudu kesilmek
teslim: teslim
teslim bıyayış: teslim olmak, teslim edilmek
teslim kerdene: teslim etmek
teslim kerdış: teslim etmek
tesli vıstış: umudunu kesmek
teşbih/e: 1)teşbih, benzetme 2)örnek, misal
teşebus kerdış: teşebbüs etmek, girişimde bulunmak
teşekur kerdış: teşekkür etmek
teşkere/e: teskere, "yapılarda gerek taşımada kullanılan dört kollu ve iki kişinin taşıdığı tahta araç.
teşkilat/e: teşkilat
teşkil bıyayış: teşkil olunmak, teşkil edilmek, kurulmak
teşkil kerdış: teşkil etmek, kurmak
teşqe/e: b. teşxele
teşt/e: teşt, büyük leğen
teştare/e: öğlen
teşti/d: öğle yemeği
teşwiq kerdış: teşvik etmek
teşxele/e: kargaşa, hır gür, vurtut
tet/e: (çocuk dilinde) el
tetbiq/e: tatbik, uygulama
tetbiqat/e: tatbikat, uygulama
tetbiq kerdış: tatbik etmek, uygulamak
teterxan/e: çok üzülen, kahrolan, bunalan
teterxan bıyayış: kahrolmak, çok üzülmek, bunalmak
teterxan kerdış: kahretmek, çok

üzmek, bunaltmak
tetun/e: tütun
tetû/e: b. tetun
teva: b. teba
tever: b. teber
tevera verdayene: dışarda bırakmak (b. tebera verdayış)
teverike: b. teberik
tever kerdene: b. teber kerdış
tevger/e: hareket, davranış
tew: hiç, kesinlikle
tew: "ah keşke", "vay be!", "ya, elbette" anlamlarında kullanılan bir ünlem
tew: b. tewı
tewa: b. teba
tewaf/e: tavaf, kutsal bir şeyi ziyaret etmek
tewaf kerdış: tavaf etmek, kutsal bir şeyi ziyaret etmek
tewa gani/d: can derdi, can acısı
tewa...gırewtış: ...derdine düşmek, ...için endişelenmek
tewa seri/d: baş ağrısı, baş sızısı
tewa xwı gırewtış: kendi derdiyle uğraşmak, kendisi için endişelenmek, can derdine düşmek
tewayış: ağrımak
tewbe/e: tövbe
tewellud/e: tevellüt, doğum tarihi
tewgıran/e: ağrısı şidetli olan, dertli
tewı/d: 1)sancı, ağrı, sızı 2)ateşli hastalık nöbeti, sıtma
tewı gırewtış: 1)ağrısı tutmak, hastalık nöbeti tutmak 2)endişelenmek, derdine yanmak
tewı gırotış: b. tewı gırewtış
tewır tür, çeşit

tewır bı tewır: çeşit çeşit, türlü türlü

tewırı: bir çeşit, tuhaf

tewırına: bir başka çeşit, değişik

tewırna: b. tewırına

tewıştış: b. tebiştış

tewli: ile, birlikte

tewq/e: boyna geçirilen halka, tasma, tavr

tewqı/d: ekmek sacı

tewqna'let/e: kimi inançlara göre lanetlenmiş olanın boynuna geçirilen halka

tewr: ile, birlikte (b. tewli)

tewr: en, en fazla, daha da

tewranıye/d: bir hastalık

Tewrat/e: Tevrat

tewre/e: torba

Tewrêz: Tebriz

Tewricye: b. Tewrêz

tewr teber: en dıştaki, tam dıştaki, en dışarda olan

tewş: ters, aksi, tuhaf

tewşeyiş: b. tebişiyayış

tewşkani: tuhaf olarak, acayip bir şekilde, ters biçimde

tewtılıyayış: sendelemek, dengisini yitire yazmak

texir/e: tehir, gecikme, geciktirme

texir bıyayış: tehir edilmek, ertelenmek

texir kerdış: tehir etmek, er-telemek

texliya/d: tahliye, tutukluyu saliverme

texliya bıyayış: tahliye olunmak, tahliye edilmek

texliya...dayış: tahliyesini kararlaştırma

texliya kerdış: tahliye etmek

texmin/e: tahmin

texminan gore: tahminen, tahmin edildiğine göre

texminê...kerdış: -den kuşkulana-mak, tahmin etmek

texmini: tahmini

texmini reydi: tahminen, tahmin ile

texmin kerdış: tahmin etmek

texminki: tahmini, tahminen

texsi/d: taksi

texsir: b. teqşir

text/e: 1)taht (padişah veya kral tahtı) 2)üzerinde yatılan tahta divan

texta/d: tahta

texta...kemi bıyayış: tahtası eksik olmak

texta serey...kemi bıyayış: b. texta kemi bıyayış

textequrusi/e: tahtakurusu

textıkı/d: küçük tahta

tey: beraberinde, birlikte

tey: içinde (b. tede)

tey/d: dardağan

teyar/e: büyük, iriyarı (**teyari**

mendış: uzunboylu ve iriyarı olmak)

teyara/d: uçak

teybı/d: teyp

teyemmum kerdış: teyemmüm etmek

teyerı/d: dardağan ağacı

teyi: ile, birlikte

teyi berdene: birlikte götürmek

teyl/e: ince uzun şeritler halindeki dallarıyla yeri kaplayan bir bitki

teyl/e: tel, telgraf

teyl antış: telgraf çekmek
teylı/d: dikiş
teylı todayış: dikiş için iğneyi batırıp çıkarmak
teyl kaş kerdış: telgraf çekmek
teyn: b. tاین
teyna: b. tenya
teyncı/d: koruk
teynıya: yalnız (b. tenya)
teyr/e: kuş
teyrek/e: kuş
teyreki/d: dişi kuş
teyrı/d: dişi kuş
teyrıke: yağın dolu
teyrıke/d: dişi kuş
teyrıkı/d: b. teyrıke
teyr û tebur: kuş türünden olan hayvanlar
teyr û tûr: b. teyr û tebur
teysan/e: b. teyšan
teys/e: susama, susamışlık
teyšan/e: susamış olan
teyšan bıyayış: susamak
teyšaney: susamışlık
teyšan kerdış: susamasına neden olmak
teyšo/e: b. teyšan
teyštı merdış: aşırı derecede susamak, ölesiye susamak
tey vetış: farkına varmak, hissetmek
teze/e: taze, körpe, genç
teze bıyayış: 1)taze olmak 2)genç olmak 3)yenilenmek
teze kerdış: tazelemek, yenilemek
tezeyey: b. tezeyi
tezeyi: 1)tazelik 2)gençlik
tezminat/e: tazminat
tê-: birbirine, birlikte anlamlarını

veren bir önek
têare: bir araya, bir arada (b. têhetı)
têbesta/d: şık, giyinik olan kız veya kadın
têbeste/e: b. têbesta
têbestış: giydirmek
têbın: alt altta, alt alta
têbına kerdış: alt alta sokuşturmak, birini diğerinin altına koymak
tê bınayış: rasgele kesmek, kesitirmek
têc/e: b. tēj
tê cêra bıyayına: birbirinden ayrılma
têcir/e: tacir, tüccar
tê darıtış: birbirine dayamak, birbirine katmak
tê dayış: 1)karıştırmak 2)tepletmek, yerinden oynatmak (b. têt dayış)
têdest kewtış: elele tutuşmak
têde: hep, hepsi, beraber
tê de: içinde (b. teder)
têdest: el ele
têdest dı: el elde, el ele
têdesta: el ele, birbirinin elinden
têdestı: el ele, birbirinin elinden
têdestı antış: birbirinin elinden çekmek, çekiştirmek
têdı: hep, hepsi, beraber (b. têde)
tê dıma: ardarda, peşpeşe, birbirinin peşisıra
têdımr: b. têtıma
têdı: hepsi (b. têde)
tê dıyayış: 1)karıştırılmak 2)tepletilmek
têdine: hepsi, tümü, hepsini

têdini: hepsi, hepsini (b. têdine)
tê elawıtış: 1)birbirine katmak, birlikte yoğurmak 2)perişan etmek
tê elawıyayış: 1)birbirine katılıp yoğrulmak 2)mecaz olarak: perişan edilmek
têfek vıstış: 1)birbirine katmak 2)hepsine birden söylemek veya vurmak
tê finayış: 1)birbirine katmak 2)kızıştırmak
tê geyrayış: teplenmek, oynamak, kıpırdamak, hareket etmek
tê hefılınayış: birbirine katıp sıkarak deforme etmek, altüst edip yoğururcasına karıştırmak, şeklini bozmak
têhetı: yanyana, bir arada
têj/e: savrulup sapından ayrılmış olan buğday yığını
têj: 1)keskin 2)sivri
têj bıyayış: 1)keskinleşmek, keskin olmak 2)sivrilmek, sivri olmak
têjey: keskinlik, sivrilik
têjêr: daha keskin, daha sivri (bıçak, balta vb. eşya için kullanılır)
têjık/e: sivri uç, ucu sivri olan odun veya tahta parçası
têjıkın/e: sivri uçlu olan
têjir/e: tüccar, tacir
têj kerdış: 1)keskinleştirmek 2)sivriltilmek, bilemek
tê kerdış: 1)derleyip toplamak, hazırlamak, düzenlemek 2)birbirine katmak
tê kewtış: 1)(ateş) tutuşmak, iyi yanmak 2)(ekin) boy atmak, iyi gelişmek
têkıl: karışma

têkıl bıyayış: karışmak, alakadar olmak, ilişmek
têkiley: b. têkili
têkılı: ilişki, alaka, karışım, karışma
têl/e: tel
têlewe der: yanyana, bir arada
tê medı: “hiç sorma”, “sorma git-sin”, “karışma!”, “dokunma” anlamlarında kullanılan bir deyim
têmıyan: içiçe, birlikte
têmıyan bıyayış: karışmak, birbirine karışmak
têmıyan kerdış: 1)birbirine karıştırmak, birbirine katmak 2)düzgünce katlayıp kaldırmak (b. têtıyan nayış)
têmıyankewta/d: b. têtıyankewte
têmıyankewte/e: karmaşık, karışık, düzgün olmayan
têmıyan kewtış: birbirine karışmak, birbirine girmek
têmıyan nayış: birbirinin içine koymak, iç içe koymak, katlayıp düzenlemek
têmıyo kerdış: b. têtıyan kerdış
têmıyo kewtış: b. têtıyan kewtış
têni: tane
têpa: b. tepa
têpey: art arda, birbirinin arkasından
têpey gınayış: yığılmak, birikmek, art arda dizilmek
têpey gunayış: b. têtıyan gınayış
têpey kerdış: rasgele döverek sıkıştırmak (kişi için kullanılır), birbirine katmak
têpey kewtış: 1)birbirine destek

olmak, birbirini desteklemek
 2) birlikte gelmek veya gitmek
têpey nıştış: art arda binmek, birbirinin arkasında (hayvana) binmek

têpey ra: art arda, arka arkaya

têpey ra kewtış: birbirine dolanmak

tê qesıyayış: kesilmek, doğranmak

tê qesnayış: rasgele kesmek, doğramak

têqest kewtış: birbirine karşı inatlaşmak, birbirinin inadına davranmak, yarışmak, rekabet etmek, karşılıklı olarak kasıtlı davranmak
têqını nayış: birbiriyle cinsel yaklaşımda bulunmak, sikişmek

têqırırkı kewtış: sertçe münakaşa etmek, kavga edercesine münakaşa etmek, hırlaşmak

têqiy nayış: b.têqını nayış

têq têq: kahkaha

têq têq hewayış: kahkaha atarak gülmek

tê ra: birbirine, birbirinden

tê ra bıyayış: kızışmak, (olay) çıkmak

tê ra çarnayış: döndürüp dolaştırmak, elde dolaştırmak

tê ra geyrayış: birçok kişinin hareket halinde olması, karışık şekilde gidip gelmek

tê ra kerdış: birbirine katmak, birbirine sokmak, kızıştırmak

tê ra pıstene: sarmak, sarmalamak

tê ra pıştış: sarmak, sarmalamak

tê ra şıyayış: 1) birbirine girmek

2)güreşmek

têreydı: birlikte

têreydı mazi û gezi çınayış: arkadaş olmak, haşır neşir olmak, samimi olmak anlamlarında kullanılan bir deyim

tê rı dı: yüz yüze

tê rı kerdış: yüzleştirmek

tê rı kewtış: yüz yüze gelmek, yüzleşmek

tê rı vıstış: yüzleştirmek

tê ro: birbirine

tê ro çarnayış: b. tê ra çarnayış

tê ro pêşıyayış: birbirine sarılmak

tê ro şıyayış û ameyış: karışık şekilde gidip gelmek, iç içe girmek

têsa: b. têşan, teyşan

têsa bıyayine: b. teyşan bıyayış

têşan: b. têşan, teyşan

tê sawıtış: birbirine sürtmek, sürtüştürmek, ovuşturmak

tê sawıyayış: birbirine sürülmek, birbirine bulaşmak

têser dı: üst üstte, birbiri üzerinde

têser dı kerdış: üst üste asmak, üst üstte giymek

têser dı qelebıyayış: üst üstte yatmak, üst üste devrilmek, birbirinin üzerine yıkılmak

têser dı qelebnayış: üst üste yatırmak, üst üste devirmek, birbiri üzerine yıkmak

têsera bıyayış: birbirine eklenmek, uç uca eklenmek

têsera kerdış: birbirine eklemek, uç uca eklemek

têser nayış: birbirinin üzerine koymak, birbirinin üzerine bırakmak

têserra kerdış: üst üste sokuşturup dizmek

têserra kewtış: birbiriyle cinsel ilişkide bulunmak

têserro dayış: birbirinin üzerine yıkmak, üst üste devirmek, birbirinin üzerine devirmek

têşan: susayan, susamış olan (b. teyšan)

têşanayış: sallamak, silkmek

têşaney: susamışlık, susuzluk, susama (b. teyšaney)

têşaneyiş: sallanmak, titremek

têtewr kerdış: birbirine karıştırmak

têv dayını: karıştırmak

têvera kewtış: birbiriyle karşılaşmak

têver dı: yanyana

têverıkı: kucak kucağa

têverıkı kewtış: kucak kucağa yatmak, kucak kucağa gelecek şekilde düşmek

têver kerdış: birbirinin önüne katmak, birbirinin yanına koymak

têver nayış: 1)birbirinin yanına veya önüne koymak, dizmek 2)sertçe tartışmak 3)iyice düşünmek, ölçüp biçmek 4)karşılaştırmak

têvero: yanyana, birbirinin yanısıra

têvero nayış: 1)birbirine dayayarak dikmek 2)kıyaslamak, karşılaştırmak

têvero şeyiş: 1)yanyana gitmek 2)birbiriyle yarışmak 3)ödeşmek

têvero şıyayış: 1)birbirinin yanına sokuşmak 2)birbiriyle yarışmak

3)yanyana yürümek

têverradı: kucak kucağa

têvirad: b. têverradı

têvirare: kucak kucağa

têvirare kerdış: kucak kucağa bırakmak, yanyana bırakmak

tê vıstış: 1)birbirine katmak 2)(ateş) yakmak (sönmesine engel olmak)

têw dayış: karıştırmak (b. têv dayını)

têwerte kerdene: birbirine katmak

têwo dayış: 1)karıştırmak (b. têv dayını) 2)tepletmek

têyna: b. tena

tı: sen

tıb/e: tıp

tıb'et/e: tabiat, huy

tıb'et gırewtış: huy edinmek, alışmak

tıb'et kerdış: alışkanlık haline getirmek, huy edinmek

tı çı zani: "bir bilsen", "bilemezsin", "bilmiyorsun", "ne biliyorsun?", "nereden bileceksin?" anlamlarına gelebilen bir söz

tıfang/e: tüfek

tıfaye: ateş yakılan ocak (b. kuçlan)

tıfê adırı/e: ateş yakılan ocak (b. kuçlan)

tıfıl: küçük çocuk

tıfıng/e: tüfek

tıfong/e: b. tıfıng

tıftıkı/d: keçeden yapılan bir külah çeşidi

tı herrı fini 'ard nêgêna: "iğne atsan yere düşmez", "tıklım tıklım"

dolu" anlamında bir deyim
tı herrı fini 'ard nêkwena: b. tı
 herrı fini 'ard nêgêna
tıkê: az, azıcık, biraz
tıkêki: azıcık, birazcık
tıkê mend: az daha, az kalsın
tıkêna: biraz daha, az daha
tıki: az, biraz (b. tıkê)
tıkina: biraz daha, az daha (b.
 tıkêna)
tıktık: tıktırtı
tıkûtena: yapayalnız, yalnızca
tıl/e: tepe, küme, yığın
tılili/d: zılgıt
tıll/e: b. tıl
tıllahi: tallahi
tılsım/e: tılsım
tım: daima, her zaman, devamlı
tımafil: otomobil (b. temafilı)
tımanê kırri: şort, külot, kısa don
tımanê lenglengi: bir bitki adı
tımanê qoli: şort, külot, kısa don
tıman-i: don, pijama
tı me vajı kı: meğer, meğerse; de-
 me ki, sanma ki
tımo: sürekli, devamlı, hep, her
 zaman
tımo aya kı: nasıl olsa, madem ki
tımo ayo kı: b. tımo aya kı
tımoni leglegi: b. tımanê
 lenglengi
tımo oyo kı: b. tımo aya kı
tımoyn: her zamanki
tımûtım: sürekli, devamlı, her
 zaman
tınê: sadece, salt (b. tena)
ting: tıngırtı
tingayış: tıngırdamak
tıpiya: sonra, geri (b. tepiya)

tıra: 1) -e, ona 2) -den, ondan, için-
 den 3) "şuna bak", "hele şuna
 bak!" anlamında hayret ve kızgın-
 lık ifadesi olarak kullanılır
tıra ameyış: 1) -den gelmek, -den
 akmak 2) elinden gelmek, yap-
 abilmek
tıra bırnayış: -den kesmek, ondan
 kesmek
tıra bıyayış: 1) -den doğmak 2) -
 den olmak, yitirmek
tıra cıgırıyayış: birisine kızmak,
 birisine küsmek
tıra çarnayış: 1) içini dolaştırmak,
 içini gezdirmek 2) (su ve benzeri
 bir şeyle) çalkalamak
tıra çerayış: sırtından geçinmek,
 otlanmak
tıra çınayış: -den biçmek
tıradaya/d: sıvalı, sıvanmış olan
tıradaye/e: b. tıradaya
tıra dayış: 1) sıvamak 2) -den
 vermek
tıra duri: 1) uzağında, -den uzak
 2) "ondan uzaklaş!", "ondan sa-
 kın!", "ondan uzak dur!" anla-
 mında sakınılması gerekeni belir-
 ten bir söz
tıra duri kewtış: bir şeyden uzak-
 laşmak
tıra gırewtış: -den almak
tıra hera geyrayış: -den uzak gez-
 mek, uzağında gezmek
tıra hera kewtış: -den uzaklaş-
 mak, uzak düşmek
tıra hes kerdış: -i sevmek
tıra heybi kewtış: b. heybi kewtış
tıra hille bıyayış: bir şeyden kuş-
 kulanmak

tıra kerdış: 1)kesmek, koparmak (b. dırıra kerdış) 2)içine sokmak, batırmak

tıra kewtış: 1) -den düşmek, düşmek 2)kaybolmak 3)çok fazla üşümek

tıra lomey bıyayış: -den yakınılmak

tıra lomey kerdış: (birisinden) yakınmak

tıra ma'na vetiş: -den anlam çıkarmak, anlam vermek

tıra mehrum bıyayış: -den mahrum olmak, yoksun olmak

tıra mehrum kerdış: -den mahrum etmek, yoksun bırakmak

tıra mehrum mendış: -den mahrum kalmak, yoksun kalmak

tıra mendış: (bir işten) kalmak, arkada kalmak, geç kalmak

tıra mizzı ver xwı dayış: bir şeyden çok korkmak, altına işercesine korkmak

tıra mizzı xwı ro kerdış: b. tıra mizzı ver xwı dayış

tıra na'f dıyayış: -den yarar görmek, faydasını görmek

tıra nayene: (odunu) ateşe vermek

tıra nayış: 1)dokundurmak

2)kesmek, boğazlamak

tırane/e: tarhana

tıra nefet deyış: -den yarar görmek, faydasını görmek

tıra nıyayış: 1)kesilmek 2)kendisine dokunulmak, kendisine yapılmak

tıra pey: ondan sonra, ardından

tıra peyda bıyayış: -den oluşmak, -den peydahlanmak

tıraqtorı/d: traktör

tıraş/e: tıraş

tıra şanayış: üzerine serpmek, -e katmak

tıra şanıyayış: üzerine serpilmek, -e katılmak

tıra şeyiş: b. tıra şıyayış

tıra şıyayış: 1) -e batmak 2) -den geçmek, -den gitmek 3)(kumarda) yitirmek

tıra tay: -den bazısı, bazısı, bazıları

tıra teber: dışında, hariç

tıra teber kerdış: 1)dışına çıkarmak 2)açığa çıkarmak, itiraf ettirmek

tıra vetiş: -den çıkarmak, çıkarmak

tıra wardış: 1)(oyunda veya kumarda) utmak 2) -den yemek

tıra werdış: b. tıra wardış

tırawıta/d: çalıntı, çalınmış olan

tırawıte/e: b. tırawıta

tırawıtış: çalmak, hırsızlık yapmak

tırawıtox/e: çalan, hırsız

tırawıtoxı/d: b. tırawıtox

tıra xeyr dıyayış: hayrını görmek

tıra xeyr viynayış: hayrını görmek

tıra xwı kerdış: -den çekinmek

tırbêh-i: teravih (namazı)

tırbı/d: türbe

tırewı/d: turp

tıreya/d: kavrulmuş olan

tıreye/e: b. tıreya

tıreyiş: kavrulmak

tırê: acaba

tırênaya/d: kavrulmuş olan

tîrênaye/e: b. tîrênaya

tîrênayış: kavurmak

tîrêq'am/e: kamu malı, herkesin gelip gittiği yol

tîrêqet/e: tarikat

tîring: sertçe vurunca çıkan ses

tîringi: sertçe vurunca çıkan ses, tıngırtı

tîritene: çalmak, hırsızlık yapmak

tîritiş: çalmak, hırsızlık yapmak (b. tırawıtış)

tırıye/d: b. tırri

Türk/e: Türk

türkê: bazı yörelerde erkeğin karısına seslenirken kullandığı bir hitap etme sözcüğü

Tırkı/d: Türk (kız veya kadın)

Tırkıstan/e: Türklerin oturduğu ülke, Türk ülkesi

Tırki/e: Türkçe

Tırkiya/d: Türkiye

Tırkman/e: Türkmen

tırm/e: b. term

tırni kerdış: yersiz olarak kızıp küsmek

tıro: -e, -den

tıro ameyış: 1) -den gelmek, içinden çıkmak 2)(bitki veya ot) bitmek

tıro cenayış: içine sokmak, batırmak, daldırmak

tıro çarnayış: içini gezdirmek, içinde dolaştırmak

tıro kerdış: 1)sokmak, batırmak, daldırmak 2)yutmak 3)(saç vb) taramak

tıro kewtış: çökmek, göçmek (dam, vb. için kullanılır)

tıro şeyış: b. tıro şıyayış

tıro şıyayış: 1)içine girmek, batmak 2)içinden gitmek, içinden geçmek 3)yutulmak

tıro vejıyayış: 1)tırmanmak 2)çıkarmak

tıro vetış: içine batırıp çıkarmak, daldırıp çıkarmak

tırr: yellenme esnasında çıkan ses

tırral/e: tembel, çalışmayan, çalışmayı sevmeyen

tırraleý: tembellik, çalışmama

tırrêz/e: dokuz taş, dört taş, dama vb. oyunların genel adı

tırrı/d: koyun kuyruğu

tırrı/e: kişinin bir şeye yaramadığını ve değersiz olduğunu ifade etmek için-hakaret olarak-kullanılan bir sözcük

tırs/e: b. tırş

tırs/e: kalkan

tırs û kalme: kılıç-kalkan oyunu (İki kişinin karşılıklı olarak vuruştuğu bu oyunda, günümüzde hakiki kılıç ve kalkan kullanılmamaktadır. Oyuncu, kalkan yerine bir eline aldığı ayakkabılarını kullanır, diğer elinde ise rakibine vurmak için kullandığı ince, uzun ve yaş bir değnek bulundurur.)

tırs/e: ekşi

tırsı/d: 1)ekşi 2)ekşili bir yemek

tırsıngı/d: bir bitki adı

tırsı wardış: 1)düğün sahibi ailenin genellikle düğünün bitişinde hazırladığı yemeği (toplucu) yemek 2)mecaz olarak: (birisinin) düğününü yapmak

tırşo/e: turşu

tırşo ronayış: turşu kurmak

tırş û tılloq: çok ekşi, aşırı derecede ekşi

tırtene: b. tırtene

tır tır: tir tir, tiril tiril

tır tır recefıyayış: tiril tiril titremek

tırtox/e: çalan, hırsız (b. tırawıtox)

tıştare/e: öğlen (b. teştare)

tı vana: 1)sanki, sanırsın ki, dersin ki, adeta 2)acaba

tı vani: 1)sanki, sanırsın ki, dersin ki, adeta 2)acaba

tı vani qey: sanki, sanırsın ki

tıx: bir şeyi başaramayan ya da mağlup olan kişiye hitaben “işte böyle yenilirsin!”, “nasılmış gör!” anlamında kullanılan bir sözcük

tıya: bura, burası, burda

tız: keskin, kızgın (b. tuş)

tız kerdene: kızıştırmak

tızbe-y: b. tızbêhı

tızbêh/e: namazda okunan dualar veya söylenen dinsel sözler

tızbêh antış: “sübhanellellah” diyerek Allahı yüceltmek, tespih çekmek

tızbêhı/d: tespih

tic: güneş ışını (b. tije)

ticaret/e: ticaret

ticari: ticari

ticı/d: güneş ışını, güneşli hava

tih: “tüh!”, “yazıklar olsun!” anlamında kullanılan bir hayıflanma ve kızgınlık ifadesi

tihe: b. tih

tije/d: güneş ışını, ışın

tijı/d: ışık, güneş ışını (b. tije)

tik/e: dik

till: bilenmiş, zağlı, keskin, bir ye-

re sürülerek düzleştirilen

till kerdış: bilemek, keskinleştirmek, bir yere sürerek düz hale getirmek

timar/e: tımar

timar kerdış: tımar etmek

timarxane/e: tımarhane

tinca telay: ısıtıcı güneşli hava, alabildiğine ısıtan güneş ışınları, çok sıcak

tincı/d: 1)güneş ışını 2)güneşlik, güneşleme yeri 3)güneşli hava

tincın/e: güneşli

tip/e: tip

tipıya: b. tepya

tiqetiq: b. tiqtiq

tiqtiq: kahkaha sesi, kahkaha

tiqtiq huwayiş: kahkaha atarak gülmek

tiratiro/e: tiyatro

tir /d: dam direklerinin üzerine sıralandığı ana direk, kiriş

tire/d: b. tiri

tirêj/d: ışın, güneş ışını, ışık hüzmesi

tiri/d: 1)ok 2)oklava

tiri/d: sızı, aniden başlayan sızı

tirij: ışın, güneş ışını, ışık hüzmesi

tiri kerdış: sızı yapmak, sızlamak, sancı yapmak

tiriz/d: b. tirij

tiri/d: 1)tığ 2)oklava

tirkeman/e: ok

tirkıman/e: b. tirkeman

tirkıvan/e: b. tirkeman

tirmar/e: ince bir yılan cinsi, ok yılanı

tir û birini: ağrı-sızı, dert-acı

titik/e: en uç, en yüksek yer, zirve,

doruk

titikan sero ronıştış: kalçalar yere değmeyecek biçimde çömelerek oturmak (b. tunci ra ronıştış)

tiya: bura, burası, burda

tizi/e: sesli osuruk

tiziker/e: 1)osurgan, çok yellenen kişi 2)tutarsız kişi, kaypak, değersiz kişi

tizi kerdış: 1)ses çıkaracak biçimde osurmak, yellenmek 2)çok tuhaf ya da kötü bir iş yapmak

tizikeri/d: b. tiziker

tizi: b. tije

to: sen, sana

toa: b. teba

tobe/e: b. tewbe

to bıyayış: sıvanmak (kol, paça vb. için kullanılır)

to dayış: içine daldırıp doldurmak, daldırmak

tofan/e: tufan

toj: sivri, keskin (b. têtj)

tojêr: daha sivri, daha keskin (b. têtjêr)

tokerda/d: sıvanmış olan, sıvalı (kol, paça vb. için kullanılır)

tokerde/e: b. tokerda

to kerdış: 1)sıvamak (kol, paça vb. için kullanılır) 2)kaynatılmakta olan sıvı bir maddeyi kepçe veya kaşığa doldurup havalandırarak boşaltmak

tokerdox/e: 1)sıvayan (kol veya paçasını vb. sıvayan) 2)kaynatılmakta olan bir sıvıyı kepçe veya kaşığa doldurup havalandırarak boşaltma işini yapan kişi

tokerdoxı/d: b. tokerdox

tokme: bir yere topluca yığma; topluca, yığıntı

tol: boş

tol: acı (b. ta'l)

tole/d: b. tale

tolaz/e: hovarda, toyca davranışları olan kişi, serseri

tolên: boşluk

tol kerdene: boşaltmak

tollik: çiğ yenebilen bir ot

tomet: töhmet

tomır: b. tembur

tomofil: otomobil

tompız/e: ucu topuzlu olan sopa

tonekı/d: cep (b. tanekı)

tonı/d: ton, bin kilogramlık ağırlık

tontırot/e: ten türdiyot

top: 1)hepsi, tümü 2)toparlık, toplu 3)top (b. topı)

topaçı/d: topaç

topal/e: topal

topalek/e: hafifçe topal olan, aksayan

topaley: topallık

topalı/d: b. topal

top bıyayına: toplanmak

top bıyayış: toplanmak

topey têt/d: genellikle çaputtan yapılan bir çeşit top ve grupça sopa ile oynanan bir çocuk oyunu

to pêşeyiș: b. to pêşıyayış

to pêşeyișê vengi: b. to pêşıyayışê vengi

to pêşıyayış: sarılmak, bir şeye sarılmak

to pêşıyayışê vengi: sesin yankı yapması, (ses) yankı yapmak

topı/d: top

to pıstış: 1)sarmak, bir şeye sarmak 2)arkasından fırlatmak, ardından savurmak 3)yalan uydurmak, rasgele konuşmak

topız/e: topuz

top kerdene: toplamak

top kerdış: toplamak

top pêser kerdış: hepsini bir araya toplamak

toqe/e: b. towqe

toqı/d: ekmek pişirmek için kullanılan sac

toqmaq/e: tokmak

tor: en (b. tewr)

toraq/e: çökelek

torayene: cesaret etmek (b. eferayış)

torbe/e: torba

tore/e: b. tewre

to rê: sana

torge/d: (yağan) dolu (b. tuwerge)

torgı/d: b. tuwerge

torgı dayış pıro: b. tuwerge dayış pıro

torın/e: babayığit

to ri: sana (b. to rê)

torjen: b. tuwerzin

torjile/e: (yağan) dolu (b. torsele)

torn/e: torun

tornavida/d: tornavida

tornı/d: (kız) torun

torpil/e: torpil

torpil kerdış: torpil yapmak

torrı/d: ağ

torsele/e: (yağan) dolu

tor şenık/e: en küçük, en ufak (kişi)

tor teber: b. tewr teber

tortor/e: doktor

torvık/e: torba (b. towre)

torzên/e: b. tuwerzin

torzin/e: b. tuwerzin

tose/d: b. tası

tosle/e: b. torsele

to vetış: içine daldırmak, içine daldırıp doldurmak

towa: b. teba

towbe/e: tövbe (b. tewbe)

towbe ca dı verdayış: bir tarikata girmek üzere günahları için tövbe eden kişinin sonradan bundan yararlanarak tarikatın ve tövbe etmenin gereklerini yerine getirmemesi

towbe dayış: 1)tövbe ettirmek 2)pişman ettirmek

towbe, giy miçıkı mı nowbe: "tövbeler olsun" analım nad pişman olmayı ifade eden ve çocuklara kullanılan bir tekerleme sözü

towbe istifar: tövbe-istiğfar, günahları için tövbe etme

towbe kerdış: 1)tövbe etmek, pişman olmak 2)günahları için tövbe edip bir tarikata girmek

towkılı: tevekkeli, tesadüfe bırakma

towkıl ta'della: tevekkeltü tealelah, tevekkül, işi olurluna bırakma

towle/e: tavla, at ahır

towq/e: b. tewq

towqe/e: saç tokası, toka

towqı/d: ekmek sacı

towqı/d: baş dönmesi (b. dewqı)

towqıf: tevkif

towqıf bırnayış: tevkifine karar vermek, tevkifini kararlaştırmak

towqıf bıyayış: tevkif edilmek, tutuklanmak

towqıf kerdış: tevkif etmek, tutuklamak

towqna'let/e: b. tewqna'let

towqna'let...mıl kewtış: günahı...boynuna girmek, vebali altında kalmak

towr: b. tewr

towre/e: torba

towre pû kerdış: içine saman, arpa vb. koyarak torbayı hayvanın (binek hayvanın) boynuna takmak
towre xwı mıl kerdış: dilenmek anlamında kullanılan bir deyim

towtuhıyayış: b. tewtuhıyayış

tox/e: tok, besili, kabına sığmayan

toxemiş bıyayış: dokunmak (b. toxinmiş bıyayış)

toxey: tokluk, kabına sığmazlık

toxey kerdış: kabına sığmazlık etmek, kibirlice davranmak, müsrifçe davranmak

toxım/e: tohum

toxinmiş bıyayış: dokunmak

toxımlıx: tohumluk, damızlık

toy: az, bazı, biraz (b. tayn, tani)

toye: bazıları (b. tayn, tani)

toyê: biraz, bazıları (b. tayn, tani)

toyn: bazıları (b. tayn, tayne)

toyneki: birazcık, azıcık (b. tayeki)

toz/e: toz

toz bıyayış: toz haline gelmek; tozlu olmak, tozlanmak, toz kapmak

toz gırewtış: tozlanmak, toz kapmak

tozın/e: tozlu

tozını/d: b. tozın

toz kerdış: tozutmak, toz çıkması-

na neden olmak

toz û duman: toz duman

toz û teboxı: toz toprak

trını/d: tren

tu: sen (b. tû, to)

tu: hiçbir şey, hiç

tub/e: b. tıp

tubı/d: tüp

tuc/e: b. tuj

tucar/e: tüccar

tucaret/e: ticaret

tucaret kerdış: ticaret yapmak

tucarey: tüccarlık

tue: sen (b. tû)

tuerge/d: b. tuwerge

tufing/e: tüfek

tuf kerdış: tükürmek

tufong/e: b. tufing

tufu: tuh, tüh

tuha: b. teba

tuj: 1)acı (biber acısı) 2)sivri, keskin

tuj/e: tunç

tujar/e: b. tucar

tujaret/e: b. tucaret

tujaret kerdış: b. tucaret kerdış

tujarey: b. tucarey

tuj bıyayış: acı olmak, acılaşmak

tujey: 1)acılık 2)sivrilik, keskinlik

tuj kerdış: 1)acılaştırmak, acı olmasını sağlamak 2)sivriltmek, keskinleştirmek

tuk/e: yüz hatları, beniz, surat, tip

tukan/e: b. dikan

tu kerdış: tükürmek

tukes: hiç kimse

tukê...heremıyayış: yüzünün görünüşü bozulmak, suratı ekşirmek,

somurtmak, beti benzi solmak

tukme: b. tokme

tule/e: tuğla

tulı/d: b. tulh

tulı tulı: b. turlu turlu

tulle: davar ve sığır gibi hayvanların değiştirdikleri kıl veya tüyleri (b. tulı vıstış)

tulle eştiş: b. tulı vıstış

tulle vıstış: davar ve sığır gibi hayvanların tüylerini dökmesi ve yenilemesi

tulhı/d: geniş adım

tulli kerdış: adımlamak

tull perrayış: tümüyle kesilip atılmak

tull pernayış: tümüyle kesip atmak

tulpızıyayış: şıklak olmak

tulpızınayış: şıklak olmasına neden olmak, şıklak hale getirmek

tulumı/d: tulum, işçi tulumu

tulumpa/d: tulumba

tuman-ı: don, tuman, pijama

tumı/d: ot vb. bitkilerin bir tanesi

tun: acı (biber acısı)

tunc/e: tunç

tunci: b. tunci ra

tunci dayış: kalçaları yere değmeyecek biçimde çömelerek oturmak
tunci ra: çömelik durumda, kalçaları yere değmeyecek biçimde çömelme

tunci ra ronıştış: kalçaları yere değmeyecek biçimde oturmak, çömelmek

tunedi: sonradan görme, görgüsüz

tunekı/d: b. tanekı

tunıkı/d: b. tanekı

tuqlıkı: takla

tuqlıkı dayış: takla attırmak

tuqlıkı deyış: b. tuqlıkı diyayış

tuqlıkı diyayış: kendisine takla attırılmak, (yuvarlanıp) takla atmak

tur/e: ağacın ince dalları, sepet örmekte kullanılan ince dallar

tura mey bı/d: 1)üzüm teveğinin ince dalı 2)mecaz olarak: çok titreyen, titrek

turı/d: ağacın değnek inceliğindeki dalı

turı/d: tur, dolaşma, devir

turı eştiş: tur atmak, dolanıp gelmek

turist/e: turist

turistey: turistiklik

turistı/d: bayan turist

Türki: Türkçe (b. Tırkı)

turlu turlu: türlü türlü

turr: b. tarr û turr

turre/e: tura, tuğra (b. yazı turre)

turturık: kuyruk gibi sarkan şey, kuyruksokumu

tusk/e: b. tuşk

tuşk/e: çepiç, bir yaşındaki erkek keçi

tuşkı/d: çepiç, bir yaşındaki dişi keçi

tut/e: çocuk, bebek, oğlan çocuğu

tut: b. tut bıyayış

tut bıyayış: dikilip durmak

tutı/d: küçük kız çocuğu, bebek

tutı/d: dilde meydana gelen kabartı

tutın/e: b. tutun

tutı zan ro hameyiş: dilin ucunda

kabarcık şeklinde şişkinlik meydana gelmesi

tut kerdiş: dikilip durmasına neden olmak

tutun/e: tütün

tuwa: b. teba

tuwerge/d: (yağan) dolu

tuwerge dayiş pıro: dolunun ürüne zarar vermesi

tuwerı/d: dut ağacı (b. tuyerı)

tuwersele/e: (yağan) dolu

tuwerzin/e: odun yarmak vb. işlerde kullanılan büyük balta

tuy: b. tuy tuy

tuy/d: dut (b. tuye)

tuya tırşı/d: tadı ekşi olan bir dut çeşidi

tuye/d: dut

tuyerı/d: dut ağacı

tuy tuy: tavuğu çağırırken sesleniş biçimi

tuz/e: 1)acı (biber acısı) 2)keskin (b. tuj, têtj)

tuzi: sivrilik (b. tujeı, têtjeı)

tuzmurrık/e: omurganın alt bölümü, kuyruksokumu çıkıntısı

tû: dut (b. tuye)

tû: sen (b. to)

tû çırênay, mı lawnay: “ben senden çok önceleri bunu biliyordum” veya “ben çok daha önce bunu yaptım” anlamında kullanılan bir deyim (sözcük anlamı: sen otlattın, ben -ise- emzirdim)

tû dayiş: b. to dayiş

tûfan/e: b. tofan

tû kerdiş: tükürmek (b. tu kerdiş)

tû kerdiş: b. to kerdiş

tûman-i: b. tıman-i

tû ra 'eyan a: “sence malum”, “biliyorsun” anlamında bir söz

tû ra onı roşa: “boyu devrilesi”, “Allah belanı versin”, “geberesin”,

“ölesin de senden kurtulayım” anlamlarına gelebilen bir ilenç sözü

tûraq/e: çökelek (b. toraq)

tûra meybi/d: b. tura meybi

tûrbe/e: b. torbe

tûrgı/d: b. tuwerge

tûrsele/e: b. tuwersele

tûrzi/e: b. tuwerzin

tût/e: b. tut

tû tû: b. tuy tuy

tûy: bazı, bazıları (b. tay)

tûye/d: dut (b. tuye)

tûy tûy: bazıları, bazı kimseler, bazısı (b. tay tay)

tye: b. têt

tyeıey gunayiş: ardarda birikmek (b. têtpeıy gınayiş)

tye şonayiş: b. têt şanayiş

tyo dayiş: karıştırmak (b. têtıw dayiş)

U

uca: b. wuca
ucret/e: ücret
uff: of
uffayış: oflamak
uffayış puffayış: oflamak
puflamak
'Uj/e: çok uzun boylu ve iriyarı olduğu ve çok uzun süre yaşadığı varsayılan efsanevi bir kişi.
'Uj Bin 'Unuq: b. 'Uj
ujdan/e: vicdan
ujdansız/e: b. bêuđdan
umbaşı/e: b. unbaşı
umıd/e: b. umıd
'umır/e: ömür, yaş
umıd/e: umut, ümit
umıdey: umutluluk, ümit
umıdeya xwı bırnayış: b. umıdê xo bırnayış
umıdê xo bırnayış: umudunu kesmek
umud/e: b. umıd
umıdey: b. umıdey
umıdeya xwı bırnayış: b. umıdeya xo bırnayış
'umûm: umum, genel
'umûmi: umumi, genel
'umûmiya: umumiye, genellik, kamusal
unbaşı/e: onbaşı
uncê/e: yonca
urznayine: kaldırmak (b. we-

reznayış)
usar/e: b. wesar
usari: baharın (b. wesari)
'Usmanli: Osmanlı, Osmanlılar
usta/e: usta
ustıne/d: sütun
ustor/e: at (b. estor)
ustore/d: at (b. estorı)
'uşır/e: öşür vergisi, onda birlik vergi
utêlçi/e: otelci
utêlçiyey: otelcilik
utêlı/d: otel
uti/d: ütü
utikerda/d: ütülenmiş olan, ütülü
utikerde/e: ütülenmiş olan, ütülü
uti kerdış: ütülemek, ütü yapmak
uv: (çocuk dilinde) ağrımak, yanmak, yara olmak
uv bıyayış: (çocuk dilinde) ağrımak, yanmak, yara olmak
uvvık: b. uv
uvvıkı/d: b. uv
uvvıkı bıyayış: b. uv bıyayış
uwo bin/e: diğeri
uwo kı: madem ki, o ki, nasıl olsa
'uzır/e: özür, kusur
'uzr/e: özür, kusur
'uzrê xo waştış: özür dilemek

Ü

û/e: o

û: ve, ve de

-û: b. -an

û ay bini (û.a.b.): ve diğerleri, vb.

ûbal/e: vebal

ûbal gırewtış: birisini itham etmek, iyice bilmeden suçlamak, günahını almak

ûbalê...wegırotış: 1)b. ûbal gırewtış 2)günahını çekmek, çıkacak sonuca katlanmayı üstlenmek

ûbal...mıl kerdış: bir günahı başkasını sorumlu tutmak, günahını başkasının üzerine yıkmak

ûbal mıl kewtış: günahkar olmak, ...-nin suçlusu olmak

ûbal to ri: “günahı senin boynuna”, “sorumlusu sensin” anlamında kullanılan bir deyiş

ûbal xwı mıl kerdış: 1)günahı üstlenmek, suçluluğunu kabullenmek 2)günahına girmek 3)yalan yere beyanda bulunup günahkar olmak

ûca: ora, orası, orda

ûçırma/d: uçurtma

ûja: b. ûca

ûmardış: saymak

ûmarıtış: saymak

ûmıd/e: umut, ümit

ûmnû/e: b. aminan

ûmud/e: umut, ümit

-ûn: b. -an

ûna: 1)böyle 2)boşuna, bedava

ûnawa: 1)böyle 2)boşuna, bedava

ûnca: yine, buna rağmen

ûnci: yine, buna rağmen

ûnı: bedava (b. onı)

û qeder: azıcık, biraz

Ûris/e: Rus

ûsar/e: ilkbahar (b. wesar)

ûsıl/e: 1)usul 2)yavaşça

ûstor/e: at (b. estor)

ûşk/e: b. wuşk

ûşk bıyayış: b. wuşk bıyayış

ûtia: burada (b. etiya, ita)

ûver: 1)ileri 2)öte yan, karşı yaka

ûwe/d: b. awe (II)

ûza: ora, orası (b. wuca)

ûza ra gore: ona göre

ûzaxkor/e: b. ocaxkor

V

va/e: rüzgar
vaa/d: b. vaa
va bıyayış: şişmek
vaceyiş: b. vacıyayış
vacıreyiş: b. vacırıyayış
vacırıyayış: kendi kendine söylenmek (b. vajırıyayış)
Vacıxe: Tunceli'ye bağlı bulunan Ovacık İlçesi
vacıyayış: söylenmek, söylenilmek
va dayış: savurmak (b. vay dayış)
vajeyiş: b. vajıyayış
vajırıyayış: kendi kendine söylenmek
vajıyayış: söylenmek
vajor bıyayış: konuşmak, söylenmek
vajor kerdış: başkasıyla konuşmak
va kerdış: şişirmek
vakur: kuzey
val: söğütlük, söğüt (b. viyale)
vame/d: badem
vamêri/d: badem ağacı
vamı/d: b. vame
vara: kuzu
varan/e: yağmur
varanın: yağmurlu
varani dayış pıro: üzerine yağmur yağmak, yağmura tutulmak

varan rısayış: (yağmur) çiselemek, yağmur yağmak
varar: kucak (b. vırare)
varayış: yağmak
vardiya/d: vardiya
varek: yeni doğan kuzu
varete/d: yağmur
varg/e: kurt
varığı/d: b. varıke
varıke/d: piliç
varıtı/d: yağmur (b. varete)
varnayış: yağdırmak
varni: b. verni
varo/e: b. varan
vartı/d: yağmur, sağanak (b. varete)
vart û varan: yağmur-tipi
varsıy/d: b. varsû
varsû/d: rüzgarın etkisiyle karla dolan çukur
varû/e: b. varan
vas/e: ot (b. vaş)
vaş/e: ot
vaşê beng/e: bir bitki adı
vaşık/e: küçük ot, ot
vaştıri/d: orak
vaşturû/d: orak
vaştûri/d: orak
vata/d: 1)söylenmiş olan, söz 2)söylenti, söyleyiş
vate/e: b. vata
vatena vırênan: b. vatey verinan
vatene: söylemek, söylenen, söz
vatey verinan: atasözleri, eskilerin deyişleri
vatis: b. vatiş
vatiş: söylemek
vatişan gore: söylentilere göre, söylenenlere göre

vatiş qey: sanmak (**ez vana qey:** sanırım, sanıyorum ki)
vatox/e: söyleyen
vatoxı/d: söyleyen kız veya kadın
vatiş veyni: sanmak (**va veyni:** sandı ki)
va û vırrıki: rüzgarlı hava, fırtına
va wû vırrıki: b. va û vırrıki
vawetiş: örnek
vay: pahalı
vaya/d: paha, fiyat
vaya/d: su arki
vay bıyayış: pahalılaşımak, pahalı olmak
vay cınnan: cin çarpması (**vay cınnan ta kewtiş:** cinlerce çarpılmak)
vay dayış: savurmak, yabalamak
vay dıjna/e: esince yağmurun yağacağı anlaşılan bir rüzgar
vayey: b.vayi
vayêr: daha pahalı olan, fiyatı daha fazla olan
vayi: pahalılık, paha, fiyat
vay koyan: küzeyden esen bir rüzgar adı
vayştüre/d: orak (b. vaştûri)
vayşturi/d: b. vaştûri
vaz ameyine: vazgeçmek
vazd: b. vezd
vazdayine: koşmak
vazdayış: koşmak
vazıyayış: b. vacıyayış
ve: b. bı
ve: b. ver
ve bere dayış: b. ver bider dayış
vecıyayış: çıkmak
vecıyayışê mali: mal (hazine) çıkması

vecıyayış ver: karşı çıkmak
veerg/e: kurt (b. varg)
vejiki xo ardış: gerinmek
vejiyayış: çıkmak
vejiyayış teber: dışarı çıkmak (b. teber vecıyayış)
vejiyayine: çıkmak
velg/e: yaprak
velgezın: keçi vb. hayvanların yemesi için kesilip kışa saklanan ağaç yaprakları
velgıne/e: yapraklı
velgını/d: yapraklı
velg ronayış: hayvanların yemesi için kışık yaprak kesimi ve dizimi
velke/d: böbrek
velkı/d: b. velke
venc/e: b. veng
vendayış: çağırmak (b. veng dayış)
venekı/d: uyuklama, uyku
venekı ameyış: uyuklamak, uykusu gelmek
venekı kerdış: uyuklamak
venertene: beklemek (b. vındertiş)
venertiş: b. vındertiş
veng/e: ses
veng: boş
venga...dayene: çağırmak
venga...dayış: çağırmak
veng ameyış: sesi gelmek, ses duyulması
vengan/e: ün, şöhret
vengan dayış: nam salmak, ün kazanmak
vengan dekewtiş: haberin yayılması, şayia çıkmak
vengane/e: boşluk

vengane dır mendış: boşlukta kalmak

venganê...vejıyayış: namı duyulmak, adı çıkmak, şöhreti yayılmak

vengan gırewtış: ün kazanmak, şöhrete kavuşmak

vengberz/e: yüksek sesli, sesi yüksekçe çıkan

veng bıyayış: boş olmak, boşalmak

veng dayine: çağırmak, seslenmek

veng dayış: 1)çağırmak, seslenmek 2)ötmek

vengey: boşluk, boş olma durumu

vengê...bırıyayış: sesi soluğu kesilmek

vengê...kewtış: sesi kısılmak, ses kısılması

vengê xo bırnayış: sesini kesmek

vengê xo kerdış: sesini çıkarmak, konuşmak

vengê xo vetış: sesini çıkarmak

vengın/e: sesli

veng kerdene: ses çıkarmak

veng kerdış: çağırmak, seslenmek

veng kerdış: boşaltmak

vengnımız/e: alçak sesli, sesi kısık olan

vengnımzey: alçak seslilik, sesin alçak çıkması durumu

vengnımızı/d: alçak sesli (kız veya kadın), sesi kısık olan (kız veya kadın)

veng ra: boşuna, yok yere

veng...ra vejıyayış: -den ses çıkmak, sesi çıkmak

veng...ro pêseyış: b. veng to pêseyayış

veng to pêseyayış: sesi yankılanmak, sesin yankı yapması

veng û hes: ses sada

veng vetış: 1)ses çıkarmak 2)kavga çıkarmak, ağız münakaşası yapmak

veng û varıt: bomboş, boş yere, eli boş

veng û varıt ra: boşu boşuna

veng varıt: b. veng û varıt

venık: b. venekı

ven kerdene: b. veng kerdene

vepor: vapur (b. wapurı)

ver: 1)ön 2)önce, eski 3)ileri 4)yüzünden 5)-e doğru (b. ver bı) 6)yan, kıyı, taraf 7)ekin veya ot biçerken biçmek için yönelinen ve hedeflenen mesafe

vera: 1) karşı, mukabil, karşılık, karşısında 2)yerine, bir şeyin yerine, adına, karşılığında 3)önüne, önünde 4)-e doğru 5)yön, yönü

vera/d: kuzu

vera bıyayış: 1)karşılaşmak, karşılaştıracak biçimde önünde olmak, 2)boynunda olmak, boynuna takmış olmak

vera...bıyayış: karşısında olmak

veracê: 1)karşılıklı, birbirinin karşısında, karşı karşıya 2)karşılıklı oynanan bir oyun

veracê şıyayış: 1) -e yönelmek 2)birbirine doğru gitmek

vera cı dayış: 1) -i kovalamak 2)(birisinin) borcunu ödemek, -nin yerine ödemek

veracor/e: yokuş

vera çarnayış: önünde dolaştırmak, önünde gezdirmek

vera çıman: aşikar, göz önünde olan, gözle görülebilen

verad/e: yamaç, dağ sırtı

veradaya/d: 1)terkedilmiş olan, bırakılmış olan, salınmış olan 2)boşanmış olan (kadın)

3)başiboş, serseri

veradaye/e 1) terkedilmiş olan, bırakılmış olan, salınmış olan 2)başiboş, serseri

veradayış: 1)bırakmak, terketmek, salıvermek 2)boşamak 3)elden kaçırmak (b. verradayış)

vera dayış: birisinin yerine ödemedede bulunmak, birisinin adına vermek, karşılığında vermek

veradı/d: kucak, kucak dolusu

vera gırewtış: b. vera gırewtış

vera geyrayış: yalvarmak (b. vero geyrayış)

vera gırewtış: 1)kucaklamak, kucacağına almak 2)birisinin yerine bir şeyi almak

veraj: yokuş

vera kerdış: boynuna takmak

vera kerdış: 1) -nin yerine bir işi yapmak, başkasının adına yapmak 2) -nin boynuna takmak, takı takmak

vera kewtış: rastlamak, karşılaşmak

vera nayış: önüne koymak, karşısına koymak, karşısına dikmek, önüne siper olacak şekilde önüne koymak

vera neyiş: b. vera nıyayış

vera nıyayış: önüne koymak, önüne siper edilmek

verapey: önu arkaya gelecek şekil-

de ters

verapê: b. verapey

verard: yamaç

vera rıdê...: yüzüne karşı

verarı kerdış: kucaklamak

vera riş...: yüzüne karşı

verarocık/e: güneşleme yeri (b. veroj)

verarwecık/e: ayçiçeği (b. veroj)

vera...şeyiş: b. vera...şıyayış

vera şıyayış: karşılamak, önüne doğru gitmek, karşılamaya gitmek

vera xo...kerdış: 1)muhatap kabul

edip konuşmak 2)yönünü -e çevirmek, -e yönelmek

verba: -e karşı

ver bede dayış: b. ver bıder dayış

verbendık/e: önlük, bebek önlüğü

ver berdış: ilerletmek, ileri götürmek

ver bere dayış: b. ver bıder dayış

ver bı...: -e doğru, -e karşı

ver bıder dayış: 1) -e doğru fırlatmak, ona atmak 2) -e karşı kışkırtmak, üzerine kışkırtmak

verdayene: bırakmak

verdayene pêw: birbirine bırakmak, birbirine düşürmek

ver dayine de: 1)içine dökmek, dökmek, devirip dökmek 2)dökülmek

ver dayine ra: bırakmak (b. verra-dayış-1)

verdayış: 1)bırakmak, önlememek, engellememek, meydan vermek 2)boşamak

ver...dayış: -e fırlatmak, -e atmak, -e doğru atmak, -e püskürtmek

ver dayış ra: bırakmak, salmak (b.

verradayış)

ver dayış tıra: -e doğru fırlatmak

ver dı bend bestış: (birisine) kin bağlamak

vere/e: kuzu (b. verək)

verecû: eskiden

verek/e: kuzu

verê: önce, eskiden, -den önce

verên/e: eski, ilk, önceki, öndeki (b. verin)

verêna: eskiden beri, önceden

verêne/d: b. verin

verêney: eskilik

verênêr/e: daha eski, daha önceki

verêni/d: b. verin

verê verkan: en önce, ilkin, her şeyden evvel

ver finayış: 1)önüne katmak, önüne düşürmek 2)alıştırmak

verg/e: kurt (b. varg)

vergı/d: dişi kurt

ver gırewtış: 1)kavga eden taraflardan birinin taraftarlığını yaparak onunla birlikte rakibine karşı dövüşmek ya da karşı koymak 2)(ekin biçerken) belli bir yönde bir yerin ekinini biçmeyi hedeflemek

verg kura merd: birisinin daha önce pek yapmadığı ve kendisinden beklenmeyen bir şeyi yapması halinde "nasıl oldu da yapıyor-sun?" anlamında hayret veya yakınma ifadesi olarak kullanılan bir deyim

veri/d: kuzu (b. vere, verək)

veri: b. verrı

verıkı/d: kucak

verın/e: enli, geniş

verıney: genişlik

verıney sero: genişliğine, genişliğine olarak

verınêr/e: daha geniş

verınerı/d: b. verınêr

verıtış: kusmak

veri: ön, önce, önceleri, ilkin, eskiden, eskiye

veri coan: eskiden, vaktiyle, bir zamanlar

verin/e: 1)ilk, eski, önceleri, öndeki, geçen 2)yaşlı

verına: eskiden beri, öteden beri, önceden

verine/d: b. verin

veriya: önce

ver kerdış: 1)yanına katmak, (birisinin) önüne katmak 2)önüne bırakmak

verkewçık/e: b. verkewçıkı dekewtış

verkewçıkı dekewtış: bel kayması, belde kayma olması

ver kewtene: önüne düşmek (b. ver kewtış)

ver kewtış: 1)önüne düşmek, kılavuzluk etmek 2)birisi veya bir şey için üzülme, hayıflanma, -nin adına utanma 3)alışmak, alışkanlık haline gelmek

verkoçık/e: b. verkewçık

verna: b. verına

ver nayış: 1)önüne koymak, yanına koymak 2)(dikişte) parça katmak

vernayış: 1)geçinmek, idare etmek 2)geçirmek (b. vıyarnayış) 3)süt, ayran vb. şeyler kaynarken karıştırıp kesilmelerini önlemek

ver nezeliyayene: hırpalamak, gi-
rişmek

verni: ön, ilk, öndeki

verni kewtiş: önüne düşmek, ba-
şını çekmek, klavuzluk etmek

verni pıro gırewtiş: önünü tut-
mak, (önceden) önünü kapatıp
önlemek

verni ra peyni: baştan sona, önce-
den sonraya dek

verni û peyni: ön ve arka, ilk ve
son, eni sonu, başı sonu, ilerisi
gerisi

vero: yanısıra, yanında

vero ameyiş: 1)karşı gelmek, di-
kelmek, karşı çıkmak 2)(bitki için
kullanıldığında) yanında bitmek,
yanısıra gelmek

veroc/e: 1)güneşleme yeri, güneş-
lik 2)ayçiçeği (b. veroj)

verocık/e: b. veroj

vero dayiş: b. xwı ...vero dayiş

vero deştış: bir şeyi örnek alarak
başka bir şeyi dikmek

vero geyrayiş: 1)yalvarmak
2)hizmet etmek

veroj/e: 1)güneşleme yeri, güneş-
lik 2)ayçiçeği

verojık/e: b. veroj

vero kewtiş: 1)yanına doğru düş-
mek, yanında uzanmak
2)kucağında yatmak

veronaya/d: 1)başka bir şeye da-
yandırılan veya yaslandırılan
2)başkasıyla kıyaslanan

veronaye/e: b. veronaya

vero nayiş: 1)bir şeyi başka bir şe-
ye dayamak, yaslamak, yanısıra
koymak 2)bir şeyi başka bir şeyle

kıyaslamak 3)(el, ayak vb. için kul-
lanıldığında) çalışamaz hale
getirmek

vero neyiş: b. vero niyayiş

vero niyayiş: 1)bir şeye yaslan-
mak, bir şeye dayandırılmak, yanı-
sıra konmak 2)başkasıyla veya
başka şeyle kıyaslanmak 3)(el,
ayak vb. için kullanıldığında) çalı-
şamaz hale getirilmek 4)karşısına
dikilmek

vero şeyiş: b. vero sıyayiş

vero sıyayiş: 1)yanısıra gitmek
2)yanından geçmek 3)(birisine)
karşı çıkmak, dikelmek

vero vıraştış: kopya etmek, baka-
rak benzerini yapmak

ver pê dayiş: 1)sallamak, tartakla-
mak 2)birbirine bırakmak (kavga
ettirmek), birbirine karşı kıskırt-
mak 3)atışmak 4)tokuşturmak,
birbiriyle çarpıştırmak

ver pê deyış: b. ver pê diyayiş

ver pê diyayiş: 1)sallanmak, tar-
taklanmak 2)birbirine bırakılmak,
birbirine karşı kıskırtılmak
3)tokuşturulmak. birbiriyle ça-
rpıştırılmak

verra: giderek, yavaş yavaş

verra antış: yanından çekmek, -
nin önünden geçmek

verrad/e: 1)yamaç 2)kucak (b.
verradı)

verradaya/d: 1)bırakılan, saliveri-
len, salınan 2)başkasınca boşan-
mış olan 3)serseri, başıboş 4)elden
kaçırılan

verradaye/e: b. verradaya

verradayiş: 1)bırakmak, terket-

mek, salıvermek 2)boşamak
3)elden kaçırarak

verradeyiş: b. verradiyayış

verradı/d: kucak, kucak dolusu
verradıyayış: 1)bırakılmak, salı-
verilmek, salınmak 2)başkasınca
boşanmış olmak 3)elden kaçı-
rılmak

verraj: yokuş

verran: b. vıran

verra verra: yavaş yavaş, giderek

verrek/e: kuzu (b. verək)

ver resayış: yanına varmak, yanı-
na ulaşmak

verrı/e: gömlek vb. giysilerin bo-
yundan göbeğe kadar olan açık
kısmı

verrı/d: 1)yılan vb. hayvanların
yılada bir değiştirilen derileri, ka-
buk 2)soğan gibi bitkilerin iç içe
olan parçacıklarının her biri

verrı eştiş: b. verrı vıstış

verrı vıstış: 1)deri değiştirmek
2)mecaz olarak: gürbüz olmak,
neşesi yerinde olmak

verroj/e: b. veroj

verro kerdış: yanına sokuşturmak

ver şanayış: yanına destek etmek

ver şanayış: önüne katmak

ver şıyayış: düşük yapmak

ver tê mıyan dayış: birbirine ka-
rıştırmak, birbirine katmak

ver tê mıyan dıyayış: birbirine
karışmak, birbirine karıştırılmak

verûjık/e: b. veroj

verva: -e karşı (b. verba)

ver vıstış: 1)önüne katmak
2)alıştırmak

ver xwı dayış: 1)başkasını kendi-

sine musallat etmek, başkasının
kendisine karşı davranmasına ne-
den olmak 2)kendi üzerine sıçrat-
mak, kendi üzerine dökmek

veryene/d: b. verin

vesayını: yanmak

vesayış: b. veşayış

veş/e: 1)ateş (hararet) 2)ağrı,
yanma

veşata/d: yanan, yanık, yanmış
olan, tutkun

veşate/e: b. veşata

veşaya/d: yanmış olan, yanık

veşaye/e: b. veşaya

veşayış: 1)yanmak 2)sızlamak,
acımak 3)hükümsüz kalmak, boşa
gitmek 4)vucut ısı artmak, ısıнын
çok artması

veşnayış: yakmak

veşnayox/e: yakan, yakıcı

veşnayoxı/d: b. veşnayox

vetene: çıkarmak

vetiş: çıkarmak

vetiş dayış: çıkarttırmak

vewra surı varayış: "olağanüstü
derecede zor olan bir durumun or-
taya çıkması" anlamında kullanı-
lan bir deyim

vewre/d: kar

vewrê/e: çığ (yuvarlanan büyük
kar kütlesi)

vewrı/d: kar (b. vewre)

vewrı mendış: kar gibi (beyaz) ol-
mak, bembeyaz olmak, tertemiz
olmak anlamlarında kullanılan bir
deyiş

vewrın/e: karlı

vewrını/d: karlı

vewrı rutış: kar küremek

vewris/e: çığ (b. vewrêş)
veye/d: fiyat, paha (b. vayi)
veyekî/d: 1)gelin 2)göz kapağında çıkan arpacık 3)oyuncak bebek
veynayîş: görmek (b. vinayîş)
veyndaya/d: çağrılmış olan, çağrılı, davetli
veyndaye/e: b. veyndaya
veyndayîş: çağırmaq (b. veng dayîş)
veyng dayîş: b. veng dayîş
veynîyayîş: görülme
veynî: hele, bakalım, görelim, kimbilir, belki de
veysan/e: aç (b. veyşan)
veyson: b. veysan, veyşan
veyş/e: acıkma, açlık
veyşan/e: aç
veyşan bıyayîş: acıkmak, aç olmak
veyşaney: açlık
veyşanî/d: b. veyşan
veyşan kerdîş: aç bırakmak, aç olmasına neden olmak
veyşan mendîş: aç kalmak
veyşan verdayîş: aç bırakmak
veyşayîş: yanmak (b. veşayîş)
veyşo/e: b. veyşan
veyve/d: gelin
veyve/e: düğün
veyvekî/d: b. veyvekî
veyve kerdîş: düğün yapmak
veyvekî/d: 1)gelin 2)göz kapağında çıkan arpacık 3)oyuncak bebek
veyvende: düğün veya bayram gibi şenlik
veyve ronayîş: düğün yapmak
veyvey cınnan/e: havada oluşan hortum

veyvî/d: gelin
veyvîke/d: gelin
veyvîkî/d: b. veyvîke
vezd/e: içyağı
vezd bestîş: yağ bağlamak (semizleşmek)
vezdın/e: yağlı (içyağı bol olan)
vezdınî/d: b. vezdın
vêcayîne: çıkmak (b. veciyayîş)
vêjeyîş: b. vêjîyayîş
vêjîyayîş: elenmek
vêkana/d: gelinlik çağındaki genç kadın
vêkaney: b. vêkaneyî
vêkaneyî: gelinlik zamanı, gelinlik
vêkanî: b. vêkaneyî
vêkî/d: 1)gelin 2)göz kapağında çıkan arpacık 3)oyuncak bebek (b. veyekî)
vêr/e: geçit
vêr dayîş: geçit vermek
vêrdene ra: geçmek (ravêrd: geçti)
vêre/e: göbek
vêreta/d: geçen, geçmiş olan, geçkin (b. vîyarta)
vêrete/e: b. vêreta
vêretene ra: b. ravêretene
vêretîş: geçmek (b. vîyartîş)
vêrê..., ...başêr bıyayîş: -e nispetle daha iyi olmak
vêrgî/d: vergi
vêrgû/d: vergi (b. vêrgî)
vêri: eski, eskiye (b. verî)
vêr ra: eskiden beri
vêsa/e: b. veyşan
vêsan/e: b. veyşan
vêsanî: açlık (b. veyşaney)
vêsanîye: açlık (b. veyşaney)

vêsaya/d: b. veşaya
vêsayene/d: yanmak (b. veşayış)
vêsayıye: b. veşaya
vêsi: b. vêşi
vêsnayene: yakmak (b. veşnayış)
vêson/e: b. veyşan
vêşan/e: aç (b. veyşan)
vêşane: b. vişane
vêşaney: açlık (b. veyşaney)
vêşêr: b. vişêr
vêşi: çok, çoğu, çoğunluk (b. vişi)
vêv/d: gelin (b. veyvı, veyve)
vêve/d: düğün (b. veyve)
vêve kerdış: düğün yapmak (b. veyve kerdış)
vêw/d: gelin (b. veyve, veyekı)
vêwe/d: düğün (b. veyve)
vêwekı/d: oyuncak bebek (b. veyvekı)
vicıyayış: çıkmak
vij: basınçla fışkıran sıvı sesi
vijıyayış: çıkmak (b. vejıyayış)
vijt: b. vij, vışt
vijyayış: b. vejıyayış, vecıyayış
vıla: dağıtım; dağınık, yaygın
vıla beyış: b. vıla bıyayış
vılabıyaya/d: dağılmış olan, yayılmış olan
vılabıyaye/e: b. vılabıyaya
vıla bıyayış: dağılmak, yayılmak
vıla hınarı/d: nar çiçeği
vılakerda/d: dağıtılmış olan, yayılan
vılakerde/e: b. vılakerda
vıla kerdene: dağıtmak
vıla kerdış: dağıtmak, yaymak
vılakewta/d: yaygın, dağınık
vılakewte/e: yaygın, dağınık
vıla kewtış: dağılmak, yayılmak

vılay bıyayene: dağılmak
vılayêr-ı: söğüt ağacı
vıle/d: çiçek
vıle/e: boyun (b. mıl)
vıleçewt/e: boynu bükük veya eğri olan
vılênaya/d: ovulmuş olan
vılênaye/e: ovulmuş olan
vılênayış: ovmak, okşamak
vılênıyayış: ovulmak, okşanmak
vılêr-ı/d: gül ağacı
vılêşayış: b. vılêşıyayış
vılêşıyayış: erimek
vılêşnayış: eritmek, ovmak
vılı/d: çiçek (b. vıle)
vılı dayış: çiçeğe durmak, çiçek açmak, çiçeklenmek
vılıka roci/d: ayçiçeği
vılıke/d: çiçek
vılıkey hınar/d: nar çiçeği
vılıkı/d: 1)çiçek 2)çiğdem
vılınayış: ovmak, okşamak
vılince/e: sakız
vıllı/d: b. vılı
vıllıkı/d: 1)çiçek (b. vılıkı) 2)çiğdem 3)mecaz olarak: bembeyaz, tertemiz
vınd/e: durma, durgunluk, sebat
vındarnayıne: durdurmak, bekletmek
vındarnayış: durdurmak, bekletmek (b. vındernayış)
vındayıne: beklemek, durmak
vındernayış: durdurmak, bekletmek
vınderta/d: durgun, duran, bekleyen
vınderte/e: durgun, duran, bekleyen

vindertiş: 1) durmak, beklemek
(vinderı: dur!) 2) (yağış) dinmek
vındırnayış: b. vındernayış
vineki/d: b. veneki
vinertiş: b. vindertiş
vinetene: durmak (b. vindertiş)
vinêr-ı/d: bir ağaç çeşidi, dişbudak
ving: vızılta sesi, bir esinti sonucu çıkan ses
vingi: vızılta, bir esinti sonucu çıkan ses
vinışkêrı/d: çitlembik ağacı (melengiç ağacı)
vinıyayene: görülmek (b. veyniyayış)
vıqe/d: sessizliğe bürünme, çıt çıkmama durumu
vır: sertçe atma veya bu nedenle çıkan ses
vıradayış: bırakmak (b. veradayış)
vırad-ı/d: kucak
vırayıyayine: yapılmak, oluşmak (b. vırazıyayış)
vıran/e: 1) çıplak 2) üstü açık olan, üzeri örtük olmayan
vıran bıyayış: 1) çıplak olmak 2) üstü açık olmak
vıran kerdış: 1) soymak, çıplaklaştırmak 2) üstünü açık bırakmak
vıran mendış: çıplak kalmak, açıkta kalmak
vırad: kucak
vırare/d: kucak
vırarı/d: kucak (b. vırare)
vırarı: yamaç
vırastene: yapmak, oluşturmak, inşa etmek (b. vıraştış)
vıraşta/d: yapılmış olan, yapılan,

inşa edilen, yapma (sun'ı)
vıraşte/e: b. vıraşta
vıraştene: yapmak (b. vıraştış)
vıraştış: 1) yapmak, oluşturmak, inşa etmek, kurmak 2) yapılış, tabiat, mizaç
vıraştış dayış: yaptırmak
vıraştıx/e: yapan, yapıcı, kuran, yaratan
vıraştıxı/d: b. vıraştıx
vırazıyaya/d: yapılmış olan, yapılan, düzeltilmiş olan, inşa edilmiş olan
vırazıyaye/e: b. vırazıyaya
vırazıyayış: 1) yapılmak, oluşmak 2) inşa edilmek 3) düzelmek
vır bıyayış: sıçramak, fırlamak
vırane: çıplak, açık, üstü açık olma
vır da wê da: "burası-orası derken", "az gitti uz gitti" anlamlarında kullanılan bir deyiş
vıren: b. verin
vırende: ilk, başta
vırene/d: b. verine
vıreni: ön, karşı (b. verni)
vıreniye: ön, baş taraf
vıreznayını: kusmak
vırê: b. verin, verên
vırên: b. verin
vırıkı/d: b. vırnıkı
vıring: b. avring
vırıstey: gölge
vırıtını: kusmak
vırini: ön, eski (b. verni)
vır kerdış: fırlatmak
vırnayış: değiştirmek
vırnayış pıra: -e doğru fırlatmak, -e doğru atmak

vırni: b. verni

vıroz: b. veroj

vırr: b. vır

vırran: b. vıran

vırran kerdış: b. vıran kerdış

vırr bıyayış: b. vır bıyayış

vırrıkı/d: cıvık haldeki hayvan ya da insan dışkısı

vırrıcıyayış: kusulmak (bir şeyin kusulması)

vırr kerdış: b. vır kerdış

vırrı/e: bir şeye yaramaz, kaypak, tutarsız kişi

vırronde/e: hıza

vırsık/e: yıldırım, şimşek

vırsıkıyayış: 1) yün veya pamuğun ya da bunlardan yapılan eşyanın parçalara bölünüp ayrışması, didiklenmek, tiftiklenmek 2) (koku için kullanıldığında) yayılmak

vırsıkı dıyayış: iyice kokmak, (koku) yayılmak

vırsıkı nayış: yün veya pamuk gibi şeyleri ayrıştırmak suretiyle küçük parçalara ayırmak, didiklemek, tiftiklemek

vırso/e: yıldırım, şimşek

vırso akewtış: şimşek çakmak

vırsoy dayış pıro: (bir şeye) şimşegün çarpması

vırvır: dırdır

vır vır: tir tir, tiril tiril

vırvırıyayış: uzağa fırlatılmak

vırvırınayış: uzağa fırlatmak

vır vır recefiyayış: tiril tiril titremek

vısnayış: koparmak

vısta/d: atılmış olan, düşürülmüş olan

vıste/e: b. vısta

vıstewre/e: 1) kayınbaba

2) kayınbirader

vıstiri/d: b. vıstırû

vıstırû/d: kaynana

vıstış: atmak, düşürmek (b. eştış)

vıstış dı: içine atmak (b. devıstış)

vıstış kopekbazaran fek: sopayla iyice dövmek, sopalamak

vıstış mezate: açık arttırmaya çıkarmak, açık arttırma yoluyla satmak

vıstış mıyan: içine atmak

vıstış pey xwı: koruyuculuğu altına almak, (başkasını) arkasına almak; (başkasını) arkasına bindirmek

vıstış ser: 1) üzerine atmak 2) bas-kın yapmak

vıstış xwı pey: b. vıstış pey xwı

vıstonek-ı/d: çocuk masalı, çocukların söylediği tekerleme

vıstore/e: b. vıstewre

vıstox/e: atan, atıcı, düşüren

vıstoxı/d: b. vıstox

vısturi/d: kaynana

vısko/e: yeni açan yaprak (b. vıskuwe)

vıskuwe/e: yeni açan yaprak

vıst: basınçla fısıkıran sıvı sesi

vıte/e: elenen, elenmiş olan

vıtıkı/d: güvercin büyüklüğünde bir kuş

vıtıkın/e: sur û vıtıkın

vıtış: elemek

vıtvıt: dırdır, kendi kendine söylenme

vıtıvıtıyayış: kendi kendine söylenmek

vıtvıt kerdış: dırdır etmek
 vıyarnayış: geçinmek, geçirmek
 vıyarta/d: geçen, geçmiş olan, geçkin
 vıyarte/e: b. vıyarta
 vıyartış: geçmek
 vıyerdış: geçmek (b. vıyartış)
 vız: kayarak veya akarak giden bir şeyin çıkardığı ses, vızıltı
 vızdı/d: ıslık
 vızdı cenayış: ıslık çalmak
 vızêr/e: dün
 vızêrên/e: dünkü, dünden kalma
 vızêrênı/d: b. vızêrên
 vızık: sıvrısinek
 vızıkı/d: üzerine pekmez katılarak yenen, cıvık hamurdan yapılmış yufka şeklindeki incecik ekme (b. şilliki)
 vızıyayış: çıkmak (b. vecıyayış)
 vızvız: vızıltı, vızıldama
 vızıyayış: çıkmak (b. vecıyayış)
 vızıyêr/e: dün (b. vızêr)
 vızıyêri: dün
 vızzi: vızıltı, vızılı ses
 vicayış: b. vecıyayış
 vicinaya: b. vijnaya
 vicinaye/e: b. vijnaye
 vicinayış: b. vijnayış
 vijnaya/d: seçilmiş olan, seçkin, ayıklanmış olan
 vijnaye/e: b. vijnaya
 vijnayış: seçmek, ayıklamak
 vıjt: basınçla fışkıran sıvının çıkardığı ses, sıvının basınçla fışkırması durumu
 vılık: b. vılke
 vın: b. vindi
 vinayıne: görmek (b. vinayış)

vinayış: görmek
 vın beyış: b. vindi bıyayış
 vınbıyaya/d: kayıp, kaybolan
 vınbıyaye/e: b. vınbıyaya
 vın bıyayış: b. vindi bıyayış
 vince/e: 1) sakız (b. vılince, vıncelı)
 2) salgısından sakız elde edilen bir ot
 vınce/e: b. vıncew
 vıncelı/e: sakız
 vıncew/e: karış
 vıncılı/e: b. vıncelı
 vınd: b. vindi
 vınd bıyayene: b. vindi bıyayıne
 vındi: kayıp, yitirme
 vındi bıyayıne: kaybolmak, yitirmek
 vındi bıyayış: kaybolmak, yitirmek
 vındi kerdış: kaybetmek, yitirmek
 vınd kerdene: kaybetmek (b. vındi kerdış)
 vınıtene: görmek
 vını: b. vindi
 vınıbeya/d: kaybolmuş, kayıp
 vınıbeye/e: b. vınıbeya
 vını bıyayış: b. vındi bıyayış
 vınkerda/d: kaybedilen, kaybedilmiş olan, yitirilen
 vınkerde/e: b. vınkerda
 vın kerdış: b. vındi kerdış
 vir/e: bellek, hafıza, hatırlama
 vıra kerdış: unutmak
 vir ameyış: aklına gelmek, anımsamak, hatırlamak
 vir ardış: hatırlatmak, anımsatmak, çağrıştırmak
 vıra şıyayış: unutmak
 vir de bıyayış: aklında olmak, ha-

tırında olmak

virdê...ra: hatırladığından beri, hatırlayaliberi

vir dı bıyayiş: aklında olmak, unutmamak (b. vir de bıyayiş)

vir finayiş: hatırlatmak, anımsatmak

vir kerdış: b. vira kerdış

vir kewtiş: 1)hatırlamak, anımsamak, aklına gelmek 2)özlemek

vir ra ardene: hatırlatmak

vir ra kerdene: unutmak

vir şeyiş: b. vira şeyayiş

vir vıstiş: hatırlatmak, anımsatmak, çağrıştırmak

vist: yirmi

visteki/d: an, bir anlık, kısa süre, çabucak

vistı/d: an, kısa süre, çabucak

vistikı/d: b. visteki

vistin/e: yirminci

vistinı/d: 1)yirminci 2)yirmilik 3)yirmi liralık para

vist kerdış: (oyunda) yirmiyi tamamlamak, bitirmek, başarmak

vistpere: yirmi para, "peş para" anlamında, bir şeyin değersizliğini ifade eden bir sözcük

vistpere w sur/e: b. vistpere

vist ra vist: dört yüz (400)

vist ray: 1)yirmi kere 2)mecaz olarak: çok kere, birçok kere, defalarca

vist û des: otuz

vist vist: 1)yirmişer yirmişer 2)b.

vist ra vist

viş: b. vişi

vişane: çoğunluk, çokluk, çoğu, artık, fazla, gereksiz; daha ziyade

vişêr: 1)daha fazla, daha çok 2) başka, gayri

vişi: çok, fazla, çoğu, çoğunluk

vişi bıyayiş: çoğalmak, artmak, çok olmak, fazlalaşmak

vişi-kemi: az çok, aşağı yukarı, yaklaşık olarak, takriben

vişi kerdış: arttırmak, çoğaltmak

vişt: b. vist

viştera/e: boğa

viştıra/e: b. viştera

vit: dikleşen (b. bell)

viya: dul

viya: süyüm (b. viya lay)

viya lay/d: iplik sapı, süyüm

viyale/d: söğüt

viyari: aşerme

viyari kerdış: aşermek, gebe kadının aşermesi

viyarnaya/d: geçirilen, geçirilmiş olan

viyarnaye/e: b. viyarnaya

viyarnayene: geçirmek

viyarnayiş: geçirmek

viyarta/d: geçen, geçkin, geçmiş olan

viyarte/e: b. viyarta

viyarte bıyayiş: geçmiş olmak, geçmek, geçkin olmak

viyartış: geçmek

viyay/d: dul kadın

viye/e: boyun

viye nıştiş: boynuna binmek, yüklenmek

viyey...dayiş pıro: boynunu vurmak, boynunu kesmek

viynayiş: görmek

viyrû şeyayiş: b. vira şeyayiş

vizzılı/d: dilim, parça

vizzili bıyayış: paramparça olmak, dilimler halinde parçalanmak

vizzili kerdış: paramparça etmek, dilimler halinde parçalamak

vizzili vizzili: paramparça, dilim dilim

vizzili vizzili kerdış: b. vizzali kerdış

volta eştiş: volta atmak

vomêrî/d: badem ağacı (b. vamêrî)

vomî/d: b. vami

vorayîne: b. varayış

vorayis: b. varayış

vore/d: b. vewre

vorek/e: b. verrek

vosn/e: koç

vowre/d: b. vewre

vowrês/e: b. vewrês, vewris

vowrîb: kara pekmez karıştırılarak oluşturulan bir yiyecek (b. cellawî)

vowrî mendîş: b. vewrî mendîş

vowris/e: b. vewris

vozd/e: b. vezd

vozdâyene: kaçmak, koşmak (b. vazdayış)

vozdîn: b. vezdîn

vuzêr/e: dün (b. vîzêr)

varîyayis: değişme, değişmek

vurnayîne: değiştirmek

vurnayis: değiştirmek

vûmî/d: b. vami

W

wa/d: kız kardeş (b. ware)

wa/d: o (b. a)

wa: olsun, peki, -sın (-sun), keşke

wa bı xeyr bo: hayırlısıyla; hayırlı olsun

wabo: olsun, peki

wacıb: vacip

wacıyayış: söylenmek (b. vacıyayış)

wa'd/e: söz verme, vaat

wadaritene: kaldırmak

wade/e: oda

wa'de: vade, zaman; sırası, vakti

wa'de bıyayış: zamanı olmak, sırası olmak (**wa'de wo:** sırasıdır, zamanıdır, neredeyse olmak üzeredir)

wa'd kerdış: vaat etmek, söz vermek; adamak

wa'dnayış: adamak

wahar/e: sahip

wahır/e: sahip (b. wahar)

wahş/e: vahşi, yabani

wahşi/e: vahşi

wairên: sahiplik (b. wayırı)

wake/d: kız kardeş (b. wayıke)

wakı/d: b. wake

waklû-y/d: tilki kardeş (tilki bacı)

anlamında daha çok masallarda geçen bir sözcük

wali/e: vali

waliyey: valilik

-wan: sözcüklerin sonuna gelerek meslek belirten bir takı (**gawan:** sığırtmaç)

waneyiş: b. waniyayış

waniyayine: okunmak

waniyayış: okunmak

wapuri/d: vapur

waqayış: çığlık atmak, bağırmak

waqewağ: çığlık, feryat sesi

waqi: çığlık, feryat, bağırma, ağlama sesi

waqi dekewtış: çığlık atmak, feryat etmek, ağlayıp bağırmak

war: aşağı, alt kat, alt

war: 1) yayla (b. ware) 2) barınma yeri (b. ware)

war/e: b. wayêr

war amayene: aşağı inmek (b. ameyiş war)

war ameyiş: b. ameyiş war

warbay: yalınayak

war bıyayış: aşağı inmek, yere düşmek, yere düşürülmek

wardış: 1) yemek, içmek 2) (oyunda) utmak

wardox/e: yiyen, yiyci

wardoxı/d: b. wardox

ware/e: 1) alan 2) yazlık yayla 3) yerleşim alanı, barınma yeri

ware/d: kız kardeş

wareza/e: kız kardeşin oğlu, yeğen

warı/d: kız kardeş (b. ware)

warıs/e: varis

warıştış: kalkmak

warıştış pay: ayağa kalkmak

warıza/e: b. wareza

waridat/e: gelir

war kerdış: aşağı indirmek, aşağı-

ya düşürmek

war kewtış: b. kewtış war

warkeyna/d: kız kardeşin kızı, yeğen

war nayış: aşağı indirmek

wa roz û na roz a: o günden beri, o gün bu gündür (b. ay roj o, ino roj o)

warro dayine: düşürmek, yere atmak

warro gınayene: düşmek, yere düşmek

Warto: Muş'a bağlı bulunan Varto İlçesi

warway: b. warbay

wasar/e: bahar

wastene: istemek, arzu etmek

wasteni: b. wastene

waştış: b. waştış

waşta/d: sevgili (kız), nişanlı, yavuklu; istenen

waşte/e: sevgili (erkek), nişanlı, yavuklu; istenen, arzulanan

waştene/d: istemek

waştış: istemek

watış: söylemek (b. vatış)

wax: b. wex

waxt/e: vakit, zaman

way: vay

way/d: kız kardeş (b. waye)

way babo: b. way bavo

way bavo: "vay be!", "vay anası-nı!" anlamında taaccüp ifadesi

waye/d: kız kardeş

wayer/e: sahip

wayey: kız kardeş olma durumu, bacılık

wayê: abla, bacı

wayêr/e: sahip

wayêrey: sahiplik

wayıke/d: kız kardeş

wayır/e: sahip

wayırey: sahiplik (b. wayırı)

wayırey pey kerdış: sahip çıkmak, korunmasını veya bakımını sağlamak

wayırê qalda xwı bıyayış: sözü-nün eri olmak, sözünde durmak, söylediği söze sahip çıkmak

wayırır/d: sahibe

wayırı: sahiplik, sahip olma durumu

wayırır dı bıyayış: bakımlı olmak

wayır vecıyayış: b. wayır vejıyayış

wayır vejıyayış: sahip çıkmak, bakımını ve korunmasını üst-lenmek

wayır vécayenı: sahip çıkmak

wayır/e: b. wayır

way lemin: "vay halime!", "vay başıma gelen!" anlamında kulla-nılan bir ünlem

way leminê: b. way lemin

wayleminı: ana baba günü, çok tehlikeli veya sıkıntılı durum

wayştış: b. waştış

wa'z: b. wa'zı

wazena: ister, istersen, uygun ise

wazeno: b. wazena

wa'zı/d: vaız

wa'zi dayış: vaız vermek

we/e: o

webıyayış: 1)sökülmek 2)kabuğu soyulmak 3)karşıdakinin vurması için havaya atılarak dikilmek (top vb. için kullanılır)

weçinayış: örmek, örmek suretiy-le yırtık yeri tamir etmek

weçinayış: toplamak, ayıklamak
weda/d: b. oda
wedardaya/d: kaldırılan, saklanan
wedardaye/e: b. wedardaya
wedardayene: kaldırmak, saklamak
wedardayı/e: b. wedardaye
wedardayış: saklamak, kaldırmak
wedardı: b. wedardayış
wedarıtene: kaldırmak
wedarıtış: 1)kaldırmak
 2)defnetmek 3)(silah) patlamak
wedarıyayış: 1)kaldırılmak
 2)ortadan kaybolmak, ortadan yok olmak, ortalıktan çekilmek
wedarnayını: b. wedarnayış
wedarnayış: saklamak, gizlemek
wedartış: b. wedardayış, wedarıtış
wedarutış: b. wedarıtış
wedayene: gizlemek
wedayış: (dudak) uçuklamak
wede/e: oda
wedertış: b. wedarıtış
wedetış: b. wedarıtış
weer/e: b. wayır
weey: “vay be!” anlamında hayret ifade eden bir ünlem
wefakar/e: vefakar
wefat/e: vefat, ölüm
wefat kerdış: vefat etmek, ölmek
weferıyayış: b. wefırıyayış
wefernayış: şişirmek
wefırıyayış: kabarmak, şişmek
wefırnayış: kabartmak, şişirmek
wegırewtı: sırtlamak, omuzlamak, yüklenmek
wegırgırıyayene: hıçkırmak
wegırotış: b. wegırewtı

wegırıyayış: 1)sırtlanmak, yüklenilmek, binilmek 2)azmak(**wegırıyayışê bırını:** yaranın azması)
weh: oha (sığırlara seslenirken kullanılır)
wehar/e: sahip
wehe: b. weh
weher/e: sahip (b. wehar)
wehid/e: 1)yardım edecek kimsesi olmayıp işlerini yalnız başına yapmak zorunda kalan kişi 2)b. fert
wehid
wehidey: kimsesizlik, yalnızlık (b. wehid)
wehidı/d: b. wehid
wehşet/e: vahşet
wehşi: vahşi, yabani
wehşiyey: vahşilik, vahşet
wehye/d: vahiy
wekalet/e: vekalet, vekillik
wekaleten: vekaleten
wekaletname/e: vekaletname
wekerdene: 1)açmak 2)(ateş) yakmak 3)(tarla) sürmek
wekerdış: 1)sökmek, çözmek, açmak 2)çıkarmak 3)(top vb.) havaya atıp dikmek 4)(ateş) yakmak 5)silkelemek 6)(paçayı) sıvamak
wekil/e: vekil
wekilella: 1)“inan ki”, “emin ol ki” 2)“Allah’a bırakıyorum”, “Allah’ı vekil kabul ediyorum” anlamlarında kullanılan Arapça kökenli bir söz
wekiley: vekillik
wela: hele
weladekı/d: küçük bağ kulübesi
weladı/d: bağ kulübesi
welaqı: b. wellaqı

welat/e: vatan, yurt, ülke, memleket

welaxe: geçit

welayış: b. fek welayış

welcax/e: b. welecax

welçeği/d: b. welçeki

welçeki/d: tahıl için kullanılan bir ölçü, bazı yörelerde yaklaşık olarak 40 kg. ağırlığında olan tahıl (ölçüsü)

wele/d: 1)kül 2)toprak

wele: orada, içinde

welcax/e: kaza, beklenmeyen bir anda başa gelen kötü olay

welediyayış: çocuk doğurmak, doğurmak

welednayış: doğurtmak

weleki/d: 1)fırtına, tozutan rüzgar 2)savrularak yağan kar

weleki warıştış: tozutan rüzgarın esmesi, karın yağarken rüzgarla savrulması veya rüzgar tarafından yerdeki karın savrulması

welhasılı: hasılı, sonuç olarak, kısacası

weli/d: 1)kül (b. wele) 2)bağda külleme hastalığı

weli bı to ro: "sana yazıklar olsun!" anlamında bir kınama ifadesi

welin/e: küllü

weline/d: küllü, topraklı

weli/e: veli

wellaqı/d: kız veya kadına hitaben hakaret etmek için kullanılan bir sözcük

welli/d: kül (b. wele)

welli bıyayış: 1)kül gibi un ufak olmak 2)mahvolmak

welli kerdış: 1)mahvetmek, perişan etmek (b. welliwelli kerdış) 2)kül haline getirmek, un ufak etmek

wellıkı/d: savrulan veya fazla sulu olmayan kar

welliwelli bıyayış: mahvolmak, perişan olmak; çok yorulmak

welliwelli kerdış: mahvetmek, perişan etmek; çok yormak

wellrıwe/e: halk arasında hekimlikte kullanılan kül ve yağ karışımı

wel û welax: toz toprak

welwele: gürültü patırtı, bağırışma

welweleki/d: b. weleki

welwele ronayış: gürültü patırtı etmek, bağırışmak

wemr/e: b. emir

wenawa: böyle

wenaya/d: yüklü, yüklenmiş olan, bindirilmiş olan

wenaye/e: b. wenaya

wenayış: 1)bindirmek, yüklemek 2)göç etmek, göçmek

wenda/d: okumuş olan kadın veya kız, okumuş

wendayene: okumak

wende/e: okumuş olan kişi, okur yazar

wenden: b. wendene

wendene: 1)okumak 2)ötmek

wendey: okuma

wendın: okumak (b. wendene)

wendıs: b. wendiş

wendiş: okumak

wendiş dayış: okutmak

wendox/e: okuyucu, okuyan

wendoxı/d: b. wendox

weniştış: binmek

weniŝta/d: b. weniŝte
weniŝte/e: binen, süvari
weniŝtiŝ: binmek (b. weniŝtiŝ)
weontene: çekerek sökmek, çekip çıkarmak (b. werantiŝ)
weqa/d: okka, 400 dirhemlik ağırlık (1283 gram)
weqefiyaya/d: b. weqefiyaye
weqefiyaye/e: çok korkan, korkak, ödle
weqefiyayiŝ: çok korkmak
weqefnayiŝ: çok korkutmak
weq'et/e: vukuat, kaza
weq'et dayiş: kaza yapmak, olay çıkarmak
weq'et seri ser dı ameyiş: başına olay gelmek, kazaya uğramak
weq'et vetiş: olay çıkarmak, kavga çıkarmak
weqıf/e: vakıf
weqıfeyiŝ: b. weqefiyayiŝ
weqıf kerdış: vakfetmek
weqıfnayiŝ: b. weqefnayiŝ
weqqa/d: b. weqa
weqt/e: b. wext
weqta: vakta ki, -ınca (-ince), ne zaman ki
weqto: b. weqta
wer/e: b. wayır
wer/e: 1) yiyecek, yemek (b. werd) 2) rüşvet
werancıyayiŝ: çekilmek, çekilip çıkarılmak
werandıŝ: çekmek (b. werantiŝ)
weranta/d: 1) çekik, çekilmiş olan 2) çıkarılmış olan 3) paçası sıvanmış olan
werante/e: b. weranta
werantiŝ: çekerek çıkarmak, çek-

mek, köküyle birlikte çıkarmak
weray: layık
weray ameyiş: barışmak
weraznayiŝ: kaldırmak, dikleştir-mek, uyandırmak
werd/e: yemek, yiyecek
wer dayiş: 1) yemek vermek 2) rüşvet vermek, rüşvet yedirmek
werdeke/d: ördek
werdekı/d: b. werdeke
werdene: (yemek) yemek
werdenı: b. werdene
werdi: ufak, küçük (b. wurde)
werdıkeke/e: küçük, ufakık
werdı kerdış: kesmek, ufak parçalar haline getirmek, doğramak
werdış: b. wardış
werdı werdı: b. wurde wurde
werdı: ufak, küçük (b. wurde)
werdı diyayiş: küçük görmek
werdı kerdış: b. werdı kerdış
werdı merdı: b. wırdı mırdı
werdox/e: b. wardox
werdoxı/d: b. wardoxı
werek: b. werrek
werem/e: verem
werem bıyayiş: 1) vereme yakalanmak 2) çok üzülmek, çok kederlenmek
weremın/e: veremli
weremını/d: b. weremın
werem kerdış: 1) verem hastalığına yakalanmasına neden olmak 2) mecaz olarak: çok üz-mek
werey ameyiş: anlaşmak, barışmak
wereye/e: b. weriyaye
wereygeyraya/d: acıyan, başkasını düşünen, başkası için üzülen,

yufka yürekli
wereygeyraye/e: b. wereygeyraya
werey geyrayış: acımak, başkası için üzölmek, başkası adına hayıflanmak
wereygeyrayox/e: b. wereygeyraye
wereygeyrayoxı/d: b. wereygeyraya
wereyış: b. weriyayış
werey kerdiş: barıştırmak
werey kewtiş: acımak, başkası için üzölmek, başkası adına hayıflanmak
wereykewtox/e: b. wereygeyrayox
wereznaya/d: kaldırılmış olan, uyandırılan, dikleştirilen
wereznaye/e: b. wereznaya
wereznayış: kaldırmak, dikleştirmek; uyandırmak
werê xo vetiş: nafakasını çıkarmak, yiyeceğini sağlamak
werışta/d: kalkmış olan, kalkık: uyanmış olan, dikleşmiş olan
werışte/e: b. werışta
werıştene: kalkmak (b. werıştiş)
werıştiş: 1) kalkmak 2) uykudan uyanmak 3) (rüzgar) esmeye başlamak
werıştiş-ronıştiş: (birisiyle) oturup kalkmak; davranmak
weriyaya/d: 1) yenilmiş olan şey 2) aşınmış olan
weriyaye/e: b. weriyaya
weriyayine: (yiyecek) yenilmek, yenmek
weriyayış: 1) yenilmek, yenmek, yenilebilecek durumda olmak 2) aşınmak
werıznayış: b. wereznayış

werrek: “keşke”, “ne mutlu...” anlamlarında kullanılan temenni ve imrenme ifadesi
werrek ardış: imrenmek, haline şükretmek
werrek bı abı (ay) roji: “ne gezer?”, “nerde o günler?” anlamında geçmiş yahut geleceğe ait özlemi veya imrenmeyi ifade eden bir söz
werrekina: keşke, ne gezer?
werrekna: b. werrekina
werrek pıro ardış: (birisine veya bir şeye) imrenmek, şükretmek
wers/e: ardıc ağacı
wertaq/e: ortak
wertax/e: b. wertaq
wertaxey: ortaklık, ortak olmak
werte/e: orta, ara
werti/e: b. werte
wer vijnayış: yiyecek ayırmak (belli yiyecekleri yiyip bazılarını yememek), yiyecek seçmek
wer wardış: 1) yemek yemek 2) rüşvet yemek
werzanayış: kaldırmak, uyandırmak (b. wereznayış)
werziyayış: kalkmak
wes: 1) hoş 2) sağ, sağlıklı (b. weş)
wesait: taşıt
wesar/e: bahar
wesar/e: yular (b. hewsar)
wesari: baharın, ilkbaharda
wese/d: b. weş
wese bıyayine: iyileşmek, iyi olmak, hoş olmak
wesefiyayış: övünmek
wesenı: sağlık (b. weşi)
wesênayış: haber göndermek, ha-

berdar etmek

wesêt/e: b. wesiyet

wesêt kerdış: b. wesiyet kerdış

wesêtê xwı kerdış: b. wesiyetê xo kerdış

wesfê...dayış: övmek

wesfê xwı dayış: övünmek, kendini övmek

wesfı/d: övgü (**wesfı nêbo:** övünmek gibi olmasın)

wesfı dayış: övmek, methetmek

wesıf: övme, övgü

wesıfeyış: b. wesefıyayış

wesıfıyayış: b. wesefıyayış

wesi/d: vasiyet, öğüt

wesi kerdış: vasiyet etmek, öğütte bulunmak

wesıqe/d: vesika, belge

wesıqeli/e: vesikalı, belgeli

wesıqe vetış: vesika çıkarmak, resmi belge çıkarmak

wesiyet/e: 1)vasiyet 2)öğüt

wesiyet kerdış: vasiyet etmek, vasiyette bulunmak

wesiyetê xo kerdış: vasiyet etmek, vasiyetini söylemek

weslı/d: vucut parçası, vucut organı

wesni/d: kuma

wessılam 'eletemam: "oldu bitti", "vesselam", "işte o kadar" anlamında kullanılan Arapça kökenli bir söz

westa/e: usta

westay/d: usta (kız veya kadın)

westayey: b. westayi

westayi: ustalık

wesyet/e: b. wesiyet

weş/e: 1)hoş, güzel 2)sağ, sağlam,

diri

weşanaya/d: 1)silkelenmiş olan 2)vurmak üzere kaldırılan şey

weşanaye/e: b. weşanaya

weşanayış: 1)silkelemek, silkmek; sallamak 2)vurmak üzere kaldırmak 3)yıkmak

weşaneyış: b. weşanıyayış

weşanıyayış: 1)silkelenmek, salanmak 2)vurmak üzere kaldırılmak 3)yıkılmak

weşarnaye: sıvalı, sıvanmış olan (kol, paça vb.)

weşarnayış: (kol, paça vb.) sıvamak

weşayış: yıkmak

weş beş kerdene: hoş beş etmek

weşbê...şıyayış: hoşuna gitmek, beğenisini kazanmak

weş bıyayıne: 1)sağ olmak 2)hoş olmak

weş bıyayış: 1)hoş olmak, tatlı olmak 2)sağ olmak, sağlam olmak, sağlıklı olmak 3)iyileşmek 4)güzel olmak

weşek/e: hoşça, güzel, sevimli, iç açıcı, cici

weşekı/d: b. weşek

weşekı/d: tütün bulunamayınca tütün yerine kullanılan ağaç yaprağı veya ot

weşey: b. weşı

weşêr/e: daha hoş, daha iyi, daha sağlıklı

weşê weşan: 1)en hoş olanı, en iyisi, iyilerin iyisi 2)en sağlıklı olanı

weşı kerdış: 1)olayları iyi göstermek için abartarak anlatmak, (biriyle) arayı düzeltmek için hoş

gidecek şekilde konuşmak, ballandırmak, yaltaklanmak 2)(hastayı) sağaltmak

weşi: 1)sağlık 2)iyilik, güzellik 3)hoşluk, tatlılık 4)havanın güzel olması

weşi: b. wesi

Weşin: Palı (Palu) yöresindeki yüksek bir dağ ve buradaki bir köy adı

Weşiney: Palı yöresindeki birkaç köyü kapsayan bölge ve burada yaşayan aşiretler

weş kerdış: 1)diriltmek 2)(hastayı) sağaltmak 3)hoşa gidecek duruma getirmek, güzelleştirmek 4)tatlı konuşmak, ballandırmak 5)vurmak için sallamak, dayak atmak

weş kerdış bere: b. weş kerdış bider

weş kerdış bider: -e dayak atmak, sopaya (veya silaha) davranıp vurmaya başlamak

weşonayış: b. weşanayış

weş û war: sapsağlam

wet/e: öte

weta: öte, öte taraf, o yan, o yanda, orası

wetanayış: korkmadan yapabilmek, cesaret etmek (b. efterayış)

weten/e: vatan

wetendaş/e: vatandaş

weteriyayış: (sopa vb. için kullanıldığı) vurmak üzere kaldırmak, tetikte beklemek

weternayış: dikleştirip sallamak, (sopa vb.) kaldırıp vurmaya davranmak

wetiriyayış: b. weteriyayış

wetirnayış: b. weternayış

wever/e: o yan, öte taraf, karşı taraf

wex: vah, eyvah, yazık

wext/e: vakit, zaman

wexta: -diğinde (-diğında), -ince (-ınca), ne zaman ki

wext ameyiş: vakti gelmek, zamanı gelmek

wextano: b. wextano kı

wextano kı: -diğinde (-diğında), vakta ki

wext-bêwext: vakitli vakitsiz, yerli yersiz

wext dı: zamanında, vaktinde

wextê...vıyartış: zamanı geçmek

wexto: -diğinde (-diğında), vakta ki, ne vakit ki

wexto kı: b. wexto

wextrawext: yirmi dört saatlik süre (bir saatten ertesi gün aynı saate kadar geçen süre)

wext ser kewtış: üzerinden zaman geçmek, vakti geçmek, zaman aşımına uğramak

wext vıyarnayış: vakit geçirmek, zamanını geçirmek, avunmak

wext vıyartış: zamanın geçmesi

wex wex: vah vah!, eyvah, yazık!

wey(I): vay!, vay be!, vah!, keşke

wey(II): tabii, elbette, hay hay

wey(III): "nasıl olur?, niye?" anlamlarında hayret ifadesi olarak kullanılan bir ünlem

weyca: ora, orası, orada

weye kerdış: beslemek, bakmak, korumak

wey gıdı: "vah be!", "tüh be!",

“ne yazık ki” anlamlarında kullanılan bir yakınma ve hayıflanma ifadesi

weyır/e: b. wayır

wey kı: b. wey (I, II)

weylan/e: yıkıntı (b. wêran)

wey lımın: b. way lemin

wey lımını: b. way lemin

weylımını: b. waylemını

weynayış: b. weynıyayış

weynıyayış: bakmak (b. hew-nıyayış)

weyra: ora, orada, orası

weysız/e: b. bêwe

weyta: bura, burası, burada

wey wey: 1)“vay be!”, “nasıl olur?” anlamında hayret ifadesi olarak kullanılan bir ünlem 2)nara atarken kullanılan bir ünlem

wezê/e: b. weziyet

wezife/e: vazife, görev

wezir/e: 1)vezir 2)mecaz olarak: giyimi iyi olan, üstü başı düzgün olan kişi

wezirey: vezirlik

weziyet/e: vaziyet, durum

wêr/e: b. wayır

wêran: viran, yıkık

wı/e: o (b. we)

wıca: ora, orası, orada

wıca ra pey: ordan sonra, ondan sonra

wıcdan/e: vicdan

wıçık/e: bezden yapılan şerit, uç

wıdêlek/e: b. wırdêlek

wıhêr: b. wahar

wılat/e: welat

wıllahi: vallahi

wıllay: vallahi

wılwılı: mırıltı, gürültülü mırıltıdanma sesi

wına: 1)bedava, boşuna 2)böyle (b. ına)

wını: böyle, öyle

wınıyayış: bakmak (b. hew-nıyayış)

wınıya wına: böyle böyle, böyleleyen böyle

wır: her

wırd/e: virt, belirli zamanlarda okunan bazı dinsel dua veya sözler

wırd antış: ibadet amacıyla bazı dini sözleri söylemek

wırde wırde: 1)ufak ufak, küçücük 2)hafifçe, giderek, yavaş yavaş 3)çok ufak parçalar halinde

wırdêk/e: küçük, ufak

wırdêk bıyayış: küçük olmak, küçülmek

wırdêk dıyayış: küçük görmek

wırdêkek/e: ufacık, küçücük

wırdêkey: küçüklük, ufaklık

wırdêkı/d: b. wırdêk

wırdêlek/e: ufacık, küçücük

wırdêlekek/e: b. wırdêlek

wırdêsi/d: iki elin bitleştirilmesi suretiyle oluşturulan (iki) avuç

wırdı/e: küçük, ufak, kırıntı

wırdı bıyayış: 1)ufak olmak 2)doğranmak, ufak parçalar halinde kesilmek

wırdıkerda/d: b. wırdıkerde

wırdıkerde/e: doğranmış olan, doğranan

wırdı kerdış: doğramak, ufak parçalar halinde kesmek

wırdı mırdı: ufak tefek, kırıntı

wırdı wellı bıyayış: b. wırdı wellı

biyayış

wırdı wellı kerdış: b. wurdı wellı kerdış

wırdı wırdı: b. wurde wurde

wırdı wırdı biyayış: doğranmak, küçücük parçalar halinde kesilmek

wırdı wırdı kerdış: doğramak, küçücük parçalar halinde kesmek

wırdı wırdı varayış: çisinti halinde yağmak, azar azar yağmak

wırdı: ikisi, her ikisi (b. herdı)

wırdı çımandê xwı ra şıyayış: b. çımandê xwı ra şıyayış

wırdı mırdı: 1)ufak tefek olan kimse veya şeyler 2)mercimek, nohut vb. kısa boylu ekinler

wırdine: her ikisini, her ikisi (b. herdınan)

wırdini: b. herdınan

wırkes: b. herkes

wırnayış: kaşımak (b. wurnayış)

wırr/e: kaşıntı (b. wurr)

wırrıyayış: kaşınmak (b. wurrıyayış)

wırrik: keçiyi çağırırken kullanılan bir sözcük

wırrö/e: işe yaramaz (kişi), cılkı çıkmış olan

wır ro: her gün, hep (b. her roj)

wır royên/e: b. wır royın

wır royênı: b. wır royın

wır royın/e: her zamanki, her günkü

wır royını/d: b. wır royın

wıryew: her bir (b. heryew)

wısar/e: b. wesar

wısk/e: kuru (b. wışk)

wıskura/d: b. eskura

wısk/e: kuru

wıskawısk: kupkuru, sertçe

wıskayi: kuruluk

wısk beyış: b. wısk biyayış

wısk biyayış: kurumak, kuru olmak

wıskdês/e: yalnızca taştan örülen harçsız duvar

wıskkey: kuruluk (b. wıskayi)

wıskıla: sertçe, kupkuru

wısk kerdış: kurutmak

wısk û wa'd: kupkuru, kaskatı

wışş: b. wuşş

wıt/e: nem (b. hut)

wıt/e: çıt, en ufak ses (**wıt nêkerdış:** çıt çıkarmamak)

wıta/d: uyuyan, uykuda olan (kız veya kadın)

wıta: burada, burası

wıt antış: b. hut antış

wıte/e: uyuyan, uyumuş olan

wıtı/d: damla, yudum

wıtış: uyumak

wıtûwıta...biyayış: mırıldanmak, mırıltısı duyulmak; kendi kendine söylenip durmak, vıdı vıdı etmek

wıtwıt: mırıltı. mırıldanarak konuşma, vıdı vıdı

wıtwıtıyayış: kendi kendine söylenmek, gevelemek, vıdı vıdı etmek, mırıldanmak

wıtwıt kerdış: vıdı vıdı etmek, çok konuşmak, mırıldanmak, kendi kendine söylenmek

wıyayış: gülmek (b. hıwayış)

wıye/e: kürek

wıyeyış: b. hıwayış

wıyı/e: gülüş, gülme (b. hıwı)

wı: 1)tabii, elbette, kuşkusuz 2)

“vay be!” anlamında hayret ve hayranlık ifadesi olarak kullanılan bir ünlem

wi/e: 1)o, onun 2)onlar

wiçalek: (çocuk dilinde) ufacık, çok küçük

wida/d: vida

wi dayê: bir şeyden kaçınıp ilişkisinin olmadığı veya şaşkınlık ifade etmek için kullanılan bir söz

wih: tabii, elbette

wiiw: “be!”, “yahu!”, “ne oldu sanki?”, “ne oluyor be!” anlamlarında kullanılan bir ünlem

wilayet/e: vilayet

win: b. bin

wine: onlar, onların

wiy: vay!

wiy be mı ro bol: vay başıma, vay halime!

wiye/e: kürek

wo: “be!”, “yahu!”, “of!” anlamlarında kullanılan bir ünlem

woni: b. wını

woye/d: kız kardeş (b. waye, warı)

wu: ve, ve de (b. û)

wu: o

wuare/e: b. ware

wuayir/e: b. wayir

wuca: ora, orası, orada

wucdan/e: vicdan

wucud/e: vücut, gövde

wuja: b. wuca

wujdan/e: vicdan

wujdansız/e: b. bêwujdan

wulat/e: b. welat

wuna: böyle, öyle

wuni: böyle, öyle

wuniyayış: bakmak (b. hew-

nıyayış)

wuraznayış: kaldırmak, uyandırmak (b. weraznayış)

wurde: ufak, küçük, kırıntı

wurde wurde: küçük küçük, ufak ufak, hafifçe, yavaşça

wurdi: ufak, küçük, kırıntı (b. wurde)

wurdi kerdış: doğramak, küçücük parçalar halinde kesmek

wurdi wellı bıyayış: 1)toz haline gelecek kadar ezilip ufaltmak 2)perişan olmak, mahvolmak

wurdi wellı kerdış: 1)toz haline getirecek kadar ufaltmak 2)perişan etmek, mahvetmek

wurdi wurdi: b. wurde wurde

wurdi wurdi kerdış: doğramak, küçük parçalara bölmek

wurdi: ikisi, her ikisi (b. herdı)

wurdini: ikisini, her ikisi (b. herdinan)

wureyış: b. wurrıyayış

wuriştış: kalkmak (b. weriştış)

wurnayış: kaşımak

wurr/e: kaşıntı, kaşınma

wurreyış: b. wurrıyayış

wurrıyayış: kaşınmak

wusar/e: bahar, ilkbahar (b. wesar)

wusk: b. wuşk

wuşk/e: 1)kuru 2)tamamen

wuşk bıyayış: kurumak

wuşk kerdış: kurutmak

wuşş: 1)bıkkınlık ve yakınma ifadesi olarak kullanılan bir ünlem 2)hayret ifadesi olarak kullanılan bir ünlem

wuyatey: gülüş

wuyayıs: b. wuyayış

wuyayış: gülmek

wû: b. wo

wû/e: o

wûy: of! ah!

wûza: b. wuca

Institut kurde de Paris

X

xaç/e: haç

xaçê Armini: 1)Ermeni haçı, Hıristiyan haçı 2) inat, inatçı, kin

Xaço/e: 1)Hıristiyan, Ermeni 2)inatçı

xafı/d: başa bağlanan sarık

xafı bestiş: sarık bağlamak

xafıla: ansızın, aniden, haberi olmaksızın

xafıl de: aniden, ansızın

xafılı/d: musibet, bela, başa gelen beklenmedik felaket

xafılı seri ser dı ameyiş: başına (bir) felaket gelmek

xafılı seri ser dı ardış: başına (bir) felaket getirmek

xafıla: b. xafıla

xag/e:ham, olgunlaşmamış olan (meyve, sebze vb. için kullanılır)

xag bıyayış: ham olmak, olgunlaşmamak (sebze ve meyveler için kullanılır)

xagey: hamlık, olgunlaşmamışlık (sebze ve meyveler için kullanılır)

xain/e: hain

xal/e: dayı

xalcıkı/d: b. xalcını

xalcını/d: dayı karısı (yenge)

xale/d: teyze

xalı/d: b. xale

xalıbe: genellikle, ekseriya çoğu

zaman

xalıbı: b. xalıbe

Xalıq/e: Tanrı, yaratan

xalıs/e: saf, arı, halis

xalı/d: halı

xalı: تنها, sakin, ıssız

xalı bıyayış: tenhalaşmak, تنها olmak, ıssızlaşmak

xalı kerdış: tenhalaştırmak, ıssızlaştırmak

xalıza/e: dayı oğlu

xalkeyna/d: dayı kızı

xalo/e: dayı

Xalpêt: Harput, Elazığ'ın eski adı

xalxalık/e: beş taş oyununda kullanılan taşlardan her biri

xalxalık-i: beş taş oyunu

xalxalo/e: b. xalxalığı

xalza/e: b. xalıza

xancerı/d: hançer (b. xencer)

xam/e: 1)ham, çiğ, olgunlaşmamış

2)acemi, bir işte yabancı olan, alışkın olmayan 3)acayıp

4)işlenmemiş, üzerinde çalışılmamış olan

xam bıyayış: 1)ham olmak, çiğ olmak 2)bir işin yabancı olması, alışkın olmamak 3)acayıp olmak, tuhaf olmak

xam dayış pıro: bilmezlikten gelmek, haberi yokmuş gibi konuşmak

xamey: 1)hamlık, 2)acemilik 3)tuhaflık

xamey kerdış: acemilik etmek, acemice davranmak

xamêr/e: 1)daha çiğ, daha ham 2)daha acemi 3)daha tuhaf

xam ra: 1)çiğ olarak, ham olarak

2)aniden, beklenmedik bir durumda 3)tanınmadan, tanımaksızın

xam ra dekewtış: haberi yokken bir olaya karışmak, bilmeyerek buluşmak, gafil avlanmak

xan/e: han

xanedan/e: hanedan, asil aile veya böylesi aileye mensup olan

xanımey: hanımlık, hanımefendilik

xanımı/d: hanım, itibarı olan kadın

xanzekı/d: ebegümeci

xape/d: hayvanı bağlamak için boynuna takılmış olan ip

xapeynayış: aldatmak, kandırmak, yanıltmak

xapênaya/d: kandırılan, aldatılmış olan

xapênaye/e: b. xapênaya

xapênayış: aldatmak, kandırmak, yanıltmak

xapênayışê şeytani: ihtilam

xapênayox/e: aldatan, kandıran, üçkağıtçı, dalavereci

xapênayoxı/d: b. xapênayox

xapênok: bir kuş adı

xapı/d: hile, aldatmaca, dubara

xapıtene: aldatmak, kandırmak

xapıyayış: kandırılmak, kanmak, aldanmak, yanıltmak, yanıltılmak

xapı kerdış: hile yapmak, aldatmak, oyuna getirmek

xapınayış: kandırmak, aldatmak (b. xapênayış)

xapxapık: bir kuş adı

xar: b. xıyarı

xar: binek hayvanının koşması

xar dayış: koşturmak, kovalamak

xar deyış: b. xar diyayış

xar diyayış: koşturulmak, kovalanmak

xardolabı/d: gardrop

xarı/d: bilye, misket

xaric: hariç

xarica: b. xariciya

xarici: harici, dış, dıştaki

xariciya: hariciye

xarz/e: yeni dikilmiş olan bağ

xarzek/e: b. xarz

xas/e(I): saf, arı, katıksız, has, üstün kaliteli eşya

xas/e(II): buğdayın iyisinden yapılan kaliteli un veya böylesi undan yapılan ekme

xas(III): b. xas û 'am

xasek/e: güzel

xas û 'am: herkes, aristokratlar ve halk tabakası

xaşi: b. xaşiye

xaşiye/d: büyük saman çuvalı, harar

xaşxaşên: güzel, süslü

xatır/e: 1)saygınlık, hatır, kadir

2)vedalaşma 3)müşamaha

xatır kerdış: müşamaha etmek, hoş görmek, bağışlamak

xatır mendış: gücenmek, darılmak

xatır persayış: hal hatır sormak

xatır verdayış: gücendirmek, hatırını kırmak, üzme

xatır waştış: vedalaşmak, yola çıkarken birisinin hayır duasını almak

xatır wayştış: b. xatır waştış

xatır zanayış: değerini bilmek,

hatırını bilmek, saygı göstermek

xatun-e/d: hatun, itibarlı kadın

xatun-ı/d: b. xatun-e

xauj: b. xawuz

xawuz: olgunlaşmamış olan meyve veya sebze, ham

xax(I): ham, olgunlaşmamış olan meyve veya sebze (b. xag)

xax/e(II): 1)tuhaf olay, felaket, skandal 2)mahcup etme, bozma, mahcup olma

xaxane/e: b. xax(II)

xaxane xwı nayış: tuhaf bir iş yaparak kendisini gülünç veya kötü duruma düşürmek

xax beyış: b. xax bıyayış

xax bıyayış: ham olmak, olgunlaşmamak (b. xag bıyayış)

xax bıyayış: rezil olmak, skandal konusu olmak

xax-ı/d: hile, numara, aldatıcı söz

xaxıker/e: aldatıcı sözler söyleyip durumu farklı göstermeye çalışan, numaracı, üçkağıtçı

xaxıkerey: aldatmak için numara yapma durumu, üçkağıtçılık, hilekarlık

xaxıkerı/d: b. xaxıker

xaxi bere vetiş: birisinin başına olmadık işler getirmek, rezil etmek

xaxi bın dı bıyayış: hilekar olmak

xaxi...kerdiş: ...başına olmadık işler getirmek, rezil etmek

xaxi...seri ser de hameyiş: başına olmadık işler gelmek

xaxi...vetiş: b. xaxi...kerdiş

xax kerdiş: rezil etmek, kepaze etmek, skandal konusu etmek

xax û gosırmıet: skandal, gülünç durum, çok kötü durum

xax û nemay: olmadık durumlar, skandal, kötü olaylar, felaketler

xaye: gaye, amaç

xayet: gayet

xayile/e: hüzün, keder, sıkıntı verici durum

xayin/e: hain

xayiney: hıyanet, hainlik

xayiney kerdiş: hıyanet etmek, haince davranmak

xayiney reydi: haince, hainlikle, hıyanetle

xayinêni: hıyanet, hainlik

xayını/d: hain (kız veya kadın)

xayin vejıyayış: hain çıkmak, hain olduğu anlaşılmak

xazgın/e: görücü, kız istemeye giden kişi (b. xwazgın)

xazginey: görücülük (b. xwazginey)

xazi/e: 1)gazi 2)Gazi altını

xazmık/e: geniz

xazoz/e: gazoz

xebar: 1)ekim için önceden sürülüp yumuşatılmış veya yabancı otlardan temizlenmiş olan tarla 2)bağın sürülmesi veya çapalanması

xebar kerdiş: 1)tarlayı yabancı otlardan arındırmak veya bunu sağlayacak şekilde sürmek 2)bağı sürmek veya çapalamak

xebatı/d: çalışma, çaba

xebat û lebat: çalışıp çabalama

xebera...bıyayış: 1)haberi olmak, haberdar olmak 2)söylediği gerçek olmak, dediği gibi olmak (**xebera**

to ya: dediğin doğru)
xeberdar/e: haberdar
xeberdar bıyayış: haberdar olmak
xeberdar kerdış: haberdar etmek
xebere/d: haber
xebere erşawıtış: haber göndermek, haber yollamak, haber iletmek
xeberi/d: haber (b. xebere)
xeberi beyış: b. xeberi bıyayış
xeberi bıyayış: 1)(yeni) haber olması 2)haberi olmak
xeberi dayış: haber vermek
xeberi dekewtış: haberin yayılması, şayia çıkmak
xeberi erşawıtış: b. xebere erşawıtış
xeberi girewtış: haber almak
xeberi dayış: konuşmak
xebetıyayış: çalışmak, işlemek
xebetnayış: çalıştırmak, işletmek
xeceliyayene: eğlenmek
xecelnayene: eğlendirmek
xecitr: bağ kulübesi
xedema/d: kadın müstahdem, kadın hademe
xedeme/e: hademe, müstahdem
xedev/e: b. xezeb
xedıma/d: b.xedema
xedıme/e: b. xedeme
xedir/e: haksızlık, gadir
xedir kerdış: haksızlık etmek, zulmetmek, gadretmek
xefif/e: hafif
xefiya/d: kadın hafiye, kadın casus
xefiye/e: hafiye, casus
xeftanı/d: kaftan
xeftıyayış: b. xebetıyayış

xejeliyaya/d: meşgul, dalgın
xejeliyaye/e: b. xejeliyaya
xejeliyayış: 1)meşgul olmak 2)dalmak 3)yanlış yapmak, şaşırmaq
xejelnayış: 1)meşgul etmek 2)şaşırtmak 3)bocalamak
xejilda...kewtış: ...tasasına düşmek, ...için kaygılanmak
xejileyiş: b. xejeliyayış
xejilnayış: b. xejelnayış
xejl/d: meşgale, şaşırma
xejla...kewtış: b. xejilda...kewtış
xejlı kewtış: tasasına düşmek, tasalanmak
xela/d: hediye, armağan. bahşış (b. xelat)
xela/d: kılık, yokluk
xela ameyış: kılık olmak
xela ronıyayış: kılık olmak
xelaqey: hizmetçilik (kadın için kullanılır), halayıklık
xelaqı/d: halayık, kadın hizmetçi (b. xelayıqı)
xelas: kurtulma, kurtuluş
xelasey/d: kurtuluş
xelası/d: kurtuluş
xelasi/d: kurtuluş
xelat: hediye. armağan. bahşış
xelayıqı/d: kadın hizmetçi, halayık
xele/e: buğday (b. xelle)
xeleqıyayış: yaratılmak
xeleq kerdış: yaratmak, halketmek
xeleqnayış: yaratmak, halketmek
xeleqnayox/e: yaratan, yaratıcı
xelası/d: b. xelası
xelesiyayış: 1)kurtulmak

2)doğum yapmak

xelesnayene: kurtarmak (b. xelesnayış)

xelesnayene ra: b. xelesnayene

xelesnayış: kurtarmak

xeleşıyayıne: kurtulmak (b. xeleşıyayış)

xeleşnayene: kurtarmak (b. xelesnayış)

xelet: yanlış, hata, yanıltan şey

xelet bıyayış: yanlış olmak

xeletey/d: yanlışlık, hata

xeletey kerdış: hata yapmak, yanlışlık yapmak

xeletiye/d: yanlışlık, hata

xelet kerdış: yanlış yapmak, yanlışlıkla yapmak

xeletnayene: b. xeletnayış

xeletnayış: şaşırtmak, yanıltmak, yanlış yapmasına neden olmak

xeletnayox/e: şaşırtan, yanıltan

xelêşayıne: kurtulmak, kurtuluş (b. xelesıyayış)

xelf: b. xelfe

xelfe/e: kalfa

xelfe/e: filiz

xelfe dayış: filizlenmek

xelfek: filiz (b. xelfe)

xelfe vıstış: filizlenmek, dal budak salmak

xelı/e: buğday (b. xelle)

xelıqnayış: b. xeleqnayış

xelife/e: 1)halife 2)tarikatta yetkin kişi

xelifeyey: halifelik

xelle/e: buğday

xellesnayış: kurtarmak (b. xelesnayış)

xellıseyış: b. xelesıyayış

xellısnayış: b. xelesnayış

xelmaş: uyumak üzere olma, uyku öncesi yarı uyanık olma durumu

xelmaş bıyayış: uyumak üzere olmak, (uyuma öncesi) yarı uyanık olmak

xelq: 1)halk 2)yaratma, yaratış

xelq kerdış: yaratmak, halk etmek

xelwe/e: halvet, uzlet, ıssız, تنها

xem/e: gam, keder, üzüntü (**xemê...nêbıyayış:** umurunda olmamak)

xemeliyaya/d: süslenmiş olan, süslü

xemeliyaye/e: b. xemeliyaya

xemeliyayış: süslenmek

xemelnaya/d: süslenen, süslü, süslendirilmiş olan

xemelnaye/e: b. xemelnaya

xemelnayış: süslemek, donatmak

xemılıyayış: süslenmek (b. xemeliyayış)

xemılınaya/d: b. xemelnaya

xemılınaye/e: b. xemelnaye

xemılınayış: b. xemelnayış

xem kerdış: gamlanmak, tasalanmak, üzülmek, kederlenmek

xeml/e: 1)süs, ziynet eşyası 2)yeni giysi

xeml û xêz: süs püs

xencer/e: hançer

xençer/e: hançer

xendeq/e: hendek

xeneqayış: b. xeneqıyayış

xeneqıyayını: b. xeneqıyayış

xeneqıyayış: boğulmak

xeneqnaya/d: başkası tarafından boğulmuş olan, boğdurulan, idam

edilen

xeneqnaye/e: b. xeneqnaya

xeneqnayını: b. xeneqnayış

xeneqnayış: boğmak, idam etmek

xenıqe/e: boyunduruğun hayvanın boynuna geçirilen kısmı

xenıqıyayış: b. xeneqıyayış

xenıqnayış: boğmak

xenim bıyayış: yüzüne gözüne durmak, zehir zıkkım olmak, çarpmak

xenimet/e: ganimet

xenim kerdış: (kutsal bir şey) çarpmak

xenzir/e: 1)domuz 2)hınzır, kur-naz; güçlü

xenqe/e: xenıqe

xenzirey: domuzluk, hınzırlık

xenzırı/d: dişi domuz

xerab/e: kötü

xerabêr/d: söğüt ağacı, sal-kımsöğüt

xerabnayış: yıkmak, bozmak, vi-raneye çevirmek

xeraçi: b. qereçi

xeraj: b. xerraj

xerc/e: elbisedeki sırmalı nakış

xerc/e: harç, beton harcı

xerc bıyayış: harcanmak

xercırah/e: harcırah

xerc kerdış: elbisenin belirli yerle-rini sırmalı nakışla işlemek

xerc kerdış: harcamak

xerdel/e: bir bitki adı

xerebir: b. xerabêr

xerefiyaya/d: bunamış, bunak

xerefiyaye/e: b. xerefiyaya

xerefiyayış: bunamak

xeremi/d: gram

xerenti/d: garanti

xerepiyaya/d: 1)bozuk, çürük
2)yıkık, virane

xerepiyaye/e: b. xerepiyaya

xerepiyayış: 1)yıkılmak, viran ol-mak 2)bozulmak, çürümek

xerepnayış: 1)yıkmaq, viraneye çevirmek 2)bozmak, çürütmek

xereq/e: bayılma, baygınlık

xereqıyaya/d: bayılmış olan, baygın

xereqıyaye/e: b. xereqıyaya

xereqıyayış: bayılmak

xereqnayış: bayıltmak

xerez/e: garaz, kin (b. qerez)

xerıfıyaya: b. xerıfıyaya

xerıfıyaye: b. xerıfıyaye

xerıfıyayış: b. xerıfıyayış

xerıpnayış: b. xerepnayış

xerib/e: yabancı, garip

xeribey/d: b. xeribi

xeribey kerdış: yabancı gibi çe-kingen davranmak, yabancılık çekmek

xeribi/d: b. xerib

xeribi: gurbet, gariplik, ya-bancılık

xeribiye: b. xeribi

xerim bıyayış: b. xenim bıyayış

xerita/d: harita

xeriv: b. xerib

xerj: b. xerc

xerj kerdış: b. xerc kerdış

xerraçi: b. qereçi

xerraçiye: b. qereçiye

xerraj/e: haraç, birisinden zorba-lıkla alınan para, vergi

xerraj/e: garaj

xerrıfıyayış: b. xerefiyayış

xerrıpiyaye/e: b. xerepiyaye
xerrıpiyayış: b. xerepiyayış
xerrıpnayış: b. xerepnayış
xerrıtnayış: 1) meyve veya sebze bahçesinin ürününü aldıktan sonra bakımsız bırakmak 2) mecaz olarak: soyup soğana çevirmek
xertı/d: aralıklı dikiş
xesar/e: hasar
xesarat/e: hasarat, zarar ziyan
xesb kerdış: gasbetmek, başkasının malını zorla almak
xestexane/e: hastahane
xeta/d: hata
xetemiyyaya/d: tıkanmış olan, tıkanık (b. xetimiyyaya)
xetemiyyaye/e: b. xetemiyyaya
xetemiyyayış: b. xetimiyyayış
xetemnaya/d: tıkanık, tıkalı hale getirilen
xetemnaye/e: b. xetemnaya
xetemnayış: b. xetımnayış
xetı/d: hat, çizgi (**xeta cıdı:** karasaban izi, çift sürünce oluşan hat)
xetıkın/e: çizgili, hareli
xetıkını/d: çizgili, hareli
xetımeye/e: b. xetımiyyaye
xetımiyyaya/d: tıkanmış olan, tıkanık
xetımiyyaye/e: b. xetımiyyaya
xetımiyyayış: tıkanmak
xetımnayış: tıkamak
xevere/d: b. xebere
xevere guretene: haber almak (b. xeberı gırewtış)
xevtıyayış: b. xebetıyayış
xewesıyayış: suya batırılmak, suyun dibine batırılarak çıkmasına fırsat verilmemek (canlı için kul-

lanılır)

xewesnayış: suyun dibine batırarak çıkmasına fırsat vermemek (canlı için kullanılır)
xewf/e: korku, ihtişamdan ürperme
xewf kerdış: korkmak
xewle/e: b. xelwe
xewle kewtış: halvete çekilmek,
xewlet/e: halvet (b. xelwe)
xewli/d: havlu
xewriyayış: bayılmak
xewtıyayış: b. xebetıyayış
xewx: akılsız
xewxêrı/d: şeftali ağacı
xewxı/d: şeftali
xewxır: b. xewxêrı
xeyal: hayal
xeyb/e: gaip, görünmeyen
xeybane/e: 1) gaip, görünmeyen 2) görünürde olmayan varlık, gaip-ten çıkan yaratık, gulyabani
xeyel: b. xeyal
xeylê: b. xeyli
xeylên: hayli, çok
xeyli: hayli, çok, fazla, epey
xeyme/d: çadır
xeymı/d: çadır (b. xeyme)
xeymı dayış pıro: çadır kurmak
xeyr: hayır, yok (değil)
xeyr: hariç, gayri
xeyr/e: sevap, hayır
xeyr ameyış: hoş gelme (tı **xeyr amey:** hoş geldin)
xeyrat: b. xeyr û xeyrat
xeyr deyiş: b. xeyr dıyayış
xeyr dıyayış: hayrını görmek, yarar görmek

xeyret/e: gayret, çaba, hamiyet
xeyretin/e: gayretli
xeyret kerdış: gayret göstermek, çaba sarfetmek
xeyretli/e: gayretli, gayretkeş, kö-tülüğe ve haksızlığa tahammül edemiyen; hamiyetli
xeyrên/e: hayırlı
xeyrêni/d: hayırlı
xeyrê xo: lütfen, hayırına
xeyrimewquf: tutuksuz olarak, gayri mevkuf
xeyrimuslim/e: gayri müslim, müslüman olmayan
xeyr ke: yoksa, olmazsa, aksi takdirde
xeyr kerdış: sevap işlemek, sevap-ta bulunmak, hayırlı davranışta bulunmak
xeyr...ra veynayış: hayrını görmek, uğurlu gelmek
xeyrsılam: selamette, hayırlısıyla
xeyr û xerib: tümüyle yabancı olan
xeyr û xeyrat: 1)hayırlı şeyler, yapılmasıyla sevap kazanılan işler 2)ölünün günahlarının bağışlanması için başkalarına verilen mal veya para
xeyrweşi: “sağlıkla”, “hayırlısıyla” anlamlarında kullanılan bir deyiş
xeyşa/d: büyük saman çuvalı, harar (b. xaşiye)
xeyşlet: yırtık saman çuvalı parçası
xeyt: keklik avı için yapılan çeper
xeyt: giyeceklerde özel bir dikiş ve-

ya süs
xeyt kerdış: (giyecekleri) özel bir dikişle süslemek
xeza/e: gaza, savaşı
xezalı/d: ceylan, gazal
xezeb/e: 1)gazap, felaket, bela 2)yaramaz, haylaz 3)geveze 4)acımasız
xezev/e: b. xezeb
xezina/d: hazine
xezna/d: hazine (b. xezina)
xezum: sararıp kuruyan yaprak, gazel
xêlê: hayli, çok (b. xeyli)
xêr/e: hayır, sevap (b. xeyr)
xêra-y: hariç, gayri (b. xeyr)
xêv/e: aptal, şaşşal, salak, anlayışsız
xêvı/d: b. xêv
xêvo/e: b. xêv
xêz bıyayış: çizilmek
xêzekı/d: kısa çizgi, tire
xêzı/d: çizgi, hat
xêzı antış: çizgi çekmek
xêzı kaş kerdış: çizgi çekmek
xêzikı: b. xêzekı
xêzikın/e: çizgili
xêzikını/d: çizgili
xêz kerdış: çizmek
xıb/d: iğde
xıbêr: iğde ağacı
xıdar/e: 1)afacan, hareketli, dövüşken, yaramaz 2)yaman 3)şiddetli 4)ağır hasta, yarası veya hastalığı ağır olan
xıdar bıyayış: 1)dövüşken olmak, afacan olmak 2)ağır hasta olmak, hastalığı ağır olmak

3)şiddetlenmek, şiddetli olmak

4) yaman olmak

xıdarey: 1)afacanlık, dövüşkenlik
2)yaman olma 3)ağır hasta olma durumu

xıdarên/e: 1)yaman 2)afacan, dövüşken, hareketli

xıdarı: b. xıdar

xıdar kerdış: 1)şiddetlendirmek, kızıştırmak, azdırmak
2)hastalığını arttırmak

xıdarêr/e: 1)daha dövüşken, daha afacan 2)daha yaman 3)daha ağır hasta 4)daha şiddetli, beter

xıdmet kerdış: hizmet etmek (b. xızmet kerdış)

xıj: cızırtı, cızırtılı ses, gıcirtı, gıcirtılı ses

xıj bıyayış: kaymak

xıjık-ı: b. xışık-ı

xıjjık-i: içyağının kızartılmasıyla meydana gelen bir yiyecek

xılık: b. xıllık

xıllêsi: sümsük, şapşal, elinden iş gelmeyen kişi

xıllı/d: küp, büyük çömlek

xıllık: kiremit, tuğla

xıllıkı/d: çömlek

xıllıkın/e: tuğladan yapılan şey, kiremitli

xıllıkını/d: b. xıllıkın

xılmaş: b. xelmaş

xılneyiş: yıkmak

xılori/d: ekinler arasında yetişen yabani bir bitki

xılt: 1)(oyunda) hile 2)karışık, eklektik, bozuk

xıltan/e: bir bitki adı

xılıl: kaynayan şeyin çıkardığı ses, fokurdama

xım: güm, gümbürtülü ses, patlama sesi

xıncêr/e: b. xencer

xıncêr/e: b. xencer

Xınus: Erzurum'a bağlı bulunan Hınıs İlçesi (b. Xunus)

xınzir/e: b. xenzir

xırab/e: kötü, fena, bozuk

xıraba/d: 1)bozuk araç, arızalı 2)yıkık, yıkıntı, viran

xırab bıyayış: kötü olmak, bozulmak

xırabce/e: 1)bozuk araç, arızalı 2)yıkık, viran

xırabce bıyayış: 1)arızalanmak, bozulmak 2)yıkılmak, viraneye dönmek

xırabek/e: kötü, fena

xırabce kerdış: 1)bozmak, arızalanmasına neden olmak, arızalandırmak 2)yıkmak

xırabey: kötülük, fenalık

xırabeyey: bozukluk, arızalı olma

xırabey sero: kötü amaçla, kötü niyetle

xırabêr/e: beter, daha kötü

xırabêrı/d: b. xırabêr

xırabı/d: b. xırab

xırabıne/d: kötülük

xırabınıye/d: kötülük

xırab kerdış: kötüleştirmek, fena-laştırmak, kötü yapmak

xıramafonı/d: gramafon

xıramı/d: gram

xırarı/d: saman vb. için kullanılan kıldan yapılmış büyük çuval, harar

xırave: b. xırabe
xırave bıyene: b. xırabe bıyayış
xırave kerdênî: b. xırabe kerdış
xıravın/e: b. xırab
xıraviye/d: b. xırabey
xıravnêni: kötülük (b. xırabey)
xırbekî/d: harabe, yıkıntı, yıkık bina
xırbî/d: yıkıntı, yıkık bina, harabe
xırç: 1)gıcırtı 2)kırılan veya sürtünen şeylerin çıkardığı ses
Xıristiyan/e: Hıristiyan
Xıristiyaney: Hıristiyanlık
Xıristiyanî/d: Hıristiyan kız veya kadın
xırm: gevrek bir şeyin kırılmasıyla çıkan ses
xırmî: gevrek bir şeyin kırılınca çıkardığı ses
xırnîk: sümük
xırm xırm: b. xırm
xırp: b. xırpo vazdayış
xırpe: karıştırıcılık, kıskırtıcılık, kovuculuk
xırpo/e: salak, kaba davranışlı kişi, serseri, hırbo
xırpo: b. xırpo vazdayış
xırpo vazdayış: aniden kaçivermek, aniden koşmaya başlamak
xırr: sert cisimlerin sürtünmesinden çıkan ses, hırıltı, horultu
xırrayış: hırıltılı ses çıkarmak, horlamak
xırrıpyayış: b. xerepiyayış
xırr û xalî: ıssız, sessiz, çok tenha
xırt: bir şeyin kapanması veya kırılmasıyla çıkan ses
xırto: hemen, pat diye
xırt û xımîli: un ufak, çok küçük

parçalar, iyice ezilerek kırılma
xırt û xımîli bıyayış: un ufak olmak, paramparça olmak, iyice ezilerek kırılmak
xırt û xımîli kerdış: un ufak etmek, paramparça etmek, iyice ezerek kırmak
xırxalêni/d: halhallı, güzel, şık olan kız yahut kadın
xırxalı/d: halhal, kadının ayak bileğine taktığı bilezik
xırxı: bir çeşit yerel gocuk veya ceket
xırxıl/e: çakıllı veya taşlık yer, çakıl taşları
xırxır: b. xırr
xırxır kerdış: hırıltılı ses çıkarmak
xısım/e: akraba
xısım/e: birisinin seviyesine uygun rakip, kişinin dengi, bedel
xışayış: hışırdamak (b. xuşayış)
xışık-ı/d: (yağan) dolu
xışın/e: büyük, iri
xışın bıyayış: büyümek, büyük olmak
xışn/e: b. xışın
xışney: büyüklük, irilik
xışnêr/e: daha büyük, daha iri
xışnî/d: b. xışın
xıştı/d: ucu sivri şış
xıtım: 1)tam, tamam 2)hatim (b. xıtmı)
xıtım kerdış: hatmetmek, bitirmek, Kur'an'ın hepsini okumak
xıtma Qur'ani/d: Kur'an hatmi, Kur'an'ın tümüyle okunması
xıtme/e: (camide okunan) hutbe
xıtmî/d: hatim, Kur'an'ın tamamını okuma

xıtmı wendiş: hatim okumak, hatim indirmek

xıyanet: hıyanet, ihanet

xıyarı/d: hıyar, salatalık

xızal/e: ateşin yanmasından sonra artakalan kömür parçası

xızalek/e: b. xızal

xızaleki/d: b. xızalı

xızalı/d: ceylan

xızalık/e: b. xızal

xızalın/e: kömürlü

xız bıyayını: kaymak

xız bıyayış: kaymak

xızı bıyayış: sesi kısılmak, ses kı-sıklığı

xızıkı: ses kısıklığı, ses kısılması

Xızır: Hızır

xız kerdene: kaydırmak

xızmekar/e: hizmetçi

xızmet/e: hizmet

xızmetçi/e: hizmetçi

xızmet kerdış: hizmet etmek

xızmıkar/e: hizmetçi, hizmetkar

xızmıkarey: hizmetçilik

xızmıkarı/d: kadın hizmetçi

xızna/d: 1)hazine 2)define

xıznedar/e: hazinedar

xıç/e: b. xinç

xılaf: yalan (xılaf tede çınna: içinde yalan yok, söylenende yalan yoktur)

xılafet: hilafet, halifelik

xinç: çakıl, küçük taş (b. xinçı)

xinçek: çok küçük taş parçası, küçük çakıl

xinçekı/d: ufacık çakıl, çok küçük taş parçası

xinçekı/d: b. xinçekı kerdış

xinçekı kerdış: tek çift oynamak

suretiyle bir şey seçmek veya belirlemek

xinçı/d: çakıl, küçük taş

xindar/e: sersem (xindarê hewni: uyku sersemi)

xint/e: 1)deli 2)sersem, bunak

xint bıyayış: 1)sersemleşmek 2)deli olmak, delirmek

xint kerdış: 1)sersemletmek 2)delirtmek

xiret/e: gayret, hamiyet

xıtab kerdış: hitap etmek

xo: kendi, kendisi

xo antış: kendisini çekmek, çekmek

xo antış pê: 1)büzülmek, vücudunu toplamak 2)karşılıklı çekişmek

xo antış pêser: kendisini toplamak, toplanmak, toparlanmak

xo apey dayiş: kendisi geride durup etkinlik göstermemek, kendini esirgemek, geride durmak

xo besetnayiş: gerinmek

xo be xo: kendi kendine, kendi kendisine, kendiliğinden

xo beyan kerdış: kendisini açığa vurmak, kendi kendisini deşifre etmek, açıkça yapmaya başlamak

xoca/e: hoca

Xoca Xızır/e: Hızır, Hızır Aley-hisselam

xo çe kerdış: atlamak (b. xo çeng kerdış)

xo çeng kerdış: atlamak, fırlamak, kendisini atmak, kendisini fırlatmak, hoplamak

xo dar de kerdene: kendi kendini asmak, intihar etmek

xo desta dayiş: 1)kullanmak

2)(birisine) ayak işlerini yaptırmak, çalıştırmak

xo desta kerdış: eline almak, elinde tutmak, eline takmak

xo destı kerdış: çalışırken bir diğer işi beraberinde yapmak

xo dest kerdış: eline almak, elinde tutmak, eline geçirmek

xo dı: b. xo dir

xo dı kerdış: 1)takınmak, boynuna takmak 2)rasgele yemek, atıştırmak

xo dıma kaşêlı kerdış: ardından sürüklemek, sürükledirmek

xo dıma kaş kerdış: ardından sürüklemek, sürükledirmek

xo dıma kerdış kaşêlı: b. xo dıma kaşêlı kerdış

xo dır: kendisiyle, kendisinde

xoe: b. xo

xoe ra: b. xora

xo eştış: kendini atmak, atlamak

xo ferş kerdış: delişmence davranmak, zıvanadan çıkmak, aşırı veya anormal davranışlarda bulunmak, şaşkınca davranmak

xo germın kerdış: ısınmak, kendini ısıtmak

xo hesıyayış: 1)uyanmak 2)farkına varmak

xo hesnayış: 1)uyandırmak 2)farkına yaptırmak

3)başkalarını kendinin veya kendi yaptıklarının farkına yaptırmak

xoja/e: b. xoca

xoji: keşke, ne mutlu

xo kendış: kaşınmak, kendi kendisini kaşınmak

xo kerdış: 1)kendine yapmak, ken-

dine etmek 2)alınmak, gocunmak, çekilmek, korkmak

xo kerr kerdış: duymazlıktan gelmek, kendini sağırlaştırmak

xo kınd kerdış: karnını iyice doyurmak, tıkabasa yemek

xo kıştene: kendi kendisini öldürmek, intihar etmek

xo koliki nayış: birisini omuzlarına almak (b. koliki nayış)

xol/e: gol

xo lingi kerdış: ayağına geçirmek, giymek

xo lingi ra geyrayış: gitmemek için bahane aramak, savsaklamaya çalışmak

xo lingi ra kerdış: ayağına geçirmek, (ayakkabı) giymek

xo lingi şanayış: çiş veya kaka yapması için küçük çocuğu iki ayağının arasında tutmak

xo lingiya geyrayış: gitmek istememek, gitmemeye çabalamak, bir işi savsaklamaya çalışmak (b. xo lingi ra geyrayış)

xo lıştış: yalanmak, kendi kendisini yalamak

xoma: zaten

xoma ra: zaten

xo mêra bestış: beline bağlamak, kuşanmak

xona: daha, henüz

xopan: 1)yıkık, harabe 2)ürünü toplanmış olan bağ veya bahçe

xo parçe kerdış: 1)üstünü başını yırtmak 2)kendini aşırı derecede kaşımak, çok kaşınmak

3)kesinlikle reddetmek, kabullenmemek, karşı çıkmak

xo pêra nayiş: büzülmek, vücudu-nu toparlamak

xo pis kerdîş: 1)kendini kötü etmek, kötü olmak 2)kendini pis etmek, kendini kirletmek 3)inat etmek, dediğinde direnmek

xo qeremnayiş: gerinmek

xora: zaten

xo ra dayiş: 1)giymek, giyinmek; örtünmek 2)sürünmek (parfüm, merhem vb. için kullanılır)

xo ra girewtîş: 1)giymek 2)(sözü) kendine söylenmiş sanıp alınmak, söylenenden dolayı alınmak, guncunmak

xo ra nayîne: 1)kendi kendine silah sıkmak 2)kendi kendine takmak, kendi kendisine yapıştırmak

xo ra şıyayiş: 1)uyumak, kendinden geçmek 2)ceplerinde veya üzerinde bir şeyler aramak, aranmak

xorayiş: böğürmek

xo rê: kendine, kendisine, kendisi için

xorin/e: b. xorin

xori/e: b. xorin

xorin/e: derin

xoriney: derinlik (b. xorini)

xorini: derinlik

xort/e: delikanlı, genç erkek

xortey: delikanlılık, gençlik (erkek için kullanılır)

xortêni: delikanlılık, gençlik

xortımı/d: hortum

xos: b. xoz

xo sanayene...: (bir şeye) dayanmak, kendini -e dayamak

xo sas kerdene: şaşırarak (b. xo şaş kerdîş)

xoser: kendi başına, başına buyruk, bağımsız, özgür

xo şaş kerdîş: şaşırarak, paniğe kapılmak, telaşa kapılmak, şaşkıncı davranmak

xoşawı/d: hoşaf

xoş bêş: hoş beş

xo veng kerdîş: içini boşaltmak, üzerindeki boşaltmak, kendini boşaltmak

xo vera: 1)kendiliğinden 2)kendi adına

xo vera çarnayiş: kendi önünde dolaştırmak

xo ver dayiş: çabalamak, bir işi yapmaya çalışmak

xovero: kendiliğinden

xo verran kerdîş: soyunmak

xo ver sanayîne: önüne katmak (b. xo ver şanayiş)

xo ver şanayiş: 1)önüne katmak 2)bir şeyi kendisine destek yapmak 3)katlanmak, yapmayı üstlenmek, yüklenmek, yaklaşmak 4) yaslanmak 5) -e destek olmak

xo ve xo: b. xo be xo

xo vira kerdene: unutmak (b. xo vira kerdîş)

xo vira kerdîş: unutmak

xo viro kerdene: unutmak (b. xo vira kerdîş)

xo viyarnayîni: dolanmak

xowf/e: b. xewf

xowle: b. xewle

xowle kewtîş: yalnızlık içinde ibadetle vakit geçirmek, uzlete çekilmek, halvete çekilmek

xowli/d: havlu (b. xewli)

xows/e: büyük veli, kurtarıcı oldu-

ğuna inanılan şeyh
xowseyiş: b. xewesıyayış
xowsnayiş: b. xewesnayış
xowxı/d: b. xewxı
xoya: beraberinde
xo yew kerdış: birlik olmak, bir olmak, birleşmek
xoz/e: domuz
xoze/d: dişi domuz
Xozat: Tunceli'ye bağlı bulunan Hozat ilçesi
xu: kendi (b. xo, xwı)
xu/e: huy, alışkı, tabiat (b. xuy)
xubar: sert kar tanecikleri
xuçê: abla (hitap sırasında kullanılır)
xudık: huylandırıcı, gıdıklayıcı, gocundurucu, gıdıklama
xudık bıyayış: huylandırıcı olmak, gıdıklayıcı olmak, gocundurucu olmak; gıdıklanmak
xu dı kerdış: b. xo dı kerdış
xue: b. xo
xu gırewtış: b. xuy gırewtış
xu kerdış: b. xuy kerdış
Xulama: b. Xulomon
xulase: hülase
Xulomon: Elazığ'a bağlı bulunan ve bakır işletmelerinin bulunduğu Guleman kasabası
xulq/e: huy, yaradılış, tabiat
xulqo safi ra: içtenlikle, yürekten
xuma: b. xoma
xumar/e: kumar
xumi: 1)yıkılan şeylerin çıkardığı ses 2)akan suyun çıkardığı ses, uğultu
xundi/e: gelin getirmeye giden erkek

xunuq: mayhoş, kekremsi, ekşimsi tadı olan
Xunus: Erzurum'a bağlı bulunan Hınıs ilçesi
xura: b. xora
xurbet: gurbet
xurde: hurda
xuremi/d: balya
xurin/e: derin
xurını/d: derin
xurma/d: hurma
xurr: toplu halde yürüme ve koşma sırasında veya bir şeyin yıkılması sırasında çıkan ses
xurtı: b. xurr
xurt/e(I): büyük, iriyarı, güçlü, kocaman; nüfuzlu
xurt/e(II): üvey oğul
xurt bıyayış: büyümek, güçlenmek, büyük olmak, iriyarı olmak, güçlü olmak; nüfuzlu olmak
xurtey: iriyarılık, güçlülük, büyüklük; nüfuzluluk
xurtey: üvey evlat olma durumu
xurtı/d: üvey kız
xurtı/d: b. xurt(I)
xurt kerdış: büyütme, güçlendirmek, iriyarı hale getirmek; nüfuzlu olmasını sağlamak
xurxur: gür akan şeylerin veya yürüyenlerin çıkardığı ses
xuser: b. xoser
xusr/e: gusül
xusrê xo vetiş: gusül aptesi almak, boy aptesi almak
xusus/e: husus
xususi: hususi, özel
xususiyyet: hususiyyet
xuş: hışırta, şırılta

xuşayış: 1)hışırdamak

2)şırıldamak

xuşruğ/d: daha çok çocuklarda görülen ve kafada sivilceler halinde beliren bir hastalık

xuşi: 1)hışırtı 2)suyun akarken çıkardığı ses, çağılı

xuşşi: hışırtı (b. xuşi)

xuşt: bir şeyin çekilmesi veya iki şeyin birbirine sürtünmesiyle çıkan ses

xuşto: bir şeyi aniden çekip çıkarınca çıkan sesi ifade eden bir sözcük

xuştxuş: hışırdama, hışırtı

xuşxuş kerdış: hışırdamak

xutbe/e: hutbe

xuvero: b. xovero

xuy/e: huy, alışkı, tabiat

xuy gırewtış: alışkanlık kazanmak, huy edinmek

xuy kerdış: 1)alışkanlık kazanmak, alışmak, huy edinmek 2)huylanmak, gocunmak, alınmak 3)korkmak, çekinmek

xû: b. xo

xû/e: huy, tabiat (b. xuy)

xû kerdış: b. xuy kerdış

xwarde/e: hovarda

xwazgîn: dünürücü, görücü

xwazgîney: dünürlük, görücülük

xwera:b. xora

xwı: kendi, kendisi

xwı/e: huy (b. xuy)

xwı 'aqı:lıyayış: 1)uyanmak

2)farkına varmak

xwı aqılınayış: 1)uyandırmak

2)farkına yaptırmak 3)kendinin veya kendi yaptıklarının farkına

vardırmak

xwı 'arda nayış: oturmak, henüz yeni oturmuş olmak

xwı 'arda verdayış: oturmuşken kalkmak istememek, gitmek istememek

xwı bendedê...nayış: kollamak, izleyip gözetlemek

xwı berzin nayış: başının veya yastığının altına koymak, başucuna koymak

xwı beyntar kerdış: araya almak, aralarına almak

xwı bın kerdış: altına etmek, altına ıslatmak

xwı bı xwı: kendi kendine, kendi kendisine, kendiliğinden (b. xo be xo)

xwı burro dayış: kendisini yüksek bir yerden aşağı atmak

xwı cerebnayış: kendisini denemek

xwı cê dı kerdış: yırtınmak

xwı cê ra kerdış: yırtınmak

xwı cıllı nayış: 1)yatağa girmek 2)hasta olmadığı halde kendisini hasta gösterip yatağa girmek

xwı çeng kerdış: b. xo çeng kerdış

xwı cıma kerdış: 1)göze almak 2)gözüne kestirmek, hedeflemek

xwı...çım vıstış: (başkasının) gözüne girmek veya bunun için uğraşmak

xwı çokan ro dayış: dizlerini dövme

xwı dayış dest: kendisini ele vermek, teslim olmak

xwı dayış kınar: gizlenmek, ortalıktan çekilmek, kenara çekilmek

xw1 dejnayış: kendini üzme, kendini incitme, kendini yormak
xw1 dekerdış: karnını tıka basa doldurmak, çok yemek
xw1 dekerdış: koşmak, kaçmak
xw1 derênayış: eğilmek, kendini eğmek, sinmek
xw1 desta dayış: b. xo desta dayış
xw1 desta kerdış: b. xo desta kerdış
xw1 destı berdış: birlikte götürmek, beraberinde götürmek, elinde götürmek
xw1 dest kerdış: b. xo dest kerdış
xw1 dest vıstış: ele geçirmek, eline geçirmek
xw1 dı ardış: 1) beraberinde getirmek 2) korkaklık veya cimrilikte bulunmak
xw1 dı 'edelnayış: b. xw1 dı verdayış
xwıdık: b. xudık
xw1 dı kay kerdış: neşesi yerinde olmak, kendi kendisiyle oynamak, ne yapacağını bilmez olmak
xw1 dı kerdış: b. xo dı kerdış
xw1 dır berdış: beraberinde götürmek, birlikte götürmek
xw1 dı şıyayış: uyumak
xw1 dı verdayış: 1)(sır, laf vb) gizlemek 2) kendisinde bulundurmak, kendi üzerinde bekletmek
xw1 'ebênayış: kendine sokmak
xw1 'eyan kerdış: kendisini açığa vurmak
xw1 eyştış bide: 1) -e atlamak, bir şeyin üzerine atlamak 2) aman dilemek, ricada bulunmak, yalvarmak

xw1 fa'ş kerdış: aşırı ve ahlaksızca davranışlarda bulunmak, zıvandan çıkmak
xw1 feka kerdış: xw1 fek ra kerdış
xw1 fek ra kerdış: ağzına sokuşturmak, rasgele yemek, atıştırmak
xw1 ferş kerdış: b. xo ferş kerdış
xw1 gewşek kerdış: gevşekçe davranmak, korkakça veya cimrice davranmak
xw1 gıj kerdış: başkasına saldırmak için davranmak, atakta bulunmak
xw1...gırewtış: sığınmak
xw1 goş kerdış: dinleyip kabul etmek, kulağına küpe etmek
xw1 gûşa kerdış: b. xw1 goş kerdış
xw1 gûşıya kerdış: b. xw1 goş kerdış
xw1 hemet kerdış: korunmak, kendini (bir şeyden) korumak
xw1 heremnayış: 1) üstünü kirletmek, donunu kirletmek, altına pislemek 2) bozulmak, kötüleşmek
xw1 hesıyayış: b. xo hesıyayış
xw1 hetı: kendi nezdinde, kendi yanında, kendince, kendine göre
xw1 hewnıyayış: 1) kendine bakmak, kendine itina göstermek, bakımına dikkat etmek 2) kendi bildiğini yapmak, kendi yapısına göre davranmak
xw1 hewnıyayış: uyumadığı halde uyur gibi davranmak; uyumak, yatağa girmek
xw1 hiz kerdış: aşırı ve ahlaksızca davranışlarda bulunmak, zıvandan çıkmak
xw1 howl kerdış: 1) kendi kendisi-

ni iyi göstermek, övünmek 2)iyi olmak, iyileşmek (iyi bir kişi olmak)
xw1 'ingırnayış: somurtarak durmak, sezdirmeden bekleyip bakmak

xw1 kaş kerdış: kendini çekmek, çekilmek ; sürüklenmek

xw1 kerdış: b. xuy kerdış

xw1 kerdış: b. xo kerdış

xw1 kırrantış: kendisini çekmek, sürüklenmek

xw1 kise ra: 1)kendi kesesinden, kendi parasıyla 2)kendi uydurması, uydurarak

xw1 koliki nayış: b. xo koliki nayış

xw1 mahfeze kerdış: korunmak, sakınmak, kendini korumak

xwıma: b. xoma

xw1 merg nayış: 1)ölmüş gibi davranmak, ölü numarası yapmak, uyumuş gibi davranmak, teplenmeden durmak 2)ölümü göze almak, ölümü göze alarak bir işi yapmak

xw1 mēra bestış: b. xo mēra bestış

xw1 mēra dayış: b. xw1 mēra bestış

xw1 mıdāfe kerdış: kendini savunmak, korunmak

xw1 mıl kerdış: 1)boynuna asmak, takınmak 2)(günah veya suç) üzerine almak, üstlenmek

xw1 mıyan kerdış: araya almak, kendi aralarına katmak

xw1 nayış: itiraf etmek

xw1 neternayış: kollamak, gözleyip izlemek

xw1 nēdıyayış: kendini kaybetmek

xw1...peleknayış: saklanıp birisi-

ni veya bir şeyi beklemek, gizliden gözlemek

xw1 pey dı ver dı kerdış: sallanarak gösterişlice yürümek, bir öne bir arkaya doğru hareket etmek

xw1 pey nayış: koruması altına almak, sahip çıkıp korumak, sahip çıkmak, kanat germek, kendi arkasına gizlemek

xw1 pê kırrantış: kavga etmek için çekişmek

xw1 pê şanayış: omuz omuza vermek, sırt sırta vermek, birlikte davranmak, birbirine destek olmak

xw1 pêt kerdış: sıkı durmak, dayanmak, dişini sıkmak, sabretmek

xw1 pıra nayış: içine dalmak

xw1 pıstan kerdış: koynuna koymak, koynuna bırakmak

xw1 pıstan nayış: koynuna koymak, koynuna sokmak

xw1 pizze dı vatiş: içinden söylemek. kendi kendine söylemek

xw1 pizze dı vatiş qey: sanmak

xw1 pizze kerdış: içine dert etmek, karşılık vermek üzere bir kötülüğü unutmamak

xw1 pizze nayış: içine dert etmek, karşılık vermek üzere bir kötülüğü unutmamak

xw1 pola kerdış: omuzuna asmak, omuzuna takmak

xw1 pola nayış: omuzuna koymak, omuzunda taşımak, kendi omuzuna dayamak

xw1 pol nayış: omuzlamak, omuzuna koymak

xw1 qerımnayış: gerinmek

xw1 qiy ro hameyiş: (argoda) böbürlenmek, övünüp durmak, horozlanmak

xw1ra: zaten (b. xora)

xw1 ra duri vıstış: kendisinden uzaklaştırmak, başından savmak

xw1 ra geyrayış: kendi ceplerinde veya üstünde bir şey aramak, aranmak

xw1 ra hera vıstış: kendisinden uzaklaştırmak

xw1 ra hes kerdış: rahatına ve bakımına düşkün olmak, kendi kendisini sevmek

xw1 ra hille bıyayış: kendisinden kuşkusu olmak, foyası olmak

xw1 ra kerdış: kendi kendisine takmak, takınmak

xw1...ra kerdış: içine girmek, içine dalmak

xw1 ra nayış: kendine silah sıkmak; kendi kendisine yapıştırmak, kendi kendisine takmak, kendi kendisine dokundurmak

xw1 ra pey verdayış: geride bırakmak, gerisinde bırakmak

xw1 ra razi bıyayış: kendi kendisini beğenmek, kendi halinden memnun olmak, kibirli olmak

xw1 ra vetış: (laf) uydurmak, kendinden çıkarmak

xw1 ra veynayış: üşenmeden yapabilmek, kendinde yapabilecek gücü bulmak, gücü yetmek

xw1 recefnayış: kendini titretmek, vücudunun değişik yerlerini oynatmak

xw1 refşnayış: b. xw1 recefnayış

xw1 rehet kerdış: içini dökmek,

deşarj olmak, kendi kendisini rahatlatmak

xw1 reşesnayış: vücudunu oynamak, oynamak, raksetmek

xw1 ri: kendine, kendisi için (b. xo rê)

xw1 ri bar kerdış: kendine dert etmek, önemsemek, umursamak

xw1 ri derd kerdış: kendine dert etmek, kendine dert edinmek, önemsemek

xw1 ro beyış: b. xw1 ro bıyayış

xw1 ro bıyayış: (kendi) üstüne başına el atmak, (kendi) saçını başını yolmak, kendi üzerinde veya ceplerinde bulunan bir şeyi almaya çalışmak

xw1 ro kerdış: 1)kendi kendisinin üzerine dökmek, dökünmek 2)altını kirletmek, altına etmek

xw1 ronayış: diz çökmek, eğilmek, sinip beklemek

xw1 rut kerdış: soyunmak, kendini çıplaklaştırmak

xw1 sape kerdış: (yüzyüze gelmek için) ters yönde gitmek, sıvışmak

xw1 sawıtış: 1)kendi üzerine sürmek, kendi kendisine sürmek, sürünmek 2)bulaşmak, başına bela etmek

xwıser: b. xoser

xw1 ser darıtış: (bir şeyi) kendi kendisinin üzerine devirmek, kendi kendisinin üzerine yıkmak

xw1...ser darıtış: -nin üzerine abanmak, -e yaslanmak

xw1 ser deh kerdış: başından savmak, atlatmak

xw1 ser dı kerdış: 1) kafaya dikmek (içmek) 2) başından aşırmaq

xw1 ser nayış: 1) (kûlah, şapka vb) kafasına giymek, kafasına koymak 2) bir şeyi kendi üzerine koymak 3) kendi üzerine almak, üstlenmek

...xw1 ser nayış: başkasını veya bir şeyi kendisi uğruna harcamak, kendisi için (başkasını) feda etmek
xw1...ser nayış: kendini...için feda etmek, kendi kendisini...için harcamak

xw1 sero bıyayış: dinç olmak, sağlığı yerinde olmak

xw1 sero vındertış: dik durmak, ayakta durmak

xw1 serro dayış: 1) kafasına giymek, kafasına sarmak 2) kendi kafasına vurmak

xw1 serro kerdış: 1) kendi başına dökmek, kendi başına geçirmek 2) müsrifçe davranmak, harcamak

xw1 şınayış: iradesine sahip olmak, kendi kendisine gücü yetmek

xw1 tebiştış: kendini tutmak, kendi kendisini alıkoymak, dişini sıkmak, sabretmek, dayanmak

xw1 tede rehet kerdış: (birisine veya bir şeye karşı) içini dökmek ve kendi kendisini rahatlatmak

xw1 tepa dayış: kendisi geride durup etkinlik göstermemek, kendini esirgemek, geride durmak

xw1 tereknayış: olmadık işler yapmak, aşırı olumsuz davranışlarda bulunmak

xw1 tê bına kerdış: birbirine sokulmak

xw1 tê dayış: b. xw1 têwo dayış

xw1 tê pırıngnayış: büzülmek, vücudunu toplamak

xw1 têwo dayış: kıpırdanmak, harekete geçmek

xw1 tê şanayış: vücudunu oynamak, kendi kendisini titretmek, sallanmak

xw1 tıra kerdış: (bir şeyin) içine dalmak, içine girmek

xw1 tıra pawıtış: -den korunmak, -den sakınmak

xw1 to kerdış: sıvanmak (kollarını veya paçasını sıvamak), toparlanıp hazırlanmak

xw1 tuqlıki dayış: takla atmak

xw1 tut kerdış: dikilip durmak, dikilip beklemek

xwıver: kendiliğinden (b. xovero)

xw1 vera: kendi namına, kendi hesabına, kendi adına

xw1 vera gırewtış: 1) kucağına almak, kucaklamak 2) kendi namına almak, kendisi için almak

xw1 vera nayış: kendisine siper etmek

xw1...vera nayış: kendini...-e siper etmek

xw1 ver dı vındertış: haddini bilmek, olumsuz bir şey yapmadan durmak

xw1 ver hewnıyayış: önüne bakmak, başını önüne eğmek

xw1 ver kewtış: utanmak

xw1 ver nayış: kendi önüne koymak

xwıvero: b. xovero

xw1 vero dayış: gayret etmek, gayret göstermek, çabalamak, uğraş-

mak, baş etmeye çalışmak

xw1...vero dayış: ...ile başa çıkma-
ya çalışmak, ...ile baş etmeye uğ-
raşmak, ...için çabalamak

xw1 vero dexterıyayı: önüne ba-
kıp dalgınca düşünmek, cevap ver-
meden başını önüne eğmek

xw1 vero hewnıyayı: önüne bak-
mak, başını önüne eğmek,
utanmak

xw1 verra dayış: 1)kendini bırak-
mak 2)serserileşmek, iyice şaşırıp
bozuk davranışlarda bulunmak
3)(bağlı iken) kendini çözmek

xw1 ver ra dayış: önünden ver-
mek, önündekinden vermek

xw1 ver ra wedertış: aşırı davra-
nışlarda bulunmak, olmadık şey-
ler yapmak

xw1 ver şanayı: b. xo ver şanayı

xw1...ver şanayı: 1)(bir şeyi) ka-
bullenmek, yapmaya yanaşmak,
yapmayı üstlenmek 2)yaklaşmak,
yanaşmak 3)destek olmak

xw1 ver pê dayış: sallanmak, vu-
cudunu oynatmak, sallana sallana
yürümek

xw1 ver vıstış: önüne katmak

xw1 ver wedetış: b. xw1 ver ra we-
dertış

xw1 vıraştış: kılık kıyafetini güzel-
leştirmek, üstünü başını dü-
zeltmek

xw1 vırran kerdış: kendi üstünü
açık bırakmak, soyunmak

xw1 vırran verdayış: kendi üstü-
nü örtmeyip açık bırakmak (b. xo
verran kerdış)

xw1 vıstış bere: b. xw1 eyştış bide

xw1 vira kerdış: unutmak

xw1 vir ardış: hatırlamak,
anımsamak

xw1 vir kerdış: unutmak

xw1 wardış: 1)kendi kendisini bi-
tirmek, kendi kendisini yemek
2)çok istemek 3)çok çalışmak

xw1 wendış: yüz verip kendine
çekmek, ilgi gösterip kendine yak-
laşılmasını sağlamak

xw1 werantış: (kol veya paçasını)
sıvamak, sıvanmak, toparlanıp ha-
zırlanmak

xw1 werdış: b. xw1 wardış

xw1 weşanayı roşanayı: üstünü
başını silkelemek

xw1 weternayı: saldırmak üzere
davranmak, dikelip hazır
beklemek

xw1 xejelnayı: şaşırarak, telaşa
kapılmak, paniğe kapılmak

xw1 xemelnayı: süslenmek

xw1 xemılınayı: b. xw1 xe-
melnayı

xw1 xırab kerdış: kötüleşmek, kö-
tü olmak

xw1 yewbınan pelekınayı: birbi-
rini kollamak

xw1 yewbınan bın ra kerdış: bir-
birine sokulmak

xw1 zanayı: kendi durumunu bil-
mek, kendini bilmek

xw1 zan ro gunayı: kekelemek

xw1 zel kerdış: çok yiyip karnını
şişirmek, tıka basa yemek

xw1 zut kerdış: soyunmak, kendi-
ni çıplaklaştırmak

xwiye: huy, alışkı (b. xuy)

xwiye girewtış: b. xuy girewtış

xwiy kerdış: b. xuy kerdış

xwu: b. xo, xwi

Institut kurde de Paris

Y

ya/d: o

ya: evet

ya: ya, yahut, veya (b. nê)

ya: ey!, hey!, haydi!

yaban/e: yaban, kır, yerleşim biriminin dışındaki yer

yabanê Hûmay: Allah'ın çölü, kır, yaban, ıppsız yer

yabani/e: yabani, vahşi

yabaniyey: yabanilik, vahşilik

yaban kewtış: dağlara düşmek, delirmek, şaşkına dönmek

yaban ra çerayış: "yabani olmak", "ilkel olmak" anlamında kullanılan bir deyim

yaban vıstış: "delirtmek", "dağlara düşürmek", "yabanileştirmek", "(birisini) şaşkına çevirmek" anlamlarında kullanılan bir deyim

yabaş: yavaş (b. yewaş)

yabon/e: b. yaban

yaboni/e: b. yabani

yacêrayîne: b. ageyrayış

yadigar/e: hediye

ya Ella: ayağa kalkarken veya bir işe başlarken "Ya Allah!", "Allah'ın adıyla", "haydi!" anlamlarında kullanılan bir deyiş

Yahudi/e: Yahudi

Yahudiyey: Yahudilik

yakerdene: b. akardı, akardene

yallah: yallah, haydi

yaman: 1)yaman 2)güç, dayanılması zor olan

yan: ya, yahut, veya

yanış: yanış

yanışey: yanışlık

yani: yani

yan..., yan...: ya..., veya

yaqut/e: yakut

yar/e: yar, sevgili

yaraniye/d: şaka, yarenlik

yarbi: b. yarebbi

yardım/e: yardım

yardım kerdış: yardım etmek

yardım waştış: yardım istemek

yar/d: yar, sevgili

yarebbi: yarabbi, aman Allahım!

yarı/d: yar, sevgili, dost

yari: şaka, latife

yari kerdış: şaka yapmak

yarne/e: yarına, uçurumlu yer

yar û axyar: dost ve düşman

yas/e: yas

yasax/e: yasak

yasax bıyayış: yasak olmak, yasaklanmak

yasax kerdış: yasaklamak

Yasin: Kur'an'ın surelerinden biri olan Yasin Suresi

yastuxı/d: yastık (b. balışna)

yaşıl/e: yeşil (b. hewz)

yaw: b.yew

yawer/e: yaver

Yawıdi/e: Yahudi

Yawıdiyey: Yahudilik

Yawudi/e: b. Yahudi

Yawudiyey: Yahudilik

yaxe/e: yaka (b. girane)

yaxer/e: yağmur (b. varan)

yaxır: b. yaxer

yaxme: yağma, zorla başkasının malını (veya parasını) alma

yaxme niyo: “yağma yok”, “öyle şey olmaz” anlamında kullanılan bir deyim

yaxme wo: “yağma yok”, “öyle şey mi olur?” anlamında kullanılan bir deyim

ya xuda: ayağa kalkarken veya bir işe başlarken “ya Allah!” anlamında kullanılan bir deyiş

yaxut: yahut, veya

yay/d: o

yay/d: yay

yay/d: teyze (b. yayı)

ya..., ya...: ya..., veya... (b. nê...nê...)

ya..., ya ki...: b. ya..., ya zi...

ya..., ya zi: ya..., veya... (b. nê...nê...)

yayê: teyze (hitap sırasında kullanılır)

yayi/d: teyze

yaykeyna/d: teyze kızı

yaykê/d: teyze (hitap sırasında kullanılır)

yaykı/d: teyze

yaykıza/e: teyze oğlu, teyzezade

yaylı: yaylı

yazı/e: yazı

yazı kerdış: yazmak (b. nuştış)

yazı-turte: yazı tura

yazıxane/e: yazıhane

yazux: yazık (b. heyf)

yaz û yaban: yaban, kır, çöl (b. yaban)

yebaş: b. yewaş

yebaşki: b. yewaşki

yekten: yekten, aniden, birdenbire

yekun: yekun, toplam

yella: yallah, haydi

yeman: 1)yaman, becerikli 2)b. eman-yeman

Yemen/e: 1)Yemen 2)mecaz olarak: çok uzak yer, çok yorucu ve sıkıntılı yolculuğun yapıldığı yer

yemeni: ayakkabı (b. sowl)

yemiş/e: yemiş

yemno: b. yewbinan

yene/e: cuma günü

yeni/e: çeşme, kaynak

yeqin: 1)kat'i olarak bilme, sağlam bilgi, yakın 2)meğer

yeqin bestiyayış: kanaat hasıl olmak, bir konuda yargıya varmak, inanmak

yeqin kerdış: inanmak, kani olmak

yere/e: ikinci

yerewo teng/e: akşam üzeri, ikindinin geç saatleri

yerrey: ikinci zamanı, ikinci zamanında

yerxat/e: ırgat

yeri/e: ikinci (b. yere)

yesir/e: esir

yetim/e: yetim

yew: 1)bir 2)aynı, eşit, denk

yewaş: yavaş

yewaşki: yavaşça

yewbına: b. yewbinan

yew bıyayış: 1)bir olmak, tek olmak 2)birlikte olmak, birlik olmak 3)eşit olmak, aynı olmak

yew bı yew: birer birer

yewbinan: birbirini, birbirine
yewbinan diyayış: 1)birbirini görmek, görüşmek 2)birbirini anlamak, anlaştırmak

yewbinan gırewtış: 1)birbirini desteklemek, 2)birleşmek

yewbinan nawıtış: birbirine göstermek, birbirine öğretmek

yewbinan resayış: 1)birbirine yetişmek 2)birbirine girişmek, vuruşmak

yewbinan tebiştış: 1)birbirini tutmak, tutuşmak, birbirine tutunmak 2)birbirini desteklemek

yewbinan wardış: 1)birbirini yemek (birbirine düşmek), 2)birbirisiyle didişmek

yewbinan zanayış: birbirini bilmek, birbirinin ne mal olduğunu bilmek, birbirinden haberdar olmak

yewbini: birbirini

yewbino: birbirini (b. yewbinan)

yewbino tebiştış: b. yewbinan tebiştış

yewbno: b. yewbinan

yew cus: aynı, aynı cinsten olanlar, birbirinden farksız, tek tip

yewçım/e: tek gözlü, yalnız bir gözü görebilen kişi

yewçımı/d: b. yewçım

yewda xwî ra şıyayış: temelli gitmek, arkasına bakmamacasına gitmek, tümünden gitmek

yew deme: bir ara, bir süre, bir zamanlar

yewdest: 1)yandaş, aynı taraftan olmak 2)tek el, tek eli, tek kollar

yewek: 1)biricik, tek; ailenin tek oğlu 2)birisi, biri, kimse 3)hiçbirisi, hiçkimse, birisi dahi
yewekey: biricik olma durumu; ailenin tek çocuğu olma
yewekî/d: 1)hiçbir 2)ailenin tek kızı

yewendes: on bir

yewendesın/e: on birinci

yewendesını/d: on birinci

yewer: 1)biri, birisi 2)hiçkimse

yeweri: 1)biri, birileri, birisi 2)hiçkimse

yewey: 1)birlik, teklik 2)beraberlik, birliktelik 3)eşitlik

yewên: birinci, ilk

yewfek: sözbirliği

yewfek/e: 1)tek ağızlı, tek tarafı kullanılan araç 2)tek taraflı kazma, bir çeşit bel

yewfek bıyayış: sözbirliği veya işbirliği içinde olmak

yew hewa kerdış: 1)birşeyler yapmak 2)bir çeşit (iş) yapmak 3)gayri meşru cinsel ilişkide bulunmak

yew hewa kerdış: aynı şekilde yapmak, aynı biçimde davranmak

yewın/e: birinci, ilk

yewını/d: birinci, ilk

yewî: 1)biri, birileri, birisi 2)hiçbir, hiçbiri

yewîna: bir başkası, başkası, başka kimse

yew kerdış: 1)birleştirmek 2)eşit kılmak, farklı iki şeyi aynı biçime sokmak, birlemek

yew kes: kimse, birisi, bir kişi

yewkışt û yewkînar: 1)yamrı yumru, yamuk, çarpık 2)hasta,

bazı organları eksik, güdük olan
yewmın: birbirini, birbirinin (b. yewbinan)
yewmiye/e: yewmiye, günlük ücret, gündelik
yewna: bir de, bir daha, başka, diğeri, bir tane daha, bir başkası (b. yewina)
yewna vinayış: görüşmek, birbirini görmek, buluşmak (b. yewbinan diyayış)
yewnay: başka birisi, başka bir tanesini
yewndes: b. yewendes
yewno: b. yewbinan
yewpa: tek ayaklı
yewqat: tek katlı
yewrayi: birden, tümünden, tümüyle, temelli
yew rayir dıyayış: bir yolunu bulmak, bir çaresini bulmak
yew rayir vinayış: bir yolunu bulmak, bir çaresini bulmak
yewreng: tek renkli, tek renk, aynı renkten olan
yewroja/d: b. yewroje
yewroje/e: 1)bir günlük 2)yaşı çok küçük olan
yewserra/d: bir yıllık, bir yaşında olan
yewserre/e: bir yıllık, bir yaşında olan
yewşewa/d: b. yewşewe
yewşewe/e: 1)bir gecelik 2)yaşı çok küçük olan
yewwck: hiç kimse
yewxe/e: yufka ekrneği
yew yew: 1)bazısı, bir kısmı 2)tek tük 3)birer birer

yew yew ray: bazı kere, bazan, ara sıra
yey/e: o
yê/e: o, onun
yê: onlar
yê...: -nin, -ki, iyelik zamiri (**yê dey**: onun; **yê mın o**: benimdir, benimkidir)
yêne: b. yene
yêni: onlar, onları, onların
yê ra/e: ona, ondan
yê ri/e: ona
yı/e: b. yê
yın: b. yini
yını: b. yini
yıslıge: b. ışık, qolıkı
yi/e: o, onun, onu (b. yê)
yi: onlar (b. yê)
yin: b. yini
yine: onlar (b. yini)
yinê: b. yini
yini: onlar, onları
yo/e: bir (b. yew)
yo/e: o
yobinû: b. yewbinan
yobinû muejnayış: birbirine göstermek
yom/e: hava, eyyam
yome/e: b. yewmiye
yona: b. yewna
yondes: b. yewendes
yowmiye/e: b. yewmiye
yowxe/e: yufka ekmeği (b. yewxe)
yoxleme/e: yoklama
yoxleme kerdış: yoklamak, üzerini aramak, arama yapmak, yoklama yapmak
yoxro ke: meğerse (b. oxmo kı)
yuh kerdış: yuhalamak

yuka cıllan/d: yüklük, evlerde dü-
rülen yatağın konduğu yer

yukı/d: b. yuka cıllan

Yunan/e: Yunan

Yunanı/d: Yunan kadın veya kız

Yunanki: Yunanca

yû/e: o

Institut kurde de Paris

Institut kurde de Paris

Z

za/e: oğul, erkek çocuk
zabıta: zabıta
zabıtı/d: zabıt, tutanak
zabıtı tebiştış: zabıt tutmak
zabut/e: zabıt, subay
zacılaney: loğusalık, loğusa olma durumu
zacılanı/d: loğusa, yeni doğum yapan kadın
zad/e: yiyecek maddesi, hububat ürünü
zaf: çok, hayli, epey
zaf bıyayış: çok olmak, çoğalmak
zafey: çokluk, bolluk (b. zafı)
zafêr: daha çok (b. zaftır)
zafi: 1) çokluk, bolluk, çoğunluk
2) daha ziyade, genellikle
zaf kerdış: çoğaltmak, arttırmak
zaf nêmend: az kalsın, az daha, neredeyse
zaf ra tayi: az çok, az da olsa
zaftır: daha çok
zaf zaf: 1) çok fazla 2) çok çok, en fazla, nihayet
zaf zeman, tay zeman: gel zaman git zaman, aradan epey zaman geçtikten sonra, derken
zalım/e: zalim
zalımey: b. zalımı
zalımêni/d: b. zalimini
zalımı/d: b. zalım

zalımı: zalimlik
zalımını: zalimlik
zalımki: zalimce
zama/e: damat, güvey, enişte
zamayi: damatlık
zamq bıyayış: zamklanmak
zamqı/d: zamk
zamqkerda/d: zamklı, zamklanmış olan
zamqkerde/e: zamklı, zamklanmış olan
zamq kerdış: zamklamak
zan/e: b. zıwan
zanaya/d: bilen, bilgili (kız veya kadın)
zanaye/e: bilen, bilgili, bilgin
zanaye bıyayış: bilgili olmak
zanayene: bilmek (b. zanayış)
zanayey: bilginlik, bilme
zanayını: b. zanayene
zanayış: bilmek **(zanayışo kı ez zana:** bence, benim bildiğime göre, benim bildiğim kadarıyla, benim bildiğim)
zanayox/e: bilen
zanayoxı/d: bilen kız veya kadın
zan degunayış: kekeliyerek konuşmak, kekelemek
zaneyış: bilinmek (b. zanıyayış)
zanıyayış: bilinmek, bilinmiş olmak
zanık/e: diltik
zani: diz
zani: “sakın”, “baksana”, “olmayaki”, “biliyor musun?” anlamlarında kullanılabilen bir sözcük
zanqı/d: b. zamqı
zanqı kerdış: b. zamq kerdış
zanqıle/e: cıngıl, küçük üzüm

salkımı

zanqole/e: b. zanqile

zar/e: tavla vb. oyunlarda kullanılan zar

zaranc: keklik (b. zerenc)

zaranz: keklik (b. zerenc)

zar û zêç: çoluk çocuk

zat/e: zat, saygın kişi

zaten: zaten, aslında

zati: zaten

zature/e: zaturree

zav: b. zaf

zavey: b. zafi

zavi: b. zafi

zav nê mend: b. zaf nêmend

zav ra tani: b. zaf ra tayi

zav û zêç: b. zar û zêç

zav zav: b. zaf zaf

zav-zêç: b. zar û zêç

zaw: b. zaf

zay birazay/e: erkek kardeşin oğlu

zay datizay/e: amca oğlunun oğlu

zay 'emızay/e: hala oğlunun oğlu

zayene: b. zayıf

zayıf/e: b. ze'if

zayı't/e: zayıt, kayıp, hasar

zayı't dayış: zayıt vermek

zayış: doğmak, doğurmak (hayvanlar için kullanılır)

zay warızay/e: kız kardeşin oğlunun oğlu

zay xalizay/e: dayı oğlunun oğlu

zay yaykızay: teyze oğlunun oğlu

Zaza/e: 1) Dımıl, Kırd, Kırmanc

da denilen Kürt 2) Zazaların konuştuğu lehçe, Dımılı lehçesi

Zazaki: Zazaca, Dımılı lehçesi

ze: gibi (b. se)

zebani: zebani

zebeşe/d: karpuz (b. hindi)

Zebûr/e: Zebur, Peygamber Davud'un kutsal kitabı

zeft bıyayış: 1) zapt edilmek, ele geçmek 2) kaplanmak

zefti/e: zaptiye, jandarma, asker

zeftiyye: zaptiyelik, jandarmalık

zeftiyo bejık/e: bir çeşit milis asker

zeft kerdış: 1) zapt etmek 2) kaplamak 3) yakalayıp sıkıca tutmak

zeh bıyayış: harcamak

zehf: çok (b. zaf)

zeh kerdış: harcamak

zehmet/e: zahmet, güçlük, eziyet 2) güç, güçlkle yapılabilen

zehmet bıyayış: zahmet olmak, güç olmak

zehmet deyış: b. zehmet dıyayış

zehmet dıyayış: eziyet çekmek, sıkıntı görmek, zahmete katlanmak

zehmet kerdış: zahmet etmek

zehmet kewtış: zahmet etmek, zahmete girmek

zehmet veynayış: zahmet görmek, eziyet görmek, sıkıntı çekmek

zehmet wardış: zahmet etmek, sıkıntıya katlanmak

zehr/e: zehir

ze'if/e: zayıf

ze'if bıyayış: zayıf olmak, zayıflamak

ze'ifey: zayıflık

ze'ifi/d: zayıf (kız veya kadın)

zeka/d: zeka

zekat/e: zekat

zeke: nasıl ki, gibi, sanki, adeta,

-ince (-ınca)

zekı: b. zeke

zel: kaval

zelal: duru, berrak

zelal bıyayış: duru olmak, berrak olmak, durulaşmak, berraklaşmak

zelaley/d: b. zelali

zelaleya sıbay/d: şafak aydınlığı

zelalıyayış: 1)berraklaşmak, durulaşmak 2)aydınlanmak

zelali/d: duruluk, berraklık

zelal kerdış: durulaştırmak, berraklaştırmak

zel bıyayış: şişmek (karın şişmesi vb. için kullanılır)

zeli/d: eskiden barut konmak için kullanılan ve tahtadan yapılan küçük bir araç

zelliqıyayış: yapışmak

zelzele/e: zelzele, deprem

zem/e: zam

zem/e: başkasının aleyhinde konuşma, (başkasını) çekiştirme

zem ameyış: pahalılaşmak, (üzeline) zam gelmek

zeman/e: zaman

zemanêk: bir zamanlar, bir vakitler, bir süre

zemanê...vıyartış: zamanı geçmek

zemani: bir zamanlar, bir vakitler, bir süre

zemanina: bir süre sonra, bir süre daha, başka bir zaman

zemano: vakta ki, ne zaman ki

zemano kı: vakta ki, ne zaman ki

zeman vıyartış: zamanın geçmesi

zeman vıyarnayış: zaman geçirmek, avunmak, zamanını ge-

çirmek

zembil: sepet

zemê...kerdış: çekiştirmek, zemetmek, aleyhinde konuşmak

zem kerdış: başkasının aleyhinde konuşmak, çekiştirmek, zemetmek

zem kerdış: zam yapmak, fiyat arttırmak

zemqı/d: b. zamqı

zemq kerdış: b. zamq kerdış

Zemzem: Zemzem

zend: dirsek

zen'et/e: 1)zanaat 2)ziraat

zeng'e: zil, çan, çingirak

zeng'e: 1)açık ve parlak yeşil, berrak 2)açık yeşil gözlü

zengar: pas

zengarrın/e: paslı

zengarrını/d: paslı

zengen/e: kazma

zengey: açık yeşil gözlü olma, açık yeşil renklilik

zengı/d: pas

zengı/d: açık yeşil gözlü (kız veya kadın)

zengıl/e: zil, çan, çingirak

zengin/e: zengin

zengin bıyayış: zengin olmak, zenginleşmek

zenginey: zenginlik (b. zengini)

zengini: zenginlik

zengin kerdış: zenginleştirmek, zengin etmek

zengne/e: kazma (b. zengen)

zengû/e: üzengi

zep bıyayış: şişmek, şişkin hale gelmek

zep kerdış: şişirmek, şişkin ve gös-

terişli hale getirmek

zer/e: altın

zerabet-i/d: yufka ekmeğın üzeri-
ne yoğurt ve kızartılmış yağ katıla-
rak hazırlanan bir yemek

zerafet: yufka ekmeğın üzerine
yoğurt ve kızartılmış yağ katılarak
hazırlanan bir yemek (b. zerabet-i)

zeranc/e: keklik

zerancı/d: dişi keklik, ana keklik
(b. mari)

zerar/e: zarar

zerba...bıyayış: gönlüne göre ol-
mak, istediği gibi olmak, gönlünce
olmak

zerba xwı: kendi gönlünce, istedi-
ği gibi

zerbe/e: kapının açılmasını önele-
mek için kullanılan ve genellikle
tahtadan yapılan bir çeşit
sürgü-kilit

zerbe kerdış: sürgülemek

zerbeti/d: b. zerabeti

zerd/e: sarı

zerd/e: altın

zerdawı/d: safra, cerahat, kusun-
ca dışarı çıkarılan sarı su

zerd bıyayış: sarı olmak, sa-
rarmak

zerde/d: sarı, sarışın (kız veya
kadın)

zerdek/e: sarımtırak, sarıya çalan

zerdeni: sarılık

zerdey: sarılık, sarı olma durumu

zerdık/e: yumurta sarısı

zerdikê haki: 1)yumurta sarısı
2)mecaz olarak: zarif, nazik, çok
güzel

zerd kerdış: 1)sarartmak, sarılaş-

tırmak 2)sarı görünmek

zerdo/e: sarı renkli bir kuş

zerd û zımılêq/e: sararıp solmuş
olan, sapsarı (hastalıktan dolayı
sararmış olan kişi için kullanılır)

zere/d: gönül, yürek

zere/e: iç, içeri (b. zerre)

zere/e: karın (b. zerre)

zerehira/e: ferah, gönlü rahat, sa-
bırlı olan

zerec/e: keklik (b. zeranc)

zerej/e: keklik (b. zeranc)

zereje/d: dişi keklik (b. zerancı)

zerejı/d: b. zereje, zerancı

zere kotene: içeri girmek, içeri
düşmek

zerenc/e: keklik

zerenci/d: dişi keklik

zeretenik/e: yufka yürekli

zeretenike/d: yufka yürekli kız ve-
ya kadın

zereveti/d: b. zerabet-i

zerevêsaye/e: acıyan, yüreği
yanan

zerevêsayêni: yufka yüreklilik, in-
sancıl olma durumu

zerez: b. zerenc

zerfı/d: zarf

zergûn: 1)sarartı, yeşerti 2)filiz

zergûn bıyayış: filizlenmek, ye-
şermek

zergûn kerdış: filizlendirmek

zerhera: b. zerehira

zerı/d: gönül, yürek (b. ze-
re,zerre-III)

zerik: 1)sarılık hastalığına yakala-
nan kişi 2)aşırı susama, çok susa-
mışlık

zerik bıyayış: 1)sarılık olmak

2)çok susamak

zeri kewtış cı: -e gönlünü kaptırmak, -i sevmek

zerıkı/d: 1)sarılık hastalığı 2)sarılık hastalığına yakalanan kız veya kadın 3)mecaz olarak: çok susama

zeri/d: gönül, yürek (b. zerre-III)

zeri/d: sarışın güzeli, sarışın kız veya kadın, sarışın dilber

zerin/e: b. zerrin

zern: b. zerne

zerne/e: altın

zernên/e: altından yapılmış olan, altın yapılı

zero/e: sarı renkli öküz vb. hayvanlar için ad olarak kullanılan bir sözcük

zerp: b. zerpi

zerpê xwı...nawıtış: fiyaka satmak, gösteriş yapmak, böbürlenmek, caka yapınak

zerpi: gösteriş için yapılan davranış, fiyaka, caka

zerq: ılık süzmesi, ışın (b. zerqe)

zerqe/d: ışın

zerqetı/d: sarı renkli bir cins yabani arı

zerra mı, mı wena: “içim içimi yiyor”, “kendi kendimi yiyorum”, “çok acıktım”, “çok istiyorum” anlamlarına gelen bir deyim

zerra mı va çık: “yüreğim hop etti” anlamında kullanılan ve aniden bir şeyin farkına varıp ürpermeyi ifade eden bir deyim

zerra..., ...şıyayış: canı...istemek, canı çekmek

zerra...waştış: canı istemek

zerra xwı pêr kerdış: canının istediği bir şeyden kendisini alıkoyabilmek için kendisini sıkıkmak, yemeden dayanmaya çalışmak, yüreğini pek tutmak

zerra xwı teng kerdış: bir şeyden hoşnutsuz olmak ve hoşnutsuzluğunu belirtmek

zerre/e(I): iç, içeri

zerre/e(II): karın, mide

zerre/d(III): gönül, yürek

zerre/e(IV): zerre, zerrecik (b. mısqali zerre)

zerre kerdış: 1)içeri sokmak 2)içeri girmek

zerre kewtış: 1)içine dalmak, içeri dalmak 2)içeriye kapanmak

zerre...masayış: yüreği şişmek, çok üzölmek

zerre masnayış: yüreğini şişirmek, üzmek, kızdırmak

zerre nayış: içine koymak, içine bırakmak

zerre w teber: iç ve dış, içeri ve dışarı

zerrên/e: b. zerrin

zerrhera/e: tahamüllü, sabırlı (b. zerehira)

zerrherayey: tahamüllölük, sabırlılık

zerri/d: gönül, yürek (b. zerre-III)

zerri/e: iç, içeri (b. zerre-I)

zerri bere şeyış: b. zerri bider şeyayış

zerri bider şeyayış: canı istemek, canı çekmek

zerri çıqlıkı dıyayış: 1)(bir şeyden) rahatsız olmak, tiksınmek

2)canı istemek, canı çekmek

zerri dekewtış: sevmek, aşık olmak, gönül kaptırmak

zerri devistış: gönül kaptırmak, sevmek, aşık olmak

zerri fek ra ameyiş: 1)(heyecandan veya korkudan) yüreği ağzına gelmek 2)soluğu kesilmesine yorulmak

zerrıfıyayış: çok korkmak, ödü patlamak

zerri hellıyayış: 1)yüreği sızlamak, yüreği cızlamak, çok acımak, yüreği yanmak 2)yüreği bayılmak, çok acıkmak

zerrihera bıyayış: yüreği geniş olmak, tasasız olmak, tahamüllü olmak

zerri kotene huri: mide (midesi) bulanmak (**zerra mı kuna huri:** midem bulaniyor)

zerri mendış: gönlü kalmak, birisine kızmak, alınmak

zerri pêt bıyayış: yüreği katı olmak, acıya ve açlığa karşı dayanıklı olmak

zerri...ra mendış: (bir şeyden) soğumak, (bir şeyi yiye yiye) bıkmak, yiyemez olmak

zerri rehet bıyayış: yüreği rahatlamak, müsterih olmak

zerri şıkıtış: gönül kırmak

zerri tadyayış: (bir şeyden) soğumak

zerri teng bıyayış: sıkılmak, hoşnutsuz olmak; sinirli olmak, sinirlenmek

zerri teng kerdış: hoşnutsuz olduğunu belli etmek, tehammül ede-

memek, katlanamamak

zerri têdıyayış: midesi bulanmak

zerri tıra mendış: b. zerri...ra mendış

zerri verdayış: kalbini kırmak, gönlünü kırmak

zerri waştış: canı istemek, gönlü istemek

zerri xereqıyayış: yüreği bayılmak, çok acıkmak; çok istemek

zerri xereqnayış: imrendirmek, özendirmek; çok acıktırmak

zerri ziz kerdış: (birisini) üzüp ağlamaklı duruma getirmek, duygulandırmak, üzmek

zerri: yürek

zerrin/e: alından yapılmış olan nesne, altın yapılı

zerrişıkta/d: üzgün, kalbi kırılmış olan, alınan (üzülen)

zerrişıkte/e: b. zerrışıkta

zerrteng/e: sinirli, öfkeli, sert huylu kişi; alıngan; sıkılan (içinde sıkıntı olan kişi)

zerrtengey: yüreği daralma, içinde sıkıntı olma, sıkıntılılık; sinirlilik

zerrtenık/e: yufka yürekli, alıngan (b. zeretenık)

zerrtenikey: yufka yüreklilik, alınganlık

zerrwaştış: 1)kayırmak 2)canı istemek 3)torpil

zerrwaştış kerdış: canının istediği gibi davranmak, kayırmak, torpil yapmak

zerweş/e: mutlu, hoşnut, neşesi yerinde olan

zerweşi: mutluluk, hoşnutluk, ne-

şesi yerinde olma
zerzewat/e: sebze, zerzewat
zerzur: kafilê şekilinde dolaşan büyük bir kuş çeşidi
zew/e: bir (b. yew)
zewac/e: evlilik, evlenme
zewaj: b. zewac
zewaz: b. zewac
zewc: çift
zewecıyaya/d: evli kadın, evlenmiş olan kadın
zewecıyaye/e: evli erkek, evlenmiş olan erkek
zewıcıyayış: evlenmek
zewecnaya/d: evlendirilmiş olan kız veya kadın
zewecnayış: evlendirmek, evermek
zewejıyayîne: evlenmek (b. zewecıyayış)
zewencı/d: çift (tekin karşıtı)
zewe: b. yewer
zeweri: b. yeweri
zewên: b. yewên
zewijnayış: b. zewecnayış
zewın: birinci (b. yewın)
zewmbini: b. yewbinan
zewncı/d: b. zewenci
zewnc fert: Tek veya çift sayılı bir şey bulundurarak karşıdakine göstermeden ona "tek mi, çift mi?" diye sormak ve bilip bilmemesine göre tespit ya da seçmede bulunmak. Tek mi çift mi oyunu.
zewndes: b. yewendes
zewq/e: zevk, haz
zewq gırewtış: zevk almak
zewtı/d: ilenç, beddua
zewucnayış: b. zewecnayış

zexel/e: kurnaz, hilekar, oyunda hile yapan kişi
zexel bıyayış: kurnaz olmak, kurnazlaşmak, hilekar olmak
zexeley: kurnazlık
zixelı/d: b. zexel
zixelıyayış: kurnazlaşmak, hilekar olmak, kuşkulucu davranır olmak
zixelnayış: kuşkulu davranması-na neden olmak, hilekar olmasına neden olmak, kurnazlaştırmak
zexire/e: zahire, azık
zext/e: nodul, övendirenin ucuna takılmış olan sivri demir
zey: kadar, gibi (b. sey)
zey adırı: ateş gibi; hızlı, keskin, atik
zeydnayış: 1) ilerletmek, (başkasını) geçmek 2) arttırmak
zeyi: yeni evlenen kadının evlenme sonrası baba evine yaptığı ilk ziyaret
zeynayış: b. zeydnayış
zeynet/e: ziyet, süs, bezek
zeynetın/e: süslü
zeynetli: b. zeynetin
zeyt/e: b. zeyt yacı
zeyt yacı/e: zeytin yağı
zeytunı/d: zeytin
zê: gibi (b. zey)
zêd: b. zêde
zêde: ziyade, çok, fazla, zait
zêde bıyayış: fazlalaşmak, fazla olmak, artmak
zêde kerdış: arttırmak, fazlalaştırmak, çoğaltmak
zêdeyi: fazlalaşma, artış, fazlalık
zêdî: b. zêde

zêdi: çok, fazla, ziyadesiyle
zêdnayine: arttırmak, çoğaltmak
zên/e(I): eyer
zên/e(II): zihin, bellek
zênci/e: zenci
zêndan/e: zindan
zên kerdış: eyerlemek, binek atının üzerine eyer koymak
zêq hewnıyayış: durup dik dik bakmak
zêq kerdış: (gözlerini) faltaşı gibi açmak
zı: -den (ismin -den hali için kullanılır)
zıbala: b. zıbılge
zıbil/e: gübre
zıbilge/e: gübrelik, gübre dökülen çöplük
zıbl/e: b. zıbl
zıbl û zebalı: çer çöp, rüzgarla savrulan gübre veya toz toprak
zıd/e: zıt, karşıt
zıdı/d: güç, takat (**zıdı tede nê-mendiş:** takati kalmamak, takati kesilmek)
zıfır: yiyinti, yiyecek kııntısı
zıfqêlı/d: eşik
zıft/e: zift
zıgar: çakıl, ufak taş parçası
zıhin/e: zihin, bellek
zı'if/e: zayıf, güçsüz
zı'ifey: zayıflık
zıkat/e: zekat
zıkır/e: zikir, Allah'ı anmak için söylenen dini sözler
zıkır antış: zikir çekmek
zıkır kerdış: zikir çekmek
zık û zuwa: kupkuru
zılm/e: zulüm

zılqıtı/d: b. zırqıtı
zımayış: uğuldamak, iniltili ses çıkarmak
zimbêl: b. zimbêl-i
zimbêlboq/e: gür ve biçimsiz bıyıkları olan kişi
zimbêlın/e: bıyıklı
zimbêl-i: bıyık (bıyıklar)
zimbêlqeytan/e: kaytan bıyıklı, gür ve siyah bıyıklı
zıme/e: tarla
zımêl: bıyık (b. zımêl-i)
zımêl-i: bıyık (bıyıklar)
zımilêq: b. zerd û zımilêq
zımıstan/e: kış
zımıstanên: kışlık
zımıstani: kışın
zımıstani: kışlık
zımıston/e: b. zımıstan
zımıstû/e: b. zımıstan
zımı: uğultu, uğultulu ses
zımı dekewtış: uğultu çıkarmak, yer yerinden oynamak, gürültü kopması
zımı û nali: uğultu ve inleyiş sesi, feryat ve figan, gürültü
zımpere/e: zımpara
zınar/e: kaya
zıncar/e: 1) bakır pası 2) bakır yeşili, koyu yeşil
zıncı/d: burun
zıncılıyayış: b. zıncılıyayış
zıncı/d: et parçası
zıncı/d: burun (b. zıncı)
zıncile/d: zincir
zındêq/e: b. zındıq
zındıq/e: zındık, münafık
zındıqey: zındıklık
zing: çınlama sesi, çınlamalı ses,

zangırdama, çingırdama
zingayene: çınlamak
zingayı: çınlamak, zangırdamak
zingezingi: çingirtılı ses, zangırdama
zingıl/e: çan, çingırak, zil (b. zengıl)
zingılı/d: bir çeşit börek, poğaç
zingılık/e: çan, çingırak, küçük zil (b. zengıl)
zingi: çingırdama, çınlama, zangırdama sesi
zıñj/d: burun (b. zıncı)
zınn: b. zıncı
zıp û joa: kupkuru (b. zık û zuwa)
zıqaq: sokak
zıq bıyayene: dikilip durmak
zıqum/e: b. zıqqûm
zıqumnayı: zıkkımlamak
zıqqûm/e: zıkkım
zır: zırlama, zırlayı, zırlıtı
zır: b. zırdelu
zırar/e: zarar
zırar dayı: zarar vermek
zırar dayı pıro: -e zarar vermek, zarara sokmak
zırar dıyayı: zarar görmek, hasara uğramak
zırarı/d: düğme
zırar kerdı: zarar etmek (**zırar nêkeno:** zararı yok, neyse, önemi yok)
zırar pıro gunayı: zarar görmek, zarara uğramak
zırar...resayı: zarar görmek, -e zararı dokunmak
zırar veynayı: b. zırar viynayı
zırar viynayı: zarar görmek, zarara uğramak

zırav: zarif, ince boylu
zırayene: b. zırayı
zırayı: b. zırrayı
zırç/e: yeni filizlenen ot, çim
zırçayene: b. zırçayı
zırçayı: bağırarak, çığlık atmak
zırdelu/e: zırdeli
zırdeluy/d: zırdeli olan kız veya kadın
zırezır: zırlıtı
zırıng: çarpma veya çarpışma sesi, zangırtı
zırıngi: çarpma veya çarpışma sesi, zangırdama sesi
zırna/d: zurna
zırq: güneşin doğarken ya da batarken saçtığı kızılık, ışık hüzmeleri (b. **zerqe**)
zırq dayı: güneşin doğarken ya da batarken kızıl ışık saçması
zırqıtı/d: sarı renkli bir çeşit yaban arısı
zırqıtıkı/d: b. zırqıtı
zırı/e: zırlama, anır, anırma
zırrayı: anırmak, zırlamak
zırre...ameyi: 1) -nin anırma zamanı gelmek, zırlamak üzere olmak 2) şıarmak, şıarmıklığı tutmak
zırri: anırtı, anırma, zırlama sesi
zırt: 1) anlayışsız, kaba saba, tahammülsüz 2) yellenme sırasında çıkan ses 3) aniden kızan kişi için kullanılan (olumsuz anlamlı) bir sözcük
zırtayı: 1) aniden ve kabaca bağırarak 2) ses çıkaracak biçimde yellenmek
zırtık: b. zırtık

zırtıkê...vetiş: (argoda) birisini perişan etmek, çok sıkıştırmak, mat etmek, posasını çıkarmak, suyunu çıkarmak (canlılar için kullanılır)

zırto/e: 1)anlayışsız, kaba saba, palavracı, tahammülsüz kişi 2)çabuk kızan ve olur olmaz davranışlarda bulunan kişi, zıpır

zırto: beklenmedik ve gereksiz bir anda olma durumunu ifade etmek için kullanılan bir sözcük (**zırto vejıya ame:** pat diye çıkıp geldi) **zırtzırt kerdış:** rasgele uygunsuz davranış ya da konuşmalarda bulunmak, fiyaka yapmak, gösteriş yapmak, övünmek, zart zurt etmek

zırzır: zırlı, zırlama, ağlama sesi

zıt/e: çıplak

zıt kerdış: soymak, çıplaklaştırmak

zıvıl/e: b. zıbıl

zıvl û zebalı: b. zıbl û zebalı

zıwa: kuru (b. zuwa)

zıwa bıyayış: kurumak, kuru olmak

zıwa kerdış: kurutmak

zıwan/e: dil, lisan

zıwanê...geyrayış: henüz konuşabilir durumda olmak, dili dönmek (**zıwanê...nêgeyrayış:** dili dönmek, konuşamamak)

zıwanê...giyriyayış: dili tutulmak

zıwanê marı/e: anadili

zıwan fek dı çın bıyayış: çok sesiz olmak, (adeta) dilsiz olmak

zıwani sero bıyayış: dilinin ucunda olmak

zıwan ser şıyayış: dili yatkın olmak

zıxre/e: zahire, azık

zi: de, dahi

zıbanı/d: ekinler arasında yetişip hububata karışan ve siyahımtırak taneleri bulunan yabancı bir bitki

ziç/e: 1)kuş, tavuk vb. hayvanların dışkısı 2)çapak

ziçê çımi/e: göz çapağı

ziçın/e: çapaklı

ziç kerdış: 1)(göz) çapak yapmak, çapaklanmak 2)kuş, tavuk vb. hayvanların dışkı yapması

zihniyet/e: zihniyet

zil/e: 1)filiz, sürgün 2)karnış, saz

zil/e: zil

zil dayış: filizlenmek

zili/d: kıldan veya yünden örülerek yapılan şerit olup uçkur olarak ya da kadınlarca- kuşak yerine kullanılır

zili/d: sülük

zillık/e: filiz

zillık/e: kadın üreme organındaki dölçik

zillık dayış: filizlenmek

zillıyayış: filizlenmek

zilli/d: b. zili

zilpeys/e: baharın kırlarda biten bir bitki

zin/e: eyer, binek atının eyeri

zina: zina, gayri meşru cinsel ilişki

zina kerdış: zina yapmak

zincılı/d: zincir

zincılı pa kerdış: zincir takmak, zincire vurmak

zincılıyaya/d: 1) (eti) çürüyüp dö-külen, iyice ezilmiş olan

2) davranışları çok yavaş olan, aşırı hantal

zinciliyaye/e: b. zinciliyaya

zinciliyayiş: 1)(eti) çürüyüp dökmek, iyice ezilmek 2) hareket ve davranışları çok yavaş olmak, hantal olmak

zincılınayiş: posasını çıkarırcasına ezmek, çok dövmek

zinci/d: et parçası (b. zinci)

zindan/e: zindan

zippıkı/d: yüksek bir yerden akmakta veya damlamakta olan suyun donmasıyla oluşan sarkık buz parçası

ziq: b. zêq hewnıyayiş

ziqo/e: fırlak gözlü kişi, gözleri büyük ve biçimsiz olan kişi

ziq hewnıyayiş: durup dik dik bakmak (b. zêq hewnıyayiş)

ziqziq: bağırta çağırta

zir'et/e: ziraat

zivker/e: kuyumcu

ziwi: yeni evlenen kadının, evlenme sonrası baba evine yaptığı ilk ziyaret (b. zeyi)

ziyafet/e: ziyafet

ziyafet dayiş: ziyafet vermek

ziyafet kerdış: (birisi için) ziyafet vermek, ziyafet çekmek

ziyan/e: ziyan, zarar

ziyan dayiş pıro: -e zarar vermek

ziyani: sürekli ekinlere girip ekin yiyerek zarar verme alışkanlığı olan hayvan

ziyan kerdış: ziyan etmek; zarar vermek

ziyaret/e: ziyaret

ziyaretçi/e: ziyaretçi

ziyaretî/d: yatır, ziyaretgah (b. ziyarı)

ziyaret kerdış: ziyaret etmek

ziyarı/d: yatır, ziyaretgah, kutsal-
lığına inanılarak ziyaret edilen yer

ziyon/e: b. zıyan

ziyon: b. zıbanı

ziz: ağlamaklı, üzgün, hüznü

ziz bıyayiş: 1) durulmak, sakinleşmek 2) (ses) net olmak, (ses) etkileyici olmak 3) ağlamaklı olmak

zizikıyayiş: yakarmak

ziz kerdış: 1) ağlamaklı duruma getirmek, üzüp ağlayacak duruma getirmek 2) (sesi) netleştirmek, (sesi) etkileyici duruma getirmek

zo/e: b. zıwan

zoa/e: b. zuwa

zoan/e: b. zıwan

zobina: başka (b. yewna, sewbina)

zof: b. zaf

zolal: b. zelal

zolı/d: kesilen ince, uzun et veya deri parçası

zolı kerdış: deriyi uzun parçalar halinde yüzmek veya kesmek

zol wekerdış: deriyi uzun parçalar halinde yüzmek veya kesmek

zoma/e: b. zama

zompı/d: balyoz

zon/e: b. zıwan

zon/e: b. jan

zonaox/e: b. zanayox

zonayene: b. zanayiş

zonayiş: b. zanayiş

zoncı/d: çift (b. zewenci)

zon dayine: sızlamak, acı vermek (b. jan kerdış)

zonê may/e: b. zıwanê marî

zonî: diz (b. zani)

zonqîle/e: b. zanqîle

zope/e: sopa

zoq zoq: İki grupta oynanan bir çocuk oyunu olup şöyle oynanır: Taraflardan birinci grup mensupları gözlerini yumarlarken diğerleri dağılıp gizlice, görünmeden küçücük toprak kümeleri oluştururlar; daha sonra, gözlerini yummuş olanlar aniden gözlerini açarak “**zoq zoq zoq!**” diye bağırır ve buna aynı şekilde bağırarak cevap veren karşı grubun gizlice yapmış olduğu toprak kümeciklerini bulup bozmaya çalışırlar. Bulamadıkları veya bulup da bozmaya fırsat bulamadıkları bu toprak kümecikleri birlikte sayılır, bunlar rakipleri için avantaj sağlar. Bir sonraki oyunda, ikinci grup gözlerini yumar ve oyun böylece devam eder.

zor/e: 1)zor, zorbaca davranış 2)güç, çetin

zoran ver: zorlamadan ötürü, zordan dolayı, zorlama sonucu, zorlama sonucunda

zorbe/e: zorba

zorbeyey: zorbalık

zorbê...şıyayış: zoruna gitmek, gücüne gitmek

zor bıyayış: zorlaşmak, zor olmak

zor-çıqam: b. zor çıqıyam

zor çıqıyam: güç bela, zorlukla, zorla

zordar/e: zorba, zor kullanan kişi, zorbaca davranan kişi

zordarey: zorbalık, zor kullanabi-

lecek gücü olma

zor dayene cı: -i yenmek, -i zorlamak

zor dayış: zorlamak, yenmek

zor dayış xwı: kendi kendisini zorlamak, kendi kendisini sıkmak

zordê...şıyayış: b. zorbê...şıyayış

zorê...berdış: yenmek

zorêna: zorla

zorê...şeyış: b. zorê...şıyayış

zorê...şıyayış: 1)yenilmek

2)zoruna gitmek 3)mecaz olarak:

takati azalmak, yaşlanmak

zori reydi: 1)zorla, zorbalıkla

2)güçlülkle

zorkani: zorla, zorbaca, zorbalıkla

zor kerdene: zorlamak, zor kullanmak

zor kerdış: zorlamak, zor kullanmak, zor kullanarak yapmak

zor şıyayış: 1)b. zorê...şıyayış

2)zorla gitmek, güçlülkle gitmek

zotı/d: beddua (b. zewtı)

zovina: başka, başka biri (b. yewna)

zov û zêç: b. zar û zêç

zow: eğer (b. sew)

zowbina: başka, daha başka (b. yewna, sewbina)

zowjeyış: b. zewecıyayış

zewjnayış: b. zewecnayış

zowq/e: zevk (b. zewq)

zoybi: başka (b. sewbi)

zoyna: başka (b. yewna, sewbina)

zozan/e: yayla

zu: bir (b. yew)

zuan/e: dil (b. zıwan)

zubun: bir çeşit bez

Zulfiqar/e: Zülfikar, Zülfekar
(Hazreti Ali'nin kılıcı)

zulım/e: zulüm

zulımkar/e: zalim, zulmeden

zulımkarey: zalimlik, zulmedicilik

zulım kerdış: zulmetmek

zulıt: b. zulut

zuli: b. zili

zulm/e: b. zulum

zulum/e: zulüm

zulum kerdış: zulmetmek, zulüm yapmak, zulümde bulunmak

zulut/e: çırılçıplak

zulzulıkı/d: yemek borusu, nefes borusu

zumbur/e: b. zunbur

zumust: kış (b. zımistan)

zumust de: kışın (b. zımistani)

zumzuq: yumruk

zunar/e: b. zınar

zunbur/e: yüzün ön kısmı, somak, surat

zuqaq: sokak

zuqım/e: zıkkım

zuqum/e: zıkkım

zuqqumnayış: zıkkımlamak

zura/e: 1)yalancı 2)sahte 3)üvey

zura boçqolı/d: aslı astarı olmayan yalan, büyük yalan

zura vejıyayış: yalancı çıkmak

zura...vejıyayış: yalanı ortaya çıkmak

zura...vetış: yalanını meydana çıkarmak, yalanını ortaya çıkarmak

zura vetış: yalancı çıkarmak

zuray/d: 1)yalancı kız veya kadın 2)sahte 3)üvey

zurayey: yalancılık

zurayên/e: yalancı, sahte, yapmacık, sun'î

zure/d: yalan

zureker/e: yalancı

zurekereni: yalancılık

zurı/d: yalan (**zurê to veşı:** "seni yalancı seni", "yalancı", "yalan söylüyorsun" anlamlarında kullanılan bir söz)

zurı teber kerdış: yalanı ortaya çıkarmak

zurı teber kewtış: yalan olduğu ortaya çıkmak, yalanı açığa çıkmak

zurı teber vıstış: yalanı ortaya çıkarmak

zurı vecıyayış: 1)yalanı çıkmak 2)yalan olduğu anlaşılmak

zuri kerdene: yalan söylemek

zuri kerdış: yalan söylemek

zuri ra: yalandan, yalan yere

zuri varnayış: pek çok yalan söylemek (yalan yağıdırmak)

zurker/e: yalancı (b. zureker)

zur kerdene: b. zuri kerdene

zurna/d: zurna

zurneçi/e: zurnacı

zurrı/d: dal budak salıp büyüdüğü halde meyve vermeyen ağaç veya asma

zurret/e: zürriyet, döl

zut/e: çıplak

zutık/e: anüsün içi, kalın barsağın son kısmı

zuvın-i: birbirine, birbirini (b. yewbinan)

zuwa: 1)kuru (yaşın karşıtı) 2)doğrudan doğruya, tümünden, büsbütün

zuwa bıyayış: 1)yaş iken kurumak
2)dili damağı kurumak, kupkuru kesilmek

zuwa...bıyayış: doğrudan doğruya...olmak, büsbütün...olmak

zuwa kerdış: kurutmak

zuwan/e: dil (b. zıwan)

zuwan nêgeyrayış: dili dönmemek (zuwanê cı nêgeyreno: dili dönmüyor, konuşamıyor)

zuwayi: kuraklık, kuruluk, yağış ve çamur olmaması durumu

zuwer: birisi, kimse (b. yewer)

zû: bir (b. yew)

zû/e: b. zıwan

zû bı zû: b. yew bı yew

zûbini: birbirini, birbirlerini (b. yewbinan)

zûma/e: b. zama

zûn/e: b. zıwan

zûra/e: yalancı

zûra boçını/d: aslı astarı olmayan büyük yalan

zûray/d: yalancı kız veya kadın

zûrı/d: yalan

zûrker/e: yalancı

zûvin: birbirini (b. yewbinan)

zûye/d: bir tane, biri

zyedi: ziyade, çok, fazla (b. zêde)

Institut kurde de Paris

Institut kurde de Paris

Institut Kurde de Paris

IKPLIV107030